

# NA HLUBINU

revue pro vnitřní život

Ročník XXII.

1948

---

O L O M O U C

# O B S A H

XXII. ročníku (1948).

## ZÁSADY:

- BRAITO:** Skrze Marii k Ježíši 2, Maria, matka má 46, Prostřednice života 82, Mariina spolupráce na díle Vykoupení 124, Maria nám pomáhá růsti v lásce 165, U zdrojů svátostí 203, Panna Maria nás připravuje k dobrému přijetí svátostí 243, Panna Maria připravuje nás k modlitbě 283, Maria, ochránkyně našeho duchovního života 315, Panna Maria nás volá k dokonalosti 350.
- BUREŠ:** Rodiče a náboženská výchova dětí 185, 221, 257.
- CATERINATO:** Sladká Maria — Maria Panna ve zbožnosti a díle sv. Kateřiny Sienské 175, Láska sv. Kateřiny Sienské 216.
- Sv. CYPRIAN:** Rozhovor sv. Cypriana s jeho žáky 241.
- DACÍK:** Meditace nad encyklikou Pia XII. Mediator Dei 179, 205, 246.
- DANTE:** Ráj 42.
- DIADOCHUS:** Láska a bázeň Boží 41.
- DIDACHE** neboli Nauka dvanácti apoštolů 1.
- DURYCH:** Vule Boží 281, Šeptáno knězi 314.
- EFREM:** O Pánu našem, o smrti a satanu 161.
- Sv. FRANTIŠKA** ze Chantal: Kráčet se zavřenýma očima 281.
- GOGOL:** Modlitba novoroční 1.
- HUDEC:** Výklad Zjevení sv. Jana 11.
- JULIANA** z Norwiche: Osmé zjevení Boží lásky 169.
- JURČINOVÁ:** Marie Nočlová 139.
- KOLDA** z Koldic: Povýšena nad anděly 202.
- LHOTSKÁ:** Zápisy jednoho roku 5, Anežko z Čech<sup>1</sup> 81.
- MATĚJ** z Janova: Vypravování o Milíčovi 252.
- MICKIEWICZ:** Myšlenky a rozjímání 121.
- NOVALIS:** Kdo jednou, Matko... 313
- PASTOR HERMAE** 122.
- PECKA:** Křesťanství a aktivita 6, Existencialismus 132.
- PEPLER:** První milosti mistra 291, Služba Pánu 322.
- REBAN:** Křesťan společnosti 209, Kněz a laik 286, 318.
- Sv. FRANTIŠEK SALESKÝ:** O důvěře v Boha při poznání vlastní bídy 345.
- ŠNOBL:** O náboženství 191, 267.
- ŠPUREK:** Dr Eduard Poppe 127.
- ŠVACH:** Postoj Evangelia k moderní době 49, 89, Spravedlnost 353.
- VAŠEK:** Biskup a lid 212.
- VESELÝ:** Milovat budeš bližního svého jako sebe samého 86, »Milujte nepřátele své« 183.
- VODIČKA:** Případ Grahama Greena 263.
- J. C. H. WU:** Úcta k Panně Marii v Číně 346.

## Z E SÍTĚ:

Trojice a láska 15, O misie 16, Pohoršení oprávněné 17, Smrt neznámého hrdiny charity 19, Problémy pohraničí 19, 99, O misijním duchu naší doby 21, Nová morálka 23 »Kámen a bolest« po druhé 24, Z katolického světa 29, Materialismus a spiritismus 59, Čechy v době Husové 61, Katolické misijní university 64, Hromadné obrácení v Belgickém Kongu 65, O svobodnou školu ve Francii 65, Katolicismus v Číně 65, Útisk katolíků v Maďarsku 66, Prohlášení lidských práv 69, Církevní zákoník o církevním majetku 93, 95, Opuštěná farnost 96, Z misí 96, Církev bojující 101, Jak sv. Tomáš soudil o nevěře 103, O smyslu života 105, Apoštolát 107, Náboženské knihy 109, Krista dnešní době 141, Naše víra v Boha 144, Ekumenismus křesťanů mimo-katolických 144, Výstup na Andělskou horu 145, Osmdesátiny slavného ethnologa P. Schmidta 147, Ze světa 148, Misie a kultura 148, Přijímání nejsvětější 226, Český duchovní spisovatel Kolda z Koldic O. P. 227, Ctnost silných 230, Křesťan a umění 232, Zemřel Jiří Bernanos 270, Dcery nazaretské 271, Skupina dcer sv. Kateřiny Sien-ské 273, Připomínka 274, Hnutí biblické a liturgické 296, Zdaž jsou všichni proroky? 297, Umíte mluvit k bratřím? 299, Křesťan a doba 300, On to Pán Bůh nějak zařídí... 302, Používáme času 302, Pokoj zklidněné duše v Bohu 303, Křesťanství a otroctví 328, Pouť do Chartres 329, Škrabalův překlad Nového Zákona 331, Křesťanská hrdost 334, Mezinárodní rozpravy v San Sebastianu 335, Kristonoši 335, Příručka pro misiologii 336, Ve šlépějích sv. faráře arského 336, Surovost není kritikou 357, Zpěváčci s dřevěnými křížky 359, V. mezinárodní kongres náboženské psychologie 359, Methoda pro tebe 359, Jeden příklad pro tebe 360, Kněžský\*kurs 360, Velikost kněžského povolání 361, Katolická misie 361, Svatá indiánka 362, Svatý Otec promlouvá k dělníkům turinských závodů FIAT 362, Směrnice pro apoštolskou práci laiků 363, Sv. Brigita 365, Nade všechny metody poslušnost hierarchická 366, Vyučování náboženství v rodině 366, Může obecný sněm zbloudit? 368.

## PRACOVNA:

33—39, 74—78, 113—117, 149—156, 195—198, 235—239, 276—279, 309—312, 337—343, 369—376.

## ŽEŇ:

39—40, 78—80, 117—120, 156—160, 199—200, 239—240, 280, 304—309, 344.

## MODLITBA NOVOROČNÍ

*Hospodine, požehnej tomuto nastávajícímu roku! Obrat jej všečen v plodnou práci mnohotvárnou a dobrotornou, všečen v službu Tobě, všečen v spasení duší. Buď milostiv a rozhřeš ruce i rozum, zastíniv jej svým vyšším světlem a prorockým zřením velikých zá-zraků svých. Kéz duch svatý sestoupí na mne, pohne mými ústy a osvítí ve mně všechno, vypáliv a zničiv hříšnost a nečistotu a ohavnost mou a proměňiv mě v posvátný a čistý chrám, důstojný, Hospodine, toho, abys Ty v něm přebýval. Bože! Bože! Neodlučuj se ode mne! Bože! Bože! Pomni někdejší lásky! Bože! Požehnej mi a dej mi sílu, abych Tebe miloval, velebil a chválil a abych všechny vedl k chvále Tvého svatého Jména!*

N. V. Gogol, přeložil O. F. Babler.

### *Didache neboli Nauka dvanácti apoštolů*

Rok 90—100.

#### **O dvou cestách**

C. 1., n. 1. Jsou dvě cesty. Jedna života, druhá smrti, avšak veliký je rozdíl mezi oběma. 2. Cesta světla je tato: »Nejprve budeš milovati Boha, jenž tě stvořil, potom bližního svého jako sám sebe;« vskutku, o čemkoli nechceš, aby se stalo tobě, ani ty nečin jinému. 3. Nauka však těchto slov je toto: Dobrořečte těm, kteří vám zlořečí a modlete se za své nepřátele. Postěte se za ty, kdož vás pronásledují. Jakou totiž máte zásluhu z toho, jestliže milujete ty, kteří milují vás? Zda to nečiní i pohané? Vy však milujte ty, kteří vás nenávidí, a nebudete mít nepřátele. 4. Upušt od smyslných a tělesných tužeb. Jestliže tě někdo udeří na tvář pravou, nastav mu i levou a budeš dokonalým. Jestliže by tě kdo nutil, abys šel s ním tisíc kroků, jdi s ním dva tisíce; vezme-li ti kdo plášť, zanech mu i suknic; odejme-li ti někdo tvůj majetek, nežádej ho zpět; vždyť ani nemůžeš. 5. Každému, kdo tě žádá, dej a nežádej nazpět; chce totiž Otec, aby všichni měli podíl na jeho darech. Blahoslavený, kdo dává dle přikázání — jest totiž bez viny. Běda tomu, kdo přijímá; jestliže totiž někdo potřebný přijímá, jest bez viny. Kdo

však přijímá, ač nepotřebuje, vydá počet, proč (to) bral a k čemu. Bude spoután a tázán po tom, co (s tím) učinil, a nevyjde, dokud nevrátí poslední haléf. 6. Avšak o této věci také se praví: Nechť potom zvlhne almužna v rukou tvých, dokud bys nepoznal (toho), jež obdarováváš.

3, 7 — Buď vpravdě tichý, protože tišší budou vládnouti zemí. 8. Buď vždy velkodušný a milosrdný, upřímný, klidný, dobrotivý a pozorný vůči slovům, jež jsi slyšel. 9. Nebudeš se povyšovati ani nepopustíš duši své, aby přilnula k ješitnosti. Nepřilne duše tvá k lidem zpupným, nýbrž obcovati budeš se spravedlivými a pokornými! 10. Cokoliv tě potká, to přijímej jako dobro, jsa si vědom toho, že bez Boha nic se neděje. 4, 1 - Synáčku můj, dnem i nocí budeš pamatovati na toho, kdo tě vzdělává ve Slově Božím, a bázeň budeš míti před ním jako před Pánem. Tam totiž, kde se mluví o panství, tam je Pán. 2. Denně vyhledávati budeš tváře svatých, abys spočinul ve slovech jejich. 3. Nebudeš činiti rozmíšek, nýbrž usmiřovati budeš bojující, soudit budeš spravedlivě, při posuzování vin nebudeš hleděti na osobu. 4. A nebudeš se zdráhati, ať se stane v budoucnosti cokoliv. 5. Nenastavuj rukou svých, abys přijímal něco, zato však natahuj je k rozdávání. 6. Vydělal-li sis něco rukama svýma, dej to jako výkupné za své hřichy. 7. Nebuď váhavý v dávání a nebruč když (něco) dáváš; vždyť poznáš, kdo je dobrý Odplatitel! Nezapudíš potřebného, nýbrž sdílet se budeš ve všem se svým bratrem a nic nebudeš nazývati svým vlastnictvím; neboť jste-li spoluúčastníky statků věčných, oč více to platí, pokud jde o statky časné.

C. 6, 1 - Hleď, ať tě nikdo nesvede od této cesty, protože by tě učil tomu, co je mimo Boha. 2. Jestliže celé jho Páně můžeš nésti, jsi dokonalý. Pakli DIDACHE skutečně nemůžeš, čiň to, co můžeš.

P. Silv. M. Braitto O. P. :

### *Skrze Marii k Ježíši*

Sv. Grignon z Montfortu vyjadřuje souvislost mezi Ježíšem a Marií, mezi úctou mariánskou a láskou k Ježíši, mezi porozuměním Marii a následováním Krista takto: »Skrze Marii přišel Ježíš na svět a opět skrze Marii bude kralovat ve světě.« A dále: »Maria božská byla až dosud ne-

známa a proto ani Ježíš není poznáván, jak by měl. Jestliže tedy přijde — a je jisté, že přijde — Kristovo království na tento svět, přijde jako nutný důsledek poznání a kralování přesvaté Marie, která dala jednou Krista a dá ho i po druhé.»

Sv. Grignon rozvedl nyní tuto svou myšlenku v knize O pravé pobožnosti k P. Marii, jejímž zhuštěním je Tajemství Mariino. (Edice Krystal, III. vyd. 1947). Jsou v ní pokyny, podrobnosti, metoda a technika, fekl bych, této myšlenky. Ale hlavním podkladem a podstatou myšlenky sv. Grigniona v této Mariánské úctě je stále sám základ velikosti Marie Panny: její pohotovost a oddanost vůči Otci, Synu i Duchu svatému. Maria Panna byla jediným Ano ke celé vůli Otcově, snoubenka Ducha svatého, která jej nechala v sobě působiti i věci nejtajemnější, nejpodivuhodnější a nejnepochopitelnější, matka Syna Božího svou hrdinskou vírou, která vidí Syna Božího v jeslích, na cestách bez přístřeší i na Golgotě.

Když sv. Grignon volá k úplnému oddání se Marii Panně, má na mysli tři cíle: uctít Marii Pannu, královnu naši, úplně poddanskou úctou, ale pak za druhé uvést nás touto pobožností do její školy, a tím k dokonalé lásce její k Ježíši Kristu. Leckomu se zdála jeho metoda a škola, než se dobral základního jejího smyslu, nebezpečnou pro prvenství Ježíšovo. Ale to jen tomu, kdo nečetl dále, kdo nečetl s porozuměním. Svätý Grignon totiž praví: »Je-li Maria, která je stromem života, dobře štípena v naší duši, vydá své ovoce v čas příhodný a její ovoce není nic jiného leč Ježíš Kristus.»

Proto sv. Grignon žádá tak poddanskou a úplnou oddanost naši ke svaté Panně. V dokonalé úctě, v dětinském přivnutí se k Marii Panně dosáhneme totiž dvojího: Pochopíme celý smysl její existence a její velikosti, že Maria je tím, čím je, jediné skrze Ježíše Krista, a tím, že se mu zcela oddala, že mu uvěřila a dověřila až do konce, který přemohé zmátí. Za druhé budeme tak skoro nepozorovaně přetvářeni touto její oddaností.

Sv. Grignon nestaví Marii před Krista anebo nad Krista, nýbrž docela theologicky určuje její místo hrdla Církvě, jež je mezi Kristem, hlavou, a námi, jeho tělem. Ukazuje, že mateřství Marie Panny je jiného rázu než jiné mateřství. Mateřství Mariino jest spojeno s Kristovým božstvím. V ní se božství spojilo s člověčenstvím. Na věky. Nerozlučně. Proto tak, jak jednou byla Matkou Kristovou, jak jednou Kristus přišel na svět, tak přichází do každé duše v důsledku a síle svého vtěleného božství. Jako trvá spojení božství Kristova s jeho člověčenstvím, trvá i Mariino mateřství, v němž bylo skutečně toto spojení. Tak je nemožno objektivně odloučiti příchod Kristův do duší zrajících k obrácení a v obrácení od závislosti na Marii. Ježíš nebyl bez Marie a proto není a nebude bez Marie.

Sv. Grignon neučí uctívati Marii jen projevy hyperdulie, čili mimořádné úcty, jež je ozvěnou ctností nábožnosti a zbožnosti, kterými ctíme

Boha a odevzdáváme se jeho účtě a tedy i těm, kteří jsou spojení s Bohem. Grignionova úcta mariánská nás připoutává k Marii proto, aby touto úctou přešla nám do krve Mariina pohotovost k vůli Otce nebeského, oddaná odevzdanost vůči Duchu svatému a vše obětující víra v Syna Božího.

Nikdo totiž více neporozuměl Otci, Synu a Duchu svatému, nežli Maria Panna, která uvěřila tehdy tak neuvěřitelnému, že Otec nebeský má Syna a ona že jej má přijmout do svého lůna. Maria dovedla přijmout onu strašnou úlohu spojení oběť svého mateřství, lidské nicoty s nesmírností božské velebnosti, která zničila sama sebe. Maria dovedla přinést tu strašnou oběť, nad kterou se dosud málokdo zamyslel, spojení své nicoty s tímto sebezničením Kristovým, jenž vzal z její nicoty svou nicotu před tváří lidí. Myslíte, že je to malá oběť podati Králi nebes a země ubohost lidské schránky?

Když On chtěl, Maria podává, co měla a co On chtěl. Maria byla přece plna Ducha svatého a pronikala tyto propasti tajemství, která se v ní odehrávala při svatém Vtělení. Sv. Jan naznačuje tuto posvátnou hrůzu, když staví proti sobě onu prohlubeň: Slovo tělem se stalo. Zpíváme-li v hymnu: Non horruisti virginis uterum — Nehrozil ses lůna panenského, podobně platí: Nehrozila se Panna přijmouti Pána do svého lůna. Neřekla jako Petr: Odstup ode mne, Pane, třebaže nebyla hříšnou jako Petr stížený hříchem dědičným. Co však je člověk vůči Bohu a jak se smí odvázat nabídnout mu schránku své ubohosti?

Dnes stále ještě straší hrůza z blízkosti Boží. Stále se opatrnicky tvrdí, že mystika a vyšší svatost je jen pro vyvolené. Stále je a pěstuje se strach z Boží důvěrnosti. Stále žije nedůvěra k Boží milosti a k otevření se jí. Více se důvěruje vlastní činnosti. Askese má více kreditu než mystika. Přeložil bych to tedy tak, že člověk více důvěruje sobě než Bohu.

Od toho všeho, od veškeré této malosti, malověrnosti a nedokrevnosti duchovní nás osvobozuje právě tato oddanost k Matce Boží. Kdo se jí úplně odevzdá do vedení, toho Maria naučí velké šlechetnosti, odhodlanosti a až zázračné pohotovosti k vůli Boží.

Kdo se sžije s Marií Pannou, osvojí si její pohotovost k Duchu svatému. Bude umět tak slyšet Ducha svatého, tak rozumět jeho volání a vnuknutí jako ona. Bude umět dát se jím vést a nést. Duch svatý, láska Otce a Syna, nás spojuje s Bohem a jedině on nás naučí vinout se k Bohu jako k Otci a ke Kristu jako k Pánu. (Viz slova sv. Pavla o tom!) Nerosteme v duchovním životě, protože stále ohlušujeme svým činěním se šepoty Ducha svatého.

Kdo se oddá Marii Panně, kdo se vžije do její svatosti a sžije s její svatostí, jest jí veden, jako loď je nešena proudem, kterému se svěřil. Mimo to je Maria plna milosti, Kristovy milosti, a její milost se rozlévá i na děti jí oddané. Posvěcuje je, působí na ně, zahřívá a proměňuje je.

A nemožno touto úctou k Matce Boží dojíti jinam než ke Kristu, protože ona je průtokem, hrdlem nejbližším Kristu — Zdroji svatosti. Nemožno, aby se nepřelila přes Marii svatost Kristova na ty, kdo se takto spojí s Marií.

Proto očekáváme a připravujeme po vzoru sv. Grigniona království Mariino, protože jeho středem nakonec není Maria, nýbrž Kristus!

Věra Lhotská:

## *Zápisky jednoho roku*

Rozžehni v nás, Pane, plamen touhy! Neboť je doba tmy a čekání, doba pokání. Je advent, těžká skutečnost. Když Maria počala, znamenalo to početí bolesti. Co jiného to bude pro nás, byl-li v nás milosrdenstvím Božím počat jeho život?

Temná noc adventní s kmitáním sporých hvězd. Noc tak lidská, noc toužící tolik po osvobození. A my jdeme nocí adventní, neseme se klopytavě k Bohu svými vlastními silami. Za chvíli však, za chvíli ponese nás už Syn, Zrozený.

Vánoce, to není jen splnění radostného očekávání Děťátka růžovolicího, které potřebuje naši pomoci. Přichází Mocný, Král, Emmanuel. Ten, který nese moc, pomoc Boží s sebou, sílu a odvahu. V úžasu klesáme. Přijímáme Ho. Není již pro nás omluv, neboť nejdeme sami, ale On jde s námi a v nás. Přijímáme s ním celou temnou budoucnost — pokušení na poušti, tři léta putování, noc na hoře Olivetské, Velký pátek. Přijímáme jeho jho, jeho zájmy, jeho cíl. A dáváme se mu celí. Vánoce — to je daní sebe tomu nesmírnému Tajemství v ubohých jeslích. A ten, kdo se strachem nezachvěl při zpěvu zářivých koled, ten neví, kdo přišel v půlnoční čas na svět.

Přišel na svět. Následujte Ho! A první, který následoval smrtí, byl světec odpuštění a lásky, jáhen Štěpán. Vzor všech, kteří jdou za Spasitelem: bez zbytečné citlivosti, sebelitování křesťan, který vyznává skutečnost, vidí ublížení a nepravost, jež mu byly učiněny. Žádá, aby nepřišel v pokušení hořkosti, neodpuštění a nezapomenutí. Celou bytostí prosí za ty, kdož činí zlo, a láme jeho moc svou životadárnou láskou.

Proč není člověk jeslemi, které se nabídly Pánu, aby v nich spočinul, aniž by chtěly něco urvat pro sebe? Andělé, pastýři, tři moudří mužové — všichni se klaněli Spasiteli, aniž by si povšimli jeslí. A my si to často přejeme obráceně.

Den je darem Božím. Naše ráno by mělo být úsměvem, neboť přijímáme dar z rukou Božích. Ráno by mělo být úsměvným vztáhnutím paže, plným vděčnosti, dětské prostoty. Neseme svým dnem dar Boha, poselství věčnosti světu.



Člověk má nesmírnou cenu. I andělé, tak vysoko stojící, hledí naň s úctou, neboť je určen Hospodinem k vykonání fiat. Lidské fiat zazní po prvé před křtitelnicí, kdy člověk vstupuje velkým činem Božím a svým odřeknutím se ďábla do svatého společenství. A jednoho dne bude mu slib kmotra připomenout a žádáno od něho opětovně staň se. Nebe tehdy zajásá a andělé se skloní. A člověk, který opětovně slíbil věrnost a zřekl se sebe, půjde se slovem Marie Pany, se slovem, kterým se počala spása lidstva, až na Golgotu. Půjde skrytostí Nazareta, půjde zástupy Jerusalema a Neviditelný bude na něm žádat znovu a znovu opakování velkého Ano.

Tak jako do domu celníka, přišel nyní Ježíš Kristus ke mně. Tentýž, který krácel zaprášenými cestami, s tělem a krví, se svým božstvím. Přišel do domu člověka. Tichý a starostlivý Pastýř, hledající své ovečky. Přišel a dal se cele. Můj dům je podoben chrámu. Mé tělo je monstrancí, která má nést světu požehnání Páně, je ciboriem, z něhož Pán chce žít svět, je oltářem, na němž se chce obětovat, je svatostánkem, u něhož přijímá prosby a úzkosti světa.

Jen to je bezúčelné v království Božím, co není podle vůle Otcovy. Jen ten je bezúčelným v království Božím, kdo nečiní jeho vůli.

Každodenně bychom v modlitbě měli vítat ty, kteří se dnes stali našimi bratry a sestrami. Malá nemluvnátka, jež měla štěstí, že milost je bude provázet od prvních krůčků, děti, přivedené obrácenými rodiči, muže a ženy, kteří pokorně přicházejí k Tomu, jenž se jich dotkl svou milostí, ty, kteří přicházejí nehodně a bez víry. Měli bychom je vítat s radostí andělů a s vyprošováním požehnání, jako milující bratři. Ale nás nepudí láska Kristova a my se neradujeme nad spásou duší...

Bůh nežádá od svého dítěte mnoho.

Žádá vše.

Buďme oběti Otcovy vůle.

Tam, kde jsme my, má být svět jistý, že je Bůh.

Domínik Pecka:

## *Křesťanství a aktivita*

1

Velmi závažná a zdánlivě pravdě podobná je námitka, že náboženství vůbec a křesťanství zvláště zavrhuje činnost člověka, že hlásá trpnost, pokorné smíření s životním údělem, byť nespravedlivým, spoléhání na modlitbu a očekávání zázraku tam, kde je třeba přičinění, vynalézavosti a důvěry ve vlastní sílu.

Takové námitky sotva mohly být činěny ve středověku, kdy mnich oral v dešti a větru, kácel pralesy a vysušoval bažiny, kdy rytíř vyjížděl na

koni na lov a do boje, kdy řemeslník stavěl katedrály, kdy buřičství se přetvořovalo v oddanost vladaři, hrubá smyslnost v uctívání ženy, bojovnost v rytířskou službu slabým, dobrodružnost ve svaté nadšení křížových výprav.

Činí-li se však takové námitky dnes, je třeba si uvědomit, že to nejsou námitky proti podstatě křesťanství ani proti božskému prvku v Církvi ani proti světlu pravdy Kristovy, nýbrž proti způsobu, jak člověk tu pravdu přijímá, uskutečňuje a prožívá, případně zrazuje a znetvořuje.

Námitka nečinnosti a passivity není námitka proti křesťanství, nýbrž proti křesťanům a to křesťanům změšťáčetlým, bezkrevným a zpozdilým, kteří by rádi měli klid a zajištěný blahobyt a proto pěstují sklenkové ctnosti tichosti, mírnosti, spokojenosti a zvykovosti a salonní nečtnosti přetvářky, pokrytectví, lži, farisejství a vydfidušství, zatím co svět zmítají těžké otázky společenské spravedlnosti, zvraty hospodářských a politických krisí, zvedá se víchr revolucí a země se otřásá výbuchy světových válek. Je to námitka proti buržoovi, který nehodnotí člověka podle toho, co člověk jest, nýbrž podle toho, co člověk má, a který myslí, že majetek je posvátný, ale nechce slyšet o tom, že člověk je posvátný a nestydí se ho vykořisťovat. Musíme se však tázat, kde se vzal ten změšťáčetlý křesťan a proč po středověkém rytíři a mnichu činných z víry vstoupil na jeviště Evropy buržoa, kterému je náboženství jen pojistkou na sejfech a strašákem na chudáky? Ten typ buržoasního křesťánka jistě nespádl s měsíce. Má ho na svědomí především Luther se svou naukou o naprosté zkaženosti člověka: člověk není schopen dobrých skutků a spásy nedojde jinak než důvěřivou vírou v zásluhy Kristovy. Že by si ukul svou spásu na kovadlině, vyoral pluhem, vyšil dratví, vysloužil v kuchyni, prádelně nebo dokonce na tržišti, je myšlenka Luthe- rovi nesmyslná a nepřijatelná: bankovnictví, úvěrnictví, průmysl a obchod se jeví jeho očím jako dílo ďábla. Ve věcech spásy je podle jeho mínění činný jen Bůh, člověk nemůže nic. A tak se náboženství odděluje od života a život od náboženství. Víra je vnitřní záležitostí srdce a na věci světské nemá vlivu. Na té cestě následuje Luthera i Calvin, jehož theologii berou za svou měšťácké vrstvy obchodních měst, odluka života od náboženství se dovršuje odlukou hospodářství od mravnosti a smyslem života je vydělávat, nabývat bohatství a užívat ho v pokoji. Jed toho odlučivého atomismu proniká dokonce i do theologie katolické: Luthera a Calvina následují Baius, Jansenius, Quesnel s různými domnělými záky svatého Augustina, pietisty, kvietisty a okkasionalisty.

Přes vše zatracování činnosti hospodářské lidé vyráběli, prodávali a kupovali, i když si těmi činnostmi nemohli zasloužit spásu. Nikdo si nic nedělal z hřímání puritánských kazatelů: činnost hospodářská se pokládala za činnost nepodléhající božským zákonům mravním. Rozluka náboženství a života vyústila v rozluku dne Páně, kdy se šlo do kostela, a dne všedního, kdy se kramařilo. Ekonomie už nebyla částí ethiky a tím

méně theologie, náboženství a hospodářství se snášely docela dobře a poněvadž už neměly styčných bodů, nemohlo mezi nimi dojít k sporu. (R. H. Tawney, Religion and the rise of capitalism. John Murray, London 1937.)

Křesťanství je náboženství činnosti. Bůh, v nějž věří křesťan, je Bůh činný a tvůrčí, jehož podstatu vystihuje scholastická theologie jako čiré uskutečnění (actus purus), poněvadž v něm jakožto bytosti nejdokonalejší není nic v možnosti, nýbrž vše je ryzí skutečnost. Člověk je stvořen k obrazu Božímu: to platí nejen v řádu bytí, nýbrž i v řádu činnosti. Člověk má napodobovat Boha tvořením, práce jakožto přechod z pouhé možnosti k uskutečnění je údělem člověka a to ne jako trest za hřích — trestem je pouze obtíž práce tělesné — nýbrž jako cesta sebezdokonalení a bohopodobnosti. Lenost a zaviněná nečinnost jsou v rozporu s ideou obrazu Božího v duši. Nečinností se člověk stává nepodobným Bohu a odcizuje se mu. Kristus je dělník. On to jest, jenž prohlašuje, že dělník je hoden mzdy své (Mat. 10, 10.), jenž kárá služebníka líného, jenž posílá dělníky na vinici svou, jenž proklíná neplodný fík. A svatý Pavel píše: »Nechce-li kdo pracovati, ať nejí« (2 Sol. 3, 10.) A to vše bylo řečeno v době, kdy v pohanském světě se práce pokládala za úděl otrocký a svobodného člověka nedůstojný.

Antický Řek byl člověk kontemplativní a ne aktivní: podívoval se kráse kosmu a vesměrné harmonie a jeho náboženství se zakládalo na mythisací přírody. V přírodě viděl antický pohan bohy a demony a chvěl se před nimi. Žil v naprosté závislosti na silách přírodních. Křesťanství osvobodilo člověka od přírody, neboť ji odbožštilo a podrobilo člověku. Dokud byla příroda obydlena bohy, nemohla být předmětem zkoumání. To je příčina, proč se ve světě antickém přírodní vědy a technika plně nerozvinuly. Přírodní vědy se mohou obracet proti křesťanství — ale pravda je, že jejich rozkvět byl připraven osvobozením ducha vírou křesťanskou a propracováním pojmů filosofií scholastickou.

Náboženství antické se zakládalo na bájích minulosti. Bylo historické a statické. Křesťanství osvobodilo člověka od minulosti. Je zaměřeno k budoucnosti: adveniat regnum tuum. Království Boží ještě není na světě, ale přichází a má se uskutečnit součinností člověka s milostí Boží: Hleďte království Boží. Křesťanství podnítilo v lidech a národech snahu a odvahu přetvořit svět. Všechny novodobé ideje sociální, ať se jmenují humanita, demokracie, rovnost, bratrství, jsou jen rozvinutím základní nauky evangelia o lásce k bližnímu. Všechny sociální utopie devatenáctého století mají základ v duchovním dynamismu křesťanském a jsou jen přenesením idey království Božího do oblasti sociální.

2

Jiná však je otázka, zdali podnětem lidské aktivity je filosofický a historický materialismus. Jeho hlasatelé to tvrdí. Nezapronevěřují se však

tím učením svým nejvlastnějším zásadám a svému pojetí člověka? Či neučí, že hospodářské vztahy jsou ne snad jen podmínkou, nýbrž účinnou příčinou všeho duchovního života, že dějiny jsou určovány rozvojem hmotných výrobních sil a že každá nauka, ať filosofická či náboženská, jest jen odleskem skutečností hospodářských? Toto jejich učení je ryze pasivní a neponechává nejmenšího místa tvůrčí činnosti lidské — všechno, co myslí člověk a dělá, jest jen odraz skutečnosti hmotné, duch se vynořuje z hmoty, ale zůstává s ní sourodý.

Současný filosofický materialismus prožívá těžkou krizi, neboť nedovede odůvodnit lidskou aktivitu. A tak se v jeho lůně objevují snahy omezit sociální determinismus, překonat mechanický materialismus, uznat možnost jakéhosi »autodynamismu« ve světě. (Nicolas Berdiaeff, *Problème du communisme*. Desclée de Brouwer, Paris 1933, p. 104-169.)

Ale takové snahy končí filosofickými nesmysly, neboť nakonec nezbyvá než připisovat hmotě život, činnost, logiku, svobodu a tvoření. Jen duch je činný. V pojmu aktivity je obsažen pojem duchovosti. Člověk není pouhým zlomkem obecné hmoty, ani jen částí přírody nebo společnosti a jeho život není jen pouhým výsledkem pochodů přírodních a sociálních.

Ti, kdož vytýkají křesťanství, že potlačuje aktivitu člověka, nejsou ve skutečnosti obhájci člověka a jeho tvůrčí činnosti, nýbrž jen obhájci činnosti lidského kolektivu, který drtí jedince a proměňuje ho v pouhý svůj nástroj. Namítají-li, že v křesťanství se vše čeká od Boha a nic od člověka, není to jen sofisma nesprávného předpokladu, jako by křesťanství vskutku učilo, že všechno působí jen Bůh a jako by dávno nebyl odsouzen okkasionalismus, to jest theorie, podle níž jedinou účinnou příčinou všeho dějství na světě je Bůh, kdežto ostatní bytosti jsou jen příležitostmi k činnosti Boží, ale je to i bezděčná kritika vlastní soustavy: v materialistickém kolektivismu se totiž vše čeká od společnosti a nic od jedince. Na místo Boha je dosazena společnost, všemocná a nejvyšší moudrá.

Jako pouhá část přírody a jako pouhá hříčka hmotných pochodů a pouhé kolečko v sociálním stroji nemůže být člověk v pravém smyslu aktivní, nýbrž je a zůstává ryze pasivní. Je-li duševní život člověka jen zrcadlením dějství hmotného a je-li jeho jediným úkolem podřídit se celku, to jest diktátu vládnoucí třídy, nelze mluvit o aktivitě. Jsem-li hýbán zvenčí, jsem-li postrkován nebo smýkán cizí vůlí, nemohu si myslit, že jsem činný. Činnost je postup z nítra na venek. Činnost je svobodné tvoření, ne vynucená robota. Činnost je projev svobodného ducha. Bez ducha není aktivity. Kde duch je jen odvozeninou hmoty, uplatňuje se jen mechanismus. V takovém řádě není svobody a důstojnost člověka mizí. Je sice možné vycvičit člověka tak, aby nalezal své štěstí v plnění příkazů společnosti, a udělat z něho ukázněného živočicha sociálního — ale to už pak není člověk, to je mravenec. Říše hmoty je právě tak jako říše sociálního kolektivismu říše nutnosti a pasivity. A hájí-li někdo lid-

skou aktivitu, je nezbytné, aby vystoupil nejprve jako obhájce svobodného ducha. Jinak není obhájcem člověka, nýbrž jen velebitelem dokonalé společenské mašinerie.

3

Nelze popírat, že vyznavači materialismu jsou lidé horlivě činní. Ale je třeba si všimnout, že za jediný způsob aktivity hodný toho jména uznávají technickou ekonomii, industrialismus a sociální konstruktivismus, slovem mechanisaci a technisaci života. Všechny ostatní formy tvoření se pokládají za nevýznamné nebo se podrobují cílům hospodářským a technickým: tak umění, literatura, film, ba i filosofie má sloužit propagaci pokroku hospodářského a průmyslového. Myšlenka je nástrojem kolektiva. Vnější činnost je spjata s vnitřní pasivitou. Mluví-li materialisté, ať kapitalističtí nebo komunističtí, o činnosti, předpokládají vždy jako zřejmé a dokázané, že toho jména zaslouží jen činnost hospodářská a technická. Kdo postavil továrnu, sestrojil letadlo, vyrobil bombu, zorganizoval kolchoz, je činný, poněvadž vytvořil něco viditelného, hmatatelného a skutečného. Jediné zázraky, které uznávají materialisté, jsou zázraky techniky. Víra v zázrak jako v zásah vyšší duchovní moci jim znamená popření aktivity a ponížení člověka. A přece s hlediska náboženského nelze si myslet zázrak jinak než jako čin Boží, který si člověk nějak zasloužil svou činností duchovní: vírou, důvěrou, modlitbou a láskou. Proto říká Kristus uzdraveným: »Víra tvá tě uzdravila.« Je nsmyslem stavět zázrak jako projev vyšší duchovní moci v protivu s tvory techniky. Duchovní síla a hmotný řád jsou dvě zcela různé oblasti. A pokládat oblast hmoty za uzavřenou soustavu, do níž nemůže vniknout žádná síla duchovní, je rozpor s moderními názory vědeckými na přírodní zákonitost a vůbec neoprávněný a umíněný dogmatismus. Lidská aktivita má zdroj vnitřní a duchovní, nikoli vnější a sociální. — Člověk je ovšem tvor sociální — to znamená, že má povinnosti k společnosti. Ale ty povinnosti může dobře a úspěšně plnit jen jako bytost činná duchovně, vnitřně se obrozující a zdokonalující. Reforma společnosti bez reformy jedince je prázdná utopie. K tomu, aby člověk něco vykonal pro dobro celku, je třeba určité úrovně mravní — dosažitelné jen vnitřním přerodem a zdokonalením.

Křesťanství volá a vede především k činnosti vnitřní: k poznání sebe a k ovládnutí nižší stránky přirozenosti, slovem k vnitřní obnově. Bez té činnosti jedinců se stává společnost jen shlukem lidí netvůřících a sobeckých, kteří musí být násilím donucováni k práci. A tak v moderním státě je třeba stále více dozorců, pohaněčů a úředníků a stále se tenčí vrstva lidí tvůřících a svobodně podnikajících: a to je cesta k státu policejnímu, v němž je člověk postupně uvrhován do stále hlubších propastí pasivity, jejíž pravé jméno je otroctví.

10

Dr Tomáš Hudec :

## *Výklad Zjevení sv. Jana*

### **Několik zásadních slov**

Zjevení sv. Jana, čili Apokalypse, poslední kniha ve sbírce novozákonních spisů, je knihou po výtce prorockou. Předmětem proroctví, jež podává, jsou budoucí osudy Kristovy Círky a její konečné vítězství nade všemi nepřáteli. — Předpovědi tyto předkládá sv. Jan ve formě vidění a symbolických obrazů, čili, jak obyčejně říkáme, ve formě apokalyptické. Forma tato, která je pro Zjevení sv. Jana tak charakteristická, nestojí ve staré křesťanské a židovské literatuře nikterak ojedinele. Už ve Starém Zákoně někteří proroci, jako Ezechiél, Daniel, Zachariáš a jiní, užívají podobných symbolických obrazů a vidění, když prorokují budoucí věci. Ve staré křesťanské literatuře vyznačuje se takovou apokalyptickou formou zvláště Hermas ve svém Pastýři.

Ještě více užívali, či lépe řečeno zneužívali, apokalyptické formy pisatelé židovských apokryfů, ve stoletích, jež předcházely Kristovu narození a po něm následovaly. Autoři apokryfů se zálibou užívají této formy, jež byla tehdy jakousi literární módou, aby tím způsobem vzbudili zájem a zvědavost čtenářů a tak si zajistili literární úspěch. Než činí tak častěji i z důvodů censurních: proti říši římské, v níž po židovské válce viděli největšího nepřítele židovstva, nemohli psáti přímo a otevřeně, a proto svou polemiku zahalují do symbolických obrazů, kterým rozuměli židovští čtenáři, které však římským úřadům zůstávaly temnými a nesrozumitelnými. Takovou je na příklad IV. Kniha Esdrášova.

Aby svým výtvarům dodali větší pravděpodobnosti a autority, nevydávají je tito pisatelé jménem svým, ale předstírají, že jsou to proroctví z pradávných dob a že pocházejí od patriarchů, proroků a jiných známých vynikajících starozákonních mužů, jako byli Henoch, Isaiáš, Esdráš a jiní, kteří prý už před staletími oznámili, co se má v budoucnosti státi. Pokud jde o budoucnost fingovanou, totiž o věci, které se udály před tím, než autoři skutečně žili, tu bývají jejich obrazy a proroctví celkem srozumitelné a jasné. Když však počnou předpovídat budoucnost skutečnou, totiž to, co se má státi v dobách, kterých se sami nedožili, tu jejich předpovědi se stávají obojakými, nejasnými a většinou falešnými konjekturami.

Racionalisté zařazují také Apokalypsu sv. Jana mezi takové apokalyptické spisy obsahující proroctví, nikoliv skutečná, ale jen předstíraná. Podle nich autor Apokalypsy, ať už je to sv. Jan nebo někdo jiný, byl pouze básníkem, který v apokalyptických viděních, jakoby v poetickém rouchu vyjádřil naděje, touhy a očekávání soudobých křesťanů. Hlavním thematem knihy je prý vítězství křesťanství nad pohanstvím nebo zá-

huba říše římské, jež se snažila křesťanství z kořene vyhladit; po případě, jak myslí Renan, návrat Nerona, o kterém se mezi křesťany rozšířila pověst, že nebyl zabit, ale že uprchl k Parthům, odkudž se vrátí s mocným vojskem a vyvolá nové a ještě horší pronásledování křesťanů.

Takové a podobné výklady Zjevení sv. Jana musíme naprosto odmítnout, protože pro věřícího křesťana je Apokalypse knihou inspirovanou! Z inspirace, která je podstatnou částí zjeveného učení Církve, vyplývá, že prvním a hlavním autorem této knihy je Bůh a že člověk je pouze autorem druhotným, že tudíž Apokalypsa, jako kniha Bohem vdechnutá, obsahuje naprostou pravdu, že její proroctví jsou proroctví skutečná, pocházející od Boha a že je v nich vyloučen jakýkoliv omyl a blud.

Ale jako jinde v Písmě Svatém, tak i v Apokalypse je nutno přesně rozlišovat mezi skutečným smyslem, který se pod symbolem skrývá a který je jistě pravdivý, a mezi výkladem exegetů, kteří se mohou mýlit a obrazy Apokalypsy nesprávně vykládat. Tuto základní pravdu třeba mítí při výkladu Zjevení sv. Jana stále dobře na paměti!

.

Jsou možny tři případy, kdy výklad nějakého symbolu Apokalypsy možno pokládati jistě za správný.

1. První případ je ten, že sám autor t. j. sv. Jan některý symbol vložil. — Tak tomu je u sedmi svícňů (Apok. 1, 20). Než takových případů je velmi málo.

2. Protože Církev, řízená Duchem Svatým, má právo Písmo Svaté autenticky vykládat, tak bychom rovněž měli jistotu o smyslu některého symbolu, kdyby nejvyšší učitelský úřad Církve ten či onen symbol Apokalypsy vysvětlil. To by byl druhý případ, kdy bychom musili výklad symbolu pokládat za jistý. — Ale takového autentického výkladu v Apokalypse nemáme. Pouze hrubý chiliasmus čili učení o tisíciletém království, opírající se o Apok. hl. 20, byl ve staré Církvi jako herese zavržen. Také chiliasmus umírněný, byl rozhodnutím kongregace S. Oficia ze dne 21. července 1944 zamítnut: *Systema millenarismi mitigati tuto doceri non posse.*

3. Třetí případ, kdy by bylo lze výklad některého symbolu považovat za jistý, nastal by tehdy, když by ve výkladu symbolu souhlasili všichni katoličtí exegeté, nebo aspoň většina z nich. (*Consensus exegetarum*). — Ale tito katoličtí exegeté souhlasí pouze v jedné věci, že totiž Apokalypse nám líčí konečný triumf Kristovy Církve nade všemi protivníky. Jinak v dlouhé, dlouhé řadě katolických exegetů najdou se stěží dva, kteří by ve výkladu jednotlivých symbolů byli téhož mínění. Onen *consensus exegetarum* zde rozhodné není.

Důvod a příčinu takové různosti při výkladu Apokalypsy třeba hledatí v tom, že každé proroctví, pokud není naplněno, bývá pro nás zastřeno

jakýmsi závojem nejasnosti. Tak tomu bylo ve Starém Zákoně u mnohých mesiášských proroctví, která byla současníkům namnoze temná, a jasnými se stala teprve tehdy, když se na Kristu uskutečnila. A tak i nejasnost apokalyptických symbolů a různost v jejich výkladu nám už naznačuje, že se tu jedná o proroctví, jež dosud naplněna nejsou, ale teprve v budoucnosti se stanou skutkem.

\*

Různorodé a často sobě odporující výklady Zjevení sv. Jana možno zařadit do tří tříd.

1. První třída exegetů se domnívá, že jsou v Apokalypse nastíněny celé budoucí dějiny křesťanské Církve od jejího založení až do konce světa, a to tak, že každý nový symbol postupně označuje vždy nějakou novou význačnou událost v osudech křesťanství.

Protože vidění Apokalypsy jsou sestavena v několika skupinách na podkladě čísla sedm, tu jiní exegeté připouštějí, že tu jsou prorocky vy-psány celé dějiny Církve, ale sv. Jan prý si ony dějiny rozvrhl na sedm period a tyto periody opětovně a vždy pod novými symboly popisuje. (Joachim Florensis, Nicolaus Lyranus).

Podle obojích těchto exegetů byla by už valná část, ne-li většina, symbolů splněna, neboť všichni předpokládají, že žijeme už v poslední periodě církevních dějin a že se konec světa blíží. Ale to právě nikdo neví, v které periodě Církve žijeme a jak je konec světa daleko! Vždyť je možné a myslitelné, že křesťanské náboženství je dnes na počátku — nikoliv na konci — svého rozvoje a že tedy jsme teprve v první periodě Církve, kterou čekají v budoucnosti ještě daleké úkoly mezi všemi národy zeměkoule.

Opakujeme: kdyby byla už větší část apokalyptických symbolů splněna, tak by exegeté musili aspoň v hlavních věcech souhlasit. A protože takového souhlasu zde není, proto tento způsob výkladu je málo pravděpodobný.

2. Druzí exegeté (Salmeron, Bossuet) mysleli, že je ve Zjevení sv. Jana symbolicky vyličen boj křesťanství proti pohanství a vítězství Církve v říši římské, že proto Apokalypse má za předmět události prvních čtyř nebo pěti století našeho letopočtu. — Ale i u stoupců takového výkladu je tolik rozporů a jejich výklady se tak různí od sebe, že jsme nuceni k závěru: Ve Zjevení sv. Jana jedná se o proroctví dosud nesplněná! — Tedy i tento druh výkladu nemůže být správný.

3. Třetí třída exegetů konečně je toho mínění, že vidění Apokalypsy se vztahují na události na konci světa při druhém příchodu Kristově. V tomto smyslu vykládali Apokalypsu sv. Otcové, takže tento výklad právem můžeme nazvat patristickým. A zdá se být pravdě nejbližším i z té příčiny, že onen už tolikrát zmíněný nesouhlas vykladačů nutí nás



předpokládat, že proroctví Apokalypsy dosud splněna nejsou, ale že se tak stane teprve na konci světa.

Vedle těchto hlavních tří směrů v exegesi Apokalypse jsou ještě některé zprostředkující výklady, na př. že Apokalypse jedná o konci světa, ale že tu jsou naznačeny i dřívější události z církevních dějin a pod. To však ničeho nemění na věci, že při výkladu Apokalypse stojíme tváří v tvář naprosté neshodě exegetů, a že k nějaké jistotě na základě jejich souhlasu dospěti nemůžeme.

•

Obrazy, do nichž sv. Jan odívá svoje vidění, jsou jednak jeho vlastní, ale často jsou vzaty také ze Starého Zákona. Jen že sv. Jan si upravuje tyto symboly svým vlastním způsobem. Tak na př. prorok Joel mluví na počátku své knihy o čtveru druhu kobylek, které zpusťošily israelskou zemi. (Joel 1, 1 - 2, 11). Toto historické faktum se u sv. Jana (9, 1 - 11) stává symbolem ran a pohrom, které stihnou lidstvo na konci světa. A symbol tento se v Apokalypse rozrůstá do gigantických rozměrů. Srovnání obou míst u proroka Joela v Apokalypse je příznačné pro poznání metody, jakou sv. Jan zpracovává starozákonní symboly.

Podle tehdy oblíbené symboliky číselné, také sv. Jan častěji přejímá různá čísla ze Starého Zákona. Tak číslo 10 (2, 10), tři a půl roku, což se rovná 42 měsícům nebo 1260 dnům (Apok. 11, 3. 11, 11. 12, 6) jsou vesměs vzata z proroka Daniele a označují prostě kratší nebo delší dobu. Exegeta, který by bral ona čísla doslovně a budoval na nich své výpočty, ocitl by se jistě na bludné cestě.

Konečně bere sv. Jan své symboly někdy také z událostí současných, na něž činí ve svém Zjevení narážky. Právě takové narážky svedly mnohé exegety k tomu, že se domnívali, jakoby proroctví Apokalypsy byla už zčásti neb zcela splněna! Tak v hl. 18 sv. Jan jistě kreslí císařský Řím. Než Řím sv. Jana není Řím historický, ale je to symbol říše Antikristovy na konci světa. — Nebo záhadné číslo 666, označující pravděpodobně Nerona, je také pouhým symbolem. Historický Nero, první pronásledovatel křesťanů, je sv. Janu obrazem posledního a největšího nepřitele křesťanství — Antikrista. — A takových příkladů by se dalo uvésti více.

•

Z toho, co řečeno, je patrné, že správně jednají novější katoličtí vykladači Apokalypsy, kteří se omezují na to, že pouze vypočítávají pokusy minulých dob vysvětlit symboly v Apokalypse. Sami se o nový výklad symbolů ani nepokoušejí: byla by to Sysifova práce odsouzená předem k nezdaru!

Přes zkušenosti minulých století jsou však i dnes takoví exegeté, kteří — bývá to jakýsi druh autosugesce — sobě i druhým namlouvají, že ko-

nečně správný smysl apokalyptických symbolů rozluštili a kteří je aplikují na určité události v dnešních a uplynulých dějinách Církve, jako by teprve oni svým umem a důvtipem přišli na to, oč se celá staletí marně pokoušela. K jakým absurdnostem vede taková exegese, toho klasickým dokladem je známý exegeta Bartoloměj Holzhauer, který ve svém výkladu Apokalypse (Bamberg 1782) vypočetl, že Antikrist přijde r. 1856 a že bude působit do roku 1911!

Takoví a podobní katoličtí exegeté by si měli vzíti odstrašující příklad ze sektářů (mormoni čili svatí posledních dnů, templáři, adventisté a jiní), kteří na základě svých fantastických výkladů Apokalypsy hlásají brzký konec světa a tím svoje zfanatisované stoupence uvádějí do hysterického duševního stavu, který jistě je v rozporu s pravým křesťanským duchem. Proti takovým falešným apoštolům posledních dob musil už sv. Pavel v Soluni rázně zakročit (II Sol. 2. 3). Bývá to hlavně v neklidných a bouřlivých dobách, že se lidé stávají náchylni k falešnému mysticismu a že z chmurné skutečnosti se utíkají do mihavých vidin pochybných proroctví. Pro katolíka a pro každého věřícího křesťana musí být rozhodujícími slova samého Spasitele: »O tom dni nebo o té hodině nikdo neví, ani andělé v nebi, ani Syn, než toliko Otec.« (Marek, 13, 32).

Nám stačí, že Apokalypse hlásá a předpovídá konečné vítězství Krista a jeho Církve. Proto byla v době pronásledování pro současníky sv. Jana knihou útěchy. A takovou knihou útěchy zůstává a zůstane pro křesťany všech dob a časů až do druhého Kristova příchodu, kdy se nám konečně smysl tajemných vidění apokalyptických stane jasným...

---

## Ž I U O T

---

### **Trojice a láska**

Je třeba řešiti sociální otázku, protože chybí uskutečňování lásky. Láska je přesvědčení, vidící v bližních bratry a obraz Boží, mystického Bohočlověka, vyzvednutého Vykoupením.

Mluví se o lidu, který opustil chrámy. Ale to je následek »lásky«, která nejednala z bratrství, jež zůstalo v Mísálku, obraz Boží zastřený praktickým atheismem. Proto se musíme tázati, zda lid opustil chrámy anebo zda chrámy opustily lid.

Církev jej neopustila, protože ona sama je Lid, Lid Boží a nemůže opustiti sama sebe. I když se chudí vzdálí, církev se nemůže vzdáliti sama od sebe, od chudého lidu, neboť v ní i bohatí se musejí stát duchovně chudými a užívatí majetku ve službách lásky.

Kde křesťané zapomněli na bratry, zakopavše víru do hrodek svého já,

odtrhnuvše víru od skutků a učinivše ji tak malátnou a přidušenou, nechtíce lásku ztratili smysl pro Boha, jenž je Láska, do které rád vstupuje v činech lidských, jež mají být takto nositeli Boha. Kdo má lásku, říkával svatý Augustin, má v sobě Nejsvětější Trojici.

Kde se bratří nemilovali, přetrhli předivo společenství. A to je zrada a za zradu se platí. Platí se válkami, stávkami, neklidem. Nedostatek lásky vyvolává náhražky lásky, bratrství, falešné napodobeniny Boha. Povstávají pochybné filosofie, politika lidožroutská a vražedná, všechny ty hadí uzly totalitarismu, jenž slibuje jako had v ráji lidem chléb ale bere jim za to svobodu.

A kruh se uzavírá. Odnětí svobody je satanovou mstou za vykoupení, jež nás opět učinilo svobodnými. Odnětí svobody je tím horší, že je prováděno mystifikací, kladoucí jako protiklad spravedlnost a lásku, jako by mohla být spravedlnost bez lásky, to jest spravedlnost bez Boha a bez člověka. A tak je uzavřen pakt ničemnosti, dát chleba za ducha a hubená sociální zařízení místo svobody v systémech, v nichž by všichni byli zaměstnanci a pak otroky státu. V něm budeme žít jako otroci v káznici, protože jsme neuměli žít bratrsky v rodině. Když Roepke objevil, že když bojuje za svobodu, ocitá se pojednou na straně církve a tak na straně Boha, zjistil, že bez Boha není svobody. Ale Bůh je Láska.

Igino Giordani

## O misie

O katolické misie se stará římský centrální úřad De propaganda fide. Některé misie spadají pod pravomoc komise pro církve východní. Propagandě podléhá 560 apoštolských vikariátů nebo prefektur s 22 tisíci kněží, 8.500 řeholníky, 53 tisíci řeholnic, 2 tisíci ošetřovatelek a 600 lékaři. Misie spravují dnes 400 seminářů pro domorodé duchovenstvo se 16 tisíci kleriky, mají 97 tisíc škol všeho druhu a pět milionů žáků, jeden tisíc nemocnic s 75 tisíci lůžek. 3 tisíce dispensářů s 30 miliony přibližně ročních vyšetření. Válečné škody zatížily starost o misie padesáti miliardami dolarů. Misie potřebují nejenom hmotné prostředky, ale stále nové a nové lidi, jen lidi kvalitní, plné víry, nadšení, ducha obětavosti, jenž dává a nepočítá a není posedlý viděti hned úspěchy, které v misiích dozrávají někdy až po staletích.

Misie jsou rozeznávacím znamením živosti víry jednotlivých národů. Kdo opravdu miluje Krista a miluje bratry, chce, aby se sladké Kristovo poselství dostalo všem, kteří ještě o Kristu neslyšeli. Nesmíme ani my být sobci a musíme se snažiti hodně oživiti a rozvíjiti otázku misí. Slováci jsou v tom ohledu dále. Mají skvělý misijní časopis, kvetoucí již provincií misijní kongregace Božího slova, která zakotvila také u nás. Prosím je, aby nám do Hlubiny posílali zprávy o misiích i články podněcující zájem a nadšení pro misie. A nebojme se i lidi posílat do misí a neříkejme, že u nás jsou také misie. Bůh se nedá zahanbiti naší velko-

dušností a když dáme ze svého středu mladé lidi, muže i dívky na misie, vynahradí se nám na božím požehnání vše, co budeme obětovat, abychom uměli obětovat jako zbožná vdova z evangelia, která obětovala poslední peníze...

Misijní povolání utěšeně vzrůstají ostatně po celém světě. Tak bylo v roce 1917 12 tisíc kněží a 26 tisíc řeholnic a v roce 1935 jich bylo již 16 tisíc a 38 tisíc, a dnes, jak jsme již uvedli, 22 tisíc a 53 tisíc. Tedy počet se skoro zdvojnásobil. V tom nejsou započtení laici, kteří se ve Francii seskupili ve hnutí Ad lucem, které organizuje pomoc vysokoškolského studentstva katolického, a v Belgii hnutí AUCAM. Nejvíce konají pro misie Francie, Belgie, Holandsko a nyní je všechny dohání rychlým tempem Severní Amerika a Kanada.

Kdysi byla nadhrozena u nás v Olomouci otázka Misijního arcidiecésního semináře, jako je v Paříži pro zámožské misie. Kdo si vezme za životní cíl uskutečnit tuto myšlenku a kdy se konečně dočkáme misijního časopisu u nás? To je jedna složka katolické akce, o kterou se stále u nás jeví ještě málo péče a pochopení.

Braito

### **Pohoršení oprávněné...**

U příležitosti III. vydání Schulzova románu Kámen a bolest otiskujeme článek, který zabavila německá censura 1943 v lednovém čísle revue Na hlubinu s poukazem, že co schválilo Moravcovo ministerstvo, nemá právo nikdo kritisovat. Když jsme pak psali proti této knize nepřímě, bylo nám dáno z úředních míst na srozuměnou, že revue Na hlubinu bude zastavena, bude-li dále třeba nepřímě přinášet nepřívznivou kritiku. Přesto všechno měli naši biskupové tolik odvahy, že knihu brzy po jejím vydání odsoudili a katolíky před její četbou varovali. — Redakce.

Je možno se pohoršovat všelijakým způsobem a není každé pohoršení oprávněné. Budou-li se však pohoršovat katolíci nad knihou Karla Schulze Kámen a bolest a budou-li se pohoršovat nad tím, že tato kniha byla vydána katolickým nakladatelstvím Vyšehrad — a není pochyby, že se budou pohoršovat, protože už se pohoršují — bude to pohoršení zcela oprávněné.

Předmětem Schulzova románu je velká osobnost Michelangelova. Michelangelo žil v době, která znamená největší úpadek mravnosti katolické Církve, a proto zabývat se jeho osobností znamená zabývat se také celou tehdejší dobou. Je ovšem možno zabývat se touto dobou různým způsobem. Je možno vyhledávat v ní ony spodní proudy, charakteru negativního, a je možno vyhledávat proudy světlé, neboť ani bez těch nebyla renesance. Osmdesát kanonisovaných světců a světic z doby renesance není maličkost. Schulz se dal cestou první možnosti v přesvědčení, že je dovoleno a snad i užitečno líčit hříchy a neřest a odhalovat, co touží

být zahaleno. Jeho východiskem je sofisma: »Církev, jako věčný pramen a nástroj spásy, nemá důvodů, aby něco ze své minulosti zastírala« (L. L. 8. XI. 42.). Ovšem, ale katolický autor nemá důvodů, aby obnovoval rány, dávno zahojené, aby odkrýval hříchy, dávno odpykané. Něco jiného je nebát se výpadu se strany nepřítele a něco jiného je napadat sebe sama. Měla-li Církev Alexandry Šesté, měla také Pie a to nejen jménem, nýbrž i skutečností. Měla-li preláty, kteří cizoložili, vraždili, měla také preláty, kteří pokáním a obětí smazávali hříchy svých předků, aby Církev, Kristova Snoubenka, byla vždy před ním čistá a neporušená.

Než jiná myšlenka nám napadá, čteme-li román, jehož úkolem je vynešti z propasti zapomenutí na světlo Boží všechnu špinu papežského dvora a italských prelátů a šlechticů v době renesance. Církev je katolíku matkou, k níž má city synovské úcty a lásky. Každá matka může chybit a také chybuje. Církev je vždy božská svým původem, ale je lidská svými členy. Její učení bylo vždy svaté, ale nebyli vždy svatí její vyznavači. Chybila ve svých pozemských údech a chybila i ve své pozemské hlavě. I papež je člověk, schopný hříchu. Hřeší-li matka, může syn skrývat její hřích a nebo může jej odhalovat a roznášet, aby o něm věděli všichni, i ti, kdo o něm vědět nemusejí a nemají. V prvním případě se řídí syn slovy sv. Pavla: »Láska přikrývá množství hříchů« a jeho čin bude pochválen. Ve druhém případě bude odsouzen všemi, kdo mají smysl pro spravedlnost a kdo cítí s matkou hřešící. Jestliže kdo hřeší, neztrácí tím ještě právo na čest a dobré jméno, a matka chybující zůstává stále matkou a syn je jí povinen vždy úctou a láskou.

Co k tomu ještě dodat? — Hájit se Barbeyem d'Aureville nemá tu smyslu, protože líčit neřest jako neřest a líčit neřest určitého člověka je značný rozdíl. Líčí-li kdo neřest jako neřest, může nanejvýš uškodit posluchači, který není na toto líčení připraven. Líčí-li však někdo neřest určité osoby, škodí také tomu, o kom mluví. A chce se snad autor hájit tím, že mluví o historii dávných dob? — Církev stále žije; neumírá a nerodí se znova. Církev renesance je táž matka všech věřících jako Církev dvacátého století. I kdyby bylo všechno pravda — jakože není; kdo by věřil všem klepům z ovzduší renesanční společnosti umělců a šlechticů — ale i kdyby bylo všechno pravda, proč by měl jít katolík cestou Norfolkka a Berence, kteří si libují v trhání obvazů z krvácejících ran?

Ne, Schulzova kniha nepatří do rukou katolíka, který má k Církvi poměr synovské úcty a lásky. Pravím to nerad, ale musím to říci, aby nám někdo neřekl, že jsme mlčeli, když jsme měli mluvit. Mnoho jiných problémů obsahuje kniha, snad se k nim ještě vrátíme. Je nám líto těch, kdo budou četbou otřesení ve své lásce k Církvi. Zkušenost učí, že každé líčení špatnosti druhého, třebas velmi dávné, zanechá jisté stopy nedůvěry, zvláště u těch, kdo nedovedou jasné rozlišovat. A takových je mnoho.

Snadné je pohoršit, ale těžké pohoršení napravit.

R. D a c í k

## Smrt neznámého hrdiny charity

V srpnu tohoto roku zesnul v hospitálu Aketi (Belg. Kongo) fráter Filip, člen praemonstrátského řádu v apoštol. vikariátu v Butě. Narodil se 13. III. 1878 a roku 1898 vstoupil do praemonstr. řádu jako konvrš. Před váno-cemi 1901 vydal se na cestu do Uélé, do východní Afriky, do krajín, kde strašlivě vládne spavá nemoc.

Tisíce osob umíralo tam bez pomoci touto zákeřnou chorobou. Bratr Filip se rozhodl zasvětit svůj život těmto nešťastníkům. Byl Flám a musel se nejprve naučit francouzštině, aby se mohl zúčastnit kursu na medicinské fakultě, v němž se hlavně přednášelo o spavé nemoci. Svě první a základní vědomosti o potírání tropických nemocí doplnil později důkladnějším studiem v Belgii a svými zkušenostmi, a využil jich co nejdůkladněji. Objevil se vždycky tam, kde epidemie zuřila nejzhoub-něji: především v poříčí Konga u kmenů Budja a Babinza, pak v Moenge. Tam se mu podařilo zastavit spavou nemoc na jejím pochodu, a zakotvil v Lolo, u řeky Himbri. Tisíce a tisíce nemocných ošetřil a některým vrátil zdraví. Po mnoha létech žije ještě bratr Filip v těchto krajích — v srdcích východních Afričanů.

Když spavá nemoc byla na ústupu, po vysilujícím boji s ní, bratr Filip se vrátil do Belgie, aby se trochu zotavil. Tam ho překvapila r. 1914 válka. Svě nedobrovolné prázdniny využil také ve službách charity. Ošetřoval raněné a nemocné.

Válka skončila a on se vrátil do Uélé a řídil evropskou ošetrovnu na pomezí Konga a Nilu, pak v Ngai, jejíž dobrá pověst zasahovala až do krajů Oubanghi.

Fráter Filip neznal odpočinku. V červenci letošního roku padl únavou a svolil, aby ho dopravili do nemocnice v Akeli. Dva týdny hrozných muk snášel trpělivě jako oběť za své svěťence, pro něž čtyřicet let za nej-těžších podmínek pracoval a konečně obětoval život za ty, kterým chtěl dát Ježíše Krista.

frá Chrysostom

## Problémy pohraničí

Jsou vůbec? Ano a velké. Doufejme, že aspoň víme, co našemu pohra-ničí schází — ale nevíme si kolikráte rady, jak léčit rány našeho po-hraničí, zvláště rány českého severu.

### Nevědomost náboženská

Známe ji nejen z pohraničí, ale i z vnitrozemí. Tam však přece snad není tak katastrofální. A co zarází, je hrozná náboženská nevědomost. Šestnáctiletá nevěsta neví, kolikátá Božská Osoba se stala člověkem — a ženich, který se jí směje, odpovídá na otázku: Eva! A kolik lidí neví, že Bůh je věčný, že nemá začátek ani konec! Víím, to je zkušenost nás

všech, tím nepodávám čtenářům nic nového. Ale, jak se vyrovnáme s touto náboženskou nevědomostí? Těch pár hodin katechismu před svatbou (a někde se pan farář spokojí, že jim vše poví v jedné hodině) rozhodně nestačí. A až je po svatbě, tak je už v kostele nevidíte. Co tedy?

Nebylo by snad zbytečné dát do rukou snoubencům lidový výklad katechismu. Ovšem toho se nám stále nedostává. A bylo by potřebné posílat domů (po kom?) pravidelně aspoň jeden hodnotný náboženský časopis.

Ovšem, jsou kraje v pohraničí, kde nelze naprosto počítat s předplatiteli nějakého katol. časopisu, kde by bylo nutno tento časopis rozdávat (a jsou lidé, kteří si ani zadarmo nevezmou katolické čtení do rukou). Ovšem, kdo bude podnik financovat? Ale je smutnější zkušeností, že se na Moravě pokládá takováto propaganda za zbytečnou a za mrhání papírem — a zapomíná se, nepostavíme-li v pohraničí hráz proti jedu novopohanství, pak musíme čekat, že brzo zpohanští i vnitrozemí.

Zeptejme se upřímně a ještě upřímněji si odpovězme na tuto otázku: můžeme lidem v pohraničí, kteří mají dost peněz, aby si kupovali novopohanský jed v krásné úpravě nabídnout vůbec zdarma naše — dle úpravy — a kolikrát i dle obsahu — ubohoučké katolické časopisy?

Jak nás to mrzí, když vidíme, jak lidé hltají takovou Sobotu nebo Květen — ale co my jim můžeme za to nabídnout, vždyť nemáme dosud ani jeden ilustrovaný katolický časopis. Jak dlouho ještě budeme čekat? Tolik jenom co se týče úpravy. Stydím se vždycky za naše české katolické časopisy, když beru do ruky nové číslo slovenského časopisu, vydávaného Salesiány: Mládež a misie — skvělý papír a hlubotiskové obrázky. A naše časopisy?

O obsahové nízké úrovni našich časopisů se už několikrát psalo. Můžete říci: nekritisuj, ale spolupracuj! Na to Vám mohu odpovědět i z vlastní zkušenosti i ze zkušenosti druhých, že někteří redaktoři našich časopisů nestojí o rozšíření přispěvatelů a jsou nepřístupní k zlepšovacím návrhům. Ovšem, má-li mít časopis určitou úroveň a nemají-li být příspěvky pouhým plácáním, pak přispěvatelé musejí studovat, musejí číst — a časopisy z ciziny a knihy stojí peníze — tedy příspěvky nutno též platit. Jsou redaktoři, kteří nevědí, lépe řečeno nechtějí nic vědět o literární krádeži, jsou redaktoři, kteří sami jsou kolikrát dobře placeni — ale příspěvky nehonorují. Tedy to je jeden prostředek k zvýšení úrovně našich časopisů: zvětšit okruh přispěvatelů, spolupracovníků, ale placených, aby mohli se stále vzdělávat.

Dále nutno udělat konec otiskování sentimentálních povídek a románů, ale nutno požádat, aby do katolických časopisů posílali své povídky a romány skuteční básníci a umělci.

Nebudu se rozepisovat do podrobností, jak bych si představoval obsah katolického rodinného časopisu, abychom jej mohli rozdávat aspoň, ale chci poukázat, že lidé by docela rádi si přečetli i soustavné poučení o ná-

boženství na pokračování — ovšem muselo by to být podáno živě, pou-  
tavě a ovšem nejen aktuálně, ale též dogmaticky správně.

Tolik pro dnešek o jednom problému — nejen pohraničí — ale i vnitro-  
zemí. Kdyby tento článek vzbudil nejen silnou reakci odporu proti této  
kritice, ale kdyby byl podnětem ke svolání porady katolických redak-  
torů, spisovatelů a nakladatelů, kteří by se dle instrukcí našeho episko-  
pátu radili, co podniknout v tak naléhavé věci — když naše časopisy  
nejsou prozatím s to bojovat účinně proti jednomu z největších nepřátel  
katolicismu — proti náboženské nevědomosti, byl by pisatel této úvahy  
spokojen — a užitek by z toho měli všichni občané našeho státu. -čka.  
(Příště pokračování)

Kard. Suhard:

## O misijním duchu naší doby

Misionáři duchem, to jsou ti katolíci, kteří jsou přesvědčeni, že je  
vyslal Bůh milosti křtu a posláním biřmování.

Misionáři duchem — ti, kteří si uvědomují, že celé Evangelium je osla-  
vou misionářství, neboť vypráví o životě Boha Spasitele, který přišel na  
zem, aby vytrhl lidi z nevědomosti a duchovní smrti, Boha, který dal  
svůj život, aby povolal pokolení lidské k pokání, t. j. k obrácení; —  
Boha, který si vyvolil spolupracovníky v lidech, jimž je určeno, aby  
pokračovali v jeho díle až do konce věků; — Boha, který léčí těla, aby  
spasil duši; — Boha, jež obrácení jednoho hříšníka těší víc než vytrva-  
lost 99 spravedlivých; — Boha, jenž nebude spokojen, dokud všichni lidé  
se nenavrátí k Otci v jednotě života a v sevření blažené lásky.

Misionáři duchem, — ti, kteří pozorující nevěřící dav a uvažující  
o následcích této nevěry, zakoušejí ono vnitřní chvění, jež cítil sv. Pavel,  
když vstupovav do Athén, spatřil město oddané modloslužbě: »Byl velice  
rozmrzen, když viděl, že v městě je plno model« (Sk. 17. 16.).

Misionáři duchem, ti, kteří se ve škole Mistrové naučili ctít a milovat  
lidi, jimž schází jen světlo, aby byli pravými syny Božími.

Misionáři duchem, ti, kteří píší na první stránku svého programu křes-  
ťanského obrácení duší a obzvláště obrácení těch, jimž jsou zeměpisně  
nejblíže.

A konečně a hlavně ti misionáři, kteří se nespokojují touhami, náfký  
a předsevzetími, nýbrž kteří přejdou k skutkům a kteří se rozhodli být  
misionáři činem v praktickém životě.

Je třeba, aby obec křesťanská došla až tam! Jen za tuto cenu se opět  
nalezne a pozná, že je ve shodě s Evangeliem.

Zádáme, aby v budoucnosti stát považoval víru křesťanskou za bohat-  
ství, jež je třeba chránit, nikoliv za zbytečnost, kterou je možno odstra-  
nit. Zádáme, aby křesťanská morálka se stala základnou života společen-



ského a v tom smyslu aby byly studovány problémy postavení, bydliště, urbanismu náboženského lidmi komplementními, jimž záleží na duchovní budoucnosti země.

Vyslovme určitěji několik vlastností tohoto apoštolátu. Nechť modlitba v něm má první místo! Obrácení duší je dílo Boží. Ti v něm budou pracovat s úspěchem, kteří jsou spojení s Bohem, kteří žijí v ovzduší Božím. Touto modlitbou prosme Boha, aby přestala zla, jimiž trpí svět, prosme o konec nesvorností, pomst, bratrovražedných bojů a vyděračství, které se připojuje k následkům války a okupace. Avšak především prosme Boha, aby upevnil vítězství Krista a Církve. To je jediná modlitba, hodná křesťana.

Nechť příslušníci obce křesťanské připojí k modlitbě činnost! Apoštol je svědek. Vydává svědectví Kristu, když jedná na podnět Kristův.

Nechť příslušníci obce křesťanské připojí k modlitbě a činnosti upřímnou lásku, hlubokou úctu k bratrům dělnické třídy, kteří jsou často od nás vzdáleni a jež je třeba získat Kristu. Nechť naši věřící uznají utrpení leckdy nezasloužená, nesnáze stále vzrůstající, nejistotu zítřka, které jsou údělem dělnických vrstev. Nechť tyto city bratrské lásky se projevují ve skutcích, v péči o vzájemnou pomoc, v účasti na každém podniku veřejném nebo soukromém, jehož cílem je zvýšit úroveň našich bratří těžce zkoušených. Jedním slovem: Nechť sociální nauka Církve je lépe známa a aplikována v nejvyšší možné míře. Jak můžeme žádat uskutečňování křesťanského náboženství a křesťanské morálky od jednotlivců nebo rodin, které nemají žádné ubytování a ani minimum hmotných příjmů, které by toto uskutečňování umožnily?«

Hleďte, na začátku encykliky *Mystici Corporis* Jeho Svatost Pius XII. nás vyzývá, abychom otevřeli oči své duše.

»Když království i města se bojí«, říká, »když obrovské zdroje a bohatství všeho druhu jsou pohlceny hloubkou oceánu, když města, vesnice a úrodné krajiny jsou postlány spoustou zřícenin a rozbrázděny bratrovražednými boji«, a když ve zříceninách měst se obráží úpadek systémů a ideologií, lidé jsou nakloněni naopak pozorovat Církev katolickou. Vidí tuto společnost duší, která zůstává nedotčena pod bouří staletí, ráznější a jednotnější než kdy jindy, zachovávající úplně své učení, přijaté od Boha, dominující s výše našemu přítomnému životu a podávající zdarma lék na vezdejší zlo. Lidé vidí, že ona jediná podává řešení schopné ukojit touhu po sociální spravedlnosti, která nás všechny nutí k přemýšlení. Vidí, že ona jediná může boj tříd, národů a ras nahradit bratrským porozuměním.

Uvažte! Nemá tato Církev, klidná a plná světla uprostřed zmatků, slova života, která přinesou spásu Francii a světu? Nemůžete ji při nejmenším považovat za nenahraditelného činitele v národní obnově? Neshledáváte, že materialismus sociální a politický podal již své důkazy, že éra spiritualismu se musí otevřít za každou cenu? Avšak aby se k ní došlo, není

možno se obejít bez Církve! Proto snad cítíte v hloubi svých srdcí, zmínaných zkouškami, odloučením, smutky a otroctvím, že je třeba jasně rozlišovat hodnoty. Proč neshodit nyní poslední pouta, která vás udržují daleko od nás? Jste-li v pokušení zoufat, nevíte, že víra vás může zachránit? Máte-li energii a upřímnost (a my nepochybujeme, že ji máte!), proč neodhodíte omyly minulosti? Proč nehledat ve světle víry vroucnost, která dává vítězit nad sarkasmem a pochybnostmi, nadšením, která dává životu plnost smyslu?

Nuže, pomozte nám! Přijďte posílit řady těch, kteří slovem, perem, svým vlivem, všemi prostředky, jimiž vládnou, chtějí přispět k obraně a obnově křesťanství u nás!

Přel. M. M.

## Nová morálka?

Nedávno vyšla v Aventinu knížka Bertranda Russella Manželství a mravnost. Nezmiňovali bychom se o této knížce, kdyby názory v ní propagované nebyly šířeny v přednášce dra Zdeňka Servíta O vztahu chlapců a děvčat, kterou vydal Svaz české mládeže (IV-12-233/IX-46) k použití při schůzkách mládeže. Nevím, zda jde v těchto případech o závislost; také na tom nezáleží. Ideje jsou však jednak podobné, jednak totožné, protože vycházejí u obou ze stejného pramene, totiž materialistického pojetí člověka. Russell by chtěl cestou vědeckou najít novou etiku, hlavně na poli sexuálního života, Servít podává ve zmíněné přednášce naší mládeži návod, jak má svůj sexuální život řídit podle závěrů »vědecké morálky«. Tato nová mravnost je charakterisována tím, že popřává pudové stránce člověka naprosté svobody. Rozum nemá bránit tomu, aby šel člověk za svou žádostí. Sexuální hlad je třeba vždy sytit, tak jako sytíme každý hlad. Russell chce dělat zdání vědeckosti tím, že prochází dějinami a zkoumá poměr člověka k sexuálnímu životu a dochází k závěru, že křesťanství ponížilo člověka tím, že usměrnilo jeho sexuální život a položilo mu náležitě hranice v manželství. Russell nevidí, proč by se měl člověk zdržovat před manželstvím, a manželskou věrnost považuje »s hlediska vědeckého« za něco zaostalého. Je přesvědčen, že když se popřeje lidstvu v sexuálním životě naprostá volnost, přestane být lákavým to, co je dnes lákavé jen proto, že je to zakázané. Nová sexuální etika se má přestat dívat na užívání sexuálního života mimo manželství jako na hřích. Tím bude člověk osvobozen od strachu před hřichem a naučí se žít opravdu svobodně a důstojně. Dr Servít mluví stejně: »Je možno říci s dobrým svědomím, že v tom není nic nesprávného a proto také nemravného (totiž stýká-li se mládež sexuálně). Jen je třeba,« zdůrazňuje, »aby se mladí lidé naučili správným a bezpečným způsobem používat ochranných prostředků«.

Tento boj o »novou etiku« není vlastně ničím novým. Kdykoliv člověk klesl na úroveň zvířete, domáhal se práv žít jako zvíře a bránil se

proti každému, kdo ho chtěl omezovat v těchto domnělých právech. Čím více se člověk blížil zvířeti, tím více touží zbavit se lidské důstojnosti. Rousell se domnívá, že odstraní-li zákaz toho, co v sexuálním životě nazýváme hříchem, přestane člověk toužit po zakázaném. Proto také doporučuje ve jménu této nové mravnosti co největší nuditu, aby prý přestal člověk hledět na sexuální věci jako na něco nečistého. Dějiny nám však svědčí o tom, že čím méně bylo zábran v této věci, tím větší byla pohlavní nevázanost. Sexuální hlad se ukájením netiší, nýbrž jen a jen jitří. To je psychologická jistota, o které nebude nikdo pochybovat. Kdyby Církev a stát nechal úplnou volnost v sexuálním životě, dospěli bychom brzy tam, kam dospěli obyvatelé Sodomy Gomorhy, kam dospěly některé kmeny, které dnes už neexistují; zničily se samy tím, že svůj sexuální život nefídily rozumem. A řídit jej rozumem znamená omezovat jej, ponechávat jej k těm cílům, pro které jej Stvořitel vložil do lidské bytosti. U zvířete je pohlavní pud řízen pouhým instinktem; člověku je dán rozum, aby vedl celou jeho nižší stránku. Jestliže však někdo ztratí lidskou důstojnost, zřekne se jí tím, že se zařadí mezi nerozumné živočichy a nechce být nic více než dokonalejším zvířetem, pak se ovšem nedivíme, že také nechce žít jinak než žije zvíře. Materialismus je strašné ponížení člověka a můžeme jen žasnout nad tím, kolik je na světě lidí, kteří touží se sebe střístí svou lidskou důstojnost, aby se mohli zařadit do stáda. Už starozákonní Zalmista to pozoroval — znal kmeny, zvláště ty, které obklopovaly israelský národ a nejednou ovlivňovaly i syny Israelovy — a proto psal: »Člověk, když byl ve cti, nepochopil to; připodobnil se dobytku nemoudrému, stal se mu podoben.« 48. 13.

Než je třeba si všimnout této věci ještě s jedné stránky. Svaz české mládeže šíří tyto ideje mezi našimi hochy a dívkami, jak patrně, z citované přednášky dra Servíta. Přednášky jsou rozesílány a čteny v kroužcích. Ve Svazu jsou dosud i mnozí katolíci — a jistě i mládež jiných křesťanských vyznání. Nechají si rodiče takovým způsobem vychovávat své děti? Pan prezident už několikrát upozornil na velké nebezpečí, které hrozí národu se strany nemravnosti, upozornil také na »hluboké poruchy morálních vztahů mezi pohlavími« (Viz leták: Nemravnost národním nebezpečím! Z projevů presidenta Beneše. Vydala ARKA, Olomouc). Pokládáme proto za svou povinnost upozornit rodiče, jaké mravní výchovy se dostává jejich dětem ve Svazu české mládeže.

Dacík

### **»Kámen a bolest« po druhé**

Pověstný už román Sghulzův vyšel tedy po čtyřech letech znovu. Vyšel znovu, třebaže po prvních dvou vydáních zaujali čeští biskupové odmítavé stanovisko a rozhodli, že tato kniha nemůže být doporučována katolíkům ani zařazována do katolických knihoven.

Nemělo by smyslu opakovat to, co bylo řečeno při prvním vydání. Třebaže okupační censura vzala Schulzovu knihu pod ochranu a třebaže přímá kritika byla potlačována, přece myslím, že článek »Historický román Karla Schulze«, který jsem otiskl v roce 1943 v tomto časopise a který byl zařazen do »Stavitelů věží«, řekl podstatné věci dost zřetelně. Bylo by možno ty věci podrobně rozvádět, snášet doklady k jednotlivostem a podobně; tím se však teď nechceme zabývat; není na to ani místa a času a jsou i jiná místa shnilá ve stádě dánském. Je tu však jiná věc, která se netýká přímo hodnocení Schulzova díla o sobě, nýbrž způsobu, jakým ti, kdo jsou Schulzovým románem nadšeni, hodnotí pohnutky, úmysly a schopnosti těch, kteří nejsou Schulzovým románem nadšeni a říkají, proč nejsou nadšeni.

V takovém případě, jako je tento — kdy vznikla a trvá kontroverze mezi katolíky o morálním účinku díla katolického autora — je zřejmo, že užitek bude mít taková kontroverze pro obě strany jen tehdy, když budou splněny dvě podmínky: za první, že se nebudou zaměřovat a navzájem nahrazovat kritéria různých řádů, a za druhé, že se kritické výhrady nebudou zeslabovat pomocí argumentu ad hominem. Jako v každé debatě, spravedlivost lze při výměně názorů zachovat jen tehdy, když soupeři jsou ochotni se pozdravit svými zbraněmi, než se do sebe pustí, a když budou zachovávat pravidla hry. V diskusi o Schulzově románě zaujmou základní místo nevyhnutelně dvě témata: dosah svobody uměleckého projevu a poměr autorova úmyslu k objektivnímu účinku jeho výsledku. A v obou se musí při diskusi vycházet z objektivních morálních principů, ne z osobních postulátů. Musí být zřejmo, že meze umělecké svobody nestanovil nikdo podle svého osobního vkusu, nýbrž že jsou stanoveny obvodem místa, jež umělecká hodnota zaujímá v celkové stupnici hodnot. A stejně musí být zřejmo, že význam poměru úmysl — výsledek není určován libovůlí několika pedantů »mrtvých a vyschlých srdcí«, nýbrž že je dán smyslem a strukturou morálního řádu. Je-li to oběma stranám dostatečně zřejmé, pak je možno se užitečně přit o to, zdali v daném případě byly překročeny meze nebo porušen pravý poměr. Je to možné, protože pak se obě strany hádají touž řečí a mohou si rozumět, a proto nebudou tak snadno sváděny k tomu, aby viděly v protivníkově nesouhlasu jen projev jeho neschopnosti nebo špatnosti. Není-li tomu tak, pak se diskuse podobá hádce, v níž obě strany mluví různými jazyky a v níž se nadto jedna nebo druhá strana nerozpakuje občas používat i argumentů naprosto nerozumných a nevěcných.

Bohužel zkušenost ukazuje, že takové diskuse mezi českými katolíky se zhusta podobají více tomuto druhému způsobu. Spor o Schulzův román je pro to výrazným dokladem, ježto v něm není ani shody o základně, ani dostatečně kázně v udržování věcnosti a neosobnosti polemiky. Přemnozí zastánci Schulzova románu mají na otázku mezí umělecké svobody odpověď velmi primitivní. Řeknou prostě, že »to je přece

umění, které je svobodné«, nebo že »umění přece není k tomu, aby vychovávalo nebo mravně povzbuzovalo«. Ze pojem »svoboda« zahrnuje nutně pojem »omezení«, bez něhož se svoboda stává zvlí; že pravda, dobro i krása jsou aspekty téhož bytí, projevy téhož zákona, který se ve všech musí projevovat touž základní harmonií, a že tedy umění a morálka nejsou dvě izolované oblasti bez vzájemné komunikace — o tom od těchto lidí stěží uslyšíte slova. A přece je jasno, že z toho se musí vycházet na obou stranách a že přit se je možno jen o aplikaci těchto zásad; kdo je neuznává, je vlastně předem pro tento spor diskvalifikován.

Podobně je tomu s otázkou »dobrého úmyslu« a morálního účinku, jenže zde se to projevuje trapnějším způsobem, protože se tu více uplatňuje osobní posuzování místo věcného důkazu. Je to vskutku podivně vytrvalý rys literárních polemik českých katolíků, že rytíři umění se tak často nedovedou udržet, aby na výtky moralistovy neodpověděli výtkou neodpovědnosti nebo nepovolanosti nebo omezenosti a čeho ještě. Typický příklad lze uvést právě z předmluvy, kterou napsal k novému vydání Schulze Aloys Skoumal. »Zbývá ještě«, praví pan Skoumal v závěru své předmluvy, »říci něco o reakci, kterou vyvolal Schulzův román v některých kruzích ne dost zasvěcených do vnímání uměleckého díla a ne dost povolaných k tomu, aby je posuzovali. O čistotě autorových úmyslů netřeba pochybovat. V jakém duchu je román psán, o tom svědčí autorova slova z rozmluvy otištěné v Lidových listech 8. listopadu 1942 a připojené k tomuto vydání. Na tuto rozmluvu odkazuji čtenáře. Nechť sám posoudí, jak odvažné, jak lehkomyšlné, jak neodpovědné je počínání oněch kritiků, kteří neváhají prohlašovat toto vpravdě tragické románové torso za pamflet a pornografii. Na ně jako by se vztahovala výstraha, kterou pronáší v románě Michelangelův učitel sochař Bartoldo, k svým žákům: »Jsou ovšem srdce mrtvá a vyschlá, která se neroznítí ani nejsilnější svatou jiskrou. Těch se varujte a neházejte jim perly, neboť povrhnuce perlami, vrhnou se na vás.«

Tak praví Aloys Skoumal. A třebaže jeho výklad je tak zřejmě omýlený, musíme mu vyjádřit povinnou vděčnost za to, že tak pěkně a názorně vyjádřil svůj omyl formou takřka antickou a tím přispěl nemálo i k názornosti jeho vyvrácení. A nechť se nikdo nepozastavuje nad tvrzením, že ti kritikové prohlašují Schulzův román za pamflet a pornografii.

Ježto by se doklady pro takové tvrzení asi těžko sháněly, lze to pokládat za pouhé mírné řečnické, tak říkajíc ciceronské přehánění faktu, že se Schulzovu románu vytýká přehnané líčení renesančních neřestí a nedostatek studu ve věcech erotických. A na tom tedy tak nezáleží. Co je vskutku významné, toť fakt, že v citovaných větách se klade takový důraz na čistotu úmyslů a že vytýkání objektivních nedostatků nejen že podle autora vyplývá ze zneuznání čistého úmyslu, nýbrž je zároveň

projevem těch osobních nectností, jež pan Skoumal tak pěkně vyjmenoval. Je to významné, protože je to tak říkajíc sama třeš základních omylu, vyjádřených způsobem, který je dokonale prost všech okolků a nejasností. Každému člověku zdravého rozumu přece musí být při klidné úvaze zřejmo, že dobrý úmysl ještě nezaručuje dobrý výsledek a vice versa že konstatování špatného výsledku nezahrnuje nutně popření dobré vůle. Argument dobré vůle nebo čistého úmyslu není prostě s hlediska hodnocení díla žádným argumentem, neboť, jak vhodně podotýká mnich v Bahrově Nanebevstoupení, »to ještě nestačí, musíme také jednat; dobrou vůli má přece každý«. A to je pravda v přesném theologickém smyslu; pokud jde o sféru úmyslu, jistě to každý podle svého způsobu »myslí dobře«, a přece to není nic platno. Stendhal to nepochybně myslil dobře a Flaubert to myslil dobře a Zola to myslil dobře a Balzac to myslil dobře, a přece se octli na indexu z rozhodnutí nejvyšší církevní autority, kterou přece jistě nebude chtít pan Skoumal obviňovat z neodpovědnosti nebo lehkomyšlnosti. Mezi úmyslem a provedením je dlouhá cesta, a ve světě skutečností se musí počítat nejen s dobrým úmyslem, nýbrž i s dobrým provedením. A to platí a fortiori o umění, kde přece hlavní zřetel je bonum operis. Proto ani ze sebepečlivějšího čtení Schulzova interview nenabude ani sebedůvtipnější čtenář nejmenšího ponětí o zdaru Schulzova úsilí. I kdyby uměl ten interview odříkat o půlnoci pozpátku, nedověděl by se z něho nic o hodnotě díla, nýbrž jen o hodnotě subjektivního úmyslu. A i kdyby měl srdce nevím jak živé a plné krve, nebylo by mu to v této věci nic platné, protože zákony logického usuzování platí pro lidi každé tělesné i duševní konstituce.

A je-li tomu tak, pak ovšem to kvalifikování Schulzových kritiků, byť sebeděleji vyjádřené, ukazuje se v barvách ne už tak pěkných. Vtipné zakončení citováním sochaře Bartolda ztrácí cosi ze svého půvabu, když uvážíme, co je skutečný smysl těch slov. Mluví-li taktó umělec k svým žákům, je to slabost velice odpustitelná; je to zřejmě útěcha z nouze pro každý případ, je to velmi naivní a proto dojemná náplast zraněné citlivosti tvůrce. Když však se užije takového situačního výroku k efektinému vyhocení chybného argumentu, je to velmi nešťastný přehmat, protože argument se tím nejen nevylepší, nýbrž jeho slabiny se ještě více zdůrazní. Kromě jiných otázek se pochopitelně v takovém případě hned namane otázka: Kde je tu umělec a kde tu jsou žáci? A kde je tu soudce, který by mohl neopovážlivě a nelehkomyšlně a neneodpovědně prohlásit, že všichni theologové a literáti, kteří svědomitě — a většinou s vědomím odpovědnosti vůči církevnímu pověření — posuzovali mravní stránku Schulzova díla — jářku, kde je soudce, který by tyto lidi mohl bez opovážlivosti a bez lehkomyšlnosti prohlásit za lidi opovážlivé a lehkomyšlné, za lidi nezasvěcené a nepovolané, za lidi srdcí mrtvých a vuschlých, kterým se nemají házet perly? Přiznám se, že takového soudce nevidím. Vidím Aloyse Skoumala.

Nejde ovšem o Aloyse Skoumala. Není důvodu, aby se řeč týkala jen jeho. Za ním lze vidět celý zástup jiných, kteří usuzují podobně, a lze slyšet množství hlasů, opakujících tvrdošijně stále tytéž oblíbené průpovídky: »Umění je svobodné — Umění nevychovává — Umělec nemusí zachovávat historickou pravdu — Kněží nerozumějí umění« — a to vše je občas přerušeno sborovým refrénem:

O čistotě autorových úmyslů netřeba pochybovat!

A ten refrén je jen zjemněným ohlasem refrénu, který je tak příznačný pro dnešní morální svět a který v hrubším vyjádření zní: »Vždyť on to dobře myslel, tak ho nechte být!« Je to refrén dnešního ubohého zmrzačeného člověka, který si v své chabosti nahradil takovou dětskou trumpetkou strašlivou polnici lásky; a ta podobnost obou refrénů je opravdu znepokojující. Neboť je-li toto jedním z módních přikázání dneška, rozhodně to není přikázání křesťanské. Jestliže si dnešní roztfištěný a zmalicherněly duch omezil morálku na morálku dobrého úmyslu, protože ta vyžaduje nejméně úsilí a nejméně bolesti a nejméně hloubky, katolík si jí takto omezovat nemůže. Neboť katolická morálka rozhodně není morálkou dobrého úmyslu, nýbrž je morálkou ctností, jež dobrý úmysl vedou náležitým způsobem k dosažení dobrého cíle, to jest objektivního dobra, v němž je vyvážen náležitě zřetel k prospěchu jednotlivému i prospěchu obecnému. Katolická morálka je morálka integrální a není v ní místa pro žádný partikularismus, ať se týká úmyslu o sobě, ctností o sobě nebo cíle o sobě. A je-li morální kritika zlehčována proto, že odmítá povyšovat dobrý úmysl na jediné kritérium — nu, pak je věc opravdu jasná jako facka.

O tom tedy není třeba dále mluvit. Chtěl bych však nakonec připomenout, že ani po faktické stránce ten apel k Schulzovu interviewu neobstojí. Pan Skoumal vyzývá čtenáře, aby sám posoudil čistotu Schulzových úmyslů a neodpovědnost jeho kritiků. Má tedy důvěru ve zdravý úsudek čtenáře; ale čtenář zdravého úsudku vyčte ze Schulzova interviewu zároveň méně, než si pan Skoumal přeje, i více, než je zádravo pro jeho argumentaci. Čtenář se ovšem přesvědčí, že Schulz chtěl psát svůj román podle přesně zjištěných skutečností, ale nemůže se ovšem z něho přesvědčit, že se mu to skutečně podařilo. Srovnání básně a pravdy naopak ukazuje, že se mu to vždycky nepodařilo. Proč dal Schulz přednost pojetí historika, který bez dokumentárních důkazů svaluje na Sixta IV. vinu za pazziovský atentát, před pojetím historika, který na základě spolehlivého pramene usuzuje, že neměl na něm viny, to ovšem nevíme. Víme však, že Schulz se skutečně přidržel neprůkaznější, ale sensačnější alternativy a že tedy se v tomto případě rozhodně neodržel »přesně zjištěných skutečností«. A mimo to se soudný čtenář doví ze zmíněného interviewu, že v líčení erotických věcí se Schulz držel vědomě estetismu Barbeye d' Aurevillyho, který zejména v jeho praktické aplikaci není docela ve shodě s církevními dekrety.

A tak tedy ani apel k Schulzovu interviewu není nic platný, ježto pro hodnotu díla samozřejmě není průkazné to, co o něm říká jeho autor, a co se týče úmyslu, rozpor mezi úmyslem a provedením se Schulzovými výroky jen zdůrazňuje. A to tím více, když proti Apelu k Schulzově rozhovoru o úmyslech lze postavit apel k biskupským rozhodnutím o výsledcích — rozhodnutím, jež přece nejsou jen projevem morální pravomoci, nýbrž i morální zkušenosti — jež se nedovolávají jen poslušnosti, nýbrž i soudnosti věřících, kteří jsou jimi zavazováni. Bylo-li takové rozhodnutí vydáno v době teroru navzdory úřední ochraně Schulzova díla, je jistě tím závažnější.

Je však třeba opravdu katolíkům vysvětlovat, proč jsou výnosy jejich pastýřů opravdu důležité a závazné? Timotheus Vodička

## **Z katolického světa**

**Národní církev v Maďarsku?** Již delší dobu se udržují pověsti o pokusech vytvořit tak zvané »národní církve« v různých zemích střední Evropy, které dosud nepoznaly této novodobé vymoženosti, směřující k oslabení Církve. Týdeník Newsweek přinesl před časem zprávu, že byla dokonce arcibiskupovi ostřihomskému učiněna vlivnými politickými kruhy nabídka, aby se stal vůdcem samostatné národní »katolické« církve. Pokud je známo, nebyla tato zpráva z jiných pramenů potvrzena.

**Novým prefektem kongregace obřadů** po zemřelém kardinálu Salotim byl jmenován kardinál Micara.

**Kardinál Schuster o komunistech.** Podle zprávy vatikánského radia dal milánský arcibiskup kardinál Schuster svému kněžstvu důležité instrukce, týkající se poměru ke komunistům. Práví se v nich: »Přivrženci komunismu a marxistického socialismu nemohou být přijímáni do Církve a nemohou se účastnit procesí nebo pohřebních průvodů; členům stran odsouzených Církví se nemá poskytovat církevní pohřeb, leč že by před smrtí projevili nějakým způsobem veřejně lítost. Věřící musejí být vedeni k tomu, aby nevstupovali ve sňatek s někým, kdo je obecně znám jako člen zakázané společnosti. Farář nemůže asistovat takovému sňatku bez předchozí dohody se svým biskupem, který jediný k tomu může dát dovolení. Co se týče udílení ostatních svátostí, třeba pamatovat na to, že Církev odsoudila všechny, kdo plně přijímají komunismus a marxistický socialismus, jakož i ty, kdo sice nepřijímají úplně tyto ideologie, ale jsou toho názoru, že některé věci náboženstvím zakázané, jako rozvod a volná láska, nejsou proti náboženství. Každý, kdo se domnívá, že může být přivržencem takových systémů jen v oblasti hospodářské, dopouští se těžkého hříchu proti víře, protože komunismus i socialismus propagují i v hospodářské oblasti principy — jako třídní boj — které jsou odsouzeny neomylným magisteriem Církve.«

**Rakousko.** Konference rakouských biskupů, konaná v říjnu tohoto roku,



přijala plán, podle něhož bude věnováno kolem 38.000 hektarů církevních pozemků k tomu účelu, aby byly rozděleny mezi dělníky a rolníky podle jistého klíče, určeného především zřeteli sociálními. Provedení plánu ovšem závisí na souhlasu Vatikánu. Podobný plán chtějí provést němečtí katoličtí biskupové v západních pásmech. MZ

### **Beatifikace matky sirotek**

Dne 9. listopadu byla slavnostně beatifikována Matka Jeanne Delanoue, zakladatelka sester svaté Anny v Saumur. Světička se narodila před dvěma stoletími jako dvanácté dítě chudých rodičů. Již jako dívka shromáždila ve svém domě 12 sirotů útlého věku a starala se o ně. Pak pomalu buduje jeden dům milosrdenství za druhým pro staré, nemocné, staví nemocnice. Začátkem 18. století zakládá kongregaci milosrdných sester, jež mají být lidem nástrojem pečující Prozřetelnosti. Jakmile seženeme životopis této nové blahoslavené, přineseme jej.

### **Z hnutí Katolické akce v Kanadě**

Nejkrásněji kvete Katolická akce v kanadské provincii Manitoba. Uvedu jen dvě krásné akce. Katolická akce uskutečnila určitý druh Reifeisenek. Členové zaplatí podíl pět dolarů a přispívají podle svých možností. Reifeisenky mají poskytovat lidem laciný a dlouhotrvající úvěr pro rozšiřování hospodářských usedlostí, rozšíření kultivace a hlavně pro mladé rodiny, které se chtějí zaříditi. Tak vytrhují chudší začátečníky a nebo vůbec potřebné lidi ze spárů upířských lichvářů. Jinou krásnou činnost ukázali zřízením katolické vysílací stanice v Sant Boniface. Sebrali 80 tisíc dolarů. Francouzské vysílání je vždy v 11 hodin, jestli vás to zajímá. Přednáší se denně o katolické akci, která takto vysílá své direktivy, úkoly, pokyny, informace. Denně je výklad Písma svatého, hodiny francouzštiny a angličtiny.

### **Katolická vysílačka v Holandsku**

v Hilversum u Amsterdamu jest radiocentrála pro celé Holandsko. Holandsko má půl druhého milionu posluchačů, ale jsou opravdovými demokraty. Čtyři společnosti programově se dělí rovným dílem o výnos 15 milionů holandských zlatých. Společnost socialistická, státní, katolická a protestantská. Katolickou vede dominikán P. Kors. Katolíci si sami postavili palác Katolického radia svými prostředky. Dům disponuje nádhernými sály koncertními, kabinami atd. O personál a účinkující je postaráno i v časném ohledu výbornou restaurací. Ve dvou týdnech má katolické radio vyhrazeno 52 hodiny a my se nemůžeme dovolati pro své nemocné, pro odlehlé hájenky a podobně ani vysílání mše svaté a kázání...

## Hodina náboženství a dějepisu ve švýcarské škole

Nemohu říci, že by vybavení té třídy bylo zrovna moderní, umělecké nebo alespoň povzbuzující, jako to bývá v mnohých školách našich. Naopak, místnost byla pochmurná, se zašlými stěnami a ubohými obrazy. Většinou to byly náboženské motivy. Ale to, co tu dovedlo zažehnout nadšení skoro k údivu — byl duch třídy, elán a pohotovost žáků.

Proč selhává často náboženská výuka v naší škole? Proč se setkává často s obtížemi ba s nezdarem? Proč je náboženská nevědomost našich dětí v některých krajích nebo školách tak velká?

Z několika příčin. Vina může být i v systému, v metodě, v neschopnosti učitelově. Náboženství se ve škole jen trpí (někdy dost nerado) a někdy se tato skutečnost nezastírá a je dáována najevo bez škrabošky zdvořilosti. Učitelé náboženství jsou přiděleny nejnepríznivější hodiny, na okrajích, kdy žáci jsou unaveni a s velkou oblibou hodina náboženství následuje po tělocviku. Děti to vycítí a ví o tom dosti často z projevu lidí, kteří do této záležitosti nemají vůbec co mluvit, už vzhledem ke své náboženské nevědomosti.

A pak — náboženství je vyučováno někdy bez metody, nudně a dokonce bez důkladnější znalostí předmětu.

Záleží také na prostředí, z něhož žák přichází, záleží na charakteru učitele náboženství, záleží na představitelích školského života a konečně záleží i na celé veřejnosti, jaké stanovisko zaujímá k náboženské výchově dětí.

V mnoha případech je katecheta tak přetížen, že se na jednotlivé hodiny nemůže připravit.

Není pak divné, že se žáci neradi náboženství učí a že je podceňují, posilování ve své nechuti poznámkami dospělých.

Ve švýcarské škole mne překvapil zájem všech žáků o náboženské otázky, jejich vědomosti z náboženských dějin, z katechismu a z liturgie byly někdy překvapující vzhledem k jejich věku.

Ovšem všechno poukazovalo k tomu, že učitele mají žáci rádi a že má tedy velkou autoritu. Učitel literní je po celou hodinu náboženství ve své třídě a opravuje úlohy žáků. Ale také učitel náboženství, kanovník a rektor semináře, je u žáků oblíben. Při vstupu do třídy žáci povstali, pozdravili: *Bien venu Monsigneur, bien venu monsieur l'abbé*, a zaspívali pak s učitelem vlasteneckou píseň. Všecko se dělo s velikou úctou, pohotovostí a nenuceností francouzského temperamentu.

Učitel zakončil hodinu několika minutami rozjímání, tak jako to dělá abbé Guinet v Paříži a udržuje ve veliké pozornosti, v tichu a napětí i přes sto žáků, mezi nimiž sedí leckterý pařížský gamin. Abbé Guinet nespolehá ovšem jen na svou skvělou metodu, jeho přítomnost již žáky okouzluje.

Toť se ví, toto je katolický kanton a náboženství tu není věcí cizí,

vedlejší, nebo jen trpěnou. Dobrá tradice je výchovou věrně předávána od jedné generace ke druhé. A jak se projevuje tato skutečnost na veřejnosti? Mládež je sebevědomá, ukázněná, cudná a zdvořilá, má úctu k osobám, které úcty zasluhují. Ví, že autorita pochází od Boha, že má vyšší smysl a posvěcení.

Profesor dějepisu na humanistickém gymnasiu sv. Michala pozval mne do své hodiny. Také tam hoši mají rádi svého profesora a mají rádi jeho předmět. Hodina dějepisu je hodinou nadšení a sice tentokrát nadšení válečnického. Už je tomu dávno, kdy nejlepší vojsko Evropy zvítězilo v bitvě u Murat — vždyť od té doby mu osud nedopřál jiné příležitosti, aby ukázalo svou statečnost a zdatnost, ale studenti byli, jak se zdálo, připraveni vrhnouti se do bitvy ihned, kdyby se naskytla příležitost, tak hořely jejich oči ohněm, který dovedl vnést do jejich srdcí učitel.

Mimochodem řečeno, humanitní vzdělání, proti kterému se chystá tažení, dává přec jen ucelený pohled na život, na dějiny, na umění, sbližuje národy. Lidé se mohou dorozumět řečí, která se nemění a je obecným majetkem všech (nejen privilegovaných tříd). Latina je dosud jedním z prvků, které lidstvo sjednocují.

Totalitní systémy tím, že chtěli násilně zevšeobecnovati (jak okleštěný byl na př. učební plán pro německé školy z r. 1938 — také tam řecké a římské dějiny, světové dějiny, křesťanství byly vyloučeny) — rozdělovali lidstvo na skupiny. A tak několik těch hodin nás přesvědčilo o zásadě, že vychovatel by měl býti jen tvůrcem prostředí, v němž pak žáci mají sami rozvinouti své schopnosti.

Frà Chrysostom.

## **Křesťanské syndikáty francouzské ve volbách. Sociální pojištění**

Od října 1945 dostalo se konečně Francii dlouho postrádaného a očekávaného jednotného systému Sociálního pojištění. Tím bylo celé sociální pojištění ve Francii sjednoceno, ovšem ne totalitářsky. Komunisté sice očekávali, že po volbách budou jediným nositelem tohoto pojištění, ale nebránili Křesťanským syndikátům kandidovat. Tak docílily křesťanské syndikáty 30% voličů, komunisté obdrželi 58%. Totiž, abych mluvil přesněji. Jedná se o Všeobecnou odborovou organizaci C. G. T., která je ovládána převážně komunisty. Toto sociální pojištění zahrnuje v jediném pojištění či Sociální bezpečnosti, nemocenské, starobní, úrazové a pensijní pojištění. Komunisté tohoto dubna konaly se volby do těchto sjednocených pokladen. Křesťanské syndikáty C. F. T. C. pozměnily své stanovky. Dříve měly v úvodě citáty z Encykliky Rerum novarum. Tyto citáty byly nyní nahrazeny delšími paragrafy křesťanské morálky ohledně práce a mzdy. V odborových otázkách se oba syndikáty navzájem spojují, doplňují a podporují.

## Neděle

Běh našeho života je přerýván nedělemi. Jsou to dny odpočinku. Měly by ovšem být dny posvěceného odpočinku, abychom si odpočali od sebe, od světa a uvědomili si, že patříme Bohu, i když žijeme na zemi, že máme sloužiti Bohu, i když sloužíme lidem a svému povolání, že musíme mysliti na spásu své duše, i když se lopotíme do úpadu ve svém povolání.

Tak bude neděle příležitostí ku posvěcení všedního dne, ku posvěcení naší práce a našeho povolání. Tak tomu bývalo ještě do nedávna na našem venkově a v malých městech, pokud lidé žili z víry. V neděli předkládali Bohu celý pracovní týden. Soudili jej před Bohem. Staří faráři také navazovali velmi moudře a vhodně na celotýdenní lopotu. Připomínali lidem, že jim Bůh dal sílu, zdraví a schopnosti tu práci konat. Že on jim dal tou prací účast na svém stvožitelském díle a na svém díle lásky k lidem, když jim dal možnost, aby mohli něco krásného a užitečného postavití a prospěti tak bližním.

Tak poznáme svou sounáležitost se všemi a ke všem, smysl křesťanské spolupráce, která se naučí vážiti si práce všech, spolupráce všech, a že jen touto spoluprací jsme mohli něco dokázat.

Neděle nás dále zvedá od země. Zdravě nás pozvedá. Uvědomujeme si, že nejsme zrozeni pro otročení práci, nýbrž pro křesťanské chápání práce, jako uplatnění svých schopností podle vůle a plánů božích. Že práce je jen prostředkem, abychom mohli svými skutky plniti vůli Boží, kterou ukázal všim, co nám světil, jak majetkem, tak schopnostmi a silami.

Neděle nás učí proměňovati svůj život v bohopoctu a oběť a spojit práci a oběť práce s obětí Ježíše Krista a podávat ji Otci nebeskému.

Tak přestane neděle být dnem nudy. Přemnozí lidé si nevědí již s nedělí rady. Používají jí k tomu, aby se vyspali, vyvětrali sváteční šaty, lépe se najedli a vyrazili prach s obuví svých nad nevládným městem, útekem od místa své práce. Neděle je znesvěcena už tím, že je odsvěcena. Člověk již tak zahodil svou důstojnost, že se znovu, sám a dobrovolně stává otrokem ne práce, ale roboty. Ovšem jako dovedla Církev posvětití proměněním pohanské svátky a slavnosti, musíme opět znovu posvětití odsvěcenou nedělí.

Mnoho tu ovšem působí, jakým způsobem učí a pomáhá chápat a prožívat neděle duchovní správce, jak on krásnými bohoslužbami ukáže lidem krásu neděle, tím, jak zvedá lidskou důstojnost, když zvedá člověka k Bohu, když ho osvobozuje od otroctví. Nedělní bohoslužby dopolední i odpolední trpí strašnou už šablonovostí. Leckdo si již nedá práci s tím, aby novým potřebám, novým otázkám, novým těžkostem odpověděl novým způsobem pobožností a zbožného obcování a prožívání bohoslužeb.

Je třeba znovu najít mystickou hloubku neděle a naplnit jí, proměnit ji všední den práce a starostí.

Braito

## Příklady svatých

K opatu Polmenovi na poušti přišel člověk a tázal se: Co mám dělati? Má duše je bez zbožnosti a nemám bázně Boží. On mu odpověděl: Jdi, připoj se k některému člověku, který se bojí Boha a jen tím, že budeš blízko něho, naučíš se bázni Boží.

Tak vychovávali většinou otcové na poušti. Mluvili málo nebo i nic se svými žáky. Žili vedle nich a nechali je žít vedle sebe a pozorovat je své modlitby, své odříkání. Tento pouhý dotek s nimi působil přesvědčivě, utvářel a vychovával ke svatosti žáky poustevnické.

Kdybychom byli lepší, světější a dokonalejší, mohli bychom si podobně ušetřit mnohá slova. Náš život by ukazoval krásu učení, kterým my tak svatě žijeme a těch několik slov, jež bychom mluvili, mělo by nesmírnou sílu. To je tajemství úspěchů kněží a duchovních otců nevyřečných, navenek i neobratných, ale plných uskutečňované lásky Boží. Ta je nejvýmluvnější. Nemá sice lesklých, hromadných úspěchů, ale sklízí zato hodně zdravé, zralé ovoce, které má dlouhé a životné a potom i životadárné trvání.

Proto se říká plným právem, že několik svatých vydá za kolik tlustých svazků apologetiky. Svatí jsou živou knihou, živým podnětem k podobnému uskutečňování Kristových myšlenek. V nich a skrze ně porozumí lidé teprve učení. Lidé pak rádi přijmou i tajuplné učení, když vidí na skutečně svatém životě, že pravdy Páně nejsou tak nepochopitelné, aby se nedaly životně přijmout a do života zasadit.

Braito

## Příprava na neděli

Anglická sobota byla již dávno církví doporučována. Tak prosadila skrze krále Edgarda, Kanuta, Aelrica, že práce končila v sobotu v poledne, aby si lidé mohli připravit vše potřebné pro nedělní odpočinek a pro nedělní patřičnou účast na bohoslužbách.

Sobota bývá odedávna chápána jako vigilie neděle, a sice po každé stránce. Doma se uklízí, matka zvláště koupe děti, je velká správka prádla a šatů.

Odedávna mají přemnozí věřící také zvyk právě v sobotu přistupovati k svátosti pokání, aby pak druhého dne mohli přistoupiti ke stolu Páně. Tento zvyk se měl všeobecně rozšířit, protože jinak kněží nestačí v neděli zdolati nával kajníků. Ale ještě jiným způsobem bychom měli chápati sobotu jako vigilii a předmluvu neděle. V sobotu se obyčejně scházívali kroužky mládeže studentské i ostatní.

Když kanovník Cardijn volal roku 1939 mladé belgické dělníky k po-

svěcení neděle, upozorňoval, že mladí mají použití dobrodiní sobotního prázdná k tomu, aby si připravili řádně nedělní spočinutí v blízkosti Boží.

Tak by bylo dobré doporučení našim skupinám, aby si v sobotu připravili nedělní liturgii, aby si přečetli společně výklad nedělní liturgie, našli si připomínky nedělní při bohoslužbách, dále aby si nacvičili zpěv. To bych doporučoval našim studentským kroužkům, kroužkům mládeže Katolické akce, aby pravidelně v sobotu věnovali nějaký čas nacvičování písní, které se budou v neděli zpívat. To by byla velmi dobrá a záslužná činnost našich skupin, které se někdy už poohlížejí po nějaké práci.

Bylo by prospěšné, kdyby se naši věřící již v sobotu soustředili a věnovali se věcem duchovním, přednáškám, četbě, Písmu svatému. Tak by byla jejich duše správně a účinně naladěna a připravena na hluboké duchovní prožití neděle. Myslím, že toto ještě chybí většině našich skupin a kroužků, že málo připravují ty sobotní kroužky na příští neděli. Některé katolické spolky naopak schůzují právě v sobotu hluboko do noci, takže pak jsou členové druhého dne unaveni a ve městech pak vyhledávají jen nejpozdější mši svatou, nebo nejkratší, kde vědí docela bezpečně, že se nebude kázat.

Také je morem pořádní tanečních zábav v sobotu večer, protože se pak ty tance protahují hluboko do rána s vědomím, že ještě do večera a do druhého pracovního dne je dosti času na vyspání. Na to, že nevzdají Bohu čest a chválu a díky, že neposilní svých duší sblížením se s Bohem, na to již mnoho členů ani katolických spolků nemyslí. Proto musí za ně myslet duchovní správce a vedoucí těchto spolků.

Jak jsou lidé nevděční: bylo to náboženství, byla to církev, která lidem prosadila nedělní klid, a nyní je ho zneužíváno ke štvanicím proti ní. Všechny volnomyšlenkářské a atheistické schůze a parády, všechno zne-  
svěcování zákona Božího je přenášeno na neděli...

Když lidé opouštějí svatou myšlenku nedělní, přiblížení se k Bohu, oslavení jeho, propadají pak celé nudě a prázdnotě neděle odsvěcené, zpohanštělé, protože ty skřeky, ty ubohé písničky, kterými lidé zaplňují neděli, ukazují, že není beztržestné utíkat od Boha, protože člověk pak jen uteče do své vlastní ubohosti.

Také se usmějte všem, kdož tvrdí, že se pomodlí nejlépe v chrámu přírody. Tu modlitbu v přírodě už známe. Zaléhají nám od ní uši, jak ti horliví vyznavači chrámu přírody oslavují toho svého boha, to jest své břicho a svou prázdnou pusou... a svou zhovadilost, která znesvětí vše, co Bůh chtěl mít velké a posvátné.

## **Živé poznání Boha**

Kdo milují Boha, znají Boha, praví svatý Jan (I Jo IV 7-8). Ti totiž, kteří jsou zrozeni novým životem, životem dětí božích. Ti jsou z rodiny Božích dětí. V rodině pak není tajemství, v rodině všechno všech je

otevřeno všem. Děti také poznávají docela jiným způsobem, než jen hmotným poznáním své příbuzné. Podobné jako rodiče poznají své děti hlubokým životným instinktem, podobně také křesťané poznávají Boha ještě jiným způsobem, než je poznání čistě logické. Jest to poznání vnitřního styku, vnitřní sourodosti.

Milostí posvěcující stali jsme se spříznění, po krvi, po Krvi s křížem, s Bohem a proto se nám otvírá docela jiné, nové, krásné, životné poznání Boha. Jest to poznání sladkého styku, důvěrného styku Boha s člověkem. Bůh se otvírá jako otec se otvírá svým dětem docela novým, jiným ještě způsobem, než se otvírá ostatním cizím lidem. My nejsme cizí Bohu, my jsme domácí fidei, my patříme k rodině Boží, k rodině jeho dětí se všemi výsadami takových dětí, se všemi prostě výsadami dětí.

Jest to poznání živé, poznání, které se nedá vyjádřit pojmy a slovy, jest to poznání v hlubinách srdce, z tajemné blízkosti Boží nesmírnosti, nesmírnosti jeho lásky. Sed quid invenientibus, říká svatý Bernard. Čím jsi teprve těm, kdož tě nalézají!

Křesťan již nepotřebuje vystupovat přes krásu tvorů a odposlouchávat jim jejich chvalozpěv o velikosti Boží. Stačí mu ponořit se do vlastního nitra, kde milostí posvěcující přebývá Bůh doma, jako Otec u svých dětí. Jako ve svém svatostánku je v nás, tak jako je v nás naše myšlenka, jako je v nás naše láska. Kdykoliv chceme, můžeme se jich zmocnit, můžeme je prožívat, prožívatí jejich krásu, velikost i štěstí z této krásy a velikosti. Křesťan nepotřebuje se teprve namáhavě zvedat, pozvedat, protože není daleko On od jednoho každého z nás. Protože když všichni v něm jsme, žijeme a hýbáme se, oč důvěrněji je přítomen Bůh těm, kteří žijí z něho, kteří jej milují, kterým je Bůh podobně středem celé bytosti jak je sám sobě.

Nadpřirozená láska Boží nám vydává svědectví, že Bůh je v nás. Ti, kteří jsou plni lásky Boží, poznávají jej »ex quadam dulcedine amoris«, onou slastí a rozkoší lásky Boží, kterou je Bůh přítomen v duši. Duše poznává Boha ne sice přímo, ale poznává jej z této přítomnosti lásky, když totiž duše je tak zapálena Bohem, že nechce nic než Boha; všechno ostatní ustupuje na vedlejší kolej a do pozadí před touto láskou. To ovšem není jen matný mlhavý cit lásky, jakým se opíjejí laciní theosofové a mistři pantheismu, křesťanské mystiky a theosofie, nýbrž láska nadpřirozená znamená skutečně, prakticky, konkrétně, životně nechtít, nehledat nic než Boha. Kdo takto žije, komu je Bůh takto skutečně ve skutečném životě všim a znovu připomínám ne pouze v mlhavém citu koncentrace, ten má skoro jistotu, že Bůh je v něm a on v Bohu, poznává z toho zaměření celé své bytosti k Bohu z onoho srůstu duše s Bohem, z onoho soustředění duše na Boha poznává jeho blízkost, nesmírnost, sladkost. Duše prožívá opravdu, že Bůh je nesmírný, že je vše. Po ničem víc nedychtí, ničeho nelituje, nic nehledá, nic nechce, protože v Bohu tak blízkém všechno má.

To je ono nové zkušenostní, poznání, kdy duše okusila, že Bůh je všechno štěstí, že všechno má a všechno dává, kdy jej duše okusila jak je velký a dobrý, když se s ním spojila a srostla. Tím a v tom ho poznala. Pak je ochotna všechno obětovat a vše učinit, protože viděla Boha, zahlédla cíp jeho velikosti.

Toto poznávání je nesmírně pronikavé. Člověk pak vidí a poznává Boha a jeho stopy ve všem, a mezi tisícerými větami o Bohu a mezi statisícerými větami o všem možném poznává ihned jako na brusífském kameni, která je Boží pravda. Proto mají svatí onu nenastudovanou teologii srdce, onu jasnozřivost, se kterou rozeznávají boží pravdy od lidských nálezků, od lidské spekulace, a rozeznávají, které mluvení o Bohu jest živé a které falešné, které jest svaté a které jest nezdravé, které jest z Boha a které jest neplodné.

To bylo poznání takové svaté Terezie z Avily i z Lisieux.

Toto živé poznání Boha vede člověka velmi silně k tomu, aby odstránil vše, co nás činí nepodobnými Bohu, co nás odvádí od Boha, co nás odcizuje Bohu. Duše poznávající životně Boha hoří touhou svléci starého člověka, svléci veškeru pýchu a soběstačnost, samolibost, ze sebespasení.

Tak vede si Bůh sám duši i když nenajde nikoho, kdo by jí rozuměl, kdo by ji nějak odborně vedl. Bůh sám vůdcem jejich se stává, jak stojí psáno v Písmu. Jest to vědění svatých, vědění životné, které se liší od pouhé zvědavosti, tím spíše od duchovní zvědavosti, od pouhé touhy poznávat.

Poznání života a lásky, které nakonec božsky obohatí i rozum, ale obohacuje jej s nesmírnou přesností a spolehlivostí. Braitó

## **My mnozí jedno jsme...**

Neustaneme zdůrazňovati, že všichni tvoříme církev a že jen takto, když si uvědomíme všichni svou sounáležitost se všemi v Církvi, přispějeme k ozdravení světa.

Vědomí, že jsme Církev, že všichni patříme k církvi. Vytýkal mi Josef Florián ml., že mluvíme o hlubinářském hnutí a tím že rušíme jednotu Církve. Ale zapomněl ve svém svatém rozhorlení, že právě to jeho rozhorlování tak naježné na Hlubinu a její redaktory ukazuje právě, jak je přeplněn tím duchem skupinkářství, které zatracuje, i když velkomyslně zavrhuje i označování staroříšské příslušnosti. To právě že musí za každou cenu najít nějakou hnidu, nějaký chlup na Hlubině a že to dělá jménem ohrožené jednoty církve, ukazuje na to, jak hluboko vězí v něm a v lidech staroříšstvím odkojených tento duch separatismu, duch, který se vyvyšuje nad ostatní, posuzuje ostatní a byl by možná nešťastný, kdyby se nemohl už ani nad nějakou maličkostí pohoršovat. A tak je tento duch skupinářství, fekl bych sektářství, u nás tak zakořeněn, že



každý skoro přísahá na nějakého velebného pána, na nějakého svatého kněze, na nějakého vynikajícího kněze... na nějaký řád, nějaké hnutí. Neukazujeme jen na druhého, jsme v tom všichni strašně až po uši.

A ostatní prostí věřící jsou opět odštěpeni od církve, od živého sžití se s církví příšerným bludem, že Církev jsou kněží. Řekli mi již mnozí laici i kněží, že je to skutečnost, že tak se dívá většina lidí na církev. Ano, bohužel, ale my se s tím nesmíme smířiti. Musíme stále a stále neúnavně připomínati lidem, laikům: I vy jste církev. Církev nejsme jen my kněží. I vy máte spolupovinnost a spoluodpovědnost za církev. I vy musíte si uvědomiti, že musíte všechno učiniti pro své bratry, upotřebiti všechny své schopnosti a síly, abyste naplnili své prostředí, své okolí, své povolání, svůj celý život rodinný, stavovský, abyste jej naplnili Kristovým poselstvím a abyste si stále byli vědomi víc a více onoho závazku a odpovědnosti za všechny, kterými vás Pán spojuje.

Abychom naučili lidi svaté radosti z toho, že jsou nejenom v Církvi, nýbrž že jsou církví, že ji tvoří, že ji spolutvoří a že smějí míti spoluodpovědnost za celý její život, aspoň na svém místě a ve svých možnostech a schopnostech.

Naučiti lidi, aby cítili s církví, s jejími bolestmi a starostmi, když není chápána, když je pronásledována, když je zaměňována s Vatikánem a s námi velebnými pány a když jsou stále jen pro ni speciálně ohřívány dějiny, proto aby pro skutečné nebo domnělé chyby a neobratnosti a hříchy lidí v církvi se lidem znechutila, zošklivila celá církev. Naučit lidi živému zájmu o život církve, jak liturgický, tak expansivní, o její misie, o její teologii, o její zápasy a boje o duše, o mravnost, o spravedlnost a zachování zdravého rozumu, kterýžto boj je jedině jí ponechán ať se tomu směje kdo chce jak chce. Toto je třeba stále kázat, stále přednášet, v tomto smyslu vychovávat naši mládež, naše věřící. Jen tak naučíme lidi žít s církví a pro církev, pro tuto společnost společenství Kristova.

Braito

## **Bratr a otec**

Bratr marnotratného syna se pohoršuje nad odpouštějící a tak velkolepě královsky odpouštějící láskou Otcovou. Potentis est misereri... Abys uměl takhle odpouštět, rozevři své srdce dokořán velikosti otcovskou. Neměť své bratry svou vlastní věrností a svatostí, nýbrž velikostí lásky, která vidí v nich ne hříchy, jichž potrestání si žádá žabařská dokonalost lidí, vidoucích jen svou věrnost a ohavnost druhých, nýbrž velikost jejich synovství Božího, velikost jejich potřeby, velikost jejich bídy, velikost Boží lásky, kterou byli zrozeni k věčnému štěstí ve věčném životě. Totiž i ty se musíš stát otcem, jenž se chvěje o každé své dítě, nezůstat bratrem, který lehko vidí v chybujícím spravedlivě odvrženého, s cesty uklizeného soupeře, obchodnický konkurenta! Zplod bratra

v srdci otevřeném Boží láskou a Boží lásce ke všem, zplodí svého bratra v mukách Páně, které učiníš svými, a zahoříš a budeš dále a stále hořeti nenasytnou touhou — dej mi syny, nebo zahynu. Až pochopíš velikost bratří v lásce Boží, zachvěješ se úzkostí o ně a nebudeš přísný na vracející se, jak dovedou býti bratří. Velká část pádů nenapravených, útěků nenavrativších se byla zaviněna tím, že nedovedli křesťané přestat být jen bratřimi a být také otci, jak Pavel stále plodil v bolesti a úzkosti své křesťany jako svoje děti. Bratrská láska zůstává obyčejně jen láskou shovívavou, otcovská ale láska je láskou všeho se odvažující, láskou vynalézavou, která dovede i po nejstrašnějších katastrofách vdechnouti znovu jiskru života. Kdo získá bratra pro Boha, pro nový život, stává se jeho duchovním otcem. A abychom všechno učinili pro tento úkol, je třeba mít pečlivý, starostlivý poměr ke svému bližnímu jako k tomu, jemuž máme vrátiti, zachovati, rozmnožiti jeho nejvladnější život.

Braito

---

---

## Ž E Ň

---

---

**Petazzi: Kněžské panictví.** — Praha, G. Franci, str. 70, cena 25 Kčs. Devět meditací o kněžském panictví, po nichž sáhnou s velkým prospěchem jak ti, kdo se na svaté kněžství připravují, tak také kněží, zvláště ve chvílích, kdy tato ctnost na nich vyžaduje velkou oběť a zjeví se jim s té strany, která je tíživá pro lidskou přirozenost.

**Taillard: Le nationalisme marocain.** — Editions du Cerf 1947. Chápu, že se velké národy nerady loučí se svými koloniemi, ale jestli byly upřímné a poctivé, když říkaly, že jdou kolonizovat, to jest civilisovat ony končiny, musejí klidně přijmout, když ony národy již civilisované, to jest, umějící střílet i volit do parlamentu a třeba i číst i psát, chtějí být samostatné.

**Taymans d' Eyperon: Les paradoxes du bouddhisme** — L'edition universelle, Bruxelles, 1947, str. 310. Učený jezuita dlel pět let na Ceylonu a studoval buddhismus hodně zblízka. Prostudoval jej z původních pramenů. Nejdřív studuje buddhistické prameny a potom analyzuje buddhistickou nauku a její názory o člověku, světu, životě i smrti. Vytýčuje nesrovnalosti a dojemnou šíři názorů, která připouští, že se v buddhismu shodnou lidé nejruznějších zálib a názorů.

**Tomášek: Pedagogika.** Úvod do pedagogické praxe. — Olomouc, Maticе Cyrilometodějská, 1947, str. 360, cena 100 Kčs. — Po všelijakých pedagogikách, ve kterých jsme se setkávali s bludnými názory jak po stránce filosofické, tak po stránce theologické a podle kterých se muselo vyučovat i na katolických školách, máme konečně solidní pedagogiku, které použijí s prospěchem jak učitelé tak rodiče. Tomášek jde v každé otázce

ke kořenům věci, dívá se na každou otázku nejdříve náležitě s hlediska správné filosofické teorie, než přikročí k praktickým závěrům. Tím právě získává jeho kniha, protože praxe je v ní náležitě podložena a zdůvodněna rozumově. Kniha je dokonale přehledná a psaná velmi srozumitelně. Jak pro další studium theoretických otázek, tak také pro praktické použití je připojen velmi obsáhlý seznam knih. Katolická veřejnost, zvláště vychovatelé, mají povinnost vděčnosti dru Tomáškoví za tuto práci.

**Třebízský: Pomněnky.** — Rupp, Praha. Nové, úplné vydání modlitební knihy, která byla dlouho modlitební knihou našich maminek a babiček a prababiček. Pietní úmysl při vydání ukazuje již překrásná úprava knihy. Lebedova úprava učinila tuto modlitební knihu opět plně vyhovující.

**Vyskočil: Šest století kostela a kláštera u Panny Marie Sněžné.** — Praha, Atlas, 1947, str. 184, 8 listů příloh, cena 78 Kčs. — Historie nádherné gotické stavby Panny Marie Sněžné si zasloužila zhodnocení františkánského historika dra Vyskočila. Se zájmem si přečtete o tom, jak postavil tento kostel a při něm klášter Karel IV. pro karmelitány, jak na jejich místo přišli později františkáni, dovíte o tom, jak museli mučednickou krví vykupovat své začátky působení u tohoto slavného kostela. Kniha Vyskočilova znamená nejen značný přínos české vědě historické, nýbrž učí také znát a milovat pražské památky, podle nichž chodíme často slepí a hluší.

**Žaltář římského breviáře.** Nový, latinsko-český text s liturgickým výkladem. Uspořádal P. Jan B. Bárta OFM. Praha, nakl. Vyšehrad, 1947. Upozorňujeme na tuto novinku jak laiky tak kněze. Obojím bude tato knížka vítaná. Latinský text je podle nejnovějšího schváleného překladu, český je zcela nový. Stran českého překladu můžeme jen říci, že se čte velmi pěkně, rytmicky. Stručné poznámky před žalmy jakož i mezi žalmy napomáhají k pochopení jejich smyslu. Hymny jsou většinou podle překladu Dokulilova nebo Fuchsova. Nepochybujeme, že tímto počinem je dán základ k překladu celého breviáře, neboť v žaltáři je jeho nejpodstatnější část.

**Mimoto redakci došly tyto knihy:**

**Kalendář Moravan na rok 1948.** — Vydala Brněnská tiskárna. Stojí 35 Kčs.

**Kalendář Nový národ na rok 1948.** — Vydavatelstvo Nový národ v Přerově. Za 35 Kčs.

**Jarský: Jaso na horách.** — Román. Nakl. Brněnské tiskárny, 1947, str. 264, cena 87 Kčs.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

Diadochus z Fotiké:

## *Láska a bázeň Boží*

Nemůže milovati Boha v hlubinách srdce, kdo nezačal se ho báti celým svým srdcem. Duše očištěná a zjemnělá působením bázně počne uskutečňovati lásku.

Ale nedosáhne dokonale této bázně, nevyjde-li ze všech svých časných starostí. Až vstoupí duch do velkého pokoje a vzdání se všeho, teprve tehdy ho začne zpracovávat tato bázeň, očišťujíc ho v nitru od veškerého nánosu země a přivádí ho k velké lásce dobroty Boží.

Tak je bázeň skutečností pro ty, kteří se ještě očišťují a je provázena prostřední láskou. Dokonalá láska patří těm, kteří jsou již očištěni, v nichž není již bázně. Neboť dokonalá láska, praví Písmo, zahání bázeň. (I. Jan IV. 18.) Obojí patří jen spravedlivým, kteří pod Duchem svatým uskutečňují ctnosti. Proto praví Písmo: Bojte se Pána všichni zsvěcení jemu. (Žalm 33; 10.) a nato: Milujte Boha všichni svatí jeho. (Žalm 30; 24.) Abychom viděli, že bázeň přísluší spravedlivým, kteří se ještě očišťují s láskou prostřední, kdežto dokonalá láska již očištěným. V nich již není bázně, nýbrž ustavičný oheň a připoutání duše k Bohu působením Ducha sv., jak stojí psáno: Duše má přilnula k tobě a uchopila mne ruka tvá. (Žalm 62; 9.)

Hlava XVI.

## *Víra*

Víra bez skutků a skutky bez víry budou stejně zavrženy. Je nutné, aby věřící podal Pánu víru, která se ukazuje ve skutcích. Víra našeho praotce Abrahama nebyla by mu přičítána ke spravedlnosti, kdyby nebyl jako ovoce své víry obětoval svého syna.

Kdo miluje Boha a opravdově věří, uskutečňuje svaté skutky víry. Kdo ale jenom věří bez lásky, nemá ani víry, kterou myslí, že má. Věřící jakousi povrchností ducha, neboť nejedná tíhou slávy lásky. Tak je víra vedená láskou vrcholem ctnosti.

Když zkoumáme hlubiny víry, je plná vření, ale když se na ni díváme prostě, vrací se ke klidu. Víra je voda zapomenutí zlého a proto nesnášejí hlubiny víry všetečného zkoumání. Proto plujeme po jejich vodách s prostou myslí, abychom mohli dospěti do přístavu Boží vůle.

Nikdo nemůže opravdu věřit, není-li sám sobě žalobcem. Když se naše svědomí rozechvěje svými výčitkami, nemůže rozum klidně požívat nadpozemské vůně. Je hned rozdělen pochybnostmi. Táhne-li totiž k víře dychtivým tíhnutím pro minulou zkušenost, nemůže ji postihnouti s láskou v srdci pro výčitky svědomí, jak řečeno. Ale když jsme očištěni horlivou modlitbou, obdržíme po čem toužíme s větším okoušením Boha.

Hlava XX—XXIII.

## *Touha po Bohu z lásky*

Jako prudce tíhnou tělesné smysly k tomu, co se nám zdá krásně, i duchovní smysl nás vede k neviditelným dobrům, když okusil Boží dobroty. Každá věc tolik tíhne všemožně k tomu, co je s ní přirozeně spřízněné: duše, duchovní, k nebeským dobrům, tělo, hmotné, k pozemskému pokrmu. Neomylně dojdeme k okoušení nehmotného, zkázníme-li hmotu svými pracemi.

Hlava XXIV.

Dante Alighieri:

## *Ráj*

### **Zpěv dvacátý čtvrtý**

R

- 1 »Ó sbore k velkým hodům vyvolený  
Beránka požehnaného, jenž sytí  
vás tak, že touhy vždy vám naplněny,
- 4 z milosti Boží smí-li tento vzítí  
si drobtů část, jež se stolu vám padá,  
dřív nežli smrt dá u cíle mu býti,
- 7 popatřte, jak si vroucně toho žádá,  
a trochu zroste jej; vždyť z toho zdroje  
už pijete, v nějž naději on skládá.«
- 10 Tak začla Beatrice slova svoje,  
a blahé duše, jež se do sfér pojí,  
kol pólů kroužily jak komet roje.
- 13 A kolečka jak v hodinovém stroji  
se točí, že by divákům se zdálo,  
že letí poslední, však první stojí,

## R

- 16 tak u tančících kol těch se to dalo,  
u kterých by se podle bohatosti,  
že rychlá jsou a volná, soudit dalo.
- 19 Z toho, jež zářilo vši krásou ctnosti,  
jsem zřel, jak šťastný oheň zaplápolá,  
že není skvostnějších co do jasnosti.
- 22 A kolem Beatrice pak tři kola  
s tak božským zpěvem činilo, že věru  
mi je má obraznost už nevyvolá.
- 25 Nuž, nedám o tom ani psáti peru,  
neb řeč ni fantasie na ty řasy  
by nepostačila ni na nádheru.
- 28 »Ó sestro, jež tak prosíš jménem spásy,  
svým vroucím citem lásky, která plane,  
mne vybavuješ z oné sféry krásy.«
- 31 Když zůstalo stát světlo požehnané,  
k mé paní obrátilo se svým vanem  
a promluvilo, jak to tady psané.
- 34 »Ó světlo, nošené tím velikánem,«  
zas ona, »jemuž snešeny a dány  
radosti klíče byly naším Pánem,
- 37 jak chceš, zde toho zkoušej s každé strany,  
lehké i těžké, jaká je v něm víra,  
jenž mořem šels, jen její mocí hnaný.
- 40 Zda lásky, naděje v něm správná míra  
i víry, víš, neb zrak tvůj pronikává  
tam, kde jak na malbu se na vše zírá;
- 43 ježto však získala si podle práva  
občany pravou vírou tato říše,  
sluší se, by jí z řeči jeho vzešla sláva.«
- 46 Jak bakalář se zbrojí, stoje tiše,  
otázkou dokud mistr nepovell,  
by nekončil ji, zdůvodnil však spíše,
- 49 tak důvody já zbrojil um svůj celý,  
když mluvila, by vyznání mě znělo,  
důstojně takovému tazateli.
- 52 »Zjev, dobrý křesťane,« to světlo dělo,  
»co je to: víra?« K jasu, který sílil,  
co takto vál sem, pozdvihl jsem čelo,
- 55 pak k Beatrici, bych se neomýlil,  
jež tvář naznačila mi, že míní,  
bych vodu z vnitřní studánky své vylil.

## R

- 58 »Milost,« já počal, »jež mi přeje nyní,  
že hejtmanu se etnému vyznat mohu,  
ať jasně vyřčeny mé pojmy činí.«
- 61 Pak dál jsem pravil: »Víra je, jak v slohu  
pravdivém, otče, psal tvůj bratr drahý,  
jenž s tebou Řím ved' pravou cestou k Bohu,
- 64 podstatou věcí doufaných a snahy  
i důvod oněch, kterých nevidíme,  
a to se mi zdá jádrem její váhy.«
- 67 Vtom zaslechl jsem: »Chápání máš přímé,  
jen víš-li, proč ji mezi podstatami  
a mezi důvody pak také zříme.«
- 70 Já na to: »Hluboké ty věci samy,  
které mi tady zjev svůj podávají,  
očím, jež jsou tam dole, nejsou známy,
- 73 neb tam své bytí v pouhé víře mají,  
na níž má základ naděj člověkova,  
a proto rázu podstat nabývají.
- 76 Jen z této víry vycházet vždy znova  
má soud náš, aniž čteme jiné listy,  
a proto důvodu ráz v sobě chová.«
- 79 I slyšel jsem: »Vždy kdyby přínos jistý,  
z učení vzešlý, chápala tak snaha,  
nebylo by tu místa pro sofisty.«
- 82 Tak dechla horoucí ta láska drahá;  
a dále: »Dobře zjistil jsi, jak čistá  
je této mince směsice i váha.
- 85 Však rci, zda má i ve tvém měsči místa?«  
A já pak: »Mám ji, v ryzí kulatosti,  
že její ražba je mi zcela jista.«
- 88 Pak vyšlo z toho světla hlubokosti,  
jež plálo tam: »Tu víru, šperk ten cenný,  
který je pevný základ každé jiné ctnosti,
- 91 odkud jej máš?« Já nato: »Poroseny  
svatého Ducha deštěm, jenž se roní,  
jsou staré ty i nové pergameny,
- 94 a to je syllogismus, jenž mi o ní  
tak ostrou pravdu dí, že důkaz nový  
vždy jenom tupým se mi jeví po ní.«
- 97 Pak zaslech' jsem: »Proč, co ti projev poví  
starý i nový, závěrem jež jsou ti,  
se tobě jeví Božími být slovy?«

## R

- 100 Já: »Skutky, jež pak pfišly, poskytnouti  
mi mohou pravdy důkazy, k nimž nikdy kovu  
hřát nemusila příroda ni kouti.«
- 103 A odpověď: »Kdo jisti tě vždy znovu,  
že se to stalo? Máš své dotvrzení  
v tom, co chceš dokázat, ne v jistém slovu.«
- 106 »Když bez divů svět,« děl jsem, »bez nucení  
se na křesťanství obrátil, ta síla  
je taký div, že stý díl v jiných není.
- 109 Šels chud a lačen, vědom svého díla,  
do pole, sazenici dobrou seje,  
jež v trnku zvrhla se, ač révou byla.«
- 112 Když ustal jsem, dvůr svatý blahem chvěje  
se »Boha chvalme« zapěl ve svém kolu  
nápěvem, jak tam nahoře se pje.
- 115 A pán ten, jenž mně zkoumal a s nimž spolu  
jsme haluz od haluze šli svou drahou,  
že blížili jsme se už do vrcholů,
- 118 zas počal: »Milost, které je tak drahou  
tvá mysl, tobě ústa otvírala  
až sem, jak správně bylo jejich snahou,
- 121 že tomu, co z nich vyšlo, patří chvála.  
Však vyjádřit, co věříš, musíš nyní,  
a kde ta věc se ve tvé víře vzala.«
- 124 »Ó svatý otče, duchu, ve svatyni  
jenž zříš, co věřils tak, že spěch tvůj v hlínu  
hrobu i mladší nohy pozastíní,«
- 127 já počal, »chceš, ať mlčky nepominu  
věření tvářnost svého ochotného,  
a tázal ses mu také na příčinu.
- 130 I pravím: Věřím v Boha jediného,  
jenž věčný, řídí sám jsa bez pohnutí,  
láskou a touhou pohyb nebe všeho.
- 133 Ne fysika mě k této víře nutí  
ni metafysika, však dává mi ji  
déšť, jehož proudy se tu po skanutí
- 136 Mojžíšem, proroky a žalmy liji  
i vámi, kteří jste tak vroucně psali,  
když Duch vás vzdělal, do evangelíí.
- 139 A věřím v osob věčných tré, jež spjaly  
se v jednu bytost, jednu tak i trojí,  
že »jsou« i »jest« tím stejně na se vzaly.



## R

- 142 Hluboký božský stav ten, o němž moji  
zvěst máš tu, vždycky bude pečeti  
nauky, nejednou jež v Písmě stojí.  
145 Toť počátek, toť jiskra, jež se nítí,  
jež v plamen živý ve mně rozžehne se  
a jako hvězda na nebi se třpytí.\*  
148 Jak pán, když vyslech zprávu, již mu nese  
obejme svého služebníka za ni,  
z noviny zvěstované vesele se,  
151 tak s chvalozpěvem třikrát v plápolání,  
tak umlk jsem, mě záře obklíčila  
ta apoštolská, na jejíž jsem přání  
154 byl mluvil; tak má řeč jí byla milá.

Ukázka nového překladu O. F. Bablera.

P. Silv. M. Braitto O. P.:

### *Maria, matka má*

Maria byla dvakrátě Matkou. Po prvé v Betlémě, když dala život Ježíši. Po druhé, když je Ježíš na kříži. Již tím, že dala tělesný život, s kterým Kristus spojil svůj božský život a kterému tím dal nekonečnou výkupnou cenu, již tím se stala Matkou naší, jako se stala matkou všech budoucích pokolení ta matka, která dala život jedinému svému potomku. Syn Marie Panny byl více spojen s celým pokolením, protože byl novým Adamem, který dal nový život všem. Tak zprostředkovala Marie všem nám tento nový život, a je matkou všech, které Kristus zrodil na kříži.

Maria totiž neměla jen onen jednorázový poměr matky k dítěti, který mají mnohé matky. A ani ty ne mnohé. Matka přece není matkou jen tím, že dala fyzický život. Matka obyčejně připravuje dítě do života. Je matkou všeho toho, co sice dítě samo vykoná, ale na co je matka vychovala a k čemu je matka připravovala. U Marie Panny pak je ještě o jeden důvod více, abychom se zahleděli do jejího mateřství. Maria totiž učinila více než druhé matky. Maria věděla, k čemu pěstuje své dítě, k čemu je sytí, živí, proč mu dává svou krev, svůj čas a své zdraví ve své péči. Mnohé matky v tom prostě následují zákona udržení rodu lidského, kdežto Maria věděla, že její darování fyzického života bude mít ještě docela jiný smysl, že má darovati život, aby byl obětován, ale pro jiný a vyšší účel, pro jiný život, pro zachování nejvyššího života všech, pro pozvednutí všech, nejenom budoucích, nýbrž i minulých. A tak je Maria i matkou všech patriarchů. Právem se jmenuje královnou proroků

a patriarchů, protože i oni na ni čekali, i jim Maria musela podat své milované dítě, i oni volali k ní z předpekli: Ukaž nám Ježíše . . .

Tak jako Maria jednou vědomě svolila stát se Matkou Mesiášovou a tím vzít na sebe i všechna muka matky toho, který bude tak strašně obětován, jak předpovídali proroci, tak to na Kalvarii uskutečnila. A proti všem, kteří jí upírají tuto velikost, prorokoval jí Simeon v chrámě zcela podle Písem tuto bolest, že její duši pronikne meč. Bolest dítěte je vzdychky u dobré matky bolestí její. Jak chcete tomu rozumět jinak vy, kteří stále brejlíte do Písma? V tom Písmě je o této bolesti, když si pozorně přečtete slova starého Tobiáše, který odkazuje vděčností a láskou k matce mladému Tobiáši za všechny bolesti. Maria obětovala své dítě na Kalvarii, stála pod obětním oltářem svého dítěte na Kalvarii, protože na rozdíl od jiných matek ona dala život svému dítěti proto, aby byl obětován. Jen proto, aby byl obětován. Jiná matka neví, co čeká její dítě, ale tato to věděla od začátku, a kdyby to nevěděla, pro jistotu jí to Simeon sděluje. Byla to násobná oběť matefského srdce. Jedna bolest, řekl bych samozřejmě, obvyklá u každé matky, druhá dobrovolně a láskyplně přijatá a třetí bolest, podstoupená jejím mateřstvím pro naše boží synovství, jest bolest v nejasnosti víry, se kterou přijala své božské matefství. Tak je matkou naší tím, že nám fysicky dala svého Syna, za druhé, že jej přijala ve víře, ve víře jej pro nás porodila a vírou nás přijala za děti a za třetí obětí svou, dobrovolně takto přijatou pro úkol Bohem stanovený.

Je mou matkou ta, která mi život dala. Tak je Maria mou duchovní matkou, protože mi dala život duchovní. Dala mi totiž Krista, který o sobě řekl: Já jsem život. Váš život. Proto je Maria skutečnou matkou naší, protože je matkou toho, jenž je životem naším, novým duchovním životem naším, životem našeho nadpřirozeného synovství.

Matka zprostředkuje základ života, protože podává lásku, přijímá lásku a tak i plodí lásku, a láskou zahrnuje plod své lásky. Mariino mateřství jest docela mimořádné. Duch svatý ji zastínil. Její snoubenec, její láska, které otvírá svůj život, je Bůh sám. Z lásky k Bohu, z lásky k úkolu který jí světil, z lásky k nám, jež v Bohu a z rukou Božích přijímá, svolila stát se Matkou. Je Matkou docela mimořádné lásky. Ne lásky lidské, nýbrž lásky Božské. V této lásce je vlastní naší matkou, protože božská láska nás všechny stvořila, vykoupila, posvětila a zaplavuje ohněm a milostmi Ducha svatého. A ona se s touto láskou zasnoubila. I to je v Písmu svatém. »Duch svatý zastíni tebe.« Tu je cudný výraz pro to, že Duch svatý bude zastupovat muže, že jej bude zastupovat láskou. A tak jako nás Bůh z lásky stvořil, vykoupil a posvětil, protože je Maria zasnoubena na život a na smrt s touto láskou, proto jest spojena tak tvůrčí, výkupnou a posvěcující láskou Boží.

Boží láska ji vyvolila, protože Boží láska k nám chtěla Vtělení. Chtěla je i ji pro naše vykoupení, pro náš nový život. Tak všude, kde se obje-

vuje Maria, koná všechno z lásky k nám, všechno je důsledkem jejího duchovního obecného mateřství. Za nás přijímá stát se Matkou Mesiášovou, a proto je zároveň matkou všech těch, které Mesiáš opatří oním novým životem. V Betlémě mu dala život. Tedy i nám, protože on se narodil v Betlémě pro nás. V chrámu jej obětuje. On se obětuje za nás a ona jej i sebe rovněž obětuje za nás.

Když říkáme, že celá důstojnost Marie Panny je v jejím Božím mateřství, protože Boží mateřství je dílem lásky Boží k nám a jejím dílem lásky k Bohu, jest zároveň také dílem lásky k nám. Jest projevem jejího duchovního mateřství vůči nám.

Tak je Maria matkou mého nového nadpřirozeného, křesťanského duchovního života. Dala mi Krista a proto mi tím samým dala všechno, co mi Kristus zjednal, co mi Kristus zprostředkoval a zprostředkovává až podneš, protože v něm máme podle svatého Pavla přímlyvce u Otce. Celý můj duchovní život, všechny milosti jsou spojeny s jejím mateřským prostřednictvím. Neboť její prostřednictví nebylo jen čistě fyzickým prostřednictvím, jakým je každé jiné mateřství, nýbrž protože šlo o mateřství plné tajemství, temnot, záhad, nejasností a víry a přece mateřství přijatého a poddaného, proto je její mateřství něčím docela novým v řádu mateřství. Její víra tu spolupůsobila i čistě osobně, opravdu lidsky, to jest uvědoměle a s osobní obětí právě této temnoty víry. Neboť víra není jen milostí, jako subjektivní čin zůstává obětí, ovšemže milostí Boží danou a umožněnou, aby mohla být přijata. Ale Bůh všechno od nás chce jako od lidí, aby to bylo důstojné jeho i nás, bytostí se svobodnou vůlí.

Byla tak neobyčejně dokonalou, protože tolik milovala Boha a přece musila tolik trpět, když trpěl její Syn. Trpěla tím více, protože víra jí ukazovala, kdo je její Syn, jak je svatý a nevinný. Věděla, že On by neměl trpět jako nejsvětější, a že ani ona by neměla trpět, když byla bez hříchu počata. Kristus však potřeboval k našemu vykoupení smrtelné tělo, tělo podrobené bolestem a tak musila i ona nabídnouti a podati svou bolest, své smrtelné a bolesti vydané tělo, aby nás její Syn mohl takovým tělem z ní takto přijatým jako jeden z nás vykoupiti. Proto trpěla za nás. Tak jak byla velká jen pro nás, pro dílo vykoupení a zadostiučinění nebeskému Otci za nás, tak s velkou odhodlaností se za nás obětovala. Pod křížem naplnila své mateřství, protože viděla umíratí svého Syna v hrozných mukách (podle 53. kapitoly proroka Isaiáše). Čím čistší bylo její tělo, tím byla horoucnější, protože věděla, kdo je Ježíš, tím strašnější byla její bolest. Stála pod křížem, aby spojila svou oběť a bolest s obětí a bolestí svého syna.

Tak rozumíme otcům, že viděli v Mateřství Mariině vůči Janu apoštolovi, mateřství vůči všem lidem, protože Jan stál pod křížem jako učedník Páně, jako apoštol té Církve, která měla za chvíli vyjít z otevřeného boku Kristova. Kristus na kříži naplnil, vyvrcholil své Vtělení,

podáváje sebe v oběť nebeskému Otci. Tím naplnila a vyvrcholila i Maria svou oběť a svoje mateřství. A zase nejenom objektivně jakožto fyzická matka Ježíšova, nýbrž také svou dobrovolnou obětí, jak dosvědčuje její přítomnost pod křížem. Kristus přece nepotřeboval její přítomnosti. To přece nebylo útechou ani pro něho ani pro Marii, když měla státi pod křížem svého Syna, a tak musíme hledati nějaký jiný důvod, proč stála Maria pod křížem, ne pouze jen důvod fyzického mateřství. A vysvětluje to jen výklad svatých Otců, podle něhož Maria přijala tehdy v apoštolu Janovi, tedy sloupu Církve, celou tu církev, kterou apoštolové tehdy představují, aby ji začali budovat.

Když uvážíme, že Církev znamená přivtělení ke Kristu, že znamená království Otce nebeského a říši Ducha svatého, a když se zamyslíme nad tím, že Maria spojila pod křížem svou oběť mateřského zdrčeného srdce s obětí Kristovou, že donesla takto až na obětní oltář svého mateřství z lásky k nebeskému Otci, že naplnila své spojení se snoubencem, totiž s Duchem svatým, když obětovala pod jeho vedením to Tělo, které jeho působením, působením jeho lásky bylo utvořeno v jejím lůně, a když uvážíme, že církev znamená dále naše vespolek společenství se všemi povolánými k synovství Božímu, musíme si uvědomiti, že ona učinila nejvíce pro toto společenství, když obětovala nejvíce, dala nejvíce objektivně i subjektivně. Objektivně Božího Syna, subjektivně svou pohotovost jej obětovat jakožto svého, jakožto milovaného a poznaného v celé své nesmírné ceně. Tím je ta její oběť a tím je také její mateřství vůči Církvi jen skutečnější a plnější.

Proto se musí utíkat k mateřství Panny Marie všichni, kdož milují Církev a chtějí pracovati na jejím rozšíření, na jejím oslavení a na jejím vítězství. A naopak jen ti se dovedou láskou rozdati, jen lásku kolem sebe šířiti a celou církev a její poslání chápat jako ústav a poslání lásky všech, lásky vesměrné ke všem a skrze vše, co máme a co nám Bůh svěřil, jako ona dovedla všechno, i svého Božího Syna a své mateřské srdce obětovat. Jen u Marie se naučíme této lásce, jen u ní se naučíme být dobrými údy Těla Kristova, neboť ona byla až do posledního okamžiku nerozlučně spojena jako hrdlo se svou hlavou, jako hrdlo církve spojené s Hlavou církve.

Proto také jí, jako hrdlem protékají všechny Kristovy milosti, takže se Maria stává znovu a znovu duchovní matkou všech vykoupených.

P. Dr Prokop Švach O. P. :

### *Postoj evangelia k moderní době*

Na každý systém, který se chce podávat člověku nebo lidské společnosti jako projev pravdy nebo přínos blaha, je třeba se dívat ne podle dočasných úspěchů nebo nezdarů, nýbrž podle toho, na jakých

základech pravdy a dobra spočívá. Viděli jsme totiž v uplynulých válečných letech, že systém, který se chtěl dát celému světu jako světový názor jediné správný, třebaž vykazoval značné úspěchy anebo do jisté míry přinesl zlepšení na př. dělnické třídě, se nakonec zhroutil ne pro tyto své úspěchy, nýbrž protože spočíval na nesprávných základech. Také není správné hodnotit nějaké směry podle jejich vynikajících jednotlivců, nýbrž podle obsahu a programu, jež vyznávají, protože dokonalý jedinec může mít svou dokonalost odjinud a jistě ji takovou má, jestliže on sám vyniká nad program svého směru.

Křesťanský světový názor bývá dnes často souzen náhlou otázkou, proč za tolik let svého trvání neuskutečnil různé sociální reformy v lidské společnosti, a bývá to přičítáno jeho neschopnosti, neživotnosti nebo nemodernosti. Anebo zase bývá odsuzován jako systém idealistický, kde je popřena skutečnost člověka a jeho hmotné potřeby jsou nahrazeny odkazy na vyplnění slibů až po smrti.

Nechci zde činit apologii křesťanství, jak se obyčejně dělává poukazem na různé dobré skutky, jež vykonalo ve svých dějinách ve směru vědy, umění, mravnosti a lásky. Ukáži vlastní poslání evangelia a jeho postoj k dnešní době podle jeho vlastních zásad.

Postoj evangelia k dnešní době poznáme podle toho, jaký je poměr zjevení k člověku, do jaké míry je člověk zachován ve Zjevení a jaké jsou výsledky života podle těchto duchovních norem v duši člověka, ve vztazích k jeho bližním a k společnosti.

Karel Barth ve své dialektické teologii se domníval, že Bůh, jak jej podává Zjevení, je Bůh, který chce být svatý a zůstává jím. Nechce být dosažen ani vyčerpán nebo využit, nechce sloužit, chce kralovat. Nechce učinit zadost jiným potřebám leč svým. Nechce být nad zdejšími věcmi, nechce být nějakou věcí vedle jiné věci. Chce být něčím, co je zcela jiným, totálnost všech jiných věcí, jež jsou jen relativní. (»Parole de Dieu, p. 108-9«). Zkrátka vším tím, čím je člověk, Bůh není, tak jako tím, čím člověk není, Bůh je. Není mezi nimi žádného pouta. A nejen to, Bůh se jeví člověku jako nepřítel, a zjevení Boží je bitvou proti člověku, kde člověk má být úplně pohlcen, zaniknout.

I když Bůh ve Zjevení se jeví jako zcela transcendentní a jen zbožštělý člověk by nemohl být nikdy skutečným Bohem, přece je naprosto neobjektivní chápání Zjevení považovat za nepřítel člověka, bez jakékoliv vzájemné spojitosti. Je to prostě jednostranně chápané a vysvětlované Zjevení a tedy extrémní. Člověk je ve Zjevení skutečný, se všemi svými vlastnostmi a schopnostmi. Barth považuje Zjevení za boj rozpoutaný Bohem proti člověku, svému nepříteli — avšak ve skutečnosti je pravda, že Zjevení je spíše úkon záchrany, nabízené člověku Bohem, jeho Otcem (»Boisset, Essai sur la nature de l' homme dans la révélation chretienne p. 254«). Agnosticismus a skepticismus, tvrdící, že člověk nemůže nijak poznat Boha zcela odlišného a nedostupného, je potírán

samým zjevením, jež podává Boha jako Tvůrce poznatelného z účinků a účelnosti přírody, ale též jako Učitele a Zjevovatele svého specificky božského vnitřního života. Ale člověk tu není zničen, protože na prvních stránkách Zjevení o stvoření člověka se čte, že Bůh vdechl do hmotného lidského těla »živoucí duši« jako odlesk svého vlastního života. Je tedy spojitost mezi člověkem a Tvůrcem pro obraz a podobnost Boží, k níž byl člověk stvořen — a na základě této podrobnosti je člověk Bohu nejbliže, a to každý pro tento svůj vnitřní obraz a podobnost. A ani ve Zjevení se nejeví Bůh jak člověku naprosto nedostupný — protože vrchol zásahu Boha vzhledem k člověku je ve slovech kai o Logos sarks egeneto — Slovo se stalo člověkem v celé realitě.

Křesťanství není nic jiného než tato skutečnost, že Bůh sestoupil k člověku. Ale tak jako Církev hájila božský charakter Kristův proti všem útokům, tak neméně houževnatě trvala na skutečnosti, že Kristus přibral skutečnou lidskou přirozenost. Tak na př. ve Výkladu Nicejského symbolu (Symbolum Epiphanií, E. B. 13) po vyznání o Kristu, že je pravým Bohem čteme: »jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil a vtělil se, to jest narodil se z Marie vždy Panny skrze Ducha svatého a stal se člověkem, to jest, přibral dokonalého člověka, duši, tělo i mysl a všechno, co je člověk kromě hříchu...« Výstižně zdůrazňuje lidství v Kristu sv. Lev Veliký: »Je třeba, aby týž Kristus byl uznáván jako Jednorozený Boží a Syn člověka, neboť jedno bez druhého by nepomohlo k spáse, »quia sicut Deo vera humanitas, ita homini inerat vera divinitas — protože jako byla v Bohu pravá lidskost, tak v člověku bylo pravé božství« (Homil. In Transfig. Domini).

A tak tento dvojitý prvek: božský charakter a skutečnost lidství jsou realismem evangelia, jak se skutečně podává v celé své objektivnosti. A na základě těchto skutečností je třeba posuzovat též postoj křesťanství k současné době.

Jestliže ve stvoření se jeví jako vrchol okamžik, kdy člověk byl stvořen a svou duší se stal podobným Tvůrci, tak můžeme říci, že posláním Kristovým bylo obnovit vykoupením tento porušený řád. Obnova království Božího v duších — to bylo hlavní téma i snaha poslání Kristova. Ve St. Zákoně do jisté míry existovala tato vláda Boží v národě židovském. Kristus ji přišel dát všem lidem a každé duši bez rozdílu národnosti. Ukázal Boha jako Otce všech lidí, protože všichni svou duší jsou Bohu podobní a každý svou duší má cenu větší než cokoli jiného ze stvořených věcí. Přišel prostě ukázat všem lidem, že Bůh je jejich Otec a dát prostředky svým vykoupením, aby toto otcovství Boží dosáhli. Ale to, co vyniká v prvé řadě a jako hlavní, je duchovní obnova lidí, to, co nazýváme spásou duší. To je také první poslání křesťanství.

První rovnost lidí a důstojnost každého člověka je zdůrazněna v duchovní obnově člověka, jak ji zamýšlel Kristus. Tato rovnost se projevuje podle duše již při díle stvoření, ale pak jakoby zanikla a celým Starým

Zákonem se více idea národně-duchovní než zájmy jednotlivců. Theokratické zřízení starozákonní bylo více spjato s národem, jenž jako celek měl být nositelem mesiášské idey, než s jednotlivci, kteří se posvěcovali jako účastníci tohoto celku. Proto starozákonní duchovní život byl silně zabarven národně a stranicky.

Kristovo poslání bylo k duši — k tomu, kde se člověk nejvíce blíží obrazu Božímu. Jeho dílo duchovní obnovy a vykoupení začalo od duše a směřuje k duši. V obnově obrazu Božího v nitru člověka. Z počátku se zdá i toto dílo určeno pro účastníky izraelského národa, ale to bylo jen dočasně, aby se vyplnila zaslíbená přednost, jíž se však stal tento národ nehoden. Dílo jeho obnovy bylo určeno prostě pro člověka, ne pro členy toho neb onoho národa, nýbrž pro lidi bez rozdílu národností, hodností, postavení společenského, zkrátka bez jakéhokoliv rozdílu. Můžeme říci, že zde se jeví člověk po prvé v dějinách jako nejvyšší bytost ze stvořených věcí ve vesmíru a to podle toho, co je v něm nejvnitřnějšího, podle své duše. Tato rovnost lidí a jejich důstojnost je zdůrazněna zjevením, jež je zcela vlastní evangeliu Kristově, že Bůh je Otec všech lidí. Takto je tato rovnost lidí zaručena s nejvyššího stanoviska a také zachráněna. Jakékoliv rozdíly ať národnostní, stavovské, rasové, nebo třídní jsou vyloučeny z Kristova Otčenáše, protože se v něm staví Kristus na stanovisko Boha jako Otce všech lidí, v nichž je duše jako výraz dechu Božího. V ideji otcovství Božího je jasně zdůrazněna myšlenka a skutečnost, že všichni lidé patří do rodiny tohoto Otce.

Na druhé straně je tato rovnost lidí podána v bratrství všech, jež je výrazným, třeba dosti neuskutečňovaným, prvkem evangelia. Aniž Kristus se dotýkal trvajících rozdílů a hodností, a ačkoliv sám založil určitou hierarchii ve své Církvi, přece zdůrazňuje všem, že jsou bratři. Když se apoštolé přeli o to, kdo je větší v království Božím, odpovídá Kristus rázně: »Jeden je váš nebeský Otec — Vy pak jste všichni bratři« (Mt. 23, 8, 9). Je to jen rozvinutí myšlenky otcovství Božího, takže tato rovnost lidí je zaručena s obou hledisek, jak s nejvyššího hlediska, tak s naší stránky. Toto bratrství lidí je zase nadnárodní, protože je to jen důsledek otcovství Božího.

Konečně třetí znak evangelia je svoboda duší. Mravní pád člověka a jeho odklon od nejvyššího původu je podán jako duchovní otroctví. Dílo vykoupení a obnovy znamená vysvobození z otroctví podle ducha. Protože celé evangelium je založeno na duchovní skutečnosti existence duše, proto také jeho hlavním a prvním předmětem je osvobození duše. Poucha tohoto řádu spočívá ne v hmotě, jež sama sebou je dobrá, protože i ona byla stvořena a došla schválení »všecko bylo dobré«, nýbrž v převaže tělesnosti nad duchem anebo v tom, že člověk jedná proti stanoveným zákonům dobra a pravdy, jak je poznává svým rozumem. A tak jako člověk se stal bytostí živoucí svou duší, kterou přijal, tak také čím více se v něm uskutečňuje tato obnova duše, tím více se vrací též k své

svobodě, již obdržel stvořením podle obrazu Boha jako nejvyšší svobodného, a tak vzdáleného zla. Fysická zla se neuvažují jako porucha tohoto mravního řádu, nýbrž zla mravní. Tak je vyslovena skoro jakoby zásada evangelia: »Každý, kdo se dopouští hříchu, je otrok hříchu« (Jan 8, 34). Prostě proto, že dílo duchovní obnovy znamená nastolení vlády Boží do srdcí jednotlivců. Nejvyšší pravda, dobro a láska však vylučují blud, nepravdu, klam, podvod a zlo. Tak také mohl říci Kristus: »Osvobodí-li vás Syn, budete vpravdě svobodni.« (Jan, 8, 31). Sv. Pavel připodobňuje tuto svobodu, kterou dal Kristus duším, svobodnému Jerusalemu a praví: »Tedy, bratří, nejsme synové otrokyně, nýbrž svobodné. K této svobodě nás osvobodil Kristus« (Gal. 5, 1). A na jiném místě stejně výrazně: »Kde však je duch Páně, tam je svoboda.« (2 Kor. 3, 16). Tato svoboda je plodem jak mravní dokonalosti, tak též pravdy, kterou dal Kristus světu jako své zjevení: . . . »pravda vás vysvobodí« (Jan, 8, 31). A tak se jeví tato svoboda, kterou dává evangelium, jako duchovní osvobození od mravního zla, v jehbž konání nespočívá svoboda, nýbrž otroctví, ale také od přítěže Starého Zákona, jenž i když vedl národ k dobru, nemohl dát vnitřní svobodu a pomoc jednotlivci, protože k tomu neměl účinnosti. O tom, že se jedná o duchovní svobodu, se přesvědčujeme z toho, že Kristus nepřišel reformovat politický ani sociální řád, nýbrž jeho vlastním posláním byla duchovní obnova duší. Proto také se nikterak nestavěl záporně k trvajícím politickým řádům a pozemské moci zcela otevřeně přiřkl její oprávněné pole pravomoci, aniž schvaloval ten neb onen režim. Ani nečteme, že zaujal nějaký postoj k tehdy trvajícimu otroctví, jež jistě bujelo v pohanství a které, třebaž zmírněné, bylo zvykem i u židů. Nebylo to prostě jeho posláním, aby fešil tyto věci nebo poměry. Jeho posláni se odnášelo k duším, aby byly přivedeny k svému původu. Ale to, co všude zdůrazňoval a chtěl, byla svoboda a rovnost duší. I ve své Cirkvi, kterou založil jako společnost a organicky uspořádal, kde dal některým příčinám schopnost, aby spravovaly jiné, chtěl mít ducha bratrství, rovnosti a svobody při různosti úkolů a rozlišnosti moci. A podobně, i když nezaujal politicky nebo sociálně, žádné stanovisko k řádům své doby, postavil každého člověka na stanovisko svobody a jeho důstojnosti podle duše, třebaž by byl i otrokem. V duchu Kristově mohl napsat Pavel: »Otrok povoláný v Pánu je osvobozenec Páně, podobně povoláný svobodný je otrok Kristův. Za velikou cenu jste byli vykoupení, nebuďte otroky lidí.« (1 Kor. 7, 22). O tom, že křesťanství se zasloužilo o odstranění otroctví, není třeba psát. Ale nebylo to jeho posláním výslovným, i když k tomu směřovalo svými zásadami svobody a rovnosti lidí podle duše, jež hlásalo. Můžeme klidně říci, že uskutečněná theokracie je nejlepší cesta k duchovní demokracii, jež dříve ještě nebyla známa politicky, je duchovně hlásána a uskutečňována v evangeliu v pojmu svobody duší, jejich důstojnosti a rovnosti před Bohem, neboť i když sociálně je někdo nižší nebo politicky vyšší, v nauce evangelia



jsou všichni podle duše bratří a kde je uskutečněna v duši vláda Boží, tam je svoboda a nikde není tak zdůrazňována věta, že Bůh není přijímačem osob, jako právě ve zjevení. (Pokračování.)

## **„Pochopili dobu; pojďme s dobou...!“**

Jasně definovat pojmy, jaký to úkol pro dobu, v níž žijeme! Slovo — zván hlasu — trvá a smysl se mění; nejen smysl jednotlivých slov, nýbrž i celých tvrzení. Vzdálená je doba, kdy věc řečená určitým způsobem měla jen ten smysl, jaký jí přiřkl její původce. Staletí plynou, duje nový vítr do plachtovní, mění se téměř nepozorovaně směr cesty a vplouvá se do nového mravního klimatu. Jasná slova Pravdy, jejichž původní smysl býval dosti snadno hájen v dobách prvotního křesťanství se tu a tam pokřivují v dobách povstalých buď z barbarství primitivů či z naturalismu vzkříšeného pohanství. Nabývají však nakonec smyslu zcela obráceného, jsou-li viděna brýlemi racionalismu, který přestal úplně věřit v učitelskou autoritu Církve.

»Pochopiti dobu«, »jít s dobou«, »rozuměti potřebám doby« — jak prostá vysvětlení všech úspěchů, dobrých stejně jako zlých, jak záludná rčení, nad nimiž nikdo opravdu neuvažuje a jež splývají v jediný slovní pífal, jímž novinářský věk drtí své děti.

Apoštolové »pochopili« svoji dobu (čteme), Konstantín Veliký »pochopil« též svoji dobu (rozuměj: svoji osobní příležitost), sv. František z Assisi ji pochopil taktéž. »Pochopili« ji však také hlasatelé nových sociálních řádů.

Všichni »pochopili«. Ale zdali všichni stejně pochopili, přesněji: stejně správně pochopili? — Prý ano, neboť jejich hnutí (ať byla jakákoliv) nakonec zvítězila, byť i narážela na odpor a překážky.

Jak však ten který z nich pochopil a čím zvítězil? Největší otázka zůstává otevřena. Nahlédněme do propasti.

Apoštolé a jejich žáci pochopili dobu, v níž žili, ba i všechny doby budoucí. Pochopili, že člověk potřebuje evangelia Lásky a přesvědčili jiné, že každý člověk — učený i neučený, mocný i opuštěný, nadaný i prostáček — potřebuje jen jediné: poselství Ducha lásky a pravdy Kristovy.

Ti, kdo přišli s úmyslem překonati jejich nauku, pochopili dobu opět svým způsobem; objevili sílu tužeb příliš lidských, i těch zcela nesvatých, zejména pak podmanivé kouzlo úspěchu. Úspěchu viditelného, který je modlou rozdychtěných davů. Nové absolutno, jež si dává stavět pomníky, zasévá někdy neklid i do duší věrných, zapomínajících chvílemi na nepomíjející plody požehnané bolesti, nacházejících však sílu nového odhodlání ve vědomí, že úspěch modloslužebníků nebyl Bohem dopuštěn, aby vyjevil velikost svých tvůrců, nýbrž daleko spíše pro chyby a slabosti Božích služebníků.

Místo Hospodina Pána našeho hřímajícího na Sinaji vyhlašuje se břeškným hlaholem každého jitra program nové zlidštěné víry, víry v lidský pokrok, v němž člověk jako míra všech věcí hledá pravdu jen lidskou, pravdu jen pro sebe, nic než pro sebe...

Sokrates se svými žáky hledal Pravdu v předtuše nadpřirozena. Následovníci Kristovi kladli hledání království Božího a jeho spravedlnosti na místo nejpřednější. Lidstvo poháněné ostnem pýchy a žádostivostí si vytváří boha podle svého obrazu; boha zcela zlidštělého, který vzniká a zaniká.

I byl vynesen soud světa nad služebníky Kristovými. Uvěřili evangeliu, protože prý byli otroky srdcem. Proto prý přijali víru otročí.

Naproti tomu synové světa, nespoutaní nadpřirozenem hledají pravdu života omezeného jen zákony člověka. Cesta, jež vede k jejich pravdě, toť cesta taktiky, neboť jen na konci této cesty stojí úspěch. Obezřetná moudrost antického filosofa a pokorná vůle křesťana jsou vykázány s rozhořčeným pokřikem z chrámu ryzího lidství.

Zejména vtělené Slovo — ten živý neúspěch — pohoršuje vyznavače úspěchu. Spojují se, aby svého Boha prosadili mocí a nahradili jím právo, spravedlnost, Boží moudrost i sílu.

Již posedl bés taktiky své ctitele. Běží především o to získat všechny lidi. Když nechtějí přijmout víru v úspěch ti nejlepší, tedy běží o to získat aspoň ty nejhorší a nebo učiniti nejhoršími ty slabé mezi námi.

Úspěch není jen nasycením samolibosti a ohlušením hlasu svědomí; je též důkazem, který má zbavit dítě úspěchu bázně před pomstou Boha živého.

Duše tetelící se v chladu mrazivých dnů svého bezútěšného žití hledí nedočkavě vstříc chvíli, kdy se pro ni rozžehne oheň její úspěšné pravdy. Ve stálých obavách a často při nesplněné naději. A v bolesti smutku neukonějitelného, jestliže osud odchýlil svoji dřívě vlídnou tvář... Úspěch pohasínající. Jaká tryzeň pekla pro ty, již se mu zapsali! Jaká zuřivost u těch, kdo v něm sice prozatím žijí, avšak nad možností jeho ztráty ve svých myšlenkách zoufají!

Pravda živá, Pravda nestvořená však dává pokoj, který je pravdou každého života; pokoj vzdorující úspěchu, ba rodící se daleko spíše z neúspěchu. Blahoslavený neúspěch prožitý s celou úzkostí i důvěrou zbožného srdce, neboť on vede k Bohu Slitovníku! Proklet však budiž úspěch, jenž si žádá celého lidského srdce, neboť on je dárce falešných zaslíbení. Kdo v něj věří, myslí, že se zrodil, aby mu bylo slouženo, místo aby sloužil.

Pochopili dobu, pochopili vývoj... Kdo však pochopí Pravdu? Zatím nám zaléhá v uších ohlušující třesk zbraní bojovníků úspěchu: »Pojďte všichni a klaňte se mi! Jen já vládnu světem; jen já budu vašim světlem, jež svítit nepřestane po všchnu dobu trvání vašeho života.«

Pro moudrého však zhasíná dílo úspěchu s každým zmírajícím lidským

životem. Zemřeli jeho pyšní hlasatelé podřati dechem smrti. Zhroutila se imperia, modly národů, pomníky pýchy. Až ona vykřikne nejvýše své zpupné sebechvály, pak přijde den jejího velikého navštívení: zřítí se babylonská věž onoho »úspěšného« pokroku, jenž chce býti všem jako neomylná cesta, pravda a život a pohřbí v troskách své bláhové vyznavače.

Neboť v tom nebudeme oklamáni, že Bůh splní svá slavná příslibení.

J. R.

## *Soukromá zjevení a Fatima*

Známý badatel v experimentální i doktrinální mystice Otto Karrer mluví v 7. čísle Schweizer Rundschau, str. 48 a dále, o soukromých zjeveních vůbec a o fatimském zvláště.

Definuje soukromé zjevení jako bezprostřední sdělení Boží člověku. Buď se děje zcela vnitřně jako vnuknutí, anebo je takové sdělení Boží provázeno smysly postižitelnými projevy. Podstatnou je jistota přijímajícího takový projev Boží, že tu mluví Bůh a že mu musí věřiti. Každé soukromé zjevení je místně nebo časově omezeno. Obecné zjevení bylo skončeno posledním apoštolem. Soukromá zjevení jsou obecná jen v obecném zdůrazňování již zjevených obecných pravd, jako jsou připomínání povinnosti k pokání v posledních zjeveních mariánských. Tak jsou všechna soukromá zjevení jen k tomu, aby prohloubila poznání již zjevených pravd a k připomenutí nutného pokání. Tak povzbuzovali charismatičtí visionáři starokřesťanští víru svých bratří. Sv. Hildegarda a svatá Kateřina Sienská posvěcovaly své okolí. Svatá Kateřina Sienská připomínala pravdu o nedělitelné jednotě církevní. Svatá Juliana z Lutychu přispěla ke zvroutnění úcty ke svátostnému Kristu, svatá Bernadeta k prohloubení úcty mariánské. Protože se tedy jedná o zdůraznění a podtržení již zjevených pravd, svěřených církevnímu učitelskému úřadu, podléhají tato soukromá zjevení soudu tohoto učitelského úřadu.

Je velmi těžké rozeznati skutečná zjevení od vlastních nápadů, zdání a fantasií. I v samém skutečném zjevení je těžké odhadnouti, co je opravdu Boží a co je tu přimíšeno z vlastního. Zde pomáhají tradiční rozeznávací pravidla. Svatý Ignác má krásné pokyny ve svých exerciciích o rozeznávání duchů. Svatá Terezie i svatý Jan od Kříže tu podávají velmi přesná pravidla. I ostatní svatí, kteří vedli duše, zanechali jako dědictví dobrá rozeznávací znamení Božího zjevení. Také mnoho pomohou výsledky experimentální psychologie vůbec a náboženské zvláště. Je velmi těžké přesně rozeznati skutečné zjevení od lidských nápadů, výmyslů i u svatých, protože oni jsou tak naplněni svým osobním duchovním životem, tolik ve svém nitru hovoří s Bohem svou modlitbou, svým prožíváním Boží přítomnosti, že se dá těžko odlišiti, co je jejich subjektivní duchovní život a co je objektivní zásah Boží. Dnes víme, že

silné náboženské prožitky u lidí duchovně žijících jsou lehkou provázeny zážitky zrakovými i sluchovými, takže mnohý z takových lidí se opravdu domnívá, že něco slyší a vidí a že je to božského původu. Dnešní studie o nevědomém či jak se dříve říkalo podvědomém také mnoho vysvětlují. Ono nevědomé neznamená nějaké znevažování duševní činnosti, nýbrž je sběrnou neuvědomělých nebo ne dosti uvědomělých duševních zážitků, které dále žijí v duši, jsou zpracovávány, spojovány... Takový Poulain říká, že tři čtvrtiny všech domnělých vidění a zjevení jsou osobním klamem, sebeklamem... Já bych řekl ještě větší procento, jak mám zkušenost z vedení duší. Podle svatého Tomáše, jehož rozvádí Benedikt XIV., který napsal velké dílo o psychologii svatých a teologii zázraků a zjevení a vidění a podobných náboženskopsychologických zjeveních ve svém díle O kanonizaci svatých, může prorok mluvit jak z Božího vnuknutí, tak ze svého vlastního života. A nedovede vždy rozlišit, co je Boží a co je jeho osobní. Tak je to na příklad u visionářky Kateřiny Emmerichové. Vidíme, že se její vidění o utrpení Páně liší v mnohých a mnohých detailech od podobných vidění jiných omilostněných duší... A všechny tvrdily, že jim to bylo zjeveno. Tím méně to může rozlišit prostý, zbožně žijící věřící. Zmínění již duchovní učitelé, k nimž bych přidal ještě sv. Jana Klimaka, Kassiana, Tomáše Kempenského, Diadocha z Fotiké, a přidal bych i sv. Filipa Neri, říkají, že pravost takových zjevení se dá poznati hlavně podle zdravého vlivu, účinku na okolí, podle osobní pokory a rostoucí zbožnosti těch, kteří tvrdí o sobě, že mají vidění. A ani to nejsou znamení neomylná.

Co znamenají určitá církevní schválení některých zjevení? Že neobsahují nic proti víře a mravům křesťanským. Neříkají však, že ona zjevení se skutečně stala a že jsou naprosto božského původu v celém rozsahu. Nikdo také kromě toho, komu se zjevení dostalo, není povinen věřit, že je to jistě božský zásah. Tím méně je někdo povinen věřit takovému zjevení božskou nadpřirozenou vírou. V té věci pak chybovali mnozí rozhlašovači takových zjevení, kteří kaceřovali všechny, kdož nechtěli věřit tak naprosto soukromým zjevením. Zmíněný Benedikt XIV. praví, že je tu na místě jen lidská víra, když je ona víra odůvodněna pravděpodobností.

Proto nesmíme taková vidění odbývat jizlivou kritikou, ale rovněž nekriticky přijímat nebo se domnívat, že je nesmíme kriticky zkoumat. Nejlepší je čísti takové spisy visionářů jako jiné zbožné knihy. Neobsahují přece nic špatného, když neobsahují něco nedůstojného víry křesťanské. Proč tedy a jakým právem bychom se mohli stavět k tomu nějak nekřesťanský, jizlivě! Ovšem oni propagátoři často propagují určitá zjevení tak halasně, tak absolutně, že to potom u duchů kritických lehkou vyvolává až ostrý odpor.

To vše připomíná studie vlámského jesuity Dhanise (kniha jeho vyšla s církevním schválením) O zjeveních fatimských. Zjevení fatimské se

událo 1917 třem dětem, Lucii a jejím dvěma příbuzným dětem. Jedná se o šest zjevení, jež se stala vždy 13. den v měsíci od května do října. Lucie hovořila s nebeskou paní, zatím její sestřenice všechno, celý rozhovor slyšela, kdežto bratr jen slova Luciina. V říjnu se událo podivuhodné znamení otáčejícího se slunce uprostřed válejších se mraků. Děti předpověděly nebeský úkaz, takže se k němu sešel tisícíhlavý zástup. Svědkové nepopisují úkaz jednoznačně, ale všichni popisují v jádře ono desítiminutové otáčení slunečního kotouče. František a Jacinta brzo zemřeli, kdežto Lucie je dnes řeholní sestrou. Lucii se dostalo ještě zjevení ve 20 a ve 30 letech... Mezi nimi jsou předpovědi o světových událostech, to jest záchrany světa, obrácení Ruska skrze zasvěcení Nejčistšímu srdci Panny Marie, k jejíž počtě mají věřící obětovati vždy smírné svaté přijímání o prvních nedělích v měsíci. Zfetelně se tu jeví obdoba se zjevením lasaetským a zjevením o zasvěcení srdci Ježíšovu. Jistě mělo fatimské zjevení vliv na zasvěcení celého světa Nejčistšímu srdci Panny Marie skrze Pia XII. Studie P. Dhanise nechce zavrhnout celé zjevení. Tvrdí, že je rozumné část jeho opravdu uznati jako nadpřirozeného původu. Praví, že se ve zbožné mysli Lucii odehrávalo mnoho vlastního duchovního života, v úvahách, rozjímáních, v duchovních zážitcích, jež nedovedla Lucie odlišiti od vlastního Božího jádra. Ukazuje, že řada jednotlivostí z tohoto zjevení vůbec neobstojí. Proto srovnává celé zjevení v jeho vývoji.

Zajímavé jest, že Lucie znala od své matky zjevení lasaetské před svým vlastním zjevením a viděním. Přirozeně také znala při prohlášení smírných svatých přijímání o prvních nedělích, zjevení Srdce Páně a svatá přijímání k jeho počtě na první pátky nebo neděle v měsíci... Příznačné je, že děti měly již před tímto zjevením Matky Boží jiná zjevení svatých andělů. Anděl prý jim podával svaté přijímání z nebeského kalicha a kázal jim, aby o tom rodičům ničeho neřikaly. Nezdá se mi, že by anděl tak nepedagogicky vedl děti. Anděl jim předřikával modlitbu theologicky trochu podivnou, aby obětovaly předrahou Krev Páně, s duší, s božstvím Kristovým nejsvětější Trojici, Otci, Synu a Duchu svatému... Zároveň s tímto zjevením se jim zjevila zakuklená postava, před kterou děti musily nakonec hrůzou uprchnout... To se zdá jaksi jesuitovi jako halucinace. Rozhodně se mýlila Lucie, když tvrdila, že jí zjevení ohlásilo konec světové války na 13. říjen 1917. Nesplnilo se další její proroctví o krvavé občanské válce v Portugalsku.

U ostatních zjevení konstatuje P. Dhanis, že byla upravena až po událostech, které se opravdu staly. Žádala zasvěcení Ruska srdci Mariinú. Ani to se nevyplnilo, nýbrž bylo rozšířeno na zasvěcení celého světa. Ale obrácení Ruska nijak se nejeví ani v sebemenším náznaku začátku.

Jistě že zbožná sestra prožívala hrůzu světových událostí a že na základě nadpřirozeného zjevení pracovala pak její zbožná mysl. Ohledně tajemství jednou tvrdí Lucie, že jí Panna Maria uložila, aby si zjevení

uchovala pro sebe, po druhé, že jí to Matka Boží nezakázala, ale že cítila vnitřní jistotu z Božího vnuknutí, že má to tajemství zachovat. Důvěrník Lucii Moresco prohlásil, že nemyslí, že dojde k úplnému vydání Luciiných sdělení a že k tomu ani z různých důvodů nemůže dojít. Ostatně ukazuje autor, že ono zasvěcení celého světa nestojí v tak naprosto jedinečném spojení se zjevením fatimským, protože již 1914 prosili účastníci Mariánského kongresu v Lourdech, aby tak svatý Otec učinil.

Snad vzbudí tyto řádky nevoli mezi těmi, kteří dají více na soukromá zjevení než na Evangelium, na učení křesťanské. Ale uveřejnil jsem obsah tohoto článku s některými svými poznámkami jen proto, abychom si uvědomili, že to, co ona zjevení podávají, Církev stále a stále hlásá, že jsou to jen připomenutí toho a že nesmíte přeháněti význam soukromých zjevení a že je máme kriticky zkoumat, právě abychom vždycky mohli zdůraznit naprostou životnost, důležitost oficiálního Zjevení, jež Pán učinil skrze proroky, nejposléze pak skrze Ježíše Krista a jeho svědky, svaté apoštoly.

Braito

---

## Ž I V O T

---

### Materialismus a spiritismus

Nemohu přesně říci, jak je tomu jinde, ale u nás můžeme pozorovat, jak se vzrůstajícím materialismem vzrůstá také spiritismus. Nejen ve velkých městech, nýbrž i na venkově přibývá spiritistických kroužků a množí se počet členů v jednotlivých kroužcích. Obec československých spiritistů v Praze, která federativně sdružuje jednotlivé spiritistické spolky v republice, vydává od loňského roku cyklostilovaný Zpravodaj, z něhož se možno dovědět, jaký je pohyb spiritistického hnutí u nás. V prosincovém čísle tohoto Zpravodaje se přimlouvá H. Vaněk za to, aby tento rok 1948, jakožto rok stého jubilea vzniku novodobého spiritismu, který se stal světovým hnutím, byl věnován otázce pevné organizace spiritistů v naší republice. »Spiritistické hnutí, praví, má být solí země, má být zářným příkladem a vlivným činitelem v lidské společnosti, utištěm pravdu hledajících a ne popelkou v koutě sedící. Naší povinností je vniknouti do života veřeného, upozorňovat na sebe, vydobýt si svého práva na slunci, jak nám to vzkázal prezident Osvoboditel. Toto všechno docílíme jen správnou organizační cestou...« A dále se tam praví: »Spiritistická nauka, bude-li jí správně jak jejími stoupenci, tak kulturními činiteli porozuměno, může býti schopna položit základy k novému, lepšímu, universálnímu nábožensko-vědeckému světovému názoru, který by byl schopen zapříčinit pocit mravní odpovědnosti vůči celku u každého jedince.«

Spiritismus, jak jej chápou dnes jeho vůdcové, není tím, čím byl kdysi. Dnešní spiritismus je náboženskou sektou, chce být světovým názorem. Sledujeme-li projevy spiritistů, ať psané ve všelijakých publikacích, nebo pronášené mediijními kazateli a kazatelkami při jejich seancích, vidíme jasně, že tu jde o náboženskou společnost. Obsah jejich učení je především víra ve věčnost, v posmrtný život a přesvědčení, že se při svých seancích pomocí medií stýkají s dušemi zemřelých. Tyto seance mají zřejmě ráz náboženský: začínají modlitbou, končí modlitbou, obsah mediijních projevů bývá z velké části rázu náboženského. (V posledním čísle Zpravodaje si naříkají, že »jako se chodívало na kázání do kostela, tak se chodí dnes do kroužků na kázání mediijní, vyslechnou se a jde se domů.«) Hlavním pramenem náboženských poznatků pro spiritisty je Písmo svaté. Jejich řeči se točí stále okolo Krista. Chtějí být také křesťany, ale hledí se zbavit všeho, co je v křesťanství těžké. Ve svých seancích hledají útěchu v těžkém životě, víra ve věčnost, dokazovaná tak hmatatelné projevy medií, jim dává možnost uniknout na chvíli z všednosti života. Poněvadž jejichž členové jsou jak z řad katolíků, tak také z řad protestantů, příslušníků církve československé jakož i lidí bezkonfesijních, bývají mediijní projevy voleny tak, aby vyhovovaly všem. A jestliže jsou proti některé církvi zahroceny, pak je to vždy jen Církev katolická, proti níž mluví ten či onen duch ze záhrobní prostřednictvím media, uvedeného do transu.

Spiritistické hnutí je beze sporu reakcí proti materialismu. Je to sice hnutí, které jde cestami bludnými, ale přesto je dukazem touhy lidské duše po věcech duchových. Hmota nemůže stačit člověku, který není pouhou hmotou. Hmota stačí zvířeti, ale nestačí člověku. Materialismus nemůže trvale uspokojit lidského ducha, toužícího po něčem vyšším. A tak člověk, který byl racionalismem a materialismem zbaven křesťanství nebo v němž bylo toto křesťanství oslabeno, hledá nějaké cestičky, po kterých by se dostal zase k Duchu. Slyšíme-li od očitých svědků, jak naivní, jak ubohé jsou mediijní projevy ve spiritistických seancích, jak chudý je obsah těchto schůzek, je nám líto lidí, kteří hledají pravdu, hledají Ducha, a nalézají tak ubohé náhražky. Jedna z účastnic spiritistické seance píše mezi jiným: »Na cestě domů jsem neopomenula říci svoje několika paním, s nimiž jsem šla. Zůstanou prý katoličkami. Člověk nemá měnit. Dvě z nich už mívají více — nejrůznějšího druhu — náboženské i jiné. Ale na mě prý to asi nepůsobilo, protože prý jsem neměla mrazení v zádech, když ti andělé a ta bytost přišli... Jsou to laciné seance... Za 5 Kčs si pořídí vzrušení na celý týden. Mají z čeho trávit... Ale duše »z astrálu« že by se veřejně producovaly za 5 Kčs na zavolání každou středu v Ženském klubu, to je hrozný humbuk...«

Spiritismus a materialismus stojí jistě příkře proti sobě. Spiritismus je vyznavačem ducha a věří dokonce, že se s ním bezprostředně stýká při schůzkách, materialismus popírá jakéhokoliv podstatného ducha. A přece

je možno pozorovat při spiritistických seancích, jak ti »duchové« skrze media se neodvažují mluvit proti materialismu, jak jdou »s duchem času« a velebí všechny vymoženosti materialistických režimů. Či snad i duchové se dávají do služeb marxismu a věří, že nejsou nic než produkt hmoty? Jen tato okolnost nám vysvětlí, že je mezi spiritisty i řada komunistů. Či snad je to jen opatrnost »duchů«, kteří dobře vědí, že i do seancí pronikají pozorovatelé vyznavačů hmoty? Nebylo by divu, vždyť duchové byli a jsou vždy moudří a opatrní.

Spiritismus se vtírá stále víc a více i do řad neuvědomělých katolíků. Seance vždycky láká a touha po poznání nepoznaného a nepoznatelného svede snadno lidi slabé víry a nejasného poznání. Doporučoval bych, aby ve Frýdku vydali znovu velmi dobrou brožuru dra Čaly: Co soudit o spiritismu. Udělala by dnes kus apoštolátu. Dacík

## Čechy v době Husově

Tak nazval F. M. Bartoš svou knihu, která vyšla u Laichtra v Praze v kolektivním díle České dějiny (dílu II. část 6). Obepíná léta 1378—1415. Je to stále živá otázka našich dějin. Je věcí odborníků, aby posoudili, pokud se spisovatelé podařilo zvládnout materiál a zdali znamená tato kniha přínos pro naši vědu. Nás tady zajímá hlavně po stránce náboženské; zdali může přijmout autorovo řešení a jeho závěry člověk s jiným náboženským přesvědčením, na př. katolík. Je zde totiž jedna značná obtíž: pokud smí autorovo stanovisko vykonávat vliv na vědeckou práci. Je zřejmé, že ve věci historických fakt rozhodují prameny, ne subjektivní názor. To je věc vědecké poctivosti a spravedlnosti. Nelze se však vyhnouti tomu, že historikovo stanovisko má silný vliv na úsudek o významu činnosti některé historické osobnosti, v našem případě Husa. Výstižně poznamenává k tomu problém Sedlák v předmluvě k svému Husovi (str. V): »V odboji proti autoritě církevní, v nepoddajnosti proti učitelenskému úřadu církevnímu vidí katolík v i u Husovu, protestant nebo stoupenec směrů, jež jsou dnes zvány pokrokovými, Husovu zásluhu. Katolický historik lituje, že se dal Hus v ušlechtilé snaze opravné strhnouti Viklešem k revolučním naukám a proudům, jež národ český z velké části na dlouho odtrhly od jednoty církevní a od víry otců, a vidí v tom kořen utrpení, jež potom národ prožívá; historik protestantský nebo pokrokový má právě ten průlom do pevné bašty autority církevní za vrcholný význam Husův a velebí Mistra jako předchůdce Luthrova, jako hledatele pravdy a hlasatele svobody bádání, jímž Hus nikdy nebyl.« — Co tedy můžeme žádat od kteréhokoliv historika? Poctivé a nezaujaté studium pramenů a jejich interpretaci takovou, která je ve shodě s rázem látky. Z toho pak nám už samozřejmě vyplyne pro náš případ, co na témže místě zdůrazňuje Dr Sedlák: »Pře Husova musí býti posuzována se stanoviska katolického; nezáleží zajisté na tom, co o předmětu pře



soudí spisovatel, nýbrž co o něm soudila, jak o něm učila katolická církev, ať s ní spisovatel souhlasí čili nic.« Když proto na př. Církev uznala, že se v některých věcech neshoduje Husova nauka s její úřední doktrínou a když Hus přesto na svém mínění setrval, je podle církevní terminologie kacír a žádný historik nemůže ten název v tomto smyslu oddisputovat.

Přistoupíme tedy k vlastní kritice knihy v tom smyslu, jak jsme si to vymezili na začátku.

S uspokojením zaznamenáváme, jak se autor snaží podat objektivně světeckou postavu arcibiskupa Jenštejna. Zřetelně zde vidíme, jak mluva historie je na hony vzdálena románovému líčení Aloise Jiráska (»Mezi proudy«). Trochu úkosem se však B. dívá na sv. Jana Nepomuckého. Těžko si však představit, že by si takový arcibiskup (Jenštejn) vybral za generálního vikáře kněze průměrného. — Je dále zajímavé, že se už definitivně opouští mínění, které ještě pracně dokazoval Novotný, o přímé ideové závislosti Husové na t. zv. předchůdcích (Milíč, Matěj z Janova, Štítný). Nelze však souhlasit s některými autorovými názory na Matěje z Janova. Tak na str. 247 se říká nepřesně: »Musil (Matěj z Janova) odvolat svoje výstrahy před přílišným uctíváním obrazů, ostatků a svatých.« Věc se měla trochu jinak, jak ukazuje Matějovo odvolání na synode r. 1389. Nejdříve se tam Matěj přiznává k tomu, že kázal některé věci »non tam recte, caute et provide, sicut debitum fuisset«. A proto »ad tolendium ista et ne veritas lateat« prohlašuje Janov: Obrazy Krista a svatých nedávají příležitost k modlářství, a přestřelili zde někdo, není nutné už proto ty obrazy pálit a ničit. Podle ustanovení a zvyku Církve se má obrazům projevovat úcta ve vztahu k osobám (svatých), které představují. Totéž platí o ostatcích. — To tedy znamená, že Matěj ve svých kázáních tvrdil, že obrazy, ostatky atd. dávají příležitost k modlářství a že se proto mají ničit. Je známo, že se v jeho Regulích najdou podobné výrazy. Nebyly to tudíž jen výstrahy před přestřelky. Je pravda, že v Regulích také říká, že není zásadně proti obrazům, že bojuje jen proti tomu, co je supra modum et plus quam oportet (I, c. 10) a detestor abusum (III, tr. 5, d. 9, c. 11), musíme však asi bráti tyto výrazy s jeho subjektivního stanoviska (co totiž pokládá on za abusum), ne s objektivního stanoviska Církve. — Že by česká kniha z r. 1392 byl překlad bible, jak myslí Bartoš (str. 251), je odvážný dohad, ale nic více. Podkládat katolické straně jen špatné úmysly v zásadích proti dennímu svatému přijímání (synody 1388 a 1389) je sice jednoduché, ale autor tak nechápe dobře v celé šíři problematiku té otázky ve středověku. Víme přece, že se tendence ve směru častějšího přijímání projevovала na mnoha místech (sr. ku př. Taulera, Eckeharta, bl. Jindřicha Susa a eucharistické hnutí jimi vyvolané u německých rozjímavých dominikánků) a bylo o ní živě diskutováno, byly i vážné důvody proti (náš Biceps varuje: inducitur a behardis). I to už byl u nás velký pokrok, že synoda z r. 1388 dovolila

laikům měsíční přijímání, když na př. v té době klarisky ještě přijímaly jen sedmkrát za rok. Ze arcibiskup Jenštejn nebyl proti častému přijímání. vidíme z toho, že už na synodě 1391 dovoluje každodenní svatě přijímání. — B. dále tvrdí, že podle Matěje začala vláda Antikristova nad Církví r. 1350 a že od té doby není násilná vláda papežů pro křesťana závazná. Jak to však sloučí s tím, co píše Matěj v Regulích (II. kn., 2. hl. prologu): *diligo omnem gradum, ... conventum ... sacerdotum, monachorum et quia diligo, teneo et profiteor omnia, quae sanctissima mater mea, ecclesia catholica Romana, id est dominus papa cum ... ceteris coepiscopis et sanctis patribus usque ad papam Boniffacium 9 ... decrevit ...*, omnia sincera fide diligo et confiteor facta in nomine Jhesu Christi. — Podivíte se, když čtete (str. 262): »Vliv dominikánského thomismu nabyt nemáloho významu tím, že svým realismem připravoval půdu Viklefovi.« To je tak, když se nerozliší, co vzniklo přímo a co nepřímo. O sv. Tomáši B. myslí (str. 424), že sofisticky dokazuje, že kacířství je takové provinění, že může býti trestáno i smrtí. Na téže stránce projevuje autor přesvědčení, že útok na kterékoli církevní dogma nebyl v očích kostnického sněmu kacířstvím tak velikým jako útok na její (Církve) právo na to, popravit každého, kdo se proti ní vzepře. To asi sofistika není. O inkvisici se zde mluví hodně nepoučeně, spíše s demagogickým nádechem. I takový liberální historik Lea by pověděl p. spisovateli o inkvisici něco docela jiného. — To podkládání špatných úmyslů! »Nejeden z prelátů viděl již na hranici (při pálení Viklefových knih v Praze) nenáviděného betlemského karatele« (331). Odku to B. ví? Řečnění téměř táborové nacházíme na str. 369: »Je nenáviděn (Hus od Církve) nesmiřitelným, nevýslovným záštím, které se nelekne obětí sebevětších a jež si nedá pokoje, dokud kletý zrádce nedodýchá.« Podivně kontrastuje s těmito slovy názor protestanta Palackého, že koncil musil konečně přikročit k odsouzení Husovu, nechtěl-li se dát od něho mistrovati. — Na str. 353—354 (na pouhých dvou stránkách!) se patnáctkrát vyskytují obraty: obchod s odpustky, odpustkové zboží, odpustkové kramaření. I po stránce stylistické je to hodně nevkusné. A co se týká toho způsobu vyjadřování, je z něho poctivý člověk smutný. Mluvit ještě dnes ve vědecké knize o prodávání odpustků, nerozlišit ani slovíčkem věc samu a způsob, jakým se někdy ty odpustky nabízely (jde o vzdoropapeže Jana XXIII.), je známka značně skresleného pohledu, nechceme-li předpokládat zlou vůli. Rádi Bartošovi uznáváme, že je v historii obeznalý. Jen kdyby historik méně pouštěl k slovu profesora Husovy fakulty. — Na str. 395 si vyjel autor na pole, kde zřejmě není doma: »O něm (dogmatu transsubstantiačním) dokázal Viklef nezvratnými důkazy historickými, že ... ho neznají svatí Otcové ani velicí učitelé církevní, ano, že nebylo formulováno ještě ani r. 1059.« Zapomněl tady prof. B. rozlišit název transsubstantiatio a věc samu. Kdyby si dal jen trochu práce, zjistil by toto: V prvních čtyřech stoletích mluví sv. Otcové o tom, že se chléb stává tělem Kristovým, jakmile se pro-

nesou ona Kristova slova. Stačí uvést pro tu dobu sv. Justina (Apologia Ia, c. 65-66) a sv. Ireneje (Adv. haer. 1. V, c. 2, n. 3). V dalším období (asi do IX. stol.) jsou ty výrazy ještě jasnější. Tak na př. sv. Cyril Jerusalemský píše (Catech. XXII, 2): Jako proměnil Kristus v Káně vodu ve víno, tak se přeměňuje v eucharistii víno v krev. Stejně mluví sv. Jan Chryostom (hom. Ia de prodit. Judae, n. 6). Sv. Ambrož výslovně říká (De mysteriis IX, 52), že konsekračními slovy se mění podstata chleba v to, co nebyl, totiž v tělo Kristovo. Protože od IX. stol. začínají věroučné spory eucharistické, vybrušuje se theologické názvosloví lépe a lépe, jak je pěkně vidět v traktátu De corpore et sanguine Christi (z r. 844) korvejského mnicha Paschasia Radberta. Když v 11. stol. popřel Berengarius toto církevní učení, byl přinucen podepsati takovéto vyznání víry: Srdcem věřím a ústy vyznávám, že se chléb a víno na oltáři ... slovy našeho Vykupitele podstatně přeměňují v pravé a skutečné a oživující tělo a krev Ježíše Krista (Denzinger 355). Že se hned od začátku neužívalo jména předpodstatnění, ví každý začátečník v theologii. Po prvé se vyskytuje ve 12. stol., IV. luteránský koncil je »kanonizuje«, tridentský sněm podává přesnou definici dogmatu ex cathedra. (Srov. třeba jen Tanqueray, Brevior synopsis theologiae dogmaticae 1048—1049.)

Ještě několik maličkostí. Usuzovat ze slova corpusculum na to, že byl Hus v Kostnici vyzáblý (str. 449), jde těžko. V církevní latině znamená to slovo nejen deminutivum, nýbrž má také citový nádech (expressivní výraz). V církevních pohřebních obřadech se toho slova dosud užívá. — Proč se autor nezmiňuje vůbec o majetkových poměrech a příjmech Husových? Flajshans je kdysi vypočítal dost podrobně. — Na straně 242 je tisková chyba (Řehoře IX., správně Řehoře XI.). Pro úplnost se měl B. ještě zmínit o schválení kostnického sněmu římským papežem Řehořem XII. a o směrnicích, které dal pro čas sedisvakance po svém odstoupení. Je to důležité pro oprávněnost Husových soudců. (Čtenáři Hlubiny tu věc znají z polemiky Tim. Vodičky v min. ročníku.) — V knize, která pojednává o českých dějinách a dělá si nárok na jistou reprezentativnost, nutně požadujeme, aby byla psána vzorným jazykem. Je samozřejmé, že všichni nemohou být stilisté rázu Pekařova nebo Šustova; platnou normu však může zachovávat každý. Zvláště 1. kapitola má více takových jazykových nedopatření pravopisných.

Dr Ondřej M. Petřů

## Z misii

### Katolické misijní university

Tak jako byla církev zdrojem a iniciátorkou osvěty v Evropě, tak je jí i v misiích. Nedávno byla v Římě zajímavá konference s promítáním obrazů katolických universit v Japonsku, Číně, na Libanonu a v Indii. Bylo viděti nádherné budovy se skvěle zařízenými laboratořemi a nemoc-

nicemi. Známa je slavná universita dominikánská v Manile na Filipin-  
ských ostrovech. Kdyby měla Církev svobodu na celém světě, kdyby ne-  
bylo lidstvo zamofeno heresí o božství státu, jaký div by mohla dělat.  
University v misijním území mají vychovati novou elitu, která by pak  
sama pomáhala evangelisaci pohanských krajů, jednak se řídí Církev  
Kristovým pokynem, aby odešli apoštolové prostě na jiné místo, když  
jsou pronásledováni na jednom.

## **Hromadná obrácení v Belgickém Kongu**

Apoštolský vikariát Kivu v Belgickém Kongu hlásí velký počet obrá-  
cení hlavně v kraji Urega. Jeden okres Shabuda dal za celý rok 10 tisíc  
konversí, Okres má 50 tisíc obyvatel. Celé vesnice žádají o křest a žá-  
dají o stále duchovní.

Spolek svatého dětství, kterým děti pomáhají modlitbami a almužnami  
v podpoře misijního díla slaví své stoleté jubileum. Původně bylo sídlo  
v Paříži, kde povstalo, ale Pius XI. chtěl odměniti Ameriku za její velko-  
dušnou pomoc v misiích a proto přeložil ústředí do Ameriky. Kdysi  
i u nás kvetl mezi dětmi tento spolek. Je velmi důležité jej zase oživit.  
Musíme vychovávat své věřící již od mládí, že tvoříme tajuplné spole-  
čenství, jednotu a že máme cítiti s potřebami církve a pomáhati jí...

## **O svobodnou školu ve Francii**

V posledním Valném shromáždění francouzských kardinálů a arcibis-  
kupů ve Francii vydali pastýři věřících prohlášení, ve kterém prohlašují  
své neochvějné stanovisko, kterým drží pevně princip svobodné, kato-  
lické školy, protože jsou nutnou součástí náboženské svobody našich  
rodin. Upozorňují věřící, aby nepodlehli pokušením v nynějších politic-  
kých bojích vzdávat se těchto práv. Vybízejí věřící, aby zdůrazňovali a  
vyžadovali spravedlnost pro katolíky ve školském zákonodárství, aby  
mohly všechny katolické děti navštěvovati katolické školy a aby se do-  
stalo učitelům katolických škol za jejich obětavost spravedlivé odměny  
podobně jako mají učitelé škol státních. Při tom prohlašují, že nechovají  
nejmenšího nepřátelství vůči oficiální státní škole.

## **Katolicismus v Číně**

Katolicismus byl uveden do Číny P. Riccim. Dnes čítá tři a půl mili-  
onu věřících. Není to ani jedno procento, protože obyvatelstvo se čítá  
na půl pátého milionu. Příčinou tohoto poměrně slabého zrůstu je silný  
nedostatek kněžstva. Čína má jen 5. 420 kněží. Msgre Yupin arcibiskup  
Nankinský prohlásil, že nyní nastal vhodný okamžik k rychlejšímu po-  
křesťanění Číny, která se bránila dosud křesťanství jako cizímu nábo-  
ženství. Až statečnost a věrnost katolíků za japonského přepadu v po-

slední válce získala mnoho sympatií katolicismu. Msgre Yupin ohlašuje velký organisovaný nápor, v němž chce použití co nejhojněji rozhlasu, tisku a co nejhustší sítě škol všeho druhu. Možná, že se budem k nim brzo chodit učit.

## Útisk katolíků v Maďarsku

O situaci katolíků v Maďarsku podává pozoruhodné svědectví list, jež poslal kardinál Mindszenty maďarskému ministerskému předsedovi v říjnu minulého roku. Přinášíme text tohoto listu podle anglického překladu v týdeníku The Tablet:

»Pane ministerský předsedo!

Maďarské biskupské konference, konané 8. tohoto měsíce, jednaly o stížnostech, jež jim byly podány a jež způsobily značné nesnáze svědomí zúčastněných osob. Stížnosti jsou tyto:

1. Jistí jednotlivci jsou nuceni ke vstupu do komunistické strany, ačkoli nemohou souhlasit s programem této strany a nadto jejich náboženské přesvědčení se s tímto programem nedá srovnati. Lidé mohou dostat zaměstnání nebo se v něm udržet jen tehdy, když vstoupí do strany. Členství v komunistické straně znamená ochranu před trestem a před zapsáním do seznamu B (t. j. seznamu osob propuštěných ze státních služeb pro politické důvody při snižování počtu zaměstnanců). To jsou fakta, a ostatní strany vznesly již veřejně protest a o věci promluvil též koaliční mluvčí maďarského národního shromáždění 9. října.

Pane ministerský předsedo, věříme, že tento stav, který je urážkou demokratických svobod, bude postupně odstraněn, a doufáme, že se to teď, kdy už je po volbách, stane ústavním způsobem. Je nemožné, aby v této době, kdy oslavujeme sté výročí roku 1848 a přitom mezi jiným i odstranění šlechtických výsad, existovaly stále ještě výsady stranické na posměch jakékoli rovnosti.

2. Ke druhé stížnosti zavdává podnět zpravodajský systém státní bezpečnostní policie, ježto uvedené policejní oddělení předvolává jednotlivce, někdy dokonce kněze, na základě vymyšlených nebo nicotných obvinění a snaží se je hrozbami přimět k tomu, aby dělali vyzvědače v katolických organisacích, v domech biskupských a v různých ústavech, a aby podávali zprávy o tom, co slyšeli a co se děje... Zejména bylo těmto vyzvědačům vyhrožováno, že bude proti nim podána žaloba pro urážku policie, jestliže někomu prozradí své poslání.

Takový postup připomíná nejtemnější část našich dějin, dobu Bachovu, jež následovala po osvobozovací válce. Takový postup se nesrovnává s maďarským duchem. Takový postup je naprosto zbytečný vůči církevním kruhům, v nichž slídí docela zbytečně po nějakém spiknutí, ježto my se nezabýváme žádnými piklemi a netajíme se svými názory. Naše shromáždění a naše zprávy to potvrzují.

Pane ministerský předsedo, v naději, že jde jen o přemrštěnou horlivost podřízených úředníků, žádáme Vás, abyste se svým vlivem zasadil o to, aby tyto výstřelky, na něž si stěžujeme, ustaly a aby každý Maďar mohl požívat požehnání míru bez obav a bez obtěžování.

Přijměte, pane ministerský předsedo, můj srdečný pozdrav.

Jozsef Mindszenty,

primas, kardinál arcibiskup ostříhomský.«

V Ostřihomé 24. října 1947.

Pozoruhodným doplňkem k tomu je fakt, že katolický časopis Uj Ember, který otiskl tento list, byl zastaven. MZ

## Katolická církev ve Švédsku

Švédská Vadstena, kdysi působiště sv. Brigity, byla v srpnu minulého roku svědkem první konference katolických akademiků skandinávských zemí. Konference byla nadmíru zdařilá a poskytla zejména neskandinávským účastníkům skvělou příležitost poznat náboženské poměry těchto zemí.

Účast jeho Ex. biskupa J. Müllera, apoštolského vikáře pro Švédsko, poskytla možnost informace z úst nejpovolanějších o současné situaci. O historii katolické církve, která je klíčem k porozumění dnešního stavu, a o praktických poznatcích pastorační práce mne ochotně poučil P. Louis M. Dewailly O. P., který působí ve Stockholmu.

Země, která dala světu sv. Brigitu, je dnes zemí, jež nemá vlastního katolicismu. Katolíků je ve Švédsku 0,83 promile, t. j. 5400 duší na téměř 6 1/2 milionu obyvatel. Polovina těchto katolíků žije v oblasti tří farností stockholmských, ostatní jsou rozptýleni po celé zemi, kde je ještě 8 farností. Nejsevernější farnost v Söderse má jen 17 duší. Celý vikariát švédský je rozlohou víc než třikrát větší naší vlasti a působí v něm 28 kněží. Pouze 6 kněží je švédského původu, ostatní jsou misionáři. I svatá Stolicе oficielně přiznává všem kněžím ve Švédsku titul misionářů. Je skoro neuvěřitelné, že ve Vadsteně samé, v působišti sv. Brigity, která tu ve 14. stol. založila klášter, žije pouze 7 katolíků — a to jsou sestry řádu sv. Brigity. Kostel i klášter ze středověku jsou dodnes zachovány. Kostel je v rukou státní švédské církve, klášter je proměněn v turistickou noclehárnu. V jiných městech se skoro všude setkáme s katolickými památkami, ovšem v rukou nekatolických. Budiž však přiznáno, že památky jsou věrně zachovány a dobře opatrovány.

Historie mnohé osvětlí a její vliv se dosud obrazí v náboženské situaci ve Švédsku. Křesťanství bylo přineseno benediktínem sv. Ansgarem r. 829. Prakticky však možno mluvit o pokřesťanění teprve od 12. stol. Tehdy bylo založeno arcibiskupství v Upsale a byla dána definitivní forma církevní správy. Ve středověku bylo Švédsko katolické zásluhou řádů cisterciáckého, františkánského a dominikánského zejména. Řád bratří

kazatelů měl 9 konventů. Význam sv. Brigity není nutno ani připomínat.

Reformace, vyvolaná národní krizí, trvala bezmála 100 let a zavedla národ do luteránství v domnění, že ono je jediným prostředkem k sjednocení a nabytí moci. Gustav Vasa reformaci započal a Gustav Adolf ji zpečetil. Dekrety z roku 1604 a 1617 způsobily, že z kvetoucí katolické země se stala země bez jediného katolického občana. Reformace tu proběhla s důkladností v ostatních zemích neznámou. Tak vymizel katolicismus až do Gustava III., který r. 1783 přijal apoštolského vikáře, ale pouze pro potřeby cizinců. Švédové se mohli stát členy katolické církve teprve na podkladě dekretů z r. 1860 a 1873, kdy bylo členství v Církvi opět povoleno. Dodnes však zákonodárství není příznivé katolicismu. Obecný názor považuje katolika za zjev abnormální až monstruosní a trpí ho, nikdy však nepodporuje. Hledáme-li příčinu tohoto postoje, zjistíme, že poměr ke katolicismu určuje u velké části Švédů předsudek. Skoro každý Švéd, příslušník státní církve, je přesvědčen, že tato jeho církev je pokračovatelkou středověké Církve a tedy jedinou oprávněnou církví ve Švédsku. Nemalý ohlas našel názor, že katolicismus je přežitek nevhodný pro zemi tak pokrokovou jakou je Švédsko.

Dnešní pastorační práce musí mít stále na mysli historické předpoklady a při tom bedlivě dbát požadavků a potřeb jak věřících, tak těch, které chce získat. Není lehké a vyžaduje nadlidské námahy být všim malému rozptýlenému stádcí a hledat současně ovce ztracené. Podmínky pro tuto práci jsou nepříznivé. Vzdálenosti jsou velké a znamenají ztrátu času i finanční zatížení. Tisk je nepřístupný katolickým myšlenkám a rozhlas rovněž. Jediný čtrnáctideník o osmi stránkách formátu 33.24 a jediná revue »Credo« slouží k informaci; v malém nákladu pro finanční potíže. Osobní styk zůstává tedy podstatným prostředkem apoštolátu ve Švédsku.

Jaký je vzrůst počtu katolíků? Je to asi 40 konvertitů ročně.

Vzrůst podmíněný populací je skoro neviditelný. Není katolických rodin a mladí konvertité nemají zpravidla možnost najít životního druha, který by byl katolíkem. Nezbyvá tedy než smířit se se smíšenými sňatky, které jsou nevyhnutelné a začínat vlastně u každé generace s pokusy o nové konverse.

Určité naděje vzbuzuje oekumenické hnutí, které vzniklo ve Švédsku za podpory arcibiskupa Söderbloma. Mnoho pastorů se zajímá o katolicismus, avšak spíše používá jeho prostředků, zejména liturgických, pro vlastní účely. Nejen kostelů, ale i bohoslužebných obřadů a způsobu pobožností. Tyto snahy ovšem vnášejí nové zmatky do švédského náboženského života. Určitým pokrokem je skutečnost, že denní tisk dnes již referuje alespoň objektivně o významných událostech katolického světa a nekomentuje je nepřátelsky.

Švédského kléru není a úspěch práce současné doby je výsledkem

práce misionářů. Ti se musí nejprve sžít s novým prostředím a snažit se porozumět uzavřeným švédským srdcím. Je to práce nesnadná, málo radostná a povzbudivá, neboť i mnoholetá práce se skoro neprojeví v číslech statistik apoštolského vikariátu. Je to jen důvěra, že Spasitel sám ocení a zúrodní jejich práci a snažení a ta jim pomáhá vytrvat.

Apoštolát ve Švédsku potřebuje nejen práce misionářů, ale i modliteb. Nezapomeňte proto na naše ve Švédsku, kde být katolíkem je kus heroismu!

Br. Jindřich

## **Prohlášení lidských práv**

Sestavil odbor zřízený při National Catholic Welfare Conference a předložil komisi Spojených národů pro lidská práva.

### **Všeobecná předmluva**

Bůh, Stvořitel lidstva, zatížil člověka povinnostmi vyplývajícími z jeho osobní důstojnosti, z jeho osobního určení a z jeho vztahů jakožto sociální bytosti. Tyto povinnosti se vztahují k Stvořiteli, k sobě samému, k rodině a bližním, k státu a k společnosti států. Aby mohl splnit tyto povinnosti, je člověk vybaven jistými přirozenými, nezczitelnými právy. Tyto povinnosti a práva tvoří podstatu přirozeného mravního zákona, jež možno poznati rozumem.

Povinnosti a práva jsou souvztažná. Ve všech dobách povinnost dbáti práv jiných lidí pracuje proti libovolnému používání práv.

Přiměřená možnost splnit základní povinnosti v rozmanitých jednotlivých životních situacích jest právem, jehož nelze spravedlivě odpírat. Základní statky tohoto světa poskytl Bůh, aby jich používal člověk.

Jednotu lidstva před Bohem neruší zeměpisná vzdálenost nebo různost civilisace, kultury a hospodářství; a žádnému národu se nesmí v důsledku těchto činitelů vyvírat přiměřené používání statků světa.

Slabosti vyplývající z podrobení nebo z nedokonalosti vládní organizace nesmí se zneužívat jako záminky, aby se odpírala základní lidská práva nebo aby se znemožňovalo jejich zákonné používání.

Řád práv zde níže načrtnutý postupuje od jednotlivce k rodině, k státu, k společnosti států.

### **I. Práva lidské osoby**

Úvod. Důstojnost člověka, stvořeného k obrazu Božímu, zavazuje jej žít v souhlase se zákonem, jež dal Bůh. Proto jako jednatel a jako člen společnosti jest nadán právy, která jsou nezczitelná.

K těmto právům náleží:

1. Právo na život a na to, aby mu nikdo neublížil na těle, od okamžiku početí, bez ohledu na fyzický nebo duševní stav, vyjímajíc spravedlivé potrestání za zločin.



2. Právo sloužit Bohu a ctít jej soukromě i na veřejnosti.
3. Právo na náboženské vzdělání výchovou a sdružováním.
4. Právo na osobní svobodu pod spravedlivým zákonem.
5. Právo na rovnou ochranu spravedlivého zákona bez rozdílu pohlaví, národnosti, barvy nebo náboženství.
6. Právo na svobodu projevu, informace a styku v souhlase s pravdou a spravedlností.
7. Právo si voliti a svobodně si podržovati životní stav, svobodný nebo v manželství, laický nebo duchovní (řeholní).
8. Právo na přiměřenou výchovu, aby se zachovala a rozvinula důstojnost člověka jakožto lidské osobnosti.
9. Právo obracet se k vládě o odčinění křivd.
10. Právo na národnost.
11. Právo na prostředky živobytí, je-li nutno, stěhováním.
12. Právo sdružování a pokojného schůzování.
13. Právo na práci a právo voliti si povolání.
14. Právo na soukromé vlastnictví, právo používatí a nakládati s vlastnictvím se zřetelem k právům jiných a k omezením v zájmu obecného blaha.
15. Právo na mzdu, postačující k životu.
16. Právo na kolektivní dojednávání.
17. Právo sdružovati se podle oborů a povolání, aby se dosáhlo hospodářské spravedlnosti a obecného blaha.
18. Právo na podporu od společnosti, je-li nutno, od státu, v nouzi jednotlivce nebo rodiny.

## **II. Práva vztahující se k rodině**

Úvod. Rodina je přirozená a základní skupinová jednotka společnosti a je vybavena Stvořitelem nezadatelnými právy platnými hned ještě před jakýmkoli pozitivním zákonem. Rodina neexistuje pro stát, není však nezávislá.

K těmto právům náleží:

1. Právo vstoupit v manželství, zařídit si domov a zploditi dítky.
2. Právo na hospodářské zajištění, postačující k ustálenosti a neodvislosti rodiny.
3. Právo na ochranu mateřství.
4. Právo na výchovu dětí.
5. Právo zachovati, nutno-li, veřejnou ochranou a podporou, přiměřenou úroveň blaha dětí v kruhu rodinném.
6. Právo na pomoc veřejných činitelů při výchově a v péči o děti.
7. Právo na bydlení přizpůsobené potřebám a úkolům rodinného života.
8. Právo na zabezpečení domácnosti proti prohlídkám a přehmatům.
9. Právo na ochranu proti nemravným poměrům na veřejnosti.

### **III. Vnitrostátní práva států**

Úvod. Bůh světil národům politickou moc s právem a povinností vybudovati spravedlnost, pečovati o rozvoj obecného blaha občanů a spolupracovati s jinými národy v úsilí o zvýšení všeobecného blaha lidstva.

Jest právem všech národů, které jsou schopny si vládnouti, organisovati se politicky a fungovati jako státy se stejnými právy jako jiné státy.

Mezi tato práva patří:

1. Právo vydávati spravedlivé zákony zavazující ve svědomí.
2. Právo zřizovati soudy a přiměřenými sankcemi vymáhati zachování zákona.
3. Právo vymáhati na svých občanech respektování práv menšin.
4. Právo ukládati přiměřeně a spravedlivě daně, aby stát mohl prováděti své vlastní úkoly.
5. Právo uplatňovati výsostné vlastnictví, vyžaduje-li to obecné blaho.
6. Právo žádati, aby se obyvatelstvu dostávalo vzdělání potřebného pro občany.
7. Právo brániti se proti domácímu násilí.
8. Právo bděti nad soukromou činností jednotlivců a skupin, dávati k ní podněty, omezovati a pořádati ji v míře nutné pro obecné dobro.
9. Právo usměrňovati činnost mezinárodních hospodářských společností pracujících uvnitř hranic státu.
10. Právo činiti v dobách potřeby zvláštní opatření nezbytná pro obecné blaho.

### **IV. Práva států v mezinárodní společnosti**

Úvod. Rodina lidstva tvoří organickou jednotu, světovou společnost.

Státy světa mají právo a povinnost se sdružovati a organisovati v mezinárodní společnosti pro své společné blaho.

Nezbytnou podmínkou všeho pokojného styku mezi národy a podstatnou podmínkou právních vztahů mezi nimi je vzájemná důvěra a respekt k danému slovu. Smlouvy a dohody nesmějí býti pokládány za něco, co možno libovolně jednostranně odmítnouti.

Každý stát má v mezinárodní společnosti určitá základní práva.

Mezi tato práva patří:

1. Právo existovati jako člen mezinárodní společnosti a právo na ochranu ve svém národním životě a celistvosti proti útokům kteréhokoliv jiného státu nebo států.
2. Právo na nezávislost při určování své vlastní vnitřní a zahraniční politiky v souhlase se zásadami mravnosti a plněním závazků mezinárodního práva.
3. Právo na právní rovnost s jinými státy v rodině národů.
4. Právo na členství v organisované mezinárodní společnosti a na dohodiní mezinárodní spolupráce.

5. Právo na podporu mezinárodní společnosti, aby se zajistilo splnění podmínek spravedlivé smlouvy nebo dohody.

6. Právo dosíci od mezinárodní společnosti odčinění křivd vzniklých z nespravedlivých smluv, vynucených silou.

7. Právo na revisi smluv, jež již nejsou ve shodě se základní spravedlností.

8. Právo použití procedur pokojného rozhodnutí ve sporech, procedur stanovených mezinárodní společností pro spory, jichž diplomatické vyjednávání nedovedly urovnati.

9. Právo zachovati politický, hospodářský a sociální styk s jinými státy za rovných podmínek.

10. Právo přistupu, za stejných podmínek, k trhům a surovinám světa, jichž stát potřebuje pro svůj vlastní život jako lid.

11. Právo chrániti své vlastní přirodní statky a hospodářský život před nespravedlivým vykořisťováním.

12. Právo na pomoc mezinárodní společnosti v době hospodářských a sociálních pohrom.

13. Právo poskytnouti útulek uprchlíkům před nespravedlností.

## **Ať žije svoboda ducha**

Dobro, které musíme konat, je utrpením, tak jako zlo, které musíme konat — říká orientální moudrost. To je právě důležité: křesťan nekoná dobro proto, že musí, rozhoduje se dobrovolně pro dokonalejší způsob života podle rady Ježíše Krista. — Zanech břemeno svých starostí a převeliké péče o tělo a o zítřek na cestě života a pak zakusíš svobodu dítek Božích. —

To je pravá, ba jediná svoboda, která stojí za život. Konáme dobro, ne že musíme nebo že tím sledujeme jiné zájmy, ale pro Boha a z lásky k člověku a to je jediný důvod hodný lidského života.

A asi tuto myšlenku měl roku 1863 generál G. H. Dufour, když s Gustavem Moynierem, Henry Dunantem, Drem Appiou a doktorem Maunierem založil v Ženevě komitét mezinárodního Červeného kříže.

V centrální budově mezinárodního Červeného kříže vám promítnou krátký film o své činnosti. Jsou to dějiny lidského utrpení, ponížení, bolesti a bída posledních let a také dějiny odchýlení se od zákona přirozeného a Božího, jejichž následky C. I. C. R. se snaží odstranit.

V té chvíli lze si současně v duchu promítnouti v těch rozsáhlých písárnách, kde se třídí a vyřizuje korespondence ze zemí celého světa, osudy tisíců zachráněných životů, i osudy těch, kteří odešli na věčnost bez slechu a beze stopy.

Miliony dopisů sem došlo a v každém z nich je alespoň paprsek naděje, pokud jsou to dotazy. Ale přicházejí sem také dopisy, z nichž jeden leží před námi. Jsou to úmrtní listy padlých a umučených.

Očitý svědek posílá zprávu o zastřelení deseti Francouzů německými vojáky. Nemohli pokračovat ve své cestě. Zahnali je do stáje a tam je zastřelili.

Jména oznámí nyní C. I. C. R. (Comité International de la Croix-Rouge) pozůstalým. Je to jedna z more zpráv, tragická pro ty, jichž se týká, ale přece jen lepší než nejistota.

K soucitu není třeba zvlášť ušlechtilé povahy. Soucit může být dokonce velmi přizemní a může pramenit v sobeckých obavách. Ale mítí účast s tím, kdo je nám cizí, přátí mu to, co bychom si sami přáli dosáhnouti, a přece jsme nedosáhli — to je něco skoro heroického, to vede jen opravdový křesťan.

Centrální budova C. I. C. R. není nijak okouzující, připomíná svým průčelím nejspíše starořecký chrám. Ale přece jen je něco jímavého, ba úžasného ve skutečnosti, že lidé si, nehledě ke vši národnostní nevráživosti, rozpínavosti a pýše, podávají ruce ku pomoci, a že ať jakkoli velký má podíl rozum na tomto díle, často ironisovaný křesťanský názor na člověka má tu úlohu hlavní. Lidé si nikdy nevymyslejí nic lepšího než co je obsaženo v evangeliu. Marná je jejich snaha v tomto směru.

Mezinárodní červený kříž vyzývá svým dílem obyvatele této zeměkoule, aby si uvědomili, že jsou — především lidé. A pak — bella sunt ludi daemonum (války jsou hry ďábelské). Na tuto pravdu se tak snadno zapomíná. Mluví se o nové válce a my v té válce vlastně žijeme a stále pokračujeme, i když zmlkly kanony a nevybuchují bomby. A C. I. C. R. má stále ještě hojnou a smutnou žeň z těch dob, kdy krev tekla na bojištích.

Ach ano, svoboda, kterou dává stát, mnohdy nestojí za mnoho a proto tím více milujeme svobodu dítek Božích, která činí srdce i ducha volným a jarým a Lidé tohoto světa, zaslepeni vášní, to, bohužel, nevidí.

Ženeva.

P. Chrysostom Mastík.

## **Černošský král komturem řádu sv. Řehoře Vel.**

Černošský král Budahigva byl sv. Otcem vyznamenán komturským stupněm řádu sv. Řehoře Vel. Státní sekretariát mu píše jménem sv. Otce: Zvlášť drazí jsou našemu srdci všichni, kteří spolupracují s misionáři na zvěstování a upevnění království Božího na zemi. Ale naše láska k tobě, drahý synu, ještě více vzrůstá skutečností tvého královského příkladu, kterým jsi ukázal svému lidu cestu k přijetí katolického náboženství. Náš ctihodný spolubratr Jean Dellepiane, tit. arcibiskup stauropolitánský a náš apoštolský delegát v Belgickém Kongu, nám vypravoval o tobě, králi Ruandy od r. 1931, žeš byl od začátku příznivý misijnímu úsilí a žeš usilovně žádal být přijat do Církve přes všechny četné obtíže. Byl jsi pečlivě vyučen ve víře ctihodným bratrem Léonem Classem tit. biskupem z Massuly a apošt. vikářem a roku 1943 byl jsi pokřtěn v přítomnosti

svých náčelníků a notáblů a celého lidu a pak přijal ostatní svátosti. Tvého příkladu následovala královna, matka tvá, a celý královský dvůr. Pak jsi slavnostně zasvětil své království Kristu Králi zvláštní modlitbou, kterou jsi veřejně odříkal...

## PRACOVNA

### Rány vypáliti

Svatá Kateřina Sienská si stěžuje v jednom listě, že jsou různí lékaři duchovní, kteří by se spíše mohli nazvat mastičkáři, kteří by stále bolavé rány mazali mastičkami, místo aby je řádně vypálili. Vytýká se nám často, že kolikrátě sáhneme do otevřených ran, že skfípíme různé nešvary mezi námi věřícími, že kritisujeme různé katolické časopisy, a skutečnosti, kritisujeme je, protože se vydávají za katolické, za katolíky, protože je katolíci patronují, protože je katolíci dělají, a my víme, že je v tom mnoho nesprávnosti. Myslíte si, že to děláme z rozkoše, že se rádi hádáme, rádi někoho klepeme přes prsty? Tak nás mnozí podezírají. Když však tu rány jsou, nemožno kolem nich choditi s mastičkami a stále jen je ofoukávat. To se dělá malým dětem. Také nepomůže nevidět nebezpečí. Chudák pštros musil vzíti na sebe ostudu z nerozumného počínání strkat hlavu do pisku před nebezpečím, aby je neviděl. Ale to vynalezli na pštroso pouštního pštrosové lidšti, kterých je více a o nichž to není legendou.

Leckdo říká: Nechte ty věci na pokoji, nerozmažávejte to; jen na to upozorníte, jen tomu uděláte reklamu. To je možné, že tím uděláme reklamu mezi zlými, ale dobří, a pro ty my píšeme, budou upozorněni, protože nemůžeme trpět, aby byli lidé v nevědomosti, protože máme svobodně a s plným vědomím Bohu sloužiti a plniti jeho vůli.

Také nemůžeme takové nezávazné potírání mastičkami, jako že oni to dobře myslí a podobně. To nepopíráme, ale špatně to řekli, špatné, to je nebezpečné, a proto je to třeba rázně zakřiknouti, vypáliti, vytrhnout.

Braitó

### Podati vás jako oběť Bohu líbeznou

Kdosi mi řekl, že učitel se dívá na každého člověka jako na toho, jehož by mohl poučiti, lékař, zda by nepotřeboval léčení, strážník, jestli by jej neměl zavřít, advokát, obhájit a ze zavření zase vytáhnout a odlehčit jeho penězence a kněz, zda by nepotřeboval spasení a nedal se spasiti... Nevím, jak se k tomu druzí zatváří, ale my kněží opravdu máme tento základní podstatný postoj ke každému člověku. Kněz, je-li jen

trochu svědomitý a vědom si nejenom své důstojnosti, nýbrž i svého pokladu, musí se přibližovat k bližním vždy s touto otázkou: Příteli, nepotřebuješ něco, nepotřebuješ mého slova, mého štěstí, mé jistoty, mé síly, mého světla, nepotřebuješ očistění, nepotřebuješ se ještě více přiblížit k Bohu?

Přiznám se, že jsem ještě nikdy nedovedl se dívat na lidi jen tak neúčastně. Vždycky jsem myslel na duši každého, s kterým jsem se kdy setkal kdekoliv a jakkoliv, když jsem nemohl nic, aspoň jsem o něm mluvil s Bohem ve svém nitru, to jest, pomodlil jsem se za něho. Povzdechl jsem za něho k Bohu.

Svatý Pavel totiž v epistole k Římanům, že mu byla dána milost aby byl služebníkem leiturgos, to jest obětník, abych naplnil posvátný úkol zvěstováním Boha, aby příjemná byla oběť pohanů, jsouce posvěceni v Duchu svatém... Již hlásání evangelia jest prvním kněžským úkonem. Zsvěcuje svatým slovem posluchače, které pak vede k naplnění Duchem svatým, aby byli dokonalou obětí.

Abyste naši věřící dovedli učiniti z celého svého života jedinou oběť, oběť Bohu příjemnou, oběť Boha důstojnou. Tak naplníte všichni onu skutečnost královského obecného kněžství, jestliže učiníme ze svého celého života oběť, jako byl obětí celý život Kristův. (Řím. XV. 17). Nedivte se, že se chce kněz s vámi rozdělit o to nejvzácnější a že vás chce přivtělit k obětnické své službě a přetvořiti váš život, vašich povinností vašeho všedního dne ve slavnost sváteční obětování. Braito

## My, hříšníci...

Jestliže věčná Láska podstoupila pro naše hříchy Vtělení, život plný strádání a potom hořké umučení vrcholící smrtí na kříži, můžeme si učiniti přibližný obraz naší bídy, že jsme opravdu velcí, přeubozí hříšníci. Jak strašný je hřích, když Kristova láska tak bolestně zaplatila zaň Boží spravedlnosti.

Jsme bídní hříšníci, strašní hříšníci. To nám stojí jasně před očima, když popatříme na kříž. Křesťan, který se často zadívá tázavě na kříž a opakuje si slova, že tato krev byla prolita za nás a za mnohé na odpuštění hříchů, nemůže propadnouti ani pýše ani duchovní marnivosti. Nikdy nemůže podlehnouti samolibosti a spokojenosti se sebou. Nikdy se nebude míti za dokonalého a vynášeti se nad druhé. Neboť my všichni jsme způsobili svaté rány Kristovy, my všichni je otevřeli. Kristus trpěl pro všechny. I svatí vědí, že jestli něco mohli vykonati dobrého, jestli směli a mohli milovati Boha, to proto, že nám Kristus zasloužil svou ukřižovanou Láskou, odlesk lásky naší.

Když taktó musil Kristus za nás zaplatit láskou, jaký trest čeká ty, kteří pohrdnou touto láskou a nepřijmou sílu k podobné lásce, aby učinili podobně ze svého života jedinou oběť vůli nebeského Otce! Kristus vážně

nás upozornil na tuto skutečnost, když napomínal jerusalemské ženy plačící nad ním. Radí jim, aby raději plakaly nad sebou a nad svými syny, protože, když se toto děje na něm, zeleném stromě, co se stane se stromem suchým? Když se nedáme obrátiti a posvětití vláhou krve Páně a zůstaneme suchým dřevem, jaký oheň Božího hněvu nás musí zasáhnouti!

Prokleta totiž bude, dle hrozby Páně, země, která pila mnoho vláhy a přece nevydala patřičného ovoce! Tak, jak je krev Páně, krví obětované lásky těm, kteří přijímají spasení, tak je krví volající o pomstu proti těm, kteří nepřijímají krev tu do svého života k životu!

Opravdu, nemáš čím by ses mohl chlubití, leda svou ubohostí, jak praví svatý Pavel a v tom je tvá záchrana a tvá spása, když pokorně se schouliš ve své ubohosti a ničemnosti, abys přijal celou sílu krve Páně!

Braitó

## **Hlásat Ježíše a to Ukřižovaného**

Neznám jiné cesty k ozdravení světa, než zvednout opět vysoko kříž Kristův a hlásat od začátků a od základů Ježíše Krista. Boha, který se dovedl stát člověkem, Krista, který dovedl umřítí láskou za nás a tak nám otevřel propastí Boží lásky, cenu člověka, pro něhož neváhal Otec poslati Syna a Krista zemřítí. Hlásati Krista, jenž svedl na zem viditelně proudy lásky, nebeského Otce a proto samozřejmě postavil na lásce celé své učení.

Nechme, bratří, všeho podružného a hlásejme nejprve a především a stále Krista. Jen klíčem tohoto slova otevřeme lidská srdce, která jsou zakleta do své ubohosti a nicoty, ve které se dusí a z níž nemohou se dostat ven, protože ztratili tento záchranný klíč. Jdeme a kažme stále a stále Ježíše, mladým i starým, prostě a bezelstně bez postranních úmyslů, Krista, hlásejme ho věřícím i nevěřícím, hlásejme ho prostě tak, aby On z nás sám o Sobě mluvil.

Nevěřím, že jsou lidská srdce horší než srdce lidí před dvěma tisíci lety. Ani se dnes nemají ani lépe ani hůře než kdy ve hmotném ohledu. Ale trpí stejně nostalgií ve velkém, nesmírném. Proto se srážejí do houfu, protože se bojí každý o samotě, proto si aspoň zbožšťují národ, stát, třídu, práci, vědu, umění, sport. Nenamítejte mi, unavení bratří kazatelé Krista, že ti lidé jsou spokojeni, že jim stačí jejich náhražky.

To je jen naše vina, že jsme neuměli jim rozhodit jejich domnělou spokojenost, že jsme nedovedli dosti naléhavě jim přiblížiti Krista, že jsme příliš řečnili, kázali, posvátné řečnictví provozovali, ale málo tiskli lidská srdce, aby donutila ona otevřítí oči a vidět, že není spásy v žádném jiném jméně!

Katolická akce nechť má jako ovoce živelné vzplanutí lásky k Ježíši, které připraví zaníceným, přesvědčivým hlásáním Krista Ježíše kolegům, kolegyním, kamarádům, přátelům, známým.

A ještě mi namítáte, že bez Boží milosti je to všechno neúčinné. Ale vždyť již poznání Ježíše je velkou milostí pro nás i pro ty, ke kterým přijdeme s jeho poselstvím! Ale, vždyť milost Boží není dnes méně hojná než před staletími. Vždyť tam, kde oplývala nepravost, oplývala dle svatého Pavla ještě více milost. Což necítíte, co milostí proudí v dobrých sv. přijímáních, modlitbách, slzách a pokání? Odevzdejme se této milosti, vedme lidi k poznání a uchopení této milosti a milost Boží divem bude korunovat toto naše úsilí!

Vyhláše a zahajme novou křížovou výpravu na dobytí Srdcí lidských pro Kříž Páně, pro lásku Ježíšovu!

Braito

## Milosrdná láska Krista ukřižovaného

Je pravda, že za nás zaplatil nebeskému Otci, ale jak Otce, tak Syna vedla k tomu láska, milosrdná láska. Kristus nemusil trpět, leč ze své lásky. Jeho láska ho pudila, touhou, aby byl už byl pokřtěn krví. Učinil zadost Boží spravedlnosti, ale byla to láska, která zaplatila spravedlnosti a která se rozhodla, že pošle Syna a že tento Syn vzal na sebe úlohu zaplatiti jako jeden z nás, ale v síle své božské osoby za nás to, co nebyli jsme my schopni zaplatit a odčinit.

Jinak by Kristova oběť neučinila zadost spravedlnosti, kdyby nebyl z lásky k nám přijal poslání zadostiučiniti za nás. Jinak by totiž nemohl Bůh přijmout jeho spravedlnost, aby jen pro spravedlnost trpěl a zemřel za nás, On, Beránek nevinný. Boží spravedlnost je jiná než naše. Boží spravedlnost je plná lásky, jest zároveň láskou. Ale, tak říká o sobě, že je Láska, říká sice, že je spravedlivý, ale ne, že je spravedlnost. I to je plné smyslu a náznaků. Láska Kristova přesahuje spravedlnost. Kdyby se jednalo jen o spravedlnost, slušelo by se, aby člověk byl ponechán smutnému stavu, který si způsobil, když se chtěl obejít bez Boha, stačit si sám. Kristus ale má soucit smutku až k smrti nad hříchy a neštěstím lidí, nad hříšníky, kajícími i nad pokrytci, kteří odmítají jeho slitování a milost ku povstání.

Pro židy bylo legitimací Boží, jeho moc projevovaná hmotnými divy. Jen o ty stáli, o ně a o pozemské království — Boží? Ne, izraelské! To je ona povrchnost přemnohých dnešních křesťanů, kteří od Boha očekávají jen hmotnou pomoc a k tomu ještě dle svých představ — sobeckých, o svém, jen o svém, časném a pozemském štěstí. Pro Řeky, dnešní estetické křesťany je křesťanství přijatelné pro kulturní hodnoty, které křesťanství přineslo. Koho přesvědčí takto, toho dovedou ovšem jen k těm kulturním hodnotám. Ale tím nejsou ani o krůček blíže k Bohu, Kristu Ježíši a křesťanství. Proto Pavel nepřesvědčuje slovy lidské moudrosti. Přesvědčuje křížem Kristovým. Jím ukazuje, jaké lásky je Bůh schopen, co je to tento Bůh, vtělený, chodící mezi námi...

Ani hmotáři — židé, ani estéti — Řekové nechápou tohoto tajemství



lásky. Jsou to lidé bez lásky, bez žhavé žízně lásky, jaká zapalovala Pavla, Františka Serafinského, Kateřinu Sienskou, Filipa Neri. Svátí, opojeni láskou Kristovou dovedli všechno dát Kristu a všechno dát lidu jeho, jeho lidu vykoupenému jeho láskou.

I dnešní člověk, který chce být následovníkem apoštolů, musí jak apoštolové dát se cele proniknout, zapálit a spálit tímto tajemstvím lásky Ježíšovy. Tak láska jim ukáže už sama, jako ukázala tisícům, co je třeba učiniti, aby lidem zvěstovali Lásku, aby lidi přesvědčili o Lásce a přivedli k ní. Nebude třeba debat a diskusí o prostředcích, cestách a metodách, jak se dostat k duším. Láska je vynalézavá, láska proniká vše jako duch a pronikne i nezatvrzelejší lidské srdce.

Kdyby bylo na světě deset hlasatelů spálených Láskou Ježíšovou, musilo by to na světě docela jinak vypadat! Braito

---

## Ž E Ň

---

**S. M. Braito O. P.: Podstata křesťanství.** — Praha, Bohuslav Rupp, 1947, str. 116, cena 52 Kčs. — Dnešní katolíci jsou, bohužel, ve skutečnosti tak často jen na periferii křesťanského života, sytí se ubohými drobtý, zatím co jsou pozváni k plnému stolu. Ztrácejí se ve věcech vedlejších, zatím co jim uniká vlastní podstata. Braitova knížka je tu opravdovou ukazovatelkou cesty z těchto nedostatků. **Živé synovství Boží**, to je vlastní kořen křesťanského života. Okolo této myšlenky je třeba soustředit veškerou myšlenku a z něho vycházející činnost jak vzhledem k Bohu tak vzhledem k lidem. Dokud nebude křesťanův život naplněn touto myšlenkou, nebude opravdu plodný. Braitova kniha je svrchované časová, protože vede k pramenům života. Dnes se lidé nechtějí spokojat jen skořápkou, chtějí jádro. Braitova kniha ukazuje, kde je skutečné jádro křesťanského života. Proto jsem přesvědčen, že naučí mnohé živé lásce ke Kristu a jeho učení, otevře mnohým hluboký pramen pravého pochopení ryziho křesťanství. R. D.

**Hyppolyte:** Commentaire sur Danile.

**Jean Chrysostome:** *Lettres à Olympias.* — Obě knihy vydal Editions du Cerf. Paris. Jako další svazky patristické knihovny. Jsme hrdi na to, že i ve Francii jsou to dominikáni, kteří v tomto čilém nakladatelství vydávají dosti rychlým tempem svazky patristické knihovny. V některých vydáních u některých knih jest zároveň otištěn originál vedle překladu a výkladu. Vzácné jsou úvodní studie k jednotlivým knihám.

**Krofta Kamil:** *Naše staré legendy a začátky našeho duchovního života.* Vyd. J. Laichter v Praze, 1947. Za 110.— Kčs. — Toto posmrtné autorovo dílo soustřeďuje vědecké názory na naše nejstarší legendy (to znamená

na naše nejstarší dějiny) a přináší Kroftův kritický úsudek o nich. Z těch nových názorů na vznik a cenu legend vznikají nové pohledy na naše dějiny v době svatováclavské. Je to velmi dobrá přehledná úvaha. — O. P.

**Miklík: Zjevení sv. Jana.** — Rosa Junová, Tasov, 1948, str. 210, cena 96 Kčs. — Všechny pohnuté doby znamenají zvýšený zájem o tuto jedinou prorockou knihu Nového Zákona. Tato kniha vábí všechny fantasy, snílky a proto jsme vděční Miklíkovi, že vydal tento střízlivý a při tom důkladný obsažný překlad a výklad Apokalypsy. Miklík ovládá mnohou moderní i starou klasickou exegesi. Zná hermeneutická pravidla, kterých dovede užít.

**Duše Kristova.** — Rozjímání o modlitbě svatého Ignáce z Loyoly. Velehrad, 1947. O. F. Babler přeložil tuto dobrou rozjímavou knížku, která je variacemi na klasickou modlitbu ke sv. přijímání a ke mši svaté.

**Miklík: Jak chce Bůh.** — Atlas, Praha, 1947, str. 300, cena 93 Kčs. Kristus shrnul celou naši dokonalost do plnění vůle Boží. Toto vystihuje skvěle Miklík, když ukazuje na dějích biblických Starého i Nového Zákona, jak je třeba, jak lze a jakým způsobem i bylo kdy uskutečněno toto srovnání se s vůlí Boží, skrze život ctností, skrze oddanou modlitbu. Jest to zlatodůl k rozjímání, k utváření vlastního i cizího duchovního života, látka nepřeborná ke kázáním, k exercičním rozjímáním, ku přednáškám. Osnova i podání jsou opravdu původní, jako vše, co vychází z Miklíkovy dílny.

**Nový Zákon.** — Sýkorův překlad v revisi Hejčlové k tisku upravil, rozčlenil, úvody a poznámkami opatřil Dr. Rudolf Col. Velehrad, Olomouc, 1947, str. 800, 2 mapy, váz. Kčs 60.—. Po čem se dlouho u nás volalo, jest zde. Dočkali jsme se dokonce několika vydání Nového Zákona. Není to na škodu. Naopak, soutěž v dobrých věcech je vítána. Kdo si však dnes kupuje Nový Zákon, má výběrové možnosti nevalné, zejména pokud jde o formát. Škoda, že se vydavatelé nedohodli, aby si mohli zájemci obstarat jak Nový Zákon lidový, tak kapesní (ale opravdu kapesní, aby si jej člověk mohl vzít s sebou nejen na cesty, ale i na vycházku a pod.), a také reprezentativní vydání do knihovny pro domácí používání, t. j. takové Písmo, jaké se dědí v rodině po dlouhé doby. Colův Nový Zákon je střední cestou mezi těmito druhy. Platí to nejen o jeho vnější úpravě, nýbrž i o překladu, který nehledí tak na vědeckou stránku, jako spíše na naléhavou potřebu lidu číst Písmo. Platí to i o poznámkách, jež připojuje »pod čarou«. Jeho poznámky se nerozbíhají do dlouhých pasáží s podrobným vědeckým aparátem, ani se zvláště neomezuji, takže vysvětlují všechna místa, jež by mohla čtenáři zůstat nejasná. Pokud se týče jazykové stránky, je překlad hodně osvěžen, takže čtení Nového Zákona není již brzděno archaismy a jazykovými tvrdostmi. Tak na př. každý si všimne a vítá psaní »Listy Korinfanům, Galafanům, Efesanům« (místo dřívějším »Efeským« atd.) Méně šťastnější snad bylo přidržení se nového znění »Pravidel« u Timotheje (místo vhodnějšího Timo-

tej nebo Timotheus). To však jsou maličkosti. V celku je Colův Zákon velmi pěkně upraven, velmi snadno a rychle se v něm hledá (číslování veršů je mimo text), velikostí písma se přispělo jak k úspoře rozsahu, tak k ohledům na zrak čtenářů. Je tedy opravdu jen na těch čtenářích, aby si vážili toho, že mají možnost koupit si dnes pěkný Nový Zákon, což nebylo možné ještě před nedávnou dobou. zk

Redakci došly dále tyto knihy:

**J. Jelen: Hodina žizně.** — Verše. Kosnář, Plzeň. Cena 50 Kčs.

**Dr Vaněk: Průhledy učitelstvím.**

**Šlechta: Služba oltáře.** — Příručka pro ministranty. Cena 25 Kčs.

**Krejza Miloš: Svatá Terezie Ježíškova.** — Úhledná knížka vystihující v několika svižně psaných kapitolách a za doprovodu hlavních obrázků ze života světice krásnou původnost světice a její Cestičky duchovního života.

**Undsetová: Věrná manželka.** — Vyšehrad, 1947, str. 400, cena 120 Kčs. Moderní problematika manželské jednoty. Aniž by to autorka vyslovila, říká to věcně, že jediné léčení dnešních manželských krisí jest návrat k oné tajemné vnitřní jednotě, která je podle svatého Pavla nejvyšším smyslem, přínosem i úkolem křesťanského manželství. Hrdinka románu i po roztržce zůstává plna vědomí této jednoty a sounáležitosti obou členů manželství až se opět podaří onu jednotu obnoviti, ale ne ze zevnějšku, nýbrž z nitra pochopené jednoty manželství.

**Jan Zahradníček: La Saletta.** — Vyšehrad, Praha, 1947. Přečetl jsem dílo, protože mluvit o sbírce, jak se obyčejně mluví o básnických knihách by bylo urážkou. To je dílo, velké dílo a mistrné dílo. Zahradníček dal do služby velkého poselství lasalettského celý vodopád svých obrazů, krásných slov a figur. Promyslí, básnický protrpěl velkou bolest lasalettskou nad nekajícností a prázdnotou dnešních křesťanů i bezbožníků. Proto křičí lasalettské varování v ozvučnici Zahradníčkově neobyčejně naléhavě. Jeho hrůzné vidění Demoly, v němž se pojí příšerným sousedstvím demon s demolováním, jest varováním více než časovým. Rád věřím, že by to stálo zato, umlčeti takového básníka. Brait o

**Durych: Cesta svatého Vojtěcha.** — Vyšehrad. 1947, str. 100, cena 45 Kčs. Durych se zabýval od svého tvůrčího mládí postavou svatého Vojtěcha. Drama přetavil v prózu. A s prospěchem. Durych nám ukazuje sv. Vojtěcha jako Boží povolání našeho národa. Sv. Vojtěch je a zůstane živým svědomím našeho národa. Z jeho života, osudů a smrti a z celé další historie vidíme, jak je sv. Vojtěch symbolem poslání českého národa. Bůh nás povolal do rodiny národů křesťanských. Sv. Vojtěch tak, jak jej správně postihuje Durych, pochopil za celý národ těžkou důsaznost tohoto povolání a proto všemi prostředky naléhal, aby národ se stal křesťanským celý a do důsledků. Právě teď je dobré, že kniha vyšla, abychom si připomněli skálu, ze které jsme byli vytesáni a ke které musíme se stále vracet, nechceme-li zahynouti, protože národy žijí tím, čím povstaly. Brait o

V. Lhotská:

## *Anežko z Čech,*

kterás nedbala, zda si kdo o Tobě myslí, žes zavrženou nevěstou, nauč nás nedbati mínění lidí. Nauč nás rozdávat potřebným v skrytosti, těšiti zarmoucené v ústraní, smiřovati svár, aniž by kdo o tom věděl.

Dej, ať uposlechnem volání Božího a jdeme za vůlí Otce, zřikající se všech a všeho, co je našemu srdci blízké, zřikající se v lásce a bez ublížení.

Přimluv se za nás, neboť lpíme tolik na moci, uznání a bohatství, Ty, která ses všeho zřekla.

Vidělas lásku i hřích ve svém domově o dovedlas odejít, aniž bys přestala milovat. Nauč nás svému odpuštění a shovívavosti. Zmitání světa, bídu, hrůzu vidělas a v odvaze ses dala v naprostou službu Bohu — vypros nám nezakolísání a statečnost.

Sestřičko svaté Kláry, vypros nám přímost v cestách Páně, milosrdenství a odpuštění. Pohled' na zem a na lid, který zavrhl lásku a milosrdenství Samaritánovo a vypros mu poznání a návrat k Tobě.

Ochránitelko pokoje, pros za mír světu, Anežko Přemyslovno!

## *Mučednictví*

Jaký je tvůj zájem, člověče? Jest jím vytrpět mučednictví a odejít s toho světa přioděn slávou, anebo tomu uniknouti a zůstat zde a dopouštět se hříchů? Známe nejednoho, jenž vyznal svou víru před soudem a byl podle Boží vůle tím či oním způsobem vysvobozen. Když však žil ještě nějakou dobu, dostal se do stavu hřichu. K čemu mu bylo ono vyznání víry? Bylo by bývalo lepší pro ně, kdyby odešli s tohoto světa čistí, s nebeskou korunou než zůstat zde a zatížit si svědomí hřichy, z nichž se nám bude zodpovídat. Ať se tedy modlí ten, jenž je volán pro jméno Páně před soud. Ať prosí o smrt mučednickou, lhostejno jakou. Mučedník totiž není souzen, nýbrž sám se stává soudcem. Bude mít své čestné místo při vzkříšení.

Nuž, odvahu, člověče! Ať ti nikdy nepůsobí tvá víra drkotání zubů. A když jsi volán k mučednictví, vyhov radostně, aby se

zjevila víra tvá. Možná, že tě chce jen tak Bůh zkoušet jako Abrahama, když od něho žádal Izáka. A když tě bude chtít Pán vysvobodit, vzdej i za to chválu Pánu.

Následuj tři mládence v peci ohnivé a připomeň si jejich víru. Odpověděli králi: Bůh jest s to, nás vysvobodit, a když nebude chtít, i tak jsme v rukou jeho.

Hippolyt: Výklad ke knize Danielově. II. hl. 37.

P. Silv. M. Brait O. P. :

### *Prostřednice života*

Kristus nás učinil účastnými svého života božího synovství. Náš život byl od začátku tak Bohem určen, že měl růsti i v řádu přirozeném. A mohl a měl růsti také v řádu nadpřirozeném, protože Bůh nás ne- učinil hotové v žádném ohledu ani v přirozeném ani v nadpřirozeném jako anděly, nýbrž měli jsme růsti v obojím. Měli jsme růsti v účasti na nadpřirozeném životě, i kdyby nebylo hříchu. Tím spíše to platí nyní, když se musí náš nadpřirozený život těžce prodíratí odporem porušené naší přirozenosti, která zůstává označena pozůstatky dědičného hříchu.

Spasitel nám přinesl onen nový život účasti na Božím životě, a abychom jej měli v hojnosti. Abychom stále více přetavovali onen život jen přirozený vyšším zaměřením a stálým připodobňováním k životu Božímu, k němuž nás zve Spasitel slovy: Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.

Svatý Pavel nás stále vyzývá, abychom rostli v milosti, abychom dorostli až k věku Kristovy dospělosti, abychom se snažili o onu vyspělost duchovní, která byla v nekonečné míře u Ježíše Krista. Ostatně Kristus sám to naznačuje svou výzvou, abychom se učili od něho a šli za ním a následovali ho. To všechno předpokládá pozvolné přetváření a proměňování.

Maria Panna dala nám Ježíše Krista. Dala nám ho v plném vědomí, čím nám má být, že nám má dát život. Byla s ním spojena svou pohotovou a obětavou láskou, se kterou svolila státi se Matkou Krista, ale ne obyčejné bytosti, nýbrž Krista bohočlověka, Krista Vykupitele, dárce nového života. K tomu zaměřila všechny své oběti i hlavní oběť mateřského srdce. Proto je právě touto obětí naší duchovní matkou. Skrze ni a skrze její obětavou lásku máme onen nový život a tak je Maria nejenom matkou Ježíše Krista, a nýbrž Matkou Ježíše života, a sice života našeho života. Nového života božích dětí.

Ale dobrá matka se nemůže spokojit s tím, že dala život dítěti, ví, že je její další úlohou bdít nad tímto životem, udržovat jej a starati se

o jeho vzrůst, pokud není ukončen. Ale náš vzrůst v duchovním ohledu nebude nikdy skončen. Stále můžeme a máme růsti a proto stále budeme potřebovat mateřské ochranné ruky Marie Panny. Nemůžeme přece omezit význam Marie Panny a jejího mateřství jen na fyzický akt tělesného mateřství. To by nebylo důstojné Boha, aby snížil takto tvora, je- muž dal schopnost být rozumným živým uvědomělým nástrojem jeho působení jen na čistě hmotnou součinnost.

Rosteme tím, že dovedeme milostí Boží s ní spolupůsobiti, že stále více oáváme žítí nadpřirozenému v sobě, převládati mu nad porušeností svou, abychom žili v těle ale ne z těla a dle těla.

Maria dala totiž našemu vykoupení své svobodné svolení, své svolení lásky k Bohu a k nám. Z něho povstalo Vtělení. Vtělení nám bylo mostem k vykoupení, protože tak mohl Kristus za nás zaplatiti jako jeden z nás božskou silou své božské osoby spojené s naším člověčenstvím, přijatým z Marie Panny.

Nemůže býti nikdy zrušeno, odvoláno, nikdy nemůže přestat existovati Kristovo svatě člověčenství a jeho spojení s celým lidským pokolením, které je nosí, protože pro toto spojení s námi obdržel Kristus pinost milosti jako hlava celého lidstva. Trvá dále tato velikost Krista — naší hlavy a dále platí jeho oběť za všechny lidi. za všechny nově lidi, kteří přicházejí na tento svět. Všechny posvěcuje, oživuje, proměňuje a nemůže tedy také nikdy přestat nejenom skutečnost, že Maria dala fyzicky tělo své Tělu Kristovu, ale nemůže nikdy přestat ani skutečnost, že dala své člověčenství Kristovu člověčenství a tím i nám všem a že je dala v nesmírné oddanosti k Bohu, k dílu Kristovu a ve velké lásce k nám všem, kteří jsme potřebovali vykoupení jejího Syna.

Dnes se nám dostává ovoce zásluh Kristových, přivlastněním jeho zásluh, ale jeho zásluhy nejprve způsobily svatost Mariinu a její pohotové svolení k vůli Boží, kterou Bůh od ní žádal.

Kdybychom se dívali na Marii již jen jako na obyčejnou matku, musili bychom uznati tuto její skutečnou bolest, oběť a tedy i zásluhu, že přijala tento úkol matky Mesiáše, obětovaného a vydaného až na smrt.

Ale to není všechno. Nezapomenem, že oběť Mariina je poznamenána hlavně její nesmírnou a tajemnou vírou, že má počítí z Ducha svatého, že má dát život Synu Božímu. Lehko se nám to dnes vysloví, ale jaká oběť víry to byla od Marie Panny a jaká pohotovost k vnitřnímu hlasu a vedení Božímu i ke zjevení andělskému, že měla uvěřiti v Syna Božího v jeho Vtělení a ve spoluúčast Ducha svatého na tomto tajemném dile.

Dnes to přijímáme jako něco samozřejmého, ale tehdy v tom byla od Panny Marie víra až heorická, když uvěřila v prostředí tak monotheistickým, jakým bylo prostředí židovské, v prostředí, které mělo tak vznešenou ideu o Bohu, že ještě po letech mluví svatý Pavel o tom, že kříž Páně je Židům na pohoršení. Pohoršením jim bylo, že by se měl Mesiáš stát takovým mužem bolesti, na to aby se Bůh takto vtělil a tak-

to chtěl trpěti tento vtělený Bůh... Pohanům to bylo na blázna. Vysmívali se tomu, jak nám svědčí o tom malůvka z preoriánské školy v Římě, kde kolegové zesměšnili svého druhu křesťana ukřižovanou oslí hlavou, pod níž stojí nápis, že se jejich druh klaní svému Bohu. Takto pak pochopíme, že spoluúčast Mariina na Vtělení Páně a tím i na našem vykoupení a synovství Božím, je přece jen jiného rázu než jen čistě fyzická.

Tak byla účast Marie Panny uvědomělým úkonem, který vědomě přinesl pohotovost a touto pohotovostí a vírou nesmírnou oběť dílu svého Syna. A protože to bylo dílo uvědomělé, nemůže zaniknouti a přestatí úkonem zrození Kristova. Tak jak jednou mu dala tento život a tím i jeho život nám, tak bdí dále nad tímto životem v nás. Dále totiž miluje život svůj, který Synu dala. Tím miluje i to, co vyrostlo z něho, tedy i náš život.

Jinak by nebyla dobrou matkou ani Ježíše Krista. Jako trvá věčně vtělení a vykoupení a prostřednictví Kristovo vůči nám, tak trvá také na věky Mariina účast na tomto všem.

Maria patří dnes před tvář Páně na osudy oběti svého Syna i oběti své. Každá matka v nebi ví o svých dětech a prosí za ně. Tak i Maria Panna, matka celého křesťanstva, to jest Matka všech vykoupených ví o nás, o našich potřebách a má stále zájem o náš život, který jsme načerpali z ran jejího Syna, tedy i z její oběti. Nemůže se nezajímat o náš osud, o osud svých dětí, dětí svého Syna. Proto věříme, že prosí za nás. Jako svatý Pavel prosí nás, abychom se modlili navzájem za sebe, abychom byli spaseni, podobně a z tohoto důvodu věříme, že svatí prosí za nás, abychom byli spaseni.

V Bohu jsou všichni, všechny naše bolesti i radosti. Bůh netrhá svazků lásky, kterou chtěl, kterou způsobil. Neruší mateřství, starosti a zájmy mateřského srdce. Tak patří k blaženosti, třebaže vedlejší, aby matka v Bohu viděla své děti. A patří k rázu mateřského srdce, aby se přimlouvala a prosila za své děti. Proto i Maria dále prosí za nás a vyprošuje nám vše, co potřebujeme ke svému životu božích dětí.

Maria miluje svého Syna a dnes není Ježíše bez nás. My jsme údy jeho tajemného těla. Maria nás nutně miluje ve svém Synu. Připomínáme jí muka jejího Syna i jejího mateřského srdce, a tak obojí připomíná svému Synu každým okamžikem své lásky, protože její život v nebi je vděčnost Otci i Synu i Duchu svatému.

Její pomoc, kterou nám vyprošuje, je úměrná její lásce a blízkosti Ježíši Kristu. Kdo je blíže zdroje, může více z něho načerpat. Ona je nejbližší hlavě tajemného Těla, Ježíši Kristu. Svatí otcové ji nazývají hrdlem Církve. Proto všechno, co má Ježíš, prochází jím na nás, tedy může všechno právě jako prostřednice, přimlůvkyně a matka Ježíšova i naše.

Blahoslavená Anděla z Foligna viděla: »Byla jsme vytržena, když jsem na to nejméně mysli. Viděla jsem Pannu ve slávě. A v jaké velebnosti!

to mne zaplavilo nesmírnou blažeností. Stála a prosila za celé lidské pokolení. Ráz její dobroty a moci dával jejím prosbám nevyslovitelnou sílu. Byla jsem uchválena štěstím při pohledu na tuto modlitbu.»

A svatá Veronice pravila svatá Panna: Jsme pomocnice boží lásky. Strážkyně a pani tvé duše. Jen skrze mne se naučíš milovat.

Dante volá: O královno, ty mužeš všechno, co chceš. Maria působí tak v nás Boží milost, tak její rozmnožení v nás, že nás všechny nosí ve své lásce k Ježíši, k jeho vtělení a vykoupení a tedy i k našemu spasení. Stále se klaní před Otcem jeho svaté vůli, která toto dílo učinila a prosí o to, aby rostlo a zrábalo a bylo spásou. Aby se rozlévala milost na ty, které miluje v Ježíši Kristu, protože je tak blízko Krista a protože byla plná milosti, proto je plná lásky k Ježíši. Tak jej miluje, že v něm miluje všechny, které on vykoupil. Její láska volá za nás všechny.

V mystickém těle Kristově se uskutečňují stále Kristova tajemství denně. Ve všech, kteří žijí z Krista. I Mariina tajemství, na nichž byla Maria Panna činně účastněna. Svatý Pavel to jasně naznačuje, že Kristus má zroditi, růsti a dorůstati v srdcích věřících. Nejenom morálně, že nám dává příklad, jehož následováním se mu stáváme podobni, nýbrž tává se hlavou jednoho každého z těch, kteří jsou k němu přivtělení. Každý se rodí zvláště z Krista a každého zvláště Kristus zalévá životem, který jednou všem zjednal. Tak Maria, která spolupracovala na našem vykoupení. Jako by Kristus zemřel za všechny a za každého zvláště, tak aké účast Marie Panny je za každého zvláště, tak jako za všechny doromady. Tělo Kristovo je utvářeno službou každého údu. Mariina služba je tak základní, že jako fysicky dala Krista, tak pro každého musí znovu zroditi, zroditi a obětovat mysticky.

Jako je u Krista spojeno fysické a mystické, podobně také ovoce fysické oběti Marie Panny — protože z ní vyrostla mystická jednota a účast na životě — se mysticky dále sděluje nám všem, dětem Božím, údům svatého mystického těla Kristova.

Tak je Maria dále v Církvi, jako je stále spojena s Kristem svou láskou, která trvá na věky. Je spojena s mystickým Kristem, jenž trvá na věky spojen s námi všemi.

Proto má Matka Boží svatý zájem o všechno, co se týká mystického těla Kristova, žije v tomto mystickém těle, protože v něm žije na věky sloha její oběti, její lásky. Proto trvá i tato její láska a přijímá všechny, kteří přicházejí jednotlivě na tento svět, aby byli přivtělení k tajemnému Kristovu tělu. Přijímá je i ona do své lásky, do své oběti, která spolupracovala fysicky a tedy dnes i mysticky na díle Vtělení a Vykoupení.

Nedá se odloučiti Maria od Ježíše fysicky, nedá se od něho odloučiti ani mysticky. Mystické tělo není bez Marie, mystický život není rovněž bez ní. Není bez ní život údů tajemného těla. Betlém, večeřadlo, Gol-



gota, nebe a my zde na zemi tvoříme mystickou jednotu. Do té patří Maria. Patří, protože patřila. Je jeden Kristus vtělený, jako kralující. Vtělený přišel skrze Marii, skrze oběť její lásky, a kralující přichází rovněž do našich srdcí přes Marii. Tak rozumíme středověkému heslu *Per Mariam ad Jesum, Marii k Ježíši*.

P. Jiří Maria Veselý O. P.:

### *Milovati budeš bližního svého jako sebe samého*

»Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své... a bližního svého jako sebe sama.«

Nová láska, vykoupená Kristovou Krví, je ve své podstatě obnoveným přátelstvím mezi Bohem a člověkem. Přátelskou láskou, která nemá mezi ani hranic a která má být jediným zákonem křesťanského života. Má znamenat darování celého srdce, celé duše, celé mysli a všech sil.

Jaký má vliv na náš poměr k bližnímu? I bez křtu je člověk schopen milovat druhého. Sem patří láska mezi rodiči a dětmi, uzákoněna přírodou a příkazem: Cti otce svého i matku svou...

Dále je tu manželská láska, kde člověk opouští matku a otce a spojuje se novým poutem k životu, v němž budou dva jedním tělem. Také tato jednotu prýští z přirozeného zákona.

A konečně je možný široký svět sympatií a antipatií, jež spojují nebo rozdvoují lidstvo a přinášejí požehnání nebo prokletí. Je možná určitá láska a určité přátelství, založené na tělesném zalíbení nebo na vnitřní příbuznosti duší, z níž vzniká přitažlivost, vzrušení nad odkrytou krásou, touha po spojení a dosažení štěstí anebo životní katastrofa. Pro tyto lásky měl starý zákon předpis: Oko za oko, zub za zub. A pohané je měřili spravedlností. »Já však pravím vám, učí Kristus — milovati budeš bližního svého jako sebe sama.« Kristus tedy tyto lásky nezavrhuje. nýbrž doplňuje, prodlužuje do nekonečna. Každý úkon lásky, kterým se my křesťané obracíme k Bohu, prohlubuje i naše lidské lásky a zbožšťuje náš poměr ke všem okolo nás (II-II, 25, 1 k 2).

Druhý význam příkazu: »milovati bližního jako sebe sama« je úplně nový. Kristus jím tvoří nové společenské pouto, nové společenství, obcování svatých čili zasvěcených, posvěcených duší.

Nová láska je jenom jedna a znamená proniknutí Ducha svatého do celého člověka a do každého křesťana. Od této chvíle duše odumírá světu. zapálena Bohem, jde jakoby slepá okolo věcí a lidí a zastavuje se jen tam, kde najde znamení živého Boha a jeho podobu. Darem nové lásky k Bohu vzniká tedy i nový sociální řád splynutí v jedno tajemné Tělo Kristovo všech těch, jimž při křtu svatém napsal anděl na čelo znamení tau (T), znamení zkrížených břevů kříže.

Může tedy poutat člověka k člověku dvojí pouto lásky.

Čistě přirozené, které nemá nadpřirozeného rozšíření, a které vychází z člověka a zůstává v člověku. Dále nadpřirozená láska, která má své první a základní odůvodnění v Bohu, která je hledáním a nalezením Boha, přítomného v lidech. Láska, která spojuje všechny jako syny téhož Otce, jako bratry téhož Krista a jako přátele téhož Ducha Božího.

Má tedy člověk dvojí důvod k lásce k lidem: Přirozenou krásu a přirozené svazky krve a nadpřirozenou krásu a nadpřirozené svazky a mimolidský hlas, jenž volá a vábí: »homo... amator, propter id, quod est Dei in ipso«, člověk je milován proto, co je v něm Božího. (II-II, 25, 1 ad 1). Tato nadpřirozená krása z lásky rozlité na všechno stvoření může poutat člověka k člověku ještě jinak. Člověk totiž miluje bližního, protože již má v sobě Boha: nebo miluje bližního, protože může mít Boha, i když ho ještě nemá, a aby měl Boha. »Ratio autem diligendi proximum Deus est: hoc enim debemus in proximo diligere, ut in Deo sit« (tamt. corp.) Důvodem lásky k bližnímu je Bůh: neboť máme milovat v bližním to, aby byl v Bohu. To znamená, že tato láska je puteem, jež překonává i hřích. Svaté milujeme, protože jsou svatí a mají Boha. Hříšníky milujeme, t. j. obětujeme se za ně a prosíme za ně, aby přestali hřešit a stali se světci, aby našli Boha a žili v něm, v jeho lásce. Pro tuto možnost návratu nikým nemůžeme pohrdat a všem máme podat pomocnou ruku, neboť každý se může stát »Boží«.

K tomu nás zavazují i slova sv. Jana: »Toto přikázání máme od Boha, aby kdo miluje Boha, miloval i svého bratra.« (I. Jan, IV, 21).

Býti křesťanem je velká, krásná, ale i odpovědná věc. Znamená to láskou překonat všechno, co rozděljuje lidstvo a přitáhnout k sobě všechny ukřižovanou Boží krásou. Znamená to, utvořit nový sociální a hospodářský řád bratrství a pokoje, jehož krása převyšuje slast prvního ráje. Znamená to uskutečnit tak hlubokou a radikální revoluci, že by každá jiná revoluce byla zbytečná a nesmyslná. Znamená to odpovědnost za osud lidstva. Proto splnění příkazu lásky splňuje Zákon a proroky.

— milovati... jako sám sebe

Láska k Bohu nemá mezí: žádné stvořené srdce není schopno milovat Boha až na okraj jeho milovatelnosti, i když ho miluje z celého srdce, ze všech sil... Bůh je živá bezedná propast štěstí a okrajem, ohraničujícím v nás naše splnutí s Bohem v dokonalé lásce na zemi, je závrať a extase. Za jejich clonou je slyšet posvátně tajemná slova lásky, jež není dovoleno člověku vyslovit.

Lásce k bližnímu však Bůh dal míru a mez: »milovati... jako sebe sama.« Co znamená tato nová, Bohem nařízená láska k sobě samému?

Řekli jsme, že nová láska, zrozená z Krista, je druhem přátelství. A víme, že přátelství tíhne ke spojení, ke sjednocení a vrcholí v jednotě a ve splnutí dvou milujících. V tomto smyslu nemůže mít člověk lás-

ku sám k sobě. Nemůže milovat sám sebe, aby se spojil sám se sebou. Neboť člověk se rodí již sjednocen a spojen se sebou samým. Se svým vlastním »já« je člověk spojen tak úzce, tak intimně, že se rodí sám v sobě nejen sjednocen, nýbrž něco daleko více, sám v sobě jeden. Rodí se a žije jako něco, čehož rozdělení by znamenalo rozklad a zničení, zánik. Jednota mezi člověkem a vědomím vlastního já je něčím absolutním, je totožností: člověk je totožný se svým svědomím, tvoří s ním jednu a tutéž věc.

Jednotící síla lásky může být veliká, větší nad lidské pomýšlení. Avšak žádná láska nedosahuje tak intimního, tak vnitřního a tak živého sjednocení a uvědomování této jednoty, jako je sjednocení se sebou samým a uvědomování sebe sama: vědomí svého ducha a jeho vznětů, vědomí svého těla a každého úderu srdce, zahoření každé kapky krve. Takové vědomí o druhém nemáme v žádné lásce.

A tak jednota a totožnost a spojení, jaké je mezi člověkem a jeho já, převyšuje spojení z jakékoli lásky. Naopak, každé lásce je tato jednota vzorem a nedostižným ideálem, k němuž se snaží přiblížit. Jako každé sjednocování je úsilím o napodobení něčeho, co již je samo v sobě jedno, tak láska, kterou někdo miluje sebe sama, je vzorem, tvarem a kořenem každého přátelství: »amor, quo quis diligit seipsum, est forma et radix amicitiae...« (II-II, 25, 4).

Přikazuje-li tedy Spasitel milovat bližního »jako sebe sama«, přikazuje tím žít z lásky k němu v takovém bratrství, jež by znamenalo ztotožnění každého z nás s druhými v jejich bolestech i radostech, jakoby to vše bylo naše. Být s bližním zajedno tak, jak jsme zajedno s naším já. Je to těžký, neslýchaný příkaz. A zavazuje nás chovat se k nim tak, jak se chováme k sobě: odpouštět — ne sedmkrát, nýbrž sedmdesátkrát sedmkrát... Toto vše tedy obsahuje příkaz milovat bližního jako sebe sama. Máme hledat pro něho všechno, co hledáme pro sebe a odvracet od něho, co odvracíme od sebe. Ovšem tak, abychom došli pravého, trvalého štěstí podle rozumu a víry, podle svědomí a Krista.

Může se to však chápat ještě jedním způsobem. Milujeme-li někoho, milujeme i to, co on miluje a k čemu má přátelský vztah. Milujeme i ty, kteří milují bytost, již my milujeme, neboť milovat znamená chtít dobro milované osoby, dobro co největší, chtít, aby byla všemi milována a ctěna.

Kristus zjevil, že Bůh miluje všechny, i mne, bez ohledu na hříchy. Že má i ke mně přátelský vztah, že mu záleží na mne, že jsem jeho. Nutí mne tedy tento příkaz nové lásky milovat i sebe sama, jako něco, co patří Bohu, oč on má zájem. Bůh však má zájem i o všechny ostatní lidi právě tak jako o mne. Platí tedy i z tohoto důvodu příkaz nové lásky: milovat budeš bližního svého jako sebe sama. A znamená: pomůžeš mu za každou cenu najít Krista, nesvedeš ho k hříchu, neboť Kristus zemřel, aby oni žili.

Člověk je tak sláb a tak sobecký a odporný, že jen Bůh má sílu a

moc milovat vždycky každého člověka. Skrze Krista dostává tuto božskou sílu každý, kdo v něho věří. Proto sv. Jan praví: »Kdokoliv pak jej přijali, těm dal moc státi se Božími syny.« (Jan I). Neříká možnost, schopnost, nýbrž moc, sílu. Sílu milovat jako Bůh, milovat všechny a vždycky.

P. Prokop Švach O. P.:

## *Postoj Evangelia k moderní době*

(Pokračování.)

Ovšem je třeba stále zdůrazňovat, že jde o duchovní a mravní postoj v evangeliu, protože politické a sociální rozvrstvení je zřejmě ponecháno. Proto také, i když křesťanství se necítí povoláno do zasahování v mocenské upravení světské moci a řádů, působí přece duchovně a mravně na lidskou společnost.

Jedinec, který vychází ze zjevení, není tedy duchovně zotročelá bytost, ani zničená všemocností Boží, ani pohlcená ve svých schopnostech majestátem Boží slávy, která zabíjí, nýbrž je to bytost osvobozená od tmy, přivedená ke světlu pravdy a co nejvíce přiblížená svobodě, oddálená od otroctví zla. Nejenže člověk, jak je ve své přirozenosti, je ponechán nedotčený, jako majitel veškeré pravdy, dobra a krásy, nýbrž nad tento přirozený základ je postavena vyšší dokonalost, řád milosti, v němž je svoboda ještě větší. Bůh zjevení se jeví člověku ne jako nepřítel, nýbrž jako přítel, ne jako ničitel, nýbrž jako zdokonalovatel. Toto je objektivní pojem Boha a člověka ve zjevení.

Svoboda a zdokonalení jednotlivců v duchovním ohledu není nikterak na újmu závazkům a povinnostem, které má člověk vůči společnosti nebo svému okolí. Duchovní osvobození člověka a jeho přiblížení k nynějšímu původu neznamena vynětí člověka z jeho prostředí nebo ze společnosti, protože člověk ve zjevení zůstává svou povahou člověkem, podle zásady, která je tak zdůrazňována v theologii: »gratia non destruit naturam, sed perficit — milost neničí přirozenost, nýbrž ji zdokonaluje.« Humanitas — lidství je v pravém a původním svém smyslu zachraňována jako podstatný prvek, a stejně je kladen důraz na ni jako na divinitas — božství, protože v díle vykoupění jedno bez druhého by nám neprospělo. A tak také je zachraňován člověk ve zjevení a jeho závazky a povinnosti nejsou nijak dotčeny nebo odstraněny. Je pravda, že ve zjevení v prvé řadě vyzařuje božský charakter, a není ani jinak možno, když uvažujeme jeho smysl, aby totiž všechno bylo přivedeno k oslavě Boží — ale současně celá tato akce je vedena k osvobození, vykoupění a osvícení člověka. A tak jako božství Kristovo prozařovalo člověčenství, jež posvěcovalo od prvního okamžiku hypostatického spojení, podobně duchovní posvěcení člověka nevede k nějaké osamělosti nebo odloučenosti

života, nýbrž je silně účinným prvkem pro posvěcení lidských vztahů a povinností. Čím výraznější a čím vnitřnější je duchovní uvědomění člověka, tím více jeho duchovní život tíhne k duchovní pospolitosti. Proto, jakkoliv duchovní život je vnitřní a jakoby do sebe uzavřený, je přitom současně bohatě plodný, protože láska k bližnímu, která je z největších jeho předpisů není něco abstraktního, nýbrž je hodně konkrétní, a to do té míry, že skutečná a účinná láska k bližnímu je též láskou k Bohu, a naopak neláska k bližnímu je též projevem vzpoury proti Bohu. Opravdu nemohla být lépe zaručena konkrétnost křesťanské lásky než tím, že byla postavena na roveň s láskou k Bohu, lépe řečeno byla ztotožněna s láskou k Bohu. Jsou známy ony výroky a příklady, jimiž Kristus objasňoval tuto nauku. »Lačněl jsem a dali jste mi jísti, byl jsem žíznivý a dali jste mi píti...« A když se spravedliví ptají, kde mu to učinili, slyší odpověď: »Amen, pravím vám, cožkoliv jste učinili jednomu z těchto nejmenších bratří, mně jste to učinili.« (Mat. 25). Nemůže být opravdu jasnějšího důkazu nad konkrétnost lásky, kterou Kristus předpisuje. Že to byla skutečně tak chápáná nauka Mistrova, dosvědčuje i jeho učedník Jan, který píše: »Jestliže někdo řekne: Miluji Boha, a nenávidí svého bratra, je lhář. Neboť jestliže někdo nemiluje svého bratra, ježž vidí, nemůže ani Boha milovat, kterého nevidí. A tento příkaz máme od Boha, aby ten, kdo miluje Boha, miloval i svého bratra« (I Jan, 4, 17). Theologie, která rozvinuje a pořádá místa Písma, vyjadřuje tuto nauku ve větě: Láska k Bohu a láska k bližnímu je jedna láska. Nauka je jasná, a nic na tom nemůže změnit ani nějaký opačný případ, který v praxi není souladný s touto naukou. Můžeme říci, že zde dospívá lidstvo svého vrcholu. Jako se Bůh stal člověku blízko v Kristu, tak také láska Boží se osvědčuje a zpřítomňuje láskou k bližnímu. Je to jen důsledek toho, že Bůh je otcem všech a že všichni lidé jsou bratří. Evangelické bratrství, založené na základech samé lásky božské, je svou povahou vnitřní, protože vyvěrá z duše a ne pouze ze zevnějšíku. Je všeobecné, protože nevylučuje nikoho z okruhu lásky a úcty, a konečně není založeno jen na nějakých třídních důvodech.

Duchovní osvobození člověka se jeví také v tom, že Kristus se ujal především lidí chudých a opuštěných. Přišel pro všechny, ale právě proto, že již v Izraeli si určité třídy osobovaly zvláštní práva i před Bohem, jako je měly ve společnosti, zastal se v prvé řadě chudých. Ukázal tím, že v jeho království se nehledí na společenské postavení, nýbrž na upřímný úmysl, který bývá vždy spíše u chudých a prostých, kteří tím více potřebují Boha, protože nejsou uspáni svým blahobytem. Kristus neměl po ruce takové prostředky, aby mohl trestat ty, kdož tonuli ve svém bohatství, aniž měli ohled na druhé — ale použil mravních vyhrůžek, jak mohl nejostřejších, když pronesl tolikéřé běda těm, kteří oplyvali bohatstvím, aniž je proměňovali v poklady pro věčný život. Tak zde zase vidíme mravní a duchovní ráz jeho poslání na světě. Ta-

ková demokratická věta sv. Jakuba byla pronesena již dávno. Je jen vznešenou ukázkou, jak se křesťanství od počátku zastávalo člověka. Bratři moji, nemějte víru v Pána našeho Ježíše Krista slávy, s přijímáním osob. Neboť jestliže vejde do vaší schůze muž se zlatým prstem a s čistým oděvem, ale vejde též chudák ve špinavém šatě — vy však pohlédnete na toho, kdo je oděn skvělým šatem a řeknete mu: Tak se tu krásně posaď, chudákovi však řeknete: Ty se tam postav nebo si sedni pod podnož mých nohou, zdaž nesoudíte sami u sebe a nejste soudci ničemných myšlenek? Poslyšte, milovaní moji bratři: zdaž Bůh nevyvolil chudáky na tomto světě jako bohaté na víře a dědice království, jež Bůh zaslíbil těm, kteří jej milují? Vy však jste zneuctili chudého... Jestliže však plníte královský zákon Písem: »Milovati budeš svého bližního jako sebe, činíte dobře; jestliže však přijímáte osoby, dopouštíte se hříchu, obvinění jsouce zákonem jako přestupníci« (Jak 2, 1—10).

Neříkejme, že křesťanství odkazuje chudáky jen na věčný život, a že zde jim nic nedává. Nezapomínejme, že přípravou k vyvrcholení věčného života, k němuž tihne duchovní život jako ke konci, je zdejší život upravený podle Desatera, v němž jsou stejně příkazy spravedlnosti jako nutné ke spáse. Pohnutky těchto příkazů jsou mravní, protože se odnášejí ke svědomí. Ale jsou proto tím účinnější, protože zabíhají do svědomí, což musí stačit pro lidi uvědomělé a šlechetné. A jestliže takových není, pak jsou nutné pohnutky donucovací — ale je známo, že jestliže tyto důvody nezasáhnou člověka v jeho nitru, že stejně nejsou všeobecně účinné, protože vždy se najde někdo, kdo je dovede obejit.

Tak je tomu se sociální spravedlností, již Kristus hlásal. Nemluvil o ní jako politik ani jako budovatel sociálního řádu, nýbrž jako duchovní obnovitel lidské společnosti. Proto celou mravouku vyslovil větou: »Hoden je dělník mzdy své.« (Mt, 10, 10). Již Starý zákon znal předpisy spravedlnosti. Tak na př. čteme v knize Tobiašově: »Každému, kdo ti bude něco pracovat, vyplať ihned mzdu, ať mzda dělníková se u tebe nikterak nezadržuje.« (Tob. 4, 15). Nebo v knize Sirachovcově čteme: »Kdo prolévá krev a kdo zadržuje mzdu dělníkovi, jsou bratři.« (Sir. 34, 27). Sv. Jakub výrazně píše: »Hle, zadržena mzda dělníka, kteří požali vaše pole, křičí od vás, a volání těch, kteří žali, vešlo v uši Pána zástupů« (5, 4). V podobobenství Kristově o dělnících poslední hodiny, kteří však dostali tu též odměnu, je ukáзка nejen svobodného rozhodování Božího v přijetí do království Božího, nýbrž též tehdy neznámý sociální moment, že každému člověku je třeba zaručit aspoň denní výživu. (Mt, 20, 1—16). I když tyto zásady jsou duchovního rázu, nejsou tím neskutečné, naopak mají jako základ nejsvětější sankce, jsou totiž podmínkou dosažení účinků vykoupení.

A tak zase člověk, který vystupuje ve zjevení jako vzor, je člověk nejen osvobozený a duchovně vykoupěný, nýbrž také člověk spravedlivý a ohleduplný. Ne člověk samotářsky si libující ve své vlastní duchovní na-

sycenosti, nýbrž rozdávající se druhým v úkonech dobra, lásky a spravedlnosti. Je si vědom, že nežije jen pro sebe, nýbrž že je buňkou duchovního organismu a že tedy pracuje i pro druhé.

Věta Pavlova: »Vy všichni, kteří jste byli pokřtěni v Krista, oblekli jste Krista. Již však není žida ani Řeka, otroka ani svobodného, neboť vy všichni jste jedno v Ježíši Kristu« je běžným projevem, v němž mohl Pavel shrnout výsledky svobody z evangelia.

Taková věta, prohozená do tehdejších poměrů, mohla snadno vést lidi k přesvědčení, že je jim všechno dovoleno, když jsou tak cele svobodni a že nejsou ničím nikomu povinni. »Vy jste, bratří, povoláni ke svobodě — jenom však ať svoboda není pro vás výmluvou pro tělo.« (Gal. 5, 13). Chtěl tím říci, že křesťanská svoboda osvobozuje člověka od otroctví mravního a od předpisů Starého Zákona, zakládá se na rovnosti lidí podle duší a podle stejných práv a povinností před Bohem jako soudcem a Otcem, ale nikterak se nedotýká povinností, jež má člověk ve svém postavení ve společnosti. Bratrství, jež je nejvýraznějším rysem křesťanství přináší také vzájemné povinnosti porozumění, pomoci, lásky, spravedlnosti a společenských závazků. Známe stanovisko evangelia k veřejné moci: je to stanovisko kladné, ba dokonce tak kladné, že sahá až do svědomí. Politický příkaz Kristův ke společnosti jsme citovali. Je to příkaz dávat světské moci, zrovna tak jako duchovní, co jí patří. Ale není to příkaz, který řeší politické systémy, nýbrž zase mravní postoj k autoritě. Člověk evangelia, duchovně vykoupený a svobodný, není přirozeně společensky ani oloupen ani osvobozen a spolupráci. Naopak, je k tomu zavázán ve svědomí, tedy zase tím nejnvtírnějším příkazem. Ale nikterak tím není schvalován každý režim. Tuto otázku neřešil ani Kristus ani apoštolé. Řešili ji však zase jen mravně a duchovně v zásadách: to jest, jestliže nějaký režim vám něco přikazuje proti zákonu Božímu, v takovém případě »je třeba poslouchati více Boha než lidí«. Není správně sofisma, že Církev se přizpůsobuje každému režimu, protože v každém vidí zástupce Boží. Je lépe říci, že Kristus ani Církev se nestarali o žádný režim jako režim — že k režimu měli postoj kladný, ale tázali se, zda ten či onen režim není na špatných základech anebo zda si neosobuje práva, jež mu nepatří. Protože evangelická svoboda, i když přikazuje podřízenost společenské autoritě, nikdy nedovolí uzmout jakoukoliv cestou osobní svobodu, mravní nedotknutelnost a duchovní svéprávnost člověka, protože společenský celek nemůže být na škodu osobnosti, nýbrž k jejímu rozvoji, je-li správně postaven. Vezměme si jen jeden příklad z prvních bojů evangelia za svobodu člověka. V éře prvních let křesťanství kvetl kult císařů a zbožštění státu. Křesťanství, jakoukoliv evangelium vzbízené, »dávati císařím, co je císařovo« se vzepřelo celou silou svého vzbachu proti tomuto obludnému nároku. Tak na př. Domitián, který si osoboval titul: »bůh a pán« se jevil autoru Apokalypsy jako zaprodaný člen satanova království, jež je v odporu s královstvím

Božím. Byly to těžké boje, kdy po prvé vyznavači evangelia krváceli za záchranu člověka a jeho důstojnosti proti zotročení státní mocí — a přece apošlegeti téhož evangelia vyznávali, že křesťanství neohrožuje stát, nýbrž je jeho kladným přínosem. Vypovědělo však neúprosný boj režimu, ne však jako politickému systému, o nějž se nestaralo, nýbrž jako nelidskému a znetvořenému kolosu, který chtěl pohltit člověka, jeho svobodu, důstojnost i mravní závazky.

Člověk evangelia proto při svém nadzemském povznesení nikterak nevisí ve vzduchu, nýbrž je silně zakořeněn v zemi. Evangelický ideál není ničením, nýbrž nadstavbou. Kristus, Syn Boží a Kristus, Syn člověka, jsou obě podstatné složky.

A proto otázka, co vykonalo křesťanství pro sociální obrodu, může být překvapením, ale může být také výkřikem: »Chyťte zloděje«. Protože sociální obroda je vlastním polem ne evangelia, nýbrž státní mocí. Přesnou otázku pro křesťanství by měla být: Co vykonalo pro spásu duší, pro duchovní obnovu člověka, pro mravní rozvoj lidstva. A jestliže vykonalo i na sociálním poli mnoho — kdo by o tom pochyboval, kdo zná dějiny — vykonalo to navíc. Ale vykonalo ještě více v mravním ohledu, že vede k sociálním úkonům z důvodů vnitřních a že učilo lidstvo lásce, spravedlnosti a lidskosti.

Závěrem můžeme říci: člověk evangelia je člověk s možností všeho přirozeného bohatství pravdy a krásy, obohacený nesmírným přínosem duchovního života, kde hlavními značkami jsou svoboda, bratrství duší a rovnost všech před Bohem, člověk pracující pro společenství duchovní i časné.

---

## Ž I U O T

---

### **Církevní zákoník a zábor církevního majetku**

Pro informaci našim čtenářům podáváme překlad c. 2346 platného církevního zákoníku a přidáváme podle schválených vykladačů církevního práva krátké vysvětlení pro orientaci. Jde o to, aby katolíci byli poučeni, mohou-li tyto věci schvalovat a zdali si smějí něco z toho zabraného církevního majetku odkoupit od státu, kdyby ten zábor byl proveden bez souhlasu Říma.

C. 2346 CJC: Jestliže se kdo opovází církevní majetek jakýkoliv . . . , buď sám anebo prostřednictvím jiných, převést do vlastního užívání, uchvátit ho nebo zabránit v užívání důchodů z něho tomu, komu právem patří, je tak dlouho v klatbě, dokud ten majetek úplně nevrátí, v tom bránění neustane a dokud nedosáhne od Apoštolské stolice rozřešení; když se tak proviní patron toho kostela nebo majetku, je už tím také zbaven pa-



tronského práva. Když se toho trestného činu dopustí nebo s ním projeví souhlas klerik, nechť je zbaven mimo to všech obročí, ať se stane neschopným získat jakékoli jiné a podle mínění ordináře ať je sesazen z vykonávání posvátných úkonů, a to i po úplném zadostiučinění a rozhřešení.

»Jestliže se kdo...« Je to řečeno úplně obecně, takže se to vztahuje na kohokoli, na laiky, kněze i moc veřejnou (na př. stát). — »Církevní majetek jakýkoliv« se říká v uvedeném kánonu; tedy na př. i pohledávky na nemovitostech, vkladní knížky a pod. — »Církevním majetkem« se rozumí takový, který náleží právnické církevní osobě (biskupství, opatství, klášteru a j.), ne snad to, co náleží knězi jako jeho vlastní majetek (na př. zděděný po rodičích). Aby to cizení mohlo být kvalifikováno jako delikt s příslušnými sankcemi, dostačí, když ta věc má hodnotu alespoň takovou, jaká se v mravouce určuje u krádeže jako látka pro těžký hřích; v našich krajinách v nynější době by se to pohybovalo asi kolem 1.000 Kčs.

Na co na všechno je tedy v oboru církevního majetku trest klatby? Dotčený kánon uvádí tři věci: Převést církevní majetek do vlastního užívání; násilně ho uchvátit (usurpatio); bránit v užívání důchodů z něho tomu, kdo má na ně právní nárok. Aby byl spáchán delikt, k tomu nestačí jen nezdařený pokus; sankce zákona stihá ty, kdo ten čin skutečně provedli a kdo jim v tom účinně pomáhali. V našem případě jsou tedy zasaženi církevní klatbou ti, kdo se těch statků násilně zmocnili a kdo jich užívají jako svých; kdo účinně zabraňují legitimním uživatelům v brání důchodů; kdo hlasovali (na př. ve sněmovně, ve vládě), aby církevní majetek byl zabrán. Tou censurou jsou velmi pravděpodobně postiženi i ti, kdo takový majetek kupují nebo najímají.

Tu klatbu může s vinníků sejmout jenom Svatá stolice nebo kněz, který má od ní zvláštní zmocnění. Rozhřešení se dá až tehdy, když je všechno poctivě vráceno. Když by už však bylo velmi nesnadné tu věc hned vrátit, dostačí prozatím vážný slib, že bude vše co nejdříve napraveno.

Tato církevní censura je latae sententiae, to znamená, že stihá přestupníka hned, i bez zvláštního výroku příslušné autority. V řečeném kánonu jsou uvedeny ještě jiné tresty pro kleriky, kteří by se tak provinili nebo s takovým nezákonným jednáním projevili souhlas (hlasování v parlamentě, ve vládě). Ty jsou však ferendae sententiae, t. j. může jich být užito podle úsudku diecézního biskupa. Takový kněz může být zbaven svého benefícia, prohlášen za neschopného přijmout jiné a suspendován; tyto tresty mohou zůstat v platnosti ještě i tehdy, když už vykonal zadostiučinění a byla s něho klatba sňata. — Kánon má ještě jednu zajímavost: Kdyby ten pých vůči církevnímu majetku spáchal sám patron, pozbývá svých práv plynoucích z patronátu (na př. práva presentace na uprázdněné obročí).

Bude-li naše vláda jednat s Vatikánem o restrikci církevního majetku u nás, je pravděpodobné, že dojde k dohodě; Církev je totiž neústupná

jenom v těch věcech, které se přímo týkají náboženského života. Ale dokud ta dohoda s Římem neexistuje, nesmějí mít katolíci žádnou účast v nějakém nezákonném počínání ani se z něho obohacovat na účet Církve. A že to nezákonné jednání je, dokázal nedávno v brněnské Národní obrodě náš vynikající odborník v církevním právu univ. profesor JUDr. František Kop.

O. M. Petrá

## **K otázce záboru církevního majetku**

Snad si někdo řekne, že to sem nepatří, že je to otázka politická, pro kterou není místo v časopise pro duchovní život. Zajisté, má tato otázka také politické pozadí. To se však zdůrazňuje takovým způsobem, že se zapomíná na věc mnohem důležitější, totiž na morální stránku problému. Jestliže se i někteří katolíci těší, jak se obohatí z církevního majetku, je to známkou velkého poklesu mravního citění. A zkušenosti nám, bohužel, ukázaly, že tomu tak je.

Církev jakožto dokonalá společnost má právo na majetek tak jako každý jednotlivec. Majetek, který má, získala zákonným způsobem. Z největší části jsou to odkazy věřících, které s sebou nesou povinnosti ze strany Církve. Jestliže je Církev násilně, proti své vůli zbavována svého majetku, páchá se na ní křivda. A této křivdě, páchané na majetku druhého, se říká jak v zákoně tak v mravouce krádež. Mravouka definuje krádež jako odcizení věci z důvodů zjištěných proti důvodně odporující vůli majetníka té věci. Krádeží se obohacuje ten, kdo krade, v té míře, v jaké je poškozen pravoplatný majitel. Proto každá skutečná krádež je nespravedlivá a její náprava není možná bez náhrady učiněné škody.

V případě záboru církevního majetku se operuje s pojmem vykupování. Úředně se nemluví o záboru, nýbrž o vykupování církevního majetku. Vykupování však předpokládá jednak dohodu strany kupující a prodávající, jednak také spravedlivou náhradu za věc koupenou. Jestliže majitel nechce prodat věc, kterou by chtěl druhý koupit, a obecně blaho nutně nevyžaduje, aby tato změna majitele vykoupením byla provedena, pak je tu prostě násilí vůči majiteli. A tu nesou mravní vinu všichni, kdo se takové násilné akce zúčastňují.

Těší-li se mnozí katolíci, že se obohatí církevním majetkem, měli by si uvědomit, že nenastane-li v této věci dohoda státu s Církví, bude mít tento zábor nutně charakter krádeže, neboť bere-li kdo proti vůli majitele, je to věc nespravedlivá, ať ten, kdo bere, je jednotlivec nebo stát. Z toho však také plyne, že člověk, který má smysl pro spravedlnost, nemůže přijímat nic kradeného. Jinak by měl spoluvinu na krádeži. V případě, že by se nedohodla Církev se státem ve věci pozemkové reformy církevních statků, nemůže jedinec s dobrým svědomím přijímat církevní půdu, leda že by zaplatil za ni takovou cenu, jaká je její skutečná hod-

nota. Jinak se dopouští sám nespravedlnosti, protože se neprávem obohacuje na škodu druhého.

To jsou zásady nejen katolické mravouky, nýbrž přirozeného zákona, který je vyjádřen v Desateru slovem nepokradeš. Lidskou chamtivost a touhu po majetku, třebaš i za cenu ochuzení druhého, musí odsoudit každý, kdo má kousek smyslu pro spravedlnost. Písmo svaté v Knize přísloví praví velmi výstižně všem, kdo nikdy nemají dosti: »Jedni dávají ze svého, a přece bohatnou, jiní berou z cizího, a mají bídu vždy.« 11. 24.

Dacík

## Opuštěná farnost

Je to jedna z mnohých. Už ta krajina vyhlíží jako zakletá, na všem prach: na listech odpočívajících, tichých stromů, žlutých jako voskové svíce v dušičkových dnech. Ticho sráží člověka k zemi nebo ho pozvedá nad ní. Podle toho, jak dovede to ticho jeho srdce rozezvučet.

Fara, v níž bydlel kdysi vlažný kněz, je dnes pustá docela. S ořechovníku padají velké plody na tvrdou zem a nikdo si jich nevšímá. Vrátka z farního dvora do hřbitova jsou otevřena dokořán.

Ve vsi jsou uloženy u kohosi klíče od kostela. Podává nám je přes branku. Klika od sakristie mi zůstala v ruce. Hlavní oltář je rozebrán. Všude prach. Prach zapomenutí. Ve svatostánku je Spasitel v ciboriu. Klečím tam dlouho. Pak sloužím mši sv. v uzavřeném kostele, odpočívali tam moji rodiče na poslední cestě. Jsem velmi šťasten, i když kolem je duchovní poušť, doslova, i v duších. Lidé mají to, co si zasloužili. Kéž bychom byli vždycky tam, kde nejsou ani ti, ani oni straníci, nýbrž kde jsou jen lidé. Ale kde je najít?

Kdežto jaro je rozevláté a plné pohybu a zvuku, podzimní krajina je statická, studená a nehybná, plná apatie, jež zůstává ve stavu trvalém a nezměnitelném.

Tato krajina bez kněze je dokonalým suchopárem. Kostel oněměl. Spasitel mlčí.

Je myšlenka velmi stará a právě proto zasluhuje bedlivého povšimnutí. Sleduji ji od sv. Augustina, ale ve skutečnosti je možná ještě starší. Nemohl jsem se o tom přesvědčiti: totiž, že zlo nemá své vlastní existence, nýbrž je jaksi vždy závislé na dobru. Je jen nedostatkem dobra. To říká výslovně sv. Tomáš Aquinský. Člověk sleduje a musí sledovat vždy nějaké dobro, partikulární nebo obecné a čím je to dobro užší, tím hůře pro něho.

Frà Chrysostom

## Z misii

### Jazyková práce misionářská

Rehelník Lyonské družiny misionářské P. Sirlinger je 34 roky v Nigerii. Ovládá pět evropských jazyků a mimo to všechny řeči v Nigerii:

hausa, goemai a kagoro. V řeči hausa, které užívá většina muslimského obyvatelstva, napsal různé náboženské knihy a učebnice. P. Sirlinger sestavil také prvou gramatiku řeči goemai a přeložil do ní Písmo svaté, katechismus a jiné náboženské knihy. Pak se obrátil k řeči kagoro. Mnoho misionářů se již pokoušelo sestavit gramatiku této řeči, ale bezvýsledně. Až teprve P. Sirlingerovi se podařilo najít klíč ke gramatice této obtížné řeči, která má chudý slovník a velmi složitou syntaxi. Misionář odhalil mechanismus skloňování a časování a tak mohl dovést mluvnickou řeči kagoro a slovník její do konce.

## **Činnost belgických misionářek pro povznesení černošské ženy**

Belgičané mají ústřední společnou revui pro všechny belgické misie africké. Grands lacs, Velká jezera. Vychází v Namur. Vyšlo právě zvláštní číslo o činnosti namurských dominikánských misionářek. Sestry pracují nejenom nemocnicemi a vychovávacímí ústavu pro mládež, nýbrž stavějí školy všech druhů od mateřských přes učitelské ústavy ke školám odborným. Zorganizovaly živé hnutí mládeže a starají se o vzdělání a výchovu domorodých ošetřovatelek a porodních asistentek.

## **Ústřední seminář v belgickém Kongu**

Otcové misionáři Ducha svatého měli čtyři semináře pro výchovu domorodých kněží. Nyní je sjednotili pro čtyři apoštolské vikariáty, aby mohlo být vytvořeno dokonalejší studijní středisko.

## **Nový způsob apoštolátu**

byl zahájen v Indii dominikánkami sv. Kateřiny. Osm dominikánských řeholnic s plným universitním vzděláním se vrací do Indie. Většina jich je totiž indického původu. Již jejich povolání k dominikánskému řádu bylo podivuhodné. Tehdy ještě nebylo dominikánů v misích indických. Poznali řád jen z četby. Před 13 lety opustily Indii a odebraly se do Itálie, kde vystudovaly universitu. Vracejí se domů, aby působily mezi vzdělanými indickými ženami intelektuálním apoštolátem. Nebudou nosit řeholního roucha, jejich řeholní roucho bude roucho žen indických. Papež přijal sestry před návratem a udělil jim své požehnání. Sestry budou pracovat v území svěřeném dominikánům.

## **Účast misionářů na povznesení rolnictva v Kongu**

V Belgickém Kongu stojí misionáři v čele hospodářskému pokroku. Oni naučili domorodce moderním hospodářským methodám. Naučili je pěstovati ve velkém zeleninu a ovoce. Dnes se odváží leteckou cestou

denně nesmírná kvanta čerstvé zeleniny a ovoce, takže si všichni uvědomují, jak cennou je tato práce misionářů. Ovšem, až Kongo zcivilisují, až tam nastavějí škol, přijdou noví světlonoši a budou je vyhazovat ze škol a vykfikovat o ztročování a ohlupování a vykořisťování lidí skrze církev a o mnichů roté líné...

## **Křesťanský syndikalismus v Belgickém Kongu**

V Belgickém Kongu jsou v překrásném rozvoji dělnické syndikáty, jako tomu je v Belgii samé. Syndikáty mají dokonce dva časopisy, jeden pro belgičany, vycházející francouzsky a flámsky, druhý pro domorodce, který vychází francouzsky a ve čtyřech řečech Konga.

## **Pastorace umělců**

Několik kroků od Brodwaye stojí v 49. ulici kostelík sv. Malachiáše. Kostelík je zcela jakoby utopen ve stovce divadel a divadélek, barů a továren. Je to kostelík umělců, hlavně divadelních. Již dvacet let působí u tohoto kostelíka sympatický kněz O'Reily, irského původu, jak ukazují i jeho temně rusé vlasy. V tomto kostelu se ztrácejí v tichých chvilkách umělci jako Bing Crosby, Spencer Tracy, Hildegarde, Irene Dunne, Jack Haley, Fred Allen, Frank Fay, Don Ameche, Pat O'Brien, Bert Wheeler a jiní.

P. O'Reily pozoroval, že mu chybí hodně oveček na bohoslužbách. Zjistil, že mnoho z jeho oveček musí pracovat právě celou noc a že končí svou práci právě ve čtyři hodiny v neděli ráno. S dovolením kardinála Hayesa zařídil pro ně bohoslužby, právě když opouštějí svou práci. Tak se účastnili těchto ranních časných bohoslužeb unavení hudebníci, tanečníci a tanečnice, barmeni a kouzelníci nesčíslných divadel a divadélek. Nyní se účastní těchto bohoslužeb pravidelně čtyři sta až pět set věřících. Mnoho jich už přichází po třetí hodině. P. O'Reily je pro ně již přítomen v kostele a slyší jejich svatou zpověď. Pak se připravují na svaté přijímání. Dnes čítá kostelík asi sto slavných jmen, jichž nositelé si učinili z tohoto kostela svůj farní chrám. Tak byl odtud také pochováván Rudolfo Valentino. Zde sloužil otec umělců rekviem za slavného tanečníka Jack Donohue a Wiltona Lackye. Otec se věnuje všem svým ovečkám tohoto světa pro sebe. Ujímá se nováčků, kteří přicházejí sem hledat štěstí, slávu a možnost uplatnění svých talentů skutečných i domnělých. Otec O'Reily mnoho cestuje a všude se setkává se svými duchovními syny a dcerami.

V kostele se slouží teď pravidelně osm mší svatých, které shromazďují na 4 tisíce věřících. New York je totiž jakýmsi průchoďným domem umělců, kteří se sem vracějí, i když se uchytili kdekoliv jinde.

O'Reily používá všech prostředků, aby se dostal ke svým ovečkám. Tak rozosílá své věstníky do všech zábavních podniků své farnosti, které pak

visí i ve všech tanečních podnikcích. Každý hotelový vrátný může posloužit hostům přesným seznamem bohoslužeb.

Brána farní budovy je stále otevřena všem jeho ovečkám, které mají k otci vždy volný přístup. Jest jim otcem útěchou, poradcem, pomáhá jim dostat se do míst, talentům shání pomoc a uplatnění se. O'Reily má hlavně srdce otevřené pro umělce a jejich život. Říkává o nich: Nezapomeňte, že oni pracují, zatím co se druzí baví a jsou to oni, kteří je baví svou prací, spí, zatím co druzí pracují. Mají své obtíže a svá nebezpečí a své zvláštní bolesti a proto i potřeby.

A při tom nebyl jednou jedinkrát O'Reily v divadle a nepřijal žádnou volnou vstupenku od tolika svých oveček. A přece jim rozumí. A umí jít za nimi a najít prostředky, jak i je získat a i jim umožnit náboženský život.

O'Reily nikdy nekoná sbírek pro svou farnost, ale přece mu nic nechybí. Sdružení umělců mu věnovalo nádherný mramorový oltář. Celé zařízení má velkou uměleckou cenu, ale hlavně cenu lásky a oddané vděčnosti umělců. Osservatore Romano della Domenica

## **Problémy pohraničí**

(Pokračování.)

### **Nedostatek kněžstva**

Podobně jako nevědomost náboženská i nedostatek kněžstva je problémem, který nutno řešit nejen v pohraničí, ale v Církvi svaté vůbec. Ovšem pohraničí a diecése litoměřická je na tom v naší vlasti nejhůře. To je také starost, která doléhá na nového litoměřického pana biskupa nejtříživěji. A nelíčí situaci své diecése příliš černě, jestliže ve svém prvním pastýřském listě s žalostí předpovídá situaci ještě smutnější. Staří kněží brzo opustí tento svět a mladí s přepracovaností brzo zničí své síly. Co potom? Co můžeme čekat za pár roků od kněze, který spravuje pět. sedm, ano i 12 farností?

Co píši, jsou fakta každému známá, ale musíme si jednou uvědomit, že nestačí konstatovat fakta, lomit zoufale rukama, ale přišla doba, kdy nutno jednat!

Především se musíme modlit, aby poslal Bůh dělníky na vinici svou. Koná se všude pobožnost kněžské soboty? Dovedeme si představit ten kapitál, který bychom tím získali u Pána Boha, kdyby každou první sobotu se vznášely modlitby k Nejvyššímu po celé naší vlasti o kněžská povolání?

Známe snad nějakou osobu již delší dobu nemocnou? Poradili jsme jí, jak by si mohl získat nesmírné zásluhy, kdyby obětoval své utrpení za kněžská povolání? Snad i tento kapitál zůstal nevyužitý.

Máme u nás zřízenou Pomocnou akci pro kněžská povolání. Je zavedena v každé farnosti?

Máme u nás dva ústavy pro pozdní kněžská povolání — neměli by redaktoři katolických časopisů přinášet občas zprávy o životě v těchto ústavech?

Konečně bude u nás tolik katolického smyslu, že nebude obav a přemlouvání chlapců, aby nechodili do malého semináře v Bohosudově? Měli bychom si uvědomit, že diecése litoměřická stala se domovem mnoha Moravanů a Slováků — měli by tedy tito pokládat za svou povinnost myslet na duchovní potřeby svých rodáků.

Kolik kněžských povolání zmaří špatná četba! Měli by tedy katolíci bdít nad školními a obecními knihovnami, nad četbou naší mládeže. Kdysi vyšla v Hlídce studie: Kněz v české belletrii. Výsledek byl smutný. Situace se nezlepšila. Doposud se stalo typickým pro českou »taky literaturu« lícit kněze jako nemravu, lakomce a labužníka. Může taková četba budit kněžská povolání? Je to v zájmu celonárodním nedovolovat zostouzení kněžského stavu. A tím smutnější, jestliže takovou literaturu vydává někdy nějaké i tak zvané katol. nakladatelství!

Zvláštní studie by vyžadoval námět seminární výchovy. Zamyslit se, proč z některého semináře chodí do bohosloví málo abiturientů — a zjednat nápravu!

Pěstování nových kněžských povolání a především pozdních kněžských povolání je přece jenom zdoluhavý postup k zlepšení situace. Musíme však myslet na to, jak aspoň zabránit k zhoršení přítomného stavu. Nutno vážně myslet na zdraví mladých kněží. Bohužel na mnohých místech v pohraničí lidé o kněze příliš nestojí a vůbec nemyslí na to, jak usnadnit knězi rychlé a zdravé neškodící spojení z jednoho místa na druhé, bohužel jsou místa, kde kněz nemá po celou nedělní dobu na jídlo a nikomu nenapadne něco donést a sám nemá času něco si ohřát. Jak dlouho se dá takový život vydržet? Každý kněz nemá možnost koupit si auto nebo motorku — a pak v každém počasí se nedá na motorce jezdit. Ocenění kněžské práce by úřady prokázaly, kdyby se postaraly samy o dopravu kněží z jednoho místa na druhé. V pohraničí nemůžeme čekat, že by si pokládali za čest předsedové MNV vozit kněze, jak tomu je na př. na Moravě! Myslím, že by se mělo něco podniknout na vyšších místech i v této věci.

Jsou případy obdobné antické řecké kolonizaci. I my můžeme hovořit takřka o mateřských obcích, které kolonisovaly celé obce v pohraničí. Neměl by mateřský farář přispět radou a pomocí duchovnímu správci v pohraničí? Neměl by občas zajet mezi své bývalé farníky?

Rozhodně bychom se měli postarat, aby každý kněz v pohraničí mohl odjet na dovolenou — ne lenořit — ale v klidu věnovat se své duši a vzdělání a občerstvení sil.

K zmírnění nedostatku kněží a k šetření zdraví kněží v pohraničí by mohli přispět obětaví a uvědomění pracovníci Katolické akce a laičtí katecheté a katechetky. Tu už jsme u třetího bolavého místa pohraničí,

kterým je téměř naprostý nedostatek obětavých a uvědomě-  
 lých laických pomocníků!

Jsou kněží, kteří jistě přijdou ochotně vypomáhat do pohraničí, nebo  
 kteří by s dovolením svého Ordináře přešli do litoměřické diecése — ale  
 potřebovali bychom pohraničí kolonisovat pracovníky z Katolické akce,  
 funkcionáři z SKM.

Víím, že i ve vnitrozemí je Katol. akce v plénkách — ale přece měli  
 bychom pomýšlet, jak co nejdříve poslat do pohraničí pracovníky z Ka-  
 tolické akce anebo pracovnice Charity!

Podobně nutno více propagovat myšlenku katechetického povolání a  
 jejich školení.

Tak jako přejímala města a vesnice kmotrovství nad slezskými obcemi,  
 tak by měly moravské a slovenské obce přejímat duchovní kmotrovství  
 nad obcemi především v českém severu.

Konečně jsou v pohraničí poutní místa. Nemohli by Moravané, Orli a  
 jiné katol. organisace pořádat pouti a manifestační zájezdy do pohraničí,  
 aby závčas zničili v zdejších katolících pocit méněcennosti?

Jsem zvědav, najdou-li se na Slovensku a na Moravě lidé, kteří by  
 aspoň něco z těchto námětů uskutečnili. —čka.

## **Církev bojující**

Nedávná návštěva v Římě mi znovu ujasnila a prohloubila ten pojem.  
 Pravá Církev byla, je a bude vždy na zemi Církvi bojující, jejímž cílem  
 je boj proti zlu v jakékoli podobě. Je to boj proti satanismu, který ve  
 všech dobách v nejrůznějších formách usiluje zničit dílo Kristovo pro  
 spásu duší.

Svaté město dovede dát mnoho tomu, kdo opravdu chce poznat poslání  
 pravé Církve Kristovy. Nestačí jen procházet mechanicky spoustou  
 nejrůznějších kostelů, počítat sloupy, měřit rozlohy chrámů a srovnávat  
 je s jinými ve světě. Jen malý užitek odnese si z Říma ten, kdo bezdušně  
 obdivuje chrámové fresky a obrazy. Tak je potom pochopitelné, řekne-li  
 někdo po celodenním putování Věčným městem: »Jsem z toho celý  
 zbitý,« člověk už jen mechanicky počítá: »Šest chrámů jsem viděl, pět  
 kostelů, deset sloupů, apsidy . . ., ale víc o tom nevím.«

Myslím, že je nutno projít celým Římem, navštívit tam vše, co se dá,  
 i když tělo si stýská a žaluje. Jen duše nesmí zlenivět a dát se odvádět  
 od pravé podstaty prohlížení Říma. Neboť jen tak vznikne ucelený názor  
 na centrum křesťanství. Řím je nutno procházet v meditaci a 'v mod-  
 litbě. To jsou dva činitelé, bez nichž je skoro zbytečné tam jezdit. Proto  
 nestačí jít se podívat k hrobu sv. Pavla, obdivovat pětিলodní basiliku se  
 čtyřmi řadami granitových simplonských sloupů. To vše je krásné, pů-  
 sobí imponantně, avšak mnohem silněji působí na tom místě myšlenka:



Jsi u hrobu Pavla — bojovníka! Bojovníka, který vše obětoval Kristu, neznal únavy, pracoval bez ustání a prokazoval se jako služebník Boží »mnohou trpělivostí v souženích, v nesnázích, úzkostech, v ranách, v žalářích, v nepokojích, v námahách, v bdění, v postech (2. list sv. Pavla ke Korintským, 4; 5)«. V tomto městě prolil svou krev za Krista ten, který dříve mečem stíhal všechny, kdo se hlásili ke Kristu. Znovu vyvstává obraz Církve bojující. Krev Pavlova splývá s krví prvního papeže a s krví všech těch známých i neznámých mučedníků v mohutný veletok, z něhož se dostává vláhy milosti Boží všem, kdo jsou dobré vůle.

Církev je nepřemožitelná pro své mučedníky, kteří čerpali sílu z Krista. Snad někdy v různých časových úsecích se zdálo, že již je přemožena a přece se znovu vzhopila vždy k větší a větší slávě. V tom právě spočívá podstata boje; bojovat, podléhat, vzhopit se, vítězit, ustoupit. To jsou znaky boje nerozhodnutého. Takový boj vede Církev na zemi. Má připověď vítězství svého Zakladatele, nejdříve však musí o ně bojovat. A proto i podléhá, proto má údobí úpadku svých členů ve víře a mravech. Ti jsou členy jen dle jména, na papíře, nic však není v srdcích. Jen hlouček věrných drží její stavbu již již se hroutící. To znázorňuje sousoší před basilikou lateránskou, kde sv. František z Assisi vztahuje ruce proti ní a podpírá bortící se stavbu. Boj mučedníků, světců-titanů se zlem, se satanismem, je neúprosný, nesmiřitelný a musí být rozhodnut absolutně, bez kompromisů a výhrad. Vedl se v době římských císařů ohněm, mečem, křížem tak dlouho, až znamení kříže zazářilo i v palácích císařů. Mučedníci zvítězili, protože neodpláceli zlé zlým, nýbrž tím, čemu se dnes říká nesprávně — pasivita. »Udeří-li tě někdo do tváře tvé, nastav mu i druhou (sv. Matouš 5; 39)«. To je pasivita Kristových mučedníků, pasivita, kterou nezničily šelmy v římském Koloseu, vězení mamertinské, meče a kříže římských vojáků. Jejich krev byla vláhou pro strom Církve, který dal plody, jež nebyly svou jakostí dostiženy. Boj Církve je zápasem lásky, která je »shovívavá, dobrotivá, není ctižádostivá, nehledá svého prospěchu, neroztrpčuje se, nemyslí o zlém, neraduje se z nepravosti, nýbrž raduje se s pravdou; všechno snáší, všemu věří, všeho se naděje, všechno přetrpívá« (sv. Pavel v 1. listě ke Korintským 13; 4)!

Taková je láska Církve, podobající se mohutnému ocelovému peru, jež je ztláčováno z dopuštění Božího nepřátelstvím, nenávistí a zlobou, aby v pravý čas se vymrštilo prudce vzhůru a svým žářem se roztavilo a zaplavilo celý svět. Tak bylo v prvních dobách křesťanských v Římě. Doba mučedníků byla vystřídána údobím veliké slávy Církve a papežství. Hlavní mezí, jež znamenala obrát, byl příchod Lutherův a protestantství, které začalo ledovými srdci katolíků ochladlý kov lásky Církve ztláčovat vždy níže a níže. Tak se děje až dosud. Jak hluboko je již opět toto péro? Dolehne znovu tak, že mezi jeho spirálami poteče nová obětní krev mučedníků?

Církev bojuje se satanem o duše, o naše duše. Je opravdu životně důle-

žitě, abychom si tu skutečnost uvědomili. Je třeba, abychom dnes byli připraveni na každou eventualitu. Modlitbou a skutky vyprosit si doby nového rozkvětu Církve. Každý z nás musí se stát bojovníkem na svém místě. V kanceláři, v dílně, ve škole. Krev prvních římských mučedníků k nám volá. Ona nechce, aby byla prolita nadarmo! Jedině v pravém pochopení Církve Kristovy — získaným studiem spojeným s dobrou vůlí — a vyvoděním důsledků, jež z toho nutně plynou, spočívá vítězství nad satanismem a záchrana celého světa, nás všech, i naší vlasti. Jedině tehdy se splní touha Balbínova, aby Čechy byly zemí svatou — Bohemia sancta!

Svatopluk Láb

## Jak soudil sv. Tomáš o nevěře

Bylo nedávno kdesi napsáno, že sv. Tomáš dokazuje sofisticky, že kacíři mají býti trestáni třeba i smrtí. Podáme si tedy stručný přehled nauky Andělského učitele o tomto tematě a přílehlých otázkách, jak je to soustředěno hlavně v Theol. summě 2. II. 10 a 11.

Je nevěra hřích? Na nevěru se můžeme dívat s dvojího hlediska: U toho, kdo o víře nikdy nic neslyšel (anebo o ní slyšel, ale způsobem nedostačujícím), mluvíme o nevěře záporné. Tato nevěra nemá ráz hříchu. Ti, kdo jsou takovíhle nevěřící, nejsou odsuzováni pro hřích nevěry, nýbrž pro jiné hříchy, které nemohou být odpuštěny bez víry. — Jsou však lidé, kteří odporují poznané pravdě víry, anebo vírou i pohrdají. U těch je nevěra hřích, nejtěžší po hříchu nenávisti Boha. Důvod je tento: Hřích je tím těžší, čím více odděluje člověka od Boha; nevěrou se však člověk nejvíce vzdaluje od Boha, protože ani nemá pravého poznání Boha — nesprávným poznáním se mu nepřibližuje, nýbrž naopak vzdaluje. Každý však uzná, že i při nevěře tohoto druhu je možno připustit více nebo méně polehčujících okolností, třeba když někdo nehřeší ze zloby, jako tomu bylo u Šavla. Je ovšem pravda, že nevěrec bývá za hřích nevěry tížeji trestán než jiný hříšník za jakýkoli druhý hřích (ceteris paribus — za ostatních stejných okolností). Ale při jiném hříchu, třeba cizoložství, tížeji hřeší věřící než nevěřící (zase za ostatních stejných podmínek), protože on už je ve víře poučen a má více prostředků k ctnostnému životu (svátosti), takže snáze může žít dobře.

Mají být nevěřící k víře nuceni? Ve věření má velký podíl vůle, a proto nemají být nuceni k víře ti, kteří nikdy víru nepřijali, jako pohané a židé. Je však možno je nutit (jestliže je k tomu možnost), aby víře nepřekáželi (když by se na př. veřejně rouhali, sváděli k odpadu nebo křesťany pronásledovali). S tohoto stanoviska se ospravedlňuje válka proti nevěřícím. Nevede se proto, aby byli násilně přinuceni k víře, nýbrž aby nebránili v pokojném šíření víry. — Jinak však soudí sv. Tomáš o těch, kdo už jednou víru přijali, ale pak ji odhodili, jako bludaři a od-

padlíci. »Ti mají být i tělesně donucováni, aby plnili, co příslibili, a po-  
drželi, co jednou přijali.«

Snad se bude někomu zdát toto mínění sv. Tomáše divné. Ale uvažme psychologické okolnosti, za kterých byla Summa psána. Náboženské smýšlení pronikalo celé jednání křesťanů. Na víru se dívali jako na největší poklad. Kacířství proto bylo u nich zločin ohavný, a to poměrně řídký. Slo tedy daleko snáze takového člověka přinutit, aby se vzpamatoval a neškodil sobě i jiným. — Pro toto řešení se dovolává Andělský učitel sv. Augustina. Ten v listě 143 píše: »Můj dřívější názor byl, že nikdo nemá být nucen k jednotě s Kristem, nýbrž že se to má dít slovy, že se má bojovat disputováním. Ale tento můj názor je překonán skutečností. Neboť bázeň před zákony tak prospěla, že mnozí říkají: Díky Bohu, že zlomil naše pouta.« Bylo to v době donatistických násilností proti katolíkům. Státní úřady proti bludařům přísně zakročily, a výsledek na mnohých místech byl velmi dobrý: svedení donatisté se vraceli do Církve. — Proti tomuto řešení si dává sám sv. Tomáš námitku z Pisma sv.: »Nechci smrti hříšníka, nýbrž aby se obrátil a živ byl.« A na odpověď opět volá sv. učitele hipponského: Nikdo z nás nechce, aby některý bludař zahynul. Avšak jinak nemohl nabýt míru dům Davida, kdyby nebyl zahynul Absolon, jeho syn, ve válce, kterou vedl proti otcí.

Zda se může obcovati s nevěřícími. Tuto otázku podrobně řeší moralisté. Na ně odkazujeme ty čtenáře, kteří by chtěli být poučeni zevrubně. Všichni autoři však vycházejí z těchto obecných zásad sv. Tomáše: Nařizení nestýkat se s nevěřícími je vlastně preventivní opatření na ochranu víry slabých křesťanů. Proto se musejí rozlišovat různé situace, záležitosti, osoby a doby. Když je někdo silný ve víře, nebrání se mu obcovat s nevěřícími, kteří dosud víru nepřijali. Je totiž dobrá naděje, že on obrátí je, ne že oni převrátí jeho. Zvláště když k tomu nabádá ještě nějaká nutnost, nebylo by dobře styku s nevěřícími se vyhýbat. Jinak je tomu u křesťanů prostých a slabých ve víře. Těm se nemá dovolovati styk s nevěřícími, protože je obava, že jim to podvrátí víru, snad dost chabou. Zvláště styk důvěrnější bývá pro takové slabé křesťany velmi nezdravý (na př. smíšená manželství).

Je možno křtít děti židů a jiných nevěřících proti vůli rodičů? Středověk byl náchylný k odpovědi (a hlavně praxi) kladné. Sv. Tomáš však odpovídá záporně. A jako hlavní důkaz uvádí zvyk Církve, že se to nikdy nedělalo, ačkoli příležitostí a možností bylo sdostatek, když v čele státu stáli mužové velmi oddaní Církvi, jako Konstantin a Theodosius. Rozumové důvody pro toto řešení uvádí sv. učitel toto: Bylo by značné nebezpečí, že takto pokřtěné děti by odpadaly v dospělém věku od víry, protože nekřesťanští rodiče by je k tomu naváděli. Druhý důvod je ten, že to odporuje přirozené spravedlnosti. Dítě totiž přirozeně patří rodičům. Nemůže s ním být tedy nakládáno nějak proti vůli rodičů, dokud nemá užívání rozumu. Když však už rozumově do-

spěje, může se už samo o sebe starat ve věcech přirozených a božských. A tehdy se má přivádět k víře nikoli nucením, nýbrž přesvědčováním, a může i proti vůli rodičů přivolit k víře a býti pokřtěno.

Zdali mají býti bludaři trpěni v lidské společnosti. Nad tímto článkem sv. Tomáše se už mnoho lidí pohoršovalo. Ale kdo vychází ze zásady, že život duše je nesrovnatelně cennější než život tělesný, dá snadno Andělskému učiteli za pravdu. Jeho řešení je jasné: Bludařství je hřích tak veliký, že ti, kdo se ho dopustili, zaslouží, aby byli nejen vyloučeni z Církve, nýbrž aby byli smrtí vyloučeni se světa. Po právu jsou na smrt vydáváni zločinci, kteří ohrožují časný život; kdo ohrožuje duchovní život u lidí (tím, že porušuje víru), zaslouží si to tím spíše. Církev však přesto je k nim milosrdná. Neodsuzuje hned, nýbrž po prvním a druhém napomenutí, jak chce Apoštol. Když je však bludař zatvrzelý, musí Církev pečovat o spásu ostatních a oddělit ho od sebe vyobcováním; pak už to ponechává světskému soudu, aby ho vyhladil se světa. (Víme, že se tehdy stát díval na bludaře i jako na škůdce a velezrádce.) Sv. Jeronym také píše: Má se odříznouti shnilé maso, má se odehnati od stájí prašivá ovce, aby se celý dům, všechno tělo a všechen dobytek nezanítil, nanakazil, nehnil, nezašel. Arius v Alexandrii byl jenom jiskřička; ale protože nebyl hned potlačen, jeho plamen zpusťošil celý svět.

Komu se zdá toto řešení příliš tvrdé a kdo proto činí výtky sv. Tomáši, nechápe mentalitu středověku, kdy se všechno sbíhalo v křesťanském světovém názoru. A ještě jednu poznámku. Poslední světovou válku vyvolal více méně jeden člověk. Ze začátku byl také jenom jiskřička. Ale »protože nebyl hned potlačen, jeho plamen zpusťošil celý svět.«

Sv. Tomáš na uvedeném místě řeší ještě jiné otázky stran nevěřících. Vybrali jsme jenom tyto jako důležitější pro naši dobu a řekli bychom základní, které dávají směrnice pro obdobné případy. — Vnikneme-li do středověkého myšlení, poznáme brzo, že se nemusíme skrývat s pohnutkami, proč tehdy byla Církev tak přísná vůči kacířům. Byla si příliš dobře vědoma stupnice hodnot.

O. M. Petrů

## O smyslu života

Osmnácté století zajímal rozum a rozumnost, devatenácté příroda a dějiny, naše století zajímá život, život lidský; chceme vědět nejen o vzniku života a jeho dějinách (otázky minulého století) nebo o povaze života, jeho obecných vlastnostech a odlišení živého od neživého (otázky vznikající obecné biologie), nýbrž o smyslu života lidského t. j. o jeho účelu a určení, o naplnění a dokonalosti. Tyto otázky vznikají samovolně ze zamyšlení nad vlastním životem, z praktického vědění o omezenosti našich sil a možností, z nejistoty našich snah a děl, z porozumění, že jednotlivé věci, osoby a výkony nemohou upokojit naši živelnou touhu

po blaženém životě. Všechny tyto otázky se soustřeďují v jednotu: Kdo nebo co doplní naše síly, kdo nás ochrání, kdo nebo co naplní naši touhu? Tato živelná lidská potřebnost spolu s omezeností, nejistotou a pomíjejícností věcí a děl lidských vystupuje dvojnásob naléhavě za živelních přírodních pohrom, za otřesů v osobním lidském životě (ztrátě postavení společenského, milých osob, podlomení zdraví...) a v dobách společenských převratů a vážných přeměn ve složení společenství v níž se žije.

My však žijeme v století hledícím na vše pod zorným úhlem životnosti, v době převratů a ničení, v době velkých hnutí společenských. v nichž jedinec takřka zaniká; proto jsou uvedené otázky pro každého z nás nejdůležitější osobně, chceme-li lidsky žít a žádná nauka nebo směr nás nemůže uspokojit nedovede-li je rozřešit. Tato historická nutnost dolehá na všechny, na vás katolíky, na marxisty, na existencialisty...: Jaké je postavení a úděl jedince ve společnosti, co může žádat a čekat od změn sociálních?

Na otázku »Kdo nebo co určuje a naplňuje náš život« jsou možné tři skupiny odpovědí s hlediska lidského: I. život je určován činitelem ne — lidským — Bohem, osudem, principem pronikajícím vši skutečnosti... (pojetí náboženské nebo fatalistické); II. život si určuje jedinec sám, sám je pánem svého života a věří v sebe (titanismus); III. život určuje jedinci společnost lidská, buď celá nebo třída (dnes marxismus, etatismus). Uvažovat o fatalismu a titanismu nemá valného smyslu; můžeme leda zkoumat, z jakých duševních nebo životních poruch si jedinci položili tuto otázku a fatalicky nebo titansky zodpověděli. Zbývá nám proto dvojí řešení: náboženské a protináboženské, v našich zemích a době křesťanské a marxistické.

Marxisté tvrdí, že smysl života určuje třídní příslušnost, že život jedince je hodnotný, je-li vyplněn produktivní prací pro společnost, bojem o přeměnu dosavadního společenského řádu a radostmi plynoucími z lidského vzájemného soužití.

Toto řešení však neobstojí, poněvadž není pro všechny a nevydrží ve všech postaveních lidského života. Je pouze pro zdravé a průbojné jedince, kteří neprožili pomíjejícností věcí a lidských prací v jednom z mezních postavení lidského života, v němž zůstáváme sami s prázdnotou.

My katolíci věříme, že Bůh určuje náš časný život, jeho trvání i povinné naplnění; že žádá na nás všech snahu po dokonalém životě, jehož obraz je život Páně rozložený hranolem blahoslavenství; věříme, že Bůh dává každému potřebnou sílu konat dobro a vytrvat. Z života Páně a světců víme toto: Musíme být připravení, že svým bohumilým životem budeme dráždit nepřátele království Božího, a že snad naši odplatou od lidí bude potupa, posměch a utrpení — zlým za dobré (osmé blahoslavenství).

Tento životní úděl neotřese však jasným a pevným řádem v osobním

životě i veřejné činnosti skutečných světců; zůstávají sami dobří a šíří pokoj království Božího. Čistota (prostota, jas a přímost úmyslů) a pevnost v dobrém jsou totiž dva pohledy na jednu nedělnou svatost života, spojené proto v Písmě se zaslíbením patření na Boha a a synovstvím Božím, vždyť Bůh je svatost (šesté a sedmé blahoslavenství).

Tento dokonalý život vyrostl poctivou snahou o vrchovaté mravní ctnosti a službou potřebným: kdo se snaží konat ochotně a pozorně své vlastní povinnosti, a touží, aby všichni byli spravedliví a z úcty k Bohu a ze slitovné lásky k bližnímu pomáhá potřebným, přemění se ve světce (4. a 5. blah.). Nutný předpoklad tohoto průpravného života k svatosti je odstraňování překážek nesprávného užívání věcí, touhy po jakémkoliv rozkoši a soběstačného zalíbení v sobě samotném — kajících, mírností a podřízeností prozřetelnosti Boží. Vždyť věříme, že vše dobré máme od Boha a že Bůh ve svých darech nám ukládá povinnosti; proto musíme být ochotní zřít se všeho, žádá-li Bůh, dovést nejen neodplácet zlé zlým, nýbrž trpět, bude-li si žádat Bůh, litovat minulosti a napravovat; smutek plynoucí z vlastní nedokonalosti a nedokonalosti věcí a lidských děl je však spojen stavbou proslavení Království Božího a důvěrou v Boží všemohoucnost pomáhající, před jejíž vznešeností se skláníme v uctivém úžasu buzeném nepochopitelným majestátem Božím.

PhDr Athanasius Šnobl O. P.

## Apoštolát

(Poznámky k Didaché — k čl. 1. v č. 1.)

Moře ateismu, které se rozlilo kolem nás, vyvolalo v řadách katolíků překotnou touhu po apoštolátě. Každopádně se toho o apoštolátu v dnešní době mnoho mluví. A proč to přesto tak dost nerůžově vypadá? Zdá se, že základní omyl je v názoru na věc. Chceš být apoštolem? Pak rychle hledej metodu! Čas od času proskočí veřejností zpráva třeba o někom, jenž z lásky k duším spravoval boty nebo drhl podlahu. Ihned se najde několik duší, které jsou oslněny tímto skutečně zářným vzorem. I začnou jeho metodu kopírovat. Dělají totéž, a hle, úspěch se nedostavil. Čím to? Protože, dělají-li dva totéž, není to totéž. Ten cizokrajný kněz, jenž měl úspěch, apoštoloval v jiném prostředí, měl jiné osobní vlastnosti a měl jiné lidi před sebou. A nyní my, kteří jsme použili jeho mimiky, a jeho gestikulace se divíme, že jsme vyšli naprázdno. Představujeme si prostě ono kouzlo apoštolské osobnosti v čemsi vnějším, co přistupuje zvenčí k člověku; že stačí »odkoukat« to na nějakých schůzích. A v tom je základní blud dnešní apoštolské hyperaktivity.

Zatím podmanivá síla apoštola má kořen v jeho vnitřním životě. Mu-

síme vyzrát v křesťanskou osobnost a potom se podíváme, jakým metodám nás naučí láska k bližnímu, jež je nutným důsledkem lásky k Bohu. Nediv se, bratře, že nemáš úspěchy! Neuč se apoštolátu tolik na schůzích, jako na klekátku! Před křížem! Crux est cathedra summi Magistri docentis! (S. Th. III., q. 46., a. 4., c). On ti pomůže ve zpytování svědomí, až se budeš ptát, proč ten neúspěch. Zaslechneš v hloubi duše slova: »Pohleď jen, příteli, na můj život! Mohl jsem rázem srazit všechny ke svým nohám, jediným výšlehem svého Božství. Ale neučinil jsem tak. Třicet let v nazaretské dílně, čtyřicet dní postu a potom teprve tři roky veřejného života. A nechtěj ani po takovéto přípravě úspěch za každou cenu! Ani já jsem jej neměl. Vzpomeň jen na chvíle, které jsem prožil v nazaretské synagoze. (Luk. 4, 14n.) Kdy jsem stál jaksi bezmocný vůči nevěře svých vrstevníků... A nakonec vyvrcholení mého zápasu o lidi v opuštěnosti velkopáteční. Tři hodiny Božské passivity, které byly nejvyšší aktivitou: lidstvo celé bylo smířeno s Otcem. Chceš-li mít úspěch, jenž by měl odezvu ve věčnosti, pak musíš postavití rovnítko mezi cestou apoštola a cestou křížovou. Chceš-li mít korunu slávy, utkanou u Otce světél ze získaných duší (srv. Fil. 4, 1), pak musíš mít již zde korunu utkanou z přečetných trnů. Otevři annály křesťanského apoštolátu, na kterékoliv stránce chceš, vždy se ti ozve stejný refrain: » V práci a námaze, v nočních bděních často, v hladu a žízni, v postech často, v zimě a nahotě. (II. Kor. 11, 27). Anebo »dobrořečte těm, kteří vám zlořečí a modlete se za své nepřátele. Postěte se za ty, kdož vás pronásledují... (Dí-dachě 1, 3). Ano, bratře, už jsi se někdy zkusil postit za ty hrozné atheisty? — Nevím, bude-li se ti líbit tento takto podložený apoštolát. Je každopádně nehalasivý, ale je účinný; a hlavně: není zastaralý; neboť pak by bylo zastaralé křesťanství vůbec. A tak nejsi-li s touto základní metodou apoštolátu spokojen a chceš-li najít recept: »jak na to snadno a rychle«, pak si otevři raději příručku nějaké moderní ideologie.

Letos o prázdninách jsem měl to štěstí, že jsem mohl putovat do Arsu. Snad ze všech poutních míst francouzských na mne nejvíce zapůsobil ten malý kostelík se starou zpovědnicí, zbitou v rohu sakristie ze dvou prken a s ubohou, hladce ohoblovanou kazatelnou. Tam zápasil sv. Jan Maria Vianney s ďáblem, tam mu vyrval nesčetně duší. (Prý asi 300 tis.) Měl pravdu, ubohý technický artikl, ale měl zato hlubokou vnitřní svatost. My nemajíce této, svalujeme všechnu vinu na nedostatek onoho. V noci bděl sv. farář na modlitbách, jedl již plesnivé brambory, ve dne seděl dlouhé hodiny ve zpovědnici a tak se stal hrozným ďáblu. — A ještě jedné věci jsem si v Arsu všiml. Ars je vesnička velice malá. Jak to, že tam do smrti působil takový veliký člověk? Snad by se bylo slušelo jej dát do hlavního města, aby měl styky, aby mohl odtud rozvířít hladinu celé Francie. Nikoliv! On pokorně žil mezi pěti chalupami, na místě kam jej poslal biskup. Věnoval těm pěti chalupám sebe celého, svůj spánek, modlitby, půst... A tak se stal všechno všem: obrátil půl

Francie. Kdyby byl věnoval svůj zřetel polovině Francie, nebyl by obrátil ani těch pět chalup.

A tak, milý bratře a milá sestro, necht' tě nezarmucuje vědomí, že ten a onen apoštoluje a ty bys také ráda, ale nevíš jak. Nešplej na fečnic-kou tribunu proto, nesluší ti to! Zůstaň pěkně tam, kam tě postavil Bůh. A bude-li v tvém srdci slílit láska k tomu, jenž jediný je Silný, pak věř, že úměrně s tím vytryskne z tvého srdce i pramen lásky k těm, o nichž řekl náš Mistr: »Lito jest mi zástupů...« (Mat. 15, 32). A budou jeho...

Josef Hermach

## Náboženské knihy

Přinesla nedávno zbožná katolická žena náboženskou knihu, kterou jí věnovala učitelka-katolička, s níž se seznámila na Sv. Hostýně. Byla to kniha vydaná Sdružením mládeže jednoty česko-bratrské ve prospěch fondu pro postavení modlitebny Jednoty česko-bratrské v N. N. Jí — prosté ženě katolické — byla kniha podezřelá, nenašla v ní schválení církevní vrchnosti, ale pro jistotu ještě se tázala, jak se k takové knize zachovat. Pomatena byla názorem vzdělanější dárkyně, že takové knihy lze čísti, že však si z toho vybere jen to správné. Proto dárkyně koupila a darovala knihu jednající o Pánu Ježíši, avšak napsanou a vydanou jinověrci.

A přece jsou předpisy církve katolické jasné. Kanon 1399, § 4 praví: Samy sebou (ipso iure) jsou zakázány: knihy kterýchkoliv nekatolíků, které jednají ex professo o náboženství, leč by bylo jisto, že v nich není nic obsaženo proti katolické víře. Tedy knihy nekatolíků, buď odpadlíků nebo bludařů nebo rozkolníků nebo nepokřtěných, když jednají o náboženských otázkách ex professo = z povolání t. j. úmyslem učit jim nebo jednají o nich hlavně nebo z velké části. Všecky knihy nekatolíků jednající o posvátné vědě, o pravdách věroučných nebo mravoučných, o církevním právu a církevních dějinách, o pravdách filosofických, které jsou podkladem náboženství a bohovědy, pokládají se buď za bludné nebo aspoň víře nebezpečné, není-li opak zaručen. Proto nelze jich číst bez předchozí informace.

Nesměji býti proto podle can. 1385 ani od laiků vydávány náboženské knihy bez předchozí censury (zkoumání). Ve 2. bodě § 1 uvedeného kanonu se praví výslovně, že schválení církevního potřebují knihy, které se týkají Písma sv., posvátné bohovědy, církevních dějin a církevního práva, přirozené bohovědy, ethiky a jiných takových náboženských a mravoučných nauk; a vůbec spisy, v nichž se vyskytuje něco, co se zvlášť týká náboženství a počestnosti mravů. Z tohoto tak širokého ustanovení lze dovodit, že každý spis nebo knížečka jednající o náboženství a otázkách přináležejících potřebuje předchozího církevního schválení.

Praktický závěr. S jistotou a bez obavy lze čísti náboženskou knihu pouze tehdy, má-li církevní schválení (imprimatur).



Toto opatření církevní nelze nijak nazvat úzkoprským. Běží totiž o největší statek člověka, o víru, bez níž není spasení. Této víry strážcem, vykladačem a uchovatelem je z ustanovení Kristova církev katolická. Má tedy velmi vážnou povinnost pečovat o to, aby víra nebyla zkalena, ani narušena ani zničena. Proto je povinna zabránit všemu, co by mohlo víru ohrozit, a varovat ba odepřít vše, co by víru otrávil nebo usmrtilo. Církev totiž dobře ví, že blud je lákavý, zvláště je-li podáván na pěkné míse a je-li podporován vlastním sklonem a touhou. Tímto Církev nikterak neomezuje možnost vzdělání v náboženských otázkách, poněvadž je knih schválených dost a dobrých, ba vynikajících. Je-li pak třeba ke studiu i knih zakázaných, dává každému, kdo toho skutečně nezbytně potřebuje a kde je oprávněná naděje, že nebezpečí pro víru nebude vůbec anebo omezeno na nejmenší míru, dovolení k četbě zakázaných knih, když o to požádá svého biskupa.

A ještě něco třeba zdůraznit. Podle církevního práva (can. 1398) zákaz, který postihuje knihu, netýká se jen četby. Katolíku je zároveň zakázáno tuto knihu vydávat a šířit, uchovávat u sebe, prodávat, překládat do jiného jazyka, jiným půjčovat.

Ze všeho tedy vyplývá, že katolík, poslušný své svaté církve nebude ani kupovat ani darem věnovat náboženskou knihu psanou nebo vydanou jinověrci anebo neschválenou církevní vrchností, že ji nebude ani přechovávat ani půjčovat ani číst. Jde tu o poslušnost, která jistě přinese pro náboženský život užitek.

Bureš

## **Tak už pozor na vánoční poesii!**

Vánoční číslo Vyšehradu upozornilo na skutečnost, že naše vánoční písně přespříliš holdují sladké nylé vánoční poesii. Že pro nevěřící jsou vánoce aspoň jakýms takýms připomenutím šťastnějšího dětství; že noviny o vánocích jsou plny opěvování vánočního kouzla, to se nedivíme. Ale nemůžeme mlčky přihlížeti k tomu: 1. Aby nám tito lidé rozřeďovali hluboce tajemný a věroučný a nadpřirozený ráz vánočních svátků. 2. Aby křesťané sami přijímali tohoto ducha, propadli mu a dali scvrkávat se vánočním svátkům jen v toto kouzlo, jen v tuto poesii vánoć.

Upozorňuji se vši vážností na toto nebezpečí!

Tohoto nebezpečí si musíme všimnouti nejprve kněží. O vánocích přichází k tomu do kostela tolik lidí, kteří si sem jdou jenom pro tu poesii, kteří jdou do kostela jako na zbytky své dětské víry. Bylo by neodpuštělné, kdybychom i my je utvrzovali v tomto zpoetisování, lépe řečeno zplošťování křesťanských mysterií. Použijme této příležitosti, že máme v kostele tyto vzácné hosty a zdůrazněme věroučný ráz a smysl svátků. Nemusíme přitom nijak hřímat a kazit náladu, ale nsmíme zase plouti s tímto zesvětšujícím proudem, který zúžuje náboženství na krásné lidové zvyky a sentimentalitu.

Tu přicházím k otázce koled. Kdo to vybíral koledy, které dnes představují obecný repertoár vánočních písní? Ve starém Steyerově kancionálu je tolik vánočních písní a koled s hlubokým vánočně-dogmatickým obsahem. Místo toho se zpívají koledy, kde figuruji ustavičně jen ořelé rýmy, Jezulátko pacholátko — na seně zkroušeně, kde se vypočítává celá špižirna; jsou to spíše ukolébavky pro děti lidské než písně chvějící se v tajemné pokoře, víře a vděčnosti vůči Zrození Syna Božího v lidské přirozenosti.

Prosím naše znalce lidových písní kostelních, aby uvedli opět ve známost staré koledy stejně zpěvné; ale zároveň naukově cenné a bohaté. Co si kdo odnese pro skutečný náboženský život rozumu a vůle z tohoto sentimentálního koledování?

Vyslechl jsem si letos vánoční proslov pana biskupa Hloucha. Vydechl jsem si ze své kněžské duše zhluboka. To jsou slova opravdu duchovní. Podobný projev měl prý pan arcibiskup Beran. Neslyšel jsem ho. Pracoval jsem právě v »pohraničí«. Jak by bylo krásné, kdybychom dostávali na vánoce pastýřské listy našich biskupů, krátké, životné, plné nadpřirozeného obsahu i zaměření.

Uvědomme si všichni zavčas, jak tyto svátky tak hluboce mluvící k duši se stávají zvolna, ale jistě jen svátky nálady, kouzla a poesie!

Proč v této věci selhává i lidovecký tisk? Pro těch pět procent jinověrců nebo bez vyznání? Vánoční svátky nejsou jen svátky dítěte, nýbrž Božího dítěte a zrození i našeho synovství Božího. Bez zdůrazňování toho bude program obecně křesťanský lidové strany velmi brzo vydrancován, vyprázdněn.

Měl jsem o vánočních svých prázdninách několik desítek kázání a vyslechl stovky zpovědí a mluvil s desítkami kněží a viděl řadu chrámů a měl před sebou masy lidí Hané, jižních Čech i Mor. Slovácka. Nemluví z větru do větru. Proto vím, co píší a proč! Zapadnou ta má slova jako většina dosavadních? Pravděpodobně ano. Ale aspoň jsem řekl za sebe a za mnohé kněze i laiky. A vrchol jsem slyšel teprve po napsání této poznámky: Kdo chce do Betléma jít, musí maličký být. (Výborné) ale teď: jinak ho od jeslíček

zažene vůl, oslíček!

Braitó

## **Předmět příštího Sociálního týdne ve Francii**

Předmětem příštího Sociálního týdne ve Francii jest Západní civilizace a národy zámožské. Kongres se nebude konati jak dosud poslední týden v červenci, nýbrž od 19. do 24. července. Upozorňujeme mladé kněze, naše filosofy a sociology, aby se účastnil aspoň někdo těchto tak důležitých pracovních sociálních týdnů. Přihlášky posílejte na ústředí těchto týdnů: Semaines sociales de France Lyon, II. 16 Rue Piat, jež podá vše-

chny potřebné informace. Také vám pošle referáty dosavadních týdnů, jakož i pracovní program pro sociální kroužky, jak byl vypracován pro školní rok 1947—48. Jest to svazeček o 80 stranách a stojí 60 Fr. Obsahuje řadu studií o sociálním katolicismu vzhledem k marxismu, neoliberalismu, fašismu a existencialismu. Dobrá je také studie: Smysl Církve. Studie: Mzda a ceny potřeb, je zvlášť naléhavá.

## **Katolický život v Německu**

Msgr. Muench, apoštolský visitátor v Německu, podal zprávu o stavu náboženského života v Německu. Je pln obdivu pro statečný postoj německých biskupů proti nacismu. Němečtí kněží sdílejí osud i bídu se svým lidem. A to je právě zvedá v očích jejich krajanů. Bohoslužby jsou čteněji navštěvovány než před válkou, ovšem mnoho kostelů je pobořeno a to ztěžuje řádné vykonávání bohoslužeb na mnoha místech. Čilý náboženský život se probouzí mezi zemědělskou mládeží pro niž má prelát velký obdiv. Otázka náboženské výchovy a výuky působí mnoho starostí, hlavně v ruské zóně, kde je vyloučeno ze škol vyučování náboženství. V Německu je ještě 340 tisíc katolických emigrantů. Msgr. Muench vybízí Ameriku, aby jim umožnila vystěhovat se do Ameriky.

## **Konverse slavné herečky**

Z oslnivého světla světél a potlesku do tichého záseří katedrály, tak bychom mohli nazvat životní přelom slavné filmové herečky i u nás známé Cécile Sorelové. Před oltářem Srdce Páně složila svou tíhu únavy a otravy. Přišla do kostela pomodlit se, jak to dělá více hereček, které věří třeba jen na sv. Tadeáše, i když ne na Boha, aby měla večer úspěch na scéně. U oltáře narazila na skromného kněze, kterému zašeptala tuto svou prosbu, aby se pomodlil za její úspěch. Kněz jí ukazuje na oltář Srdce Páně, před kterým se právě modlila a praví jí: »Slečno, od Srdce se čeká láska. Od Srdce žádáme především lásku.« Sorelová měla úspěch onoho večera. Její srdce se totiž zavěsilo na Lásku nejpevnější, na hlubinu bezpečnosti a Sorelová hrála ne pro potlesk, ale z lásky k lidem a k Božímu daru umění.

Sorelová se vrátila k onomu knězi, kterého náhodně poznala a začali spolu vážné náboženské rozhovory. Skončily dokonalou proměnou života ve zpovědnici.

A pak se odebrala do Jižní Ameriky na umělecké tourné. A posílá ji tam sám onen kněz, který jí dává na cestu toto pochopení herečkého uměleckého povolání: »Lidé jako vy musejí sloužiti. Divadlo je stolcem, se kterého se dá překrásně a účinně učit. Přiveďte ke Kristu ty, kteří nevěří a trpěli proto stejně jako vy. Myslete si, že jste misionářkou svých kamarádů, kolegů a publika...«

## Klíč k mystickým branám

Svatý Tomáš má jednu theologii. Dnes se tolik rozrostla, že je rozdělena na řadu předmětů, oborů. Základně se dělí na theologii dogmatickou a morální. Morálka se dále štěpila a za její vyvrcholení jest obecně považována theologie mystická. Jako je vůbec mystika vyvrcholením náboženství. Ale tu jsme právě u klíče.

Nebezpečné je propadnouti tomuto dělení, nebo do konce snad štěpení. Pravý theolog je velkým syntetikem, který umí skloubiti všechny pravdy v několika pravdách základních.

Tak je důležité, abychom dovedli zasaditi i mystiku do těchto ústředních základních pravd. Toto tušili theoretikové dominkánské mystické školy, když stále ukazovali, že základem mystiky je skutečnost milosti. to jest, našeho povolání k synovství Božímu, ke spojení s Trojicí nejsvětější.

Jiné školy zdůrazňovaly spíše stránku psychologickou. Takhle ovšem nebylo nikdy dohovoru. Dlouho mně to vrtalo mozkiem, proč se nemůžeme sejít. Přijal jsem s nadšením cestičku svatě Terezie Ježíškovy a zase jsem viděl, že je to více než metoda, že jest to prostě život z dogmatického základu svatopavlovského o našem synovství Božím.

Tak byla doplněna theorie mystická ve století dvacátém Terezií Ježíškovou a všemi oněmi velkými theology, kteří se zahloubali nad hlubinami dogmatických životních skutečností naší víry, když nám doporučovali, abychom žili z těchto tajemství. A tak vidím pomalu synthesisu: Psychologickou cestou svatě Terezie a sv. Jana s použitím metody rozjímavé svatého Ignáce, prožívat oddanou láskou a vírou nejhlubší tajemství víry naší, soustřediti na ústřední tajemství Vtělení, milosti, synovství božího celý náš život. Tím je položen základ novému řešení těchto otázek škol či method duchovního života, cíle a dosaženosti jeho v duchovním životě.

Braito

## Spasen jakby ohněm

Něčí dílo vydrží staletí, něčí zachází ještě za živa toho, kdo je uvedl do života. Takový zánik rmoutí a bolí člověka. Podobně jako rmoutí matku nebo otce ztráta dítěte. Podnik a dílo je kus nás. Bolí nás, když zanikne to, do čeho jsme vložili nadšení, radost, práci. Jsou však různé příčiny nezdarů a zániků našich prací a našeho díla, našich podniků.

Některé práce byly stavěny jen na vlastní síle, dovednosti a pýše, některé byly prostě jen výsledkem sil, schopností. Byly nakonec šťastným, třeba že přirozeným vybitím sil. Některé byly podnikány přímo výslovně

pro čest a slávu osobní a byly přemalovány na díla Boží, na díla lásky. Ale zanikají i díla krásná, díla Boží, díla svatých. Vykonalý svou úlohu a mizejí se světa anebo zůstávají jen jako památka, jako musejní kousky. Nevíme, proč Bůh boží určitá díla, která by chtěla být nebo vydávat se za díla Boží.

Ale víme, že někdy toto rozbití plánů, podniků, děl, jest pokáním, trestem, ale zároveň výkupným pokáním, že pokorným přijetím takového ztroskotání si zjednáваме odpuštění, milosti za všechno jen lidské, jen sobecké, přízemní, jež jsem vložili do tohoto díla, jež jsme vydávali za dílo Boží. I to je hřích, a velký hřích, a proto buďme vděční, když nám Bůh rozmetá naše hračky. Oheň stravující a pohlcující naše dílo jest ohněm očistným, který nám ušetří jiný očistný oheň, na věčnosti.

Braitó

## Účinnost svatého přijímání

Kdybychom měli jiné české slovo pro svátost oltářní jakožto náš pokrm, kdybychom aspoň věděli, že sluje latinsky *communio*, společenství, vybiželo by nás každé spojení se svátostným Tělem Kristovým k živému otvírání se přijímanému Ježíši. Velebná svátost nás činí podobnými Kristu trpícímu, protože jsme přijali tělo, které bylo obětováno. Spojuje nás s vrcholnou láskou Otce nebeského a jeho Syna, který se takhle snížila a takto obětoval.

Nedejme se mýlití svými city právě tak jako jich nedostatkem. Tělo Páně je pokrmem celé naší duše, ne pouze našich citů. Máme jej přijmouti nejenom do ctností zbožnosti nebo nábožnosti, nýbrž především lásky, která se otvírá, dává, vychází ze sebe. Toto je pravá láska, ne pouze přetékání citů. Když chceš být Kristova, když chceš jeho vůli, chceš jeho kříž, hle, to je láska, při tom ti srdce může krváčet, a nebo být pusté a studené stran tvých citů.

Když přijímáš s vírou a když přijímáš láskou, uvádí tě svatě přijímání ve společenství s Kristem. Vcházíš ve společenství s jeho tajemstvími, s jeho nesmírnou láskou. Svaté přijímání je již jakýmsi úvodem k životu mystickému, protože však většina křesťanů přijímá Krista jen citem, nebo jen ctností, nábožností, a ne pohotovostí své víry a lásky, otevřením celé bytosti, proto je tak chabé působení Těla Páně. Působí svou silou, ale ty se mu musíš otevřít. Toto je nutný předpoklad. A jak se mu otevřeš láskou, jak vyprázdiš při tom svou sebelásku, jak se pozvedneš od lásky nižší, tím více tě naplní láskou svou, tím více tě pozvedne a promění.

Proto je tak důležité díkučinění, vnitřní modlitba po svatém přijímání. Otevři mu svou duši, sebe celého, když je v tobě, a přijmi jej a jeho tajemství a zamysli se nad touto nepochopitelnou láskou, vživej se do ní. ztrácej se v ní.

Braitó

## **Jedno v Kristu, jedno s Kristem**

Nejkrásnější a nejutěchynější ovoce theologických studií o Církvi posledních desetiletí je živé uvědomění si, že Církev je Kristus a my, že Kristus se spojuje s celou Církví v jedno tělo, ale také podobně intimně s námi všemi jednotlivě, se všemi námi, kteří tvoříme s ním toto jeho tajemné tělo.

Svatý Pavel se nemůže nasytití této myšlenky. Všechno s Kristem i v Kristu koná, v Pánu napomíná, miluje, káže, trestá, je s Pánem spoután, s Kristem umřel hříchu a vstal k novému životu, v něm se stal nejen podle jména, nýbrž i podle skutečnosti Božím synem, který v něm tak žije, že nakonec tu nežije víc Pavel, nýbrž Kristus.

Tak je v nás Kristus, zvláštní milostnou přítomností, tak je v nás působením milosti pomáhající, tak je v nás svátostnou milostí, svátostnou přítomností a mystickou přítomností v Církvi.

Proč žiješ na okraji Krista, vně Krista? Proč neprožíváš tuto jeho bohatou přítomnost, jeho intimní, živou a působivou přítomnost v sobě? První křesťané si byli vědomi této přítomnosti Boha, Krista v sobě a proto se nazývali Theoforoi, Christiforoi. Sv. Ignác mučedník to měl za nejkrásnější titul: Ignác, jenž také nositel Boha sluje...

Žij z této blízkosti a této přítomnosti Krista v sobě. Mluv s ním, obracej se k němu, sestupuj do něho v sobě, raď se s ním, naslouchej jeho hlasu v sobě, přečerpávej jeho sílu do sebe, protože je v tobě jako Bůh živý a Bůh silný, aby tě těšil, osvěcoval a proměňoval.

Z toho pro tebe vyplyne stále větší sjednocování a ztotožňování s Kristovým duchem, s Kristovými zásadami. Budeš stále více propalován, prožhán jeho láskou k Otci i k bratřím, jak svatý Pavel. Takhle budeš uchvácen samým Kristem k jeho následování, abys jím myslil, dýchal, miloval, pracoval, trpěl, obětoval, zkrátka: žil. Co ti pak kdo může dát anebo vzít?

**Braitó**

## **Sentire cum Ecclesia**

Cítiti, žítí s Církví. Ovšem, abychom mohli plně žítí s Církví, cítiti s Církví, jest třeba ji plně znát. Je-li nám Církev jen spolkem, jen kněžským zřízením, jen ústavem spásy, pak by cítiti s Církví znamenalo dle toho míti v úctě naši hierarchii, milovati papeže, vážiti si jejich pokynů, nebo starat se o to, aby se náš církevní spolek rozšířil, aby mu nikdo neubližoval, jej nepronásledoval.

Když ale je Církev všechno toto a ještě k tomu a nad to tajemným Kristovým tělem, společností společenství Kristova, s Kristovým kněžstvím i s Kristovým lidem, Kristovými milostmi i s Kristovým učitelským úřadem, ale i s jeho učením, s jeho pastýřským úřadem, ale zároveň s jeho stádečkem, s jeho ovcemi i beránky, pak cítiti s Církví bude pro nás cítění a žítí s celým tímto tajemným tělem. Budeme milovati své

pastýře a milovati jejich pokyny, ale budeme zároveň milovati celé stádece jim svěřené, budeme milovati ovečky, všechny ovečky, jak ty, které jsou doma, tak zatoulané ovce domu izraelského, ovce zraněné a ztracené ovce, které nemají pastýře.

Budeme cítiti s Kristem v Církvi. S Kristem věčně pronásledovaným, věčně zrazovaným, nenáviděným, nechápaným a nemilovaným. Budeme stále slyšeti Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ. Budem tak cítiti s Církví, která jest Kristus a my, že budeme viděti Krista, jak on si přál ve všech trpících, potřebných, ubohých, malých, utiskovaných, protože cokoliv učiníme nebo neučiníme dobrého nebo zlého, Jemu samému jsme učinili. Budeme cítiti s Církví, s mystickým Kristem, se všemi jeho ranami, se všemi jeho bolestmi, se všemi jeho potřebami. Pak nám nebude lhotejná žádná bolest Církve, to jest bratří našich v Ježíši Kristu, nýbrž učiníme všechno, co je na nás, abychom nalili oleje do ran zraněného Krista, abychom zahřáli prostydlé, zamodralé ruce Krista, který obchází ještě dnes v chudých, budeme se snažiti dopomoci k právu Kristu mystickému, ještě dnes souzenému a odsuzovanému bez soudu a před soudem v obětím kněžství Kristově, v jeho kněžích a biskupech, a utiskovanému v bratřích bezmocných, kteří jsou vykořisťováni a utiskováni ve jménu svobody a pokroku.

Cítíte s Církví, znamená cítiti se všemi hříšníky, pro krev Kristovu, která pro ně byla prolita, která za ně a pro ně volá o slitování k Otci i k nám, abychom neodsuzovali hříšníky, nýbrž abychom jim odpouštěli, ale odpuštěním zvedajícím k novému životu.

Jeden pohled této výzvy sentire cum Ecclesia, nad kterým se málo kdo zamyslí, který ale je tak skutečný a důležitý, jakým je toto chápání Církve, které teprve v této úplnosti jest správné. Proto sentire cum Ecclesia je teprve v této plnosti dokonalé... Braito

## **Fideles, věřící?**

Mnoho našich českých překladů velkých křesťanských slov rozřeďuje a oslabuje je. Tak *communio*, překládáme slovo přijímání. A to hned vede k tomu, že věřící přijímají Krista, a neuvědomují si, že mají vstoupiti do společenství života Kristova a žíti z tohoto společenství.

Podobně se stále modlí Církev *fideles* — *populum fidelem, fidelium omnium*... Snad v každé církevní modlitbě se opakuje toto závažné, bohaté slovo *fideles*. Jistě, že v tom je také obsažena věrnost víře, proto se překládá to slovo: věřící, ale to slovo má svůj původní a vlastní význam, věrnost.

Máme být věrni Kristovu učení nejen ve své mysli, věříce mu, nýbrž i svým celým životem. Abychom byli věrni podstatě křesťanství, poselství Kristovu a Otci, jehož vůli máme být věrni, abychom byli věrni víře ve svých zásadách, ve svém denním životě, ve svém boji proti jízvám

dědičného hříchu, proti náklonnostem vůči nepravému dobru, nebo nepříslušnému dobru, což je vlastně zlem pro nás. Věrní křesťnímu slibu, abychom stále uskutečňovali ono první zřeknutí se ďábla i všech skutků jeho i veškeré pýchy jeho.

Věrnost požadavku Kristovu, aby Bůh měl stále a ve všem prvé místo, Bůh a jeho vůle i tam, kde se to nelíbí naší vrozené porušenosti i tam, kde to stojí sebezápor, boj, ano i oběti.

Fidelis je věfící, ale v celém životě, vírou, která je živá a osvěcuje a řídí myšlení, slova i celý praktický, náš, denní, všední život celé naší bytosti, celého našeho povolání a v celém našem prostředí. Braito

### **Jak čeliti nebezpečí činnosti?**

Ani varování před přílišným rozdáváním se nesmíme přeháněti. Je činnost a činnost. Kázání, psaní svatých věcí, rozhovory o Bohu, porady duchovní. Je to pouze rozdávání? To si málokdo uvědomuje z kazatelů varujících před nesmírnou činností. Ano, je činnost a činnost. Jedna je v Ježíši a druhá jen na jeho okraji. Jednak je činnost v Ježíši a proto Ježíšova a druhá více má a jen zdaleka orientující sebe a vedení ke Kristu. Tato druhá činnost ovšem rozptyluje, vyčerpává a odsává síly.

Ale, kdo káže v Kristu a Kristu a před kázáním se modlí a při něm se modlí a po něm zase, nemůže se vyčerpávat duchovně svou činností, nýbrž spíše on sám je ještě naplňován při své činnosti a svou činností.

Tak bych spíše upozornil na tento důležitý základ činnosti a učil pracující zůstávat v Kristu a pak nemusíme se o ně bát. Aby nebyl ani Chautard přiháněn a aby se jím nemohli krýtí lidé pohodlní a žárliví, příliš druhým doporučující sebranost.

Opat Jan Kolobos poručil učedníku, jenž se ho bál často tázat, aby ho »nerozptyloval« zapalovat jednu lampu po druhé od lampy Janovy. Když všechny zapálil tázal se ho Jan: Utrpěl tím plamen mé lampy, že i všechny ostatní zapálil?

Braito

---

## Ž E Ň

---

**Baar J. Š.: Vánoce.** — Vyd. B. Rupp, Praha 1947. Za 75 Kčs. Je to sbírka Baarových kázání z vánočního okruhu. Hlavní myšlenku lze vyjádřit: radost z Boží lásky, jak se nám jeví v jesličkách. I když některá kázání jsou půl století stará (najdeme tam však i mladší), lze jich velmi dobře použít i dnes.

**Karel Engliš a František Weyr** čestnými doktory Masarykovy univerzity v Brně. — Slavnostní promoce konaná 21. dubna 1947 v auditoriu



maximu právnické fakulty. Vydala právnická fakulta Masarykovy university v Brně. — Universum, Praha, 1947. Cena Kčs 45.—

Vzhledem k současné politické a hospodářské situaci učinila právnická fakulta Masarykovy university v Brně záslužnou věc tím, že vydala tiskem referát o jmenování profesorů dr. Karla Engliše a dr. Františka Weyra čestnými doktory Masarykovy university v Brně. Po projevech děkana právnické fakulty JUDr. V. Vybrala, rektora MUDr. Neumanna a promočním aktu, přednesl prof. dr. Engliš význačnou řeč, která nutí k zamyšlení. Stěžejní myšlenkou je hospodářská a zejména politická svoboda. Řečník praví, že »v této svobodě myšlení a jeho projevu, svobodě nerušené žádným násilím, terorem, kaceřováním nebo persekucí, je pravý a jediný smysl a jádro demokracie«. V řeči odmítá t. zv. státní dogmatismus, jímž má být duch národa spoután a usměrněn. Nestaví se přímo proti náboženskému dogmatu, avšak bezprostřední chvála Jana Husa, jenž prý se obětoval pro svobodu myšlení, naznačuje, že basí jeho projevu je liberální novokantovská filosofie. Lb.

**André François-Poncet: »Berlin 1931—1938, Vzpomínky diplomata«.** — UNIVERSUM, Praha 1947, 348 stran, cena brož. 120 Kčs. — André François-Poncet byl francouzským vyslancem v Berlíně v kritických letech 1931—1938. Stýkal se s vedoucími osobnostmi Německa. Souhrn zpráv tvoří dnes 40 svazků v archivu ministerstva, a podle nich byla napsána tato kniha. Autor líčí nejdříve rozháranou situaci v Německu před nastoupením Hitlera, dále odhaluje skryté machinace, pro nás zvláště nyní velmi poučné, jimiž Hitler změnil parlamentární demokracii v diktaturu jedné strany a jimiž se pak bezohledně vypořádal se všemi protivníky, podrobně popisuje organizaci nacistického státu, kde koncentráky, tisk, rozhlas, umění, jednotné organizace mládeže učí lidi myslet a žít podle nacismu. A potom jako v napínavém filmu proběhne před očima čtenáře pásmo dějů z oněch pohnutých let Hitlerova působení. —l.

**Marie Janáčková: Lidé mezi sebou.** — Životisk, Praha, 1947, 171 stran, cena 60 Kčs. — Kniha podává výraznou formou pravidla společenského chování při nejrůznějších příležitostech. Není to však jen tuctová učebnice slušnosti. Mravní zdůvodnění postavené na křesťanský, specificky katolický základ, staví autorčinu práci vysoko nad mnohou literaturu toho druhu. Důvodem slušnosti a vzájemného porozumění mezi lidmi je trojí vzájemný poměr. Poměr člověka k Bohu, sobě a bližnímu. Kniha upoutá lehkou formou a je zpestřena výstižnými charakteristickými kresbami marginálními. Snad by bylo víc na místě užívat méně negací a zdůrazňovat spíše pozitivně. Knihu opravdu doporučujeme.

**Konrád Kubeš S. J.: Se štítem pravdy.** — Apologetická abeceda. Vydal Svaz katol. žen a dívek v Brně, 1948, cena 55 Kčs. — Kubešova nová kniha Se štítem pravdy je jedna z těch, které si zaslouží zcela zvláštní pozornosti jako si zasloužil třeba Schulzův román Kámen a bolest. Už

ta okolnost, že tato kniha vychází ve čtrnácti dnech ve druhém vydání a to ještě značně opraveném, je jistě něčím pozoruhodným. Je to známou nejen velkého zájmu čtenářů o knihu, nýbrž i jedinečné pohotovosti autora i vydavatele. Před čtrnácti dny jsme čtli v prvním vydání na obálce a v předmluvě řadu urážek na cti, které byly žalovatelné a také byly žalovány, a tak druhé vydání vychází bez tohoto textu na obálce a bez předmluvy. Odstraněním těchto pozoruhodností se však nestala kniha méně pozoruhodná. Krátce bychom ji charakterisovali jako snůšku pravd, polopravd a nepravd. Nazval-li autor svou knihu *Se štítem pravdy*, je pravdivá první část tohoto titulu, pokud totiž se vrhá na nepřítele skutečného i vymyšleného jako starý harcovník, s těžkým štítem v ruce, ale tento štít nemá v jeho knize často s pravdou nic společného. Charakteristický je podtitul knihy: *Apologetická abeceda*. Tedy abeceda to je, ale apologetická nikoliv. Řekneme-li abeceda, máme na mysli něco primitivního. Žáci v první obecné se učí abecedě. Takovým primitivismem se vyznačuje Kubešova kniha. Hesla dnes dokonale zastaralá jsou dokonale rozvedná, protože tak rozvedená je našel autor v německých pramenech z polovice minulého století. Zato moderní hesla jako materialismus a podobná jsou podána s velkou povrchností. O těch se totiž nedočeti ve starých německých pramenech. Řešit na příklad otázku československé církve poukazem, že se »narodila v obecném domě na Smíchově«, to je způsob »apologie« strýců u piva, ale nikoliv seriosního spisovatele. Stejně není vyřešen problém Luthera, když se podá souhrn hrubých citátů z jeho Stolních řečí, nehledě k tomu, že takto seskupené texty mohou právem slušného čtenáře pohoršovat. Slovo apologie chápe Kubeš pravděpodobně jako obhajobu sama sebe, tu a tam také jako obhajobu svého řádu. A tato »apologie« je pak nevybíravá; každý klep je dobrý, jde-li o dosažení cíle. Tak třebaš v hesle *Exercicie* místo, aby autor vložil, co to exercicie jsou a jaká je jejich vnitřní hodnota — tím by je zároveň obhájil — sebral všelijaké klepy staré i nové, a bojuje statečně a vytrvale proti osobním i neosobním nepřátelům jako Don Quijote proti větrným mlýnům. Protože nejde o apologie Církve, jak jsem řekl, nýbrž o »apologii« P. Kubeše, zařadil do své abecedy také heslo *Dominikáni a jesuité* (to je jedno heslo), a snaží se ubohým laickým čtenářům plést hlavy starými theologickými spory mezi dvěma školami. A tu se při četbě táže laik, jaký smysl má takováto »apologie«, a čtenář vzdělaný v teologii a historii Církve se musí každou chvíli usmát nad vědeckým primitivismem autorovým a nad neznalostí základních thesů těch, proti nimž se rozmáchl s takovým zápalem.

Dočte-li kdo tento první svazček Kubešovy Apologetické abecedy, mající přes 300 stran — nevím ovšem, kolik lidí kromě sazeče a korektora bude mít odvahu to celé přečíst — řekne si nutně — je to kniha, která nemůže splnit ani zdaleka svůj účel a jejíž obsah neodpovídá ani titulu ani podtitulu. Na druhé straně pak obsahuje věci, které mohou čtenáře po-

horšit a jim uškodit. Způsob, jakým je napsaná, může jen kompromitovat jak řád, jehož autor je členem, tak také Církev. Dosud jsme byli zvyklí, vidat v knihách autorů Tovaryšstva Ježíšova pravou křesťanskou moudrost, věcnost a seriosnost. Proč měla být učiněna tato výjimka? Divíme se jen, že kniha má vytištěno povolení i řádové i církevní censury.

Dacík

**Minařík K., Janoch J.: Rytíř v žíněném rouchu.** — Vyd. Brněnská tiskárna v Brně. 1947, za 90/110 Kčs. Legendární líčení cesty sv. Františka z Assisi z Egypta do Svaté země, zajímavé příhody ze styku s mohamedány, židy i křesťany. Pěkné líčení událostí, probíhajících ve východním ovzduší, jistě velmi zaujme mládež, pro kterou je tato kniha psána.

**Mimo to redakci přišly tyto knihy:**

**P. K. Kubeš T. J.: Mariánská postila.** — Nakl. Brněnské tiskárny, 1947, str. 747, cena 204 Kčs.

**P. K. Kubeš T. J.: Sbírnka homiletických příkladů.** — I. díl, 2. část. Nakl. Velehrad v Olomouci, 1947, cena 150 Kčs.

**K. Hroch: To byl Toník z Horácka.** — Brno, Nakladatelství Brněnské tiskárny, 1947, Kčs 54.—

**Dr Č. M. Tomiško: Jsme v rukou Božích.** — Praha, L. Kuncíř, 1947. 64 stran, Kčs 18.— Často se dnes lidé ptají, proč je tolik utrpení na světě. Autor pojednává o prozřetelnosti Boží a odpovídá na tyto otázky srozumitelnou a poetickou formou. Jistě v této knížce načerpají světla a posily duše sklíčené utrpením.

**C. Barthas: Pod sluncem Fatimy.** — Skrytý a kající život svědků zjevení Matky Boží ve Fatimě. Přeložil Ant. Strouzek, vydalo Vincentinum, Dům milosrdenství, Praha-Břevnov, 1945.

V knize se způsobem prostým a nehledaným líčí prostředí dobové, krajové i rodinné tří prostých pasáček, velebné chvíle Matky Boží i další život těchto vyvolených dětí. Nezapomíná se ani na líčení rozvoje duchovního života u těchto dětí. Tato část by měla být zvlášť podnětem i pro naši mládež. Výslednicí života omilostněných pasáček je oběť, oběť velkodušná, přiměřená jejich věku, možnostem a síle. Trapně však působí úvahy autorovy, na př. sukně po kotníky dlouhé jsou jediným správným oblečením, protože jen tak oděným dětem se zjevuje P. Maria. Kniha vhodná pro lidi prosté a bez předsudků.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

Adam Mickiewicz - přeložil O. F. Babler

## *Myšlenky a rozjímání*

Nízké dveře

Darmo se mezi dítky Boží vejít snaží,  
kdo neskloní jak dítko hlavu na zápraží.

Vznešenost našich duší

My netíhnem-li k tomu, Bůh nás neztratí.  
Však ztratí-li, k nám se, chcem-li, znova vrátí.

Já

Na chvíli kdyby satan opustit moh' sebe,  
v tom okamžení už by uvidět směl nebe.

Věc zanedbávaná

Jen jedné věci světa lidská starost svědčí;  
o všechny lidé mají, krom té jedné, péči.

Host

Ty Boha voláš; často přijde z nevidoma  
a buší na tvé dveře, tys však zřídka doma.

Činnost blouda

Jak mezek v mlýně bloud má zavázány oči:  
Ač kráčí neustále, o krok nepokročí.

Čas práce

Kdo pro věčnost co koná, vysoko čas cení:  
Až přestane čas býti, minou práce denní.

Nic zadarmo

Bůh zadarmo nic nedá, otevře však dvěře,  
a každý z něho tolik, kolik chce si běře.

Směr

Kde po smrti kdo bude, uhodnout je snadné:  
Kam v životě se klonil, po smrti tam padne.

## Cesta k věčnosti

Kdož nad místa a nad čas ducha vyvýšili,  
věčnosti pocit mohou poznat v každé chvíli.

## Orloj

Jen neklid je ten orloj, čas jenž tvoří lidem.  
Čas překonávat můžeš, pán jsa nad neklidem.

## Blahoslaveni tiší

O kousek půdy boje svádí lidské plémě.  
Ty tichým buď, a můžeš pánem být vši země.

## Naděje

Té šňůrky drž se, byť se přival potop řítíl:  
Satan by vyváz', kdyby naděje se chytil.

## Ostatní pravdy

Vic ještě pravd je v Písmě; kdo však čísti chce je,  
ať písmem sám se stane a pak v sobě čte je.

## *Pastor Hermae*

(r. 140—150)

Vis. 3, c. 8, n. 2. — Zda vidíš těch sedm žen okolo věže? I řekl jsem: Vidím paní. Tato věž je od nich nesena dle příkazu Páně. 3. — Poslyš nyní něco o jejich díle! Ta první z nich, která má silné ruce, nazývá se Víra; jejím prostřednictvím jsou spaseni vyvolení Boží. 4. — Ta další, která je přepásána a jedná tak mužně, nazývá se Zdrželivost; jest dcerou Víry. Kdokoliv ji bude následovati, bude šťastný ve svém životě, protože se zřekne všech zlých skutků; věří totiž, že ten, kdo se zřekne vši zlé žádosti, zdědí život věčný. 5. — A které jsou ty ostatní, paní? Jsou to Dcery navzájem. Jmenují se: Jednoduchost, Věda, Nevinnost, Čistota a Láska. Jestliže vykonáš všechny skutky jejich matky, budeš mít život. 6. — I řekl jsem: Chtěl jsem věděti, paní, jakou která z nich má sílu. Poslyš tedy něco o síle, kterou mají. 7. — Jejich moc vzájemně souvisí, protože jedna vyplývá z druhé, dle toho totiž, jak se narodily. Z Víry se rodí Zdrželivost, ze Zdrželivosti Prostota, z Prostoty Nevinnost, z Nevinnosti Čistota, z Čistoty Poznání, z Poznání pak Láska. Jejich skutky jsou čisté, svaté a božské. 8. — Kdo tudíž jim bude sloužiti a bude činit jejich skutky, bude mít příbytek ve věži se svatými Páně.

**Opravdovost.** (Mand. 3, 1) — Opět mi praví: Miluj pravdu a jen pravda nechť vychází z tvých úst, aby duch, jež vdechl Pán do tohoto těla, byl poznán ode všech lidí jako pravdomluvný. Tak bude oslaven Pán, jenž v tobě sídlí. Pán totiž je pravdomluvný a lži u něho není.

**Dobry a zly duch** (Mand. 6, 2, 1) — Dva andělé jsou s člověkem: anděl spravedlnosti a anděl nepravosti. 2. — I řekl jsem: Jak poznám jejich skutky, Pane, když oba se mnou přebývají? 3. — Poslyš, pravil, a pozoruj je! Anděl spravedlnosti je něžný, opravdový, tichý a pokojný. Jestliže ten vstoupí do tvého srdce, mluví s tebou stále o spravedlnosti, čistotě, svatosti, mírnosti a vůbec jen o skutečích spravedlivých a vznešených ctnostech. Jestliže toto všechno vstoupí do tvého srdce, pak věz, že je s tebou anděl spravedlnosti — neboť to je dílo anděla spravedlnosti. Jemu tedy věř i skutkům jeho! 4. — Nyní pohleď také na skutky anděla nepravosti! Jest předně hněvivý, zahořklý a zatrpklý; skutky jeho jsou zlé a převracejí služebníky Boží. Jestliže ten vstoupí do tvého srdce, rozpoznaj ho dle skutků jeho. 5. — I řekl jsem: Nevím Pane, jak jej poznám? I řekl: Poslyš! Objevíš-li v sobě hněv nebo zahořklost, věz, že on je v tobě, dále touha po všemožné činnosti, veliké výlohy na rozličné pokrmy a nápoje, na časté pitky, různé rozkoše a jiné zbytečnosti; dále touha po ženách a po bohatství, veliká pýcha a chlubitost a cokoliv tomu podobného; jestliže tyto věci u sebe zpozoruješ, věz, že jest v tobě anděl nepravosti. 6. — Jakmile tedy poznáš jeho skutky, odstup od něho a nic mu nevěř, protože skutky jeho jsou zlé a zhoubné pro služebníky Boží!

(Mand. 7, 1) Boj se Hospodina a zachovávej jeho přikázání, pravil; zachovávej tedy přikázání Boží, budeš mocný ve svém celém díle, a dílo tvé bude nesrovnatelné. Budeš-li se bát Boha, všechno dobře vykonáš; to jest totiž bázeň, kterou se sluší báti, a budeš spasen. 2. — Dábla se neboj; tím, že se budeš bát Pána, budeš panovat nad ďáblem, protože moci v něm není.

**Radost.** (Mand. 10, 11) I řekl: Odvrhni od sebe smutek; neboť je sestrou pochybování a hněvivosti. 2. — I řekl jsem: Jak to, Pane, že jest jejich sestrou? Zdá se mi totiž, že něco jiného jest hněvivost, něco jiného pochybování a něco jiného smutek. I řekl: Nemoudrý člověče, zdali nechápeš, že smutek je horší než všichni ostatní duchové? Že jest nejtvrďší metlou pro služebníky Boží a že více než všichni ostatní duchové hubí člověka a vyhání Ducha svatého? (Mand. 10, 3, 1) — Oblec se tudíž v radost, jež je Bohu vždy milá a příjemná, a raduj se v ní! Každý totiž veselý muž dobře pracuje, o dobrém smýšlí a pohrdá smutkem. 2. — Avšak smutný člověk vždy jedná špatně; předně jedná špatně proto, že zarmucuje Ducha Svatého, jenž jest dán člověku veselý; za druhé pak, tím, že zarmucuje Ducha Svatého, dopouští se nepravosti, protože se ani nemodlí ani neoslavuje Pána.

## *Mariina spolupráce na díle Vykoupení*

S duší a s tělem stvořil nás Buh. Svoje božství spojil Syn Boží se svým. s naším člověčenstvím. Bůh bere člověka tak jak je, jak ho stvořil, s duší i s tělem, s přirozeností jeho lidskou i s jeho povoláním k Božímu synovství. Proto přijal své milosti neviditelné na viditelné znamení svátosti. I duchovní přichází k nám cestou našich smyslů. Víra je ze slyšení a milosti skrze znamení vody, chleba, slov odpouštějících, spojujících bytosti určené k nejužší jednotě, beroucích bytost lidskou ke služebnosti svatému kněžství Kristovu.

Všichni jsme zhřešili v Adamovi. Proto jsme potřebovali ke svému vykoupení nového Adama — Ježíše Krista. Všichni jsme zhřešili v Evě. Proto jsme potřebovali nové Evy, spolupůsobící k obnově. Maria je novou Evou. Dala ne ovoce stromu, nýbrž ovoce svého života. Eva utrhla ovoce se stromu, Maria obětuje ovoce svých útrob na nový strom — kříže. Eva odmítla obětovat jedno ovoce jednoho stromu, Maria obětuje ovoce svého života na tomto novém Stromu.

Otec předurčil nás za syny Boží v synovství Božím jednorozeného Syna. V témž synovství obětovaném předurčil nás ke znovunalezení tohoto synovství. Týmž předurčením však také zároveň určil Marii jako Matku Vtělení tohoto synovství ke znovunabytí našeho synovství božího.

Tak je fyzicky Maria nerozlučně spojena s Vtělením Páně i s naším Vykoupením, které vzešlo ze svatého Vtělení. Ji prvou Kristus vykoupil, aby mohla a dovedla podati tuto oběť víry v tak nepochopitelném tajemství Vtělení a Vykoupení a oběť lásky podávající mateřské srdce dílu Vykoupení.

To nesnižuje nijak prvenství a výlučnost Kristových zásluh. Naopak to ukazuje na nesmírnost a velikost Krista, jenž tak vysoko, až ke spolupráci vynesl Marii Pannu.

Maria totiž podala dobrovolně svůj souhlas k této spolupráci. Byla to spolupráce její víry i lásky. Víry v tajemství, které ona po prvé ze všech lidí jasně slyší, a lásky obětující uvěřenému celou svou bytostí, nabízející mateřské srdce všem útrapám nad bolestí svého Syna. Mariino svolení vyvážilo účast prvé ženy na katastrofě lidstva.

Svolila stát se matkou Spasitelovou, ale, protože měla dát život Spasiteli všech, Spasiteli celého světa, svolila zároveň stát se matkou všech vykoupených. Když přijala stát se matkou Hlavy nového lidu, přijala také mateřství duchovní celého tohoto lidu. Je-li Kristus prvorozeným Božím mezi božími, jest prvorozeným i mateřské obětavé péče a lásky Mariiny. Jsme bratřími jeho jak v synovství Božím, tak v mateřství Mariině. Kristovo totiž tělo, které přijal z Marie Panny, bylo základem nového, tajemného těla nás všech, vykoupených tímto fyzickým tělem.

Bez fyzického těla Kristova z Marie nebylo by těla mystického. Tedy, závěr: nebylo by mystického těla bez Marie. Maria je základem jak fyzického tak mystického těla. Kristus — Maria a my tvoříme nerozlučnou jednotu. Maria by nebyla bez Krista. Kristus nechtěl být bez Marie. My máme vše od Krista. Jsme nerozlučně s ním spojeni. Nerozlučně je spojena Marie s Kristem, jako je matka navěky nerozlučně spojena s dítětem. Z Krista jsme se zrodili co Boží děti. Kristus nás vykoupil tělem z Marie Panny, podaným a obětovaným v poslušné víře, oddanosti a lásce. Roztrhněte nějak, můžete-li, tuto jednotu, Krista, Marie a nás. Každé dítě patří matce. Kristus patří Marii docela zvláštním způsobem, protože je docela mimořádně jejím dítětem. Je dítětem mimořádné, nelslychané a proto hrdinské víry a lásky. Byla to velká odvaha uvěřiti tomuto poselství. Proto také blahoslavi Alžběta Marii za to, že uvěřila. Bylo to opravdu něco mimořádného.

I Simeon se pozastavuje nad mimořádností jejího mateřství a její pohotovosti k mateřské, docela mimořádné oběti: Tvou duši pronikne meč, jí slibuje. Aby jí připomněl, že jí to dítě patří docela zvláštním způsobem, to jest, ke zvláštnímu spoluobětování. Připomněl jí, že její oběť Prvorozeného syna vezme Pán doslova, že jí nic nepomůže vykoupení se z oběti podle Zákona. Maria se podrobuje nejen běžnému zákonu, nýbrž i docela mimořádné vůli Boží. Její Syn nebude vykopen zákonitou obětí, nýbrž sám se stane dokonalou obětí. Její mateřské srdce při tom podá sebe v oběť, protože bolest dítěte je bolestí matčinou.

Není nadarmo, že ji prorok Simeon upozorňuje na její oběť. Simeon hlasitě prohlašuje velikost její oběti vůči všem, kdož ji budou snižovat a znevažovat jakoby v zájmu jejího Syna. Což tomu nerozumějí ti, kteří nám vytýkají naši úctu k Panně Marii? Což právě pro ně nevyzvedá Simeon její oběť a bolest? Jak to čtou Písmo? Jak se při tom ještě opovažují tvrditi, že Duch svatý je učí Písmu rozumět, když je nevede ani obyčejný duch lidského chápání mateřského srdce a její oběti?

Maria byla tak životně spojena s Kristovou výkupnou obětí, že ho provází celým jeho veřejným životem až na Golgotu. Tím naznačuje, jak si byla vědoma, že ona a Ježíš, jeho cesty a její cesty, jeho oběť a její oběť patří nerozlučně k sobě. Ani na krok se ho nespouští. S ním snáší jako matka jeho urážky, odsouzení a vyloučení z národa a z náboženské obce židovské.

Když všichni až na Jana ho opouštějí, ona sama dále věří a stojí pod jeho křížem. Spojuje muka matky nevinně odsouzeného, trýzněného a umírajícího Syna, protože bolesti dítěte jsou bolestmi matčinými. Obětuje tak svého Syna pro naplnění Boží cti a spravedlnosti a pro naše vykoupení. Poslušná až k smrti svého dítěte, plodu života svého, jak připomíná významně Alžběta, platí za neposlušnost Evinu pod jiným stromem, s ovocem k životu a smrti.

Tak donesla Maria až na Kalvarii své spoluobětování s Ježíšem, které



jí připomněl Simeon tak významně při jejím obětování ve chrámu. Naznačil jí tím: Tvá oběť nebude jen symbolická. Rok od roku se připravovala Maria na tuto oběť, kterou jí prorokoval Kristus, když se chtěla k němu přiblížit, slovy: »kdo je má matka?« A vztáhl ruku nad zástup: »Aj ti, kteří slyší slovo Boží a plní je, toť matka má.« Maria měla tak Krista obětovat, že již během jeho putování měl spíše všem patřit než jí, protože patřil všem, ke kterým byl poslán. Ona již na pouti na Golgotu musila ustoupit všem, kteří se měli přiblížit ke Kristu. Teprve pod křížem, kde ho měla obětovat za ty, kteří nepoužili její oběti, přenechávající jim Krista za svého putování, směla se k němu přiblížit, až měla nabídnout to své srdce mezi bolesti k probodnutí, mezi bolesti, obětující Dítě vůli Otcově.

Tak stojí pod křížem nezhroutená, jak stojí obětník před oltářem. Myslí si nepřátelé lásky k Panně Marii, že toto »Stabat Mater« je také tak samozřejmé, že si pro ně Maria nezasluhuje mimořádné vděčnosti od nás?

Nestála jen náhodou pod křížem. Nová Eva měla vrátit ovoce uzmuté z prvního obětního oltáře vyhrazeného stromu na nový oltář obětní nového stromu. První Eva chtěla se zpupně vyrovnat Bohu, druhá obětuje svého Syna, Bohočlověka ve velké oddanosti a poslušnosti vůči Bohu.

Maria se tak vzdala svého dítěte, že mohla místo něho přijmouti nového syna, Jana, nové děti své, nás. Obětovala naprosto svého Syna, nesmírného, Božího Syna, a proto se její srdce tak rozšířilo, že mohlo nás všechny teď pojmouti za syny. Jan stál pod křížem jak apoštol Církve, která měla za chvíli vzejít z oběti její i jejího Syna a tak v Janovi přijala všechny Janovy děti, všechny děti jeho spolubratří apoštolských, protože vše, co se týkalo apoštolů, vždycky bylo společné. Jan Mariin, i Petr i Jakub Mariin. Apoštolové neumírají. Žijí dále ve svých nástupcích. Maria patří dál i jejich nástupcům i jejich dětem. Tak je přesně vyvozena z Písma poslušnost úcty a lásky mariánské od Jana, bratra Jakuba a druha Petra a Ondřeje a ostatních, přes jejich děti až k nám.

Protože se východní církev drží apoštolské myšlenky a apoštolské poslušnosti, zachovávají i poslušnost mariánské úcty. Západní rozkol přetřhl pouta apoštolské poslušnosti a souvislosti a proto i pouto poslušnosti mariánské.

Ale my chceme plnit Písmo a jeho proroctví vyslovené Marií Pannou, že ji budou blahoslaviti všechna pokolení. Kdo neblahoslaví, nedrží se Písma.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

P. Stanislav Špurek CSsR:

## *Dr Eduard Poppe*

»Prý je málo kněží. Není to zcela přesně řečeno. Přesné je říci, že je příliš málo svatých kněží! Kdyby bylo více svatých kněží, bylo by na zemi též více svatých lidí. Kdybychom dostali za své oběti od Boha každý rok jen jednoho svatého kněze, byl by svět za kratinkou dobu svatý.«

Tak se vyslovil jednou dr Eduard Poppe.

A nechtěl jen marně lkát. Chtěl ihned účinně reformovat, proto začal sám u sebe. S neobyčejnou energií se dal do práce o posvěcení sebe, aby mohl býti svatou obětí za kněze.

Jeho povzdech v nejtěžších bolestech těla i ducha zněl: »Ecce victima tua! Jsem tvá smírná oběť. Přidej si bolesti, jen když dáš milost svatých kněží pro lid!«

Kdo byl tenhle dr Eduard Poppe?

Kněz, který umřel předčasně ve 34 letech věku, udřen a uštván těžkými pracemi a četnými nemocemi. Kněz, který miloval práci, ale který cenil mnohem výše utrpení a kříž. Svůj život definoval jako saltus ad crucem, skok ke kříži. Třeba se slepě svěřit Boží Prozřetelnosti, třeba věřit v lásku Boží, když na nás přichází kříž, a lehnouti si na ten kříž, — padnouti na něj tak neodvolatelně a dokonale, jako padá kámen do propasti...

Napřed se učil u otce pekařem. Ale při mísení a pečení chleba vzkličila v něm touha, dávat lidem Chléb života. Začal snít o svatém kněžství. A rozhodl se. Nechal řemesla a začal studovat. Studoval rychle. Ideál kněžství ho poháněl. Musil však studia přerušit. Vojenská povinnost volala ho do kasáren. Pobył tam od podzimu 1910 do jara 1912.

Vojna mu duchovně neublížila. Plál ještě více svatou nedočkavostí, kdy již bude knězem. Roku 1911 píše své matce: »Pros Boha, abych se stal knězem podle jeho srdce, prost této země, nerozlučně přikován k věčné Lásce. Chci přinášeti bohaté požehnání k spáse mnoha duší. To je pořád mým životním cílem, silou a nadějí při všech mých snahách. Raději budu nejnevědomější ze všech lidí, než bych se zpronevěřil tomuto cíli.«

Duchovní četba, zvláště kniha Dějiny duše Terezie od Ježíška, dala mu hluboký pohled do tajemství milosti Boží. Poznal, že v kněžském apoštolátě nerozhoduje o úspěchu zevní ruch a shon, nýbrž vnitřní svatost. Duší veškerého nadpřirozeného apoštolátu je modlitba a zvláště oběť. Proto sháněl duše, které by se modlily a obětovaly za něho, aby byl jednou svatým knězem. »Dobrym knězem se stane člověk jen milostí Boží, milost pak musí vymoci utrpení a modlitby.« Jak navazoval styky s nejrůzněj-

šími lidmi, tak zvětšoval též zástup těchto prosebníků z řeholních řádů, z dětí, z chudých, nemocných, dělníků i vyšších vrstev společenských.

13. března 1913 mohl konečně vstoupiti do semináře. Šel do Lovaně.

Hned se jal prohlubovati duchovní život. Viděl, že je příliš marnivý a příliš že hoví sebelásce. Stanovil si program, jak se cvičiti v pokoře. Zpovědník jde ještě dále. Poučuje ho, že je příliš sentimentální, nemírně si všímá hlasu svého srdce. Sentimentalismus není ovšem nic jiného, než rozbolněná sebeláska. »Cít nepatří do duchovního života. Drž se toho. Dívej se na Ukřižovaného. Tak najdeš klid a mír v oběti.«

Eduard se snaží poslouchati těchto pokynů. Chce raději zemřít než sloužiti Bohu jen napolo. Nezná kompromisu se svou pohodlností.

Bůh se chápé sám díla o jeho posvěcení. Připravuje jej již nyní na jeho budoucí povolání — živé oběti. Eduardovu duši přepadají strašné pochybnosti o víře. V nitru cítí tmou a chlad. V duchovní tísní se obrací na kteréhosi přítele. Ten jej uklidňuje připomínkou, že i svatí měli podobné boje. Na příklad sv. Vincenc Paul. Později prozradil, jak si vedl v duchovních mráкотách, kdy volal s Pánem na kříži: Eli, Eli! — Radí téměř příteli v podobné duševní krizi: »Zapomeň a opusť sebe a odvaž se skoku, slepého skoku do neviditelné Lásky a jsi zachráněn! Především buď poslušný a bezpodmínečně se poddej! Nedávej Bohu žádných otázek! Neptej se, proč, kdy a kam!... Vrhni se slepě do náruče Mariiny a s ní do bezedné lásky Ježíšovy...«

Tuto odvahu musí Poppe ustavičně osvědčovat, stále se musí do ní nutit, neboť stále až do konce bude trpět: »Věřím bez víry, doufám bez naděje a miluji jako člověk odsouzený na smrt,« posteskuje si jednou.

Duchovní vůdce jej napomíná: Jen se nepoddáť malomyslnosti. Na tom vše záleží ve chvíli zkoušky. »Cvičte se v důvěře v Boha. Buďte veselý a nikoliv smutný. Věřte, že vás Bůh nekonečně miluje. Přes všechny své nedokonalosti a nevěrnosti zůstaňte dobrým a věrným dělníkem Ježíšovým!«

Poppe dětinně poslouchá. Úzkosti nepřestávají, ale on nepřipouští zmatku ve své duši. »Děkuji ti, Otče, že jsi mi ukázal moji chudobu a nouzi. Miluji tě, neboť tyto zkoušky mi ukazují moji mdlobu a tvoji lásku.«

Jeho programem je láska čili intensivní duchovní život z lásky k Bohu. »Milovati je především věc vnitřní. Chci učiniti vše možné, abych se zamiloval do Boha. Chci na něm záviseti ve všem. Chci se v něm ztratiti. O vnější činy se nebudu příliš starati. To je přídavek, jenž plyne sám sebou z lásky.«

Rubem lásky, či spíše zkouškou lásky je oběť. Bez lásky ke kříži není ani lásky k Bohu ani lásky k bližním ani spořádané lásky k sobě: »Krista milovati bez utrpení je pouhé snění. Nemohu pochopiti kněze, který přináší Krista na oltáři jako obětní dar, sebe však neobětuje s Beránkem obětním!« Proto prosí: »Učiň ze mne ukřižovaného!«

Konečně se dočkal svatého kněžství. Když vypukla světová válka, nastoupil vojenskou službu. Byl však hned raněn. Brzy pak se octl v obsazeném území. Mohl tedy zase do semináře, nejprve do Lovaně, později do Gentu. Od 20. do 30. dubna 1915 konal si duchovní cvičení jako přípravu na svaté kněžství. Poznámky z nich vystihují jeho idealismus: »Jsem žertvou Boží!« — »Ježíši, buď mne to daleko. abych tě někdy obětoval, aniž bych u téhož oltáře obětoval sebe.«

Dne 1. května 1915 je kněžské svěcení! A loučení se seminářem. Poppe si odnáší do kněžské práce krásná slova rektora semináře: »Přátelé, buďte svatými kněžími! Svatými v pokoře, svatými v poslušnosti. U kněze nezáleží na tom, jestli mu dá Bůh 80 nebo 40 let života, nýbrž na tom, aby 40 let mělo cenu let 80!«

Sotva dostal od biskupa místo, hned se pustil do práce. Stal se kaplanem u sv. Kolety v Gentu — v dělnické čtvrti. Ze 7000 katolíků neplnila ani polovina velikonoční povinnost. Na nedělní bohoslužby chodilo sotva 70 %. A kolik tam bylo hmotné bídy! Když chodil po domech, mohl ji přímo hmatat.

Pomáhal, jak mohl. Brzo se vydal ze všech peněz. Obětoval i svůj nábytek. Nechal si jen nejn nutnější. Aby sehnal víc, začal pro své chudé žebrať. Začal působit mezi dětmi. Založil spolek dětí, chodících k sv. přijímání. Brzy v něm měl slušný počet dívek i hochů, kteří se těšili na schůzi, konanou jednou za 14 dní. Děti začaly zvolna přistupovat častěji k stolu Páně. Na konci roku 1916 bylo v jeho farnosti 10.000 sv. přijímání, o rok později 25.000!

Chtěl však ještě víc! Aby přišel Kristus Pán do dětských srdcí co nejdřív, dokud se v nich nezahnízdí hřích. Na svátek Božského Srdce Páně r. 1917 připravil 21 malých dítek ve věku od 5 do 6 let a vedl je k prvnímu sv. přijímání, přesně podle dekretu Pia X.

Ke konci roku 1917 zabýval se intenzivně myšlenkou na oběť, na utrpení. Chtěl trpět, aby sám dospěl k svatosti a aby mohl mnoho vykonati v apoštolátě pro duše. Jeho tužby zněly:

1. Pane, chci sebe posvětit, proto chci trpět.
2. Pane, chci jiné posvětit, proto chci trpět.
3. Pane, chci přivést k rozkvětu mladé kněžské hnutí, proto chci trpět.
4. Pane, chci obrátit hříšníky své farnosti, proto chci trpět.
5. Pane, chci vychovat maličké k dennímu přijímání, proto chci trpět.
6. Když se bude o mne pokoušeti smutná nálada, řeknu si: Chci trpět, Pane!
7. Když se mne bude zmocňovat bázeň pro mou vlastní slabost, chci stále opakovat: Chci trpět. Ano, Pane, chci!

Pán Bůh jej vyslyšel! Podal mu vrchovatý kalich utrpení. V důvěrné chvíli se svěřil komusi: »Nikdo u sv. Kolety netrpí tolik, co já, nikdo tolik nepracuje, co já a přece jsem ze všech nejbídnější.« Jeho kalich

bolesti dolávali mu lidé, od nichž to nejméně čekal: jeho kněžští spolu-  
bratři. Zprvu byli pro něho nadšeni, ale brzy se od něho odklonili jako  
od podivína a revolucionáře. Ztratil i mnohé přátele z řad laiků. Spolku  
»přijímajících děti« hrozil rozpad. Přípravu nejmenších dětí vzali mu  
z rukou a světili ji světské učitelce. Jeho zdraví bylo silně podryto pří-  
lišností práce a zklamáním. Doznává si v deníku: »Bude ze mne již jen  
nemocný kněz, který musí odpočívat, muž zlomený, přepracovaný, opo-  
třebovaný v 28 letech.« Jeho duše se potácí v chmurách melancholie. Ne-  
jednou mu uklouzne ze rtů stesk. Ale hned se ovládá. »Ano, Pane, chci  
trpět, trpět, kolik chceš, kdy chceš, pokud chceš a jak chceš!«

S Boží milostí jasně poznává v tom svůj životní úkol: »Mým kněžským  
posláním jest utrpení. Býti bez utrpení je (u kněze) protiklad a holý  
přelud.«

Krásnou útěchu mu poskytuje kterási stařenka v jeho farnosti: Poučuje  
ho: »Všechny dobré skutky musí vésti ke Kalvarii. Je nám jen ku pro-  
spěchu, jsme-li odstaveni do kouta hodně tmavého. Jsme-li sníženi  
v očích lidí, pak je naše práce pozhnaná a úspěšná. Bůh nám musí  
napřed poslati kříž, teprve pak se stáváme zlatem v jeho rukou, pak  
z nás může tvořiti vzácné věci.«

Poppe je zdravotně zlomen. Je neschopen těžší práce. Musí opustiti  
duchovní správu. Uchyluje se do malého sirotčince Vincentinek v Moer-  
zeke. Ale ani zde nikterak nezahálí. Je tam domácím kaplanem. Stále  
přemýšlí, jak posvětit kněze. »Říkám (Bohu) v tichu srdce, že je mi  
všechno vhod. Jeho vůle je má vůle a prosím-li ještě o něco, jsou to  
svatí kněží. Pudí mne to, abych na Boha útočil vždy většími obětmi,  
aby poslal svaté kněze. Pokládám to za zvláštní Boží milost, že se smím  
Bohu zcela obětovati. Ještě nejsem schopen této oběti. Stoupám výš  
krok za krokem a jsem spokojen s milostí, kterou mi dává Bůh.«

Tuto ideu sleduje tím horlivěji, čím méně má tělesné síly. Podává se  
Bohu za oběť, aby byli posvěceni sluhové oltáře. V nemoci se dává do-  
pravít na kněžské exercicie na Mont César v Lovani (v benediktinském  
opatství). Čeká pro sebe povzbuzení, je však zklamán. Exerციátor mluví  
příliš přirozeně, nepočítá valně s milostí a s Božími metodami apoštol-  
skými. Poppe chce zjednat kněžím dobré vůle správnou orientaci. Nabízí  
se proto Bohu za oběť. Píše o tom: »Nabídl jsem se Bohu k dlouhému,  
těžkému mučednictví, obětoval jsem se, když jsem viděl, že těmto exer-  
ciciím chybí věc nejdůležitější.« — Třetí den exercicií mluvil sám k mla-  
dým nadšencům, právě tak i při závěru duchovních cvičení. Ve všech  
promluvách rýsoval jim plán sebeposvěcení s nejrůznějších hledisek.

Získal si rázem důvěru posluchačů. Všem bylo zřejmo, že k nim z něho  
promlouval Kristus. Poppe se stal útočištěm kněží. A on radil, těšil, zpo-  
vídal. Zpovídal většinou na lůžku, neboť většinou byl nemocen. Roku 1919  
onemocněl tak, že čekali jeho smrt, ale zase se poněkud zotavil.

V březnu r. 1924 upadl znovu do smrtelné nemoci. Tehdy mu psal kar-

dinál Mercier. Spoléhaje na jeho svatost, znaje jeho cenu pro kněžstvo arcidieceze, poroučel mu, aby se uzdravil. Poppe se opravdu pozdravil, aspoň na několik měsíců.

Jeho heslo pro tuto práci znělo: »Duše hořící okolo Hostie. Hořící svět!« Kněží měli nejprve sami zahořeti v blízkosti božského ohně na oltáři a zapáliti pak i věřící!

Tajemstvím jeho oběti byl netoliko Ježíš, nýbrž i Maria Panna. Již jako gymnasista se seznámil s knížkou svatého Ludvíka Marie Grigniona. Nabídl mu ji přítel. Poppe mu ji brzy vrátil s poznámkou: »Nic zvláštního.« Přítel však naléhal: »Čti znovu a modli se!« Poppe četl, četl vícekrát, mnohokrát. Jeho srdce zahořelo vroucí láskou k Matce Boží. Nabyl přesvědčení, že musí žíti mariánsky, poněvadž všechny milosti jsou mariánské. Snažil se žíti skrze MARIÍ, pro MARIÍ, s MARIÍ a v MARIÍ, aby tak dospěl k životu skrze JEŽÍŠE, pro JEŽÍŠE, s JEŽÍŠEM a v JEŽÍŠI.

Již jako student býval apoštolem mariánské úcty mezi spolužáky: »Každý z nás si musí říci: Chci se státi druhým Kristem! To si denně vyprošujeme od Marie Panny, každý pro sebe i pro ostatní. Maria v nás vytvoří druhého Krista. Má k tomu moc. Je to její starost!«

Jako kněz vedl všecky, především pak kněze, k Matce Boží. Jeden kněz jej prosil o několik pravidel, podle nichž by mohl úspěšně pracovat. Poppe mu ukázal svůj kněžský program. Hned však upozornil na slovo nadepsané nade vším: Ave Maria! »Podívej se na ně! To je to nejdůležitější!« Učinil slib, že v každém kázání učiní alespoň stručnou zmínku o Marii Panně.

Znovu a znovu doporučel svým kněžským spolubratřím knihu sv. Ludvíka Grigniona a ubezpečoval každého svou zkušeností, protože se stále duchovně živil tímto dílem: »Čítám a provádím skutkem ‚dokonalou pobožnost‘ již 10 let a vždy si připadám jako žák. Často otevru knihu a modlím se: »Přijď Duchu Církve!« Pak se mi otevře bohatství čestných titulů Mariiných. Bratří, jaký je to poklad!«

Jeho útěchou ve všem utrpení je myšlenka, že je Mariin, že ona jest jeho Matka. »Když jsem umíral (r. 1919), nemohl jsem se potěšit myšlenkou, že bych byl mnoho pracoval pro Boha. Vždyť jsme služebníci neužiteční. V této chvíli mne potěšila (jen) myšlenka, že jsem miloval svou Matku a že jí patřil celý můj život.«

Jeho život znenáhla dohasínal. Konečně dotrpěl; bylo to 10. června 1924. Jeho pohřeb se rovnal triumfu. Jistě neumíral nadarmo a nadarmo se neobětoval. Jistě se najdou kněží, kteří budou mít smysl pro oběť a pro svatost, jak o to prosíval Eduard Poppe: »Pane, pošli nám kněze, plné ducha P. Chevriera. Země po nich prahne. Pošli je. Svět bude pít jejich slova. Pošli je!«

Dne 21. března 1946 byl zahájen v Gentu proces o možnosti blahořečení této vzácné kněžské duše.

## *Existencialismus*

### 1

Existencialismus vznikl z odporu k filosofii idejí a věcí a z příklonu ke konkrétnímu bytí, to jest k onomu způsobu bytí, který je určitému člověku vlastní. Na rozdíl od filosofie pravdy lze pokládat existencialismus za filosofii skutečnosti. Na rozdíl od filosofie objektivující jej lze označit jako filosofii subjektu, což však samo o sobě neznamená subjektivismus. Na rozdíl od filosofie, která hledá podstatu, hodnotu a smysl věcí, je existencialismus filosofie velikého vystřízlivění. Musíme si totiž přiznat, že neznáme plně skutečnou podstatu věcí, že nechápeme cele jejich hodnotu a nerozpoznáváme dokonale jejich smysl. Filosofie se zakládá na jedné straně na důvěře v rozum — na přesvědčení, že lidský rozum je schopen poznat pravdu, ale na druhé straně i na nedůvěře v rozum — na zjištění, že lidské poznání je omezené.

Aby člověk dokonale chápal podstatu, hodnotu a smysl věcí, musil by být obdařen inteligencí povýšenou nad světový řád, rozumem svrchovaným a s naprostou jistotou poznávajícím. Avšak poznání lidské směřuje prvotně nikoli k ideám, hodnotám a smyslu, nýbrž k »věcem« a začíná vždy předměty hmotnými; jak učí svatý Tomáš (S Th 1 q a 1 ad 2). A dokonce, jak týž učitel připomíná, je duševní život člověka jen utvářitelnou možností, která teprve vlivem věcí a to věcí hmotných se uskutečňuje (ibid.) a dokonce i sebepoznání ducha je možné jen prostřednictvím »hmotných věcí« (Ver q 10 a 8 corp.) Poznání lidské je uzeměno. Všechny idealismy jsou jen předstíráním ryzí duchovosti, které člověk nemá. Duchovost lidské duše je duchovost nedokonalá, vnořená v smysly a hmotu. Meze smyslů jsou i meze lidského ducha (S Th 1 q 12 a 13 corp.), takže to, co není smyslové, může být poznáno jen negativně, což znamená, že nevíme, co to je, nýbrž jen, co to není.

Člověk má existenci na zemi a v zemi — neboť před tím byl jen ideou a možností. Neexistuje nějaký člověk »o sobě«, nýbrž existuje jen individuální člověk v čase a prostoru, člověk nyní a zde. Existence znamená tedy bytí nyní a zde. To bytí je darované, propůjčené a nevlastní. Je to vlastně nebytí. Člověk je pouhá obdoba jsoucna. Jsoucno vlastní a jediné je Bůh. Existence člověka znamená stvořenost, závislost a nahodilost. Člověk je nic, s kterým se jedná, jako by bylo něčím. Existence tedy znamená vystřízlivění z pocitu vlastní velikosti, důležitosti a hodnoty. Existence znamená ryzí věcnost a odvržení všech příkras. Existence je cesta k pokoře.

Ve své nejnižší hranici je existence »holým bytím«, které zůstává, i když vše ostatní — záměry, ideály a díla se zhroutí. To je existenční minimum

pouhého vegetování. To je život, o němž lze říci jen, že je zde. Ale život člověka není jen spočinutí na té nejnižší hranici. Je to právě ex-sistence: ex znamená vykročení, vzmach a rozlet k něčemu vyššímu. Člověk nezůstává tím, čím se narodil. A může umřít větší, než ho matka zrodila. Je sice učiněn z něčeho, ale ne pro nic, nýbrž pro něco, pro věčný cíl, pro to, »čeho oko nevidělo, ani ucho neslyšelo a co ani nikdy na mysl lidskou nevstoupilo.« Člověk není uzavřen v sebe. Jeho bytí není in-sistence, bytí v sobě, nýbrž ex-sistence, bytí ze sebe, ono bytí, které sám utváří svým umem, vůlí a činností. Člověk je bytost tvůrčí, která se snaží učinit z něčeho něco, je zaměřena k dokonání a dovršení poznání i díla. byl se někdy podobala Sisyfovi vždy znovu válejšímu balvan do vrchu a Tantalovi vzpínajícímu se po plodech, jež vždy znovu unikají.

Roger Troisfontaines vystihuje existencialismus jako vášnivý návrat individua k své svobodě, jehož účelem je najít v rozvoji jednání smysl svého bytí. (*Existentialisme et pensée chrétienne*. E. Nauwelaerts, Louvain — Joseph Vrin, Paris 1946, p. 44.) A tu jsou dvě možnosti. Buď člověk vychází ze sebe a pracuje a tvoří jen proto, že nemůže zůstat v sobě: a to je tvoření pro tvoření, práce pro práci, kolotání v kruhu, jehož smysl je neznám a jehož koncem je smrt. Je to pouhé ex. Vyjadřuje se to nejčastěji heslem, že existence je před essencí, že se člověk nerodí, nýbrž stává, že člověk je budoucnost člověka (J. P. Sartre), že úkolem člověka je činit a činěním se uskutečnit (*faire et en faisant se faire*), že člověk je úkol a že své essence nabývá teprve uskutečněním svých záměrů. Existence nemá smyslu mimo sebe, předem a odjinud jí daného, čili smyslem existence je existence sama: člověk je jen tím, čím se sám udělá, neboť je jen úhrnem svých činů (J. P. Sartre). A jelikož existence nemá jiného podkladu než sebe, je existence čistou svobodou — člověk je odpověden za své činy (ač se nepraví komu a proč). Je zřejmé, že existence, takto chápaná je absurdní, bez smyslu, že je to existence holé fakticity, takže jedinou osou filosofie je otázka, stojí-li za to či nestojí žít. Nesmyslnost života dává smysl sebevraždě. Sebevraždou vrací člověk životu urážku životní absurdity a zdůrazňuje životní sebeurčení a osobní smysl.

A je druhá možnost: překonání životní absurdity není možné v mezích insistence. Ex — znamená vyjít ze sebe ve smyslu pozitivním, jak to vyjadřuje svatý Pavel: »Z něho, skrze něho a v něm.« (Řim. 11, 36.) Lidská existence je dar Boží — člověk je tvor, má počátek v Bohu a jeho lásce, nemůže tedy jeho existence být bez smyslu a účelu. Cíl člověka je v Bohu. To je platonská *δημιουργία θεῶν*, augustinské: *Fecisti nos ad Te*, to je smysl věčného neklidu lidského srdce, které s Kazatelem poznává marnost pozemského pachtění, v Jobovi snad zlořečí dni svého narození. ale má schopnost naděje a směřuje z Boha k Bohu v Bohu. A to je existence křesťanská, která je nejen bytím zde a nyní, nýbrž i bytím v Bohu, jenž je *Nunc stans* všudypřítomné a milující. A tak je křesťan-



ská existence insistentí v Bohu a její charakteristikou není absurdnost ani nicota, ani smrt, nýbrž tajemství, naděje a život.

## 2

Hlavní náměty existenciální filosofie obojího typu jsou:

a) Nahodilost lidské existence. Pro křesťanského existencialistu má lidská existence základ ve svobodné činnosti Tvůrce a milosrdné lásky Spasitele. Jsem, ač jsem nebyl — z propasti nicoty mne Bůh povolal k bytí — ta úvaha vede k uvědomění nicotnosti člověka. A že přesto mne Bůh pojal od věčnosti do svých tvůrčích záměrů a věčnou láskou mne miloval, a Syna svého dal, aby nikdo, jenž v něho věří, nezhyne, ale měl život věčný — to je úvaha budící posvátnou úctu a vděčnost. Pro existencialistu nekřesťanského není nahodilost lidské bytosti mysterium Boží moci a lásky, nýbrž něco ryze a krutě nesmyslného. Člověk je holá skutečnost. Je zde jen tak nazdařbůh, je zde bez důvodu. Heidegger i Sartre to nazývají fakticitou. Člověk je uvržen v bytí vezdejší, aniž byl tázán, přeje-li si toho, a aniž by věděl, za jakým účelem se to stalo.

b) Neschopnost rozumu. Mnozí z křesťanských existencialistů příliš zdůrazňují omezenost lidského poznání a stupňují svou protirozumovou skepsi zcela v duchu Martina Luthera, který nazýval rozum (ratio) nevěstkou ďáblovou a tvrdil, že rozum není dán člověku k přemýšlení o Bohu, nýbrž jen k přemýšlení o věcech pozemských a všedních. Myšlenky Boží jsou neskonale vyšší než myšlenky lidské, o Bohu se nemá filosofovat, zjevené pravdy je třeba přijmout bez rozumování. Takový náboženský absolutismus nalézáme hlavně u Kierkegaarda, jemuž je vzorem právě náboženskost Job disputující s přáteli, a Abraham, který obětuje syna proti vlastnímu svědomí a citu.

Jistěže myšlenky Boží jsou vyšší než myšlenky lidské. A jistěže Bůh je nepochopitelný. Ale nelze jen tak pro nic za nic podceňovat rozum — vždyť je to schopnost daná člověku od Boha, byť byla omezená. Mezi zjevením a rozumem nemůže být rozpor, když obojí má základ v Bohu. A je-li něco nad rozum (mysterium), neznamená to nikterak, že je to proti rozumu (absurdum).

Je zajímavé, že lutherského podceňování rozumu se chytají i nevěřící existencialisté a nalézají v něm ospravedlnění svého ztotožňování viry a absurdity.

c) Rozmach. Existencialismus jakožto filosofie člověka raněného a zoufajícího není filosofii trpného klidu. Naopak. Jak Heidegger, tak Jaspers požadují od člověka rozmach (Aussprung, Absprung): člověk není bytost hotová, nýbrž tvořící se vlastním rozhodnutím. Člověk je vlastní projekt, bytost, která ustavičně předstihuje sebe samu. Sartre rozeznává mezi être-en-soi, což je bytí o sobě, bytí v sebe uzavřené, nečinné, netvořící, soběstačné a hnus budící, a être-pour-soi, bytí pro sebe, což je

bytí činné, rozvíjející své síly a možnosti, bytí uskutečňující se, bytí perspektivní a odpovědné.

d) Křehkost. Člověk je bytost slabá, zranitelná a smrtelná. Jeho křehkost chápána ve vztahu k Bohu, značí naprostou závislost na vůli Tvůrce. Chápána bez vztahu k Bohu znamená vyvrženost, ohroženost, bezmoc tvora opuštěného a osamělého. Základní pocit toho postavení je úzkost (Kierkegaard) a starost (Heidegger). V tom smyslu ani věřící ani nevěřící nemá výsadní účast na dramatu života a obě strany mají své tragické hrdiny a své šašky.

e) Odcizení. S hlediska teologie je člověk následkem dedičného hříchu v rozporu s Bohem, se sebou a bližním. Duraz na ten rozpor je společný všem křesťanským existencialistům. Člověk je tvor odcizený svým počátkům a základům. Tvor ubohý, král zbavený koruny a trůnu — podle výroku Pascalova. Tvrdí-li se však v duchu lutherském a jansenistickém, že člověk je zcela a naprosto zkažen, otvírá se cesta Feuerbachovi a jeho tvrzení, že víra v Boha je negací člověka a že náboženství je ochuzení a zmaření člověka ve prospěch Boha. Katolická tradice se ovšem vždy vzpírala těmto osudným důsledkům učíc, že člověk je sice následkem hříchu dědičného zraněn, ale nikoliv zničen. Za to v ateistické větvi existencialismu zaujímá myšlenka odcizení ústřední postavení. Podle Jasperse je člověk obklopen, obalen a zavalen se všech stran bytostmi nepřátelskými, které jej ohrožují svou blízkostí. Zvláštní význam má v Sartrově existenciálním duševním pojetí pojem lepkavosti (visqueu). Lepkavost je protivný dotyk cizí bytosti. Něco cizího se přilepuje na člověka, aby jej zbavilo klidu a svébytnosti. To cizí je někdy minulost, někdy bližní, někdy svět. Lepkavost je ošklivost, hnus, opovržení k člověku, jeho ethice a estetice, jak jej vyjadřují francouzští existencialisté ve svých románech a dramatech. Proto Paul-Henri Pailou pokládá za pravého otce existencialismu Arthura Rimbauda, básníka hnusu a pekla na zemi. (Arthur Rimbaud, *père de l'existencialisme*. Lib. académique Perrin, Paris 1947.)

f) Konečnost a smrt. Základní problém lidské existence je čas. Čas je sled změn. Čas je ten tam, kde jsou změny. Člověk je bytost časná a časová, jejíž pozemská existence se rozvíjí mezi zrozením a smrtí. Heidegger pokládá čas za ontologický základ bytí vešdejšího (Dasein). Již svatý Augustin analyzuje v 9. knize svých Vyznání pojem času jako něco illusivního: minulost je to, co již není, budoucnost to, co ještě není: zbývá přítomnost — ale řeknu-li teď, již je to minulé, a dokud to neřeknu, je to ještě budoucí: přítomnost lze rozdělit na libovolné množství časových úseků, z nichž jedny náležejí již minulosti, jiné budoucnosti, takže přítomnost neexistuje. Čas zahrnuje v sobě představu smrti. Naše existence v čas uzavřená je podle Heideggera bytí k smrti (Sein zum Tode). I tu je dvojí pojetí: kdežto strach ze smrti zasahuje člověka do ryzí časnosti, jak učí Heidegger, činnost tvůrčí může člověka vysvobodit z tyranie

času, jak zdurazňuje Berdjajev. Konečnost člověka může být chápána jako podstatná a absolutní (Heidegger), ale může být chápána jen jako relativní, takže je hrozbou jen pro existenci empirickou (Jaspers).

g) *Nicota*. V pojetí křesťanském je člověk jen tvor, jehož jsoucno je nevlastní a obdobné. Z Boha vychází, k Bohu se vrací, ve všem na Bohu závislý. V pojetí existencialistů nevěřících je Bůh nahrazen nicotou. Nauka Heideggerova je vlastně jen odtheologisovaná theologie. Člověk se vynoruje z nicoty předporodní zrozením a do nicoty posmrtné se propadá smrtí. Jeho existence je v podstatě nicota, marnost, bezúčinnost, prázdno, opuštěnost a zoufalství.

h) *Heroismus*. Je-li člověk bytost vyvržená, opuštěná a nicotná, jak ji chápou ateističtí existencialisté, je zřejmé, že nemůže odnikud čekat pomoc ve své bídě a že si musí pomoci sám. Tak žádá Heidegger, aby se člověk s kyjem odhodlání (*Entschlossenheit*) v ruce postavil proti neuprosnému osudu. Podobné důsledky vyvozuje Sartre z formule »existence předchází existenci«. Člověk se definuje činností a odpovědným sebeutvářením. Člověk bez jakékoliv opory a pomoci je odsouzen, aby v každém okamžiku vynalézal člověka. Zoufalství není pro Sartra slepá ulička, nýbrž jen přehrada, kterou silní lidé dovedou překročit uvědomující si svou svobodu. Psychologická hodnota Sartrových myšlenek o sobě je ne-pochybná, ale zcela pochybné jsou její prostředky — ani jedna z postav románů a dramát Sartrových není pozitivní, vesměs jsou to lidé ničemní, zbabělí a nerozhodní. Jako athénští pedagogové vychovávali mládež k střízlivosti tím, že jí ukazovali opilé heloty, tak chce Sartres vychovat k hrdinství ukázkami lidské zbabělosti.

Heroismus je ovšem výraz běžný v pravověří katolickém. Světci jsou hrdinové víry a lásky. Světec je utvářen trojím prvkem: lidským, hrdinovým a božským. Podstata křesťanského heroismu je v lásce. Ne neobyčejné skutky o sobě, nýbrž neobyčejná láska, s kterou světec koná skutky ať obyčejné, ať neobyčejné, je kořenem jeho heroismu. Hrdina Boží je ten, kdo v sobě uskutečnil nejvíc ze svých možností a uskutečnil je pro Boha. (Erich Przywara, *Heroisch*. F. Schöningh, Paderborn 1936, p. 180.)

Není pochyby, že hlavní témata existencialistická, nahodilost, časnost, omezenost, konečnost, svoboda, odpovědnost a heroismus lidské bytosti jsou křesťanského původu. Za téměř dvě tisíciletí shromáždilo lidstvo nesmazatelnou duchovní zkušenost, jež má kořeny v křesťanství. Soustřeďující se na konkrétno, jsou tudíž existencialisté nuceni tlumočit tu zkušenost, i když ji vyjadřují pojmy nenáboženskými. Je dnes možné myšlení nekřesťanské a protikřesťanské, ale není existenciální zkušenosti, která by byla cizí křesťanství — a tak každý existencialismus je volky nevolky jen komentářem zkušenosti křesťanské.

Všichni existencialisté, ať věřící či nevěřící, zdurazňují svobodu. Člověk se může rozhodnout pro Boha nebo proti Bohu. Jsoucno Boží zřejmě nezávisí na mém rozhodnutí. Ale uznat Boha a zřít podle toho svůj

život je výsledek svobodného rozhodnutí. Té svobody se drží všichni existencialisté. A tak zbývají stále dvě naznačené možnosti: buď se rozhodnout pro Boha, jenž je láska, nebo setrvat v satanské pýše svého osamocení. Buď se stát dítkem Božím nebo opicí Boha. A tak může existencialismus být buď filosofií náboženskou nebo filosofií nenáboženskou, případně protináboženskou, že svět takové dosud neviděl.

### 3

Možnost existencialismu náboženského dokazuje řada myslitelů, kteří jsou existencialisty a křesťany zároveň.

Gabriel Marcel (1889 —) dospěl k některým heslům existencialismu ještě dříve než četl Kierkegaarda a Jasperse. Ač vychován bez náboženství, obíral se náboženskou filosofií, mystikou a parapsychologií. Zkoumáním mimořádných zjevů duševního života, zejména telepathie, dospěl k přesvědčení, že jsoucno duchovní je dřív než otázka jsoucna a že duchovní život se zakládá na neprostředním vztahu mezi já a ty a že víra není nic jiného než zaměření lidského já k Ty absolutnímu, k Bohu. Dotčen milostí, přijal r. 1929 křest. Od té doby se obíral tematy věrnosti a závaznosti. Závazky může mít člověk jen k sobě. Nepodmíněný ráz věrnosti ukazuje k božskému absolutnu. Své myšlenky vyjadřuje Marcel jednak v útržkovitém *Journal métaphysique* (Gallimard, Paris 1927), jednak v četných dramatech, z nichž nejvýznamnější je *Le monde cassé* (Desclée de Brouwer, Paris 1933.) V marseilleské konferenci 1933 podal souhrn svých názorů a zdůraznil, že není možno uvažovat o smyslu života a neuvědomovat si, že jde o mne samého; nic není snadnějšího než tvořit filosofii tragickou — stačí nechat se strhnout vahou lidského osudu a neschopností k naději, která se stává stále obecnějším příznakem moderního člověka. Filosofie nemůže ignorovat křesťanství. Jako nelze filosofovat, jako by neexistovaly výboje pozitivní vědy, tak nelze filosofovat, jako by neexistovala staletí duchovní a mravní zkušenosti křesťanské.

Nikolaj Alexandrovič Berdjajev (1874 —) buduje svou filosofii svobody na křesťanském učení o nekonečné ceně lidské duše a na křesťanském paradoxu, že člověk nalézá sebe, podrobuje-li se nadlidskému principu a naopak, že ztrácí sebe, odloučí-li se od něho. Bůh čeká od člověka svobodný úkon lásky a svobodné tvoření. Tvořit může člověk jen ve jménu bytosti vyšší než je sám. Tvoří-li ve jménu vlastním, a zdůrazňuje-li tvořením sebe, propadá se v nicotu. Člověk se musí řídit tvůrčí etikou, to jest nosit dobro v sobě a nechat je ze svého nitra vyzařovat. (*De la destination de l'homme. Essai d'éthique paradoxale. Éditions »Je sers«*, Paris 1935.) Problém člověka je problém svobody. A svoboda lidská je odleskem svobody Boží. Není-li Boha, není ani člověka. Člověk odbožštěný se proměňuje v stroj. V knize *Essai de métaphysi-*

que eschatologique (Aubier, Paris 1946) definuje Berdjajev svou filosofií jako filosofií subjektu, filosofií ducha, filosofií svobody, filosofií dynamickou a tvůrčí, personalistickou a eschatologickou. Eschatologií rozumí konečné vítězství lidského ducha nad objektivací, to jest nepřislušným promítáním ideí do řádu skutečnosti. Proti zotročující a odosobňující síle objektivace se bouří svědomí Berdjajevo v knize, která má příznačný název: *De l'esclavage et de la liberté de l'homme*. (Aubier, Paris 1946.) Je třeba nastoupit cestu eschatologického personalismu a to vypětím všech tvůrčích sil v člověku k uskutečnění říše Boží, jež je říší svobody. V poslední své knize *Dialectique existentielle du divin et de l'humain* (J. B. Janin, Paris 1947.) soustřeďuje své myšlení ještě víc k dokonání všeho — zná již jen jedinou metafysiku: metahistorii. Vše, co je existenciální, je historie, dynamismus a cíl; existence v čase uniká do věčnosti, pádí ke konci, jež není smrtí, nýbrž proměnou.

Ferdinand Ebner (1882—1931) se zabýval již před Heideggrem a Jaspersem otázkou lidské existence. (*Das Wort und die geistigen Realitäten. Pneumatologische Fragmente*. Innsbruck 1921.) Člověk v pojetí Ebnerově je bytost dialogická, lidské já hledá své ty. Ebner klade důraz na osobnost a odmítá idealismus a pantheismus, poněvadž lidská existence v nich zaniká. Skutečnost lidská není poměr k nicotě, ani poměr k něčemu, nýbrž k Někomu, to jest k Bohu. Nejvyšším a posledním ty pro lidské já je Bůh. Člověk má schopnost podrobit se Bohu (Tomášova *potentia oboedientialis*). Tu schopnost nazývá Ebner *pneuma* na rozdíl od *psyche*, jež mu značí já osamocené a do sebe obrácené. Osamocenosť je v podstatném rozporu s lidskou přirozeností, vlastní a plná bytnosť člověka se projevuje v poměru osobního já k osobnímu ty. Bída lidské existence je jediné v tom, že se člověk může svobodně vyřadit (*ex-sistere*) z živého poměru k Bohu. To jediné ho ohrožuje a to jediné jej může uvrhnout v duchovní nicotu. (Theodor Steinbüchel, *Der Umbruch des Denkens. Die Frage nach der menschlichen Existenz erläutert an Ferdinannand Ebners Menschdeutung*. Fr. Pustet, Regensburg 1936.) Peter Wust (1884—1940). Již ve svých ranných úvahách filosofických se zamýšlel Wust nad záhadou lidské existence. Podstata člověka se mu jevila ve dvou těžištích, v těžišti těla a těžišti duše, v antagonismu nutnosti a svobody. A poznával, že svobodu lze hledat jen tam, kde se vynořuje tajemství osobnosti. I dějiny chápal jako rozkyv mezi bodem relativna a absolutna uplatňující se svobodou. (*Naivität und Pietät*. J. C. B. Mohr, Tübingen 1925.) Odtud postoupil Wust k otázce věčného neklidu lidského ducha v knize *Die Dialektik des Geistes*. (Benno Filser, Augsburg 1928.) Vystoupiv na katedru filosofie v Münsteru zosnoval vlastní výklad lidské existence a podal jej v knize *Ungewissheit und Wagnis*. (Kösel Pustet, München 1937.) Označuje člověka jako *animal insecurem*, jako bytost proniknutou nejis-

totností: člověk není nikde doma, ani v oblasti hmotné, ani ve světě duchovém, není podroben nutnosti, ale také není zcela svoboděn. Člověk nenalézá plně jistoty ani na poli vědy ani na poli filosofie, ba i proti jistotě spásy, jež není jistotou víry, nýbrž jen jistotou mravní, stojí ustavičná pochybnost. Z šerosvitu své mnohotvárné nejistotnosti se musí člověk odvážně probíjet k pravé moudrosti a naději v život věčný.

### Literatura

Václav Černý, První sešit o existencialismu. Václav Petr, Praha 1948.

Henri Lefebvre, Existentialisme. Edition du Sagittaire, Paris 1946.  
Emmanuel Mounier, Introduction aux existentialismes, Editions Denoël, Paris 1947.

Paul-Henri Paillou, Arthur Rimbaud, père de l'existentialisme. Perrin, Paris 1947

Edgar Pesch, L'existentialisme. Essai critique. Editions Dynamo, Paris 1946.

Roger Troisfontaine, Existentialisme et pensée chrétienne. E. Nauwelaerts, Louvain - Joseph Vrin, Paris 1946.

Jean Wahl, Petite histoire de l'existentialisme suivie de Kafka et Kierkegaard commentaires, Édition club Maintenant, Paris 1947.

Eva Jurčinová

### *Marie Noëlová*

Nová spirituální vlna, která jde soudobým světem a prozařuje slunečným svitem soumrak, zmatek a hroznou mravní bídu našeho věku, má v dnešní básnické a literární Francii několik velkých představitelů, v jichž čele stojí Paul Claudel a George Bernanos a mezi něž náleží i vzácná mystická básnířka, jakých se nerodí mnoho za století, Marie Noëlová.\*

Poesie Marie Noëlové, jež vyšla ve čtyřech sbírkách, dvou objemných »Písně a hodinky« a »Zpěvy slitování« a dvou útlých svazečcích »Vánoce« a »Radostný růženec« je vzdušná a jemná jako ticho, je ušlechtilá ženská jako poesie velkých básníků, je ušlechtilé mužná svou niternou melodií, svým přesvědčujícím přízvukem srdce i psychologickým vzmachem svých perutí. Ve francouzské poesii doletěla pak Marie Noëlová do výšek, kde duše po zápasu s mraky a tmou se přiblížila nejvyšším poznáním mystikovým se zemskými symboly nejen kontemplací, nýbrž

\* Je oblíbená básnířka J. S. Pia XII.

i přímým dotekem. Osud své duše na její cestě do věčnosti vtlesala básnickým uměním v hmotu slova a proměnila v hudbu a rytmus.

Zemský osud a zápas Marie Noëlové ve dvacátém století připomíná osud náboženských mystiček v století sedmnáctém, věku velké mystické invase. Ale v době, kdy žena nebyla již výminkou v literatuře, mohla Marie Noëlová mluvit o svém niterném životě v básnickém díle, kde paní Acarie, blahoslavená matka de Chantal, velké abatyše a řeholnice mluvily jen v listech, anebo o jejich duchovním bohatství se dovídáme z našich literárních a historických zápisů. Jako duším všech mystiku byla i Marii Noëlové bodem rozletu lidské země a její lidský příběh byl nejdříve příběhem mladé dívky, potom choti i matky. Poznala vůni a teplo květnového dne, krásu rozkvetlého červencového sadu, ale ve vůni růží byla hořká pachout, den končil nocí a cesta do výše byla zápasem se zemí, jejíž krása se rozpadala v prach a popel. »Píseň Popelčína« básniřčina mládí dozněla marným snem, jako píseň sýkorčina utichla. I čarokrásná »Fantasie na Mozartovo thema« je zastřena smutkem večera. v němž beznadějně zpívá vítr na planině země s temnými propastmi a hořkostmi na dně každé pomíjivé lidské lásky. Útěchu nachází Marie Noëlová v modlitbě, v níž s důvěrou spočívá v Bohu, vedoucímu její kroky tmou zemského osudu k tajemství a světlu, jasnějšímu všeho zemského poznání a jistějšímu než smrt. Neboť není pravdy na lidské zemi a prachu než láska, kterou srdci zjevil Kristus, jež pramení ze zřídla. jež se neustále obnovuje. Tato láska nese i křídla Marie Noëlové, básniřky visionářky, k nejvyšším metám její poesie v posledním čísle sbírky »Písně a hodinky«, »Vidina«. Mluví v ní přímo srdce prostými slovy božího dítěte s pokornou vroucností Terezičky z Lisieux anebo pastýřky Bernadetty o velkých věcech života a smrti. Videní básniřčino vede ji na konec jejího zemského času, kdy duše jde poslední nocí ke svému skutečnému domovu ve věčnosti. Její křehká, bloudící duše, nesena větry zemských marností i když šla často cestou, již Bůh — Syn nesl svůj těžký kříž, se obává a léká rajského jasu, v němž kolem Boha jsou shromáždění velcí svatí, doktoři, biskupové a kajicníci, mezi nimiž je pouze ubohá, hříšná žebračka boží lásky, která hledá tiché místo posledního spočinutí na božím srdci s vědomím, že ho není hodna. Je jen nepatrným stínem v božím světle a uráží-li skvrna jejího prachu pohled boží; což není bolest, která může ji ve svém ohni zběletí na sněh?

Mystické spočinutí visionářčino, poznání tajemství lásky Boží, která je především milosrdenstvím, vede v knize »Zpěvy slitování« Marii Noëlovou opětně zpět k zemi.

K těm, kteří věznění jsou někde v dáli  
a v tichu. K duším, kteří jali  
v let tíhu, jež je strhla, nemá,  
v žal propasti (a propast jména nemá);

k těm, jejichž stín je svázán zdmi a srázy,  
že nikdy nemohl zpěv o své noci dáti,  
jimž nový svět se do neznáma tratí;  
k těm, kteří volají, a hlas z nich nevychází,  
jichž tajemství se slovu nesvěří.  
jichž srdce bije — a ne do dveří,  
k těm všem — a nevím, kolik jich tu pláče —  
jdu . . . (přel. Boh. Reynek)

Básnička zapomíná vlastní bolesti a pomáhá slabým a opuštěným, hledá jejich klesající a bloudící duši, noří se do jejího stínu a prosí Boha pro ně o smilování. Neboť na zemi jsou tři bolestné věci: zrození, život a smrt, tři utrpení a propasti, z nichž vysvobozuje jen láska, která odpouští podle zákona božího milosrdenství, sklánějící se k lidské nicotě a bídě jako k opuštěnému dítěti, nalezenému na pusté noční ulici.

Marie Noëlová je i básnička čífe a tradičně francouzská svým uměleckým výrazem a básnickou formou, svou dokonale vyciselovanou slokou s poslední prostotou velké kultury. Její písňová čtyřverší připomínají někdy Marcelinu Valmorovu, jindy opět její klasický alexandrin je blízký svou melodií kontemplativní poesii de Vignyho, jemuž se blíží i svými vysokými básnickými prostředky a bohatstvím.

Z českých básníků je blízká často myšlenkově Otakarů Březinovi.

---

## Ž I V O T

---

### **Krista dnešní době**

Tak, jak je jisté na jedné straně, že přemnozí lidé jsou líní mysliti a že přijímají z křesťanství jen několik drobtů, které jim vyhovují osobně, které nejsou ideově a věcně pro ně nákladné, nýbrž jen a jen výhodné, tak touží mnoho lidí po hodně hlubokých myšlenkách a jsou syti rozměňování každé nauky a tedy i křesťanské, kteří hledají hodně široký rámeček a hodně vysoké rozpětí pro svůj život. Lidé hledají novou mystiku, nové hloubky. Někteří by je měli rádi laciné, ale druzí se nespokojí s těmito lacinostmi.

Přiznávám ovšem, z dlouholeté zkušenosti, že mnoho lidí ztratilo jakoby smysl pro nadpřirozené, že je jim něčím, co jako by vůbec nevnímali, co jim zní naprosto nesrozumitelně, k čemu jsou docela hlouší. Ale ani u těch se nesmíme vzdávat naděje. Musíme jen najít prostředek, jak vyburcovat tyto lidi z jejich klidu, spokojenosti s malým a ubohým a přízemním, probouzet v nich tajemný neklid. U mnohých se nám ani to nepodaří. Snad to čeká na umělce, básníky a spisovatele.



Nebo mnozí musejí poznati z vlastní strašné zkušenosti, kam dojdou, když si budou chtít rozumět bez Boha, kam si to dovedou život. Ovšem bylo by nelidsky kruté, kdybychom na to počítali a složili ruce v klín a říkali si, ať jen tedy zkusí, když nechtějí Bohu věřiti.

Musíme proto všechno podniknouti, abychom se dostali k lidem s Kristovou pravdou, ale s plnou Kristovou pravdou. Mnozí hlasatelé křesťanství škrtaří všechno nadpřirozené a ponechávají z křesťanství jen některé humanitní až humanitářské ideje.

Ale my víme, že podstata křesťanství záleží právě ve víře ve vtělení Kristovo, ve kterém nás vykoupil, to jest zadostiučinil za nás, vlil nám novou sílu a nový život, a nové možnosti a prostředky žítí tímto novým životem poznávání Boha v jeho tajemstvích a života z jeho lásky, z blízkosti života našeho s životem Božím.

Na všechny námitky, že lidé nepochopí těchto pravd, musíme říci, že plně je ovšem nepochopí. Nikdo nemůže pochopiti svatá nadpřirozená tajemství, ale tím přece nechcete říci, že je nemůže přijmouti? Vždyť milost víry a tisíciletá zkušenost hlásání těchto tajemství v Církvi ukazují s životem milionů z nich a podle nich ono ohromné kulturní ovoce těchto pravd, že tyto pravdy jsou přijatelné, rozumně přijatelné, a že se dá z nich žít. Ovšem, musíme je umět podávat tak, jak je Kristus podával a jak Kristus chtěl aby byly podávány, jak Církev je podávala během staletí. Což proto zjevil Kristus podstatu křesťanství, abychom ji nedovedli, nemohli lidem podat, což je takového rázu, že ji lidé nemohou přijmouti? To je problém, který se dotýká nejenom nás kněží, ale také vás, kteří chcete pokřesťanit své okolí. A znovu vám musíme připomenout, abyste se nespokojovali jen s několika humanitně chápanými větami křesťanskými, nýbrž poznali a uskutečňovali plnost křesťanství, v jeho podstatě a v jeho hlubinách.

Myslím, že dnes jsou lidé hodně připraveni ku přijetí takových krásných myšlenek křesťanské podstaty, že jsme se v krvi Kristově stali dětmi Božími nebo aspoň povolanými za Boží děti, že jsme něco vzácného, když se na každém chvěje kapka krve Krista, Bohočlověka, že jsme se stali milostí po krvi (Kristově) spřízněnými s Bohem, že tu nemáme trvalého bydliště, že zde nenacházíme splnění všech tužeb rozběhnutých do nesmírna, že tento Bůh přebývá milostí, tímto pokrevným spřízněním, v duši, že tam přebývá intimně, abychom se ho mohli dotýkat, prožívat v této blízkosti...

Považuji jen za nutné, abychom dovedli tyto pravdy náležitě podat. Dnes je asi lidé nepřijmou jen tak suše, ledově předkládané jako katechismové odkrvené poučky. Musíme se umět dostat s nimi ke sluchu lidí, ke sluchu ovšem ohlušenému pečováním, tolikerými marnostmi.

Jiná příčina tohoto nezájmu je ovšem v tom, že se tyto pravdy nepodávají náležitě naléhavým a přesvědčivým způsobem. Tak je roztrženo naše hlásání Kristova poselství a křesťanské podstaty, a není

pak dáno mnoho víry těm, kteří toto hlásají, protože to připadá pak jako nějaká exotická mystika, jako soukromý názor někoho, jako osobitá snad ale přece jen nežádivná theologická spekulace na osobní účet provozovaná několika novotáři.

Neobyčejně je výmluvná řeč těchto pravd v prakticky prováděném křesťanství v takové milosrdné lásce. To je denní mystika tolika hrdinů křesťanské lásky, která vidí obraz Boží a dítě Boží ve všech lidech. Neustanu zdůrazňovat sociální důležitost těchto pravd. Jsou nejhlubším, nejživotnějším a nejbohatším podkladem všech sociálních reformních snah, veškerého altruismu. Jsou podkladem ochrany lidské důstojnosti, vznešenosti křesťanské osoby a osobnosti. A opět je důležité a potřebné předkládati tyto pravdy v této souvislosti. A nebude to znevážení nebo snížení těchto pravd, protože toto podání bude pro člověka důvodem přijatelnosti a věřitelnosti, rozumné věřitelnosti zmíněných pravd křesťanské podstaty.

Propadáme mnoho protestantskému ochuzení křesťanské podstaty. Protestanté se spokojovali s pesimistickými drobtý křesťanství, které jsou pesimistické, protože jsou to jen drobtý. Nauka o naprosté zkaženosti lidské a skoro automatickém vykoupení jen skrze slepou víru v osobní vykoupení v onom obecném zadostiučinění Kristové působilo zhoubně na křesťanské masy. Josefská mentalita, racionalistická mentalita dokonala ostatní zhoubu. Josefinismus a racionalismus spolu s jansenismem jako by se styděly za tajemnou plnost křesťanského učení. Pokládali je za neživotnou, neúnosnou mystiku. Protestantský pesimismus byl nahrazen obřadnictvím, náboženským formalismem a humanitářskou etikou, což ovšem nebyla šťastnější náhražka, podobně jako nebyla šťastná náhražka protestantského přehánění litery Písma svatého rozřeďování několik svátečních úryvků evangelia, jemuž se říkalo »hlásání slova Božího«. Celé pasáže křesťanské podstaty pak vypadly z tohoto hlásání slova Božího.

Velkou pomocí by tu mohly být dobré životy svatých, které by mohly a měly ukázat, jak se dá žít z těchto závratných pravd v denním životě, ve všedním životě ve všech povoláních, jak tyto pravdy nenarušují všedního života, nýbrž jej nadnášejí, povznášejí, proměňují. Nesmějí ovšem tyto životy svatých jen ukájet zvědavost a nezdravou touhu po experimentálních řekl bych náboženství, že lidé chtějí záplavou zázraků, které se jich dotýkají zajímavostí, nebo jen zase dělati ze světců filantropy bez ukázání oněch podkladů účinné světecké lásky k bližnímu. Je třeba zasaditi životy svatých a přátel Božích do jejich podstaty, ukázati, jak vyrůstají tyto krásné postavy právě z intimního sžití se s těmito pravdami.

Tak je třeba učiti věřící, aby žili z těchto pravd, učiti je, jak mohou z nich žít, co jim dávají pro život, jak je možno tyto pravdy uskutečňovat v nejrůznějších povoláních a situacích.

Je důležité lidi naučiti opět tomu, co je Církev, shromážditi křesťany v tajemném těle Kristově, naučiti je opět zájmu o své bratry, chápati v tomto smyslu povolání, abychom se dostali ke svým bratřím v povolání skrze svůj život povolání, z těchto pravd.

Zájem o duchovní literaturu, jehož jsme svědky u všech katolických nakladatelů u nás, jak jsou kupovány a čteny knihy Písma svatého, knihy mystiků, knihy duchovních spisovatelů a knihy o duchovním životě, jsou znamením, že nevyhynul zájem o podstatu křesťanství a život z ní. Ovšem nový život nadpřirozený roste pomalu. Pomalu roste zájem, ale je tu a roste. Jen jej pěstujeme soustavně a vytrvale.

## **Naše víra v Boha**

Pastýřský list lilleského kardinála Liénarta promlouvá o velkém zlu dnešních lidí, že neznají Boha a že proto naň zapoměli. Neuznávají jeho svrchovanosti a jeho lásky. A jest jen jeden lék, dáti Bohu místo, které mu patří. Abychom si uvědomili, že jsme jeho tvorové a tak uznali svou nicotu a jeho svrchovanost. Ale my jsme zároveň též jeho děti a proto naše poslušnost k němu musí být poslušností lásky, abychom jednali v důvěře v něho ve všem. Pak se dotýká existencialismu a praví o něm: Naše století uslyšelo strašnou filosofii, že život je vlastně velkým nesmyslem. Tento pesimismus má ovšem strašné následky pro život. Ano, ztrácíme smysl pro život a smysl života, jestliže se vzpíráme dáti Bohu jeho místo, které mu patří. Život není nesmyslný, ale nesmyslná je nevěra, která činí život nesrozumitelný a tak bere odvahu k životu.

## **Ekumenismus křesťanů mimokatolických**

Ve Francii vychází časopis »Unitas«, který se věnuje otázkám přiblížení se křesťanských církví a touze po jednotě všech. Křesťané nekato-ličtí dali svému hnutí a snažení jednotu všech křesťanských církví název ekumenismus, to jest snahy o spojení všech. Jak se chovají katolíci k této otázce? Nejprve jsme si vědomi velké obtížnosti této otázky. P. Congar správně poznamenává, že jako jednota církve je dílem Ducha svatého, tak také sjednocení je možno očekávat jen od Ducha svatého.

Máme celou oktávu modliteb věnovaných spojení a sjednocení všech křesťanů. Je již mnoho sdružení, která se modlí na tento úmysl a která se snaží o vzájemné poznání křesťanu, protože nejvíce nás oddělují nedorozumění a předsudky. I my máme svůj Apoštolát svatého Cyrila a Metoděje.

Kdybychom omezili ekumenismus jen na objektivní vzájemné poznání místo neúčinných polemik, pak máme katolický ekumenismus, hodně rozšířený. Katolická církev ovšem nepřijímá takový ekumenismus který vycházel z přesvědčení, že žádná z dosavadních církví není Kristovou a všechny že jsou od Krista, ale že jsou všechny narušeny a že je třeba

odstranit toto narušení, aby mohlo dojít k jednotě; pak ovšem katolicismus nepřijímá takové ekumenicity. Pak vidí katolicismus v takovém ekumenismu protiklad proti katolicismu.

Některí hlasatelé ekumenismu tvrdí, že si představují takové spojení, že by všechny církve snesly do společenství obecného to co mají nejlepšího. Katolictví by dalo pevnou organizaci, kalvínství intimní sžití s Písmem, luterství pokorné sklonění se před milost, atd.

Četl jsem sám kolikrát u ekumenistů německých podobné myšlenky. Byly jistě dobře míněny, ale tak, jak byly proneseny, jsou obžalobou katolictví, jako by nebylo dokonalé a úplné. Naopak katolictví ukazuje, že jeho přednost jest v tom, že žádný pohled, žádná stránka, žádný dílčí výsek náboženského života, náboženských hodnot není převážen, že je v něm vše vyrovnáno a vyváženo, dokonale zladěno. Touto cestou bychom tedy také nepřišli k cíli. Oni autoři to mysleli tak, že bychom více zdůraznili určité aspekty a určité skutečnosti křesťanské, které nejsou pro ony odloučené bratry dosti zdůrazněny, takže by ono dostatečné pak zdůraznění oněch skutečností, kdyby se jim dostalo dostatečného místa, přivábilo ony bratry stojící mimo, protože byli přesvědčení, že katolicismus se uchýlil od úplné pravdy, protože nedostatečně zdůrazňoval ony pravdy.

Jiní zase říkají: Poznejte nás lépe a uvidíte, že se nemusíte ničeho zříkat, nic odkládat, že u nás najdete vše, k čemu jste přilnuli, jenomže to není tak vytrženo ze souvislosti.

To ale ovšem neuznají odloučení bratří, protože si řeknou, právě to, že katolicismus tak všechno vyvažuje, nás uráží a zneklidňuje a odráží, protože oni centrují křesťanství právě kolem oněch jiných pólů, jež se vám zdají být přehnaním a převážením.

Dost jsem disputoval s jinými vyznáními, než abych toto právě neviděl. Velká práce tu čeká právě theology. Prof. Hromádka ve své inaugurační řeči zmínil se o tomto setkávání se theologů, o tom, že musíme spolu hovořiti, spolu mluvit, naslouchat, jak řekl krásně jeden druhému. Jistě i u nás dojde k tomuto naslouchání vzájemnému. Musíme si objasnit základní principy našeho odloučení a zkoumat je s obou stran, zda ob stojí, zda si je obhájíme. Je jisté, že nesjednocenost křesťanů, naše roztržiténost jest jedna z hlavních příčin, proč křesťanství nemělo vždy onoho vlivu, který by mělo mít na mysl i na život lidí a celých národů. Gandhi to vyjádřil strašně: křesťanství je dobré, ale křesťané jsou špatní. Naše základní špatnost je, že nejsme jednotni, hlavně ne v lásce...

Braitó

## Výstup na Andělskou horu

Ráno před čtvrtou hodinou ranní, den co den, rozezvučí se na Andělské hoře zvon v Mol, a pak zase jiný v Dur, a potom všechny společně. To je první povel k modlitbě. Jí se počíná a končí den vyplněný prací.

Nikde neuvidíš východu, pod obrovským masivem Titlisu, z těch hor, které se měří s oblaky. Požehnaní Boží zřejmě spočinulo na tomto horském údolí černých mnichů benediktinských, jichž počet vzrůstá rok od roku a nikdy nebyl klášter více zalidněn a znamenitějšími lidmi, než v letech posledních. Klášter engelberský může posílati své členy do Kamerunu, do výchovných ústavů své vlasti a doma ještě vychovávatí dvě stě gymnasistů.

Ovšem, pravidla jsou přísně zachovávána, řeholní život je tvrdý a nikdo si z něho nic neodpouští. Z cínových misek jedí mniši svou polévku a svůj příkrm, pod záminkou, že sklo a porcelán jsou křehké a mužské ruce neobratné a těžkopádné, ale ve skutečnosti miluje spíše opat se svými poddanými jednoduchost a tradici.

A zpívání žalmů v chóru? Nu, jsme na Andělské hoře. Člověk tu slyší Boží hlas v tomto ráji srdce. V bílém ráji.

Co zmohou turisté! Kdyby jich přišlo sebevíc se svými lyžemi a s přítěží své lenosti, nestřídmosti, cynické lhostejnosti a chlipnosti — benediktinské mnichy jejich přítomnost neruší, byť vnikli ojedinele i do klauzury, za klášterní zeď.

Jim, těm věčným hledatelům osobního, nejtitěrnějšího a laciného štěstí — nemohou mnichové závidět, těm kratochvilným loutkám v pře-pychových hotelích, kteří si libují ve hře vlastních stínů.

Od počátku dvanáctého století žije na Andělské hoře nepřetržitě (už asi třicátá) mnišská generace. Žije plně životem srdce a ducha pod ochranou hor a očividně pod ochrannou rukou Boží, v řádu, ale zase svobodně jako ty kavky se žlutým zobanem, které ve dnech kruté zimy přilétají s nejvyšších horských hřebenů k oknům kláštera pro nějaké sousto a k večeru zase odlétají do svých nepřístupných domovů pod věčným sněhem a ledem.

Na Andělské hoře tvoří bratr Kolumban svá podivuhodná díla. Nechce býti znám (neviděl jsem ho a nemluvil jsem s ním, ač snadno jsem toho mohl dosáti) a je pro mne a pro mnohé už nyní legendou, jako onen neznámý a úžasně trpělivý písař z klášteríku podlažického u Chrudimi, jehož Codex Gigas je chloubou Švédska, ba celého světa.

V hlavě fráttra Kolumbana vznikají stále nové obrazy, které on, kdysi truhlářský tovaryš, jenž si přál svůj život zasvětit Bohu a nemohl učiniti nic lepšího, vyrývá do nejvzácnějších dřev, jež poskytují jeho klášteru lesy na úbočích hor.

Co jeden člověk může vytvořit za dvacet let, lze názorně a bez šalby viděti v klášteře na Andělské hoře: v residenci opata, v refektáři, v knihovně, v prelátské jizbě, v kapitulní síni, v sakristii, v choru, v celách mnichů a v pokojích pro hosty. Je to bohatství, které se nemůže a nesmí penězi odhadovat jako jakýkoli vzácný artikl obchodu. A on na štěstí, jako každý opravdový řeholník, peněz nikdy nepotřeboval — tvoří pro radost a pro budoucí věky. Je to dárcem! Darmo jste vzali, darmo dejte.

Není sám. Jiným se nedostalo daru umění, ale daru ještě vyššího — dovedli svá srdce dáti Bohu bez hamižného smlouvání a bez jakékoli výhrady, která by oběf znehodnocovala.

Na Andělské hoře je tento benediktinský konvrš jen pokračovatelem veliké a až dech utajující tradice a kontinuity, jež započala blaženým opatem Frowinem. Nad díly jeho vlastními a pracemi jeho písařské školy přechází zrak. Stačí nám jen se dívat. A zde nejsou tajnůstkářští a nedůvěřiví — otevrou poutníkovi své poklady, lidsky prozíravě zabezpečené.

Sláva, žije ještě muž mocný v činu a tvorbě! Celé scény ze života Páně a jeho tvorstva uložil do dřeva, jež dlouho přetrvá, doufejme, život ne jedné lidské generace. Tvoří z velké plnosti ducha, ze své hlavy a Ducha svatého úžasné množství, nikdy na úkor kvality svého umění (opak dnešní tendence k nadprodukci), ne v sebevědomí, natož pak v pýše, neznámý. slouží druhým.

Na Andělské hoře se člověk naučí modlit, jestliže se Boha nezfekl a On ho nezavrhl nebo alespoň neponechal na neurčito tmám a zmatkům vlastních instinktů.

Výstup na Andělskou horu — může být a měl by býti výstupem k Bohu pro toho, jehož srdce neustydlo pod ledovou korou hříchu a samolibosti.

Vánoce na Andělské hoře.

frá Chrysostom

## **Osmdesátiny slavného ethnologa P. Schmidta**

Svýcarská Frýburská universita oslavila v těchto dnech osmdesátiny velkého katolického učenice v oboru srovnávací vědy náboženské P. Viléma Schmidta. Schmidt je členem kongregace Božího slova. Je to kongregace misionářská a její členové se věnují při práci misionářské hodně vědecké práci. P. Schmidt se věnoval hodně otázce původu a vývoji náboženství. Studoval Pyhmejce a Pgygmoidy. Roku 1889 vydal svou prvou práci v tomto oboru o obyvatelích Jižního moře, dále spisy o obyvatelích Polynesie, Indonesie a Australie. Založil také vědeckou revui pro ethnologii a mezinárodní linguistiku Anthropos. Jeho hlavní dílo je sedmi-svazkové dílo Původ ideje Boha. Tam ukazoval na tak zvaných primitívech, že jejich náboženství je velmi čisté, monotheistické, že mají hodně duchovních hodnot. Tím se snažil vyvrátiti absolutní evolucionismus, ukazuje, že právě vývojem, na příklad náboženství degenerovalo, jak vidět u náboženství antických. Byl zároveň velkým linguistou. Z tohoto oboru vydal dílo velké ceny: Sprachfamilien a Sprachbereiche. Velké dílo, také nacisty hodně pronásledované, bylo Rassy a národy v nejstarších dějinách. Roku 1938 uprchl před nacisty, kteří rozmetali slavné jeho dílo i jeho klášter ve sv. Gabrielu v Modlingu. Dílo Schmidtovo ačkoliv přísně odborné podalo řadu apologetických pomocných dokladů a důkazů.

S. B.

## **Ze světa**

### **Křesťanství v Indii**

Nová indická ústava zaručuje nejenom svobodu náboženskou, nýbrž i svobodu propagandy. Některým hinduistickým vůdcům to sice nebylo po chuti a snažili se nějak zameziti anebo znesnadniti přestup ke křesťanství, ale pak zvítězil duch svobody. To ovšem neznamená, že nebudou musiti křesťané, jak katoličtí tak evangeličtí, bojovati ještě o svou svobodu v Indii. Zvláště Mohabsabha hindové jsou ostře protikřesťanští. Tak na příklad v kraji Nagpur ve střední Indii bylo stanoveno, že každý, kdo chce přestoupiti ke křesťanství, musí před úřady odůvodniti svůj krok a musí obdržeti k němu úřední povolení. V provincii Madrasské předpisuje ustanovení numerus clausus pro křesťanské zaměstnance ve veřejné službě.

Aby byly lépe chráněny zájmy náboženských společností, spojily se tri velké církve, totiž kongregacionalistická, Wesleyánská a anglikánská v Jednotu jihoindickou. Katolíci nepřistoupili přirozeně k takové jednotě, ale jsou ochotni ke spolupráci, ke společné vzájemné ochraně.

### **Na nejzazší výspě civilisační**

V západní Číně v pohoří Kienčang žije divoký kmen Lolo, který se liší od počínštěného kmene Lolo v Junanu. Misionář P. Arnauld je u těchto divochů již přes 40 let. Zná jako nikdo jiný všechna jejich nářečí, prostudoval jejich folklor a nyní vydává slovník, gramatiku a historii tohoto divokého kmene. P. Arnauld prostudoval jejich literaturu a jejich převzácné rukopisy. Lolo jsou loupeživý kmen, který ohrožuje kraj daleko široko. P. Arnauld se velmi zasloužil o jejich pozvolné převychovávání.

### **Katolicismus v Belgickém Kongu**

Belgické Kongo je po duchovní stránce rozděleno na 24 vikariáty a prefektury. Katolíků je v Belgickém Kongu přes čtyři miliony. Vyznavačů všech protestantských církví a sekt je půl milionu. Katolická církev tu má 1700 kněží. V pěti krajinských seminářích je 354 ůhoslovců. O 32 více než loni. Loni přibýlo 81 kněží, z toho deset již domorodých.

### **Misie a kultura**

Jedním z nejvýznamnějších problémů misí mezi pohanskými národy byla vždycky otázka, do jaké míry se má misionář po kulturní stránce přizpůsobovat domorodé kultuře a jak dalece má uplatňovat evropskou kulturu. Následující úryvek z proslovu zkušeného afrického misionáře P. Aupiaise ukazuje, jak důležité je dokonalé přizpůsobení prostředí.

»Víte, že papežové nám doporučili, abychom se vystříhali jakéhokoli

nacionalismu, to jest obecně veškeré evropské kultury, což je zahrnuto v pojmu nacionalismu... Učinili jste narážku, která mě zaujala. Mluvili jste o domorodém kněžstvu. My v misiích jsme ještě nenalezli ideální formuli pro domorodě kněžstvo.

Otevřeli jsme malé semináře a dali jsme přirozeně svým mladým lidem evropskou kulturu, klasickou kulturu, nadělali jsme z nich akademiku nebo čehosi podobného. Pak následovaly čtyři roky velkého semináře. Co se mě týče, našel jsem v misiích mladé kněze, kteří byli domorodými kněžími menší měrou než já sám. Tito mladí lidé neovládali bohatství domorodého jazyka. Když gestikulovali, byla to gesta tlumená, zatím co domorodci jsou velkolepí v gestikulaci i v běžné výmluvnosti. Neznali domorodé tradice, domorodé umění, domorodý jazyk, literaturu a historii, a já jsem založil své regionální hnutí jedině k tomu cíli, abych udělal z našich domorodých kněží skutečně domorodce. Podařilo se mi to u několika, kteří pak byli dosti hrdí na to, čeho dosáhla jejich rasa.

Se svým míněním o bohatství jazyka, o rozmanitosti umění, o hloubce domorodé duše jsem byl blíže domorodé duši než oni. Oni to ostatně pochopili.

My misionáři jsme se tedy poněkud zmýlili a teď se vracíme, pokoušíme se zavést mezi našimi domorodci, aspoň mezi našimi domorodými kněžími, jistý domorodý regionalismus.

To však nestačí, a často jsme si mezi sebou řekli: Máme podivuhodné katechisty, kteří nemají žádné velké vzdělání, ale kteří zustali spojeni s masou lidu. Mají mentalitu masy, žijí s lidem. A kolikrát jsme si řekli: Kdybychom z těch katechistů, tak jak jsou, mohli udělat kněží!...

A říkali jsme si to proto, že jsme v afrických misiích poznali v Egyptě, na příklad mezi Kopty, křesťanské komunity, které přečkaly staletí s kněžími, kteří se neodloučili od masy, kteří zůstali skutečně v mase, a přece uchovali a ubránili tyto komunity proti všem pronásledováním Islamu... Proč, řekli jsme si, proč bychom se nepokusili o křesťanské komunity, které by měly za kněze lidi, kteří se neodloučí od masy?

(La vie intellectuelle, květen 1946.)

---

---

## P R A C O U N A

---

---

### O bolesti

Klasicky vzdělaný svatý Jan Zlatoústý píše z vyhnanství, do kterého ho uvrhla žárlivost a umíněnost jeho nepřátel z kněžského stavu. Píše Olympii jáhence, která byla štědrou podporovatelkou všech dobročinných a církevních podniků Janových. O bolesti píše člověk, který ji zakusil. Vrchovatou mírou. Nebásní o bolesti, ale také ji nepopírá. I když někdy



zní spodním tónem moudrost stoická, i když některými větami prokukuje Marc Aurel nebo Epiktet, celkové řešení bolesti je hluboce křesťanské, protože nadpřirozené.

Jan srovnává různá zla. Mnoho bolesti a utrpení si působíme tím, že považujeme mnoho věcí za nutné, nepostradatelné. A když jsou nám odňaty, docela dobře se bez nich obejdeme. To jsme zkusili všichni za války. Mnoho věcí nemusí být, mnohé věci nemusíme mít. A u leckterých vidíme, že je nám dokonce lépe bez nich.

Ohledně obvyklých tělesných utrpení radí dívati se na ně jako na věci průvodní po dědičném hříchu a zachovati při nich klid, protože čím více jim propadáme, tím více nás tíží.

»Jediné věci se máme báti, Olympie, totiž hříchu. Neustávám a neustanu tvrditi, že jediné by nás měl trápit hřích.« (List. IX. 4.) Stoikové říkali o každé jiné bolesti: Toto není hanba, není to proti mému rozumu. Jan naproti tomu praví: Když křesťan hřeší, nedopouští se jen omylu rozumového, nýbrž urážky Boží, pohrdání jeho láskou.

Stran ostatních bolestí musí člověk věřiti Bohu, věřiti mu, že když je láska, nemůže nás zkoušeti nad naše síly. »Mistr se nedá překonati tvrdostí události, i když všechno směřuje k našemu zničení. On může pozvednout kleslé, vésti zbloudilé, upokojiti pohoršené, přetvořiti lidi naplněné hříchy a učinit z nich spravedlivé, povolati k životu mrtvé a učiniti skvelým, co bylo zničeno, a omladiti zvetšelé.« (List VII. 1. b.)

A nesmi nás másti zdánlivá beztrestnost špatných lidí. Již starozákonní otcové lkali nad touto zdánlivou skutečností, ale utěšovali se zároveň, že špatnost najde trest, že to jen Bůh čeká, protože je věčný a má své plány. Těm plánům nerozumíme. Proto nesmíme, věřice Bohu, jeho moudrosti i lásce, dožadovat se nerozumně Božího trestu pro zlé.

Ve všech listech se svatý stále a stále vrací s oblibou a dojemnou oddaností k myšlence lásky, něžné lásky Boží, starostlivé lásky Boží. Svatý Jan nepopírá zlo a bolest jako Epiktet, nesnaží se je oddisputovat, nýbrž pohlíží až na dno bolesti, protože se drží kořene všeho, Boží prozřetelnosti a víry v její láskyplnou moudrost.

Bolest podle svatého Jana není výsledkem krutého osudu nebo slepé náhody, nýbrž stojí nad ní nesmírná moudrost a láska. Posílá nebo dopouští utrpení, protože má s námi své svaté, moudré a láskyplné plány. Odmítati každou bolest znamená zbavovat se vědomě tajemného, nám neznámého dobra, které zamýšlí Bůh dopuštěním takového zla. Tak si připomínám velkou odpověď svatého Tomáše, že když je Bůh dobrý a láska, nemůže dopustiti zla, kdyby nebyl tak mocný, aby z toho zlého nevyvodil ještě většího dobra, než je to, které jsme zlem ztratili... To je ozvěna slov svatého Pavla, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému. To ovšem znamená ospravedlnění Boha a bolesti, kterou dopouští. Co ale s utrpením, které i při těchto důvodech zůstává a nepřestává skličovat? Svatý Jan poukazuje na skutečnost, že snášením

utrpení vnitřně rosteme. Musíme utrpení snášeti, musíme tím zocelovati svou trpělivost, stálost, víru i lásku. To vše může utrpením v nás růsti. Dále můžeme utrpením zadostiučiniti za hříchy. A nikdo nemůže říci, že nezhrěšil, že nemá co odpykávat. A kdyby, pak je tu ještě tajuplný závazek z našeho společenství se všemi. To rovněž činí utrpení krásným a přijatelným.

Tak jako Spasitel slibuje svým učedníkům nejenom kříž, nýbrž také oslavu, jako svatý Pavel utěšuje věřící, kteří s ním byli pronásledováni, že se nedají srovnati bolesti tohoto života se slávou, která bude na nás rozlita... A konečně nejkrásnější důvod, který zde ale svatý Jan neuvádí a neví proč, je myšlenka svatého Pavla, že doplňuje, co chybí utrpení Kristovu... Kristus nám totiž zasloužil, abychom dovedli jako on trpěti z lásky a ve víře a tak zúrodniti utrpení Kristovo a doplniti je nebo lépe řečeno naplniti ve svém vlastním životě, právě pro slávu království Božího, pro získání milostí hříšným, zadostiučiněním za jejich provinění.

Svaté přijímání má nás učiniti podobnými trpícímu Kristu, abychom dovedli jako On učinit ze svého života jedinou oběť poslušné lásky k Otci, lásky důvěřující a věřící Otci.

A tak nedoporučuje jen odevzdanost, resignaci, nýbrž oddanost vůči Boží Prozřetelnosti. Odevzdanost jest prvním krokem, oddanost vrcholem křesťana trpícího ve víře a v lásce. Tak kázal po návratu z vyhnanství. Buď požehnan Pán... Různé jsou události, ale jedna chvála Pánu. Když jsem se ubíral do vyhnanství, dobrořečil jsem Pánu, když se vracím, dobrořečím zase... Mluvím tak, abych vás naučil dobrořečiti Pánu. Jste šťastna? Dobrořečte Pánu a zůstanete šťastnou. Jste nešťastnou, dobrořečte mu a vaše neštěstí pomine.

Braito

## **Pomluva je zaměstnání lidí prázdných, líných a hloupých**

Správně praví Julien Benda (*Le Rapport d'Uriel* p. 124). Pomluva je příznačnou pro ty, kteří nenalézajíce nic zajímavého v sobě, nutně se starají o druhé. Nepomlouvá člověk, mající srdce plné lásky, člověk zabývající se vážnými myšlenkami, kdo se snaží něco vyřešit, sám něco udělat, kdo hledá dobrotu, pravdy, kdo chce něco udělat, něco lépe zařídit na světě, nemá ani času ani smyslu pro pomluvu.

Proto jsou také všichni títo lidé, starající se o bližního jen v dobrém, pokládání za lidi nepraktické, neúčinné, pyšné nebo omezené. Někdy i za podezřelé. Proč dělají dobře? Za tím jistě něco vězí. Prázdný člověk nerad uznává, že by druhý mohl být nezištný, že by to mohl dobře myslet. Jde církevní hodnostář mezi lid, účastní se jeho projevů, radostí? Pak hledá popularitu. Nemá času na vše, co by tento človíček chtěl, aby za něho udělal, je pyšný, zkonstnatělý, nerozumí dnešní době.

Satí se jinak, jako kněz, řeholník, řeholnice, neutráci čas v malichernostech, které připadají prázdným lidem absolutně a jedině důležité: dělá tak z odporu ke světu, ze zaostalosti. Vidí moderního kaplana v chumlu dětí, na studentském táboře, v junáckých oddílech, jistě nemá co dělat, kupuje nevinné dušičky. Jsi tlustý, pak tě pomlouvají, že nic neděláš, jsi hubený, tak jsi podmračený nepřirozený asketa.

Zlý, hloupý a prázdný člověk jen pomlouvá. Sám je zlý a proto hledá všude zlé, nedovede nic pochopit a proto si ulehčuje obtížné hledání rozumného důvodu jednání druhých lacinou pomluvou. Prázdný je a tak vyplňuje nebo doplňuje svůj život, svou prázdnotu starostí o druhé. Pane, tyhle lidičky jsi měl stvořit bez úst a bez rukou, aby ani psát nemohli. Jenomže, oni by aspoň kopali druhé a kdoví co ještě. Tak pomlouvaným nezbyvá nic jiného, než snášet pomluvače jako zkoušku Bonem dopuštěnou, jako snášíme blechy, komáry, mouchy a jiný obtížný hmyz. Jsou přeborníci v házení oštěpu, koule, kladiva, disku a jsou i přeborníci v házení pomluv a zlých slov na bližní. Budou ovšem také přeborníky v trpění pekelných trestů, na těch hříšných ústech a rukou piščích pomluvy.

Braito

## **Svaté přijímání nás připodobňuje obětovanému Kristu**

To je dle sv. Tomáše účinek sv. přijímání, že nás připodobňuje Christo passo — Kristu obětovanému. Abychom i my dovedli učiniti ze svého celého života jedinou bohopoctu, jedinou bohoslužbu, jedinou oběť. Ale proto musíme přijmouti Krista do své duše, do jejího života, do jejího života rozumu a vůle. Přemnoho věřících přijímá Krista jen do svého citu, do několika úkonů zbožnosti.

Velebná svátost působí ex opere operato, svou vlastní silou a účinností a cenou. Ale přijímáme ji jako lidé, jako bytosti rozumné. Má osvititi rozum a posilniti vůli. Proto je třeba otevřít rozum i vůli tomuto působení Velebné svátosti, tak, jak jsme toho schopni. Když je otevřena vděčností, klaněním, díkem, touhou a prosbou, Pán osvití, posilní schopnosti naší duše přijímající Krista, aby se mohl celý člověk pod vedením duše stát podobným Kristu, podobně všechno dávající nebeskému Otci.

Je to úkol dobrého svatého přijímání, abychom vcházeli uvědoměle ve společenství s obětí Kristovou, s obětovaným Ježíšem. Jistě že stačí k dobrému svatému přijímání vědět, že se jedná o pravé Tělo Páně a mítí správný úmysl, přijímat Tělo Páně jako pokrm duchovního života. Ale tento duchovní život právě znamená plnění vůle Boží. A Bůh žádá od svých dětí, které vede dále a hlouběji, a svatým přijímáním jsme uváděni hlouběji a dále, ve společenství s Kristem, abychom chtěli posilnění Kristovým obětovným Tělem po vůli Otcově podobně takto plniti

vůli Boží, křížovati svou sebelásku a podávati se takto v oběť Bohu skrze plnění Boží vůle.

Čím uvědoměleji budeme přijímati Krista a čím uvědoměleji budeme chtítí ovoce tohoto přijímání, tím silnější budou jeho účinky v nás.

**Braitó**

## **Následování a napodobování**

Jsou umělci, kteří tvoří, jsou umělci, kteří přetvářejí co bylo stvořeno a jsou břídilové, kteří reprodukují, kopírují. Přírodu, lidi nebo obrazy starých mistrů. Člověk si kolikrát posměšně říká: Jako živé, jako živé!

Kristus Pán činil mnohé věci, které my nemůžeme činiti. Ale můžeme vždycky uskutečňovati onoho ducha, který vedl mimořádné i obyčejné věci u Ježíše Krista. Všechny činy Kristovy vycházely z jeho poslušné oddanosti vůči vůli Boží.

To byl hřích, vzpoura proti Boží vůli, a v tom je svatost plnění vůli Boží. Předpokládá viru v Boha i Bohu a lásku k němu, která chce jeho a tedy to co nejvýraznější jeho projev, totiž vůli jeho.

Tomu nás přišel naučit, to se máme modlit. V tom je celá svatost naše a v tom je celá velikost Kristova, že plnil jen vůli nebeského Otce. To pochopili svatí a učinili z celého života jediné pásmo vůle Boží, jak se projevuje příkázáními, událostmi Bohem sesílanými neb dopouštěnými a naším stavem. Tak pochopili Kristovo poselství o Bohu Otcí a našem synovství. V tom shrnula celou svatost jeho do jednoduché formule a cestičky svatá Terezie Ježíškova: Dítě jde k Otcí, dítě věří Otcí a proto plní Otcovu vůli.

Všechno ostatní, co svatí konali materiálně, nás nemusí zajímat. Formální, hlavní na tom je jejich plnění vůle Boží, následování Krista nejposlušnějšího Otcovu vůle.

Proto si vážíme svatých, že se snažili vyjádřiti, uskutečniti ve svém životě hlavní Kristovu myšlenku, plnění Otcovu vůli. V tom budeme následovati jich, ale hlavně Ježíše Krista. Nebudeme materiálně kopírovati jednotlivé jejich činy, nýbrž své skutky a své životní situace naplníme uskutečňováním Otcovu vůle. V tom je celá svatost.

**Braitó**

## **Vlastní smysl svatého přijímání**

Sv. Tomáš učí, že svaté přijímání nelze za druhé obětovati. Možno obětovati účinky naší zvláštní vroucnosti, zbožnosti při svatém přijímání. Ale jinak je svaté přijímání osobním nasycením nejsvětějším Tělem Páně, k udržení a rozmnožení nadpřirozeného života synovství Božího, které nám bylo zjednáno obětí Těla Páně na kříži.

Svatým přijímáním vcházíme ve společenství s Kristovým životem, s životem, který byl od Vtělení ke Golgotě jedinou obětí vůli nebeského Otce. Přijímáme Tělo Páně, vcházíme s ním ve svaté životní společenství,

abychom uskutečnili ze svého celého života jedinou oběť, jedinou bohoslužbu a jedinou bohopoctu.

Podobně také je třeba chápati myšlenku, která se rovněž častěji vyskytuje v poslední době: přijímati ke cti P. Marie a podobně. Tohle si žádá teprve theologického osvětlení. Jinak se to stane frází, která ještě více odsune vlastní účel a smysl svatého přijímání, svatého společenství Kristova. Můžeme přijímati ke cti P. Marie v tom smyslu, že si budeme s vděčností připomínati, že přijímáme Tělo, kterého se dostalo Kristu, Církvi i nám z přeblahoslavené P. Marie. Nebo, dál, že při sv. přijímání budeme prositi Ježíše, aby oslavil stále více Pannu Marii, aby se stále dokonaleji naplňovalo její proroctví, že ji budou blahoslaviti všechna pokolení. Nebo ještě, že každým svatým přijímáním oslavujeme a tedy výslovně si to chceme také uvědomiti, účast Matky Boží na skutečnosti Těla Páně fyzického a tedy i svátostného.

Ale, když si věřící neuvědomí smysl a dosah této formule, obětovati svaté přijímání ke cti Panny Marie, přibude o jednu nepochopenou frázi, která zase o kousek dále zatlačí vlastní účel svatého přijímání Těla Páně k udržení, posílení a rozmnožení naší účasti na svaté oběti Kristově a jeho účincích.

Braito

## O lásce k Bohu

Láska k Bohu jest dešť shůry, jímž splývají sladké slzy, dávající vzkličiti v zahrádce lidského srdce semenům všech ctností. O těchto slzách praví svatý Augustin ve výkladu žalmu sto sedmadvacátého: Sladší jsou slzy modlících se, než radovánky divadel. Rozděluje se pak tento nebeský pramen ve tři jakoby ručeje, jež jsou tři touhy vycházející z lásky k Bohu, totiž touha po slávě Boží, touha po naší blaženosti a touha po milosti, již se dosahuje blaženosti; kteréžto tři touhy se zdají dosti zjevně vyjádřeny prvními třemi prosbami Otčenáše. Vždyť kdo se modlí, aby se posvětilo jméno Boží, žádá tím, aby byl Bůh oslavován a chválen a vyvyšován ode všech andělů i lidí a svým způsobem i od všech stvořených věcí. A kdo žádá, aby přišlo království Boží, žádá, aby se království Boží, jež bude společno Kristu se všemi svatými, rychle objevilo; což se stane v den poslední, až se dokoná blaženost svatých, když se oslavená těla připojí k blaženým duším. Konečně, kdo žádá, aby se stala vůle Boží jako na nebi, tak i na zemi, žádá, aby nám byla dána milost plniti přikázání Páně, tak jako andělé v nebi stále činí vůli Boží.

Počněme od první touhy, již planou všichni praví přátelé Boží. Bůh nás nemá zapotřebí našich dobrých věcí, neboť má v sobě všechna dobra a sám jest svrchované a nekonečné dobro. Zlíbilo se však jeho dobrotě stvořiti svět, aby jakýmsi způsobem vylil mimo sebe svou dobrotu, nikoli jí pozbýváje, nýbrž sdíleje ji s jinými, jako pramen vody vytváří řeku, sám nic neztrácej. Co tedy jiného mohly stvořené věci, jež maličko

předtím ještě nebyly, náležitě vzdáti tak dobrotivému dárci, než aby se celé obrátily v chválu Stvořitele? A vyplňují také věci bezduché, nebo obdařené životem a smysly, ale nemající rozumu a svobodné vůle, ustavičně svůj úkol. Neboť neustále vypravují nebesa slávu Boží a hory i pahrbky se veselí před Bohem a všechno ostatní mu slouží a plní slovo jeho. Na andělech, lidech, kteří jediná, jsouce obdařeni duchovním chápáním a svobodnou vůlí, mohli Stvořitele poznávati a milovati, chtěl ukázati Bůh za prvé, co zmůže jejich svobodná vůle, a za druhé, co zmůže dobrodiní jeho milosti i soud spravedlnosti, jak moudře učí svatý Augustin v knize O kárání a milosti (kap. 10.) A poněvadž četní andělé se svým knížetem ďablem naplnění pýchou a zneužívající svobodné vůle Boha neoslavovali, neunikli spravedlivým Božím soudem výroku věčného zavržení. Ostatní, pokorně poddaní Pánu Bohu a spojení zbožnou láskou, dosáhli slávy blaženosti a ustavičně ho chválí a oslavují, řkouce: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů. Zbývají jediná lidé, jichž daleko největší část, nedobře užívající svrchované svobody vůle, nečiní to, k čemu jsou lidé stvořeni; a ačkoli nechybí milosti Boží, jež probouzí, pomáhá, osvětluje, přece jsouce spravedlivým Božím soudem vydání smyslu zvrácenému, slouží spíše stvoření než Stvořiteli. Nechybí ani těch, kteří sice Boha znají, ale neoslavují ho; a také nechybí těch, kdož praví, že Boha znají, ale skutky ho popírají. Pro tyto lidi tedy ti nečetní, kteří vroucně Boha milují, nemohouce téměř snést klidně tak veliké bezpráví vůči Bohu, tak velikou nevděčnost a nepravost, souží se v nitru horlivostí a snaží se aspoň poněkud hojnými slzami zmírniti touhu po slávě Boží, již planou. Jeden z nich, prorok David, praví: Zchřadl jsem pro horlení své, že zapomněli moji nepřátelé na slova tvá: (Ž. 118; 139.) A o něco dále: Viděl jsem přestupníky a soužil jsem se, poněvadž neostříhali tvých výroků. (v. 158.) A jinde: Zdali jsem neměl v nenávisti ty, kdož tě nenáviděli, Pane, a nesoužil jsem se nad tvými nepřáteli? (Ž. 138; 21.) A vskutku, uváží-li kdo pozorně, jakými rouháními, utrhaním, zlořečením je Bůh denně od lidí urážen a jak mnozí urážejí, porušují, přestupují bez jakéhokoli strachu a hanby jeho neposkvrněný a prospěšný, nad zlato žádoucnější a nad med sladší zákon; a kolik je dosud pohanů nebo heretiků, kteří neznají pravého Boha, nýbrž uctívají a vzývají jako Boha buď kámen nebo dřevo či přeludy svého mozku — miluje-li vskutku Boha, nebude moci naprosto zůstatí na duchu klidným, nýbrž zvolá a řekne s Jeremiášem: Kdo dá mé hlavě vody a mým očím studnici slz, abych oplakával urážky Pána, stvořitele mého, jemuž patří všechna čest a sláva, dokud mi slzy nevyschnou? Když přece Matatiáš a jeho synové (jak je psáno v první knize Machabejských) roztrhli roucho své a oblekli se v žíní a plakali velmi, protože pohané znesvětili chrám Páně a poskvrnili ona mysteria, jež byla stíny věci budoucích: co by měl činiti zbožný křesťan v této době, kdy mohamedáni a luteráni a kalvinci a ostatní nepřátelé Boha a Církve na mnohých místech nejen zbořili chrám-

my, nýbrž vyhladili všechnu úctu Boží a veřejně znesvětili nejsvětější mysteria.

Božská láska podněcuje převroucí touhu viděti Boha a modliti se neustále s mnohými slzami a říkati: Přijď království tvé. Království Boží pak se v Písmě rozumí ve trojím smyslu: jakožto království, abych tak řekl, přirozené, jako království milosti a jakožto království slávy. Království přirozené sluje vláda, kterou má Bůh přirozeně nade všemi věcmi stvořenými, jež stále řídí a spravuje podle své vůle; a žádá věc se mu nemůže stavěti na odpor. O tomto království mluví David, když praví: Království tvé jest království všech věků. (Ž. 144; 13.) Na toto království se nemůže vztahovati ona žádost: Přijď království tvé, neboť toto království vždycky bylo a bude; a není třeba žádati na Bohu, aby přišlo to, co přišlo už na počátku světa. Království milosti je ono, jímž Bůh skrze milost kraluje v srdcích zbožných a řídí je i spravuje a líbezně podrobuje své božské vůli. O tomto království mluví Apoštol, když praví: On nás vytrhl z moci temnosti a přenesl nás do království milovaného Syna svého. (Kol. 1; 13.) Ani o tomto království se nezdá, že by se o něm mohlo rozuměti ono Přijď království tvé. Vždyť toto království milosti začalo se začátkem světa, jakož i Kristus sluje Beránkem zabitým od počátku světa. (Zjev. 13; 8.), poněvadž pro jeho předviděnou smrt byla dána milost všem, kteří byli spravedliví, ve všech dobách. Království slávy jest věčná blaženost, jež začala v duších blažených od smrti Krista, jenž umíraje řekl lotrovi: Dnes budeš se mnou v ráji. (Lk. 23; 43.) Bude však naplněno v den poslední, kdy blažení duchové dostanou oslavená těla a uslyší od Krále slávy: Pojdte, požehnaní, vládněte královstvím pro vás připraveným. (Mt. 25; 34.) Neboť tehdy vpravdě nadejde Království Boží, když po zrušení veškeré moci smrtelníků a nečistých duchů bude vládnouti jediný Bůh a jeho vyvolení s ním. A to jest obecnější výklad Otců, Tertulliana a Cypriana v knize O modlitbě Páně, Chrysostoma a Jeronýma ve výkladu šesté kapitoly Matouše, Cyrila v páté katechesi mystagogické, Augustina v druhé knize O kázání Páně na hoře, Jana Kassiana v deváté Rozmluvě a jiných.

(Z knihy Sv. R. Bellarmina Úpění holubice, která u nás vyjde v nejbližší době.)

---

## Ž E Ň

---

**J. Adámek: Apokalyptický Kristus.** — Kotrba. Dobrý příspěvek k biblické teologii. Vyrojilo se hodné knih o Apokalypsi. Proto je tím cennější tato studie Adámkova, která probírá velmi důkladně a samostatně učení o Ježíši Kristu v Apokalypsi.

**Damborská: Staří lidé.** — Olomouc, Velehrad. 1948, str. 110, cena 45 Kčs. Dobrá lidová četba.

**Doskočil: Milosrdenství.** Verše. — Vyšehrad, Praha, 1948, cena 51 Kčs.  
**Hroch: To byl Toník z Horácka.** — Brněnská tiskárna, str. 148, cena 54, váz. 74 Kčs. — Velmi vhodná četba pro mládež.

**Hronek: Katechismus maličkých.** — Franci, 1948. Příprava nejmenších ke sv. zpovědi a ke sv. přijímání.

**Kovář: Ve stínu půlměsíce.** — Olomouc, Velehrad, 1948, str. 106, cena 45 Kčs. Povídka pro mládež z tureckých válek v 16. století. Doporučujeme.

**Václav Renč: »Černý milenec«,** dram. báseň o 5. dějstvích. — Vyšehrad 1947, brož. 70 Kčs

Toto dílo lze stěží charakterisovat několika slovy pro hloubku věčně aktuálních problémů (pád do mravní špíny — moru, a poznání potřeby očisty, nutné k lepšímu životu), a pro životnou a dramatickou sílu básnického vyjádření.

Autor klade svůj děj do vinobraní na hradě Mělnice l. P. 1451, po němž následoval mor — černý milenec, který probudil duši nekrálovské královny Barbory Celské, smilné vyznavačky chvíle. Její duše jako by pořád spala a jen tělo hřešilo. Až ztráta mladého milence, — který po poblouzení a po přemožení černého moru v sobě jde hledat svou světlou Elišku, — rozechvěje královninu duši a její probuzení k lítosti a k Bohu dokoná mor.

**Rímský misál.** — Preložil a poznámkami liturgickými opatřil P. Marian Schaller. IV. vydání, Rupp, Praha, 1947, str. 1226 a 260. Cena Kčs 250.—. Brzo po zaplnění jedné mezery v životě českých katolíků, kterou představoval naprostý nedostatek Písma svatého, a kterou odstranilo několikero vydání Nového Zákona, přichází další dílo, jež odstraňuje jinou velmi citelnou mezeru. Úplný český misál již dlouho chyběl. Zvláště citelnou se stala tato mezera za války a po válce, kdy nebyly dosažitelné ani misály latinské. Vzpomínáme, s jakými obtížemi jsme za války získávali alespoň po jednom nebo dvou exemplářích latinských misálek, aby se ukojili alespoň jednotlivci. Bylo to tehdy Misijné knihkupectvo v Nitre, které nám v této snaze velmi vycházelo vstříc. Dnes máme před sebou nové vydání Schallerova misálu, které můžeme nazvat překvapujícím nakladatelským činem B. Rupp. K výbornému překladu Schallerovu se velmi pěkně řadí vzorná vnější úprava, která je podmíněna papírem, který je volen neobyčejně vhodně, tiskem, který je proveden velmi odborně a prakticky, což je pochopitelně zásluhou Menhartovou, a kvalitní vazbou, takže tato modlitební kniha si v naprosto ničem nezadá s vydáními cizími, jež se nám dosud zdávala u nás nedostupná. Uvážíme-li pak, že je v této ušlechtilé knížce obojí text, latinský i český, v takové úplnosti, že jsou v něm zařazeny již i nejnovější mše Neposkvrněného Srdce Panny Marie a společná mše papežů, že jsou k tomu připojeny i nejuživanější modlitby, jako ke zpovědi a přijímání atd., nemůžeme než blahopřátí nakladateli k tomuto vydání, a českým katolíkům k této nové



možnosti obohatit se praktickou pomůckou duchovního a liturgického života.

**Třebízský: Anežka Přemyslovna.** — Rupp, Praha, 1948, str. 264, cena 63 Kčs. Krásná postava naší velké světice přivábila již Třebízského, aby se o ní rozepěl. Třebízský v ní viděl typ křesťanské české ženy a vyzpíval skrze její postavu svou lásku k národu, k jeho křesťanskému základu, minulosti i naději.

**Tomáško: Jsme v rukou Božích.** — Praha, Kuncič, 1948, str. 64, cena 18 Kčs. Velmi vzácné a hluboké meditace o prozřetelnosti Boží. Doporučujeme.

**Vydra Ladislav: Na putimské faře.** — Rupp, Praha, 1948, str. 230, cena 95 Kčs. — Krásné obrazy našich starých českých kněží ožívují v této knize, kreslíci zapadlé naše farní idylky, nenávratně odvátné bouřlivou dobou, ale právě proto tak okouzující. Putimská fara přitáhla Baara k oltáři, dala mu mnoho do života a mnoho vzhledu do nitra srdce lidu. Je to kniha velmi krásná a ušlechtilá.

**Albert Vyskočil: Znamení u cest.** — Nakl. Brněnské tiskárny. 1947. Brož. 69 Kčs, váz. 94 Kčs. — Autor podává kritické studie zaměřené k důkazu, že současná čeština a její básnický útvar je přímým a zákonitým potomkem vědomě štipené češtiny barokní. Je to kus z oné »detailní práce, již bude třeba, aby tato smělá, ale již dnes velmi pravděpodobná hypotéza se stala nespornou thésí.«

**Jaroslav Ovečka S. J.: Úvod do mystiky, zvláště sv. Jana od Kříže a sv. Terezie od Ježíše.** Druhé doplněné vydání, Praha 1948, str. 471, brož. 165 Kčs.

Bohatě dokumentované dílo, uvádějící čtenáře do hlavních otázek katolické spirituality se stanoviska a hlediska prožívání a spisů sv. Jana od Kříže a Terezie Španělské. Autor se obíral řadu let překládáním a vykládáním spisů svých oblíbených autorů, zkoumáním jejich životů a širší tematikou, ovšem ve vztahu k uvedeným světcům. Výsledky jeho práce a přemýšlení jsou: nové vymezení mystiky, psychologicky nadpřirozeného; snaha zařadit oba světce do dějin katolické spirituality; snaha zařadit vědu nově jím vymezenou do dosavadní soustavy vědní; pokus vyložit katolickým čtenářům, čím se liší náboženské prožívání intenzivní vyšších stupňů od obdobného prožívání nenáboženského.

Thematika se Ovečkovi časem rozrůstala z prvotního předmětu v obecné úvahy, v nichž neměl a nemohl mít přehled ani dosti odborného školení. Tím si vysvětlíme, že jsou v knize jednotlivé vrstvy vedle sebe, pouze volně spolu spojené a rozličné hodnoty, tak že není možný jednotný hodnotící soud. Tyto vrstvy jsou: Komplex vlastních otázek o svätém Janu a Terezie; výklady o jejich významu v dějinách katolické spirituality; hádky s theologickým pojetím duchovního života a s thesami o všeobecném povolání růst duchovně, o významu darů Ducha sv. a milosti posvěcující v růstu a v prožívání; odsouzení nepravého prožívání a nepravých spisů; přesné zařazení předmětu nové vědy do dosavadní

soustavy vední. Proto se kniha nečte snadno. Bylo by třeba znovu si roztřídit zpracovanou látku s hlediska celku, který autorovi zvolna v práci a přemýšlení vyrostl a roztřídit ji do nových kapitol, částečně doplněných. Potřebné jsou, tuším, tyto kapitoly: O řeči a myšlení mystiků čili o obrazech, kterých užívají Jan a Terezie k naznačení svého prožívání, o původu těchto obrazů a o spojování jich a odpovědět prakticky na otázku o paradoxnosti jejich řeči pro uvažování rozumu. srovnávající, soudící, podřazující a nadřazující pojmy. O typologii duchovního života čili o shodách v historické rozmanitosti prožívání jedinců. Jen takto lze rozhodnout otázku, zda lze tvrdit rozumně, že určitý světec, jeho prožívání a spisy, jsou kánonem (str. 206) a ukáže se. zda rozdíly škol jsou školské rozdíly nebo životní. Zároveň nám tato kapitola zlidští světce, theoretické otázky a získá širší zájem o ně a porozumění jim. Pro každého katolického čtenáře — a vědu ovšem s jiného hlediska — jsou důležité otázky o rozdílu pravého náboženského prožívání z milosti Boží vycházejícího a nepravého a o postoji pravých mystiků k tradičnímu náboženství, k dogmatům, obřadům, k církevní autoritě. Často se totiž tvrdívá, že »skuteční zasvěcení« se shodují ve svém prožívání, bez zřetele k církevní příslušnosti, a že nositelé autority nerozumějí pravému smyslu svého tradičního náboženství. (Budí se indiferentnost a nedůvěra k autoritě.)

Mnohé je třeba buď doplnit buď omezit podle toho, jak se rozřeší otázka: pro koho je kniha psaná a o čem jedná. Věřící katolík totiž, neškolený theologicky, nemůže porozumět zásadní problematice probírané v knížce. Výklady jsou buď neúplné (o víře, o darech Ducha sv., o povolání) nebo nesprávné (o aktuální milosti »vně« dosavadních škol). Příznačné je, že z dominikánských autorů není uváděn Arinterro; referent však jej považuje za nejbystřejšího a nejbádnějšího autora dominikánského a nikoliv Garrigou-Lagrange.

Psychologa a religionistu kniha nemůže zaujmout, poněvadž v ní nejsou zpracována soustavně uvedená témata a poněvadž postoj autorův k vědě náboženské a náboženské psychologii není jasný — jejich východisko, metoda a cíl se zásadně liší od autora, ačkoliv autor píše též o vědě náboženské.

Referent ovšem soudí, že nelze spojit v jedné knize zaměření odborně-vědecké s populárním ani theologické (nebo katolicko-psychologické) s religionistickým (nebo obecně psychologickým). Autor kolísal a vnesl tudíž leccjakou nejasnost do své knihy. Konečně je třeba uvéstí výhrady k autorovým výkladům. V knize není, aspoň tuším, jasně vyloučen a zachován rozdíl mezi katolickou theologii ve vlastním slova smyslu a naukou o prožívání světců — popisem, rozlišením stupňů prožívání, soustavným vysvětlením —, jejíž normou negativní je theologie. Kniha není ani theologická ani není pouze negativně normována dogmaty a konklusemi theologickými. Theoreticky však je

zásadní rozdíl obého pojetí: theologický výklad prožívání vychází ze zjevení, z dogmat, kultu, praxe církevní a zkoumá, jak se uplatňují v životě duchovním a zakončuje se praktickými závěry. Nethologický výklad vychází z lidí, z jejich prožívání a výkladů světcu o něm, zkoumá heuristicky jeho rozdíly i prameny pomocí konstituce, prostředí, tradice... a nemůže hodnotit ani stanovit praktická pravidla: Jeho vlastní problémy jsou: dovedli povědět své prožívání, co vlastně prožívali, z čeho jsou rozdíly v jejich prožívání? Tuto nejasnost nelze ovšem přičítat jen Ovečkovi: píše a vykládá, jak se píše a vykládá.

Vědoslovně je nejzávažnější otázka o vymezení předmětu této vědy o psychologicky nadpřirozeném. Autor vidí svou přednost v tom, že svým vnesením přesně a jednoznačně určil předmět, kdežto jiní autoři (třebas škola dominikánská) jej vymežit nedovedou a říkají, že asketika a mystika se liší ve smyslu více a méně v témže směru t. j. duchovním životě. (Upozorňujeme na názvy časopisů: Duchovní život, Nadpřirozený život. Na hlubinu, Křesťanský život.) Podle Ovečky »Psychologicky nadpřirozené je to, co převyšuje to, nebo je v protívě s tím, co by byly způsobily pouhé příčiny řádu psychologického právě činné a působící« (str. 40). Recensent však soudí, že nepřesnost a nejasnost zůstala, a že úděl této definice je nerozlučně svázán s údělem otázek o rozsahu a povaze povolání růst duchovně a o povaze a úkolu ctností božských a darů Ducha sv. Tyto otázky jsou sporné a Ovečka je nevyložil ve svém spisu správně, ani nerozřešil. Nejasnosti a nepřesnosti jsou v novém smyslu: se zřetelem k působení aktuální milosti, k přirozené potencialitě a k zásahům, které lze vyvolat činiteli nenáboženskými (hypnosou, narkotiky, hormony), které jsou psychologicky nadpřirozené v obojím smyslu Ovečkou požadovaném. Aby zachoval svou definici, musí tvrdit v kapitole o aktuální milosti, že Bůh nepůsobí zpravidla na vůli. Není kriteria bezpečného, jímž by se rozlíšilo, co pochází od Boha a co z přirozených lidských sil, neboť psychologicky nadpřirozené a přirozené se shoduje s rozlišením psychologicky pravidelné a mimořádné; jak mohu vědět co je navíc nebo proti silám aktuálně působícím? Z psychologie též víme, že lze rušit »pravidelný průběh« psychických dějů, přesně ve smyslu Ovečkové, uvedenými činiteli, čili do psychologicky nadpřirozeného spadají: Boží působení, narkotika a dávky hormonů. —

Jen za předpokladu, že Bůh nepůsobí zpravidla na vůli, lze vidět jednoduchost v učení Tomášově o darech Ducha sv. a klást proti sobě aktivní: receptivní v darech, jejichž subjekt je lidský intelekt a vůle. Tento předpoklad se ovšem těžko doloží ze spisů Tomášových a proto výklad Ovečkův není výklad textů.

Těmito úvahami o rozřídění látky, o doplňcích potřebných nebo vynechávkách a o výhradách nemění se náš soud o knize: Doporučujeme katolickým čtenářům, ovšem informovaným v theologii.

Ph Dr Athanasius Šnobl O. P.

Sv. Efrem :

## *O Pánu našem, o smrti a satanu*

Podle melodie »Roh a trouba«.  
(Ze Zpěvů nisibských č. 35.)

1.

Hlas promluvil.  
Hned sešel se  
voj Zlého sem  
i jeho sluh.  
Býlí se tábor sešel všecek,  
neb zřeli: vítěz Ježíš  
levici celé v bolest.  
Nebylo nezmučených.  
Druh druhu vyprávěli,  
co zkusili.  
Hřích, peklo v děsu; chví se  
smrt, že se mrtví zvedli,  
a satan, že se zvedli hříšníci.

3.

»To nejhorší  
je z všeho zla,«  
Zlý o tom děl,  
Jenž spasil nás:  
»Mu nestačilo, co nám pobral;  
též začal na nás žádat  
pokutu za Jonáše.  
Na Legjonu jej žádá,  
jež vzal a v moře uvrh'.  
Ač za tři dni  
už vynořil se Jonáš,  
ni za čas dlouhý Legjon,  
jež za trest kryje mořská hlubina.

Přisvědčení:<sup>1</sup>

Buď chvála Tobě; zře Tě, Zlý se zmáf.

2.

Hřích zavolal  
svůj k radě plod,  
kdo čert, kdo ďas,  
a pravil jim:  
»Řad hlavu vašich, Legiona,  
zhltilo moře s druhy;  
též vás, když zanedbáte,  
zahubí tento Ježíš.  
Jichž lovem kdys byl Šlémún,<sup>2</sup>  
vám hanbou teď,  
ustoupit učedníkům,  
ryb lovcům neučeným,  
lovícím lidi, jež jsme lovili.«

4.

Já chtěl Jej svést,  
když končil půst,  
na krásný chléb,  
a nedal se.  
Já žalmu s odporem se učil,  
bych na žalm ulovil Jej.  
Já přestal, opakoval  
a opakoval marně;  
na horu ved Jej, zjevil  
vše državy,  
je dával Mu, On nechtěl.  
Líp za Adama bylo,  
jenž nedal mnoho práce s učením.«

<sup>1</sup> Vyrozumívá se po každé strofě.

<sup>2</sup> Šalomoun.

5.

I přestal Zlý  
svou líčit strast:

»Jsem bez práce  
pro Ježíše.

Celníci, dívky sběhly k Němu.  
Čeho bych se měl chopit,  
já, pán kdys lidí všechněch,  
čím žákem mám se státi?«  
Hřích rovněž pravil: »Třeba,  
bych změnil se,  
být přestal, čím jsem býval.  
Syn Mariin, Jenž přišel,  
ve tvory nové lidstvo přetvořil.«

6.

Smrt hltavá  
tak zalkala:

»Půst nyní znám,  
dřív neznámý.

Co Ježíš koná shromáždění,  
kvas Jeho půst mi hlásá.  
Jediný ústa zavřel,  
jež mnohá zavírala.«  
Dí peklo: »Hlady pykám  
svou hltavost.  
Vítěz, jenž při zasnubách  
ve víno vodu změnil,  
životem zaměňuje mrtvých plášť.

7.

Bůh učinil  
kdys potopu  
a omyl zem,  
s ní zločin smyl,  
oheň a síru přiveď na ni,  
by vybělil ji skvrny.  
Sodomské ohněm dal mi  
a potopou zas obry.  
Chřtán Sanhéribuv zavřel,

můj otevřel.

Tak bylo mi to milé.  
Teď místo vražd dle práva  
dal Synem život mrtvých dobrotě.«

8.

»Já proroky  
i poctivce  
jsem zřel,« děl Zlý  
svým straníkům.  
»Ač mocné byly jejich síly,  
byl přece v nich můj nádech,  
neb těsto synů lidských  
příbuzno s kvasem naším.  
Ač v těle Adamově,  
On mate nás,  
neb kvas náš nevládne mu.  
On člověkem i Bohem,  
v Něm lidství Jeho s božstvím  
smíšeno.<sup>3</sup>

9.

Mnou Adam zřen,  
ta studnice,  
z níž vyvěly  
vše rodiny.  
Já děti jeho zkoumal, zkoušel  
je po jednom. než nezřel,  
by část či jedna božská,  
půl druhá byla člověk.  
Mojžíše — skvěl se září —  
já pokoušel,  
jazykem jeho zmátl —  
Toho ni v přemýšlení:  
tak pramen očistil svých myšlenek,

10.

Chtíč tělesný  
tkví v tělech všem.  
Když oni spí,  
ten chtíč v nich bdí,

<sup>3</sup> Dnes bychom nemohli užít slova »smíšeno«, protože od dob sv. Efrema se odborné theologické názvosloví přesně vyhranilo. V theologii užíváme slova »spojeno«.

kdo ve bdění se tvářil čistým,  
pomocí snu jej matu;  
ssedlina těla hne se  
pohnutím tajným útroh.  
Tak bdící já i spící  
máť zároveň.  
Ten jediný je čistý,  
Jejž ani snem jsem nezmát,  
i ve spánku Jenž svatý je a čist.

11.

A jiný též  
On v dětstvích byl,  
než děti jsou,  
jež viděl jsem.  
Ni částky své v Něm neviděl jsem.  
Bál jsem se Jeho dětství,  
Heroda ponouk' proto,  
s děťátky by byl zabit;  
že unikl, mě velmi  
pak děsilo.  
Jak vycítil jen taj náš?  
Od mágu dary přijal,  
vysmál se, zved se, unik' mečům

mým.

12.

Já děti zřel  
jsem poutivcu,  
zřel děťátka  
jsem cudných žen,  
je od dělohy zkoumal všechny,  
a viděl jsem v nich kvas náš:  
klnoucí, plné hněvu  
i zlostné, závistivé —  
plody, jimž jenom kázeň  
dá sladce zrát.  
Než Tento od zárodku  
byl dobrý plod a choval  
sladkost, jež sladkě činí hříšníky.

13.

Co nemluvně  
On učitel  
už lidí byl.

Pro Jeho zář  
kněz, který nes' Jej, žasl nad Ním.  
Halil se v mourost starců.  
Josef Ho opatroval,  
Jím pyšnila se Matka.  
Byl pomocí již v dětství  
všem, kdo Ho zřel,  
byl ziskem pro Svě známé.  
Ode dne, v svět kdy přišel,  
byl pomocníkem lidstvu slávou  
Svou.

14.

Zkad vzpučel mi  
plod Mariin,  
rév hrozen, ne  
však přírodních?  
Já tonu nyní v pochybnostech:  
Jej nechat být se bojím,  
že Jeho kázní sládnou,  
kdo mají hořkost moji;  
když pošlapu Ho, zdrtím,  
mě jímá strach,  
aby se nestal opět  
hříšníkům novým vínem,  
jimž zpiti, model zapomněli by.

15.

Hle, děsí mě  
On obojím,  
jak smrtí Svou,  
tak životem.«  
Dí Zlému jeho služebníci:  
»Ač obé nebezpečno,  
nám snazší břímě malé,  
smrt volit nežli život;  
ať Smrt nám poví, z dobrých  
zda kdy kdo byl,  
ze spravedlivých vzkříšen.  
Ze synů reku, slavných,  
neunik' nikdo peklu žravému.«

16.

(Satan pokračuje:)

»Van větru spíš  
lze prozkoumat.  
Plod Mariin  
kdo probádá?  
Když plakal, slzou obloupil mě.  
Když říkal jsem, by vrh' se  
se střechy chrámu, mnil jsem,  
ze strachu že se nevrh';  
když s hory však jej svrhli,  
lét' ve vzduchu,  
u studny znaven used'.  
V těch změnách nevyznám se —  
On chodí po souši i po vodě.

17.

Já zřel, že hlad  
jak člověk měl;  
chléb vytrh' Jej,  
ježž rozmnožil.  
Hned z počátku Jej zkoumat šel  
jsem:  
ptal se jak nevědoucí.  
I z toho vytržen byl,  
zjeviv, jak zná vše tajné.  
Iskarjotského zvolil,  
jak neznal by,  
a ukázal, že znal jej,  
ač poutal, rozvazoval.  
Ponoril, vynořil se, zkoupal mě.

18.

Znak jediný,  
ježž na Něm zřím,  
mi posilou  
je nade vše.  
Jej na modlitbách zře, jsem jásal,  
že barvu změniv, bál se,

<sup>4</sup> Eva

pot Jeho — kapky krve,  
neb cítil, den že přišel.  
Ten znak mi zdál se krásný  
tak nade vše,  
ač neoklamal-li mě.  
Když podvedl mě v tomto,  
je veta po mně, po vás, sluhové!«

19.

I zabouřil  
všech ďáblů voj:  
»Znak hanebný  
zřít na tobě.  
To nikdy nestalo se tobě.  
Vždy krátkou radou slynuš.  
Syn Marjin bere města —  
odkládáš vyjádření.  
Vstaň, vyraz, v boj se dejme!  
Je hanbou nám,  
by mnohé přemoh Jeden.  
Když nemoc, strach ti brání,  
nám porad' v boj a sám si zůstaň  
zpět!«

20.

(Satan odpovídá:)  
Ten Ježíš sám —  
já z jeho slov  
se poučil,  
jak v boj s Ním jít.  
Vždyť pravil: »Rozdvojen jest  
ďábel  
sám v sobě, není pevný.«  
Chtě s námi bojovati,  
zbraň dal nám proti Sobě.  
Rozdvojte žáky Jeho!  
Rozdvojené  
je těmi přemůžete  
— hadem a Hawwou,<sup>4</sup> jimiž  
já kdysi přemohl jsem Adama.«

21.

Smrt odpoví,  
tak Zlému řkouc:  
»Proč ustávat?  
Ne tak tvůj zvyk!  
Ty opovržené a malé  
jsi lovil pohodlně,  
Ježíše, Jenž všech větší,  
jak chtěl jsi uloviti?  
Chuť šípů zdésila tě,  
jimiž tě stih',  
když pokoušen byl tebou?  
Ty, já, tví služebníci,  
sláb sbor náš s Mariiným Synem  
v boj.

22.

Já radím teď.  
když dovolí  
nám tento spor  
cos podniknout:  
Jdi, v onom záků Jeho spočiň!  
S hlavami hlava mluviž!  
Vše vojsko svoje vyšli,  
ať vzbouří farizeje!  
Ty sám pak vzpurně nemluv  
po zvyku svém:  
— Když Bohem jsi, skoč odsud! —  
Jej s láskou políb, vydej!  
Přivedem závist s mečem Levitů.«

Přeložil rozměrem originálu  
Dr Miloš Borecký

P. Silv. M. Braitto:

### *Maria nám pomáhá růsti v lásce*

Všem bylo řečeno: »Milovat budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vši síly své a ze vši mysli své...« Ale, Bůh, nekonečný, nekonečně dobrý, je zároveň nekonečné lásky hodný. Kdo jej zde na zemi může dokonale milovati, tak jak by si to sám přál a jak by toho Bůh byl hoden? Je nám dáno toto přikázání jako cíl, říká sv. Tomáš, abychom se stále usilovně snažili o jeho naplnění, jak jen právě dovedeme, a abychom stále byli podněcováni velikostí Boží a tedy i velikostí jeho láskyhodnosti k tomu, abychom mu stále více dávali, abychom stále věrněji, stále radostněji a uvědoměleji ho milovali.

Láska roste láskou a roste především Bohem. Roste pomocí všech, kteří jsou s námi spojeni v tajemném těle. Roste přeblaženou Pannou, protože jednak dokonale Boha milovala tak, jak je to lidem jen vůbec možné, jednak stojí jí nejbliže jak Bohu, tak nám. Když se rozlévá její láska, zaplavuje i nás. Jako žijeme všichni ze života všech, jako milujeme láskou všech, tak rosteme a žijeme z lásky Matky nejsvětější.

Láska je oživující rosa celé naší bytosti a všech našich skutků. Jakmile žijeme láskou, je krásné všechno, co konáme, všechno má před Bohem cenu. Takto řekl ostatně sám Ježíš, že cokoliv učiníme komukoliv z lásky k němu, jemu samému jsme učinili. Láskou jsme účastni Božího života, a tak co konáme z lásky, konáme ve svaté atmosféře účasti na Božím životě. Proto má nesmírnou cenu i nejnepatrnější úkon z lásky a v lásce nadpřirozené konaný. K tomu není třeba stále vzbuzovat úkony lásky, nebo si připomínati lásku. Jakmile jsme posvěcující milostí a životem



z ní zaměření k Bohu jako ke svému poslednímu a nejvyššímu cíli, láska sama posvěcuje všechno. To ovšem lásce nestačí. Láska chce mít milovaného u sebe, hovořiti s ním, stýkati se s ním, děliti se o radosti i bolesti, s ním se raditi, prostě srůst s ním, vrůst do něho. Proto netřeba lásce připomínat, aby milovala, aby se vrhala do náruči milované bytosti. Láska nás sama pudí, abychom se stále více věnovali Bohu, myslili na něho, s ním se těšili, u něho se hřáli. Není možné abychom milovali Boha a nevzpomněli si na něho, nebo se musili nutit a povzbuzovat a cvičiti v projevech lásky k němu.

U Marie Panny vidíme, jak prostě a samozřejmě možno milovati Boha nejvyšším způsobem. Láska, kterou Maria dala Bohu, byla láskou dokonalou. Dala mu vše, i když věděla, co ji čeká. Byla plná milosti, ale přijala také plnost úlohy a oběti. Milovala s takovou samozřejmostí, že lidé ulpěli jen na liteře, protože ta litera mluví s takovou samozřejmostí o Mariině oběti a pohotovosti, dají se tím strhnout k jakémusi podceňování Marie Panny. Právě to je největší chvála velikosti její obětavé lásky, že vše učinila tak samozřejmě, prostince, že se to malodušným lidem zdá opravdu jako něco samozřejmého a nepatrného.

Když si vzpomeneme na to, jak proroci i Mojžiš se báli blízkosti Boží, jak prchali proroci před tváří Páně, jak se vymlouvali, že neumějí mluvit, nebo že jsou prostými pastýři. Maria přijímá neslychané tajemství, že počne z Ducha svatého, že porodí Vykupitele, kterého čeká těžký život a hořká smrt... Z lásky k Bohu a k nám přijala tento nesmírně vznešený, ale zároveň také těžký úkol. Následovala Ježíše i na jeho apoštolských cestách až na Golgotu a tam obětovala své mateřské srdce spojené se srdcem Kristovým.

Maria žila z plnosti své milosti, protože žila plnost lásky. Tak nám pomáhá Maria růsti v naší lásce tím, že nás učí, abychom dovedli odpovídati na milost Boží onou láskou a oním stupněm lásky, který žádá od nás Bůh darem, a stupněm milosti, kterým nás obohacuje, a úměrně s úkolem, který Pán předkládá od případu k případu naší lásce. Maria odpovídala celou bytostí každým okamžikem a ve všech možnostech na plnost milovati, na blízkost Boží v sobě, na přebývání nejsvětější Trojice v sobě, na působení Trojice nejsvětější v sobě po dobu, kterou nosila Božího syna ve svých útrobach chystajíc mu lidské tělo. Skutečnost její pokory při očišťování, její víry na svatbě v Káni, její lásky sledující Krista na všech jeho cestách a spojující se s ním v neochvějně důvěře, zatím co apoštolové selhali v jeho oběti na Kalvarii, ukazuje, jak celou svou bytostí žila láskou.

Tím je nám učitelkou lásky nadpřirozené, abychom i my po jejím vzoru dávali Boží lásce vše, co od nás požádá. Neboť pro každý skutek lásky dává nám Bůh dostatečně milosti a síly. Jestliže použijeme milosti k úměrné lásce, poroste naše láska jako rostla láska Marie Panny, že dovedla všechno Bohu podati, i své mateřské srdce, k největší oběti.

Abychom to dovedli, je třeba žít, jak je důstojně křesťana a člověka, to jest z uvědomělé, stále uvědomělejší lásky. Tak jako jsem řekl, že není třeba, abychom stále mysleli na lásku a že to a ono chceme z lásky konati, je nutné přece, protože láska je zvidavá a tíhne ke spojení s milovanou bytostí, abychom žili stále více z uvědomělé lásky, která tíhne ke spočinutí v Bohu, která se přivívá k Bohu, která se s ním intimně svívá, k němu spěchá, k němu se vrací, k němu vše zaměřuje stále lidštěji, to jest stále uvědoměleji. Jinak by těžko obstála naše láska ve všech zápa-sech a těžkostech, kdybychom žili jen jakoby vnějším naplňováním Boží vůle. Láska, má-li být láskou lidskou, nemůže ani žít ani růsti bez vroucího styku. Ostatně pravá láska sama je k tomu puze. Když plníme vůli Boží, naplňuje nás Bůh tak sebou, že propuká naše láska takto živená ke stále těsnějšímu a vroucnějšímu spojení s Bohem.

Maria cítila své vnitřní spojení s Kristem, cítila své spojení s Bohem, jemuž všechno dala. Nemohla se od něho odloučiti a proto šla za ním všude, kudy on kráčet. Proto ji také nalézáme skoro všude s Ježíšem. Její vnitřní spojení táhlo ji ke spojení i vnějšimu. A své vnější spojení naplňovala spojením vnitřním. Tak i ty porosteš v lásce, jestliže jak tvoje nitro, tak tvá práce budou navzájem spojeny v jedné lásce, jestliže tě bude vnitřní láska puditi, abys Pánu vše učinil a dal co bude od tebe chtít, a abys to, co takto budeš navenek dávat, naplňoval co nejintimnějším spojováním s ním. To je nejkrásnější a nejjistější růst, když se z tvé práce a z tvých modliteb, z tvých retných modliteb i z tvého vnitřního spojení s Bohem stane jedna jediná láska.

Byla plná milosti. To znamená, že každého okamžiku ta plnost rostla, každého okamžiku měla jinou tvářnost a jiné požadavky. A každou chvíli na to Maria odpovídala, tak jak to právě milost dávala. Stále může být přítomna v tobě posvěcující milost a nikdy nejsi v posvěcující milosti bez milosti pomáhající. Každá nová potřeba, nový úkol a nová obtíž ti přivádí novou pomáhající milost. Jakmile používáš pomáhající milosti, roste v tobě posvěcující. Jsi blíže Bohu, více a lépe mu rozumíš, a jsi stále pohotovější a schopnější dát vše Pánu. Vše učiniti, aby v tobě a ve tvém životě rostlo dobro Páně, to jest, sláva jeho. Láska totiž chce dobro milovanému. Dobrem pak Božím u nás je sláva jeho, sláva jeho svrchovanosti, kterou prohlašujeme a uskutečňujeme stále dokonalejší poslušností k vůli Boží, když stále více ukazujeme ve skutečnosti, že Bůh je nám vším, že má prvé místo v celé naší bytosti a v celém našem životě.

Maria je však naší matkou. Matka se snaží přelíti své vnitřní duchovní bohatství, své ctnosti, svou zbožnost svým dětem. Takové je i mateřské srdce Mariino. I ona touží po tom, abychom my, její děti jejího Syna a jejího probodeného srdce podobně rostli ve své lásce jako ona. Jednak nám přelévá svou plnost, protože je spojena s námi, jednak nám vyprošuje tuto krásu lásky, protože jí není lhotejný osud jejích dětí a zásluh jejího Syna, který zemřel nejenom pro naše spasení, nýbrž také

pro naše posvěcení, pro naše nejvyšší posvěcení. Tedy jistě jí leží na srdci, aby nevyšly naprázdno u nás zásluhy jejího Syna.

Zkušenost ukazuje, že ti, kteří žijí opravdu v důvěrném styku s Matkou Boží, kteří ji obdivují a následují, že žijí velkou láskou k Ježíši. Jestliže někdo žárli na úctu mariánskou jakoby zastíňovala úctu a lásku ke Kristu, tak to může platit jedině o úctě sobecké, povrchní, formulkové, až pověrečné, která jen něco pozemského lacino od Marie chce. Ale, kdo se sžívá s Marií, zahojí podobnou láskou jakou hořela Maria. Chce všechno Bohu dát, nechce s ním o nic smlouvat. To je právě známka oné plnosti, kterou Maria žila, žije, když takto zapaluje srdce, která jdou přes ni a k ní, aby se u ní naučila bezvýhradné, nesmírné její lásce.

Navenek byl Mariin život velmi prostý. Její láska k Bohu se projevovala plněním všedních povinností, které neslo s sebou její poslání matky Ježíšovy. Den jako den, stejné všední povinnosti. Protože však milovala, dovedla vidět právě v oněch všedních povinnostech možnosti projevu, uskutečňování své lásky.

Někteří lidé si představují lásku jen v opojení velkolepých činů. Ale láska sama je něco velkolepého, ať již se uskutečňuje sebevšednějšími úkony. Tomu nás učí Maria, abychom dovedli chápat svou lásku jako věrnost k těm tisícovým dennodenním všedním povinnostem, abychom je dovedli prozařovat, prosvěcovat láskou, která se nechce jen blýskat, nýbrž prostě hořet jako plamen, stále, stále, vytrvale. Láska je ve většině případů složena z obyčejných úkonů. Ale právě toto verné plnění denních všedních úkonů z lásky nám umožňuje, abychom dovedli pak být věrní a přinášet velké oběti a uskutečňovat velké činy, jakmile Bůh pokyne.

To mně připomíná opět Greenův román Moc a sláva. Nešťastný kněz se odvážil heroismu, ačkoliv nebyl cvičen ve věrnosti všední.

Všední den je obyčejně naplněn běžnými úkony a pracemi našeho stavu ve prospěch bližních. Každé povolání má totiž zajistit obecné, společné blaho všech. A tím zároveň prokazujeme svou lásku k Bohu, protože Bůh miluje nás i bližní a chce, abychom milovali své bližní v něm a jeho ve svých bližních, protože on stvořil i bližní, chce i jejich štěstí i jejich pozemské štěstí a nám toto štěstí svěřuje. Máme být Božími prostředníky u bližních. Tím dokazujeme svou lásku k Bohu, jestliže dovedeme vidět v bližních jeho vůli a jeho lásku k bližním a tak vidět v bližních Boha, Kristovu krev i za něho prolitou. Tak chápeme, že pro Boha, pro Krista pracujeme, jakmile pro své bližní pracujeme ve svých všedních povinnostech a denních pracích. I v této lásce musíme růst a touto láskou rosteme v lásce Boží. Touto láskou roste láska Boží v nás, jako rostla láska Marie Panny, která od onoho svolení z lásky k nám stát se Matkou Mesiáše, o jehož hořkostech věděla z Písma, dovedla přinést všechny oběti Matky neviděné, až k oběti mateřského srdce krvácejícího nad mukami svého Dítěte na Golgotě.

Čím je kdo plnější Boha, tím více se snaží i druhým Boha přiblížit a umožnit jim milovati ho co nejdokonaleji. To je smyslem účinné lásky k bližnímu, stavovských povinností, milosrdné lásky a apoštolské horlivosti. Dát uvěřit světu láskou naši v lásku Boží, která naši lásku zapálila, umožniti jim moci se věnovati této lásce. Pravá láska k Bohu nemůže být bez lásky k bližnímu. Bližního vidí, bližního přijímá v lásce Boží, bližnímu pomáhá k této lásce.

Této lásce se učili velcí dobrodinci trpícího lidstva u Marie Panny. Všechny křesťanské hrdiny lásky k bližnímu vidíme u Matky Boží. Na jejím srdci hřáli srdce svá, od ní si vyprošovali pomoc a sílu, u ní se učili lásce velkodušné, lásce vynalézavé. Kdo opravdu miluje Matku Boží, musí hořeti láskou k bližnímu. Kdo nehoří, i kdyby nevím jak krásně o Marii mluvil a psal, jest daleko od ní. Kdo umí jako ona spojovati lásku k Bohu s láskou svou a láskou k bližnímu, je pravým ctitelem mariánským, jest jejím učedníkem a miláčkem. A ten pak také zanotí nejkrásnější hymny na Marii. Ve spojení její lásky k Bohu a k bližnímu uvidí její největší krásu a velikost. Osvěží vás taková krásná antologie, kterou složil nesmrtelný theolog Scheeben, obnovitel theologie v 19. století, vyprav ze všech století to nejkrásnější, co vyzpívala srdce zapálená láskou k Marii, protože k Bohu a k bližnímu.

Sv. Germanus nazval Marii harfou Ducha svatého. Tak umí krásně s Bohem mluvit, hrát mu, zpívat o něm a opěvovat ho v práci a ve službě bližních i v nejprostších modlitbách, kdo se dá jako ona vésti Duchem svatým, skrze něhož je láska rozlita v srdcích našich, v kterých přebývá.

Juliana z Norwiche:

## *Osmé zjevení Boží lásky*

(1)

Potom mi Kristus ukázal část svého utrpení při svém umírání.

Viděla jsem jeho obličej vyprahlý a bezkrevný zsinálým umíráním. A později ještě zsinalejší, mrtvý a vysilený; a pak ještě více zmrtvěl do modra; a pak nabyl ještě více hnědomodré barvy, jak se tělo stávalo stále mrtvějším. Neboť Jeho Utrpení mi bylo ukázáno povětšinou v Jeho svatém obličejí (a zejména v Jeho rtech): tam jsem viděla ty čtyři barvy, ačkoli předtím se mi jevil svěží, zardělý a příjemný. Byla to kormutlivá změna na pohled, toto hluboké umírání. A rovněž tělesné šťávy se srážely a vysychaly, jak jsem to viděla, a to líbezná tělo bylo hnědé a černé, celé se proměnilo ze svého světlého, živého zbarvení ve vyprahlé umírání.

V téže době, kdy náš Pán a svatý Spasitel umíral na Dřevě, vanul suchý,

drsný vítr a bylo neobyčejně chladno, jak se mi zdálo, a po celou tu dobu drahocenná krev vytékala z líbezného těla docela volně, ale v líbezném těle Kristově zůstaly šťávy, jak bylo ukázáno.

Bezkrvnost a bolest vysušovaly zevnitř; a vanutí větru a chlad přicházející zvenčí se setkávaly v líbezném těle Kristově. A to čtveré — dvojí vnější, dvojí vnitřní — postupem času vysušelo tělo Kristovo. A třebaže tato bolest byla pronikavá a ostrá, trvala podle mého vidění velmi dlouho a bolestně vysušila všechny životní síly Kristova těla. Tak jsem napohled viděla líbezné tělo prahnout část po části v údivných bolestech. A pokud v Kristově těle trvala nějaká životní síla, trpěl bolest.

Toto dlouhé trápení mi připadalo, jak by byl býval sedm nocí mrtev, umíraje, s duší na jazyku, zakoušeje poslední (předsmrtné) bolesti. A když říkám, že se mi zdálo, jako by byl býval sedm nocí mrtev, chce se tím říci, že líbezné tělo bylo tak bez barvy, tak vyschlé, tak scvrklé, tak mrtvolné a tak zbědované, jako kdyby byl býval sedm nocí mrtev, neustále umíraje. A podle mého názoru vysoušení Kristova těla bylo největší a poslední mukou jeho Utrpení.

(2)

A v tomto umírání byla má mysl soustředěna na Kristovo slovo: ŽÍZNIM.

Viděla jsem totiž u Krista dvojí žízeň: jednu tělesnou, jednu duchovní, o níž budu mluvit v kapitole jedenatřicáté.

Neboť toto slovo bylo ukázáno o tělesné žizni, jež, jak jsem vyrozuměla, byla způsobena ubýváním vláhy. Neboť svaté tělo a kosti byly zbaveny krve a vláhy. Svaté tělo dlouho vysychalo svíráním hřebů a vahou těla. Neboť jsem vyrozuměla, že pro jemnost sladkých rukou a sladkých nohou a pro velikost, tvrdost a ohavnost hřebů se rány rozdíraly a tělo poklesalo pro svou váhu, visíc po dlouhou dobu. A k tomu ještě hlava byla probodávána a svírána Korunou celou pokrytou sraženou krví, a líbezné vlasy a prahnoucí maso lnulo k trnům a trny k prahnoucímu masu; a na počátku, dokud maso bylo svěží a krvácelo, ustavičné vtlačování trnů rozšiřovalo rány. A dále jsem viděla, že sladká pokožka a jemné svalstvo, s vlasy i krví, byly trny úplně odtrhávány od kostí, čímž byly trhány na mnoho kusů, jako látka, která se napíná, a jakoby náhle odpadávaly svou tíhou a uvolněností, dokud měly přirozenou vlhkost. A to mi působilo veliký zármutek a hrůzu, neboť kdyby bylo po mém, ani za nic bych nebyla chtěla to vidět. Jak se to stalo, nevím, ale pochopila jsem, že to způsobily strašlivé trny a prudké a zlomyslné naražení trnové Koruny, surové a nelítostné. To trvalo chvíli a brzy pak se to začalo měnit, a já jsem se dívala a divila jsem se, čím to. A pak jsem viděla, že je to proto, že to začalo usychat a pozbývat částí své váhy a ssedat se kolem Koruny. A tak to utvořilo dokola kruh,

jakoby korunu na koruně. Trnová Koruna byla zbrocena krví a ta druhá koruna (krve) a hlava byly celé stejně zbarveny jako sražená krev, když uschne. Kůže, kterou bylo vidět na hlavě a na těle, byla svráštělá a zahnědlá jako suché dřevo, když je staré; a obličej byl hnědší než tělo.

Viděla jsem čtverý druh vyprahlosti. První byla bezkrevnost; druhý byla bolest, která následovala; třetí bylo zavěšení ve vzduchu, jako lidé větší plátno, aby uschlo; čtvrtý byl v tom, že Král v těle žádal nápoje a nebylo mu ve vši jeho bidě a strasti ničím poslouženo k úlevě. Ach, prudká a strašná byla jeho muka, ale tvrdší a strašnější to bylo, když došla tělesná vláha a tělo začalo takto vysychat a scvrkat se.

To byla muka, která se jevila na svaté hlavě: první působená při umírání, dokud hlava měla ještě vláhu, a ta druhá, pozvolná, se svráštujícím vysoušením a s větrem vanoucím zevně, který Ho vysušoval a trýznil Ho chladem více, než mé srdce může pochopit.

A jiná muka, o kterýchžto mukách, jak jsem pochopila, vše, co bych mohla říci, by bylo nedostatečné; neboť se to nedá vyličití.

Toto zjevení Kristových muk mě naplnilo bolestí. Neboť jsem věděla dobře, že trpěl jen jednou, ale On mi to chtěl ukázat a naplnit tím mou mysl, jak jsem předtím zatoužila. A v celém tom čase Kristových muk jsem necítila bolest leč pro bolesti Kristovy. Potom jsem si pomyslíla: »Měla jsem pramalé ponětí o tom, jaká to byla bolest, již jsem si žádala,« a já ubožačka jsem toho litovala, myslíc si: »Kdybych byla věděla, jaké to bylo, nebyla bych měla chuť za to prosit.« Zdálo se mi totiž, že ty mé bolesti přesahovaly smrt tělesnou.

Pomyslíla jsem si: »Je nějaká bolest jako tato?« A bylo mi v duchu odpověděno: »Peklo je jinačí bolest, protože tam je zoufalství. Avšak ze všech trýzní, jež vedou k Spáse, největší je tato trýzeň, vidět Lásku trpět. Jak by mohla být pro mne nějaká trýzeň větší než vidět trpět Jeho, který je celý můj život, celé mé štěstí a celá má radost?« Tu jsem věrojatně pocítila, že miluji Krista tak mnohem více než sebe, že není bolesti, kterou bych mohla trpět tolik jako pohledem na Jeho muka.

(3)

Tu jsem viděla i část spoluutrpení naší Paní, svaté Marie, neboť Kristus a ona byli tak sjednoceni v lásce, že velikost její lásky byla příčinou velikosti její bolesti. Neboť v tomto (vidění) jsem spatřila podstatu přirozené lásky tvorstva k Němu, pokračující v milosti; kterážto vroucí láska se nejplněji projevila v Jeho sladké Matce a přesáhla u ní všechnu míru, neboť jako Ho milovala více než všichni ostatní, tak i její bolesti přesáhly všechny ostatní. Neboť čím je láska vyšší, mocnější, sladší, tím větší zármutek cítí milující, když vidí trpět to milované tělo.

A všichni Jeho uředníci a všichni Jeho praví milovníci trpěli bolesti přesahující jejich vlastní tělesnou smrt. Neboť jsem si jista z vlastní

zkušenosti, že nejmenší z nich Ho miloval o tolik více než sebe, že to přesahovalo všechno, co bych mohla říci.

V tom jsem viděla po svém rozumu veliké pouto jednoty mezi Kristem a námi, neboť když on trpěl, my jsme trpěli.

A všichni tvorové, kteří mohou trpět bolest, trpěli s Ním; to jest, všichni tvorové, jež Bůh stvořil k naší služebnosti. Obloha, země umdlévaly zármutkem v své přirozenosti v čas Kristova umírání. Neboť náleželo přirozeně k jejich vlastnosti znát Ho jako svého Boha, v němž záleží všechna jejich síla; když On umdlával, pak nutně slušelo i jim pro spřízněnost mezi nimi, aby cítily mdlobu s Ním, jak jen mohly, ze zármutku nad Jeho utrpením.

A takto ti, kdo byli Jeho přáteli, trpěli bolest z lásky. A vůbec všichni, to jest i ti, kteří Ho neznali, trpěli odnětím všelikých útěch kromě tajemné udržující moci Boží. Mluvím o dvojitým druhu lidí, jak je mohou představovat dvě osoby, Pilát a svatý Diviš z Francie, který byl v té době pohan. Neboť když viděl neobyčejné a podivné bědy a hrůzy, jež nastaly v té době, řekl: »Buď nastává konec světa nebo Ten, jenž je Tvůrce Přírody, trpí.« Pročež napsal na oltář: TOTO JE OLTÁŘ NEZNÁMÉHO BOHA. Bůh, jenž ve své dobrotě dává planetám a prvkům sloužit stejně lidem svatým i zlořečeným, odňal je v té době obojím; pročež ti, kdo Ho neznali, měli v té době souzení.

Tak byl náš Pán Ježíš zmařen pro nás; a my všichni jsme tímto způsobem zmařeni s ním a budeme tak, dokud nedojdeme Jeho blaženosti, jak řeknu později.

(4)

Tehdy jsem toužila pozdvihnout zrak od Kříže, ale neodvážila jsem se. Neboť jsem dobře věděla, že dokud pohlížím na Kříž, jsem v bezpečí; proto jsem nechtěla svolit k ohrožení své duše, ježto mimo Kříž nebylo jistoty pro postrach démonů.

Potom jsem byla v duchu pobídnuť, jako by mi bylo přívětivě řečeno: »Vzhlédni k Nebi k Jeho Otcí.« A pak jsem dobře viděla, skrze víru, kterou jsem měla, že mezi Křížem a Nebem není nic, co by mi mohlo ublížit. Slušelo se mi buď abych pohlédla vzhůru nebo abych odpověděla. Odpověděla jsem v nitru celou mocí své duše a řekla jsem: »Nikoli, nemohu, neboť Ty jsi mé Nebe.« Tak jsem vyjádřila svou nechuf. Neboť raději bych byla bývala zůstala v těch bolestech do Soudného dne, než bych byla přišla do Nebe jinak než skrze Něho. Věděla jsem totiž dobře, že On, jenž mě spoutal tak krutě, sejme mi pouta, až bude chtít. Tak jsem se naučila volit si za Nebe Ježíše, jež jsem v té chvíli viděla jen v bolestech; netoužila jsem po jiném Nebi než po Ježíši, což bude mou blažeností, až tam dojdu.

A to mi bylo vždycky útěchou, že jsem po celou tu dobu Utrpení a

zármutku volila za své Nebe Ježíše, skrze Jeho milost; a to mi bylo poučením, abych tak činila vždycky — volila jen Ježíše jako své Nebe v slasti i strasti.

A třebaže jakožto bídné stvoření jsem toho litovala (řekla jsem již dříve, že kdybych byla věděla, jaká to bude bolest, nebyla bych měla chuť o to prosit), zde jsem pravdivě poznala, že to bylo zpěčování a křehkost těla bez souhlasu duše, již Bůh nepřičítá žádnou vinu. Litovati volby a chtít ji, to byly dvě protivy, které jsem cítila zároveň v téže chvíli. A to jsou dvě části: jedna vnější, druhá vnitřní. Vnější část je naše smrtelná tělesnost, která je teď stížena bolestí a strastí a bude vždycky v tomto životě; to jsem silně pocítovala v té době a byla to tato část, jež litovala volby. Vnitřní část je vysoký, blažený život, který je celý pln míru a lásky; a to bylo cítěno více vnitřně; a právě v této části jsem mocně, moudře a s neochvějnou vůlí zvolila Ježíše za své Nebe.

A to jsem vpravdě viděla, že ta vnitřní část je pánem a velitelem vnější a nepřijímá na sebe ani nedbá na její vůli, nýbrž celé její chtění je zaměřeno k sjednocení s našim Pánem Ježíšem. Ze by vnější část přiváděla vnitřní k souhlasu, to mi nebylo ukázáno; ale že vnitřní přitahuje vnější skrze milost a že obě budou sjednoceny v blaženosti bez konce skrze moc Kristovu — to mi bylo ukázáno.

##### (5)

A tak jsem viděla našeho Pána Ježíše umdlévati po dlouhou dobu. Neboť sjednocení s Božstvím dalo z lásky lidství sílu trpět více, než by mohli trpět všichni lidé; nemyslím jen trpět větší bolest, než by mohli trpět všichni lidé, nýbrž také že vytrpěl více bolesti, než by všichni lidé, kteří kdy byli od začátku až do posledního dne mohli vyslovit nebo si představit, uváží-li se důstojnost svrchovaného vznešeného Krále a potupná, opovržená, bolestná smrt. Neboť On, jenž je nejvyšší a nejvznešenější, byl nejúplněji zmařen a nejúplněji opovržen.

Neboť nejvyšším dobrem, jež je možno vidět v Utrpení, je uvažovati a věděti, kdo byl Ten, jenž trpěl. A v tomto (vidění) dal mysli spatřiti částečně vysokost a vznešenost slavného Božství a zároveň drahocennost a jemnost svatého Těla, jež byly spojeny; a také odpor, jež má naše přirozenost k utrpení. Neboť jako byl (Ježíš) svrchovaně jemný a čistý, tak byl i svrchovaně silný a schopný trpět.

A On trpěl za hřích každého člověka, který bude spasen; a viděl zármutek a sklíčenost každého člověka, a rmoutil se nad tím pro svou dobrotivost a lásku. (Neboť tak jako naše Pani se trápila pro jeho muka, tak i On se trápil pro její trápení, a více než ona, nakolik bylo Jeho sladké lidství vzácnější co do přirozeností.) Dokud byl podroben utrpení, trpěl za nás a rmoutil se nad námi; a teď je oslaven a není již podroben utrpení, a přece trpí s námi.



A já, spatřujíc to vše z Jeho milosti, viděla jsem, že Jeho láska, kterou má k naší duši, byla tak silná, že ochotně si zvolil (utrpení) s velikou toužebností a tiše je snášel se zalíbením.

Neboť duše, která na to tak patří, je-li zasažena milostí, vpravdě postřehne, že bolesti Kristova Utrpení přesahují všechny bolesti, ty totiž, které budou proměněny ve věčnou nezměrnou radost silou Kristova Utrpení.

(6)

Jak tomu rozumím, je Boží vůlí, abychom měli tři způsoby patření na Jeho svatě Utrpení. První je: patřiti zkroušeně a útrpně na krutou bolest, kterou trpěl. A to mi ukázal náš Pán v té chvíli a dal mi sílu a milost, abych to viděla.

A očekávala jsem vší mocí poslední vydechnutí, a už jsem myslila, že vidím tělo nadobro mrtvé; ale neuviděla jsem Ho takto. A právě v tu chvíli, kdy se mi zdálo, že život už nemůže potrvát a že musí nastati Vidění konce — pojednou (zatím co jsem patřila na týž Kříž) proměnil svůj svatý obličej. Změna Jeho obličeje změnila i můj a já jsem byla tak potěšena a rozradostněna jak jen možno. Pak mi náš Pán radostně vnukl myšlenku: »Kde je teď bolest nebo tvůj zármutek?« A já jsem byla velmi potěšena.

Porozuměla jsem, že my jsme teď podle smyslu našeho Pána s Ním na Jeho kříži v Jeho bolestech a v Jeho utrpení a umírání; a když my ochotně budeme setrvávati na témž Kříži s Jeho pomocí a Jeho milostí až do konce, On náhle promění vůči nám své vzezření a my budeme s Ním v Nebi. Mezi jedním a druhým nebude prodlení, a pak se všechno promění v radost. A tak řekl v svém Zjevení: »Kde je teď cokoli z tvé bolesti nebo tvého zármutku?« A my všichni budeme s vrchovaně blaženi.

A zde jsem vpravdě uzřela, že kdyby nám teď ukázal svůj blažený obličej, nebylo by na zemi nebo na jiném místě bolesti, která by nás zkormoutila, nýbrž všechny věci by nám byly plny radosti a blaženosti. Protože však nám ukazuje čas svého Utrpení, jak je snášel v tomto životě, a svůj kříž, proto jsme v soužení a úzkostech s Ním, jak to žádá naše krehkost. A příčina, proč to dopustil, je, že ze své dobroty chce nás povýšit k sobě ve své blaženosti; a za tu nepatrnou bolest, kterou zde trpíme, dostane se nám vysokého nekonečného vědění v Bohu, jehož bychom nikdy nemohli dosáhnout bez toho. A čím krutější byly naše bolesti s Ním na Kříži, tím větší bude naše sláva s Ním v Jeho království.

(Ze »Zjevení božské lásky«, kapitola XVI-XXI, přeložil T. Vodička.)

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

Caterinato:

## ***Sladká Maria - Maria Panna ve zbožnosti a v dile sv. Kateřiny Sienské***

Znáte tuto svěřici jako zahloubanou na kolenou nad tajemnými úradky milosrdně Boží lásky nad lidstvem. Byla tak strávena šířající láskou k bližním, chudým, nemocným a ke hříšníkům, že milovala šíleně Církev -- tajemné tělo Kristovo -- složenou z Krista a z nás poutem přesvaté krve Páně. Víme o její žhavé žizni po této krvi očišťující a obživující lidstvo. Víme, jak plála láskou ke Kristu ukřižovanému, který vydal svou krev za nás do poslední krupěje. Víme, jak klečela v úžasu nad tajemstvím plnosti Božího života v nejsvětější Trojici. Ale toto všechno u ní plynulo také z velké její lásky k Panně Marii.

Své listy začíná jménem Ježíše Krista Ukřižovaného a jménem Sladké Marie ... Sladká Maria, to bylo její stálé označení svatě Panny. Tak vychází z otevřeného boku Kristova, ale také z náručí Mariina, když mluví k papežům, biskupům, vládcům, ke kněžím i laikům i ke hříšníkům ... Všechny je volá skrze Marii, skrze Marii si troufá obracet se na ně, skrze Marii je prosí ...

Matku Boží uctívala již od pěti let. Již v pěti letech uměla Pozdravení andělské, což ovšem není nic divného, protože i u nás toto děti umějí již v tom věku. Tímto pozdravením uctívala již jako dívenka na každém schodu svou Matku. V šesti letech se jí zjevil Pán a vštípl do jejího srdce živou lásku k sobě a k Matce Páně. Matku Boží prosila, aby jí zjednala milost ustavičného svatého panenství jako ta, která první zahájila řadu křesťanských panen. V sedmi letech prosila Matku Boží takto: Prosím tě, abys mi dala, abych mohla dostat za snoubence tvého jediného Syna, po němž touží každá žilka mé bytosti ...

Byla to Maria Panna, která ukončila svým krásným zjevením trpkou zkoušku věrnosti nebeskému ženichu. Byla to také ona, která Kateřinu zasnoubila s Ježíšem. Řada zjevení Matky Boží doplňuje toto rozkošné obcování s milou dcerou Kateřinou.

Ale nejenom zjevení, která dnešním člověku říkají celkem tak málo a jež by chtěl mít nějak historicky odůvodněné, nýbrž celý život sv. Kateřiny, její zbožnost, její činnost, jsou naplněny vroucí zbožností ke sv. Panně, důvěrným utíkaním se k ní v potřebách Církvě i v jejím vlastním duchovním životě.

Ve svých Dialozích se zmiňuje o spáse hříšníka, jehož Otec nebeský přijímá pro dětinou úctu, kterou měl a zachoval si pro celý život, ke sv. Panně. Nebeský Otec praví: (Překrásná slova plná útěchy pro nás): Nezapomněl jsem na úctu a lásku, kterou choval k přečisté a sladké Matce mého jednorozeného Syna. Pro její úctu ke Slovu jí uděleno. aby

nebyl pohlcen pekelným démonem nikdo, kdo choval ať hříšník nebo světec pravou úctu a lásku k ní ...

Od Marie Panny si vyprosila, jako sama si vyprosila v horlivosti své apoštolské touhy všechny zachrániti, duši bandity Nicoly Tuldího. Prosila Marii Pannu, volala k ní: Maria, ach, jak toužím po této milosti, abys mu dala světlo a pokoj srdce, abych jej viděla obrátiti se nakonec. Byla vyslyšena a list, ve kterém toto sděluje, končí jásavým hymnem díků.

K Marii zvedá zraky hříšníků, které chce obměkčiti. Tak píše nevěstce v Perugii: Nesmi ti to připadati těžké. Utíkej se k Marii sladké, která je matkou milosti a milosrdenství. Dovede tě ke svému Synu. Ukáže mu své prsy, kterými ho kojila, a pohne jej, aby se nad tebou slitoval. Tak jako všechny listy končí zvoláním: Ježíši sladký, Ježíši lásko! tak končí tento list: Maria, sladká Matko!

Ještě několikrát ve svých listech se obrací k Matce Boží a obrací oči těch, které chce obrátit, k Marii, Matce milosrdné, k Matce hříšníků. Zapřísahá: Neodporuj slzám přečisté Matky, nepohrdej láskou, kterou má k tobě přečistá Matka Maria, ani jejími prosbami ...

Tak vede k Marii i duše čisté. Monně Pavole píše: Pamatuj, drahá sestro, na to, že jsi dala a odevzdala Marii sebe i všechny své dcery. Pros ji, ať vás přivede a odevzdá sladkému Ježíši, Synu svému. Učiní to jako sladká Matka, jako milostivá Matka milosrdenství. Nebuď nevděčná, neboť ona nezamítla tvou prosbu.

Převorovi Kongregace Panny Marie doporučuje ve jménu svatého a sladkého shromáždění — kongregace, kterou jste zřídili ve jménu Marie, naší orodovnice, Matky milosti a milosrdenství a čistoty ...

Rozmíle hovoří o Matce Boží se svým otcem Rajmundem. Připomíná mu, že to Maria jí ho dala za otce. Proto v Marii doufá, že se s ním zase setká v Římě. Vybízí ho: Stále se ve všem utíkejte k Marii. Zůstávejte ve své světničce s Marií. Přeje si, aby byl věrným služebníkem pravdy v Marii Panně.

Své žáky učila slaviti každou sobotu jako den Mariin posty a modlitbami a zvláštní vzpomínkou a rozjímáním.

Sv. Kateřina dobře prorozjímala život Panny Marie a její vznešené ctnosti doporučuje k následování. Tak především a nejčastěji doporučuje její pokoru a čistotu. Maria je vzorem pokory. Bůh, praví, oškliví si pýchu a miluje pokoru. Bůh tak miluje pokoru, že ho přiměla, aby jí světil svého jednorozeného Syna. A tato sladká Maria jej pak dala nám. Syn Boží se vtělil v ní, až když prohlásila svou oddanost a pokoru, když nahlas prohlásila se jeho služebnicí ... Tak také dokonalá duše říká s pokorou: Pane, hle, služebnice tvá, nechť se stane podle slova tvého, ale ne, jak já bych chtěla. A tak počne božskou milost ve své duši.

Maria je nám vzorem chudoby v tajemství betlémském. Maria připomíná řeholnici chudobu Páně během jeho pozemského života a již při

jeho zrození. Při jeho narození měla sladká Maria jen několik hadříků, aby jimi přikryla svého Syna.

Jinde praví: Ježíš, nejvyšší bohatství, vyvolil si dobrovolnou chudobu, takže Maria měla jen plénky k jeho přikrytí . . .

Kateřina ukazuje ještě na jiný příklad z poměru Marie k jejímu Synu. Píše to pro ty, kteří pro vůli Boží musí se vzdávat sladké přítomnosti milovaných osob. Svě matce Lapé píše z Avignonu, kde mešká za záležitostmi Církve: Učte se od kříže. Po smrti Páně a po jeho nanebevstoupení zůstala sama s učedníky Páně. Byla velkou útěchou apoštolům. Bylo to pro ni bolestné, když ji opustili. A přece pro čest a slávu Boží a pro dobro celého světa svolila a chtěla, aby odešli. Prosím vás, předrahá matko, abyste se u ní učila. Víte, že musím jít za vůli Boží. Musíte umět nésti tuto bolest pro čest Boží a pro spásu svou i mou.

Když zase jindy mešká daleko od matky, píše jí: Sdílejte společnost s Marií Pannou. Maria svolila, aby učedníci pro čest a slávu Boží a spásu duší šli ve stopách Syna Božího a aby ji opustili. A přece je nesmírně milovala. Zůstala sama jak opuštěná poutnice. I učedníci, kteří ji milují, ji opouštějí s radostí a jdou před tváře tyranů snázejíce všechny bolesti pro slávu Boží. Kdybychom se jich tázali: Proč opouštíte a to tak radostně Marii, odpověděli by: Protože jsme ztratili sami sebe a uchvátila nás láska ke cti Boží a ke spáse bližních. Tak chci, abyste i vy učinila. Vězte, že já ubohý tvor nebyla jsem pro nic jiného postavena do tohoto světa, nežli abych uskutečnila to, k čemu mne určil můj Stvořitel.

Nejjímavější naučení vyčetla Kateřina z chování Mariina pod křížem. Mluví o onom dvojsečném meči, nenávisti ke hříchu a lásce k Otci, k jeho cti, jež se tolikrát objevuje v jejím poselství. Volá: O, nejsladší Lásko! To byl meč, který proklál srdce a duši Marie Panny. Syn byl zasažen v těle. A Matka podobně. Bylo pochopitelné, aby i ona trpěla, protože přijal své tělo z jejího těla. Vidím, o ohni lásky, spojení mezi nimi. Přijala jako měkký vosk od něho skrze Ducha svatého pečeť lásky k duším, touhy po našem spasení. Přijala jako strom milosrdenství duši svého Syna, tuto duši zraněnou pro vůli Boží. Maria běžela ke smrti svého Syna s velkou láskou, aby nám dala život, s takovým hladem po vůli Boží, že ztratila všechnu lásku k sobě a běžela ke kříži jako její Syn. Maria nejenom že se nesnažila vyrvati jej smrti, nýbrž chtěla, aby zemřel . . . Neboť byla zraněna šípem lásky k našemu spasení.

Lidská pýcha se musí hanbiti při pohledu na Boha tak poniženého. V lůně panenské Matky Věčné Slovo se složilo do úrodného a čistého a svatého pole těla Mariina. Jako se vrhá semeno do země a teplo sluneční mu dává vzejít a vzhází z něho květ a plod, zatím co slupka zůstává v zemi, tak učinil Bůh, když teplem své lásky k lidskému pokolení vrhl símě svého Slova do pole Marie Panny. O, blažená a sladká Maria, tys nám dala květ sladkého Ježíše. A kdy nám tento květ vydal svůj plod?

Když bylo zaseto do půdy svatého kříže. Tehdy se nám dostalo dokonalého života. Proč však jsme řekli, že slupka zůstává v zemi? Co bylo touto slupkou? To byla vůle jednorozeného Syna Božího, jenž jako člověk byl oděn touhou po cti Otcově a naší spásě. A tato nesmírná touha byla taková, že běžel až na smrt kříže plnou potup, vytrpěv mnoho bolesti, muk a urážek. A touha Marie Panny byla tatáž, takže by i žebřík ze sebe učinila, po němž by mohl její Syn vystoupiti na kříž, kdyby nebylo jiného prostředku. Proto běžte statečně a oblect se touto sladkou láskou Mariinou a hledejte stále čest Boží a spásu duší . . .

To se stále opakuje u sv. Kateřiny: čest a sláva Boží a spása lidí. To byly její dvě jediné starosti. A obojí u ní posiluje hrdinný příklad přesvaté Panny. Tak pochopíme její vroucí rozlet k Matce Boží v extasi: O, Maria, Maria, chráme Trojice nejsvětější, ty, jež neseš ohnivou pochodeň, Maria, rozdavatelko milosrdenství. Maria, která jsi dala vzejítí božskému plodu. Kristus vykoupil svět svým utrpením, ty bolestí duše i těla.

O, Maria, tichouké a klidné moře, rozdavatelko pokoje. Pamíre země úrodné. Tys novým stromem, jenž nesl vonný květ Slova, jednorozeného Syna Božího. Do tebe, jak do země úrodné, bylo zaseto sítě Slova. Tys zároveň zemí i stromem. O, Maria, ohnivý voze, tys nesla skrytý oheň, zahalený pod popelem člověčenství. O, Maria, nádobo pokory, v tobě bylo zachováno a v tobě se skvělo světlo pravého vědění, kterým jsi se pozvedla nad sebe samu. Tys okouzila nebeského Otce. Proto i On tě unesl a připoutal k sobě jedinou láskou, neboť tento oheň tvé lásky a olej tvé pokory přitáhly jeho Božství a sklonily jej k tobě a přitáhly ho k nám, ačkoliv již jeho láska bez mezí jej pudila k nám.

O, Maria, pro tuto milost nebyla jsi pannou pošetilou, nýbrž obezřetnou. Tato obezřetnost ti kázala zeptati se anděla, jak budou možné věci, které jí zvěstuje. Věděla jsi jistě, že je to možné Bohu. Proč jsi však řekla: Muže nepoznávám? To nebyl nedostatek víry. Ty ses dívala jen na svou pokoru. O, Maria, vzbudila v tobě strach slova andělova? Zdá se spíše, že tvůj neklid vzešel z tvého podivení.

A čemu jsi se divila? Velké dobrotě Boží, kterou jsi viděla, vidouc jak jsi nehodná tak velké milosti. Proto jsi zůstala zaražena. Podivila jsi se pro vědomí své nehodnosti. Obezřetnost tvé otázky dokazuje tvou pokoru. Nebylo tu nátlaku, jen obdiv nad nesmírnou dobrotou a láskou Boží vůči ubohosti ctnosti. O, Maria, ty ses stala knihou, v níž je zapísán náš zákon. Psala do ní moudrost věčného Otce. A dnes se v té knize jeví tvá síla a lidská svoboda. Zjevuje se tu lidská důstojnost. A Duch svatý tu vpisuje celou nejsv. Trojici, když v tobě utvořil vtělené Slovo. Psala tu moudrost Otcova, to jest Slovo samo i jeho moc, když uskutečnilo toto tajemství, a Moudrost jeho, Duch svatý, protože je tajemství milosti a slitovnosti Boží.

O, Maria, Slovo ti bylo uděleno. Slovo vidím v tobě. A při tom se ne-

odloučilo od Otce. V tom všem vidím důstojnost lidskou, pro nějž Bůh učinil takové divy. A zase v tobě se jeví jeho síla a svoboda. Neboť po Boží radě, tak vážné a mocné, byl poslán anděl k tobě, aby ti sdělil tajemství této rady a žádal od tebe souhlas.

Slovo nesestoupilo dříve do tvého lůna, pokud tys nedala svolení. Anděl čeká u brány tvé vůle, až dům otevřeš tomu, jenž chce sestoupiti do tebe. Nikdy by nevstoupil do tebe, kdybys ty mu neotevřela svou odpovědí: Ejhle, já služebnice Páně, staniž se mi podle slova tvého. Bušil na bránu tvé vůle věčný a kdybys nebyla svolila, nebyl by se vtělil do tebe.

Zahanbi se a zastyď tedy, duše má, když vidíš, jak Bůh k sobě přiblížil Marii. Uvidíš jasně, že ač jsi byla stvořena bez sebe, nebudeš spasena bez sebe. Bůh čeká u brány a čeká, až Maria otevře.

O, Maria, sladká láska, do tebe je vepsáno věčné Slovo, jež nám dává život. Tys deskou, na niž je vyryto toto učení. Jakmile bylo do tebe vtištěno věčné Slovo, ihned přijal kříž svaté touhy, jež byla jakoby na něho naroubována. Sotvaže byl počat, byl stravován touhou umřítí pro spásu lidí, pro které se vtělil. A to bylo nejtěžším křížem tak dlouho nositi v sobě tuto touhu, kterou by rád ihned uskutečnil.

Utíkám se k tobě, o Maria, a prosím tě za sladkou nevěstu tvého Syna, Církev, a za jeho zástupce zde na zemi. Dej mu světlo, aby jasně rozpoznal nejhodnější prostředky k reformě Církvě svaté, aby lid zůstával sjednocen v něm, aby srdce lidu bylo zladěno s dobrem, aby se nikdy neobracel proti hlavě své. O, Bože věčný, což jsi z něho udělal kovadlinu, do které může každý bušit, jak se mu jen zachce? Všichni se ježí proti němu jazykem i skutkem.

A pak tě prosím za všechny ty, které jsi mi dal milovat obzvláštní láskou. Zapal jejich srdce, učíš z nich uhly, zapálené tvou láskou a láskou k bližnímu, aby byla připravena jejich lodička, až bude třeba jednou vyraziti. Prosím tě za ty, které jsi mi dal. Vedla jsem je, ne k dobrému, nýbrž ke zlému, protože jsem zrcadlem ne ctností, nýbrž nevědomosti a hlubokých nedbalostí. Ale dnes prosím odvážně: Toť den milosti a vím, že tobě, o Maria, nikdy nic nebylo a nebude odepřeno!

O, Maria, buď pozhnána na věky mezi ženami! Neboť tys nám dala chléb z bílé mouky. Božství bylo tak pevně spojeno s člověčenstvím, že teď již nic, ani smrt ani naše nevděčnosti nedokáží roztrhnouti spojení.

R. M. Dacík O. P.:

## *Meditace nad encyklikou Pia XII. Mediator Dei*

1

Když 20. listopadu minulého roku vydal papež Pius XII. novou encykliku, bylo tu jisté překvapení. Mluvílo se již delší dobu o tom, že připravuje velkou encykliku, a všichni čekali, že to bude encyklika o sou-

časných poměrech, že v ní odsoudí ty nebo ony směry ve veřejném životě, že zaujme stanovisko k některým současným událostem. Moderní člověk žije příliš jen přítomností, myslí jen na to, co se ho dnes dotýká, neumí se dívat na svůj život ve světle věčných zásad, neumí zasadit svůj život do řádu Boží prozřetelnosti, která je nadčasová. Proto čekal encykliku, která by měla charakter časový, která by byla psána jen pro naše dny, jen pro naše bolesti, která by dávala směrnice jen pro nás. Náměstek Kristův se stolce Petrova vidí dále a proniká hlouběji, než mnozí věřící, a proto píše encykliku, která má hodnotu nadčasovou a která z tohoto nadčasového dává dnešnímu člověku to, co právě nejvíce potřebuje.

Encyklika *Mediator Dei* je encyklika liturgická. Papež v ní chce ukázat na bohatý pramen posvěcení, kterým je liturgický život, zvláště život z eucharistie. Tím je však také řečeno, že tato encyklika je svrchované časová, protože ukazuje, jak uspořádání člověka ve společnosti bude jen tehdy dokonalé, když bude člověk napřed v dobrém postavení k Bohu. A pak uhodil zároveň papež touto encyklikou na strunu smyslu dnešního člověka pro společenství, který předpokládá liturgická modlitba.

Není pochyby, že kdyby lidstvo bylo v náležitém poměru k Bohu, zmizel by se světa veškeren zmatek jak řádu myšlenkového tak praktického. Z toho však také plyne, že čím více bude poctivých vyznavačů Boha a čím více bude těch, kdo uspořádají dobře svůj poměr k němu, tím pevnější tu bude základ pro vybudování dobrých poměrů na světě. Je to tisíciletá zkušenost, že dobrý vztah člověka k Bohu je zároveň dobrým vztahem člověka k člověku. A proto čím více jedinců lidské společnosti bude uctívat Boha, tím větší záruka pokoje a míru ve světě. To měl autor encykliky nepochybně na mysli, když ukazuje, jak liturgie má nejen pořádat vztah člověka k Bohu, má také vychovávat. Vzor Ježíše Krista, který je středem katolické liturgie, je vzor velmi působivý, takže liturgický život zasahuje hluboko do lidské duše a přetváří ji podle tohoto božského vzoru. Vidí-li proto někdo v liturgii jen uspořádání bohopocty a to víceméně jen vnější, vidí v ní velmi málo. Liturgie je mnohem více. Je školou křesťanské dokonalosti, ve které hlavním učitelem a také hlavním vzorem je Syn Boží. To je myšlenka, na kterou klade papež velký důraz, když ukazuje, jak nám liturgie během církevního roku staví před oči Ježíše Krista a předkládá k rozjímání jeho život v tajemstvích jeho ponížení, vykoupení a oslavení. A poněvadž duši zbožnosti je napodobovat toho, jehož ctíme, pak chápeme, jak hluboce výchovnou hodnotu má liturgie a jak je opravdu školou křesťanské svatosti.

Není tedy pochyby, že touto encyklikou chtěl papež obrátit pozornost věřících k »jednomu nutnému«. Čím méně myslí dnešní člověk, ponořen v čas a časné hodnoty, na Boha a na věčnost, tím více ne třeba mu to připomínat, aby tak užíval všeho časného, by tím neztratil věčné, jak praví liturgická modlitba.

Ale ještě z jiného důvodu je encyklika Pia XII. časová: využívá totiž smyslu moderního člověka pro společenství, což je jistě smysl svrchovaně lidský a také křesťanský. Člověk je svou povahou tvor společenství. Ani tehdy, kdy odejde na poušť a straní se lidského společenství, nesmí ztratit smysl pro své bratry. Uzavře-li se sestra do klášterní klauzury a přeruší všechny styky s vnějším světem, nesmí být méně apoštolkou než misionář, který dává všechen svůj čas nesmrtelným duším. Modlitbou a skrytými obětmi musí vyprošovat milost Boží těm duším, pro které pracuje misionář. Člověk, který by ztratil smysl pro společenství, zapřel by v sobě podstatnou složku člověka a také křesťana, citícího se všemi dušemi, za které zemřel Kristus, a stal by se nelidským sobcem.

Liturgie předpokládá toto sociální citění, staví na něm. Proto také liturgická modlitba je sama v sobě vyšší než modlitba soukromá. »V každém liturgickém úkonu je spolu s Církví přítomen i její božský zakladatel... Posvátná liturgie je proto veřejnou bohopoctou, kterou náš Vykupitel jako hlava Církve vzdává nebeskému Otci, a je bohopoctou, kterou společnost věřících vzdává své Hlavě a skrze ni věčnému Otci; stručně řečeno je úplnou veřejnou bohopoctou tajemného těla Ježíše Krista, totiž hlavy a jeho údů.« 20. Z toho je patrné, jak charakter sociální patří k podstatě liturgické bohopocty, jak předpokládá liturgie a zároveň pěstuje v duších vědomí lidského společenství. Proto může říci papež, že liturgickou modlitbou »se duše lépe pozvedá k Bohu«. 22. Nejde k němu totiž sama, nýbrž s Kristem, v Kristu a skrze Krista. A také s Církví, v Církvi a skrze Církev. Tedy se společenstvím věřících a za jejich pomoci.

## 2

Zastavme se u myšlenky soukromé a liturgické zbožnosti. Encyklika se jí zabývá na mnoha místech. Vyjdeme z těchto slov papežových: »Liturgická modlitba má nepochybně vyšší důstojnost nežli soukromé modlitby, protože je to veřejná modlitba slavné Snoubenky Ježíše Krista; ale tato vyšší důstojnost nikterak neznamená, že tyto dva způsoby modlitby jsou ve vzájemném rozporu nebo odporu. Oba dva splývají a spojují se, protože jsou oživovány tímž duchem podle slova vším a ve všech jest Kristus, a směřují k témuž cíli; až by se Kristus utvořil v nás.«

V životě křesťanově se setkáváme tedy s dvojí modlitbou: soukromou a liturgickou. Obojí je potřebná. Obojí vede k témuž cíli, totiž k oslavě Boží a k posvěcení duše. Srovnáváme-li je však navzájem, pak liturgická modlitba je vznešenější, její hodnota je vyšší. Toto tvrzení je třeba si lépe osvětlit. Encyklika nám tu poskytne dosti látky.

Člověk je tvor společenský a to je podstatná známka jeho povahy. Ale člověk je také zcela samostatná bytost, která žije, myslí a jedná i ne-



závisle na společnosti. A proto tak jako sociální charakter lidské osobnosti volá po modlitbě liturgické, tak vědomí člověka jako bytosti samostatně existující chce nutně vyjadřovat své vztahy k Bohu svým osobitým způsobem. A tu je pak oprávněná touha po soukromé modlitbě. Proto můžeme pozorovat v dějinách katolické zbožnosti, jak modlitba soukromá šla vždy ruku v ruce s modlitbou liturgickou, a jak u všech velkých duchů podporovala jedna druhou. A všude, kde byla jedna nebo druhá potlačována, kde bylo té nebo oné upíráno právo na existenci, trpěl opravdový rozvoj křesťanské svatosti. Proto také praví encyklika na adresu všech, kdo se staví odmítavě k soukromým pobožnostem a soukromým formám modlitby: »Jednal by zhoubně a naprosto nesprávně. kdo by opovážlivě odvážil přeměnit všechny tyto pobožnosti (totiž pobožnosti rázu soukromého jako rozjímání, zpytování svědomí, adorace, růženec, exercicie a jiné) a vtěsnat je jedině do liturgických schemat.« 181. To je jasná odpověď všem, kdo přeháněli v liturgickém hnutí tím způsobem, že se snažili odstranit z křesťanské zbožnosti všechno, co má povahu soukromé zbožnosti a co nenacházeli ve středověké liturgii. Člověk chce nutně žít nejen jako součást společenství církevního, nýbrž i jako jedinec. A to i v duchovním ohledu. Proto chce a musí chtít k Bohu celou silou své osobnosti. Proto potřebuje i ty formy zbožnosti, ve kterých si jde k Bohu, jak mu velí jeho vlastní srdce. V liturgické modlitbě je stále poután jednak příkazy církevními, které řídí tuto modlitbu. jednak ohledy na druhé. Je proto přirozené, že touží po chvílích, kdy se rozběhne k Bohu podle své vlastní chuti, jak mu to diktuje jeho vlastní srdce.

Každý vidí, jak je tato soukromá modlitba oprávněná.

Proč však tvrdí encyklika, že liturgická modlitba má větší důstojnost než modlitba soukromá? Proč Církev vyzvedá liturgickou, kolektivní modlitbu nad modlitbu soukromou?

Liturgická modlitba je modlitba celé Církvě; je to modlitba Snoubenky Kristovy, se kterou je Kristus vždy v nejtěsnějším spojení. To je vlastní důvod, proč je liturgická modlitba svou povahou vyšší než modlitba soukromá. V soukromé modlitbě jde k Bohu člověk sám. V liturgické modlitbě jde s celým společenstvím Církvě. A protože Církev není nikdy bez Krista, jde v liturgické modlitbě každý věřící k nebeskému Otci s Kristem a skrze Krista. Právě tuto skutečnost měl na mysli také papež Pius X., když v onom slavném Motu proprio 11. listopadu 1903 psal: »Veřejná bohopocta (liturgie) je první a nezbytný pramen pravého křesťanského ducha, a věřící ho, totiž křesťanského ducha, nebudou míti leč v míře, v níž se budou účastníci činně přesvatých tajemství a veřejné slavné modlitby Církvě.« To jsou slova, která si jistě zaslouží vážného povšimnutí. Křesťanu musí záležet především na tom, aby byl stále ve spojení s Kristem. A v modlitbě zvláště. Křesťan musí mít Kristova ducha, nikoliv ducha svého, ducha svého individualismu. A je to právě

liturgická modlitba, ve které se člověk nejvíce zbavuje sebe a odívá se v Krista, jde k nebeskému Otci, ale nikoliv sám, nýbrž s Kristem, ve spojení s ním.

Encyklika zdůrazňuje ještě jednu myšlenku, která je tu důležitá: liturgie je až do nejmenších podrobností řízena Církvi a těmi, kteří jsou v jejím čele, a proto ten, kdo miluje liturgii, proniká stále hlouběji v tajemství Církve, a to svou neomezenou poslušností. Dá-li se člověk i ve svých vztazích k Bohu řídit Církví, která ostatně má k tomu pověření svého zakladatele, je to známka pokory a poslušnosti, ale je to také záruka jistoty a bezpečnosti. »Celá liturgie obsahuje katolickou víru, pokud veřejně dosvědčuje víru Církve«, praví encyklika. 46. V liturgii používají věřící téže mluvy, které používá Církev, neposkvřená Snoubenka Kristova, aby projevila svému nebeskému Snoubenci víru a nevyčerpatelnou lásku svou i svěřených jí národů. 49. A tak liturgická modlitba nejen zaručuje správnost ve výraze v našich vztazích k Bohu, nýbrž má také velkou výchovnou hodnotu: učí pokoře a poslušnosti a pomáhá člověku zbavovat se nezdravého individualismu, který je totožný s lidským sobectvím.

Správně orientovaná zbožnost najde tedy vždy správný postoj k modlitbě soukromé i liturgické a každé dá to místo, které jí v životě věřícího katolika patří. Krásně to napsal Lefebvre: »Ač dáváme přednost oltáři před klekátkem a breviáři před usebraným rozjímáním, nikterak nezneuznáváme nesmírnou nutnost rozjímavé modlitby. Převaha mše svaté a breviáře nezmenšuje vznešenost rozjímání.« (Základy liturgie, str. 17.). A encyklika k tomu jen dodá: Všelijaké formy soukromé zbožnosti »tím se živí v křesťanech horlivější duchovní život, připravují je, aby se účastnili posvátných obřadů s bohatším užitkem, a zabraňují nebezpečí, že by se liturgické modlitby staly prázdným obřadnictvím.« 173.

Pokračování.

Dr Jiří Maria Veselý O. P. :

**„Milujte nepřátele své“** — (Mt, 5, 44)

Nikdy žádný filosof nedal podobného příkazu: »Milujte své nepřátele, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí a modlete se za ty, kteří vás pronásledují a pomlouvají... neboť milujete-li jen ty, kteří vás milují, jakou budete mítí odplatu? ... Buďte tedy dokonalí, jako jest i váš nebeský Otec.«

»Přinášíš-li tedy dar svůj k oltáři a tam se rozpomeněš, že tvůj bratr má něco proti tobě, zanechej svůj dar před oltářem a napřed jdi a smíř se s bratrem svým...« (Mt, 5, 23-24).

»Pravím vám, abyste neodpírali zlému: nýbrž udeří-li tě někdo v pravé líce tvé, nastav mu i druhé...« (Mt, 5, 39).

Příkaz milovati nepřítelů se může chápati různě: Milovat nepřítelů, protože je naším nepřítelům, milovat nepřítelů, jelikož je to člověk, a konečně milovat nepřítelů, poněvadž je to tento člověk, k němuž mám své vztahy.

Milovat nepřítelů jako nepřítelů, praví sv. Tomáš, je proti rozumu, je to protipřirozené a zvrácené. Být nepřítelům totiž znamená nenávidět, nepřát druhému dobro, chtít zlo druhému, a to je hřích a špatnost. A pro zlo, pro špatnost nesmíme milovat nikoho. Je zvrácené milovat někoho, protože je špatný. Je zvrácené milovat lidi, protože je v nich nenávisť.

Dále je možno chápat příkaz lásky k nepřítelům jako snahu zachránit v nepřítelů, co je dobré, lidské, Boží. Milovat jeho duši, v níž je Boží podoba a možnost milosti, která nás činí bratry v Kristu. A tak musíme milovat všechny své nepřítelů i ty nejhorší a nejkrutější. Kdyby někdo vyňal některého nepřítelů z této lásky, kdyby v nepřítelů viděl jen jeho nenávisť a přál mu za to jen zlo a zničení a časnou i věčnou zhoubu — není Kristovým učedníkem. Nemůže být spasen, nemůže doufat v Boží odpuštění, dokud se nezmění a neobměkčí.

A konečně je možné chápat příkaz lásky k nepřítelům ještě tak, že by křesťan v každém okamžiku miloval všechny své nepřítelů a každému vždycky jednotlivě, bez rozdílu projevovat svou lásku skutkem. Plní-li někdo příkaz lásky k nepřítelům tímto způsobem, je opravdu dokonalý, je svatý. Taková láska může vyplynout jen z dokonalé lásky k Bohu. Člověk nemá sám v sobě sílu k podobnému hrdinství, k tomu dojde jen milostí. K tomu je nutné vidět ve všem a ve všech lidech Boha: »Jako kdyby někdo velmi miloval nějakého člověka, a z lásky k němu by miloval pak i jeho děti, třebas by se chovaly k němu nepřátelůsky.« (II-II, 25, 8).

Jen z lásky k Bohu můžeme mít sílu k odpuštění, můžeme se nemstít. Jen Boha milujeme pro něho samého, ostatní všechno z lásky k Bohu. Jen s očima upřenými do tajemství Božího života — můžeme pochopit slova: »Blahoslavení milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou . . . Blahoslavení, kteří protivitství trpí pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské. Blahoslavení jste, když pro mne budou vás tupit a pronásledovat a mluvit všecko zlé proti vám lhouce. Radujte se a veselte se, tak skutečně pronásledovali proroky, kteří byli před vámi . . .« (Mt. 5, 7-12).

Kdo tedy bere lidem Boha, bere jim i sílu k odpuštění a k lásce. A kdo vezme lidem lásku a milosrdenství, zničí celý lidský život.

Nemá-li kdo síly k této svaté, dokonalé lásce, musí milovat své nepřítelů aspoň tak, že je vždy ochoten a připraven jim všecko odpustit, ano pomáhat jim a obětovat se za ně. Musí býti vždy ochoten projevit jim svou lásku i skutkem, kdykoli to je třeba. Bůh sice prikazuje milovat vždycky všechny lidi i nepřítelů. Rozum však říká, že není možné jim všem vždycky a všude prokazovat lásku skutkem, nýbrž tam, kde je to nutné a dobré. A Bůh není proti rozumu, neboť i rozum je Božím

dílem. Tím člověku rozum udává hranici lásky k nepřátelům a říká, kdy ještě jsme učedníky Kristovými. Minimum ovšem nemůže být nikdy ideálem, nýbrž je záchranou slabých a »útěchou« zbabělých.

Kristus nepřikazuje nemožné věci, nýbrž dokonalé a volá nás za sebou. Přinesl na svět oheň lásky a chce, aby hořel. Proto »nemilujme slovem ani jazykem, nýbrž skutkem a v pravdě.« (I Jan, 3, 18). Jako se neji jen tolik, aby se neumřelo hladem, právě tak se nikdo nesmí spokojit s minimum ducha, s tím, aby jen nějak prošel do věčného života. Musí se usilovat, aby se dosáhlo nejvyššího stupně dokonalosti a štěstí. A k tomu vede láska. Kdybychom milovali opravdu své nepřátele, bylo by to i největší pomstou, žhavým uhlím sypaným na jejich hlavy. Od něho však by se potom zapálily jejich duše Kristovým ohněm. Lásce nikdo neodolá. Láska pálí, ale je plamenem, který současně hojí a uzdravuje.

Je sice pravda, že stačí všeobecná připravenost ducha odpustit všem a projevit to skutkem, jako stačí ke spáse, modlíme-li se za celý národ nebo za celou církev. Ale je otázka, zda to stačí i dnes, kdy svět umírá právě nedostatkem lásky. Musí se stát zázrak, aby svět se vrátil k rozumu, k lidskosti a ke Kristu. A tímto zázrakem je láska: láska ke všem, láska vždycky, láska i k nepřátelům, projevená skutkem. Lidé jsou si na celém světě dnes nepřáteli, a navzájem se nenávidí. Jen dvěma způsoby je možná náprava: buď se navzájem vyvraždí, anebo si musíme navzájem odpustit. A začít znovu.

Nestačí nepodlehout zlu, ale je nutné přemoci zlo dobrem, překonat nenávisť láskou. To znamená nejen se nenechat strhnout k nenávisti pro utrpěnou křivdu, nýbrž svým dobrým jednáním pokusit se přitáhnout nepřítel k sobě a zapálit v něm lásku k sobě i k Bohu.

Dr Karel Bureš:

## *Rodiče a náboženská výchova dětí*

### IV.

Povinnost křesťanských rodičů vychovávat nábožensky děti vyplývá zvláště jasně z okolností, že jejich děti obdržely sv. křest. Dáti děti pokřtít vyplývá nutně z rodičovské povinnosti. Uzavřeli totiž manželství aspoň s tichým úmyslem mít děti a uchovatí rod, proto když je mají, jsou přirozeně povinni učiniti vše, aby se děti mohly rozvíjet po všech stránkách jako lidé. Nejen po stránce tělesné, ale i duševní. Jako jsou povinni starati se co nejlépe a s použitím zkušeností vlastních i cizích o tělo dítěte, tak také jsou povinni pečovat o duši nejen všeobecně, nýbrž i na základě svého křesťanského přesvědčení, na podkladě své víry v dědičný hřích. Z toho důvodu jsou povinni se postarat i o ozdravení duše, o znovuzrození dítěte pozemského v dítě Boží. Jako křesťané jsou po-

vinni dáti dítě pokřtít a to co nejdříve, aby totiž co nejdříve byly v duši dítěte základy a schopnosti člověka, »stvořeného podle Boha v pravé spravedlnosti a svatosti.« (Ef. 4, 24). Křesťanští rodiče znají také nauku, že bez křtu nikdo ani dítě nemůže být spaseno. Neboť jasná jsou slova Kristova k Nikodemovi: Nenarodí-li se kdo z vody a Ducha svatého, nemůže vejít do království Božího. Co se z těla narodilo, je tělo; co se z Ducha narodilo, je Duch.« (Jan 3, 5-6). Tuto povinnost vyplývající přirozeně z křesťanství připomíná rodičům Církev, strážkyně a pokračovatelka Krista v jeho díle, velmi důtklivě ve svém zákoníku v kánonu 770, aby děti byly co nejdříve pokřtěny a aby farář i kazatelé často věřícím připomínali tuto jejich vážnou povinnost. Není tedy pro křesťanské rodiče výmluvy ani důvodu, aby nedali pokřtiti své dítě. Dopustili by se na něm duchovně téhož téměř zločinu, jehož se dopouštějí manželé nechtějící děti pozemských. Nechtěli by mítí dětí Božích, ač člověk je teprve plným člověkem, jak ho chce mítí jeho Tvůrce a Pán, je-li zároveň dítětem Božím. Má tedy dítě právo na křest jako mělo právo na život každé dítě přirozeně počaté z lidských rodičů, zvláště má zvýšené právo na křest dítě rodičů křesťanských. Proto odpovídá tomuto právu dítěte povinnost rodičů postarati se o brzký, co možná nejskořejší křest svého dítěte.

Avšak tím, že dali rodiče své dítě pokřtiti, neskončila jejich péče o nadpřirozený život jejich dítěte. Jako zrozením tělesným bylo rodičům svěřeno dítě, aby v něm rozvinuli a vypěstili život pro pozemské úkoly a cíle, tak křtem svatým jim bylo svěřeno i dítě Boží, aby je vychovali pro nebeské nadpřirozené cíle, aby z něho vypěstili občana království Božího. Tuto povinnost zdůrazňuje sám Kristus Pán a podle něho i jeho církev tím, že stanoví, za jakých podmínek smí být křest udělen.

Když rozesílal apoštolů Kristus do celého světa, řekl jim také: »Jděte... učte všechny národy a křtíte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učte je zachovávatí všecko, co jsem vám přikázal.« Tak zaznamenal rozkaz Páně sv. Matouš 28, 19-20. Sv. Marek 16, 15-16 zdůrazňuje podle kázání sv. Petra v Římě světové poslání apoštolů ještě výrazněji a všeobecněji slovy: »Jděte do celého světa a kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a dá se pokřtiti, spasen bude; kdo však neuvěří, bude zavržen.« Z uvedených textů, které se navzájem doplňují a prohlubují, plyne, že spasen bude pouze, kdo uvěří a bude pokřtěn. Víra pak je z kázání (srv. Řím 10, 15: »Jak uvěří v Toho, o kom neslyšeli? A jak uslyší o něm bez kazatele?«), proto rozkazuje Pán napřed kažte a pak křtíte. Církev plnila tento rozkaz Páně přesně hned v prvních dobách. Hned v době apoštolské. Po seslání Ducha svatého hlava církve sv. Petr káže ke shromážděným židům o Ježíši, »kterého oni ukřizovali, kterého však Bůh učinil i Pánem i Vykupitelem.« (Sk. ap. 2, 36). Mnozí z přítomných byli dojati kázáním Petrovým, uvěřili a chtěli vědět, co mají dále činiti ke své spáse. I řekl Petr: »Čiňte pokání a každý z vás se dej

pokřtí ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů, a dostanete dar Ducha svatého. I byli pokřtění ti, kteří přijali jeho slovo...» (Sk. ap. 2, 36, 41).

Bylo tedy ustanoveno samým Kristem, že pokřtěn může být pouze, kdo je vyučen ve víře, v pravdách nauky Kristovy, kdo uvěří v Krista jako Boha a v jeho učení a podle něho změní život, lituje totiž svých hříchů a začne nový způsob života podle zákona Božího. Muselo tedy předcházet křtu poučení o Ježíši Kristu a jeho učení, o zjevených pravdách, pak z toho musela vyplynout víra a změna života spojená s lítostí nad minulými hříchů. Je pravda, v dobách apoštolských, kdy Duch sv. působil zvlášť pronikavě, nebylo požadováno zvláštní osvědčení změněného života, ale víra v Ježíše Krista a jeho učení byla vždy žádána. Zřejmý toho doklad je na křtu komorníka etiopské královny: Jáhen Filip mu zvěstuje Ježíše na podkladě proroctví Izaiáše a když komorník žádá o křest, praví Filip: »Věříš-li z celého srdce, může to být. A komorník řekl: Věřím, že Ježíš Kristus je Syn Boží... a pokřtil ho.« (Sk. ap. 8, 37-38).

Později však trvala Církev na přesném splnění všech podmínek: vyučení ve víře, víry a osvědčení života. Zavedla pro ty, kdož chtěli být pokřtění dobu přípravy, zvanou katechumenát. Zaveden byl již v dobách apoštolských, jak svědčí nejstarší křesťanský spis Didache z let 80-90 po Kristu a sv. Justin (zemřel kolem r. 167) zná již delší přípravu čekatelů křtu, která záležela z postu, poučování a modlení. »Všichni,« tak píše, »kteří se dávají poučiti a věří, že naše hlásané nauky jsou pravdivé a nadto slíbí, že budou podle nich žít, bývají poučovani, aby modlily se a postice vyprošovali si od Boha odpuštění hříchů dosavad spáchaných; při tom pomáháme jim spolu se modlily a postice.« (Citováno z článku »Význam katechumenátu v křesťanském starověku« od dr. Jos. Foltynovského v Pax 1933, č. 3). K plnému rozkvětu dospěl katechumenát po ediktu Milánském 313. Z náboženství pronásledovaného a opovrženého stalo křesťanství svobodným a přednostním. Přinášelo čest i hmotné výhody. Proto se hrnuli do církve i lidé ne právě s čistými a nezištnými úmysly. Musela proto věnovati Církev zvýšenou pozornost katechumenům, aby u nich nevyplývala touha po křtu z pohnutek méně ušlechtilých. To bylo i příčinou plnějšiho rozvoje katechumenátu. V 6. století nastal jeho úpadek. Za stěhování národů se hlásilo do církve mnoho pohanů, pro neklidné doby nebylo možno konati spořádané katechese před křtem. Jiná příčina úpadku byl křest nemluvnat, který se zaváděl od 6. století. Avšak ani tehda nepřestala příprava na křest. Vyučování křtěnců převzali soukromé křesťané, děti pak vyučovali kmotři.

Nebylo však stanoveno, jak dlouho má trvati katechumenát. Někde byl tříletý, jinde dvouletý, jinde až pětiletý. O sv. Martinu víme, že byl pokřtěn ve 22 letech, ač katechumenem se stal již v 10. roce (Schaller, Liturgie, Praha, 1933, str. 134.) Církev při horlivosti katechumenů nebo

v čas pronásledování, tedy z vážných důvodů, zkracovala tuto dobu. Také proto ji zkracovala, že již v 5. stol. odkládali někteří katechumeni svůj křest do pozdějšího věku nebo až na konec života. Zdálo se mnohým plnění křesťanských povinností velmi těžké, nebo církevní pokání pokřtěných velmi přísné, proto zůstávali co nejdéle v katechumenátě, kde nebyly ani povinnosti ani pokání tak těžké a přísné jako u pokřtěných. Avšak i v dobrých křesťanských rodinách nebyl odklad křtu považován za něco zlého. To jsou však již zjevy, které vyplynuly z upadajícího a se vyžívajícího katechumenátu.

Kdo se chtěl v těchto prvních stoletích po Kristu státi křesťanem, musel si najít nějakého známého křesťana nebo jáhna, jemuž svěřil svou žádost o přijetí mezi křesťany. Žádost pohanského žadatele byla velmi pečlivě a důkladně zkoumána, zda nevychází ze zlástných nebo pouze přirozených pohnutek nebo dokonce z pohnutek zlomyslných, zrádných, jak tomu mohlo býti za pronásledování křesťanů. Když byly shledány úmysly žadatelovy vážnými a upřímná snaha se jevila také v jeho jednání, byl oznámen žadatel křesťanem, kterého si pohan vybral a který se stal jaksi jeho přímluvčím a zástupcem v církevní obci, ale i zárukou za něho — tu je vznik kmotrovství — biskupovi. Ten znovu pečlivě zkoumal jeho žádost a přijal ho pak oficiálně mezi katechumeny, t. j. ty, kteří byli vyučováni (katechein), připravováni ke křtu. Přijati byli za určitých obřadů a modliteb. Patřili už jaksi ke křesťanské obci. Směli se proto zúčastniti shromáždění křesťanů a poslouchati kázání slova Božího. Bývali také přítomni první poučné části mše sv. (odtud mše katechumenů). Vyučování byli buď křesťanem, jenž je uvedl k biskupovi, pravidelněji však zvláštními učiteli-katechisty. Vyučování se konalo v církevních katechetických školách. Vyučování byli ve sv. pravdách, obsažených ve Věřím v Boha, jehož znění se naučili až před samým sv. křtem.

Vedle vyučování katechumenů věnovala církev velikou péči i jejich náboženské výchově. Byli voděni do chrámu na první poučnou část mše sv., kde slyšeli čtení Písma sv. a jeho výklad. Při tom se seznamovali z kazatelových homilií s mravním křesťanským zákonem. Prakticky byli vychováni v křesťanském životě účastí na modlitbách, na nočních vigiliích, na postech a sebezáporech. Museli se bedlivě vystříhati všeho, co nešlo sloučiti s křesťanskými mravy, museli odkládati způsoby pohanského života a snažiti se o získání ctností. Byla tedy doba katechumenátu dobou náboženské výuky a výchovy. Křesťanská obec se za své nové kandidáty křtu modlila a postila.

Kdo prodělal katechumenát, nebyl ještě připuštěn ke křtu. Bylo mu prodělati ještě druhou část přípravy na křest, která však trvala pouze posledních 40 dní před křtem.

Poněvadž se sv. křest uděloval na Bílou sobotu, trvala tedy bezprostřední příprava na křest po celou dobu svatopostní. Tuto druhou pří-

pravnou dobu nazývají někteří autoři druhou třídou katechumenátu čili katechumeny žadatele (první nazývají katechumeny posluchače) — tak na př. Schaller v uvedeném spise, jiní — na př. dr Foltynovský ve svých člancích v Pax 19 3, 1934 — fotizomenát. Když se přiblížila postní doba, byli katechumeni vyzváni, aby se přihlásili ke křtu. Když katechista oznámil biskupovi, že jsou dostatečně poučeni, přijal je biskup do fotizomenátu, kde se již připravovali bezprostředně na sv. křest. Také v této době byly vykonávány nad čekateli křtu různé obřady, které jim měly vyzvednouti význam křtu a vyvolati jejich touhu po křtu. Pak přišel slavný den křtu a na znamení sv. křtem dosažené nevinnosti byli nově pokřtění oblečeni v bílá roucha, která nosili po celý týden až do následující neděle, kdy je odkládali. Po celý velikonoční oktáv se shromažďovali nově pokřtění denně, aby ještě bylo doplněno jejich náboženské vzdělání a dověděli se o svátostech všecko, co směli věděti jen věřící.

Všecky tyto důkladné a dlouhé přípravy křestní, všecky obřady a složitě úkony měly ten důvod, aby si nový křesťan uvědomil svou důstojnost — býti údem tajemného těla Kristova — a zanechal dřívějšího života a šel vytrvale za Kristem. Křest je základem nového, nadpřirozeného života a proto se nutno k němu připravit. Vírou a pokáním a obratem.

Dodnes klade tytéž podmínky Církev při křtu dospělých. Kanon 752, § 1 požaduje, aby žádný dospělý nebyl křtěn, leč ví-li o tom a chce-li a je-li zbožně vzdělán; má býti také napomenut, aby litoval svých hříchů. Dospělý musí tedy chtíti, musí tu býti kladný úmysl býti pokřtěn, nestačí pouze všeobecně chtíti svou spásu. K dovolenosti křtu pak je nutna výuka o pravdách víry a akt víry aspoň v základní pravdy, naděje na odpuštění hříchů a na věčnou spásu, a lítost nad hříchy. Pouze v případě nebezpečnosti smrti stačí k udělení křtu, nemůže-li býti vyučen v nejdůležitějších člancích víry, aby nějak dal najevo, že jim přisvědčuje, a aby vážně slíbil, že bude zachovávatí příkazy křesťanského náboženství, ba nemůže-li žádat o křest, avšak někdy předtím nebo v nynějším stavu pravděpodobným způsobem dal najevo úmysl přijati křest, může býti pokřtěno podmíněně. (Kan. 752, § 2, 3).

Trvá tedy u dospělých církev na splnění přípravy ke křtu a to na výuce a výchově ve víře a lítosti, i když v případech smrti požadavky zmírňuje.

Je proto na první pohled s podivem, proč Církev křtí děti, které přece nemohou předem splniti tyto požadavky. Ba žádá přísně od věřících rodičů, aby jejich děti byly pokřtěny co nejdříve po narození (kan. 770) t. j. ve třech dnech, a bylo by těžkým hříchem oddalovati křest přes 10 až 15 dní (Merkelbach, Summa theologiae moralis III 4, Bruges 1942, str. 122). A přece i tu plní Církev přesně ustanovení Ježíše Krista.

Neboť uděluje křest všem, dospělým i dětem, poněvadž nikdo ani dítě



nemůže být spaseno bez křtu (srv. Jan 3, 5). Ani v dobách apoštolských nebyl neznám křest dětí. Neuvádí sice Písmo žádný případ křtu dítek výslovně, avšak vypravuje o pokřtění celého domu. Sk. ap. 16, 15 vypravují totiž, že ve Filipínách byla pokřtěna sv. Pavlem Lydie i její dům. a v téže hlavě ve v. 33, že se dal pokřtít žalárník i všichni jeho domácí. Není pochyby, že mezi nimi byly i dívky.

Všeobecnějším se stával křest dítek, když již byly křesťanské rodiny. Neboť tak mohla být splněna i podmínka, aby křtu předcházelo poučení a víra. Nebylo sice možno poučovati nemluvňata v pravdách víry, ale zárukou poučení ve víře i života z víry byli katoličtí rodiče, věřící rodiče, kteří právě pro svou víru dosáhli pro své děti vynikajícího daru, totiž sv. křtu. Ovšem za předpokladu, že svou víru vstíjí zase svým dětem, že je ve víře křesťanské vyučí a k životu podle zákona Kristova povedou. Že jen tehdy uděluje Církev křest nemluvňatům, když jsou rodiče zárukou náboženské a křesťanské výuky, je plně jasno z ustanovení kanonů 750 a 751. Zásadním pravidlem je, že není dovoleno pokřtiti děti proti vůli nekatolických rodičů nebo bez jejich vědomí. Sv. Tomáš (S. th. 3, q. 68, a. 10) správně podotýká, že by bylo porušeno rodičovské právo, poněvadž děti bez užívání rozumu podléhají péči rodičů. Pokřtiti tyto děti proti vůli rodičů bylo by totéž jako pokřtiti někoho proti jeho vůli. Nebylo by ani vyloučeno nebezpečí, že by takto pokřtěné děti se z lásky a přichylnosti k rodičům vrátily k nevěře nebo k bludu. Pouze nebezpečí smrti, jemuž dítě podle rozumného úsudku podlehne, je dovoleno děti nekatolických rodičů pokřtiti i proti jejich vůli. (c. 750, § 1). Jinak je dovoleno pokřtiti tyto děti pouze, když buď oba rodiče nebo poručníci nebo aspoň jeden svolí, nebo když není rodičů nebo poručníků nebo když rodiče své právo na dítě ztratili nebo je nemohou vykonávat (c. 750, § 2). Uděluje tedy Církev sv. dětem křest pouze tam, kde je zaručena víra a křesťanský život, tedy pravidelně dětem katolických rodičů anebo výjimečně i jiných, je-li ovšem zaručena křesťanská výchova dítěte.

Aby milost křtu nebyla dávana lehkomyšlně a naplano dětem, zajišťuje se Církev ještě jiným způsobem. Jak se jí to osvědčilo v prvních dobách mezi pohany, totiž kmotrem. Jako tehda se zaručil kmotr za pohanského uchazeče křtu, vyučoval ho a vedl ke křesťanskému životu, tak i dnes se vyžaduje při křtu, i dítku, kmotr a to při slavném křtu téměř bezpodmínečně a pravidelně, při křtu z nouze nebo soukromém ne sice tak důtklivě, avšak je-li možno snadno míti kmotra, pak má být i při křtu bez obřadů (c. 762, § 1, 2). Důvod, proč má být při křtu pravidelně kmotr (jeden, nanejvýš dva), udává kan. 769, který kmotrům ukládá, aby měli o svého duchovního syna stálou péči a starali se svědomitě a účinně, aby byl vyučen a vychován ke křesťanskému životu a osvědčil se v životě takovým, jak o něm slíbil při křtu. Proto jsou povinni kmotři se starat, aby jejich duchovní synové byli vyučováni náboženství v hodi-

nách katechetských (c. 1335). Je to velmi vážná povinnost, poněvadž jde o vážnou věc — o víru, která je podmínkou spásy. Tato povinnost nastává kmotřům tehdy, žije-li pokřtěný mezi nekatolíky nebo neplní-li rodiče svou povinnost v této věci anebo nemohou-li ji plnit. Žije-li pokřtěný u katolických rodičů, lze předpokládati, že bude od rodičů křesťansky vychováván, nedokáže-li se ovšem opak. Proto stanoví také církevní zákoník podmínky, kdo může býti platně a kdo dovoleně kmotrem. Platně může býti kmotrem (c. 765, 1-5): 1. Jen pokřtěný, dospělejší, který svolil převzít kmotrovství. 2. Katolík — nikoliv nevěrec, bez vyznání nebo jinověrec nebo z církve vyobcovaný nebo degradovaný klerik. 3. Nesmí býti otcem ani matkou ani manželem křtěného. 4. Určen a vyvolen od křtěnce nebo jeho rodičů nebo od udělovatele křtu. 5. Musí se při křestním úkonu dotýkati křtěnce. K dovolenosti býti kmotrem požaduje kan. 766, 1-5, aby měl čtrnáct let, nebyl z Církve vyloučen, znal hlavní pravdy víry, nebyl novicem nebo vázaným řeholními sliby a neměl vyšší vysvěcení. Ze všech těchto předpisů vyplývá starost Církve, aby kmotr byl schopen se účinně zaručit za křesťanskou výchovu i výuku dítky.

Takto si tedy Církev zajišťuje, aby byl splněn požadavek Páně: Učte a křtěte.

Ze všeho, co bylo uvedeno a připomenuto, vyplývá vážná a ve svědomí vážící povinnost katolických rodičů starati se nejen všeobecně o výchovu duše svých dětí, nýbrž výslovně starati se o náboženskou výuku i výchovu svých pokřtěných dětí. Vždyť jen pod podmínkou, že tento závazek bude splněn, bylo jejich dítě přijato do Boží rodiny a povýšeno na dítě Boží. Kdyby neplnili tuto povinnost, zrušili by své dané slovo, podvodně by vymámili drahocenný poklad pro své dítě. Jejich vinou může poklad tento drahocenný býti opět ztracen, ale vina, těžká vina zůstane. Nemohou tedy rodiče zanedbávat náboženskou výchovu a výuku pod záminkou, že ji přenechávají Církvi a jejím orgánům. Oni — rodiče — jsou v první řadě k ní zavázáni křtem sv., oni jsou v první řadě povinni ji stále a důsledně provádět. Vésti své dítě k Bohu, navádět je ke křesťanskému životu slovem i příkladem. Tato povinnost nepřestává ani docházkou dítěte do školy, kde náboženskou výchovu a výuku prohlubuje kněz Církve. Jsou povinni dále ho podporovat a mu pomáhat, ne rušit a bořit, co on postavil. Kmotři pak mají rodiče také podporovat, aby se z dítěte stal dobrý křesťan.

PhDr Athanasius Šnobl O. P. :

## **O náboženství**

(Úvodem).

Otázky o povaze, původu, historickém vzniku, dalším údělu náboženství v lidstvu a jeho postavení ve vzdělanosti lidské, jsou věcně prvotní a začínají nutně každého, kdo začne opravdu přemýšlet o lidském životě,

o postavení lidstva ve vesmíru a o měnivých lidských věrách a zřízeních, vykládajících a upravujících obojí; rozřešit je však není snadné a vědecky dosud rozřešeny nebyly. Od 18. století dodnes se sice vyvíjelo mnoho rozmanitých výkladů a předpovědí, avšak o žádném z nich nemůžeme říci, že plně uspokojuje a opravdu vše vykládá. Neshody si, pravda, částečně vyložíme tím, že se materiál a výzkumné metody rozmnožily za poslední 2 století měrou netušenou,<sup>1</sup> avšak v zásadních otázkách nebylo a není shody, takže mnozí je vylučují z vlastní odborné vědy o náboženství a odkazují je osobnímu rozhodnutí každého jedince nebo do spekulace.<sup>2</sup>

Přečteme-li si dnes »Přirozené dějiny náboženství« od Davida Huma, »prvního religionisty«, nepochopíme ani titul spisku: jakým právem mluví o dějinách, o náboženství a přirozenou, když přece uvažuje psychologicky a ne historicky, pro obřadné uctívání náboženské a společnost náboženskou nemá porozumění a nezajímají ho a jeho »přirozené« není nikterak přirozené, nýbrž jsou to pouze jeho zvyklosti. David Hume neměl ovšem k dispozici materiál a metody 19 a 20 století; co však vedou odborníci v dnešním století povědět o náboženství a o svatém, jedné ze základních kategorií náboženských? William James ve svých »Druzích náboženské zkušenosti« oddělil si libovolně náboženské prožívání jedince od společnosti a tradice (zajímá se jen o »osobní náboženství« a nikoliv o »institucionální«), z množství jedinců si vybral jen osoby »zajímavé« (řekneme výjimečné nebo i chorobné), v jejich mezích postaveních; (nikoliv v denním životě), jejich prožívání si vyložil podle svých zásad pragmatických a přec prohlásil, že svým čtenářům předkládá čirou, pravou náboženskou zkušenost. Otázku o svatém pokusili se rozřešit R. Otto a E. Durkheim.

Rudolf Otto ve svém spisu »O svatém« (Das Heilige) vyloučil z náboženství rozum, mravnost, osobní bytosti; zbytek pojmenoval »numinosum« a popisuje jeho odraz v lidském duševním životě v kategoriích a v problematice, které jasně ukazují na Luthera a Friese a nikoliv na skutečný denní náboženský život lidský. Emil Durkheim soudí, že náboženství je soubor věd a praktik vztahujících se k věcem svatým, — společensky zakázaným, vyhrazeným, — které spojují lidi v náboženskou

<sup>1</sup> Dnes máme ze všech historických náboženství dost textů, rozluštěných a vyložených, nebo historických památek kulturních a prahistorické objevy v Egejském moři, v Malé Asii... rozšířily naše vědomosti neobyčejně a otázky, které se dříve zdály jednoduché, zkomplikovaly. Vykládat dnes řecké náboženství je problém; o mithraismu nebo manicheismu a helenistickém synkretismu víme dnes velmi mnoho; svéráz hebrejského náboženství vynikl tak, že se dřívějším badatelům na př. Renanovi o tom ani nesnilo...

<sup>2</sup> Jeden z důvodů této skepse je, že analýsa jednotlivých dosavadních koncepcí ukazuje — spolu s dalšími historickými změnami — že jsou to jen obrazy, podobizny, jejich původců, časové a časné.

obec; nahradil jen osobní bytosti, věřenou závislost na nich a ukojování lidské potřeby Společnosti a opakuje učení Comtova o Velké lidské bytosti, ovšem novými slovy. Jeho žáci pak vykládají kult sakralisací a desakralisací věcí a osob, jejíž skutečný smysl je podporovat a udržovat společenské síly... Pověděli nám vskutku něco o svatém a o posvěcení?<sup>3</sup> Podrobně rozbírat jednotlivé badatele zde nemůžeme; nás zajímá hlavně minulé století a jeho srovnávací věda náboženská a problematika našeho dvacátého století.

V minulém století pronikla myšlenka o všeobecném vývoji — o postupných zákonitých změnách a genetické souvislosti všeho — z přírodních věd do výkladů o lidské vzdělanosti a zdálo se, že lze stanovit jednotné a nutné schema, kterým všechny lidské skupiny prošly, že nejnižší stádium vývojové zodpoví otázku o povaze náboženství, jeho platnosti a smyslu, že metoda srovnávací doplní jednotlivé obrazy historických náboženství a vše v nich vysvětlí. Zdálo se, že vše je zásadně hotovo a že zbývají jen jednotlivosti. Vždyť se zrodila a ustavila srovnávací věda náboženská o stupních a zákonech náboženského vývoje.<sup>4</sup> Dnes avšak zbyly z této konstrukce — ze schemat a zákonů, z obrazů prvotního stavu náboženského respektive nenáboženského — jen trosky. Důvody tohoto převratu jsou obdobné změnám v psychologii, historii, biologii, vědosloví... Zajímá nás totiž skutečný náboženský život ve vši rozmanitosti; náboženské kategorie — svaté, božstvo, iniciace...; historické souvislosti, o nichž víme, že byly jak v pravěku tak i mezi žijícími skupinami etnickými velmi rozmanité a nejednotvárné; postavení a význam náboženství v lidském životě; vztahy rozmanitých náboženských soustav nebo útvarů k lidským typům a životnímu prostředí...; hlavně však víme, že náboženství můžeme porozumět jen ze živých náboženských soustav a ne obráceně.

Víme též, že srovnávací metoda je pouze jedna z method; že nelze srovnávat celé soustavy, nýbrž jen jednotlivé náboženské útvary; že v náboženském obřadu je obsažen výkon a význam, s ním nutně spojený, takže též výkon může být náboženský, magický, hospodářský, civilní... a že nemůžeme srovnávat výkony bez zřetele k jejich veřejnému významu, který odlišujeme od dodatečných výkladů. Obecně srovnávání, běžné v minulém století, předpokládá pevné východiště a míru: avšak doklady o »prvotních lidech« se rozplynuly právě tak

<sup>3</sup> Rozmanitě moderní teorie, že předmětem náboženství je život a smysl náboženství je stupňovat, rozhojňovat život, jsou pouhou ozvěnou hesla našeho století: život, život... O. H. Bergsonově výkladu náboženství, rozlišení náboženství na statické a dynamické, třeba věnovat zvláštní úvahu.

<sup>4</sup> Dnes už nemůžeme říkat religionistice srovnávací věda náboženská; jednotný nový termín však nemáme pro theoretickou vědu o náboženství, odlišnou od dějin nebo praktických popisů jednotlivých soustav náboženských. Na universitách se ze setrvačnosti udržuje dosud dřívější termín.

jako tvrzení o jednotvárnosti života skupin s nižším stupněm hospodaření. Jednotlivá stadia růstu a dospívání jednotlivce a jejich postup v dnešní společnosti nelze jednoduše promítat do dějin celého lidstva; společnost, v níž se děcko rodí a žije, v níž si osvojuje její tradici nebo se s ní vyrovnává, liší se od »prvotního nenáboženského« nebo dřívějších společností; děcko je chráněno dospělými a nemá skutečných problémů hospodářsko-existenčních; jeho životem neproniká pud pohlavní jako u dospělých...

Hlavní obtíž je však v následujícím: vznik jednotlivých historických věr, jednotlivých obřadů, jednotlivých božstev a bohu nebo soustav nemůže nám vysvětlit vznik náboženské víry, obřadu, božstva nebo soustavy vůbec, t. j. náboženských kategorií a náboženství samotného; na př. když už byla víra v bohy, doplňoval se snadno jejich počet, funkce atd., avšak jak vznikla víra v Boha? Jak se třeba změnil předek, který byl a zůstával členem svého rodu v boha? V našem století točily se rozpravy kolem předmětu náboženství a povahy náboženského postoje, jeho rozlišení od magie, t. j. diskuse se vztahovaly jednak na poměr náboženství a magie, jednak na poměr a význam osobních bytostí a neosobních sil (nebo mocností) jakožto předmětu náboženství. O první části sporů můžeme klidně říci, že už skončily a je jasno v řečené otázce. Náboženský postoj a magický se zásadně liší: potřeba ochrany, ochota podřídit se vyšší bytosti a jejímu působení, úcta k ní, které jsou vlastní náboženství, vylučují se zásadně s postojem magickým — vírou a snahou svou vlastní mocí působit změny v běhu přírodním (počasí, zemědělství, hojnosti zvířete...)<sup>5</sup> Zajisté, že se prolínají v historických i současných útvarech jednotlivé obřady t. j. obřad, který byl původně součástí náboženské soustavy přejímá se leckdy do praktik magických a naopak. Uvážíme-li však, že obřad nemá smyslu bez víry v jeho význam a že vykonávání obřadů předpokládá u lidí určitý volní postoj, můžeme klidně tvrdit, že náboženství a magie se zásadně liší. Druhotný rozdíl jich je ve vztahu k lidskému vzájemnému sdružování: věřící náboženští se spojují v obce, které mají své vyhraněné víry a zvyklosti a náboženství je důležitý činitel asociálního konsensu a součinnosti; magická víra, postoj a výkony však nespojují a intence její bývají zpravidla asociální nebo dokonce protisociální.

Druhá část sporů není však dosud skončena. Vyjdeme-li ze sporů o monotheismus,<sup>6</sup> můžeme říci asi toto: jedni tvrdí, že monotheismus nebyl nikdy a není dosud vskutku náboženstvím celé skupiny etnické,

<sup>5</sup> Magií se nerozumí jen výkony, nýbrž i předpoklad jich, t. j. víra magická a magický volní postoj. Prvotné v této víře je, tuším, víra v účinnost sil vlastních jednotlivcům vynikajícím a odvozená je víra v samočinnost výkonu, který může vykonávat kdokoliv a v němž záleží jen a jen na přesném provedení.

<sup>6</sup> Víra v jednoho osobního Boha a kult jemu vzdávaný.

nýbrž že je jen vírou a postojem jednotlivců vynikajících — zakladatelů a reformátorů; mentalitě lidové je prý vlastní dynamický pluralismus<sup>7</sup> spolu s kultem heroů a nebožtíků — nositelu vyšší moci — a vírou v působnost předmětu a bytostí neobyčejných.<sup>8</sup> Z evolucionismu drží se všichni tvrzení, že nutno vycházet z lidí a v lidech končit a vylučovat jakékoli působení transcendentna v dějinách.<sup>9</sup> Druzí zas tvrdí, že víra v osobní bytosti (bytost) a kult jich byly nejstarším nám dostupným náboženstvím, kterému odpovídá monotheismus křesťanský; ovšem pro počáteční stadium nepředpokládají u osobní bytosti ani duchovost (spirituálnost) ani podstatnost, nýbrž trvají na koncepci jednotné bytosti anthropomorfně pojaté. Jak vznikla, nebo jak mohla vzniknout tato víra, není mezi nimi shody.<sup>10</sup> Tytéž spory se opakují ve výkladech náboženského obřadného uctívání (kultu): obřady zprostředkují, rozmnožují moc (dynamis) v jednotlivých bytostech a věcech — původní jsou prvotiny podávané osobní bytosti z vděčnosti a náhradou za to, že dovolila vzít si část jejího majetku.

Tento stručný přehled ukazuje zároveň úkoly bádání o náboženství, kterých by se mohlo využít i pro vyučování náboženství a kerymatiku: zkoumat skutečný náboženský život a ne pouze zákonodárství, vzorné cíle...; neomezovat se na konverse, vznešené stavy...; zkoumat postupný náboženský růst mládeže; doklady třídit v typy a sledovat do jaké míry působila na ně tradice a církev a co je v nich samorostlého...

---

## P R A C O U N A

---

### Společenský ráz křesťanství

Kdosi napsal překrásně, již je tomu dávno, že izolovaný křesťan je špatný křesťan. My nejsme sami. Žádný křesťan nemůže být nikdy sám a jen se sám starat o sebe samého a jen o svoje spasení, anebo dokonce jen o svoje osobní pohodlí, nebo osobní blahobyť. Křesťanství je základně náboženstvím společenství.

<sup>7</sup> Víra, že věci a osoby jsou nositeli sil, které snad jsou manifestací jedné síly (mocnosti), avšak lidé řečené mentality nejsou schopni pojmout je v jednotný celek.

<sup>8</sup> Vědecká koncepce liší se od náboženské prý tím, že její dynamismus je monistický; ovšem postoj vědce je ovládat přírodu a využívat i sil společenských.

<sup>9</sup> Typický je posudek Pfistemův 6 svazkového díla W. Schmidta »Der Ursprung der Gotesidee« v archivu pro vědu náboženskou. Rozlišuje a staví příkře proti sobě anthropology a theology v náboženství.

<sup>10</sup> Leckterý badatel ovšem kombinuje na př. Leopold von Schroeder; odvozuje náboženství z trojího pramene: kultu přírody, předků a víry v Nejvyšší dobrou bytost.

Křtem jsme byli jednak štípeni na Krista, jednak zasazeni do společenství povolanych za Boží děti. A již samo štípení na Krista je závazné vzhledem k bratřím a sestrám po celém světě, protože jsme štípeni na Krista, který pro všechny přišel, oblekl lidskou přirozenost, a všichni lidé nosí lidskou přirozenost, za všechny umírá a všechny volá do jedné rodiny. Po ničem tak Spasitel netouží, než abychom plnili Otcovu vůli a pak abychom v této lásce jedno byli.

Za druhé, když tedy máme účast na jednom fyzickém i nadpřirozeném životě, jsme všichni sobě nesmírně blízcí, jsme všichni pokrevně zpřízněni krví Kristovou, ve které byli všichni povoláni za Boží děti.

Toto musejí křesťané i katolíci u nás znovu živě prožít. Málo křesťanů na to myslí, málo si jich to vůbec uvědomilo a málo proto také žije z této pravdy. Musíme více si uvědomiti tuto tajuplnou sounáležitost všech ke všem a povinnost učiniti všechno, co jen můžeme pro děti Boží, aby se jejich bohatství Božích dětí mohlo plně rozvinouti. Ani po stránce hmotné to nesmíme zanedbávat a spokojovat se jen s tím, že si věříme pro sebe a po svém a žijeme z obřadů Církve a nebojíme se proti větám jejího učení. To vše je málo: My mnozí jedno tělo jsme a proto musíme mít stále živý a účinný zájem o své bratry a o jejich podmínky a prostředky k duchovnímu životu...

Braito

## Modlitba důvěrná

Svatý Pavel prožil nesmírně blahou skutečností, že jsme Boží děti a že vedeni Duchem svatým voláme k Bohu ve vsí důvěrnosti: »Otče!« Nazývá toto naše důvěryplné přivínutí se k Bohu »parrhésia«. Dá se to přeložit, jako volná, svobodná, odvážná řeč. Parrhesií mluvil svobodný občan, na rozdíl od otroka, kterého se nikdo na nic neptal, který neměl práva mluvit ve shromáždění svobodných mužů a zasahovat do správy věcí veřejných. Svobodný občan mohl říci své, vyjádřiti své ve vsí volnosti.

Tak má také mluvit křesťan s Bohem. Již není cizí Bohu, nežije již v nepřátelství s Bohem, nýbrž je jeho dítě. Proto může mluvit jako dítě, má mluvit jako dítě s Otcem. Tak jak to umí a co mu leží na srdci může a má mluvit se svým Bohem.

Taková byla modlitba mystiků, světců, kteří otvírali Bohu svou duši rozjásanou, rozbolavenou podle toho, co prožívali. Nezápasili úporně o výraz, o slovo, o tón řeči, nýbrž prostě nechali křičet dětinou duší, duši Božího dítěte k tomu, jehož nejenom vyznávali, nýbrž také prožívali jako Otce.

A jako dětině přitulení se k pozemskému otci nebrání dítěti nevzhlížeti s úctou až posvátnou k velikosti svého otce, podobně čím důvěrněji se přivíneme k nebeskému Otci, tím větší úctou jsme naplněni k Otci, který je tak dobrý k nám.

A čím se více přivíneme k Otci, tím bude naše modlitba nesobečtější.

Nebudeme škemrati jen o své pozemské záležitosti, nýbrž zahrneme do svých modliteb všechny potřeby duchovní i tělesné všech svých bratří. Budeme státi ve svých modlitbách ve svatém spojení se všemi potřebami všech bratří a sester, kolik nám jich Bůh dal na zemi. Braito

## **Běh o cenu**

Svatý Pavel přirovnává křesťanský život běhu o závod. Ale s tím rozdílem, že antickému zápasníku kynula palma vítězství, vítězný věnec, kdežto křesťan nosí cenu svou již v sobě. Jeho cenou je blízkost Boží, důvěrnost Boží, otevření se Bohu člověku v té míře, v jaké se člověk otevře Bohu. A toto není jako nějaký vnější cíl postavený před člověkem. Křesťan neběží k Bohu jako k něčemu, co je mimo něj. On je v nás, a jest v nás důvěrně. Je v nás doma.

Naše vítězství, naše cena je to, že stále více vnímáme Boha, stále se více a dokonaleji s ním sžíváme, že mu stále lépe rozumíme, že s ním stále více srůstáme. Křesťanova výhra je v tom, že jeho výhra, že jeho poklad, jeho cena jest již dávno v něm, posvěcující milostí. Jedná se teď jen o to, abychom se stále více k tomuto Bohu přibližovali a abychom stále více a lépe mu rozuměli, stále více vnikali do jeho hlubin.

Jak útěchyplné jest, že náš Bůh není nám Bohem cizím, nějakým cizím vnějším cílem, o který bychom se teprve musili snažiti. On je v nás. My jsme již spojeni se svým cílem a teď se jen jedná o to, abychom se u tohoto cíle udrželi, abychom jej stále více a hlouběji prožívali a promilovali.

To je ono Ignácovo: Deus semper major... Abychom se dali stále více zaplaviti velikostí a láskou a důvěrností Boží, aby stále více pro nás znamenal v našem životě, aby byl stále více a stále ústředněji a výlučněji naším životním cílem. Braito

## **O poslušnost**

Ani poslušnost, ani řeholní poslušnost nesmíme přehnat. Všechno je třeba ponechati na svém místě. A takový je řád křesťanského života, že základní ctností je láska. Láska dává teprve ostatním ctnostem nadpřirozený smysl a nadpřirozené posvěcení. Také jejich určitou absolutnost, evangelickou absolutnost, která opět plyne z naprosté víry a lásky k Bohu.

Abych mohl dokonale poslouchati a ne pouze obyčejnou poslušností naplniti vůli toho, který je postaven, aby spravoval a řídil obecné blaho, společné dobro, a jehož tedy musím poslouchati jakožto autoritu Bohem ustanovenou k uskutečňování onoho obecného blaha, potřebuji právě nadpřirozenou poslušnost, která vidí jednak v představeném zástupce Božího, ať se jedná o představeného jakékoliv společnosti, sebeužší nebo sebeširší a jež poslouchá proto zástupce Božího z lásky k Bohu. Miluje ve vůli představeného vůli Boží.



Vůle je totiž projev nejosobnější rozumné bytosti. Proto láska k Bohu znamená lásku k jeho vůli a proto jeho naplnění.

Reholní poslušnost pak odevzdává dokonale člověkovu vůli projevené vůli Boží skrze řádové představené, takže skoro každý krok je řízen touto vůlí Boží. Jest to krásné, protože pak každý krok je nadpřirozený, posvěcený, stává se obětním skutkem, ale také neobyčejně bezpečné, protože všechno je přesně stanoveno v životě jako vůle Boží. Je to nesmírně těžké, protože hledat nejvyšší svobodu od sebe, od své sebe-lásky, od sebeprojevování a sebeurčování, jež sice člověka nebezpečně ohrožuje, ale zároveň také velice naplňuje a těší, dává pocit vlastní velikosti, protože se člověk velmi brání, aby nebyl bytostí jen zevně řízenou, jest neobyčejně obtížné a bolestné pro porušení skrze dědičný hřích, jež vnesla do naší bytosti onen sklon po samostatnosti, svémocnosti...

Braito

### Neštěstí protestantismu

Nejvíce mne utvrzuje v přesvědčení, že protestantsví není jen několik odlišností od katolicismu, nýbrž že je to výsadní, základní a radikální převrácení podstaty křesťanství, je jejich přesvědčení o zůstávající dokonalé naší zkaženosti, přes kterou Pán jakousi právní fikcí svého milosrdenství přehazuje plášť Kristova Vykoupení, kterým nás vidí jinak než jsme, kterým v nás nevidí nás, nýbrž Krista.

A to mne také přesvědčuje, že pouhé čtení Písma nestačí, protože právě četbou Písma buď vůbec nevnímají nebo po svém si vykládají tak jasná slova Kristova i sv. Pavla o novém životě, o novém stvoření, o skutečném synovství Božím, kterým nejenom slujeme, nýbrž skutečně jím jsme. Vytýkají nám protestanté formalismus, ale jejich učení bych nazval formalismem existenciálním. Jak může plášť přehozený přes mne změnit mou existenci, jak může Bůh se na mne dívat jinak než jsem?

Jaká jednota, integrálnost, totálnost je v katolickém učení, které hlásá sjednocení celé naší bytosti, sjednocení přirozeného i nadpřirozeného v člověku v jednoho člověka, spojení Ježíše Krista s námi, jeho života s naším životem, jeho přirozeného synovství Božího s naším přijetím za syny Boží!

V tom je podstata katolictví a to věru není formalismus, nýbrž vitalismus (nemyslím tu ovšem vitalismus přírodních věd!) věru dynamický! Kristus nám vlévá své synovství, skutečnou účast na svém životě. Vlévá to do našeho života, který svou milostí otvírá sobě. Celou naši bytost prostupuje, celé se jí zmocňuje. To je ona metanoia, ono nové zrození z Ducha svatého.

Protestantství musí násilně buď neviděti záplavu těchto míst nebo je vykládati proti jejich duchu a nejbližšímu smyslu.

Braito

**Baar: Velikonoce.** — Rupp, Praha, str. 230, cena 75 Kčs. Baar se tu ukazuje ve své krásné kněžské duše, která se skláněla v pečlivých meditacích, které předcházely jeho kázání před svatými tajemstvími.

**Col: Biblická stilistika a poesie.** — Velehrad, 1948, str. 120, cena 60 Kčs. Cenný příspěvek k biblickému našemu studiu a obohacení naší celkem chudičké biblické literatury. Autor se dívá na Písmo svaté v tomto spisu jako na dílo literární a zkoumá je pečlivě a zároveň uctivě po této stránce. Neobyčejně bohatá je literatura domáci i cizí uváděná pro další studium.

**Chléb a slovo.** — Rosa Junová, Tasov. Uspořádal Tim. Vodička. Obsahuje Demlův článek Chléb a víno, pak z Pastora spornou otázku o tak zvané Pazziiovské mši jako marginále na Schulzův román. Pak velkou samostatnou studii Vodičkovu Řád morální a řád umělecký. Za tuto stať jsme autorovi zvláště vděční, protože v málokteré otázce jest takový zmatek i v myslích katolíků jako právě ve zmíněné. Koniáš nás pak poučí proč je třeba ničit špatné knihy.

**Faber: Vyšší život.** — Brněnská tiskárna. Brno, 1948. Stran 320, cena 81 Kčs. Dr Vašek vybral a přeložil nejkrásnější místa z Fabera. Faber je výborný učitel duchovního života a Dr Vašek měl neobyčejně šťastnou ruku, když vybíral opravdu nejlepší texty. Vynechal vše, v čem je někde Faber mnohomluvný, a sestavil jakousi příručku věroučnou, mravoučnou i asketickou. Je to dílo opravdu mistrné a kniha bude pro mnohé čtenáře pokladnicí i učebnicí. Doporučují co nejvřeleji.

**Králík Oldřich: Otokar Březina.** — Melantrich, 1948. Str. 560, cena 195 Kčs. — Hluboce vhlížející do básnického dění a zároveň přesně vědecky myslící Oldřich Králík klade na vědecký stůl tuto důkladnou knihu o Otokaru Březinovi. Králík postupuje cestou genetickou a každé údobí snaží se zvážit i vyložití. Studie syntetisuje všechno, co bylo dosud o Březinovi napsáno. Studuje jeho život, osobnost, vývoj, vlivy, styl, náplň i formu.

**Obr: Osoby a místa v evangelích.** — Francl, Praha, 1948, str. 200, cena 39 Kčs. — Vyšla již tři vydání Nového Zákona. Doufejme ještě, že kolik se rozprodalo exemplářů Nového Zákona, tolik že také bude čtenářů. Aby byla usnadněna tato četba Pisma sv., napsal prof. Obr velmi praktickou příručku k čtení Nového Zákona. Jest to jakýsi malý slovníček, týkající se ovšem jen jmen vlastních a místních. Ale i tak je knížka velmi dobrou pomůckou, protože nás poučí, kde se co stalo a kdo to byl ten, o němž mluví Písmo svaté. Kniha je doplněna velmi vhodně třemi mapami.

**Ressl: Katechese.** — Rupp, 1948. Stran 400, cena 114 Kčs. Druhý díl

Resslových oblíbených katechesí přivítají všichni katecheté i katechetky s velkou radostí. Ressler je nadšený katecheta, který miluje své povolání a umí se sklonit k dětské duši. Proto jsou také jeho katechese tak životné a tak použitelné, protože to nejsou knižní rozklady papírové rozumu, nýbrž podávání prožitých pravd, a to prožitých velkou láskou k Božímu zjevení a k dětem.

**Ricciotti: Život Ježíše Krista.** — Vyšehrad, 1948, str. 670. — Přeloženo podle IV. vydání, cena 200 Kčs. Jsme vděčni Vyšehradu nejenom za to, že vydal tuto knihu, nýbrž že ji také vydal tak lacino a v tak krásné úpravě. Kniha má totiž přes 90 fotografií, reprodukcí a map. Již 17 národů má přeloženu tuto knihu, která způsobila právem sensaci ve světě vědeckém i náboženském. To není básnění, také to není jen strohé přenášení života Kristova do dnešního života ani rekonstruování života doby Kristovy ani racionalistické ani pietistické přemítání o Ježíši Kristu. Ricciotti se dlouho připravovala vědecky i literárně na toto dílo. Má za sebou dlouholetá studia biblická na místě života Kristova. Kniha sleduje život Kristův podle evangelíí ale zároveň také při každé oné příležitosti rozebírá každou skutečnost, biblicky, theologicky a hned odpovídá na různé námitky na nepřijatelná řešení, se kterými na místě polemizuje a to vítězně. Ideální četba pro každého, pro klášterní společnosti, pro profesory náboženství i katechety. Každý kazatel najde hodně látky k oživení a užití svých kázání. Zaplať Pán Bůh za tuto knihu.

**Salajka: Ve světle víry.** — Velehrad, Olomouc, 1948. Str. 300, II. vydání, cena 110 Kčs. Druhé vydání knihy ukazuje na její dobrou službu, kterou vykonala. Kniha je dobrým přehledem katolické nauky. Autor spojil tu věrouku s fundamentálkou a můžeme říci, že šťastně, hlavně v otázce Církve.

**Veselý-Slaudek: Čs. odboj v Itálii.** — Exp. Praha I, Husova 8. Cena 150 Kčs.

**Vykopal: Hodnota a cena práce.** — Nákladem vlastním. Po druhé se objevuje Vykopal v katolické sociologické literatuře. Autor je velmi dobrý pozorovatel všech těžkostí a problémů pracujícího člověka a snaží se řešit s hlediska křesťanských zásad práva pracujícího člověka podle křesťanského hodnocení práce. Autor již jednou na sebe upozornil smělym následováním P. Horvátha v otázkách přebytečného majetku a jeho sociálních povinností a teď se krásně uvedl i touto podnětnou dobrou knihou.

**Waugh Evelyn: Nečekaný návrat.** — Vyšehrad, 1948. Str. 380, cena 130 Kčs. — Ostrá, ale spravedlivá kritika prázdňného života společnosti, která se nechce rozloučit s minulostí a která tak zesměšňuje anglickou smetánku. Ani katolická šlechta tu nedopadá lépe a mistrně odhaluje Waugh neúčinnost až škodlivost povrchní pobožné se tváříci religiosity. Při tom všem ale probleskuje záchranná síla katolictví, které v okamžicích skutečného prožití stává se velkou silou.

Dne 14. června t. r. se dožívá zakladatel revue Na hlubinu

**P. Dr SILVESTR MARIA BRAITO O. P.** padesáti let.

Snad pero povolanejší popíše brázdu, kterou vyryl v duchovním životě českého národa od založení revue Na hlubinu v roce 1926. Členové redakce a administrace měří zde jen onu vnější, hmatatelnou a každým i nezasvěceným okem postřehnutelnou stopu, která za jeho činnosti zůstává. Je to přes dvacet ročníků Hlubiny, jejímž redaktorem je od samého začátku bez přerušení, několik ročníků revue »Výhledy«, které ve slibném rozvoji udusila okupace, je to »Filosofická revue«, u jejíž kolébky stál, je to »Růže dominikánská«, kterou zúrodnoval a obohatil svou iniciativou a radou, je to úctyhodný počet svazků svatých životopisů »Vítězové« a je to hlavně ke stovce se blížící počet knižních svazků edice Krystal, jež se pod jeho vedením rozrostla v plodné nakladatelské podnikání, které obohatilo knihovnu českého katolika četnými vzácnými svazky zvláště v oboru duchovního života. Vzpomeňme zde jen nejdůležitějších: Theologická summa svatého Tomáše Akvinského a Spisy sv. Jana od Kříže. Každé toto několikasvazkové dílo, které nemá každý národ ve svém vlastním překladě, by mohlo být reprezentativním dílem kteréhokoli nakladatele. Těchto sto knižních svazků edice Krystal představuje významný zlomek činnosti dr. Braitu a ukazuje alespoň s jedné stránky, kam jeho snažení směřuje. Vedoucí redaktor revue »Na hlubinu«, vedoucí redaktor »Dominikánské edice Krystal«, ředitel Třetího řádu sv. Dominika, duchovní vůdce studentů, duchovní otec četné rodiny hlubinařské, funkcionář řádový, generální kazatel atd., stačí na všechny tyto funkce, pln iniciativnosti, nápadů, sčertlý v literatuře domácí i cizí dovede vybrat vhodná díla k překladu nejen pro svou edici, nýbrž i pro jiná vydavatelství, překládá sám, píše vlastní spisy a vydává je v Krystalu i v cizích nakladatelstvích. Mnoho času by strávil ten, kdo by chtěl přečíst všechny jeho spisy, překlady, články, promluvy, exercicie. A kdyby je přečetl, kdyby je dobře přečetl, ještě by neznal P. Braitu celého, neboť jeho nejvlastnějším prostředkem sdělovacím je slovo mluvené. Teprve při osobním styku je možno poznat P. Braitu celého: Dovedl hřimát ve vysokých prostorách velechrámu svatovítského, dovedl upoutat posluchače po několik hodin uprostřed volné přírody, mluví v chůzi, stojí, málokdy sedě, ve městech i na venkově v zapadlých vesnicích, všude hlásá strhujícím způsobem poselství Boží o synovství Božím.

Aby v této činnosti mohl ještě dlouho pokračovat, přeje mu redakce i administrace jeho Hlubiny k padesátým narozeninám plnou mírou Božích milostí, aby z nich mohl rozdávat tak, jako činí dosud.

*Redakce a administrace  
revue „Na hlubinu“.*

## *Povýšena nad anděly<sup>1</sup>*

Nyní pečlivěji přihlédněme, zdali bychom nenašli pro Pannu vhodné místo v nejvyšším řádě.

Tento řád se nazývá serafové, protože pro svou obzvláštní blízkost k Stvořiteli, plně mocněji žhoucí láskou. Ale kdo větší láskou může milovat, než rodička miluje své dítě? Chceš vědět, jakou láskou matka milovala syna, jehož jako panna porodila? Používám zde slov sv. Jeronýma, jež napsal k panně Demetriadě, čímž jasněji dokážu lásku této matky k synu. Práví tedy Jeroným: »Jakou silou duše na něčem lpí, poznáme až tehdy, když to ztratíme a bolest působí žádost zase mít milované.« Tato slova si důkladně zapamatuj, když je slyšíš, rozjímej v mysli a jasně poznáš, jakým zářem lásky hořela k synu.

Neboť když ho jako dvanáctiletého ztratila v chrámě, nařikajíc a plačíc hledala ho po tři dny. Synu, praví, proč jsi nám tak učinil, já i otec tvůj s bolestí jsme tě hledali. Jistě, když nad ztraceným tak nařikala, tou bolestí ukázala lásku, jíž ztraceného milovala. Ne jako ty, lenošný človíčku, jenž se unavíš hledáním Boha za jednu hodinu! Ona ale tři dny bez přestání hledá a tím svou lásku a bolest vyjadřuje. A i tehdy, když už ho našla, dále trpí jeho odloučenost, až ho sama vidí mezi dvěma lotry na dřevě kříže. Zde a z toho tedy moudře usuzuj na sílu a velikost lásky, když syn trpí, matka snáší pravá muka. On je přibit na kříž, její duch je křižován očekávaje poslední věci. Jemu krutý kat bolestnými ranami rozrývá kůži a tělo, její duše volí spíše popravu než tak krutou podívanou. On je proboden kopím, ona je neméně zraňována mečem Simeonovým.

Jistě, že miloval Jan, jenž byl při tom a plakal. Milovala Magdalena a nařikala, bědovaly ženy s jeho známými a příbuznými zdaleka to pozorující. Ale nečteme, že by někdo z nich byl alespoň špičkou zasažen. Jediná ze všech Maria je proklána. Co jiného z toho všeho, mojí bratří, usoudíme, než že v lásce a bolesti se nikdo nemůže přirovnat k matce?!

Kdo by tedy o tom pochyboval, že je povýšena nad serafy, než kdo je neznalý Písem a toto neví.

Bezpochyby tedy přesahuje zásluhy andělů a lidí a raduje se nyní nevyšlovně vyvýšena hned po Kristu nade všemi kůry nebeskými. Slušelo se vpravdě, bratří nejmilejší, slušelo se, aby se tak stalo jak bylo řečeno, jestliže se jen uváží tajemství Písma. Nikdy by totiž Pán v Písmě ne-nařídil ctít rodiče, kdyby on sám, jenž dal zákon, ve vlastní matce nebyl učiněn poslušný zákona, a kdyby sám nevyplnil co poručil. Ctí tedy matku, jenž dal zákon o ctění rodičů. Ale kdyby ji nevyščil nad vše-

<sup>1</sup> O českém dominikánu Koldovi viz v další části tohoto čísla!

chny tvory, jaká by to byla zvláštní úcta? Nade vše ji tedy Syn povýšil a posadil v nebesích po své pravici.

Ale řekneš snad: když tak vysoko bydlí, nás hříšníky z takové hlubokosti neslyší. Takové myšlenky, ať tě, prosím, ani nenapadnou! Neboj se její vznešenosti. Nezbažil totiž pokory Syn svou služebnici, ačkoliv ji ustanovil za královnu nebes a podřídil jí všechny tvory. Neboť zde milostivá pamatuje vždy na ty, co jsou jí pamětliví. Kdo tedy bude hledat její ochrany z celého srdce, není pochyby, že oč bude prosit, toho dosáhne. Tak totiž praví Bernard v kteréési řeči: »Ten ať se jedině nepřipojí k tvým chválám, který nezkusil sám, žes mu byla nápomocná v jeho potřebách když tě věrně vzýval.« Jakoby říkal: nikoho takového nelze nalézt.

P. Silv. M. Braitó O. P. :

## *U zdrojů svátostí*

Maria je nám prostřednicí duchovního života. Ale zároveň říkáme, že svátosti jsou obvyklým způsobem, kterým se nám zprostředkovávají milosti Kristovy. V jakém poměru jest Maria Panna k těmto zdrojům svátosti a milosti?

Nezapomeňme, že všechny milosti a proto i zdroje milostí, svátosti pramení z utrpení Ježíše Krista. Všechnen život přichází k nám ze svátých ran Krista Pána.

A tu jsme opět u nerozlučného spojení Krve Páně a Mariina prostřednictví, tedy i svátostí.

Celý křesťanský život je spjat se svátostmi. Svátostí křtu se nám dostává života, zaslouženého nám na kříži. Ve svátosti pokání je nám tento život vrácen nebo utvrzován. Ve svátosti oltářní se nám dostává pokrmu pro rozmnožení a posílení tohoto života.

Svátosti jsou krásně uspořádány, takže z nich roste život Božích dětí.

Maria Panna sice nepůsobí svátostí, ani není příčinou jejich působivosti, protože svátosti působí tím, že znamenají, co působí, a že plynou ze zásluh Ježíše Krista.

A tu jsme právě u spojení svátostí s Marií Pannou. Maria podala pod křížem svého Syna. Její oběť byla tak spojena s obětí jejího Syna, z níž vyrostla veškerá účinnost svátostných znamení. Maria musila mnoho trpěti jako matka, aby Kristus mohl trpěti a mohl nám zasloužit ony milosti.

Kdo říká život, již tím ukazuje na matku. Kdo říká Boží život z Krista, uemůže vyloučiti Marii, Matku Krista, dárce a původce milostí, jenž dává působivost svým svátostným znamením skrze své utrpení, skrze obětování svého Těla. Maria pak spolupůsobila jak při utváření Kristova těla

samotného, tak také při jeho obětování na kříži. Úkol matky není jen dát jednou život, nýbrž dále jej utvářet ve svých dětech. Utvářet dokonale všechny údy celého těla, kterému dala život. Maria dala život Kristu, hlavně tajemného těla. Proto musí být dále její starostí, jak bude vytvořeno ono tajemné tělo z nás, údů, jež jsou podřízeny tak svatě hlavě, jíž je Kristus. Svátosti nejsou totiž nic jiného nežli člověčenství Kristovo přiložené k dílu našeho posvěcení a vykoupení. A tu se právě nedá odloučiti Maria Panna od tohoto člověčenství Kristova, které ona utvářela ve svém těle týmž Duchem svatým, který působí také všechny milosti v Církvi. Právě pro tuto spojitost přisuzujeme Duchu svatému jak vtělení Kristovo, tak také jeho působení v našem posvěcování.

V jejím těle, ale také v jejím duchovním přijetí a uchopení skrze její pohotovou lásku a obětavost, bylo vytvořeno toto svaté člověčenství, a tím také základ našeho posvěcení a vykoupení, kterého se nám dostalo jednou na kříži a pak nadále ve svátostech. Kristus za nás zaplatil jako kněz a podal za nás oběť nebeskému Otci ve svém člověčenství, třebaže pro spojení se svým božstvím. Tak je na věky spojeno svaté kněžství Kristovo s Marií skrze člověčenství z ní přijaté. Kristovo kněžství pak trvá na věky, protože celé naše svátostné kněžství jest přísluhou a údobstvím svatého kněžství Kristova. A to když se kněžství uskutečnilo v člověčenství Kristově a trvá v něm jako působení i dnes a dnes působí ve svátostech, proto je nerozlučně spojena účast a zásluha svaté Panny na kněžství Kristově, na jeho dalším svatém a posvěcujícím kněžském působení. Proto říkáme právem, že Maria Panna je zdrojem také svátostí.

To platí především o Eucharistii. Nezapomínejme, že jest to tělo z jejího Těla, krev z její krve. A Maria je nedala jen fysicky, ona je dala i nadpřirozeně, když je obětovala zároveň se svou mateřskou bolestí v plné lásce k Otci a k nám, aby se nám Tělo jejího Syna mohlo stát pokrmem života. Je úkolem přece matčíným živiti onen život, který zplodila. Proto také patří ke starostem a k úkolům svaté Panny, aby se nám postarala o chléb našeho nového života. A o ochranu tohoto života, jeho uzdravení a vrácení, je-li zapotřebí.

O Eucharistii praví svatý Tomáš, že je *divinae donationis complementum*. Naplnění onoho darování se nám začalo v Betlémě, vyvrcholilo na Golgotě a ve velebné svátosti je doplněno. *Se nascens dedit socium, se moriens in pretium, convescens in edulium...* Při zrození se stal naším druhem na kříži výkupným a ve velebné svátosti pokrmem. Nejenom že chce přijít k nám, nejenom že chce trpěti za nás, nýbrž chce se také stát naším pokrmem. Už si nemůžeme představití intimnějšího spojení s námi.

Maria spolupracovala jak v Betlémě tak na Golgotě, protože je to vše v jedné linii božské lásky Ježíše Krista, který se chtěl s námi spojití a proto se vtělil, proto zemřel za nás a proto nám dává sebe za pokrm.

Je tudíž Maria spojena s námi Kristem v obětování jeho těla až k tomu, že se stalo pokrmem.

Maria nadšeně souhlasila s tím, aby se dostalo jejímu tělu i tohoto vysokého stupně vyznamenání a možnosti lásky. Protože byla Maria těsně spjata s Otcem i Synem i s Duchem svatým, z něhož počala z vůle Otcovy Syna Božího v jeho vtělení, protože tak byla plná milostí, proto z lásky, vděčně podala své tělo v Těle svého Syna, aby Syn miloval své až do konce, až na hranice možnosti, aby nejenom lidi vykoupil, nýbrž aby je i živil v onom vykoupeném životě. I její láska na základě její naprosté víry šla až za hranice možnosti a velkou vírou podala toto tělo k jeho proměnění zázračnému.

Hýčkala a pěstovala toto tělo, nejenom aby bylo obětováno, nýbrž aby také bylo podáno v pokrm. Ona to tělo pěstila, živila, ona je chránila, ona nám je vypěstovala a proto tak láskyplně pěstovala, právě protože by to bylo tělo bohočlověka, ale také protože toto tělo mělo mít takový význam a takovou důležitost pro nás, když se mělo stát naším výkupným a naším pokrmem.

Matka Boží se zjevila J. Hermannovi, který se obrátil právě tímto zjevením, a pravila mu: Pojď a jez z pokrmu, který jsem ti připravila. Pij víno, které jsem vylisovala. Chceš-li mít matku, kterou bys mohl ve všem následovat, dej pozor na její plod, na pokrm, který ti chystá. Pohleď na plod těla mého. Pak ukázala na monstranci a pravila: Hle, to je můj plod, Eucharistie.

R. M. Dacík O. P. :

## *Meditace nad encyklikou Pia XII. Mediator Dei*

3

Vnější projevy zbožnosti jsou závislé na čase, místě, osobách a mnoha jiných okolnostech. I když podstatně prvky jsou v křesťanské zbožnosti vždy stejné, přece jen můžeme pozorovat rozdíly mezi zbožností starověku a dneška, a konec konců i dnes najdeme mnohé rozdíly mezi zbožností citového křesťana jižních národů a strohou, přísnou zbožností seveřana. Dbá-li Církev ve svých liturgických předpisech o jednotu, musí mít na mysli mentality všech národů a volit vždy takové zásadní předpisy, které mohou vyhovovat všem. A o to také Církev vždy pečuje, aby se respektovalo cítění všech jejích dětí. Jestliže přísně dbá toho, aby liturgické předpisy byly věrně zachovávány, nemá nic proti tomu, aby vedle přísně liturgických úkonů se rozvíjela také lidová zbožnost, přizpůsobená více jednotlivým krajům a individuálním povahovým rysům věřících.

Tak hledá také encyklika pravý střed mezi dvěma extrémami v otázce



vývoje liturgické zbožnosti. Jedni by totiž chtěli, aby liturgická zbožnost ustrnula na prvních křesťanských stoletích. Neuznávají nic než formy zbožnosti prvních křesťanů a odmítají všechno, co přinesly pozdější doby. To je nepochybně jedna krajnost. A do druhé krajnosti upadají ti, kteří by rádi odstranili vše staré a nahradili novým, zapominajíce, že jen ta novota má oprávnění, která vyrůstá z kořenů tradice.

Těm, kteří by rádi ustrnuli na starých formách zbožnosti a zamítají vše nové, praví papež: »Církev je nepochybně živým organismem a proto i v těch věcech, které se týkají posvátné liturgie, roste a rozvíjí se a přizpůsobuje se okolnostem a požadavkům, jak se naskytou během času, zachovávajíc a chráníc však neporušenost své nauky.« 58. Těm pak, kteří nedbají posvátných tradic a jsou hnáni nezdravou touhou po modernosti, praví: »Je nutno přísně zavrhnout opovázlivou odvahu těch, kteří s rozvahou zavádějí nové liturgické zvyklosti nebo dávají znovu obživnouti obřadům již zaniklým, které nesouhlasí s platnými zákony a rubrikami.« 58. Církev neodmítá vývoj v liturgické zbožnosti, nestaví se zásadně proti jakýmkoliv změnám, ale vyhrazuje si právo rozhodovat o tom, zda tento vývoj odpovídá zásadám víry, zda je v souladu s církevní tradicí, zda prospěje křesťanskému lidu. Vidíme na příklad, že dnes povoluje Církev večerní mše svaté, což bylo před několika lety nemyslitelné, že uděluje velké dispense v eucharistickém postu, kde byla dříve tak velká přísnost.

Jak ukazuje encyklika, skládá se posvátná liturgie z prvků božských a lidských. 48. To je třeba mít stále na mysli, když uvažujeme o vývoji liturgie. Božské prvky jsou nezměnitelné, protože jejich původcem je Ježíš Kristus. Ty nepodléhají žádným změnám. Podstata mše svaté jakožto oběti Nového Zákona zůstane vždy stejná, tak jako podstata svátostí. Ale jak mše svatá tak udělování svátostí je obklopeno prvky lidskými, obřady, které stanovila Církev, a proto je může měnit. Jestliže však Církev zdůrazňuje, že všechny změny v posvátné liturgii jsou vyhrazeny papežské autoritě, že »jediné nejvyšší velekněz má právo schváliti a stanoviti jakékoliv zvyklosti ve vykonávání bohopocty, zaváděti a potvrzovati nové obřady a změnit ty, které uzná za nutné, biskupové pak mají právo a povinnost bdíti bedlivě, aby předpisy posvátných kánonů o bohopoctě byly pečlivě zachovávány« 57, to proto, že Církvi záleží na tom, aby byla v oficiální bohopoctě jednota, znázorňující jednotu víry, a aby se nedostávaly individualistické a subjektivistické prvky tam, kde je třeba reprezentovat obecnost.

Tam, kde běží o pouhé prvky lidské, které nesou obyčejně stopy své doby, je nutný vývoj v duchu křesťanské tradice. Proto praví papež na adresu některých archeologisujících liturgistů: »Liturgie staré doby je bezpochyby hodná úcty, ale starý zvyk, hledíme-li jediné na jeho stáří, není nejlepší... Také novější liturgické obřady jsou hodny úcty a pozornosti, poněvadž vznikly pod vlivem Ducha svatého, který je stále v Církvi

přítomen... Je rozhodně moudré a chvályhodné vracet se myslí a srdcem k pramenům posvátně liturgie, ... nebylo by však moudré a chvályhodné všechno za každou cenu převést do minulosti.« 60, 61. Jinými slovy: pouhé stáří není kritériem ani krásy ani duchovní prospěšnosti věci. Vedl-li Duch svatý Církev v dřívějších stoletích, vede ji stejně ve století dvacátém. Proto se rozhodně mylí, kdo zavrhuje pozdější způsob stavění oltářů a chtěli by se stůj co stůj vrátit k prostotě první Církve, kde pouhý stůl byl zpravidla oltářem, nepřipouštějí polyfonní zpěv a zvláště lidový zpěv při bohoslužbách a uznávají jen chorál za důstojný služeb Božích, mluví zjevně nebo zastřeně proti časté svaté zpovědi neboli zpovědi ze zbožnosti jen proto, že v prvotní Církví nebyla obecným zvykem. Kdyby byli důslední tito archeologisující liturgisté, pak by museli zavádět také veřejné vyznání hříchů, jaké bylo velmi často v prvotní Církví, museli by se vrátit k tuhé kázni postní a k přísné kající, která byla během doby velmi zmírněna. Respektujeme-li mentalitu a také únosnost moderního člověka v tomto směru, musíme respektovat také jeho přání a touhy v oblasti vztahů k Bohu, pokud je možno tato přání a touhy srovnat s duchem křesťanské tradice. A právě v tom spočívá bedlivý dozor nejvyšší církevní autority nad projevy zbožnosti věřících, kteří touží v duchu doby podávat Bohu oběť nábožnosti, aby v těchto projevech nebylo nic, co by bylo v rozporu s učením víry, a aby byly v souladu s tisíciletou tradicí Církve.

Zkušenosti jsou dnes svědky, že jen velmi malý počet věřících se účastní s radostí a také s duchovním užitektem slavných bohoslužeb, hlavně pontifikální mše svaté. Důvody musíme hledat jednak v tom, že dnešnímu člověku vyhovuje více prostota obřadů než jejich honosnost, dále pak trvání takovýchto bohoslužeb je pro něho zpravidla příliš dlouhé. Zvláště však je třeba upozornit na tu okolnost, že těmto složitým obřadům nerozumí. Nemůže se jich aktivně účastnit, a proto nemá k nim kladného poměru. Za těmito důvody je však něco ještě hlubšího, totiž nedostatek zbožnosti nebo zbožnost plýtká, orientovaná pouze citově, subjektivisticky, neschopná se vžít v tajemství Církve a jejího vztahu k Bohu a neschopná procítit toto tajemství. Proto zdůrazňuje encyklika, že »podstatným prvkem bohoocty musí být prvek vnitřní.« 24. Ten je však ve skutečnosti jen u nemnoha jedinců. Valná většina zůstává jen na povrchu a proto chápe jen povrch. Tito zbožní pak hledají jen věci libivé v církevní zbožnosti, nemají odvahu pronikat do hloubky liturgických obřadů, a zvláště nejsou ochotní k obětem, hlavně k oběti času, které vyžaduje slavná bohoslužba Církve. Moderní člověk raději poletuje jako motýl od květu ke květu, od pobožnosti k pobožnosti, má raději stálou změnu než aby se usadil na jediném květu a vyssál z něho všechen sladký med. Proto je třeba výchovy v tomto směru. A není pochyby, že tato výchova se skvěle vyplácí, neboť čím se kdo naučí hlouběji sestupovat v tajemné hloubky církevní, liturgické zbožnosti,

tím více se také naučí sentire cum Ecclesia, cítit s Církví a žít s Církví. A to musí být ostatně cílem veškeré duchovní výchovy.

4

Zdá se, jako by hlavním úmyslem papežovým při psaní této encykliky bylo ukázat věřícím, že středem naší zbožnosti musí být mše svatá, novozákonní oběť. Uvědomíme-li si, že protestantismus odstranil oběť mše svaté, pak jednak vidíme, že se stal náboženstvím bez oběti, jednak se zbavil bohatého pramene posvěcení. »Srdcem a středem křesťanského náboženství je tajemství nejsvětější svátosti«, praví encyklika. Tato svátost je »věk z posvátné liturgie nejdůležitější«. 65. Oběť byla za všech dob a u všech národů nejpodstatnějším výrazem vztahů lidstva jako celku k Bohu, protože je to nejhlubší vyjádření ctnosti náboženství. Lépe nemůže člověk naznačit Bohu svou poddanost, uznání jeho svrchovanosti, kajícnost a smír, prosbu a chválu a díkůčinění než když mu podá oběť. Obětní dar, položený na oltář, který má funkci zástupnou, ukazuje nejlépe obsah člověkovy nitra. Proto obětovali vždy jedinci, obětoval i kolektiv, aby vyjádřili Bohu tyto city duše. Náboženství bez oběti by bylo kusé, něco by mu scházelo. Je sice pravda, že i vírou, nadějí a láskou podáváme Bohu oběť, ale to je oběť jen v nevlastním, metaforickém smyslu. Proto Kristus chtěl, aby jeho oběť, kterou přinesl jednou krvavým způsobem na Kalvarii, byla až do konce světa přinášena nekrvavým způsobem po celém světě — od východu až na západ, jak předpovídal prorok.

Není pochyby, že středem bohopocty i ve Starém Zákoně byla oběť. V ní dal člověk Bohu vše, co mu mohl dát: v zastoupení obětního daru dával mu sama sebe, aby uznal jeho svrchovaný majestát. Když pak považíme, co praví encyklika, že »tato bohopocta nebyla ničím jiným než stínem oné bohopocty, kterou velekněz Nového Zákonu měl přinést nebeskému Otci« 18, pak chápeme velikost oběti kříže. A když pak víme, že mše svatá je »nejen připomínkou utrpení a smrti Ježíše Krista, nýbrž pravou a skutečnou obětí, ve které nejvyšší velekněz se nekrvavě obětuje, koná to, co již jednou na kříži učinil, přinášeje sebe sama věčnému Otci v oběť« 67, pak tomu rozumíme, proč je eucharistická oběť středem celé katolické bohoslužby. »Při vznešené oběti oltářní nepochybně pokračuje dílo našeho vykoupení a přivlastňuje se nám jeho ovoce, praví se v encyklice. Kristus každodenně působí naši spásu ve svátostech a ve své oběti a skrze ně lidské pokolení neustále očišťuje a Bohu zasvěcuje.« 29.

Kdo zná duchovní mentalitu věřících, ví, bohužel, velmi dobře, že tato skutečnost je známa a zvláště chápána a prožívána jen nepatrným počtem vybraných jedinců. Tajemství eucharistie, jak se můžeme na každém kroku přesvědčit, je pro ně příliš tajemné; jsou duchovně líní, aby se snažili proniknout, pokud možno člověku, do jeho hloubky. Proto tolik povrchnosti. Kolik věřících opravdu prožívá mši svatou? Kolik věřících

se snaží opravdu jí rozumět a zapojit se činně do ní jako do oběti? Pro většinu je mše svatá nábožným obřadem, a proto se nespojují s Kristem, jenž se obětuje, neúčastní se aktivně jeho oběti, nepřinášjí ji spolu s ním a proto se touto obětí neočišťují a neposvěcují. Jestliže se očišťují a posvěcují, pak obyčejně při mši svaté, u příležitosti mše svaté, ale nikoliv jí a skrze ni.

Pokračování.

Karel Reban:

## *Křesťan společnosti*

Kristova pravda je slunce, které vysílá proudy paprsků věčně živých a věčně oživujících. Je podivuhodné, že každé době a všem potřebám duchovým i praktickým a hmotným dává Kristus z pokladů své pravdy a milosti a z nitra duší svých opravdových vyznavačů právě to, čeho v daném případě právě potřebují. Všechna vítězství dobra a pokroku jsou křesťanstvím zdokonalena a pozlacena nejvyššími úspěchy a zaručena ve svém oprávnění i ve svých plodech. Všechny bědy, pod nimiž pokolení lidské stěná, nacházejí v Kristu a v Církvi milosrdného Samaritána, který hojí rány a ošetřuje zraněné, rozdrásané duše. Jen kdybychom tomu chtěli rozumět! My však někdy myslíme, že křesťanství sehlává, že zůstalo za dobou, že jsme se dostali nad ně k lepším prostředkům společného blaha. Bláhoví — vždy potom musíme draze zaplatit svůj omyl.

Znakem naší doby je sociálnost, vřadění jedince i skupin pod dobro celku. Znělo by to asi příliš oportunisticky, kdybychom řekli, že socialismus je snad realizací určité stránky křesťanské morálky, totiž volání po plnění spravedlnosti a hojnější lásce mezi lidmi. Není to však oportunním tvrzením, nýbrž skutečností a snad úkolem pro nás, který mají věřící Kristovi naplniti k obrodě světa, aniž by pozbyli Božího ducha ve styku s otázkami hmotnými.

Není oportunistem ani konjunkturalismem these, kterou si nyní kládeme: Život z víry, duchovní život katolického křesťana, přináší do sociálních svazků nesmírně cenné hodnoty a již tím se prokazuje jako cosi nepostradatelného, protože nelze říci, že by sociální vazba lidstva měla nazbyt sil kladných a směla se lhostejně chovat k tomu či onomu činiteli. My přicházíme k tomuto tematů právě důsledně ze svého zájmu o hluboký, intenzivní duchovní život ve světle katolické víry. Přesvědčujeme se, že ovšem není podstatným posláním katolické Církve a katolické spirituality, by ex professo řešily sociální otázky — jejich království není s tohoto světa — že však tvořivé sociální síly nadpřirozeného náboženství křesťanského nás zavazují k tomu, bychom je nenechávali ležeti ladem. Jaký jiný smysl měly a mají hlasy papežů počínající

Lvem XIII. a jeho encyklikami na themata sociálního a veřejného života až po Pia XII., ne-li ten, že s míst nejpopovolanějších Církev varovala před sociálními křivdami a přímo se vyslovila, že záchrana lidstva je podmíněna pronikavou přestavbou sociální: ono katolické specifikum, jež nemohla Církev zamlčet a jímž se liší od materialismu, jest dodatek: přestavba vnější a strukturální musí býti produševněna věčnými pravdami, mravním řádem a skutky lásky.

Katolíku, žil-li nábožensky hlouběji, vniterněji, je zadostiučiněním jasné vědomí, že se nerozptyloval v mlhách poloskutečna, nýbrž že je s to tím pevněji se postavit na půdu skutečností a tím mocněji se chopit práce pro lepší zítřek.

Uvažujme, co dává katolický duchovní život jedincův životu sociálnímu.

Duševní a duchovní život je předpokladem společného blaha. Společnost jedincu duševně a duchovně ubohých, planých a povrchních nevydá ze sebe nic velikého ani v kultuře ani v praktickém úsilí o nejširší rozdělení statků. Duchovní život — mohli bychom říci prostě: modlitba, modlitba taková, jaká má býti, prolínající všechen život — vychovává silné a vyrovnané jedince. Dává jasný, hluboký pohled do spleti nejvyšších záhad, pevný směr v bludišti cest zmateně se křižujících; dává silnou vůli: kdo zakotvil v takovém životním názoru, který jej pojí s nejvyšší pravdou, nekolísá, nebojí se, ať naráží na překážky sebevážnější. Z krásného duševního a duchovního života pramení hluboký a bohatý cit — to je přínos, který nesmí býti podceňován: lidé bez citu nebo s citem pokřiveným a zakrsalým jistě se nerozhoří ani pro sociální ideály. Duch vyškolený v pokorném a spolu radostném duchovním životě je plný energie a statečně zápasí o nejvyšší ideály: tajemstvím katolických světců a geniů náboženských, kteří po sobě zanechali díla prospěšná lidské společnosti, je právě jejich nezdolnost: nevzdali se překážkám, odporu, utrpení — podivuhodně, hrdinsky vytrvali, pohřbivše své úzké osobní Já a rozrustajíce se nesmírně k velikosti Boží a k dobru bližních. Ochoťně uznáváme heroismus a obětavost některých apoštolu sociálních děl, ctíme tyto jejich zásluhy, ale ukazujeme, že na takové oddanosti a horlivosti musí býti cosi vyššího, cosi nábožensky zaníceného: my věřící měli bychom si toto přinášeti z hlubin víry a sjednocení s Bohem.

Není divu, že silný osobní duchovní život vydává ze sebe také silná, mohutná díla na širokých základech. V duchovním životě prožíváme pravdu o Bohu, který je původem, cílem, vzorem, pramenem síly ke všemu dobru. Kde milost Boží vstěpuje v duši tato fakta, tam nevyhnutelně se vytváří duše nadobyčejné síly pro všecko dobré a užitečné. Kdo na výšinách modlitby a rozjímání nazíral na Vtěleného Syna Božího, na Krista Vykupitele, Osloboditele a Obnovitele lidstva, rozširuje svůj osobní zájem universálně, katolicky, a nejen smýšlením a vůlí, nýbrž i skutky pracuje k dobru všech. A kdo ze své vniterné zkušenosti poznal Ducha Svatého

jako životní princip, tomu bez ustání tane na mysli nejvyšší pravda, dobro a krása, vrcholy života a tvořivosti. Duch Boží jej formuje v apoštolu, rozséváče dobra. — Ne, náboženství nesnižuje zájem o pospolitost, nevytváří individualismus v sebe uzavřený, zbožné jakési sobectví, nýbrž naopak posílá věřící, by šli a pracovali v nejšířších okruzích pro dobro všech, skutečně všech. Lidé takto vychovaní ve škole duchovního života budou nejobětavějšími pomocníky každého dobrého námětu, budou opravdu nejsociálněji, kteří by tak rádi proměnili společnost v lepší a morálnější.

Nezbytným průvodcem duchovního života je mravní charakter. A to je druhý přínos, který věřící katolík dává společnosti. Není to málo. Opět a opět se přesvědčujeme, že ani nejlepší zákony a zařízení nefungují správně, nedostává-li se lidem v nich morálky. Dlouholetý, celoživotní boj proti zlu ve vlastní povaze a za vzrůst mravní krásy křesťana zocelil. I když nejsme nikdy zcela imunní před slabostmi a zapřením ideálů, přece jen narůstá ve vůli hluboká dispozice co nejdokonaleji po stránce mravní soudit, jednat, pracovat. Čistý nesobecký úmysl, ukázněnost, vytrvalost v námáhách, solidnost v detailech i v celku, to a mnoho jiných mravních vlastností chce křesťan vnášet do lidské společnosti. Nezastírejme si, že se takových charakterů lidstvu nedostává. Na počátku mnohých tragedií rodinných, krisí sociálních a kolektivních katastrof je nesvědomitost a nedostatek mravního soudu a chtění. Vždyť proto musí vždy více pamatovat zákonodárství a organizace lidí i práce na trestní sankce pro ty, kdo se vymykají a selhávají.

Víra dává věřícímu inteligenci, moudrost, ne tak v tisícířech jednotlivostech, ale více v celku, v souhrnu a na vrcholcích poznání. Rozum se vytrřibil, ukáznil duchovním životem — myslí přesněji, hlouběji, dívá se do dálky, usuzuje opatrněji, kritičtěji, jde do hloubky, pod povrch nalíčených hesel. Také tato inteligence je darem, se kterým přichází pravý křesťan v organismus společnosti. Hluboce věřící katolík důsledně staví se kladně ke vědě, ke studiu, k pokroku, protože více poznání a vědění mu toho více říká o Bohu a stává se mu možností větší oslavy a služby Boží.

K největším ziskům, jež společnost má z duchovní a povahové plnosti věřícího katolíka, patří spravedlnost a láska, tyto dvě výsostné ctnosti, základní pilíře morálky a záruky pokoje a bezpečí. Chce-li být katolík spravedlivým, nutně postřehuje své svazky s obecností a musí jít tak daleko společnosti vstříc, kolik je spravedливо. Nazírá při tom na nehlubší důvody, proč je to spravedливо, by nepěstoval hypertrofii individualismu a zapojil se v celek. Jeho smysl pro povinnost je druhá součást životní spravedlnosti, o kterou usiluje u sebe a u jiných, zvláště v okruhu své práce a osobnosti. Spravedlnost se projevuje v úsudku a v hodnocení osob, námětů, věcí, situací. Tak dochází k objektivitě, k hledisku neosobnímu a nesobeckému, bez předsudků, bez úzkých zájmů.

Velikým kusem této spravedlnosti jest úcta k lidské svobodě ducha a činu, pokud se shodují se zákonem pravdy a mravnosti. Tento křesťan nebude nikoho utiskovat, nikoho zneužívat.

Když spravedlnost a láska z duše katolickovy přeplyvají v jeho skutky, potom se rodí práce, která je požehnáním a která rodí nová a nová dobra. Taková je vnitřní cesta z ducha ku práci a odtud má práce své vnitřní bohatství, své šlechtictví — práce vykoupená Kristem, která je prostředkem budujícím království Boží na zemi.

Vidíme, že prožití Kreda na hlubině Božích tajemství a k tomu život věrně podle Dekalogu razí cestu lepší lidské společnosti. Nezabavujme se proto síly tak prospěšné, nechťejme ji svírat omezeními. Křesťanství souladně prožívané duchovním životem i životem mravním a činným jest a zustane Magna charta jedince, rodiny, stavů i celé společnosti. Zbožnost jest užitečná ku všemu (1 Tim 4, 8). Bylo by na pováženou vytvářeti takové poměry, jež by byly výsměchem křesťanství nebo jeho ignorováním. Hmota nikdy neubije ducha, který je podstatně nezničitelný, trpí však tam, kde není ducha dostatek. Věřme, že křesťanství je dobrodiním, že Kristus je vždy a na věky přítelem lidstva hledajícího lepší a lepší stav věci i toho, které strádá pod lidskou nepoučeností a nespravedlností. Kéž tento Kristus plností Svého ducha žije v nás a skrze nás pracuje pro dobro všech, vždyť v Kristu setkáváme se všichni. Kéž se nás v něm sejde co nejvíce těch, kdo jsou duchem z Jeho ducha.

Dr Bedřich Vašek:

### *Biskup a lid*

(Z kázání při biskupském svěcení arcibiskupa Dr. Josefa Matochy v Olomouci.)

Epišt. a evang. z votivní mše  
De Jesu Xo, sumo et aeterno  
sacerdote, Žid. 4, 1-10, Luk. 22,  
14-21.

Proč jste se dnes zde shromáždili v takovém počtu ze Slovácka, Hané, Valašska, ze všech krajů naší rozsáhlé olomoucké arcidiecése? Proč jste obětovali čas, peníze, pohodlí, a přijeli sem?

Velký div se děje v této chvíli v olomouckém dómě. Syn chudé rodiny moravského Slovácka je svěcen na biskupa, stává se nástupcem sv. Metoděje, přejímá od Pána Ježíše péči a odpovědnost za půldruha milionu duší, a Bůh mu k tomu teď udílí potřebné milosti. Nepřišli jste sem k vůli osobě, k vůli člověku, přišli jste sem vzdát úctu důstojnosti biskupské, přišli jste se modlit za toho, který přejímá odpovědnost za státisíce duší, aby je dovedl k Bohu a aby jim rozdával nebeské dary.

Tři věci teď uvažme:

1. Jak drahocenné jsou dary, které svým věrným dává Pán Ježíš.
2. Biskup je rozdávačem těchto velkých darů Božích.
3. Jaké povinnosti máme k svému biskupovi.

#### I. Drahocennost darů, jež svým věrným dává Pán Ježíš

1. Vidíte tam nahofe na vrcholu hlavní věže ve výšce 100 metrů ten kříž, vznášející se nad našimi hlavami? Jak nepatrný je každý z nás proti této výšce! A tak nad hlavami celé naší arcidiecése, nad celým naším národem, nade všemi národy světa, nade všemi světy vznáší se Ukřižovaný, aby zachraňoval všecko, aby k sobě táhl všecko. »Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí býti povýšen Syn člověka, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný« (Jan 3, 14-15). Melchisedech obětoval Bohu chléb a víno. Tak ramena sv. kříže vysoko nad lidstvem všech národů a všech dob jsou jako probodené ruce Spasitelovy, podávající se v oběť Otcí za nás. Toť velekněz, modlíci se za nás s takovou vroucností, že o něm praví Písmo sv.: »Máme velekněze, který pronikl nebesa, Ježíše, Syna Božího... Obětoval s hlasitým voláním a se slzami prosby a modlitby tomu, jenž ho mohl vysvoboditi od smrti... Přistupme tedy s důvěrou k milosrdnému trůnu, abychom došli milosrdenství a našli milost, kdykoli potřebujeme pomoci« (Žid. 4, 14; 5, 7; 4, 16).

2. A jak veliké jsou dary, jež nám náš velekněz s kříže udílí! Jako když s odkvétající jabloně padají tisíce bílých lístků na všecky, kdo pod ní stojí, tak z ran Spasitelových padají do našich duší nescíslné a nezměrné účinky jeho utrpení a jeho lásky.

To nejsou jen pomíjející pozemské statky. Na všem pozemském jest nálepka s nápisem: »Maličko«. Bohatství: neviděls sta případů, kde lidé byli napřed boháči, ale přišli třeba přes noc o majetek a žili jako nužáci? Sláva: neviděls ještě lidí, kteří byli miláčky novin, národa a ulice, zítra byla jejich sláva tatam? Moudrost: neviděls, jak po leta nějaké učení vychvalovali jako nejvyšší moudrost, a dnes je v největší hanbě? A jmenuj mi jakýkoli pozemský statek, zdraví, mládí, přizeň ulice, obliba u lidí, blahobyť — když ti je svět dává, co držíš víc, než kousek ledu, když si jej v horkém letním dni položíš na slunci na dlaň? Jak dlouho to bude trvati, než roztaje? Tak pomíjející, prchavé, nicotné jsou všecky statky, které ti může dáti svět. A kdyby ti sliboval sebevíce, kdyby ti jich kladl na dlaň sebevíce — co držíš více, než pár kousků ledu na horkém slunci?

Jen jeden jest, jenž sám zůstává na věky, a jehož dary nehynou, a to je náš věčný velekněz Ježíš. Co on dává, má cenu věčnou. Dává nám pravdu; ne takovou pravdu, která se stále mění, nýbrž tu, o níž platí: »Nebe a země pomínou, ale slova má nepomínou« (Mat. 24, 35). Dává nám sílu; ne takovou, kterou lámou pověru, nebo která se hroučí malosmyslností před překážkami, nýbrž která zpívá: »V tebe jsem, Pane, dou-



fal, nebudu zahanben na věky« (Ž. 30, 2). Dává nám život; ne ten, který po deseti, padesáti, osmdesáti letech padá jako uschlý list se stromu, nýbrž život neustávající: »Bude-li kdo mé slovo plniti, neumře na věky.« (Jan 8, 32). Nese blahobyt a štěstí, ne blahobyt a štěstí plné kazů, nýbrž takový, o němž praví Pán: »Radovati se bude srdce vaše a radosti vaší nikdo neodejme od vás« (Jan 16, 22). »Budete plesati nevýslovnou a slavnou radostí, až dosáhnete cíle své víry, spasení duše« (I Petr. 1, 8).

3. A s jakou láskou vyprošuje nám Kristus tyto své dary! Tělo Spasitelovo zmučené na kříži, jeho rozpjaté ruce jsou jako jedno jediné nepřetržitě naléhavé úpěnlivé volání o milosrdenství pro nás, o milosrdenství pro nás volá každá rána na zmučeném jeho těle, každá krůpěj jeho krve, každý tep jeho srdce, každý povzdech jeho duše: »Otče smiluj se! Otče zachraň je! Otče, učiň je šťastnými! Učiň je šťastnými na věky! Otče, smiluj se!«

## II. Biskup rozdávačem darů Božích

Rozdávačem těchto svých velkých darů činí Bůh biskupy. A zrovna v této chvíli jest pro tento velký úkol svěcen náš nový pan arcibiskup.

1. Těžký to bude úkol, lidské síly naň nestačí. A proto teď při svěcení leží před oltářem tváří k zemi a nad ním modlí se přítomní biskupové a kněží litanii ke všem svatým. Jako když při pohřbu dopadají do hrobu naposled hroudy a duní, tak dopadají na ležící postavu biskupovu modlitby: »Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nad ním! Svatá Maria, oroduj za něho! Svatý Petře, oroduj za něho! Svatý Pavle, oroduj za něho! Všichni svatí a světice Boží, orodujte za něho! Abys tohoto přítomného vyvoleného požehnati, osvítiti a posvětiti ráčil, prosíme tě, uslyš nás«. To jest, všichni svatí a světice Boží, ten, který tu na tváří před oltářem leží, je toliko člověk s pouhými lidskými silami a úkoly, jež ho čekají jsou nadlidské, proto vy, svatí a světice Boží, vyprošujte mu síly nadzemské!

Vždyť biskup ponese odpovědnost za spásu nebo zatracení statisíců duší své diecése. Víš, můj posluchači, jak ti bude úzko, až budeš jednou před vševědoucím Bohem skládati účty za celý život sám za sebe? Víš, otče a matko, jak těžko budeš skládati účty nejen za sebe, nýbrž i za celou rodinu, za každé dítě zvláště? A cítíte, jaká bude hrozná odpovědnost biskupa za půldruha milionu duší celé diecése? Když si biskup na to vzpomene, pak není divu, že při svěcení vrhá se na tvář před Bohem a že celý kostel nad ním pokorně zpívá: Pane, smiluj se nad ním! Všichni svatí a světice Boží, orodujte za něho!

2. Ale Bůh dává biskupovi také nebeské síly pro tento svatý úkol. Při svěcení arcibiskup světitel omočí palec pravé ruky ve svatém oleji a pomáže novému biskupu olejem celou hlavu říkáje: »Pomazána a posvěcena budiž hlava tvá požehnáním nebeským k důstojnosti biskupské!« Již ti nemaži jen ruce, jako kdysi při svěcení na kněžství, nýbrž celou

hlavu, na znamení, že Bůh ti uděluje plnost milostí, abys byl jako apoštolé před nastoupením apoštolského úřadu přioděn »silou shůry« (Luk. 24, 49), abys byl »pokřtěn v Duchu sv. a ohni« (Mat. 3, 11), abys jako svatý Štěpán byl »pln milosti a síly« (Skut. 6, 8).

Pomazána bývá sv. olejem celá hlava biskupova a Bůh k němu mluví: »Budeš velmi potřebovati těch nebeských sil, které se ti při svěcení udělují. Neboť budeš ve své diecési nejvyšším učitelem, knězem a pastýřem. Budeš nejvyšším učitelem zjevené pravdy, budeš jejím neohroženým strážcem, musíš ji až do krve hájiti i tehdy, když by se v diecési šířila povodeň bludu a hříchu, budeš rozsevačem Boží pravdy sám, budeš pečovati, aby slovo Boží pronikalo všude. Budeš ve své diecési nejvyšším knězem, budeš zodpověden za to, aby milost Boží sv. svátostmi a mší sv. bohatě proudila do duší, budeš břimovati v celé diecési, budeš světití kněze a posvěcovati duše, aby světácké chápání života stále více bylo vypuzováno ze srdcí, aby nadpřirozený život se stále více upevňoval v duších jednotlivců, v rodinách celé společnosti. Budeš nejvyšším pastýřem, budeš vyhledávati pro své ovečky pastviny dobré a odváděti je od pastvin zlých, dobrotivou, ale též pevnou a nebojácnou rukou provedeš své stáde k Bohu!«

Cítíte tu hrůzu, když biskup přejímá to těžké, přetěžké břímě, odpovědnost za půldruha milionu nesmrtelných duší. Ale cítíte též tu velkou lásku Boží, když Bůh praví biskupovi při svěcení: »Neboj se! Pomaži tě do těch nadlidských úkolů ohněm, světlem a milostmi Ducha sv.! Chci, abys i ty, jako kdysi Matka Boží mohl zpívati: Velké věci učinil Ten, jenž je mocný a jehož jméno je svaté« (Luk. 1, 49).

### III. Naše povinnosti k biskupům

Co vyplývá z této úvahy o vznešenosti biskupského úřadu?

Předně vždy pamatujme, že biskupa nám dává Bůh, že v biskupu přichází k nám Bůh, že biskupem mluví k nám a přikazuje nám Bůh. Vizme v něm nikoli pouhého člověka, nýbrž i Boha, který stojí za ním. Pomlouvati biskupa jest pomlouvati Boha. Urážka vržená proti biskupu jest urážka proti Bohu. Pěšť proti biskupu zařatá je pěšť zařatá proti Bohu. Neboť vtělený Syn Boží sám prohlásil: »Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal« (Luk. 10, 16).

Druhé: Oddané a s důvěrou nechejme se svým biskupem vésti a zachovejme mu věrnost. Vždyť nevede nás jen svým lidským rozumem, skrze biskupa vede nás Duch sv. A když arcidiecése bude vždy jako jeden muž státi za svým biskupem, velké požehnání Boží bude na nás spočívati. Požehnání Boží spočívá na dětech, které ctí a milují své rodiče: »Cti otce svého a matku svou abys dlouho byl živ a dobře ti bylo na zemi«. Podobně požehnání Boží spočívá na věřících, kteří věrně stojí za svým biskupem.

Třetí: milujte svého arcibiskupa a projevujte svou lásku častou modlitbou za něho. Znáám jej dokonale již přes dvacet let a vím, jak až do dna duše miluje Církev, jak miluje svůj národ, jak miluje svou diecési. Víím, že teď je zcela rozhodnut obětovati se úplně pro ty, které mu Pán Bůh svěřil, rozdati se celý, nenechati si nic. Počítejte s jeho velkou láskou k arcidiecési. Kdysi se chlubily římské dámy svými drahocennými jiskřivými klenoty. Jen jedna skromně mlčela. Rekly jí: »Kde máš ty své zlaté šperky a drahokamy?« A tato matka Grakchů zavolala své dva hochy, postavila je před sebe: »To jsou mé klenoty!« Dnes při svěcení není té slávy, jaká bývala před padesáti, osmdesáti roky při svěcení knížat arcibiskupů olomouckých. Dnes chybí památný »zlatý« vůz, tažený nádherným trojspřežením, chybí lesk erbů, chybí bohatství statků, chybí jiná sláva. Ale jako ona římská matka mohla ukázati s radostí a hrdostí na své hochy: »To jsou mé klenoty«, tak může pan arcibiskup ukázati na vás, katolíci ze Slovácka, Hané, Valašska, černého Ostravska a ostatních krajů Moravy, kteří jste tu shromážděni, může ukázati na půldruha milionu katolíků naší arcidiecése a říci s nekonečnou radostí a láskou: »To jsou mé klenoty! Odpadla léna, odpadly statky, odpadly erby, odpadly jiné pozemské věci. Ale zůstal Bůh. Zůstal Kristus. Zůstala vítězná ochránkyně Moravy. Zůstalo půldruha milionu duší. Zůstala oddanost, věrnost a láska mých Moravanů. To jsou mé klenoty!«

Drazí katolíci, modlete se často z celého srdce za milovaného našeho pana arcibiskupa Josefa Karla! Ať pod jeho pevným vedením upevňuje se křesťanský život v jednotlivcích, v rodinách, ve všem životě. Kéž pod ochranou Královny Moravy a sv. Cyrila a Metoděje radostně rozkvétá pod jeho vedením celá naše drahá arcidiecése! Kéž nám Bůh dopřeje, aby pod vedením našeho milovaného arcibiskupa Josefa Karla stala se skutkem slova písně:

»Kéž tvůj oltář nikdy — nikdy! NIKDY! — neuhasne  
v našich zbožných vlastech slovanských!« Amen.

Caterinato:

## *Láska svaté Kateřiny Sienské*

Čím je hlubší nějaký cit, tím je osobnější. Protože umocňuje velká láska všechny schopnosti duše, má svůj docela osobitý ráz. Ani tváře lidí nejsou tak různé jako jejich duše a jejich způsob milování. Láska rozlitá Duchem svatým v našich srdcích nezháší osobnost, nýbrž dává rozvinutí všem osobitým vlastnostem a všemu intimnímu bohatství. Ukazuje netušenou bohatou původnost. Tak je třeba čísti životy svatých a ovšem také je psát. Jen je třeba umět dívati se na svaté z nitra a z hlubin jejich bytostí. Je stejně bohatá láska takového svatého Antonína poustev-

nika, jako Jana z Kříže v jeho celičce. Táž láska oživuje velkého apoštolu lásky svatého Vincence z Pauly. Jest to táž láska, která dává bloudit jako žebráku svatému Benediktu Labrovi. Jest to jedna a táž láska, která vnuká jemná vidění svatě Gertrudě a posvátné pošetlosti zpěváčku Božímu z Assisi. Láska Boží se stává pro Johanku z Arku posláním lásky zachraňující vlast z vůle Boží a vede Petra Celestina, aby se vzdal i papežství z lásky k duším, když vidí, že nestačí na svou úlohu.

Studovat tuto mnohotvárnost Církve znamená zahledět se do propastí jejích tajemství, neboť Církev není nic jiného než Láska Kristova, jež se odráží nejrůzněji v nejrůznějších duších a posvěcuje je, aby z nich vytvořila mystické tělo se všemi funkcemi, se všemi údy, jak to potřebuje každé tělo. Velkou radostí jsme uchvázeni, když pozorujeme, jak jeden a týž Duch působí tuto svatou bohatost a různost v tolika vyvolených božích.

S tohoto hlediska také chápeme mimořádnost svatě Kateřiny Sienské a právě její mimořádnost v tajemném těle Kristově a její úloha v něm ukazuje, že Církev je opravdu tajemným tělem Kristovým, když má v sobě takové postavy a taková uskutečnění všemohoucí a všestranné Kristovy lásky.

Podívejme se na tuto její lásku k bližním, kterou se vyjadřuje pravá láska k Bohu, protože kdo miluje Boha, miluje vše, co je jeho, co on miluje. Když Kristus neváhal za všechny umřít, pravá církev je tam, kde jest tato láska za všechny se obětující, za všechny se dávající, za všechny umírající, láska, která všechny hledá, ke všem jde, nikoho nevyklučuje. Proto jsou nám svatí historickým důkazem pravosti Církve, že pochází od Krista, když jsou v ní takové zjevy, jako je svatá Kateřina Sienská, a když to nejsou a nechtějí být zjevy naprosto a venkoncem výjimečné.

Svatá Kateřina Sienská je svou láskou k bližnímu, která ji celou strávila, živou obhajobou všech mystiků a jejich výroků někdy nepochopených a špatně pochopených mystiky falešnými a těmi, kteří by si rádi na ně hráli. Svatí mluví o tom, že máme všechny tvory opustiti, že se máme vyhýbat tvorům, že nám tvorové překážejí... Plyne z toho škarohlídství, prcháni před lidmi, neláska k nim? To by musilo plynout i ze slov Kristových, jenž také žádá, abychom všechno opustili. A přece na druhé straně žádá, abychom všechno učinili, co jen můžeme pro své bližní. Jak se dá spojití, sloučiti, zladiti toto dvojí? Je důležité snažiti se o to zladění a znát možnost tohoto zladění. Kristus velí opustiti vše, co nás zdržuje od Boha, tedy abychom opustili bližní jako svůj majetek, jako něco, co chceme pro sebe, proti Bohu, místo Boha, ale jakmile jednou chceme jen Boha, pak se klidně můžeme, musíme vrátiti ke svým bližním. A právě to je krásným pravidlem, že se nemá nikdo přibližovati dříve k bližním se službou jim, pokud není docela zakotven v Bohu, pokud bude hledat sebe, bude hledat i bližní pro sebe, bude hledat sebe

v bližním a může jen zneužívat těch, kterým říká, že slouží, zneužívat jich ke své slávě, ke své ctižádostivosti.

Svatá Kateřina v tom uskutečňuje pravou katolickou zbožnost a tak ukazuje také svým způsobem na pravost Církve, která takto vychovává, co učí: Viděti své bližní v Bohu, bráti je z rukou probodených! Svátá Kateřina Sienská vidí své bližní ve svaté, horké krvi Kristově. Proto je tolik miluje, protože miluje horoucně svého Krista, vtěleného z lásky k nám, jenž nás ve své lásce všechny zve za své děti. Proto chce Kateřina všem zajistiti toto nejvzácnější, toto nejsladší synovství Boží. Kdo toto prožije, je ochoten všechno učiniti pro své bližní, všechno dát, nezhati sebe, nezhati únavy, všechno odpustit. V Kristu všemu porozumí, všechno chápe. Jak správná je Církev, která takto krásně vychovává své děti, která je dává viděti tak, jak Bůh je vidí v Krvi, v lásce Ježíšově.

Tři léta si Pán vychovává svou nevěstu a pak ji naráz posílá ke svým dětem, aby jim byla poselkyní lásky. Kateřině bylo tak dobře v její samotě a proto štká nad tím, že ji Pán odhání od sebe. Ale Mistr jí praví: »Dobře to s tebou myslím. Nechci tě odloučiti láskou k bližnímu od lásky své, nýbrž chci tě použítí k lásce k bližnímu, abych tě ještě více spojil s láskou svou. Chci, abys kráčela oběma nohama a oběma křídly abys vzlétala k nebi, to jest oběma příkázáními lásky ke mně a k bližním...«

Kateřina opouští nerada, proti své vůli, proti své libosti drahou samotou. Pán ji volá a dává jí takovou lásku, že ji ta láska nutí k tomu, aby šla jako služebnice služebníků božích ke všem svým bratřím. Pro Kateřinu se stává láska k bližnímu druhou nohou, druhým křídlem, nástrojem ještě těsnějšího spojení s Bohem. To je právě apoštolská forma dominikánská. Dominikán bude spasen spásou druhých... To je naše krása, hrdost, zvláštnost. »Salus animarum« šeptaly chladnoucí rty našich apoštolů a misionářů. To je sílilo, když podnikali nemožně. Musím, musím k duším, protože miluji jejich Pána, jejich Krista, musím k duším, protože je mi líto horké krve Páně, která tekla pro tyto duše, a nesmím připustiti, aby mou vinou, pro mou nedbalost a nepohotovost tekla pro ně nadarmo. Miluji je, protože miluji jeho, a čím více miluji je, tím těsněji se spojují láskou s ním. Dominikán roste v lásce k Bohu, láskou k bližnímu a nedovede se povznésti čistou obětavou láskou, pokud dokonale nemiluje Boha. Obě tyto lásky jsou v dominikánském povolání nerozlučně spjaty a obě jsou si navzájem sobě příčinami.

Svatá Kateřina rozdávala lásku svou almužnou, útěchou, pomocí hmotnou, radou a pak nakonec tím, že se odvážila zvedati duše, svolávat duše, posvěcovat je, vynášet na křídlech závrtné mystiky a rozšiřovat svou náruč. Čím více chápala svého Krista, tím více chápala jeho Církev. Tím více ji chápala jako tajemné Kristovo tělo, pro které byla ochotna učiniti všechno. Neuvažovala, co se pro ni hodí nebo nehodí. Její láska jí dala vidět: Tohoto potřebuje Církev, toho tělo Kristovo,

toho potřebují drazí milovaní křesťané a proto neuvažovala a šla a mluvila. Mluvila z plnosti Boží. Byla spojena s Bohem co nejnroucněji a nemluvila jinak než z této plnosti. Tato plnost pak jí dávala slova, dávala jí směrnicе, dávala jí rady, pokyny, dávala jí všechno, vedla ji až k závratným činům. Pro lásku jí nebylo nic nemožné, cizí, nepřístupné. Jakmile viděla nevěstu Kristovu, Tělo Kristovo roztrhané, zmučené, skláněla se nad ním a zapřísahala i samé kardinály a papeže, honila biskupy, kněze, svého drahého Rajmunda, aby všechno učinili pro Církev, aby ji očistili, aby ji sjednotili. Láska totiž sama dává nejlépe vidět pravou situaci, tvář Církve, tvář doby a lidí a zároveň léky, jak tuto zohavenou tvář očistit, vyléčiti. Láska její k bližním jí dává skláněti se k odsouzeným na smrt a dovede jí diktovat ostrá slova těm, kdo ochuzují, vydírají, utiskují lidi, dovede se vrhnouti do víru politiky, aby pomohla lidem trýzněným válkami a krutostmi tyranů. Dovede i papeži říci ostrá slova, aby se nemstil, aby neutiskoval lidu, aby proti němu nezvedal meč exkomunikací válek.

Tak, jak je přísná k nekajícím nadutým hříšníkům, tak se k ní utíkají ubozí, slabí hříšníci, kteří chtějí povstati ze hříchů. U jejích nohou přší závěje hříšníků klesajících na kolena.

A při tom je pohroužena ustavičně do Boha. Při tolika naléhavých rozptylujících starostech dovede viděti bližního. I to je známku pravé katolické mystiky, že se u našich svatých bližní a Bůh nevylučují, nýbrž oba stojí na svém vlastním, pravém místě. Kdo je plný Boha, vidí bližního v lásce Boží, jak ho Bůh miluje a proto v Bohu a pro Boha a z lásky k Bohu jde a učiní pro bližního drahého Bohu všechno. Odváží se i zdánlivě šíleného kroku; barvířova dcera jde a dává pokyny papeži, biskupům, kardinálům...

Jakmile pravá láska k Bohu doroste, již nemůže nevidět Boha v bližním a bližního v Bohu. Jakmile pravá láska doroste, není rozptylována jednou láskou proti druhé, není jí jednou láskou druhá znemožňována, vše je jedno. Bližní se stává dokonce alter ego, druhé já, stává se zástupcem Božím... Svatá Kateřina totiž ukazuje na skutečnost, že jsme spojeni železnou nutností se svými bližními. Když se s nimi nechceme spojovati láskou, zůstává nám jen toto železně nutně. A s celou drtivostí tohoto nutného spojení. Jsme tak spojeni, praví, že nemůžeme činiti dobře nebo zle ani sobě činiti dobře nebo zle, abychom tím zároveň také nečinili dobré nebo zlé svému bližnímu. Protože pak bližní je spojen s Bohem, jest Božím miláčkem, musíme si býti i tohoto spojení vědomi, abychom se vystříhali všeho zlého, protože každým zlem ohrožujem bližní, každým dobrem pak je obohacujeme. Jest to překrásná nauka, které bychom si měli být vědomi.

Odkud pramení její vroucí, až nepochopitelných věcí se odvažující láska k Církvi? Vidí, že Kristus shromáždil své v tajemném svém těle, a že nikde jinde není domova pro tyto duše. Proto chce, aby byl tento

domov krásny a teplý, proto připomíná povinnost všem křesťanům, aby svým dobrým životem tento domov učinili krásný a obývatelný, proto připomíná, jak musíme učiniti všechno, abychom přivedli všechny do tohoto domova, abychom je v něm a před jeho prahem nepohoršovali. Proto i papeže vede za ruku domů do Říma, aby tam v sídle Petrově byl tento domov dokonalejší. Pán se jí zjevuje a praví, že nemůže nic učiniti a nijak toužiti po spáse duší, aniž by netoužila po kráse a vznešenosti a očištění Církve. Láska k Církvi, láska k Bohu a k bližnímu. To jest její důvod i její síla i ukazatel všech jejích odvážných podniků.

Svatá Kateřina prožila velkou lásku Kristovu, velikost jeho krvavé oběti. O této krvi stále píše a mluví, v ní se koupe, do ní chce ponořiti celý svět, v ní očišťuje všechny hříšníky, jí se sama opájí a dává okoušeti sladkosti Páně. Pro lásku k této krvi láskou prolité chce učiniti pro bližní všechno a chce třeba i sama být uvržena pro lásku k duším. Tato krev Páně jí pudí k podobným závatným úkonům, jako byla závatná láska krve Páně obětující se. Kdo prožije jako svatá Kateřina nesmírnost lásky Boží, kdo se ponoří do horké lázně jeho krve, nebude mít dříve pokoje, pokud v něm bude jiskřička života a stín síly, kterým by mohl přitáhnouti duše k Bohu, domů, kde je pro ně teplo a obživa a chléb lásky Páně.

V lásce Páně vidí hrůzu neštěstí odloučení od něho, v krvi Páně vidí hrůzu hříchu odlučujícího od Boha. Proto zapřísahá hříšníky, proto je volá a káže volati a poučovati a odvracet od hříchu. Proto nedává pokoje svým kněžím, dokud nejsou stráveni ohněm apoštolské hledající lásky. Hřích pro ni znamená nevděk lásce a nebezpečí ztratiti tuto lásku. Proto volá, prosí, obětuje se, proto se kaje a nabízi, jako žertva lásky za hříšníky.

Praví překrásně: Jest ještě jeden lék proti nemoci doby: Služebníci boží, kteří jsou dosti horliví, aby zlomili svět násilím svých slz a spoutali jej pouty svých žádostí. Přeje svému záku, aby tak hořel žízni po duších, že až umře touto žízni. Tak se vleče sama s napjetím posledních sil, když toho potřebuje Církev, když pro ni volá papež ve chvílích úzkosti. Jestli zemřu, tož zemřu láskou k Církvi . . .

Proto shromáždila kolem sebe tato dolce mamma zástup své bella brigata duší, které se chtěly jí dát zapalovat, vésti a ničiti třeba v lásce k bratřím a v hledání ztracených ovcí vykoupených předrahou krví Páně. Každá velká láska k duším shromažďuje spolubojovníky. O to se nemusí nikdo bát. Kdo se dá jen Bohu a duším, není nikdy sám. Vždycky vyrostou spolubojovníci v jeho stopách. Kateřina působí dále, budí nové následovníky, její úkol není skončen. Stále se zapalují noví horlitelé mystického těla Kristova, noví milovníci krve Páně a duší touto krví vykoupených. Je třeba vyzvednouti dnes opět toto svaté krásné poselství lásky, která v Bohu všechny najde a pro Boha všechno unese a pro všechny najde slovo Božího poselství pro dnešní dobu, pro dnešní lidi a pro dnešní jejich otázky.

Dr Karel Bureš:

## *Rodiče a náboženská výchova dětí*

V.

Povinnost náboženské výchovy dětí plyne tedy ze samotného manželského svazku, ještě více ji zdůrazňuje svátost manželství a přísně ji ukládá udělený křest dětem katolických rodičů, kdy se k ní rodiče zavazují a kromě nich i křestní kmotrové. Není dobře pochopitelné, aby si katoličtí rodiče neuvědomili této přísné a závažné povinnosti. Přes to však Církev ve své starostlivosti ještě připomíná tuto povinnost ve svém zákoníku, shrnuje důsledky vyplývající z jejich postavení jako katolických rodičů v přesné znění svých předpisů. Na některé bylo již upozorněno v předcházejících statích, ale opět si je připomeneme, aby určitěji a přesněji se ukázala povinnost, kterou mají katoličtí rodiče při výchově svých dětí.

V oddílu o manželství stanoví církevní zákoník v kánonu 1013 § 1, jaký je účel manželství. Rozeznává účel hlavní nebo prvotní (*primarius*) a podružný čili druhotný (*secundarius*). Prvotním pak účelem manželství je plození a výchova potomstva. Nikdo nesmí tento hlavní účel v manželství vylučovati. Nesmí tedy ani výchova dětí — plná a zachycující tělo i duši dítěte — býti opomenuta, vylučována ani úmyslně ani skutečně, že by totiž rodiče se o výchovu nestarali a nechali ji buď náhodě nebo služkám. Ani tehda by neucínili zadost účelu manželství, kdyby se starali pouze o výchovu tělesnou a snad o vzdělání pozemské, ale zanedbávali nebo vůbec nepěstili výchovu mravní a náboženskou. Bez této výchovy nevyroste plný, dokonalý člověk. Nestačí vyvíjeti pouze tělesné, fyzické síly a schopnosti, nýbrž nutno dopomáhati k vývoji i schopnostem a mohutnostem duševním, vychovávat i duši po všech stránkách, tedy i po stránce náboženské. Hřešili by rodiče proti přirozenosti, kdyby vylučovali nebo se nestarali o výchovu zplozeného dítěte. A to o výchovu duše i těla, kdyby ji přenechávali cizím osobám. Dítě má na výchovu právo a to na výchovu od rodičů, poněvadž má právo na výchovu individuální, které mu nemůže dát ani sebelépe školený vychovatel nebo učitel v nějakém ústavě. »Věta, že se člověk smí dáti ve výchově zastupovati, je popřením práva dítěte«. (Chabot, *Les droits de l'enfant* — citováno z Dr Vašek, *Rodina 20. století*, Olomouc 1924, str. 12.) Je to povinnost velmi vážná, jak výslovně podotýká kánon 1113, kde se praví, že rodiče jsou povinni pod nejtěžším závazkem (*gravissima obligatione*) pečovat i o výchovu svých potomků a to o náboženskou i mravní, fyzickou i občanskou podle svých sil, a postarati se i o jejich časné blaho. Na prvním místě uvádí kánon náboženskou výchovu, poněvadž náboženství odlišuje člověka od ostatního tvorstva a činí ho vlastně plným člověkem, náboženství učí člověka smyslu života, dává mu cíl a směr, ukazuje mu



správné místo v tvorstvu a vykřesává z něho Boží podobu, ke které byl stvořen. Z náboženství pak teprve vyplývají mravní zásady a mravní život, náboženství také učí správně hodnotiti hmotné zájmy a uspořádati občanský život. Proto je nejdůležitější, poněvadž vše obsahující výchovou je výchova náboženská a to křesťanská. Proto je také nejprvnější povinností rodičů dáti svým dětem zdravou a správnou výchovu křesťanskou, neboť v ní a s ní souvisí i ostatní výchova, výchova ke všem úkolům člověka. S těmito kanonickými předpisy souhlasí v podstatě i občanský zákoník v § 139: Rodiče jsou vůbec zavázáni své manželské děti vychovávat, to jest pečovat o jejich život a jejich zdraví, opatřovat jim slušnou výživu, jejich tělesné a duševní síly vyvíjeti a vyučováním v náboženství a v užitečných vědomostech klásti základ k jejich budoucímu blahobytu. I když občanský zákoník nestaví náboženskou výchovu na první místo, přece jí nepodceňuje a výslovně ji uvádí.

Křesťanská výchova dětí je tak závažná a důležitá, že kan. 1131, § 1 uvádí mezi důvody dočasného rozvodu i nekatolickou výchovu dítek, v § 2. téhož kan. je ovšem hned stanoveno, aby po odstranění této příčiny byl obnoven společný manželský život. Aby i za rozvodu nebo rozluky bylo postaráno o katolickou výchovu dětí, stanoví kan. 1132, aby po zrušení společné domácnosti byly dívky svěřeny manželů nevinnému, jsou-li oba manželé katolíci, nejsou-li, pak pouze katolickému, i když byl vinným. Biskup je oprávněn měnit tato ustanovení pouze tehdy, pokud toho vyžaduje blaho dítěte a zvláště jeho katolická výchova. V takovém případě může býti dítě dáno na katolickou výchovu i jiným osobám, tu zvláště nastává povinnost křesťanských kmetů starati se katolickou výchovou o své duchovní svěřence (kan. 769). Bohužel v praxi řeší tyto otázky civilní soud s hlediska prospěchu a blaha dítěte, u kterého z manželů bude o ně lépe postaráno. Že při tomto rozhodování není v první řadě přihlíženo ke katolické výchově dětí, je v dnešních dobách jasné, ale tím se nikterak neumenšuje význam náboženské výchovy pro dítě ani její vážná a přísná povinnost.

Předpisy Církve o katolické výchově dětí nejsou jen prázdným slovem. Církev stanoví na ty, kdož tyto předpisy nezachovávají kanonické tresty. Podle kan. 2319 § 2—4 jsou trestáni vyloučením z Církve bez soudního rozsudku, vyhrazeným biskupovi, ti katoličtí rodiče, kteří se buď výslovně nebo mlčky dohodli, že jejich děti, aspoň některé, budou vychovávány mimo katolickou církev, kteří vědomě dávají své děti křtíti nekatolickými duchovními, kteří — ať rodiče nebo jejich zástupci — dávají vědomě a úmyslně své děti vychovávat nebo vyučovat v nekatolickém náboženství. Kromě tohoto trestu jsou uvedeni podezření z bludu, jak stanoví § 2. téhož kan., a když ani po napomenutí neodstraní příčinu podezření, nesmějí býti připuštěni k právním církevním úkonům, a kdyby se nepolepšili do půl roku a neodstranili podezření, jsou pokládáni za bludaře nebo odpadlíky a podléhají trestům na ně stanove-

ným (kan. 2315). Tyto tresty jsou podle kan. 2314: Jsou vyloučeni z Církve a tím zbaveni společenství v modlitbě a svátostech a jen s dovolením papeže mohou býti zbaveni tohoto trestu, jsou bezectní (infames) samým skutkem a jsou proto neschopni k církevním úkonům, na př. ke kmotrovství, a nemohou býti připuštěni ke službě při posvátných obřadech (kan. 2294, § 1). I církevní pohřeb jim má býtí odepřen jako známým odpadlíkem (kan. 1240).

Všechna tato přísná trestní ustanovení ukazují, jak vážně bere církev povinnost rodičů vychovávatí katolicky své děti.

Ještě jiným způsobem ukazuje církevní zákoník vážnost a naprostou nutnost křesťanské výchovy dětí. Nedovoluje totiž, aby byli přijati za řeholní novice ti rodiče, jichž je třeba k výživě nebo výchově dětí (kan. 542, n. 2). Výchova dětí je přirozený požadavek a proto musí před ním ustoupiti i touha po dokonalejším způsobu života Kristem a církví doporučovaného. Přirozené právo přece žádá péči o výživu i výchovu dětí. Církevní zákoník stanoví dokonce trest na řeholní představené, podle velikosti viny i trest zbavení úřadu, kdyby nedbali předpisů uvedeného kan. 542 a přijali někoho za novice, který je právě míněn zmíněným kanonem.

Plyne tedy ze všech uvedených kanonů, že výchova dětí, úplná a jmenovitě i náboženská je skutečně gravissima obligatio (kan. 1113), nejvážnější povinností rodičů.

Církevní zákoník vypočítává také, čeho se tato povinnost týká, oč jsou rodiče povinni se starat v náboženském směru. Předně se mají postarat o to, aby jejich děti byly co nejdříve pokřtěny (kan. 770). Dále jsou povinni pečovat o vyučování svých dětí v náboženských pravdách v hodinách katechismu (kan. 1335). Je tedy povinností rodičů nebo jejich zástupců vyučovat děti v katechismu a posílat je do hodin, kde se vyučuje katechismu, ať je to ve škole v řádném rozvrhu nebo v nepovinných hodinách anebo mimo školu na místě určeném od duchovního správce. Církevní zákoník nepřihlíží v této věci ke zvyklostem jednotlivých zemí. Ať jsou poměry školské pro náboženské vyučování příznivé nebo méně příznivé nebo nepříznivé, rodiče jsou vždy povinni a ve svědomí zavázání postarati se o výuku v pravdách katechismu a výchovu křesťanskou. Povinnost tato trvá, i když dítě chodí do školy. Právě kanony jednající o škole (1372-1383) a to o všech stupních škol, od elementárních až po vysoké, zdůrazňují stále gravissimum officium — nejvážnější povinnost rodičů pečovati, aby se jejich dětem dostalo ve školách nábožensko-mravní výuky a výchovy, aby se jim nic nepředkládalo, co odporuje katolické nauce a počestnosti mravů (1372, § 1), aby bylo ve školách nebezpečí odpadu odstraněno nebo aspoň zmenšeno, aby výchova katolických dětí se vždy dála v součinnosti s Církví. Nepřestává tedy péče a odpovědnost rodičů za náboženskou výchovu okamžikem, kdy začne dítě chodit do školy. Odpovědnost trvá, ba možno říci, se zvětšuje, poněvadž

se zvětšuje vliv mimorodinného prostředí. Nepřestává tedy ani povinnost nábožensky vést dítě i ve věku školním. I tehda a snad zvláště tehda jsou rodiče povinni si všimati, čemu a jak se v náboženství učí, a podporovati kněze v náboženské výchově svých dětí. Tuto povinnost předpokládá kan. 854, § 4, v němž se dává rodičům právo a moc rozhodovati spolu se zpovědníkem, zda jest dítě dostatečně zralé k prvnímu sv. přijímání. Jak by mohli pronést rodiče správný úsudek, kdyby se nestarali o náboženský rozvoj svého dítěte. Je zajímavé, že právo připustiti dítě k prvnímu sv. přijímání nepatří k právům faráře, nýbrž každý zpovědník s přivolením rodičů může soukromě připustiti dítě k prvnímu svátému přijímání. Právě od vydání dekretu Quam singulari za Pia X. 8 srpna 1910 spočívá veliká odpovědnost na rodičích v záležitosti prvního sv. přijímání. Velikonoční povinnost váže totiž každého katolíka od užívání rozumu t. j. asi od sedmého roku. Odpovědnost za splnění této povinnosti u dětí padá popředně na ty, kteří mají o dítě výchovnou péči, na rodiče, na zpovědníka, na učitele a na faráře. V první řadě tedy na rodiče. Má-li však býti dítě již záhy připuštěno k sv. svátostem, musí znát a podle svých schopností i chápat pravdy víry nutné pro spásu (v katechismu nazývané základní pravdy) a rozeznávati eucharistický chléb od chleba obyčejného a tělesného, a přistoupiti zbožně ke stolu Páně, jak je toho jeho věk schopen. To však předpokládá, že nejen kněz ve škole, ale zvlášť rodiče učí své dítě těmto pravdám a vedou je ke křesťanskému životu. Dále ukládá tento dekret všem, kdo mají na starosti děti, aby je co nejčastěji, i denně vedli k posvátnému stolu, ovšem s patřičnou zbožností. Z toho důvodu mají velmi těžkou povinnost starati se o to, aby se jejich děti účastnili náboženského vyučování nebo jiným způsobem se postarali o náboženskou výuku a výchovu svých dětí. (Denzinger n. 2137-2144).

Povinnosti rodičů v náboženské výchově zdůrazňují po vydání církevního zákoníku opět a opět poslední papežové Pius XI. a Pius XII. Tato skutečnost svědčí, že se jedná o věc velmi závažnou, když se nespokojují papežové přesnými a určitými předpisy církevního zákoníku a když se k ní stále vracejí. Pius XI. vydává dokonce samostatnou, velmi obšírnou encykliku o křesťanské výchově mládeže Divini illius Magistri 31. prosince 1929. (V českém překladu, podle něhož jsou tu uvedena místa, vyšla nákladem MCM v Olomouci 1947, 2. vydání). Vydává ji proto, že »toho vyžaduje velmi dnešní doba, v níž bohužel velmi často mnoho lidí nedovede viděti do podstaty věcí a postrádá správného úsudku i v otázkách nejdůležitějších« (str. 5-6). V této encyklice ukazuje Pius XI. »nejhlavnější zásady a důvody správného učení a do správného světla staví důsledky a dává pokyny pro život« (str. 6). Svě úvahy navazuje papež na jediný »cíl, ke kterému je člověk stvořen a k němuž proto musí všechno směřovati, tedy i veškerá výchova člověka. Jediným pak cílem člověka je Bůh a proto nemůže býti jiná plná a dokonalá výchova leč křesťanská« (str. 7).

V další části pojednává o tom, kdo má vychovávat. Uvádí na prvním místě církev a to z nadpřirozeného práva, které bylo dáno pouze jí. Přirozený úkol vychovávat má rodina a stát. Rodina nejdříve, a ve výchově se shoduje s úkolem církve. »Rodina má plodnost, pramen života, tudíž i pramen výchovy k životu a zároveň moc, která je pramenem řádu«. Proto »nemůže rodina odvrhnouti toto právo, neboť je spojeno s největší povinností, a také je přednější než právo kterékoliv lidské společnosti a státu, protože ho nelze ani podrobiti žádné pozemské moci« (str. 17). I prostředí, kde rostou děti, má odpovídati výchovnému cíli. Rodina, prostředí, v němž vyrůstá dítě, musí být křesťanská a křesťanští rodiče se mají na křesťanskou výchovu svých dětí řádně připravit. Velmi důtklivě vybízí papež: »... pro lásku Ježíše Krista k lidem zapisaháme a snažně prosíme pastýře duší, aby neopomíjeli žádného prostředku, jak kázání, tak náboženského poučování, slova nebo rozšiřování lidových spisů, aby křesťanští rodiče byli poučeni nejen všeobecně a theoreticky, ale dopodrobna a prakticky, jaké mají povinnosti v náboženské, mravní a občanské výchově svých dětí a hlavně jaké cesty a způsoby — kromě dobrého příkladu svatého života — vedou k účinnějšímu uskutečnění výchovy« (str. 36) Zdůrazňuje pak shodně s církevním zákoníkem, že povinnost rodičů pečovat o křesťanskou výchovu dětí trvá i po čas školní docházky, i po čas dospívání mají rodiče »od nich vzdalovati zlé příležitosti a vhodně poskytovat příležitosti k dobrému ve chvílích duševního oddechu a ve společnosti hodných druhů« (str. 45). Zkrátka povinností rodiny, tedy rodičů je křesťanskou výchovou vytvořit v dětech co největší podobu Krista (str. 47). Tento okružní list o výchově je tak bohatý myšlenkově, že nestačí několik ukázek, třeba ji opět a opět číst, zvláště katolickým rodičům třeba o ní stále uvažovat, aby pochopili a porozuměli, jak vážnou mají povinnost před Bohem — výchovu dětí k Bohu.

Pius XI. se však nespokojil pouze touto encyklikou, aby zdůraznil nutnost rodinné křesťanské výchovy. I v encyklice věnované křesťanskému manželství *Casti connubii* z 31. prosince 1930 opět se vrací k této důležité otázce. (Překlad její pořídil Dr B. Vašek a vydal Velehrad, Olomouc, 1941, 2. vydání. Citováno podle tohoto vydání). Mluví o dítěti, které jest prvním dobrem a úkolem manželství, zdůrazňuje Pius XI.: »Dobro potomstva se však nevyčerpá dobrodiním plození, nýbrž musí přistoupiti ještě něco jiného, totiž patřičná výchova dítěte« (str. 20). Nerozšiřuje se déle o tom, odvolává se na svou encykliku o křesťanské výchově mládeže, o které je řeč v předcházejícím, shrnuje povinnosti rodičů slovy sv. Augustina: »Při potomstvu se myslí, aby s láskou bylo přijímáno... a v duchu náboženství vychováváno« (str. 21).

Povinnost rodičů vychovávat křesťansky děti tane na mysl i nyní-ššímu sv. Otci Piu XII. Připomíná ji opět, »včas i nečas« (2 Tim. 4, 2). Budiž na doklad uvedena poslední jeho encyklika z 20. listopadu 1947 *Mediator Dei* jednající o posvátné liturgii. Předmět jistě hodně vzdálený,

a přece i tu používá vhodné příležitosti, aby připomněl rodičům jejich velmi vážnou povinnost vychovávat křesťansky děti. V 118. odstavci (citováno podle překladu brněnských bohoslovců nákl. Sušilovy literární jednoty bohoslovců v Brně, Antonínská 1, str. 38) vyzývá kněze, aby probouzeli v duších svěřených své péči živelný a nenasytný hlad po Ježíši Kristu a mezi jiným praví: »Kéz často přistupují manželé, aby se živili u svatého stolu a posílení mohli pak vychovávat děti sobě svěřené podle smýšlení a podle lásky Ježíše Krista« (str. 38).

Ne, nemohou si křesťanští rodiče naříkat ani se vymlouvat, že jim Církev povinnost křesťanské výchovy nezdůrazňovala a stále důtklivě nepřipomíná.

---

## Z E S Í T Ě

---

### Přijímání nejsvětější

K nejposvátnějším úkonům náboženským náleží beze sporu přijímání nejsvětější Eucharistie. Nazýváme je proto prostě svatým přijímáním.

Znám však úkon, který je pro náš náboženský život mnohem důležitější, jenž je vlastně zkratkou náboženství vůbec a nazval bych jej bez rozpaků přijímáním nejsvětější. Mám na mysli bezpodmínečné přijímání vůle Boží, ať nám posílá nebo ukládá cokoliv. O toto přijímání nejsvětější prosíme vlastně ve třetí prosbě Otčenáše »Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi«, dříve než prosíme o pokrm eucharistický a o chléb vezdejší.

Každý den, každá hodina má býti jediným, velikým nepřetržitým přijímáním. V každé vteřině máme přijímat, hltati, vpíjeti v sebe vůli Boží. Vzorem je nám v tom Ježíš Kristus podle slov: »Můj pokrm je činiti vůli toho, který mne poslal«.

Nejpodstatnější rozdíl mezi tímto a eucharistickým přijímáním je tento: V Eucharistii se setkáváme s Bohem prostřednictvím lidství Kristova, osobně spojeného s Bohem Synem. V ostatním životě se setkáváme s Bohem prostřednictvím jiných věcí, jež nejsou spojenými, nýbrž oddělenými nástroji božství (non instrumenta conjuncta, sed instrumenta separata divinitatis).

Toto nejsvětější přijímání je ovšem spojeno s velikými obtížemi. První nesnáž bývá v rozumu. Poznatelnost vůle Boží v každé chvíli nebývá tak jednoduchá, jak by se zdálo na prvý pohled. Svátí se probíjivali k poznání vůle Boží modlitbou trvajících hodiny, dny i léta. Druhá hlavní nesnáž je ve vůli. I když člověk pozná Boží vůli, bývá velmi těžko skloniti pod ni vůli vlastní, svoje odchylné sklony a zájmy.

Proto třeba se na toto nepfetržitě svatě přijímání také nepřetržitě připravovat úkony víry, naděje, lásky a pokory čili žítí v intimní důvěrnosti s Bohem.

Jako s každou milostí je třeba spolupracovat, tak zvláště s takovou milostí vrcholnou. Znamená to stále dětinně všechno přijímat z rukou Božích, co nám přinese kterýkoliv den, ať je nám to milé nebo protivné, a stále se modlit o tuto milost: Plnití vždy a všude vůli Boží.

Přijímání nejsvětější není naprosto v nějakém rozporu se svátostným přijímáním. Jest to jeho nejušlechtlejší ovoce.

Špurek

## **Český duchovní spisovatel Kolda z Koldic O. P.**

Jméno Koldy z Koldic, dominikána z počátku 14. stol., bylo doposud uváděno jen v souvislosti s převzácným kodexem Univ. knihovny v Praze, Pasionálem abatyše Kunhuty, v němž jsou zachovány jeho spisy. Kodex byl předmětem studia po výtvarné stránce, protože jeho překrásné iluminace jsou chloubou českého gotického miniaturního malířství. Koldy, jako duchovního spisovatele a jeho místa v českém duchovním písemnictví, si dosud nikdo blíže nevyšímal. Seznámil nás s ním pouze J. Viličkovský (Abatyše Kunhuta, Řád V, 1935) a F. Tichý (Čas. Nár. musea 133, 1939), jenž se snaží dokázat svou nesprávnou theorii o Koldově biskupství v Míšni. Bylo také těžko studovat Koldovy spisy, neboť cenný kodex je přístupný jen v Praze. Nyní dochází ke kritickému vydání Koldových spisů v Archivum Ordinis Praedicatorum v Římě, jež pořídil P. Augustin Scherzer O. P. a doprovodil bohatým kritickým a poznámkovým aparátem. Vydání umožní, že se s Koldou seznámí i mezinárodní forum.

»Nejnižší bratr Kolda«, jak se sám nazývá v uctivé řeči své doby, pocházel z české větve šlechtického rodu Koldiců. Jako dominikán byl králem Janem a biskupem Janem z Dražic navržen za papežského penitenciáře v Římě, neboť »zná řeč českého lidu, který mluví jazykem ode všech ostatních rozdílným«. Kolda je lektorem v klášteře sv. Klimenta v Praze, když před tím je dosvědčena jeho působnost v Olomouci. V roce 1318 je jmenován inkvisitorem pro diecési pražskou a olomouckou a následujícího roku jde ke kurii v Avignoně jako český provinciál. Umírá někdy krátce před rokem 1327.

Jeho šlechtický původ mu umožnil v mládí pobývat na dvoře krále Václava II. a už jako dominikána zúčastňovat se i theologických rozprav a disputací na jeho dvoře, jichž byl král velkým milovníkem. Není tedy divu, že se znal i s jeho sestrou Kunhutou, která už v dětském věku vstoupila do kláštera pražských klarisek, ale na přání svého bratra se r. 1291 provdala za Boleslava II. Mazovského. Zklamána v manželství vrací se r. 1302 do Prahy, nalézá klid v klášteře panen benediktinek u sv. Jiří, kde je téhož roku žehnána na abatyši. Její lásku k duchovní a přitom krásně upravené knize dosvědčuje ještě dnes 10 rukopisů Uni-

versitní knihovny v Praze, jež abatyše pořídila. Uvědomíme-li si, že opis úplné Bible se tehdy rovnal cenou městskému domu a nahlédneme-li do těchto většinou překrásně zdobených knih, dostaneme úctu před ženou, jež podle Koldy »snoubila v sobě se srdcem ženy ducha mužného«. Však jí také Kolda určuje místo mezi všemi andělskými kůry, neboť zná tolik jejich dobrých vlastností a ctností, že podle nich může být zařazena do andělských kůrů, z nichž každý zvlášť vyniká určitou předností. Odmyslíme-li si dávku tehdy moderní a panující rytířské uctivosti, zbude nám přece přesvědčení, že Kunhuta byla žena význačná. Kolda ji srovnává se sv. Pavlou, neboť »takovou máš touhu po vědění a tolik studuješ ve svatých knihách ještě po dlouhých modlitbách jako ona, ale také mě nutíš skládat spisy, jako ona nutila sv. Jeronyma k překlada Bible«.

A pokud se Kolda přiznává, donutila ho k sepsání aspoň dvou spisů: »O statečném vojínu« a »O příbytcích nebeských«. První napsal r. 1312 a druhý r. 1314, a oba jsou zachovány v nejkrásnějším kodexu pořízeném Kunhutou, v Pasionálu abatyše Kunhuty.

Výklad podobenství o statečném vojínovi líčí vlastně dějiny našeho vykoupení, jeho utrpení a smrt. Následuje hned nářek Panny Marie, kde nejenom oplakává smrt svého Syna, ale živě vypravuje i radost zmrtvýchvstání. Proto celý tento »nářek« byl od díla oddělován a přepisován i jinému autorovi, ale studie P. Augustina Scherzera dokazuje i zde autorství Koldovo a začlenění jeho do osnovy celého díla.

Jednotlivé stavy lidí a různé druhy svatých mají v nebi zvláštní příbytky. Rovněž tak jsou tři řády andělů, z nichž každý se dělí na tři kůry, které se od sebe liší svými úkoly a vlastnostmi. Jen Matka Boží má v nebi zvláštní místo, nade všemi lidskými i andělskými sbory. Kolda pro ni hledá mezi všemi těmito řády místo, ale nalézá ho až nad serafy. Tak celý spisek má silné zbarvení mariánské.

Našemu spisovateli stačilo k sepsání těchto traktátů takřka látka a podněty z breviáře a misálu. Jen na několika místech se vyskytují delší citáty ze sv. Augustina, Jeronyma, Bernarda, Anselma, Řehoře a Diviše Aerop. Se vzácnou pohotovostí kloubí dohromady Písmo sv., hymny, sekvence a výroky sv. Otců. Přitom ale zůstává mistrem formy, jeho řeč ukazuje na vysoké literární vzdělání; lahodnosti dílům dodává rytmická prosa. »Nářek« Panny Marie je sám o sobě jediný druh tohoto zpracování, neboť to není nářek velkopáteční, ale už velikonoční.

Kolda nechce psát příliš hluboce, ale také ne úplně prostě. Rozhoduje se pro střední cestu. Přece však i když v řeči propuká často kazatelská forma, jež svědčí o předešlém přednášení této látky sestřám — všechny myšlenky jsou stavěny na důkladném theologickém základě a vědění, jež právě v této době podněcovalo mystickou vlnu hlavně v klášterích dominikánek ve Švábsku a Lotrinsku a dalo jí ráz theologické spekulace. Není proto divu, že nám Koldovo dílo svědčí v této době o úctě Božského

Srdce, účtě nástrojů umučení, i nanebevzetí Panny Marie. Zde se ale dostáváme k otázce »Kolda a mystika«.

Zmínili jsme se už, že Koldova díla vznikají v době, kdy se v sousední německé dominikánské provincii vzdouvá mohutná vlna tak zvané německé mystiky. Kolda je současníkem Ekehartovým, s kterým se podle jistých známek i osobně znal, a jenž byl r. 1307 jmenován i vikářem České provincie. Koldův titul lektora ukazuje na to, že studoval v cizině, a jeho způsob psaní na kolinskou dominikánskou školu. V prvním traktátu bychom mohli nalézt spojitost se »snoubeneckou mystikou« svatého Bernarda, neboť snoubenka je pro Koldu nejen Církev a Panna Maria, ale hlavně lidská duše. Velká cena lidské duše, její »šlechtičnost«, to už Koldu spojuje s hlavními zástupci německé mystiky, kteří takřka obcházejí slovo hřích, jež je pro ně více vědeckým pojmem než skutečností, s nímž se musí zabývat zpovědník, a jež jejich šlechtická mysl se snaží takřka přehlédnout. Koldovo obrácení k lidské duši a nabádání k jejímu nejvnitřnějšímu vztahu k Bohu, jež občas u něho proskakuje, ukazuje, že jsme opravdu na počátku velikého hnutí, vedoucího k zvnitřnění duchovního života a k tomu, co Jindřich Suso nazývá »očistění od tvorstva, převychování s Kristem a přetvoření v Božství«. Kolda je tedy jedním českým zástupcem těchto počátků. Pokračovalo se i v Čechách dál? Na tu otázku se nedá odpovědět. Byly literární doklady české mystiky ztraceny nebo nebyly snad dosud objeveny? Spíše se zdá, že jich mnoho nenalezneme a že jich ani mnoho nebylo. Nesmíme zapomínat, že ani tak zvaná německá mystika není stejně rozšířena v celém Německu, ale hlavně v jižním, a jinde jen více méně výjimečně. Také asi Čechy už touto vlnou nebyly plně zasaženy. Proč? Snad jiná česká mentalita. Od Koldy vede směr k duchovní prose v době Karla IV., k vzácnému Malo-granatu, životopisům Kristovým a popisům jeho umučení, pocházejícím většinou od pražských universitních profesorů v době předhusitské, k velkému eucharistickému nadšení předhusovských reformátorů a vzdělávací literatuře a duchovním spisům vycházejícím z konventů kanovníků svatého Augustina v Roudnici a jeho okruhu, kde jsme už ve středu české »Moderní zbožnosti«, jež přesahuje daleko hranice Čech, zasahuje svým vlivem i samé ohnisko známé Devotio moderny v Holandsku a tedy i nepřímo Následování Krista. Tento směr je ale více už ethicko-morální než mystický, zaměřený k formování »dobrého« a zbožného člověka a nedělá si nároky na příliš tajemné spojení s Bohem. Jemu se česká povaha otvírá s plnou dychtivostí, a přineslo by to jistě své plody, kdyby příliš časně nebyl sveden na koleje cizí.

K tomu ale bývá dodát ještě druhý povzdech, že o tom všem dosud velmi málo víme a knihovny nám ukrývají poklady, jež čekají vynesení na světlo a na studium katolické spirituality v Čechách.

VI. Koudelka O. P.



## Ctnost silných

U mnohých lidí nemají dobrý zvuk tak řečené ctnosti pasivní, jako trpělivost, pokora, mírnost, shovívavost, čistota; ty prý dnešnímu člověku neimponují, protože více láká výboj než obrana. (Kdo takto soudí, nemá ani tušení, co síly je potřeba i k těm »trpným« ctnostem, a právě k nim!)

Beze všeho však každý uzná, že statečnost je ctnost skutečná, opravdovská. V té se shlíží kdekdo. Už malý chlapec se ve svých pohádkách vidí jako rytíř bez bázně a hany, který statečně srubne hlavu drakovi, aby vysvobodil princeznu. Obecné mínění vidí vzor statečnosti ve vojákově, který vydává všanc život pro vznešené hodnoty: »vojín statný, přeuatný«, jak ho opěvují lidové písně. Hned uvidíme, že zde prostý rozum usuzuje správně. — Někdy se však statečnost bere dost široce; namnoze se pod tím pojmem rozumí pevnost a vytrvalost v každém oboru, kde je zapotřebí překonávat nějaké větší nesnáze.

Kdo je tedy opravdu statečný? Ten, kdo občas přemůže překážky, třeba i těžké, nemusí ještě být statečný. Člověk tak může překonat i značné obtíže, a přece nemá ještě ctnost statečnosti. Ty řečené nesnáze je možno někdy odklidit i pod návaem vášně, na příklad hněvu. Avšak ctnost statečnosti nám dává trvalou pevnost snést a zvládnouti takové situace, v kterých vydržet je velmi těžko; máme na mysli hlavně velká nebezpečí, zvláště života. Silou ctnosti statečnosti snáší člověk dobře i největší zla.

Statečnost — jako každá mravní ctnost — nás udržuje uprostřed mezi dvěma krajnostmi: mezi strachem a upřílišenou nerozumnou odvahou, smělostí. Ctnost značí totiž vytrvalé jednání podle rozumu. V našem případě ta ctnost odstraňuje překážky, které by bránily lidské vůli, aby nejednala podle rozumu, nýbrž aby ustoupila od dobra pro nějakou nesnáz. A víme, že hlavně strach působí, že člověk utíká od obtížného zla. A zde právě proti tomu zakročuje statečnost, aby se člověk nedal odvésti od jednání podle rozumu.

Je ovšem jasné, že takto jednat by vždycky nepostačilo. Občas je nutné rozvážné zlo i napadnout, když totiž je třeba, aby bylo odstraněno, abychom měli klid a bezpečnost. A i zde při tom napadání se uplatňuje statečnost: krotí a pořádá přepjatou smělost, aby člověk nevybočil zase na druhou stranu, že by se hnal nerozvážně do nebezpečí hlava nehlava.

Velké slovo má ctnost statečnosti hlavně v nebezpečnosti života, což je pro tělesný život zlo největší. Když člověk vydrží i v této největší obtíži, bude pevně stát i proti zlům menším. A nemáme na mysli jen statečnost ve válečném boji, nýbrž každý případ, kdy se podstupuje pro dobro ctnosti nebezpečí života, jako když kněz zaopatřuje nemocného

nakažlivou chorobou, ačkoli ví, že velmi snadno může tu nemoc sám dostat a umřít; podobně lékař a ošetřovatelky.

Řekli jsme už, že ctnost statečnosti je činná dvěma směry: vydržet a napadnout. Na první pohled by se zdálo samozřejmé, že důležitější a hlavnější je to druhé, útok. Vždyť to se zdá známkou větší síly, když se útočí, než když se člověk jen brání. A ten, kdo snáší útok, ukazuje jenom, že se nebojí, kdežto kdo napadá, projevuje nadto ještě útočnost. — Ale bystrý pozorovatel sv. Tomáš usuzuje právě opačně (Theol. summa 2. II. 123, 6). Ono je nesnadnější potlačit bázeň, než řídit smělost. Ta smělost je totiž oním velkým nebezpečím jaksi samočinně uváděna do náležitých mezí, kdežto pod vlivem nebezpečí strach se jen zvětšuje. A proto v mírnění strachu je hlavní úkol ctnosti statečnosti. Náleží jí tedy spíše nehybně vytrvat v nebezpečí, než to zlo napadnout. Jen se do toho vmysleme: Kdy člověk musí mít více síly: tehdy, když má vydržet, či tehdy, když útočí? Při důkladnějším zkoumání dáme za pravdu Andělskému učiteli. Když totiž někdo snáší útok, cítí nebezpečí již jako přítomné — a to více děsí —, kdežto pro útočníka je to nebezpečí spíše jako budoucí. Snášeti to předpokládá někdy dost velké časové trvání; je proto k tomu potřeba velké síly, aby člověk vydržel, napadnout však může někdo i jenom z náhlého hnutí, jako z hněvu, z neuváženosti, z nezkoušenosti a pod.

A ještě něco. V každé ctnosti je obsažena radost. Jak je to však u statečnosti? Vždyť ta přichází k úkonu jen v okolnostech neradostných když je člověk ve svrchovaném nebezpečí, zvláště života. A řekli jsme také, že její hlavní úkol je mírnit strach. Kde však je strach, tam nebývá nadbytek radosti. Je tedy statečnost ctnost chmurná, neradostná? — Naprosto ne.

Víme, že hlavní úkon statečnosti je ve snášení smutných skutečností, jako když jde o život anebo je na člověka útočeno alespoň ranami. Jsou zde tedy bolesti duševní i tělesné. Ale zase s druhé strany má ten statečný potěšení z toho, že jedná správně, podle rozumu a víry. Pěkně to vyjádřil ve Starém Zákoně stařec Eleazar, když ho mučili: »Hospodine, ty víš, že snáším na těle tuhé bolesti, ale že to v duši z úcty k tobě trpím rád« (2 Mak. 6, 30). Někdy se stává, že smyslová bolest je tak prudká, že se necítí ono duševní potěšení ze ctnosti. Ale jsou zase případy, že z milosti Boží propukne duchovní radost tolik, že člověk úplně přehlídí tělesné bolesti. Tak v životopise sv. Tiburcia se čte, že když kráčel po rozžhaveném uhlí bosýma nohama, pravil, že se mu zdá, jako by šlapal po rozkvetlých růžích. — Ale to jsou případy mimořádné; pro normální poměry je ctnost statečnosti právě na to, aby rozum nebyl pohlcen tělesnými bolestmi. Právě potěšení ze ctnosti přemáhá ten živočišný smutek, takže člověk dává přednost dobru ctnosti před tělesným životem. Výstižně to napsal Aristoteles v Ethice Nikomachové: »Kdo podstupuje nebezpečí a má z toho radost nebo alespoň ne zármutek, je statečný.« (V pře-

kladu Křížově str. 29.) Od statečného se tedy vždycky nevyžaduje, aby byl pln radosti a oplýval potěšením, že statečně snáší i největší nebezpečství; dostačí, že při tom není smutný. A to je útěcha i pro nás, slabé.

Opak statečnosti je zbabělost: člověk se vyhýbá protivenstvím i tehdy, když mu rozum říká, že má vydržet anebo je odrazit. Přivodit si na př. smrt, abychom se vyhnuli chudobě, hanbě nebo něčemu podobnému, není statečnost, nýbrž zbabělost, slabost, mluveno objektivně. Těžší sice, ale krásnější je vytrvat, bojovat za dobrou věc, trpět pro ni, a je-li třeba i padnout, ale s praporem v ruce. Tak jedná člověk statečný.

## Křesťan a umění

Byly doby, kdy spojení těchto dvou slov bylo samozřejmé: křesťan-umělec i křesťan-zákazník byli tak plní krásy své víry, že pro ni mohli najít výraz jen ve skutečném umění.

Obecnost této duchovní situace patrně minula a proto se stalo toto spojení problémem. To bylo důvodem, že se o něm napsalo již tolik, že je dovoleno k němu se vrátit jen ze zvláštního důvodu.

Zdá se, že tento důvod tu je. Od umění se požaduje služba. Dobré umění podle těchto zákazníků je to, které slouží. Ze zákazníka se stává nájemce, z umělce nájemník. A tu se vynoří otázka: je dovoleno převést umění na námezdný poměr? Je pro umění samotné lepší bezuzdná svoboda či striktní požadavek? I křesťan má své Kredo; nemá právo či dokonce povinnost vyžadovat stejně kategoricky službu svému Kredo a umění, které toto Kredo netlumočí, nemilosrdně zavrhnout?

Je tu tedy aktuální problém křesťana-zákazníka, na který chceme hledat odpověď. A budeme ji tentokrát hledat zvláštní methodou, abychom nebyli příliš abstraktní. Postavíme se před nějaké nesporné umělecké dílo a na něm si budeme ověřovat své ano ano, i své ne ne, svůj souhlas i své požadavky. Vezmeme třeba dílo van Goghovo, abychom měli svědectví z doby ne příliš dávné — a abychom měli skutečné svědectví.

Nuže, van Goghovo svědectví je především osobně opravdové. Van Gogh hledal celou svou bytostí. A celou svou bytostí i odpověděl, že v přírodě, v práci, v domově a v ostatních lidských útočištích poslední pravdy nenašel. Bylo by nešetrné stavět se soudcem van Goghovy smrti při toliké vážnosti a tragice jeho života. Ano, tato smrt je poslední pečeti jeho svědectví. Je třeba nechat její tajemství Tomu, jehož soudy nejsou soudy našimi. Ale je to smrt paradigmatického člověka a v řadě jeho děl není nesmyslnou náhodou. Naopak, má hluboký smysl.

Uvědomujeme si závaznost a závažnost takové opravdovosti. Je to otráasající výzva, aby především křesťanský umělec hledal se stejnou silou, celou svou bytostí. Je tedy požadavek nekřesťanský, když zákazník požaduje na umělci a jeho díle takovou opravdovost? A není pak van Gog-

hovo dílo mnohem blíže umění náboženskému než to, které se spokojí dokonce i v námětu posvátném — lacinou líbivostí a sladce lže?

Van Goghovo svědectví bylo pravdivé. S velikou vážností hodnotil pravdu věcí tohoto světa a vydal svědectví Pravdě, že svět poslední pravdy nemá. Vyslovil je jasně tříští barevných atomů, kterými jako by předznamenal budoucnost; vyslovil je drtivým výrazem marnosti svých námětů; vyslovil je po poctivém zkoumání jejich obsahu a jejich nebojácným zborcením.

S úctou přijímáme toto zvážení pravdy věcí tohoto světa. Ale křesťan víc než kdo jiný cítí tu výstražné volání a varování, aby se tyto pravdy nepovyšovaly na konečné a poslední. Proto si křesťan přeje a žádá, aby každý umělec vážil stejně pravdivě aspoň jako van Gogh. Proto si křesťan nepřeje, aby mu umění přestíralo větší váhu těchto pravd, než skutečně mají. Proto si křesťan konečně nepřeje, aby mu umělec jen opakoval pilátovskou otázku po pravdě a při tom po ní nelačněl a nežíznil.

Van Goghovo svědectví je však neúplné. Viděl jen nedostatečnost pozemských věcí, ale neviděl smysl této nedostatečnosti. Došel až na práh věčnosti (Obraz »Věčnost«), ale tam zoufale zmlkl. Ať to bylo mlčení jeho osobní nebo světa, v němž žil, na tom tolik nezáleželo.

Záleží však na tom, zda opravdu není odpovědi. Zda můžeme doufat a chtít, aby aspoň křesťanský umělec se rozhodl hledat odpověď dál, sáhnout hlouběji do pramenů umělecké zkušenosti, aby jí postihl jistotu víry. Zná-li van Goghovo svědectví jen úpění přírody, není dovoleno požadovat na umělci-křesťanu, aby znal její hlubší tajemství, totiž její očekávání zjevení synů Božích? Vážíme si zjevení umělcova. Nepokládáme však za pohoršlivé žádat úctu k Zjevení Božimu, žádat, aby nebylo utraceno ani v umění, když již bylo lidem dáno. Tím méně pokládáme za nedovolené volat umělce od cisteren, které vody držet nemohou, k pramenům vody živé. Naopak myslíme, že není dovoleno křesťanovi poselství Boží tak vytrvale a stydlivě zamlčovat!

Van Goghovo svědectví je konečně negativní. Vyslovilo, ať za sebe či za svou dobu, že ve věcech tohoto světa pravdy není. Že není možno do nich klást poslední naděje a hledat v nich jedinou oporu.

Ale pak je zcela přirozené, že křesťan bude toužit po stejně pravdivém a stejně opravdovém poselství pozitivním. Bude si vroucně žádat umělců, kteří dovedou z této konečnosti vyjít a vést. Bude se mu stále chtít volat na ty, kdo mají dar vidět a tvořit, aby se nezavíjeli do částečnosti věcí, do samoučelné a samolibé tvorby a neslevovali nic na trhu všední poplávk. Kdo nám může zazlít, že chceme umělce podobné pravým prorokům, kteří nevodí na pouště prázdnoty a pustoty, nýbrž vycházejí ze své samoty a nesou dobré poselství?

Snad řeknete, že toho chceme příliš na ubohém umělci. Ano, jsme tak nároční i tak odvážní. Tu je lépe žádat víc než méně!

Ale my víme, že tuto službu nemůže umělec uskutečnit sám. Nechceme

se podobat farizeům, kteří ukládali břemena nesnesitelná a sami nehnuli prstem. Víme, že jsme všichni jistou měrou povoláni k této tvorbě. Sloh umění jde ruku v ruce se slohem života. Umělec nemůže tvořit z ničeho.

Jen takto může zákazník klást své požadavky. Služba umění je podstatně vázána na duchovní živiny, které dodává celé společenství. Nevynutí ji ani resoluce umělců, ani předpisy výborů stran, ani ministerské pero, ba ani biskupská berla.

To bylo třeba říci, co křesťan od umění žádá a za jakých podmínek to smí a musí žádat. Tím je dáno též přesné oddělení od snah, které by se mohly povrchnímu pozorovateli zdát totožné. Josef Zvěřina

**Emanuel Mounier: Místo pro člověka, manifest personalismu. Přeložil R. Černý, Praha 1948, 30 str., brož. 110 Kčs.**

Člověče procitni!... Kupředu, kupředu, přátelé, dějiny jdou kupředu (str. 289). Manifest vyšel knižně 1936 a znovu 1946, doplněný úvahami o situaci personalismu. Čtenářům doporučujeme začít doplňky z r. 1946, vysvětlujícími dobře historicko-společenské i osobní rozpoložení v západní Evropě, z něhož a proti němuž personalismus vznikl; zároveň porozumíme, proč mnozí (i katolíci) vidí v něm jediné východisko z dnešní krise a poslední hráz proti totalitním směrům a systémům.

Společnost — hlavně západoevropská — je v 20. st. v krizi: dosavadní hodnoty, zřízení i zvyklosti se přezívají, je třeba nových a dosud nejsou. Z čeho vznikla krise a jak ji řešit? Odpovědi jsou rozmanité (protikladné) a jednotlivé směry usilující o řešení se sváří. Jaké je postavení jednotlivce a smysl jeho života, jak se má rozhodnout a zachovat se; jak překonat neplodné boje a stanovit si praktické úkoly? Z této tematiky vznikl v třicátých letech personalismus: soubor snah a směrnic, jejichž cílem je porozumět krizi a snažit se o integrální řešení, změnit společnost v životní společenství pro lidské lidi; tedy zachovat společnost a zachovat sebe, jednotu své bytosti s jejím dvojitým zaměřením k vlastní vnitřnosti a k společenství, její samostatnost, volnou aktivitu, transcendentní poslání. Jen z tohoto dějinného postavení a z odporu proti krajnostem, ničícím lidskou bytost, spojeného ovšem se snahou změnit společnost a zabezpečit osobní život jedinci, porozumíme tvrzením, znovu a znovu opakovaným, že personalismus není soustava, doktrína, ideologie stranická, že se může spojit s rozmanitými Kredy...; personalismus je totiž řeč lidské osoby stojící na přelomu dějin, mezi zanikající vzdělaností a vznikající novou, osoby donucené se rozhodovat a jednat, ač neví pozitivně pro co a jak se má rozhodnout.

Proto je negativní část díla: rozbor moderní společnosti, která se přičí osobnosti, i nutnost převratu (vrátit lidi lidem a transcendentnímu jejich určení) a nového uspořádání vztahů lidských (k věcem, navzájem mezi lidmi, k jednotlivým činnostem); nedostatečnost i klady jednotlivých směrů a snah usilujících o řešení krise; nedostatky ve výchově, osobním životě jedinců, v hospodaření, ve státě a mezistátních vztazích; opravdu

výborná a je zřejmé, že autor rozumí svému temat. Dobré jsou — ovšem bezobsažné — výklady o směrnicích činnosti personalistické a psychologické úvahy o osobnosti (jednotě v mnohosti skrze uložené poslání, pro které se jedinec volně rozhodne, o zaměření do vnitřnosti, společenství a transcendentnu). Zajímavé jsou i úvahy — ačkoliv s nimi nesouhlasíme — o »lidském absolutnu«, t. j. virtuální jednotě lidské přirozenosti v dějinách a období jednotlivých historických obrazů lidské bytosti, přeměňujících se navzájem a dosud nehotových...; o nutnosti spojovat transcendentno s aktuálním postavením vlastním v dějinách a snažit se uskutečňovat svůj vid (obdobně platonské koncepci); o rozporu požadavku čistoty intelektuální a požadavků činnosti.

Neuspokojují však nás pozitivní výklady, jichž je velmi málo a jsou rozptýlené a neurčité a nemohou proto být východiskem jednání: o trvalých lidských hodnotách, kterými se stává individuum osobností, se nevykládá; ani jak porozumíme svému osobnímu poslání (prostým ponořením do sebe?); ani jak a čím je třeba vychovávat mládež (leď snad ji připravovat na osobní rozhodnutí); ani jak se zaručí konsensus ve společenství personalisticko-pluralistickém (unitas caritatis je i podle autora jen směrnicí).

Zásadně nutno říci, že pozitivní výklady jsou prázdné, protože jsou podány v neutrální nenáboženské terminologii; poslání odpovědnost, transcendentno, soud dějin... Pro katolika je absolutně platný vzor života Páně a jeho přirozenosti a pravdy víry jsou neměnné.

PhDr Athanasius Šnobl O. P.

---

## P R A C O U N A

---

### **Tři myšlenky pro neděli**

Od prvních stránek Bible připomíná Bůh člověku, že je stvořen k tomu, aby byl obrazem Božím nejenom svým duchem, nýbrž také činností svého ducha. Práce není trestem. Již první člověk měl vzdělávat zahradu rajskou. Ale trestem je pot a únava práce, ubývání sil. Málokdy se připomíná, když se zdůrazňuje výše mzdy, že člověk nedává jen práci, nýbrž že dává i své tělesné síly, a upotřebením až opotřebením lidských sil, že člověk dává své mládí, své zdraví, svůj život, takže sebevětší a vyšší mzda nedovede zaplatiti, co člověk do práce dává. Tohle vůbec nerespektuje kapitalistický systém.

Hned od začátku zařazuje Bůh jeden den klidu. Nejenom, aby si člověk odpočinul, nýbrž, aby se rozpomenul co nejúčinněji na svou důstojnost

Božího tvora a Božího dítěte. Má se aspoň jednou za týden dukladně rozpomenout na svou vznešenost a důstojnost.

Neděle pak připomíná ještě další, že člověk je Kristem vykoupen, že zmrtvýchvstáním Kristovým je dotvrzeno vykoupení člověkovo a jeho povznesení k důstojnosti Božího dítěte. Proto je neděle tak slavnostní, tak krásná, tak provoněná, prozářená, protože nám dává prožít tuto krásnou, člověka nazvedající skutečnost. Posléze ještě připomíná neděle, že tak jako Kristus vstal z mrtvých, tak i my jednou vstaneme k plné slávě. Nedělní bohoslužby, lepší šat a jídlo, krásné zábavy mají dát předchuť návratu ztraceného ráje, radostí a slastí, které nás čekají v náručí Božím v domovině, ke které směřujeme.

V zájmu člověkové zdůrazňuje křesťanství neděli a její duchovní prožívání.

Braito

## **Duch svatý vás vyučí veškeré pravdě**

Chápou to protestanté jako by nepotřebovali úředního učení Církve, protože je poučí přímo Duch svatý při četbě Pisma, ale Kristus neposlal učedníky psát, nýbrž učit a učit ne tomu, co napsal, nýbrž co pravil a činil a jak On vykládal již psané, Písmo Starého Zákona.

Ale, i když nás učí apoštol a jeho nástupce a zástupce, neumlká Duch svatý v Církvi a nepřestalo jeho působení.

Jeho světlo působí v nás, že lépe rozumíme Kristovu učení, že rozumíme mu ve svém praktickém, konkrétním životě, že rozumíme, co Pán od nás žádá v dané situaci našeho života a co pro ni praví Písmo a platí z Pisma, a co tedy máme vykonati.

Duch svatý nám dává viděti krásu, hloubku a životnost Kristova učení. Vidíme, jak je toto učení plné svaté moudrosti, jak se v něm nic neodporuje, jak je v něm vše zladěno, jak je to učení svaté a silné. Člověk osvícený Duchem sv. věří, ne, že musí, nýbrž v úžasu posvátné vděčnosti, že smí věřiti, že byl učiněn účasten svaté a obživující Kristovy pravdy. Křesťan osvícený Duchem svatým nachází v Kristově učení nesmírné propasti krásy, radosti a lásky. Vniká do tajemného Srdce Kristova a stále lépe mu rozumí, stále více vnímá jeho hlasu. Duch svatý dává posléze velkou životní jistotu v Kristových pravdách. Okoušíme v nich hlubinu, jedinou hlubinu bezpečnosti i uprostřed vzruchu a neklidného prodírání se k velkým řešením.

Pod vedením Ducha sv. stává se nám Kristovo učení věčně novým, živým, svěžím a moderním. Vidíme, jak odpovídá na všechny i poslední otázky. Procífujeme, že tu stojí před námi, více, že tu hoří v nás pravda opravdu božská. Té pak klidně svěříme a bezvýhradně svůj život.

To je teprve víra živá. Teprve takto ji cítíme a prožíváme jako opravdu božskou, to jest od Boha k Bohu, Bohem vedoucí.

To je ono pomazání Duchem svatým o němž mluví sv. Jan (I Jan II.

27), kterým nás poučuje Duch svatý a které nám dosvědčuje, že přebýváme v Kristu. Jest to ona posvátnost v duši, se kterou křesťan plný milosti, lásky a Ducha sv. přebývá s Bohem, mluví s ním a filtruje každou událost, každé slovo a čin, jež má vykonat. Posvátná vážnost je ovocem tohoto pomazání Duchem svatým.

Toto pomazání Duchem svatým, jehož vůně proniká člověka, dává mu rozumětí slovu Božímu, poselství a kázání. Dovede si takový člověk vybrati i z nejprostšího kázání živné zrnko, jako se opět nedá osinití řečením a prázdnou posou, byť veleumělou.

Tak to chápal již sv. Augustin: »Co se mne týče, mluvil jsem ke všem. Ale k těm, k nimž nemluví toto pomazání v srdci, jež uvnitř Duch sv. neposvěcuje, odejdou, aniž cokoliv pochytili. Vnější učení je pouze pomůckou a upozorněním. V nebesích je stolec toho, jež vyučuje srdce... Mistr uvnitř učí, Kristus učí, jeho osvěcení učí. Kde chybí jeho osvěcení, a posvěcení nadarmo venku znějí slova... (K I. Ep. sv. Jana, tř. II; 13 - P. L. t. 35, col. 2004).

Braito

## Jsem strašně sám

Znám dvoji osamocené lidi. Jedni mají srdce otevřené, ale nikdo nechápe této jejich upřímné a otevřené a k rozdávání pohotové šíře. Ale právě tito lidé nejsou ve skutečnosti osamoceni, protože s jejich strany se stále otvírá jejich srdce, stále druhé zahřívají, obšťastňují, posilují, stále druhé obohacují. Jejich společenství je sice jen s jedné strany, ale nikdy je nepřemůže pocit hořkosti, zaujatosti vůči nechápajícím, vůči nevděčným. Jsou tak pevně zakotveni v Bohu a v dobrém a ve své dobrodějné lásce, že nejsou osamoceni, že stále žijí ze svého vnitřního společenství.

Neříkám, že tím netrpí. Jsou jen lidmi a pro lidi je vždy hořké být nechápan. Od někoho lidé jen přijímají a nic nevracejí, anebo ještě dokonce se tváří udiveně, že by někdo od nich něco chtěl za to, že jim něco dává. To oni považují za samozřejmé. Hlavně u svatých a dobrých se to pokládá za samozřejmé a přijímá se s chladnou samozřejmostí, že dávají, že obohacují a obšťastňují. Anebo, a to již je tvrdší, vůbec jakoby neviděli dobrodiní, která se jim udělují. Člověk zakotvený v Bohu však nečeká na odměnu okamžitého uznání nebo tepla projevovaného a uznávaného společenství, protože žije ve společenství s Bohem a v něm ví, že jak ti, které obdarovává, tak on sám nejsou odděleni, že jsou spojeni v Bohu, který chce, abychom jeden druhému byli zvěstovateli a zprostředkovateli Boží lásky.

A pak jsou druzí lidé, kteří nechtějí dávat, kteří zraňují bližní, kteří jimi pohrdají a při tom by chtěli, aby právě za to byli milováni, aby za to byli objímáni láskou. Ti hodně mluví o společenství, stýskají si na osamocenost, ale oni sami se osamocují, izolují se od druhých a čím více



si stýskají na osamocení a dožadují se společnosti ve jménu povinnosti druhých, tím více prohlubují propast skutečného osamocení mezi lidmi. Ale i tyto lidi musíme milovat a vychovávat svou láskou i k nim ke společnosti.

Braito

## Theologie Zjevení

Těžko se obejít bez theologie v podávání Zjevení. A právě tak se nemůže obejít tato theologie bez Zjevení. Z tohoto důvodu bylo raženo heslo, že filosofie je služebnicí theologie. Zjevení samo užívá našich slov a skutečných, životních významů našich lidských slov. Zjevení je dále pro náš skutečný život.

Nesmí jít mimo život. Bůh je život sám a chce náš, konkrétní skutečný život proměnit, přetvořit a naplnit. Ostatně i Luther i Hus vycházeli ze svých filosofických předpokladů, bez kterých jich nebudeme nikdy právi, my, ale stejně ne protestanté, kteří spodním prolínáním se přizívají z Kanta i když ho někteří popírají docela rozhodně.

Jinak dojdeme ke stavu, že izolujeme Písmo od skutečného života, od konkrétního lidského myšlení a pomůžeme dále budovat dva světy, které se nikdy nesejdou, ačkoliv přece bylo Zjevení dáno pro život. Bůh neukončil svět když oznámil své Zjevení, neposlal kosmickou katastrofu na svět, který nepřijal Božího Zjevení.

Jak jsou malicherná všechna ta očekávání tvrdých zásahů Božích. Už Jonáše pokáral Hospodin, když dychtil po pomstě nad hříšným Nínivem. Nevíte, čího ducha jste, pravil Kristus učedníkům, kteří svolávali oheň a síru na nepohostinné město.

Duch Páně je láska a moc lásky a tou přetváří svět. Nikdy nemělo křesťanství správnějšího prostředku. Kdykoliv sáhli křesťané k jinému, jen si prodloužili oblouk k bratřím.

Zjevení Páně je zasazeno do tohoto světa, do jeho konkrétních potřeb, do jeho konkrétních pokusů o řešení štěstí.

Proto musí umět mluvit k lidem řečí srozumitelnou a ke skutečným poměrům, ke skutečným okolnostem. Jinak je učiníme na určitém úseku, pro určité lidi, pro určité doby neživým, cizím tělesem.

Tak jak se k nám Bůh sklání, tak musíme i my nésti jeho poselství ke každé době. A z každé doby si musíme vzít to, co je poctivě míněno, oč je poctivě usilováno a nesmíme ustrnouti na starých zkamenělinách. Jinak bychom se podobali vousatému kastelánu, který hrdě střeží svůj hrad, o nějž už nikdo nezavádí, který bude stále čekat až manové a panoši a rytíři a básníci a zpěváci se budou v zástupech tísnit u bran. Bude je vidět hemžit se dole v údolí, docela nerytířsky už oblečené a netroubadoursky zpívající a bude se domnívat, že to směřují k němu. Bude ještě tak pošetilý, že si nachystá podmínky přijetí. Ale ta veselá cháska dole pod hradem už o hrad nestojí. Jak by stála, když tam hou-

kají sovy, zdivo se rozvází a oni si dole vystavěli weekendové lehké chaty.

Křesťanství není takovým zakletým hradem, nýbrž živým královstvím živých Božích dětí, pohyblivým ovčincem... Jaksi se mi ten článek rozvezl. Ale už to nechám, jak se mi to rozběhlo. Braito

---

## Ž E Ň

---

**Bernanos: Mrtvá farnost.** — Vyšehrad, 1948, str. 256, 93 Kčs. Bernanos pokračuje ve svém pitvání hlubin porušenosti lidského srdce. Taková mrtvá farnost už není jen ve Francii. Znáám jich sám dost i u nás. Farnost plná mrtvých srdcí, které nic nevzruší, nic nezvedne k lepšímu, kde hnije prostřednost a směšnost, i když si nasadí masku romantismu a kdoví čeho. Kdysi jsme zde otiskli strhující kázání, poslední kázání faráře Mrtvé farnosti. Jest to kniha otřásající a proto podnětná. Zábavná ovšem ne. Ale o to bude mít větší význam, když se nad ní zamyslí všichni ti, kterým je líto všech mrtvých srdcí a mrtvých farností...

**Durych: Eva.** Té nejkrásnější. — Vyšehrad, 1948, str. 70, 42 Kčs. Druhé vydání nejkřehčích a nečistších Durychových veršů. Durych se sklání milosrdně k Evě a pokorně před Tou nejkrásnější, to jest před Matkou Boží. Durych tu vyzpíval veškerý svůj soucit nejenom s Evou, nýbrž i s celým nešťastným lidstvem a pokorně se choulí jak žebrák u tě, u které je každý doma, která má pro každého paprsek útěchy a síly. Kniha vám připraví opravdu posvátné chvíle.

**Heidler Alex.: »Osobní a stavovský ideál«.** — Morálně hodegetická studie. Frýdek, Exerciční dům 1947.

Mladý český theolog chce zde na 80ti stránkách podat vědecky prohloubený úvod k vědě o náboženskomravním vedení jednotlivců. Kniha patří k prvním pokusům o využití výsledků celostní psychologie pro individuální pastoraci a o vytvoření spojovacího článku mezi racionální morálkou a konkrétním životem. Třebaže je námět zdravým zjednodušením, je tu podáván s nutnou složitostí vědeckého rozboru. Seznam literatury na konci dílka svědčí o velké sčtlosti autora. Kniha je určena českému knězi. M.

**Dr Miklík Josef: Ježíš Kristus.** — Rupp, Praha, str. 560, cena 160 Kčs. Koncipováno původně a knižně vydáno jako »Umučení Krista Pána«, tvoří toto nové dílo, doplněno ve své původní části a rozšířeno o celý jeden nový díl, věnovaný vzkříšení, nanebevstoupení a oslavení Krista Pána, jedno ze základních děl exegetických. Vědecké založení celého díla spolu s jemným smyslem pro dramatickou ličbu uměleckou vytvořily z Miklíkovy knihy dílo, ze kterého vyplyne jak hojnost dobra duchov-

niho, tak i čistě duchovní radosti. Pečlivým srovnáváním textů a podrobnou psychologickou analysou jednotlivých událostí a prostředí, studiem sociálně-psychologickým a podrobnou znalostí židovského zvykosloví odhaluje autor nejednu roušku, vyvrací nejednu pochybnost a přináší ne jeden nový dukaz o podivuhodné pravdivosti evangelií, aby nakonec v nádherném finale provedl jedinečnou oslavu Spasitele.

**Kudrnovský: Kristus a Církev.** — Kotrba, Praha, str. 80, cena 30 Kčs. Dr Merel má s nakladatelstvím Kotrbovým velkou zásluhu, že obnovil Vzdělávací knihovnu, kterou kdysi vydával nezapomenutelný biskup Podlaha. Vyšly tři knihy a na rozdíl od bývalé knihovny, která v nedostatku domácích autorů si dobře vypomohla překlady, všechny tři prvé knihy nové řady této knihovny jsou originálními studii. Kudrnovského kniha je sice jen překladem Encykliky o Církvi, ale i za to jsme vděční.

**Alois Kudrnovský: Bohověda a její studium.** — Vydal Rupp v Praze. Stran 106; Kčs 63. Je to informační knížka o studiu theologie, především školním, nikoli vědoslovné pojednání o theologii. Proto výklad o její povaze je shrnut na 11 stránkách a její dějiny na 10 stránkách. Zato pojednává způsobem takřka vyčerpávajícím o úpravě studia na theologických učilištích a o podmínkách pro získání akademických titulů.

**Ryška Jos.: De probatione per iusiurandum in processu criminali canonico.** — Vyd. Velehrad, Olomouc. Za 60 Kčs. Odborná studie z církevního práva. Dokazuje, že očistná přísaha v kanon. trestním řízení byla přejata pod vlivem germánského práva.

**Vaněk Fr. B.: Srdce.** — Vyšehrad, str. 144, s krásnými barevnými ilustracemi. O srdci lidském, o srdci uskrípnutého mrzáčka, o srdci našeho lidu ke konci roboty u nás. Život rodinný, náboženský, plný pravého folkloru. Bylo dobré, že byla vydána tato krásná, životná osvěžující kniha.

**Jan Zahradníček: Jeřáby.** Básně, Vyšehrad 1947, brož. 40 Kčs. — Bylo by nesprávné domnívat se, že Zahradníček nevidí skutečnost jevovou a nedovede pozorovat. Jako jeho mistr Březina má i on nejprve vidění prvního zraku, dovede zejména krajinářsky mnoho vidět — ale všechno toto vidění zrakem fyzickým je jen materiálem, který přepodstatňuje zrak druhý. Nejde Zahradníčkovi o pozorovatelská vystihování jevů tohoto světa, jde mu o jejich zaklínění do duchovního prostoru, o jejich vzrůst do vyšší duchové roviny, do nového plánu linií a světla. V »Jeřábech« více než v předešlých sbírkách tíhne jeho vidění k vášnivě celistvosti; pravím — tíhne, vzpíná se — to je právě charakterisuje.

**Zermatten: Krev mrtvých.** — Vyšehrad, 1948, str. 240, Kčs 80.—. Neodložte knihu, dokud ji celou nepřečtete. Tak je dějově i psychologicky zajímavou. Psychologie a dějiny rodových staletých nenávisť, jež se pokouší odstranit skutečná křesťanská láska čistého děvčete k hrubému hochu, který ale v srdci rovněž odsuzuje ono nepřátelství. Láska vítězí nad oběma stranami. Kniha vysoké mravní i umělecké úrovně.

**Zýbal: Strýček Pleva.** — Praha, Vyšehrad, 1948, Kčs 70, váz. Kčs 95.

## *Rozhovor sv. Cypriana, biskupa z Karthaga s jeho žáky*

Přistoupili jako obyčejně večer před slavným shromážděním lásky učedníci a služebníci Cypriánovi. Byli mezi nimi i presbyter Adauctus a jáhen Quintilianus.

ADAUCTUS: Otče, přišly smutné zprávy z Karthaga. Prefekt Ausonius plní příkazy císaře Decia velmi zevrubně. Má v rukou jmenný seznam těch, kteří se dlouho neukazovali ve chrámech, kteří jsou podezřelí z křesťanství nebo snad jen z příchylnosti ke křesťanství a podle toho seznamu jsou všichni postupně voláni k němu a jsou nuceni vykázat se kněžským listem, potvrzujícím, že se klaněli státnímu božství, že mu obětovali a že se poklonili božskému císařskému majestátu. Píše jáhen Aemilius, že mnoho, přemnoho křesťanů obětovalo modlám pohanským.

CYPRIANUS: Přijímali jsme příliš snadno čekatele a příliš snadno a brzo jsme katechumeny obmyli v posvátné koupeli křestní.

QUINTILIANUS: Asi nebyli dostatečně vyučováni a zkoušeni.

ADAUCTUS: O vyučování někteří ani nestáli. Mnozí jednali jako bohatý kupec Lupullus, který posílal na katechese svého otroka, jenž mu pak zkráceně sdělil obsah katechese a zjednal mu propouštěcí list k přijetí křtu.

CYPRIANUS: Neblahé listy. Mnozí odpadli, ale mnohem více je těch, kteří neodpadli a neobětovali, avšak podplatili úředníky kněžské i císařské, kteří je zanesli mezi obětníky a dali jim potvrzení o vykonané oběti. Nosí s sebou libellos jako vzácný dokument a nazývají je »dovolením k životu«.

ADAUCTUS: A používají jich jako prostředku k získání úradů, hodností a majetku.

CYPRIANUS: Už mají své jméno. Vedle »sacrificati«, kteří obětovali maso modlám, vedle »thirificati«, kteří vztáhli ruce nad řeřavým uhlím, jako by obětovali kadidlo, jsou tito třetí, »libellatici«, kteří neobětovali, ale dali se zanést do seznamu obětujících.

ADAUCTUS: Kdo jest zapsán s ďáblem, ďáblův jest a do ohně jeho přijde. Karthago celé přijde do ohně věčného. Běda libellatikům.

QUINTILIANUS: Ale vždyť neobětovali. Je to jen lest. Byli nuceni a v nesnázi jest dovolena lest.

CYPRIANUS: Zapření víry není dovoleno. Kdo si dal vystavit

potvrzení, že obětoval, i když neobětoval, prohlásil se před světem za obětníka.

ADAUCTUS: Stydí se za kříž Kristův a nechtějí trpěti s Kristem. Chtějí s ním jen být oslaveni. Úzká jest cesta do nebe a málo je těch, kdož po ní kráčejí.

CYPRIANUS: Musím se vrátit ke svému stádcí. Chybí jim přítomnost pastýře.

ADAUCTUS: Nic jim neprospěje tvá přítomnost, Cypriane. Svět je ztracen. Jen hrstka vyvolených, malé stádečko, ty a my a tvoji dojdeme slitování. Pán brzy přijde a sežehne dechem úst svých celé pokolení bezbožníků. Ohněm a sírou spáli celý svět zemský. Což jsi dosti, Cypriane, nemluvil, nepsal, neučil, nevaroval? A milost Páně hojná byla k lidu. Oni však odešli za starostmi o život svůj.

CYPRIANUS: Ale my jsme také utekli, Adaucte.

ADAUCTUS: Docela podle slov Páně: »Vyženou-li vás z jednoho místa, utecte do druhého«. Biskup je povinen uchovat se pro obecný lid.

CYPRIANUS: Carpathius už kuje pikle a svaluje na mé šediny zbabělost všech mých oveček pro můj útěk a pro mé ukrývání.

QUINTILIANUS: Tys příliš vzácný a důležitý, Cypriane, potřebný pro den Páně. On přijde co nejdříve jako vítěz. Proto není potřeby pracovat a podnikat cokoliv. Pán stojí přede dveřmi. Kdož zemrou, půjdou s ním kralovat, kdož nezemrou, budou hned oslaveni v tělech svých. Osidlo již je roztrženo a my jsme vykoupeni. Pán všechno řekl a ty jsi, Cypriane, všechno opakoval. Klekněme na kolena a čekejme, až přijde k soudu.

CYPRIANUS: Nikdo, ani syn člověka neví, kdy přijde hodina Páně. A dokud nepřijde, musíme svědčiti o něm a volati a učiti.

ADAUCTUS: Ale kdo uvěří nám?

CYPRIANUS: To je věc Páně, koho si přitáhne, komu sluch otevře a srdce obměkčí. My smíme přivítati Pána jako věrní služebníci Páně bdící ve slově jeho.

QUINTILIANUS: Satan už je přemožen. Nepravost jest totiž naplněna a my čekáme jen na slavný Jeho příchod.

CYPRIANUS: Mistr nám však řekl: Jdouce, učte všechny národy . . .

Pokud je jeden člověk, který neslyšel poselství Páně, nepřichází ještě hodina jeho soudu. Pán nás poslal a dokud neusedne

k soudu s námi, služebníky svými, nemůžeme přestat kázat, jak to řekl blažený Pavel: »Běda mi, kdybych nekázal«.

ADAUCTUS: Kdo nám uvěřil? A kde jsou tí, kteří uvěřili? Sacrificati, thurificati, libellatici . . .

CYPRIANUS: Ano, ale ve slabosti se utvrzuje síla naše.

(Neznámý autor: Vita s. Cypriani episcopi. cVI.)

P. Silv. M. Braitto O. P.:

## *Panna Maria nás připravuje k dobrému přijetí svátosti*

Svátosti síce působí ex opere operato, tím, že je vykonán svátostný předepsaný úkon předepsaným způsobem, že se uskuteční ono posvátné znamení, ale musíme je přijímatí jak je vhodné lidí, to jest, svobodných bytostí. Musíme je přijmouti otevřenou myslí a pohotovou vůlí. Výjimku tvoří jen svátost křtu, která se udílí jakožto svátost ke spasení naprosto nutná i malým dětem, jejichž křehký život opravňuje, aby byla udílěna, i když rozumek a vůle o ní ničeho nevědí. Ale jinak je přece třeba přijímatí svátosti ve vědomí, rozumem a vůlí. A čím více se rozum s vůlí otevřou — nemusí to plně otevření být hned při přijetí — s tím větším užítkem pak jsou svátosti přijímány. Řekl jsem, že nezáleží ovšem jen na prvním přijetí s otevřenou myslí, protože svátosti působí ex opere operato, jakmile je svátostné znamení uskutečněno, ale je v tom malé nedorozumění. Svátost je tedy vkořněna, svátost je zasazena do člověka již tím, že je uskutečněna jako posvátné znamení, ale svátost je zasazena do života, do našeho života a náš život je životem rozumu a vůle, a proto i duchovní nadpřirozený život je uskutečňován v rozumu a ve vůli. A tím více působí v nás svátosti životně, čím více pronikají náš skutečný život, to jest čím více je vnímáme, prožíváme, pronikáme, do sebe zasazujeme svým rozumem a čím více se nám stávají chlebem, životem, štěstím, láskou, obsahem a naplněním. Ovšem, to může být použito také až po čase. Ale jen aby bylo použito.

Tak všichni přijímají ve svatém přijímání celého Krista, ale protože mu neotvírají svůj život, anebo jen málo, podle toho, jak otvírají nebo neotvírají: sumit unus sumunt mille, quantum isti tantum ille . . . quam sit dispar exitus . . .

Zde přichází na pomoc přímluva Matky Páně. Neboť i to patří k matčinu úkolu, aby připravila děti na to, co mají přijmouti, a aby je připravila na příchod otcův, aby je udělala roztomilými, milými, příjemnými.

Chceš-li se připodobnit Bohu, odlož všechno své, všechnu sebelásku a Bůh tě naplní sebou, On tě naplní v té míře, v jaké se vzdáš, vyprázdníš

sebe. P. Condren praví: Přistupuješ k Ježíši, který zničil sama sebe. Všechno tu mizí. I jeho božství i jeho člověčenství. Ve svátosti oltární je dokonalé sebezničení Kristovo.

Tak přistupuj ke svátosti oltární. V naprosté pokoře. O pokoře se praví, že jest locus proprius gratiae. Pokora je vlastním místem milosti, domovinou milosti. Pokora otvírá duši všem milostem. Tak praví svatý Tomáš. Pán blahoslaví chudé duchem. Jim otvírá království nebeské, království svých tajemství, svého srdce. Maria je naší učitelkou v této hluboké pokoře, v této nejvlastnější pravdivosti.

Ruku v ruce s ní jde láska k Bohu. Nemůže Boha milovati, kdo je pyšný, sebevědomý, kdo miluje sebe. Jen duše zcela pokorná a malá, jen ta duše, která je přesvědčena o své ubohosti a nicotě, jen ta může Boha víc a více milovati. Jak bychom mohli milovati někoho nebo něco, kdybychom byli přesvědčeni o své velikosti? Pak bychom milovali jen anebo především tu svou velikost, a nemohli bychom se pozvednout k pravé lásce. Láska roste na dřevě pokory. Čím si co více zamilujeme, tím více krásy v tom vidíme.

Tak jen lidé opravdu pokorní se dovedou slíti v jedno s Ježíšem a se všemi ostatními, které Ježíš miluje. Jen pokorou a láskou se dáváme ve-stavěti dokonale do jednoho tajemného těla a tvoříme dokonalou jed-notu jednoho těla.

Svatý Augustin praví: »Jednota, zbožnost a láska. Jediný chléb, vytvořený z mnohých. Chléb není uhněten z jednoho zrna, nýbrž z mnohých. Exorcismy ocitl jsi se pod mlýnskými kameny. Na křtu svatém jsi byl proniknut vodou. Teď přišel v tebe Duch svatý.

Jako oheň, který peče chléb. Buď tím, co zříš. Přijmi, co jsi. A co se týká kalicha, viz, že mnoho hroznů visí na vinném keři. Ale šťáva všech se mísí v jednotu.«

Jen kdo takto chápe velebnou svátost jako svátost lásky, která nás spojuje s tím, jenž za všechny umírá, jenž se všem dává, jenž všechny ob-jímá láskou, jen takové svaté přijímání dovede z nás učiniti dobré slu-žebníky těla Kristova, jeho svatého tajemného těla, jeho Církve.

Ve velebné svátosti se nám podává tělo Ježíše Krista, s nímž se spo-jilo jeho božství. Nejvíce vyniká ve vtělení velké ponížení, ono zničení sama sebe, o kterém mluví svatý Pavel, když praví, že Kristus vzal na sebe podobu otroka. Spasitel žádá pro dobré přijetí svého těla, když ne dokonalou pokoru, tedy aspoň pohotovost přijmouti tuto pokoru Kris-tovu, uznati svou malost a ubohost. Jen této pokoře pak dá Kristus svou velikost, jen do ní přelije své bohatství. Nedá přece Bůh své milosti do duše, která by si pak ty dary přivlastňovala. Dále bylo uskutečněno svaté vtělení ve velké lásce k Otci a k nám. Tuto lásku chce nám dát Spasitel, ale i jí opět musíme otevřítí svou dobrou vůli a svou pohoto-vost, snahu usilovati aspoň o tu lásku, která se nám podává k uskuteč-ňování.

Maria Panna byla ozdobena v nejvyšší míře všemi těmito ctnostmi, které Spasitel působí v nás. Protože pak je naší matkou, má svrchovaný zájem na tom, abychom se jí v tom podobali, abychom se jí podobali v jejích ctnostech. Abychom byli podobně připraveni ku přijetí jejího Syna, jako ona byla připravena. Když ona byla obdařena všemi milostmi k tomuto úkolu a k tomuto vyznamenání, je pochopitelné, jak jí dále záleží na osudu těla jejího Syna. Proto se její modlitby a její působení k tomu nesou, aby nám vyprosila podobný stav.

Ježíš praví ke svaté Kateřině: »Víš ty, co jsem já a co jsi ty? Já jsem ten, který jsem, a ty jsi ta, která není.« Maria znala nicotu lidského stvoření, které bylo z nicoty vyvoláno do života a že vše, co má, i když je plná milosti, že má jen od Boha. Neboť je celá vyjádřena v tom svém pokorném volání: Ejhle, já služebnice Páně, staň se mi podle slova tvého. Služebnice, která je ke všemu pohotová, která ví, že celá její bytost záleží právě v tom, že je služebnicí Páně, že musí proto být jediným Ano, Staň se mi, k celé vůli Boží a ke všem jejím výzvám.

Svatý Bernard praví: Virginitate placuit, humilitate concepit: Panenstvím se zalíbila, pokorou počala.

Jako byla Maria jen a jen služebnicí Páně, i my se musíme zcela ztratit v této skutečnosti, že jsme tvory, že jsme údy Těla Páně. Musíme všechnu svou pýchu odložit a být jen a jen údy Těla Páně a snažit se poslouchat své hlavy, stávat se stále dokonalejšími údy svatého těla, jež si ve všem stále více uvědomuje tuto svou podřízenost vůči Bohu a jeho vůli.

To je res sacramenti Eucharistiae, unitas corporis mystici ... jednota tajemného Těla Kristova. Maria se dala cele i se svým mateřstvím i s mateřskou duší i s mateřskou obětavostí a bolestí a pohotovostí k obětem a bolestem do služeb tohoto tajemného Kristova Těla. Proto je pohotová nám pomáhat v tom, abychom takto přijímali nejsvětější svátost.

Kde je dobro, jeví se snaha sdílet se dále. Kde je pravá láska, tíhne k jednotě ke sdělení se naprostému, k odevzdání se, k oddání se všem. Když opravdu si zamilujeme Boha, Ježíše Krista, pak toužíme po spojení s ním. Tak nás Bůh stvořil jako bytosti sdílné, jako bytosti, které se musejí rozlévat. V tomto vzájemném sdělování a v tomto vzájemném obohacování svou dobrotou jsme lidmi a jsme křesťany. Křesťan je ten, jenž nežije sám sobě, nýbrž právě protože miluje Boha, protože poznal Boha, protože má Boha, chce se oň s ostatními rozdělit, chce i ostatním tohoto Boha zvěstovat, chce i ostatní učiniti šťastnými v tomto sladkém Bohu.

Tak se rozběhla Maria Panna s chvátáním na hory rozdělit se o radost, že počala Mesiáše, že Mesiáš již přijde, že jej již nosí pod svým srdcem. Tak duše, která opravdu přijímá, hoří svatou touhou, všem přiblížití tohoto Boha, všem jej zvěstovat. Přijímáme totiž Krista, který se rozdělil s ostatními o všechno. Proto nás Maria Panna takto připravuje, abychom dovedli podobně se se všemi rozdělit o své štěstí v Bohu a



přijmouti všechny úkoly ať se zdají sebevzdálenější k tomuto zvěstování. Neboť když sám slovy nezvěstuješ, službou svou zvěstuješ již lásku Kristovu, která tě k této službě vede, a umožňuješ ostatním, aby se mohli klidněji a bezstarostněji věnovati hledání a nalézání Boha.

Protože Maria toužila po Bohu, po nejživějším spojení s ním, jak ukazuje její zasvěcení se Bohu v panenství, tak byla naplněna. Bůh sám přišel k ní a vtělil se v ní.

Tak se nám Bůh sdělí, jak budeme po něm toužiti. Když se naučíme od Panny Marie této touze po Bohu, naplní nás Bůh podobně svou blízkostí, svou neobyčejnou blízkostí. Čím budeš pokornější, čím více uznáš svou ubohost, která potřebuje Boha, tím více budeš po něm toužiti, a čím více jej budeš milovati, tím více budeš po něm toužiti a tím více tě sebou naplní.

Toužíme po Kristově blízkosti ve Svátosti oltářní, Maria pak nám podala tohoto Krista, Maria nám jej stále podává. Ona si jej vytoužila a proto i nás naučí této touze. Jako odpověděla na podobnou touhu své spřízněné duši, Alžbětě, tak odpoví i nám, protože se přece nezměnila a její stav blaženosti neznamená, že by již neměla zájmu o ty, kteří podobně touží po Kristu, po Ježíši a po jeho blízkosti.

Proto je třeba, abychom se k Marii utkali v této své touze po Ježíši. Kdo se otevře působení Marie zvěstovatelky, která se přibližuje s Kristem pod srdcem té, která po něm podobně toužila, přijde i k nám i nám podá nesmírnou blízkost jeho a dá nám pod svým srdcem, na které nás přitiskne, poznati, jak blízko je nám Pán.

Proto rozumějí ctitelé Marie Panny této svátostné blízkosti a proto po ní žízní a proto bohatě z ní žijí. Proto také nemohou poznati tuto blízkost Kristovu v Eucharistii protestanté, protože neznají Marii Pannu, protože od ní nechtějí přijímati poselství o Kristově blízkosti.

R. M. Dacík O. P.:

## *Meditace nad encyklikou Pia XII. Mediator Dei*

5

Hlavní problém celě liturgické obnovy je účast věřících při nejsvětější oběti mše svaté. Čím lépe kdo pochopí, co to znamená účastniti se činně mešní oběti, a čím dokonaleji promění myšlenku v čin, tím více bude čerpat z nejsvětější oběti. Papež zdůrazňuje, že všichni věřící mají považovat tuto aktivní účast při mši svaté za svou hlavní povinnost a nejvyšší důstojnost. 79. Mše svatá nemá být jen jakousi pobožností pro věřící, nemá být jen příležitostí k tomu, aby si vykonali svou soukromou pobožnost, jak tomu, bohužel, velmi často bývá. Modlí se při mši svaté, místo aby se modlili mši svatou. Jsou na mši svaté, místo aby spolu s knězem podávali Bohu oběť Nového Zákona. Ano, mnohdy jsou jen a

jen trpnými diváky při mši svaté, místo aby byli obětujícími a obětovanými.

Otázce aktivní účasti při mši svaté věnuje papež zcela zvláštní pozornost. Jednak proto, aby přesně vymezil tento pojem účasti věřících v eucharistické oběti a tím zamezil nesprávné chápání této tak důležité věci v liturgickém životě, jednak také proto, aby všechny věřící povzbudil k stále hlubšímu pronikání v tajemství mše svaté. Encyklikou usiluje papež především o to, aby se mše svatá stala bohatým pramenem posvěcení pro věřící. Ale tím se stane v té míře, ve které věřící pochopí a skutečnou svou aktivní účast v ní.

Skutečnost účasti věřících ve svatých tajemstvích ukazuje sama mešní liturgie na nejednom místě. Množné číslo, které nacházíme v mnoha modlitbách při mši svaté jasně naznačuje, že tuto oběť přináší celá obec věřících. V obřadu nalévání vína a vody do kalicha viděli často Otcové nejen symbol spojení božské a lidské přirozenosti v Ježíši Kristu, nýbrž také spojení kněze a věřících v eucharistické oběti. Proto se také obrací kněz po obětování k věřícím a vyzývá je: »Modlete se, bratří, aby moje i vaše oběť se stala příjemnou u Boha Otce všemohoucího.« Bylo tedy v Církvi vždy přesvědčení, že v eucharistické oběti mají účast také věřící, kteří nesmějí být pouhými diváky, nýbrž spoluobětníky a spoluobětovanými. A důvod k tomu vyjadřuje encyklika takto: »Není ani divu, že jsou věřící povýšeni k takové důstojnosti. Vždyť očištnou koupelí křtu se všichni křesťané stávají údy tajemného těla Krista-kněze a pro nezrušitelné znamení, které se vtiskuje do jejich duše, jsou určeni k bohoslužbě; a tak se přiměřeně svému stavu stávají účastnými Kristova kněžství.« 86. A v encyklice *Mystici Corporis* psal Pius XII. podobně: »Bylo vůlí Krista Pána, aby se toto zázračné spojení mezi námi a naší božskou Hlavou zvláštním způsobem stalo pro věřící patrným eucharistickou obětí. V ní totiž zastupují kněží netoliko našeho Vykupitele, nýbrž také celé mystické tělo a jednotlivé věřící. V této oběti však také věřící Beránka bez poskvrny, přivolaného jedním knězem na oltář, za společných modliteb, rukama téhož kněze, podávají věčnému Otci jakožto milou oběť chvály a smíru za potřeby celé Církve.« (II. 5.). Tyto a podobné myšlenky nepochybně vedly papeže Pia X., když při jisté příležitosti povzbuzoval věřící známými slovy: »Nezpívejte při mši svaté, nýbrž zpívejte mši svatou.« Chtěl říci, že mezi všemi účastníky eucharistického tajemství má být co největší jednota, kterou by neměla kalit různost modliteb, všichni by měli jakoby jediným hlasem spolu s knězem a v tajemném spojení s Ježíšem Kristem podávat tuto oběť nebeskému Otci. Dokud nebudou pochopeny tyto výzvy papežů, dokud se budou věřící zaměstnávat při mši svaté podle svých osobních libůstek, nebude pro ně mše svatá oním bohatým pramenem posvěcení, kterým má být podle vůle Ježíše Krista a jeho Církve.

Mají-li se tedy věřící aktivně účastniti eucharistické oběti, je nyní

otázka, v čem záleží tato jejich aktivní účast. Přesná odpověď na tuto otázku je velmi důležitá, nemá-li se liturgické hnutí dostat na nesprávné cesty. V každé věci možno přeháněti. A každé přehánění je nesprávné, protože znamená vždy určitý výkyv buď napravo nebo nalevo. I v otázce aktivní účasti věřících v eucharistické oběti můžeme vidět tyto výkyvy: jedni by chtěli ztotožnit účast věřících v Kristově kněžství se svátostným kněžstvím služebníků oltáře, druzí zase naopak udržují věřící tak daleko od spoluobětování s knězem obětníkem, že z nich činí pouhé pozorovatele svatých tajemství. Chceme-li mít správný pojem aktivní účasti věřících ve mši svaté, musíme jí rozuměti, tak, jak jí rozumí encyklika. Především je třeba si uvědomit tři předpoklady:

1. Mezi kněžstvím svátostným, kterého se dostává vyvoleným služebníkům oltáře, a tak zvaným kněžstvím obecným, které je majetkem všech věřících, jak ukazuje sv. Petr, je podstatný rozdíl. Věřící se jen zcela vzdáleně účastní ve svatém kněžství Kristově, pokud jsou s ním jakožto Veleknězem Nového Zákona spojeni milostí posvěcující a pokud ve svátostném charakteru křestním a biřmovacím dostávají moc přijímat další svátosti a být bojovníky za víru, čímž přispívají k rozmnožení cti a slávy Boží. Encyklika praví výslovně: to, že se věřící účastní eucharistické oběti, »nijak neznamená, že mají kněžskou moc.« 81.

2. Proto zcela právem odsuzuje encyklika jako nesprávný názor o tak zvané koncelebraci všech věřících s knězem. Tento blud, který se v poslední době v některých krajích šířil, tvrdil, že jen lidu se dostává pravé kněžské moci, zatím co kněz jedná toliko z úřadu, který mu světila obec. Proto prý mši svatou v pravém slova smyslu slouží všichni věřící s knězem. Kněží by prý neměli sloužit sami mši svatou, nýbrž vždy společně se shromážděným lidem. S hlediska katolického dogmatu je na prvý pohled zřejmé, že jde o blud, jehož východiskem je popření svátostného kněžství, kterého se dostává jen povoláním k této posvátné službě. Kněz přistupuje k oltáři jako zástupce Kristův, jako prostředník mezi Bohem a lidem, což nelze říci o obci věřících, která nemůže být nikdy nositelem kněžské moci. 83.

3. Z toho následuje, že v přesném slova smyslu slouží mši svatou jen kněz, že jen on slovy proměňování přivádí Ježíše Krista na oltář. »Nekrvavá oběť, praví encyklika, při níž jest Kristus ve stavu obětního daru přítomen na oltáři, jakmile jsou vyslovena konsekrační slova, jest vykonána samým knězem, pokud zastupuje osobu Kristovu, ne však pokud zastupuje osobu věřících.« 91. V úkonu proměňování jedná kněz jako zástupce Kristův: mluví jeho slovy, jedná v moci, kterou má od něho, jedná jeho jménem, jakoby byl oděn v jeho vlastní osobu. Věřící, vyslovující snad současně konsekrační slova s knězem u oltáře, nemohou nijak přispět k tomu, aby Kristus byl svátostně mezi námi; kdyby je celá obec věřících vyslovila a nevyšlovl je kněz, nesestoupil by Kristus na oltář, nestal by se chléb tělem Páně, nestalo by se víno jeho svatou krví.

Tyto předpoklady musíme mít na mysli, když chce správně rozumět aktivní účast věřících ve mši svaté. V čem máme však nyní hledat aktivní účast věřících? Co je podstatou této účasti, co ji charakterisuje? A jak se má prakticky jevit oběť věřících ve spojení s knězem?

1. Vzdáleně se účastní věřící svaté oběti, jestliže se modlí při mši svaté střídavě s knězem, jak je tomu na příklad při recitované mši nebo při zpívané, při které všichni odpovídají knězi u oltáře. Tu je jistě krásně viditelná součinnost věřících s knězem, která však, bohužel, zůstává mnohdy čímsi zcela vnějším. Nejsou často zpěváci, odpovídající knězi, velmi vzdáleni pravého smýšlení liturgického? Není často hluboká propast mezi tím, co zpívají, a jejich vlastním nitrem? V takovém případě je jejich účast ve svaté oběti, vyjádřena odpověďmi knězi u oltáře, velmi nedokonalá, více vnější než vnitřní.

2. Jiným způsobem se vzdáleně účastní věřící eucharistické oběti, když přispívají svými dary na mši svatou. Ve starých dobách se to dělo tím, že přinášivali obětní dary chléb a víno, které měly být proměněny v tělo a krev Páně, dnes se to děje tím, že dávají almužnu na mši svatou, která je pak sloužena za ně. Starý způsob přinášení obětních darů byl jistě mnohem výraznější než dnešní způsob almužny mešních stipendií a symbolisoval mnohem lépe vnitřní dispozice duše, ochotné k oběti, ale i ten mohl zůstat velmi snadno a jistě často zůstával jen na povrchu.

Je proto třeba jít mnohem hlouběji, chceme-li pochopit v celé šíři smysl aktivní účasti věřících ve mši svaté.

3. Vlastní důvod účasti věřících v nejsvětější oběti je předně ten, že spolu s knězem podávají nebeskému Otci Beránka Božího, přivolaného na oltář slovy kněze. Ježíš Kristus na slova svého kněze sestoupil na oltář, aby se obětoval nebeskému Otci, aby nekrvavým způsobem pokračoval v oběti, kterou jednou přinesl krvavým způsobem na kříži. Kněz, oděn ve svaté kněžství Kristovo, způsobil tento eucharistický zázrak. Věřící ho však svými myšlenkami při mši svaté stále doprovázejí, jsou v duchu stále s ním. Když kněz podává nejsvětější Trojici oběť Beránka, spojují se věřící s jeho úmysly, podávají jeho rukama, ano i oni sami ve spojení s ním Bohu trojjedinému tuto oběť. Nebo jak říká encyklika: »spojují svá přání chvály, prosby, smíru a díkůčinění s přáním či úmyslem kněze, ano, samého nejvyššího Kněze, aby byly podány Bohu Otci při obětování obětního daru a také vnějším obřadem kněze.« 92. Pak můžeme všechny věřící, účastníci se tímto způsobem mše svaté, nazývat spoluobětníky, »protože totiž přinášejí oběť nejen skrze ruce kněze, nýbrž i v jistém smyslu spolu s ním«. A v tom smyslu se spojuje, jak praví papež, s liturgickou bohopoctou také oběť lidu. 91.

4. A k tomuto hledisku účasti věřících ve mši svaté je třeba přidat ještě jedno, které vyjadřuje encyklika takto: »Aby však obětování, kterým v této mešní oběti věřící přinášejí božský obětní dar nebeskému Otci

dosáhlo plného účinku, je třeba ještě jiné věci: je totiž nutno, aby sami sebe obětovali jako obětní dar.« 97. A je to právě tak důležitá stránka vnitřní aktivní účasti v eucharistické oběti jako předchozí. Ježíš Kristus se tajemným způsobem obětuje na oltáři nebeskému Otci. Nuže, ti, kdo se s ním spojují, musí mít v duši stejné city jako on. Mše svatá je oběť a proto nejpodstatnější pocit, který nás má zaměstnávat ve chvíli, kdy se jí účastníme, musí být pocit oběti. Mši svatou podáváme nebeskému Otci nejen oběť jeho Syna, nýbrž i svou vlastní. Mši svatou se dáváme Bohu zcela, tak jako zcela jsme od něho. Prohlubujeme v sobě vědomí naprosté závislosti na něm a nabízíme se mu s největší ochotou, která přijímá všechno v životě jako projev jeho svaté vůle. »Všechny prvky liturgie směřují k tomu, praví encyklika, aby se vytvořil v naší duši obraz božského Vykupitele skrze tajemství kříže (které máme před očima při mši svaté) podle slov apoštola národů: S Kristem jsem ukřižován; žiji pak už nikoliv já, nýbrž žije ve mně Kristus. Proto se stáváme obětním darem spolu s Kristem k větší slávě Otcově.« 101.

Není pochyby, že takto chápaná a uskutečňovaná aktivní účast věřících v eucharistické oběti bude znamenat vždy bohatý přínos pro duši. Přestane být pouhým divákem při mši svaté, kdo se počne žít do jejího tajemství a kdo se bude snažit aktivně se ho účastnit. A prostě nutně ve své podobě s Ježíšem Kristem a to ukřižovaným, který je hlavním předmětem tohoto tajemství.

## 6

Pozorujeme-li, jak se mnozí věřící chovají při mši svaté, můžeme často z vnějších projevů usuzovat na jejich vnitřní dispoziční. Snad se v těchto úsudcích tu a tam zmýlíme, ale ve většině případů nebudeme asi daleko od pravdy. Papež je si vědom toho, že je poměrně malé procento těch věřících, kteří prožívají náležitě eucharistické tajemství a čerpají z něho posvěcující sílu, kterou obsahuje. Je proto krajně shovívavý, když mluví o tom, jak se mají věřící konkrétně chovat při svaté oběti a když uvádí prostředky, kterých by měli používat, aby pronikali vždy hlouběji do tohoto tajemství víry. Všimněme si proto těchto prostředků aktivní účasti ve mši svaté, jak o nich mluví encyklika a jak je hodnotí.

1. Nad všechny ostatní prostředky staví papež slavnou mši svatou. Ta je ideálem. Slavná mše svatá, které se aktivně účastní také věřící. Při ní se, abych tak řekl, slavným způsobem představuje nebeskému Otci celá obec věřících za vedení kněze. Bohužel, moderní člověk ztrácí smysl pro slavné bohoslužby. Jsou mu příliš dlouhé. Praví, že nemá na ně času, protože musí svůj čas věnovat novinám, rekreaci, zbytečnému mluvení s lidmi. Nezbyvá mu proto dosti času, aby mluvil déle s Bohem, protože musí mnoho mluvit s lidmi. Jsou snad také ještě jiné důvody rázu sociálního a psychologického. Je proto zbytečné nad tím dumat. Důležitější je

hledat jiné formy účasti na mši svaté, které jsou přijatelnější dnešnímu člověku. Svatý Otec jistě smýšlel podobně a proto mnoho nemluví o slavné mši svaté, i když v ní právem vidí ideál.

2. Velmi důležitým prostředkem k správné účasti ve mši svaté je používání misálku. Proto papež velmi chválí ty, kteří »pro usnadnění a k načerpání většího užitku z účasti křesťanského lidu na eucharistické oběti se snaží vhodně dát do rukou Římský misál, takže věřící spojení s knězem, modlí se s ním týmiž slovy a týmž smýšlením, jaké má Církev.« 104. Zkušenosti, které jsou dosud v této věci, dokazují jasně, jakým požehnáním pro věřící je misálek. I když tu a tam je ho užíváno ne-správně — pro jedny je pouhou příležitostí, aby kontrolovali kněze u oltáře, zda správně bere mešní formulár a zda se řídí všemi liturgickými předpisy, pro jiné zase zůstává hlubokým lesem, ve kterém jen bloudí — jsou to přece jen ojedinělé případy a můžeme říci, že velmi mnozí poznali krásu mše svaté teprve tehdy, když dostali do rukou misálek. »A ti, kdo ji už před tím milovali, zamilovali si ji tím více, čím lépe ji pomocí misálku poznali. U nás, Bohu díky, je pro misálek velké pochopení, o čemž svědčí několikrát vydání misálku jak nedělního tak na všechny dny církevního roku. Jsme zvláště vděční Ruppovu nakladatelství, že znovu vydalo úplný misálek v překladu Schallerové, který jak úpravou, tak úvodními poznámkami se vyrovná nejlepším misálkům v jiných překladech.

3. Stejně chválí encyklika ony způsoby účasti při mši svaté, kterými se zdůrazňuje a posiluje společenství věřících a při tom se všichni věřící utvrzují a sjednocují v myšlence oběti. Touto cestou jde společně recitovaná mše a také mše s lidovým zpěvem, ovšem za předpokladu, že se zpívají mešní písně. Je také možno spojit modlitby se zpěvem, jak se to leckde děje. Tím, že se věřící při recitované mši modlí společně tytéž modlitby, které se modlí kněz u oltáře, jsou stále ve spojení s ním. A tak společná modlitba nadto ještě podtrhuje vědomí společenství všech v Ježíši Kristu. Jestliže zpívá celý kostel mešní písně, jsou věřící alespoň myšlenkově spojeni s knězem u oltáře, pokud jednotlivé strofy mešní písně odpovídají jednotlivým částem mše svaté a vystihují jejich obsah. Tam, kde snad ještě nejsou všichni účastníci mše svaté na té duchovní výši, aby se mohli společně modlit mši svatou, je velmi vhodné některé části recitovat (hlavně stupňové modlitby, třebaš trochu upravené, Gloria, Credo, a ovšem také epistolu a evangelium), při ostatních částech pak zpívat strofy mešní písně. Tím se velmi oživí zbožnost věřících a zároveň jsou uváděni v obsah mše svaté.

4. Bohužel, je pravdivé doznání náměstka Kristova: »Nemálo věřících je neschopno používat Římského misálu, i když je vydán v mateřském jazyce; a ne všichni jsou schopní, aby správně, jak se sluší, pochopili liturgické obřady a úkony.« 107. Tito si pak hledají jiné způsoby účasti na mši svaté. — Mám na mysli ovšem ty, kteří jdou na mši svatou

z opravdové zbožnosti a nikoliv jen proto, aby si v neděli odstáli v kostele slabou půlhodinku u příležitosti mše svaté. Jedni při mši svaté rozjímají o jednotlivých jejích částech, jiní se modlí růžence, nebo jiné modlitby, které více nebo méně souvisí se mší svatou. Nechceme a nemůžeme říci, že by jejich neliturgická účast při mši svaté byla bez užítku, ale rozhodně nevytěží z eucharistické oběti ono bohatství milostí, které by vytěžili, kdyby se jí účastnili opravdu liturgicky. Proto chce encyklika, kdy modlitby věřících při mši svaté i tehdy, kdy se neshodují formálně s modlitbami mešními, nedokonale liturgické, se jim podobaly svou povahou. 107. Tedy svým obsahem. A jak patrně, všechny tyto neliturgické způsoby účasti na mši svaté jsou jen čímsi nouzovým, výpomocným, omlouváme je tam, kde je nelze nahradit dokonalejší formou buď přísně liturgickou nebo alespoň bližší přísně liturgické formě, ale nemůžeme je nikdy doporučovat tam, kde je možno požadovat hlubšího ducha liturgického. Proto na příklad by bylo velkým anachronismem, zvláště ve větších městech, dnes, v době liturgického hnutí tak vyspělého, zavádět při mši svaté společnou modlitbu růžence, nebo ji stůj co stůj udržovat tam, kde už jsou věřící dosti liturgicky vyvzpělí, aby se účastnili mše svaté opravdu liturgicky. Jestliže někdo neví, co by při mši svaté dělal, a proto se modlí růženec, nebudeme ho v jeho modlitbě rušit. Bylo by však záslužným skutkem ho poučit, aby dokonalejší účastí na mši svaté čerpal z ní hojnější ovoce. Nebylo by však známkou pastorační moudrosti zavádět hlavně ve městech nebo v komunitách zbožných věřících společnou modlitbu růžence při mši svaté, kde buď musíme předpokládat dostatečnou vyspělost k liturgické účasti na mši svaté nebo se musíme o ni starat. Liturgické hnutí tíhne k tomu, aby všichni věřící podle možnosti dosáhli maxima pochopení a prožití vrcholného úkonu celé bohoopty, kterým je mše svatá. Bylo by to proto známkou naprostého nepochopení pro liturgické hnutí, k němuž tolik vybízí encyklika, kdybychom se pro sebe nebo pro druhé spokojovali s minimem v tak důležité věci duchovního života, jakou je aktivní účast na mši svaté. Pokračování.

M. Matěj z Janova:

## *Vypravování o Milíčovi*

»Aj, já pošlu vám proroka Eliáše, prve nežli přijde den Hospodinuv veliký a hrozný, i obrátí srdce otců k synům a srdce synů k otcům jejich, abych snad nepřišel a neudeřil zemi kletbou.«  
(Mař. 4, 5. 6.)

... hledejme Eliáše, to je muže nadaného ve svrchované míře Eliášovým duchem, který přerušil dlouhé mlčení o posledním příchodu Krista a Antikrista. A chcete-li přijmouti, je to Milíč, ctihodný kněz a kazatel, mocný v činu i slově, jehož slovo hořelo jako pochoděň, a

podobně Konrád Waldhauser, zbožný to řeholník; ti naplnili svými slovy a spisy hlavní metropole svaté Církve, totiž Řím a Avignon, kde papež, a Čechy a Prahu, kde císař Církve; jeden z nich — Konrád — se rozžehnal se životem v Praze, sídle císařském, druhý (Milič) zase umřel v Avignoně, městě papežském. A oba v poslední rozhodně chvíli zahynuli uprostřed soužení nejhorsšího, bojující až do smrti proti šelmě a lidu rozdrásanému a rozsápanému, totiž Gogu a Magogu.

Zapřísahám jednohokaždého čtenáře, aby se na mne nehoršil, vydávám-li svědectví o tom, co jsem na vlastní oči viděl, na vlastní uši slyšel a čeho se mé ruce dotkly. I když proto dojdou pohrdání a hojného posměchu, přece vím, že to se mi nestane nic nového ani nečekávaného; už odedávna se stejně dělo všem, kdo chtěli žít v Kristu. Vyznavači pravdy musejí trpěti četná sužování; to je ta cesta královská s společná všem pravověrným křesťanům od začátku až do konce. Mně však bude Pán Ježíš ukřižovaný odpočinutím na věčné časy, slávou mou a svědectvím mého svědomí.

Přistoupím tedy nyní znovu k vypravování o výborném Miličovi.

Shledal jsem u tohoto Miliče (jehož jméno souvisí se slovem »miloučký«), jak u něho překypuje všeliká láska, srdečnost a slitovnost, a to vůči všem lidem, i k nepřítelům a pronásledovatelům, takže nebylo nikoho — vyjmete-li snad jen toho, kdo byl zmitán duchem Antikristovým — kdo by v řeči a v jednání nenačerpal u něho lásku, milost a libého ducha; nikdo od něho neodcházel nepotěšen. On se ve všem prokazoval jakožto druhý Eliáš. Neboť hladověním, v žínici a popelu a mnoha přísnostmi bez přestání vysiluje tělo, tolik se lopotil neustálými pracemi o spásu lidí, že každý, kdo se na něj díval, musil uznat, že ty jeho práce přesahují možnosti lidské a sílu těla. Nepřetržitě totiž poslouchal zpovědi, navštěvoval nemocné, zarmoucené a hříšníky těšil a obracel.

On totiž, opustiv dvůr císaře Karla Čtvrtého, kde byl neobyčejně proslaven a oblíben, vzdav se nadto, co měl, i obročí a čestných úřadů u pražského stoličního kostela, dokonale následoval Krista Ježíše; vybral si nést potupu Ježíše ukřižovaného, vyjda vně ležení, a spíše chtěl být povržený v domě Božím, než mít bohatství dcery faraonovy a bydlet ve stanech hříšníků, a všechno vynaložit, ano i sám sebe vydat pro spásu duší; určil si, aby byl vždycky připraven celý a ochotně k službám a ke kázání slova Božího chudým Kristovým. Proto také Pán Ježíš mu udělil úžasné a nikdy neslýchané dary, že totiž sám obrátil v krátkém čase k pokání na dvě stě známých a veřejných nevěstek, nepočítajíc v to jiné hříšníky z obojího pohlaví, kteří se ve skrytě dali na pokání; nebylo pak počtu mladých panen a vdov, které on svým slovem podivuhodně zapálil ohněm lásky k Ježíšovi; můžeš se s nimi dosud setkat po celých Čechách.

A ten Milič, syn a obraz Pána Ježíše Krista a věrná a výrazná podoba



jeho apoštolů, choval řečené nevěstky na svůj náklad, vykupuje je draze ze smilství za své peníze. On jako přelaskavý otec, plný milosrdenství Páně, sám na sebe vzal starost o jejich šacení, živění a poučování, a podivuhodným způsobem je hýčkal jako kvočna kuřátka pod svými křídly a jako orlice když poletuje nad svými mláďaty a vybízí je k letu. S kolika slzami, s jak velikou laskavostí, s jakou starostlivostí pečoval, aby zase neklesly! S jakou námahou a s jakým pláčem sám osobně vyhledával a přiváděl nazpátek ty, které se mu občas zaběhly! Jak byl trpělivý, jak velice jim projevovat soucit s jejich slabostmi, srdečnou slitovností a úkony lásky! Kdo to může přiměřeně vylíčit a perem zachytit?!

Vždyť já vyznávám, že nestačím říci ani desetinu z toho, co jsem za svého velmi krátkého styku s ním na vlastní oči viděl a na vlastní uši slyšel a co jsem svými rukama ohmatal. Jestliže kde, tedy zde se u mne velmi přílehavě osvědčuje ono známé básnické rčení, že hojnost mě činí nuzným, když mám psát o Milíčových ctnostech.

Viděl jsem ho, že ačkoli vůbec nic neměl — protože, jak jsme dříve řekli, všecko opustil pro Krista — že přece na dvě stě těch kajících žen s pečlivostí živil, šatil a vším potřebným každý den v hojnosti opatroval. A když kvůli tomu všechny své knihy, jež měl na učení a jichž nebylo mnoho, dal do zástavy, prodal a obětoval, vypůjčoval si a chodil žebrať k bohatým, což se neobešlo bez velkých pohanění a odmítání; často se trmácel celý den, aby sehnal dostatečně všechno potřebné pro ty nemocné chuděrky. A tak zápasil bez omrzení, ba s velkou sladkostí. Třebas byl po mnoho let svírán úzkostmi každý den o všechno, přece se nezdráhal přijímat nové a nové a nebránil, když se mile utíkaly k němu a ke Kristu; v tom zůstal stejný až do smrti.

A tento Boha hodný kněz, podobně jako Eliáš, takovou byl stravován horlivostí pro Ježíšův Zákon, pravdu a ctnost, že téměř bez přetržení a bez umdlení zápasil s velkým množstvím falešných proroků, řeholníků, kněží a zákoníků, takže skoro každodenně byl pro pravdu v nebezpečí života.

On i nejvyšší hodnostáři — arcibiskupy a biskupy — mužně káral v tom, v čem — jak se zdálo — chybovali. On vyzbrojen horlivostí zaútočil na řečeného císaře (Karla), prstem naň ukázal a řekl mu přede všemi, že on je velký Antikrist. Pro to dlouho musel trpět žaláře a okovy. On také v Římě biskupům a prelátům naléhavě kázal, že Antikrist už je tu a že oni sami jsou údy Antikristovými, protože jednají na odpor Kristu Ježíši, a kvůli tomu opět podobně snášel od antikristů zajetí a okovy. On zaútočil na papeže a jeho kardinály, a také důrazně prohlašoval, že Antikrist už zuří proti svatým Božím; proto opět a opět jim povrhovali, vysmáli se mu a pozřely ho zuby hrocha (behemoth) a Antikrista.

Když přišel do Prahy, hlavního císařského města, které tehdy bylo

velmi neřestné a skutečný duchovní Babylon, mužně napadl draka, kterého tam ctíli duchovně jako boha, a velkou nevěstku a starou matku smilstev a také rudou šelmu, na které seděla nevěstka oděná šarlatem, a tak statečně napadal mnohé (nepřátele), až nesčíslné množství jeho horlivostí a vynikajícím životem podle Krista, stálými hřímáními, zapřísaháními a všemi možnými naléháními, ať už to bylo vhod nebo nevhod, oslabeno a přemoženo, konečně se zastydělo a nechalo svých veřejných hrozných zločinů.

Ó, jak mnoho neřestí a spousta vší nešlechtnosti ustoupilo, zdolány jím! Kdyby Milíč nebyl přišel, byl by zcela jistě jejich křik až k nebi dosáhl, že bychom byli jako Sodoma a zahynuli bychom jako Gomorra. Avšak nyní z milosti Ježíše Krista, zásluhou a prací Milíčovou, vrátila se Sodoma k staré důstojnosti a Praha se stala z Babylona duchovně Jerusalemem, oplývajícím veškerým slovem Kristovým a zdravou naukou. Neboť hrozné neřesti, zvláště veřejné, jsou již zdolány a za záda vrženy a ctností v duších Ježíše Krista se již ozývají, zvedají hlavu a trvale a den ze dne se rozmáhají co do počtu i co do stupně, protože jim ukřižovaný Ježíš dává slavně růsti.

Obraz a příklad tohoto slavného velkého vítězství v Čechách a nejdokonalejší spásy jsou výrazně zřejmé v dotčeném už obrácení takových nevěstek a v tak velkém počtu zároveň v uvedeném městě. Milíč to dokázal ne náhodou, nýbrž ze zařízení Ježíše Krista, tím, že dobyl Kristovým slovem starého a vykřičeného nevěstince v Praze, totiž té nejhorší a hrozné ulice, která se jmenovala Venetiae (nazvaná tak jistě po Venuši) a česky Benátky, vykoupil ho a do základu rozbořil; a na tom místě zřídil a vystavěl školu a chrám a místo založené a vybudované na veškeré milosti a ctnosti, a podle úmyslu Ježíšova ducha byl nazván Jerusalemem, a až dodneška je pod tím jménem po Čechách a v Praze velmi slavně znám; naznačuje to, co jsme před chvílí uvedli, že skrze Milíče vybudoval Pán Ježíš — aspoň co do začátku — z Prahy, zmateného a zhoubného to babylonského města, Jerusalém, světlé město postavené na hoře, a ještě více že je dobuduje přelaskavý Pán a věrný Bůh, i když, jak bylo svrchu řečeno, pomalu a postupně, svým všemohoucím duchem v kazatelích; a počátek toho ducha byl v hojnosti dán přemilému knězi Milíčovi.

A kdo by se nepodíval Milíčovu bohatému vzdělání a vědomostem! Byl sice napřed jen obyčejný kněz a písař na knížecích dvorech, ale když ho tak navštívil Ježíšův duch, stal se tolik bohatým moudrostí a všelikým věděním, že mu bylo snadno kázati pětkrát za den, a to jednou latinskou řečí, jednou německou a třikrát českou, a to veřejně ve shromáždění, s velikým křikem a velikou horlivostí, a vždycky vynášel ze svého pokladu věci nové i staré, a všechno to velmi uspořádaně, uvážene a vyměřene, takže se z toho může zjistit, že mu celý den míjel v kázání, promlouvání a práci. Obyčejně kázal dvakrát

i třikrát ve svátek, jinak úplně každý den míval jednu promluvu. A ačkoliv tak často kázal, že to bylo skoro nad lidské síly, nestalo se mu, že by mu chyběla zásoba míst z Písma nebo z učitelů, nýbrž — věc to přesahující možnosti lidské a podivuhodná — své řeči snadno dotvrzoval všemi možnými úryvky z Písma a učitelů, a když začal některé místo říkati, pokud bylo třeba mluvil k té věci uspořádaně podle textu, a tak jako obyčejnou věc hbitě uváděl jedno dotvrzení z Písma nebo z učitelů na celý sloupec, někdy na dva i více.

Avšak toto všechno se ještě pokládalo za maličkost, když se nadto uváží, že při všech těch pracích, zpovídáních, starostech, při své velké pohostinnosti jakožto kněz, při tak neustálém řečnění stále knihy skládal a vlastní rukou psal a je množství dvou nebo tří set kleriků každý den nosil opsat, a to tak, že co dnes sepsal, to celé hned na druhý den písafi opsali, a tak tomu bylo každý den, že vždy na příští den bylo potřebí složití tolik, aby mělo co opisovat dobře dvě stě kleriků. Knih, které takto složil, je velmi mnoho; jsou to řeči, které z pokory nazval *Abortivus* (t. j. *Nedochůdče*) a postila na všechna evangelia, totiž o svatých i o celém církevním roku; té dal jméno *Gratiae Dei* (t. j. *Milosti Boží*). V této postile i v řečech může každý vidět, že neoplývají jeho vlastními nápady, nýbrž svatými výroky Písma a učitelů. Jak jsou užitečné ty knihy věrným kazatelům a posluchačům, stran toho chci spíše odkázati na knihy samé a na ty, kteří jich užívají, než abych je slovy doporučoval.

A ačkoli předrahy Milíč tato dobrá díla a ještě mnoho jiných, o kterých se tady není možno šířit, vykonal v Praze, sklídl za to od spolukřesťanů v téže Praze jen a jen urážky bez konce, hanění a stálé pronásledování, ba i vyloučení z náboženské obce; činili mu všelijaké překážky a kaceřovali ho, a nakonec ho i vypudili z vlasti do vyhnanství, neboť zemřel jako vyhnanec v Avignoně. Ale ještě i po smrti ho pronásledovali a bolestné jeho rány rozmnožili, a zvláště mu to dělali řeholníci a kněží s jinými církevními zřízeními, ačkoli proti němu neměli nic, leda ty dobré skutky, jen zčásti shora uvedené; tak se naplnilo evangelium Krista Ježíše, kde se říká: *Běda vám, zákoníci a pokrytečtí farizeové! Budujete hroby proroků a ozdobujete náhrobky spravedlivých a říkáte: Kdybychom byli za dnů našich otců, neměli bychom účast v prolévání krve proroků etc.* A dále: *Hle, posílám k vám proroky a mudrce a učitele. Některé z nich zabijete a ukřižujete a některé z nich budete bičovati ve svých synagogách a pronásledovati z města do města, aby přišla na vás veškerá spravedlivá krev, atd.*

Přeložil Dr Ondřej M. Petřů O. P.

Poznámka: Milíč z Kroměříže (1374), tato zanícená postava české duchovní gotiky, překrásně ukazuje tehdejší náboženské vzepětí u nás. Svou činností a eucharistickým horlením (pro každodenní svaté přijímání)

připravoval cestu svému slavnému žáku Matěji z Janova, »mistru Pařížskému«. Ten ve svých Regulích Starého a Nového Zákona postavil mu také překrásný pomník, když ve dvou hlavách III. knihy se vyznal ze své lásky a ze svého obdivu k Miličovi. Podáváme zde překlad těchto dvou kapitol. Už jednou je přeložil (zdařile) Josef Truhlář v Pramenech dějin českých I (r. 1873). Obtíž mu — zdá se — někdy působila místa, kde Matěj mluví slovy Písma, a překladatel to nepoznal. Kdo se pozorněji začte do Janovova textu, pozná brzy, že někdy celé dlouhé pasáže jsou spojované a přizpůsobené výňatky z bible. (Tak na př. v jediném traktátu O ohavné spoušti cituje 63 knih Písma celkem 2025krát!)

Co dnes na nás působí trochu cize ve Vypravování o Miličovi, je apokalyptické zabarvení. Tehdejší pohnutá doba žila v očekávání Antikrista. Milič sám čekal jeho příchod mezi r. 1365—1367. Jednou veřejně na kázání prstem ukázal na Karla IV., to že je ten Antikrist, protože prý zavedl v Praze nádheru a bohatství, a tím že vznikl úpadek mravů. Ale jak vidíme i ve vypravování o Miličovi, klonil se časem k tomu, že Antikrist není osoba, nýbrž obecné pojmenování pro každou špatnost, která se staví ve veřejně na odpor působení Ježíše Krista. — Více o Miličovi je možno se poučit v knize Matěj z Janova o častém svatém přijímání; vydala ji edice Krystal v Olomouci.

Dr Karel Bureš:

## *Rodiče a náboženská výchova dětí*

### VI.

Dosud byla povinnost výchovy dětí a tudíž i jejich náboženské výchovy vyvozována a dokazována ze všeobecně platných zásad týkajících se ponejvíce a popředně rodičů. Je však nutno aspoň letmo ukázat nutnost výchovy, i náboženské z potřeb samotných dětí a z potřeb dnešní doby.

Dnes je již všeobecným přesvědčením, že dítě přináší sebou na svět nejen od svých rodičů, ale i od svých předků celou řadu dispoic pro svůj příští vývoj. Které jsou to dispozice a k jakým vlastnostem nelze bezpečně zjistit. A i kdyby se to zjistilo, nebylo by zase lze bezpečně určit, jakým směrem a jak daleko se rozvinou. Nemají proto pravdu pedagogičtí pesimisté, zvaní nativisté, kteří přeceňovali vrozené činitele a tvrdili, že tělesně-duševní vývoj člověka je plně určen jeho zděděnými vlohami (disposicemi) a že výchova nezmůže vůbec nic nebo málo. Tolik lze však říci, že výchova nemůže vpravit do člověka nic, co v něm nebylo zárodečně, že pozdější člověk nemůže mít žádné vlastnosti, ke které by nebyla v něm již jako v novorozeném dítěti dispozice.

Avšak všechny dispozice, všechny zděděné vlohy nevyrostou v aktu-

ální schopnosti, nestanou se skutečností. Pouze ty se uplatní, které jsou pěstěny vnějšími vlivy, výchovou. Jsou tedy vlohy a výchova vázány na sebe tak, že jedno potřebuje druhé. Zděděné vlohy předurčují, výchova uskutečňuje úroveň dítěte. (Srv. Hronek, Na klíně mateřském, Rupp, Praha 1946, str. 20. Stejskal, Dětská inteligence, Praha 1934, oba s výhradou nepřesného vyjádření o dědičnosti duševních vloh, Friedrich Schneider, Katholische Familienerziehung, Herder 1935.)

Vnější popudy, zevní vlivy k rozvinutí dědičných dispozic mohou vycházeti z celého okolí dítěte. Okolím dítěte v prvních letech jeho vývoje je prostředí rodiny, v první řadě matka a otec. Tito svým životním rytmem naplňují ovzduší rodiny, svými mravy a způsoby utvářejí prostředí, v němž dítě žije. Odtud přicházejí první popudy k rozvíjení vrozených vloh. Již z toho vidět, jak nesmírný význam mají rodiče pro vývoj svého dítěte. Jejich duch ovládá prostředí, v němž vyrůstá nový člověk.

Avšak význam rodinného prostředí nespočívá jen v tom, že aktualizuje dětské vlohy, nýbrž sahá značně dále.

Podle názoru badatelů o dědičnosti jsou přírodou dané a zděděné vlohy pouze jakési formy, které působením zevních činitelů jsou naplňovány teprve obsahem. Děje se tak nejprve prostředím, později vyučováním a výchovným vedením t. j. záměrným působením starší generace na mladší, totiž rodičů, starších dětí a učitelů. Konečně s dospívajícím věkem může mladistvý obsahem naplnit své vlohy vlastní snahou a prací. Toto naplnění vloh, toto vypěstění zděděných dispozic je vlastně důležitější než jejich pouhé probuzení. Tu právě má rodina rozhodující význam. Neboť první rozvíjení, první náplň dává dítěti rodina. Ona je nádrží, vlastně měla by být nádrží ethických, náboženských, sociálních, uměleckých a p. hodnot, které působí na dítě ještě dříve než úmyslná výchova. Zvláště veliký je význam rodinné společnosti pro rozvoj sociálních vloh. Tyto se totiž mohou rozvinouti pouze ve společnosti. Jedinou společností pak je dlouho pro dítě rodina, která se tak stává důležitým a na dlouho jediným sociálním vychovatelem. Sociologický význam rodiny pro dítě spočívá v tom, že dítě přichází do nejužšího styku nejen s dospělými — otcem a matkou, nýbrž i s dětmi různého věku, povah a pohlaví. Plně se ovšem uplatní tento vliv jen v rodinách s četnými dětmi, kdežto rodiny s jedním nebo dvěma dětmi nevytvářejí tak příznivou půdu pro výchovu dítěte. I s této stránky je system jednoho nebo dvou dětí kletbou nejen národa, ale i dětí samotných.

Podobně je tomu i s náboženským životem. Jsou lidé, kteří jsou nábožensky úplně neteční a lhostejní, u nichž se zdá, že jsou areligiosní. Z toho však nelze usuzovat, že neměli náboženských vloh, že se zrodili bez náboženské touhy. To proto ne, že při zkoumání jejich předchozího života, zvláště jejich dětství se ukáže, že vyrůstali v nábožensky slabé rodině nebo nábožensky netečné a nepřátelské, takže se náboženský sklon vůbec neprobudil a neuplatnil a proto zakrněl.

Význam a váha rodinné výchovy pro děti je v prvních letech obyčejně jedinečná. Také v době školní docházky je vliv rodiny pronikavější a silnější než se na první pohled zdá. Schneider uvádí ve své knize Katholische Familienerziehung str. 20. statistiku z Belgie od Lecensier-a, podle níž má škola pouze 2% oproti 97% rodiny podíl na vytváření mladého člověka. Konečně sama škola cítí, že její výchovný výsledek záleží daleko více na spolupráci s rodinou než rodinná výchova na škole. Ovšem síla a jakost výchovného vlivu, který vychází z rodiny na dorůstající děti, závisí na jakosti rodiny. Zase se dostáváme tam, co chceme stále zdůraznit, že rodina je povinna vychovávat dítě a to ve všech směrech, tedy i náboženském. Žádá to od ní vlastní dítě, které přivedla na svět a které musí vyzbrojit vším pro pozemský i věčný život. Dítě vyžaduje od rodiny pečlivé výchovy a příznivého výchovného prostředí. To je mu rodina povinna dát.

Zvláště za našich dob. Neboť dnes je rodinný život v úpadku a tím je poměr mezi rodiči a dětmi napjatější než dříve. Je sice přirozené, že mezi rostoucí generací a stárnoucí t. j. mezi dětmi a rodiči je určité napětí, ale za dnešní doby to napětí se projevuje jako odcizení. Mnoho dětí utíká z rodiny, nemá u rodičů útočištného místa ani přístav klidu. Mnozí mladí lidé, zvláště dcery, se raději vdají nebo ožení, i když ne výhodně a rozvázně, jen aby se dostali z domu, z vlivu svých rodičů. Mnoho nynějších dětí se odcizuje záhy rodině, uzavírá se jejímu působení, není mezi rodiči a dětmi pravého porozumění ani pravé upřímnosti. Rodiče neznají často svých dětí, poněvadž si nezískali jejich důvěry. Děti se uzavírají před svými rodiči a to i v rodinách, kde se zdá na venek vše v nejlepším pořádku. Právě v takových rodinách je napětí ještě větší, spojeno s obavou, že se vše jednou rozuzlí a vybijí způsobem nečekaným a bolestným. Právě v rodinách dobrých, aspoň na venek, se osvědčuje hluboké tajemství, že dobří lidé mají daleko jemnější a účinnější prostředky, jak si ztrpčiti život, než lidé zlí. Není proto dnes ani málo takových dětí, které přímo kladou za zločin rodičům, že je přivedli na svět a nic jim pro život, hlavně pro jejich duši nedali. Ba jde tato averse dětí od rodičů až k nenávisti, která vyčítá rodičům s nenávistnou bolestí: Vy jste vinni, že musím žít.

Příčiny tohoto nezdravého napětí nebo dokonce naprostého odvratu dětí od rodičů jsou předně v rodině, u rodičů, kteří nejsou sami takovými, jakými mají být, nemohou dát dětem, co jsou jim povinni a co od nich právem očekávají. Příčiny pak tohoto rodinného rozvratu jsou ethické, sociální, hospodářské, dobové, které se v novější době ještě více uplatňují. Doklady o této krizi rodiny a jejich příčinách podává z různých autorů starší studie dr. Vaška, Rodina XX. století, Olomouc 1924, bohatá na citáty ze světové literatury, a r. 1948 znovu po třetí vydaná přehledná studie Arnošta Blahy, Dnešní krise rodinného života, Fastrovo nakladatelství, Praha. Obě ukazují příčiny, proč dnešní rodina neplní svůj úkol

ani proti samým manželům ani oproti dětem. Blaha přímo zdůrazňuje, že je nutno vychovávat k rodičovství. (Vydal zvláštní spisek *Výchova k rodičovství*, Zemská osvětová rada v Brně 1947), a to i z důvodů zdárné výchovy dětí. Práví v uvedeném spisku str. 18: Těžká je odpovědnost za duši dítěte, za jeho úctu k lidství, za mravní základ jeho bytosti, za jeho štěstí: vlastně to, co katolická církev stále zdůrazňovala. Proto je nutno i v zájmu dítěte, aby byla odstraněna krize rodinného života a rodina se opět stala rodinou v původním, řekněme rovnou v křesťanském významu, i když se tomuto slovu všichni nekatoličtí sociologové vyhýbají.

Příčiny však mohou být i v dětech. Nemusí být a nebývají zaviněny samými dětmi, zavádí je doba a společnost, ale zavinují, že se děti vymykají vlivu rodiny, že jsou z ní vytrhovány a odváděny jinam. Tak působí dnešní směry tělovýchovné, turistické, sportovní, táborové a p., které již v útlém věku a ještě více v době dospívání odvádějí děti od rodičů. Nedivno, že se dítě pak rodičům odcizí, že v nich vidí nepříjemnou brzdu a autoritu, že před nimi leccos tají, že k nim pozbude důvěry. Je ovšem pravda, že mnohým rodičům je toto odvádění dětí z domova velmi příjemné ze sobeckých důvodů, ale je nesporné, že přispívá vydatně k odcizení dětí. Nemá-li toto odcizení být tak pronikavé, že pro dítě přestanou být rodiče autoritou, že jejich vliv na život dítěte neznamená nic, je třeba, když nelze zabránit odvádění dětí z rodiny, aby rodiče proti odstředivým tendencím postavili hodnoty, které netoliko budou paralyzovat ony odstředivé síly, nýbrž dokonce nad nimi zvítězí. Od přírody mají rodiče dány takové prostředky, totiž pronikavou a řádnou výchovu, spojenou s láskou, které jsou pouze rodiče schopni. Výchova pak znamená vedení. Vedení nejen tělesné, ale hlavně duševní. Vedení vyžaduje blízkost tělesnou i duševní. Zvláště duševní blízkost se nedá ztotožňovat s policejním dozorem, za který zaměňují mnozí rodiče vychovatelské umění, jak vystižně podotýká Max Pribilla S. J. v článku *Rodiče a děti* (Eltern u. Kinder) uveřejněném již r. 1927 v časopise *Stimmen der Zeit*. Duševní blízkost — to je seznámit se důvěrně s duší dítěte. K tomu je ovšem třeba času a chuti. Třeba se dítěti věnovat. Aby se otevřela jeho duše a světila se se vším, co hýbe jeho nitrem. Čím více vykládá dítě samo o sobě a o svých zážitcích a nalézá pozornost u rodičů, tím otevřenější se stává jeho nitro. Dítě totiž neočekává tak od rodičů dary a dobrodiní jako lásku a cítící pozornost. Velkou tedy pozornost a práci vyžaduje výchova dítek. Nemohou ji rodiče plnit pouze mimochodem jako něco vedlejšího ani ji nemohou světit cizím lidem. Ovšem autorita rodičů musí být podložena jejich životem. Děti vidí přirozeně ve svých rodičích ideální a vzorné lidi. Každé ohrožení této úcty u dětí ohrožuje výchovu. Více totiž působí i na děti osobnost, žitý příklad než plamenné slovo. A vše musí být prohráno opravdovou láskou, která nezahání děti od sebe. I nejvíce zaměstnaný otec, má-li své děti

opravdu rád, najde si vždy nějakou chvíli, aby se jim mohl věnovat.

Výchova vyžaduje však nejen blízkost, ale i odstup. Čím starší jsou děti, tím většího je třeba odstup. Právě tu přináší rodiče největší obět, která však musí být přinesena, má-li poměr mezi rodiči a dětmi zůstat vřelý a správný. Nevírat se dospívajícím dětem. Jestliže se jim rodiče vtírají, pak v nich vidí děti obtížné pozorovatele a odvracejí se od nich. Mají-li však s jakousi posvátnou bází v úctě vnitřní svět svých dětí, pak se jim zpravidla otevře samovolně v důvěře celé nitro jejich dětí. Láska tedy k dítěti se jeví také včasným a správným odstupem, který pak zase budí lásku u dětí.

Rozumná a láskou naplněná výchova je jistým prostředkem odstranění odcizení rodičů a dětí, i když na děti působí dnes tolik mimorodinných a protirodinných sil. Právě nebezpečí odcizení dětí rodičům, dnes větší než jindy, zvyšuje povinnost výchovy rodinné a to uvážené a pečlivé.

K naprostému odcizení dětí rodičům dochází zvláště na poli náboženském. Nemám tu na mysli rodiny nábožensky vlažné, kde se zůstává v církvi ze setrvačnosti anebo ze zjištěných důvodů a kde dítě dokoná načatou trhlinu. Myslím tu na rodiny opravdu náboženské a povinnosti náboženské plnící. Často děti z takových rodin stávají se odpůrci náboženství, jsou úplně jinde než je chtěli mít jejich rodiče, které to mrzí a bolí. Za našich dob je těchto zjevů víc než jindy proto, že žijeme vlastně v době slabé víry nebo vůbec bez víry, bez náboženství. Mimorodinné vlivy protináboženské působí dnes na děti neomezeně a tak mocně a všestranně, že je potřebí velikého náboženského fondu, aby nebylo náboženství smeteno nebo umrtveno. A zase hlavní úlohu tu má rodina. Církev se sice snaží dáti dokonalou výuku i výchovu náboženskou, ale vše to obyčejně zklame, nebyl-li položen dobrý základ v rodině. Zase odtud vyplývá povinnost, dnes odpovědnější a vážnější, vychovávat nábožensky již v rodině od útlého dětství. Nejlepším pak prostředím náboženské výchovy tvoří hluboká zbožnost v rodině, kde náboženství není pouze jakýmsi zděděným zvykem pro slavnostní chvíle, nýbrž kde vědomí Boha je živé a zakotvené v duši. Kde Bůh není pouze hrozícím soudcem a mstitelem, nýbrž milujícím otcem. Proto nejlepší první učitelkou a vůdkyní k Bohu je dobrá a zbožná matka, poněvadž ona má trpělivost i schopnost přizpůsobiti se chápavosti dítěte. Šťastné dítě, které šlo k Bohu cestou, jak ji naznačil Pestalozzi v 15. dopise Wie Gertrud ihre Kinder lehrt: Jsem dítětem Božím; věřil jsem své matce, její srdce mně ukázalo Boha; Bůh jest Bohem mé matky, proto jest také Bohem mého srdce. Je ovšem nutno, aby děti byly vedeny k náboženským úkonům, k naučení se pravdám víry, k modlitbě a přijímání sv. svátostí, ke mši sv., poněvadž jsou nestálé a náladové, ale tento návod nesmí býti násilím, nucením nerozumným a stálým napomináním. Právě tím se dětem zhnusí náboženství. Zbožnosti se daří nejlépe tehdy, když ji necháme růst tiše bez stálého vnějšího nátlaku. Nejlépe tu na-



pomáhá příklad rodičů, kteří konají s dětmi všechny náboženské úkony počínajíc denní modlitbou a končíc přijímáním sv. svátostí. Při sv. přijímání se spojuje celá rodina a vytváří v Kristu tajemnou a požehnanou jednotu vnitřní. Taková náboženská výchova v rodině, když se ještě opře o zkušeného duchovního vůdce, dává naději, že dítě i za dnešní doby zůstane věrno víře svých otců uvědoměle a činně. Ohrožená víra dětí vyžaduje tedy dnes od rodiny větší a systematictější náboženskou výchovu. Jsou naše nynější i katolické rodiny učiniti v této příčině své povinnosti zadost?

Krátce: Zájem dnešního dítěte, tak ohroženého nepříznivými vlivy, zájem dobrého a trvalého poměru mezi dětmi a rodiči, proti němuž se staví tolik překážek, zvyšuje povinnost dnešních rodin vychovávat své děti nejen tělesně, nýbrž i duševně a věst je zvláště nábožensky obezřele. Povinnost přísná, od ní závisí štěstí a rozvoj budoucího pokolení.

Povinnost a právo vychovávat děti tělesně i duševně a i nábožensky zdůrazňuje i nový školský zákon ČSR ze dne 21. dubna 1948. Podle § 8 tohoto zákona aspoň mateřská škola má dětem ve věku od tří let do doby, kdy začnou chodit do národní školy, věnovati výchovnou péči a to v těsné součinnosti s rodinou. Nemyslí tu zákon pouze na péči o tělo, poněvadž zdravotní a sociální ochranu uvádí zvlášť; předpokládá řádnou a celou rodinnou výchovu. Při ostatních stupních škol není sice uvedeno, že se má dítí výchova v těsné součinnosti s rodinou, ani při stanovení úkolu školy nepřipomíná se zvlášť, aby škola navazovala na výchovnou práci rodiny, avšak tím se nechce říci, že rodina nemá nikterak v době školní docházky výchovně působit na dítě. Neboť škola má podle § 2 pěstovati smysl pro společenství v rodině, tedy smysl pro hodnoty, které dala a dává rodina. A pak v § 76 žádá nový školský zákon, aby bylo zřízeno sdružení rodičů a přátel školy, jehož úkolem je zajišťovati spolupráci školy s rodinou, napomáhati škole v jejím poslání výchovném a sociálním... Předpokládá tedy škola rodinnou výchovu a s ní chce spolupracovat a na ní budovat, ba volá rodiče k výchovné práci i ve škole.

Co se týká náboženské výchovy dává nový školský zákon výhradní právo rozhodovati o ní rodičům nebo zákonným zástupcům. Praví se v § 19, 1: Škola je povinna starati se o náboženskou výchovu žáků podle jejich náboženského vyznání, vyjímajíc případy, kdy rodiče (zákonní zástupci) odhlásí dítě od této výchovy. Ne tedy církev nebo náboženské společnosti smějí rozhodovati o tom, zda má býti dítě nábožensky vychováno, nýbrž výhradně rodiče. Tím dává zákon rodičům veliké právo, ale i velikou povinnost. Rodiče jsou povinni se rozhodnout pro náboženskou výchovu dítěte, od nich záleží, zda se výchovný vliv církve nebo jiných náboženských společností uplatní plně nebo jen málo nebo nic. Nebudou-li totiž sami nábožensky vychovávat a pak o tuto výchovu se dále starat a ji podporovat, dají-li dítě chodit do náboženství jen aby se ne-

řeklo, pak ovšem náboženská výchova bude něčím zevnějším, co nezasáhne nitro dítěte. Nový školský zákon tedy uvaluje velikou a výhradní odpovědnost za náboženskou výchovu dětí na rodiče. Je potřeba ještě něco dodávat, aby se zdůraznila za naší doby povinnost rodinné výchovy a to i náboženské?

Timotheus Vodička:

## *Případ Grahama Greena*

Od Grahama Greena, známého anglického spisovatele, byly přeloženy do češtiny tři romány, z nichž poslední, *Moc i sláva*, byl pozoruhodný hlavně tím, že byl v »Katolíku« mocně obhajován, ještě než vyšel, proti posudkům, které ještě ani nebyly napsány. Teď vydal Greene nový román, *The Heart of the Matter*, a pokud lze soudit podle obsáhlé kritiky, kterou o něm napsal do týdeníku *The Tablet* jiný katolický autor u nás též překládaný, Evelyn Waugh, je to dílo, které je co do pojetí ještě problematičtější než *Moc i sláva*; Waugh přímo praví, že i když chápe dobře zamýšlený smysl této knihy, musí pochybovat o její »theologické vhodnosti«.

Waughova kritika je po několika stránkách tak zajímavá, tak názorná, tak ohleduplná a při tom nestranná, že ji nelze necitovat aspoň v hlavních částech. Nový román Greenův je podle něho doplňkem románu *Brighton Rock* (česky vyšlo pod názvem *Černý chlapec*), a proto je třeba citovat nejprve posudek tohoto díla: »Často se nám říká: ‚Církev neučí, že každý člověk je zavržen. Víme jen, že existuje peklo pro ty, kdo si ho zaslouží. Možná, že teď je prázdné a zůstane prázdné navěky‘. Tak nesmyslněly starší a zdravější doby. Poslední soud nad středověkým portálem zobrazoval zavržené a spasené asi ve stejném poměru, cestu k spáse ukazoval úzkou a posetou léčkami; pach síry byl všude. Pan Greene hodil výzvu změkčilé moderní náladě tím, že vytvořil naprosto zavrženíhodného mladíka. Pinkie z *Černého chlapce* je ideálním kandidátem pro vstup do pekla. Dostává jedničky ze všech předmětů. Jeho příběh je skvělým a desivým výkonem obraznosti, ale nedosahuje účinku skutečného kázání o pekle právě svou úplností. Opouštíme své sedadlo vzdělání, ale nepoučení. Ať jsme sebe ničemnější, jsme lepší než Pinkie. Výstrahou kazatelovou bylo, že jediný nelitovaný hřích zahlazuje nashromážděné zásluhy celoživotního úsilí být dobrý. Smysl *Černého chlapce* může být chápán tak, že člověk musí být tak podlý jako Pinkie, aby se octl ve vážném nebezpečí.«

Zde je skvělým aforistickým způsobem vyjádřeno to přehánění proporcí mezi dobrem a zlem, které je základním prvkem v problematice Greenova slovesného umění. Přejdeme však k vlastní kritice románu

The Heart of the Matter, jehož hrdinou je britský policejní úředník v Západní Africe s tímto rejstříkem hříchů: pašování diamantů, vražda, manželská nevěra, svatokrádež, sebevražda. Jako Pinkie, i on je při tom věřící člověk; věří v zatracení a věří také, že sám je ztracen, ale přitom přijímá své zatracení jako jakousi mystickou oběť. »Oba zemrou ve smrtelném hříchu,« jak je definován morálními theology. Závěr knihy tvoří úvaha, že nikdo nezná tajemství lidského srdce nebo povahy Božího milosrdenství. Je nevhodné dělat dohady o něčím zatracení. Nicméně je čtenář znepokojován otázkou: Je Scobie zavržen? Člověk se ve skutečnosti neznepokojuje příliš tím, zdali Becky Sharpová nebo Fagin jsou zavrženi. V románu The Heart of the Matter je to hlavní otázkou. Myslím, že pan Greene ho pokládá za světce. Snad se v tom mýlím, ale v každém případě páne Greenovo mínění o této věci nemá větší cenu než mínění čtenářovo. Scobie není výtvar pana Greena, míněný jako ilustrace k nějaké thesi. Je to člověk s nezávislou duší. Může být jeho morální stav oddělen od jeho duchovního stavu? Obojí je složité a dvojsmyslné.

Nejprve je tu jeho úřední delikt. Na prvních stránkách vystupuje jako Aristides, neoblíbený pro svou počestnost, na konci knihy se z něho už stal zločinec. V jeho úpadku není nic nevyhnutelného. Nejprve se kompromituje, aby získal peníze pro odjezd své ženy ... Avšak za porušením úřední věrnosti vězí prázdnota jeho úředního postavení. Zákon, jež zastupuje, má málo společného s mravností nebo spravedlností. Je to všechno věc předpisů — právo portugalského námořního kapitána korespondovat s dcerou žijící v Německu, právo nájemníka vzít si do chaty podnájemníka, právo obchodníka užít vlastního jmění k zabezpečení vlastní rodiny. Ví, že jeho podřízení jsou úplatní, a nemůže proti tomu nic dělat. Koho nebo co ve skutečnosti zradil kromě své pýchy?

Za druhé je tu jeho cizoložství. Jeho náklonnost k trosečnici vyvržené na břeh je zprvu soucinná a protektorská; stane se z ní náklonnost tělesná. Proč? Je obstarlým mužem s dlouhým cvikem v cudnosti. Je tu jiný uchazeč o Helenu Roltovu, vojenský letec Baxter. A právě Baxterovo slídění kolem bungalovu uspiší změnu vztahu. Právě ten Baxter v pozadí je důvodem, proč Scobie setrvává v cizoložství, když návrat jeho ženy poskytne vhodnou příležitost k přerušení poměru. Baxter je lehkovážný ničema. Helena musí být zachráněna před Baxterem. Proč? Scobie si přisvojuje práva prozřetelnosti. Domnívá se, že nedovolený poměr s ním je lepší než nedovolený poměr s Baxterem. Ale proč by to musil být nedovolený poměr? Mohla si Baxtera vzít.

Za třetí je tu vražda Aliho. Nevím, zdali ho Ali opravdu zrazoval. Kdyby nebyl býval podloudníkem a cizoložníkem, nebylo by bývalo co prozrazovat. Ali umírá, aby zdůraznil zločinnost těchto hříchů.

Za čtvrté tu jsou svatokrádežná přijímání, k nimž ho Louisa přiměje; a za páté jeho sebevražda, opakování téhož rouhání v jiné formě. Umírá přesvědčen o svém zavržení, ale také přesvědčen jakýmsi nejasným —

aspoň pro mne nejasným — způsobem, že přináší své zatracení jako láskyplnou oběť za jiné.

Říká se nám, že je napořád inspirován láskou k Bohu. Pravda, je to láska, již se nedostává důvěry, ale láska, jež — jak se musíme domnívat — posvěcuje jeho hříchy. To je jádro věci. Je taková oběť možná? Mně je tato myšlenka naprosto nesrozumitelná, ale není neznámá. Nemluvili kvietisté podobnými výrazy? Táží se ve vsí pokoře, zdali dnešní prakticky zaměřeni katolíci nejsou trochu příliš pokorní vůči mystikům. Máme sklon říkat: ‚Ach, to je mystika, tam jsem docela vedle,‘ jako kdyby šlo o vyšší matematiku, zatím co ve skutečnosti celá naše víra je podstatně mystická. Můžeme se právem vyhybat diskusím o extatických stavech modlitby, s nimiž nejsme nijak obeznámeni, ale svatokrádež a sebevražda jsou činy, jichž jsme dokonale schopni. Pro mne je myšlenka přát si vlastní zavržení z lásky k Bohu buď jen velmi volným básnickým výrazem nebo šíleným rouháním, neboť Bůh, který by přijal tuto oběť, nemohl by být ani spravedlivý ani hodný lásky.

Pan Greene uvedl na začátku své knihy citát z Péguyho: »Le pécheur est au coeur même de chrétienté. Nul n'est aussi compétent que le pécheur en matière de chrétienté. Nul, si ce n'est le saint, a mně se zdá pravděpodobné, že měl v úmyslu podat ilustraci k *essai Nouveau théologien*, z něhož je citát vzat, zrovna jako v Černém chlapci podává ilustraci k Malému katechismu. Námětem tohoto pozoruhodného *essaye* je, že křesťanství je obec, k níž náleží špatný občan, ale k níž nenáleží dobrý cizinec. Péguy líčí velmi krásně Církev jako řetěz světců a hříšníků držících se za ruce a táhnoucích se navzájem ke Kristu. Jsou tu však těž místa, jež, chápána doslovně, jsou hrubě přemrštěná. Péguy nebyl ještě ani tři roky konvertitou, když jej napsal, a nebyl ve spojení s Církví. Denně vídal muže a ženy, jimž, jak se mu zdálo, chyběla jeho intenzivní spiritualita, přistupovat k oltářní mřížce, zatím co on musil zůstat na svém místě exkomunikován. *Nouveau théologien* je jeho rozjímání o jeho nesnadném postavení. Cítí, že je obec, jejímž on je pravým občanem, ale není to společenství konvenčních praktických katolíků, kteří nejsou podle jeho zvláštního často opakovaného výrazu »compétent en matière de chrétienté«. Cítí příbuznost se světci, již neznají tito konvenční navštěvovatelé kostela, a ve své zvláštní, omezené, hloubavé myslí z toho vyvozuje zvrácený závěr, že tento velmi skutečný a velmi silný svazek tvoří nikoli jeho víra a láska, nýbrž jeho hříchy. »Littéralement«, píše, »celui qui est pécheur, celui qui commet un péché, est déjà chrétien, et en cela même chrétien. On pourrait presque dire est un bon chrétien.« »Littéralement?« Jaký je přesný dosah této pasáže? Na tom mnoho záleží. Znamená-li to »doslovně«, že každý hříšník je křesťanem tím, že hřeší? Byl Yusef hříšník a proto křesťan? Ne, protože Péguy už řekl, že cizinci vně řetězu sepjatých rukou nemo-

hou vůbec spáchat hřích. Je Yusef zavržen? Nemůže být hříšník podle definice nikdy zavržen? Argument se pohybuje v kruhu nedefinovaných pojmů. A co s tím »presque«? Jak někdo něco říká »téměř«? Brání mu strach, aby nepohoršil jiné, nebo si uvědomuje v poslední chvíli, že to, co chce říci, nedává ve skutečnosti smysl? Je-li tomu tak, proč to vyjadřovat? Proč to »téměř« říkat? Zde nemá místa žádné duchaplnictví. Říká-li Péguy vůbec něco, říká něco velmi překvapujícího, něco, čemu lidé, jak se zdá, přikládají stále větší důležitost. Pan Greene převzal argument ze zkomolené verze Péguyho a formuloval jej znovu ve skvěle prostých lidských výrazech, a právě zde, v jádře věci, musí literární kritik přenechat úsudek theologovi.«

Tím končí Waughova kritika, kterou pak doplňuje posudek theologa, P. J. Cartwella, z něhož citujeme podstatnou část: »Poznámky pana Evelyny Waughy o teologii této knihy jsou podle mého názoru bezvadné... P. Rank v románě vyjadřuje mínění, že Scobie opravdu miloval Boha. Mohl to sotva mínit doslovně, ledaže by předpokládal, že Scobie hřešil bez rozvahy, že jeho hříchy byly projevy úchylné mysli — předpoklad, který odporuje celému tónu knihy. Scobie je vědomý hříšník až po to požití jedu. Zdali byl zatracen, je jiná otázka, k níž neznáme odpověď... Jak ho kniha líčí, Scobie uchoval víru. Ztratil naději; jeho první uvážené spáchaný smrtelný hřích ho připravil o lásku. Tuto ztrátu zesílil hromaděním hříchů; a pozbyv naděje, pozbyl i vůle k pokání... Jsa bez nadpřirozené lásky, nemohl milovat Boha, neboť skutečná láska k Bohu, jež přináší spásu, je dílem nadpřirozené ctnosti lásky,« atd. (Viz The Tablet, 5. června 1948.)

Uvádím tak podrobně Waughovu kritiku ze dvou důvodů. Jednak proto, že je to hlas Greenova spolubratra ve slovesném umění, hlas romanopisce, jemuž někdy bývá vytýkáno totéž co Greenovi a který nemůže být naprosto podezírán z přemrštěného moralismu; lze tedy doufat, že mu popřejí sluchu ti »věřící literatury«, kteří jinak obvykle obývají morální kritiku pod záminkou, že moralisté nerozumějí umění. A za druhé proto, že Waughova kritika nového Greenova románu je mimoděk nejlepší odpovědí na přehnané chvály románu Moc i sláva, jak je bylo možno číst v »Katolíku« nebo »Vyšehradě«. Zdá se, že v novém Greenově románě se naplno projeví tendence, které bystřejší zrak mohl postřehnout už v předešlém díle, třebaže se povrchním pohledu ztrácely pod virtuosní hrou složitých reflexů děje a slova vypravěčova. Zde i tam je to totéž přesunutí rovnováhy, totéž falešné zdůraznění porušenosti a z něho plynoucí — ať vědomé či nevědomé — oslabení naděje a zesílení zoufalství, jež pak proniká všude a znečišťuje vidění i vyjadřování krásy.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

## O náboženství I.

V životě náboženství i v studiu náboženství obecně (in communi) je zajímavý paradox.<sup>1</sup> Náboženství je v nás i mezi námi, bylo je a bude, a přece není snadné povědět stručně a jasně, v čem vlastně záleží. Stačí zajímavý pokus: Položte následující otázky jak sobě tak lidem, s kterými se denně stýkáte a třeba i theologům nebo religionistům: 1. Jak a čím rozlišíte náboženské od nenáboženského? (Jednotlivé věci, společenská zřízení, výkony, úkony prožívání ...); 2. v čem je vlastní povaha náboženství t. j.: Co sjednocuje pozorovanou mnohost v jednotu a je v každé jednotlivosti?; 3. jaká je platnost a význam náboženství? Začne se asi široce rozkládat a rozlišovat, pak se rozčilite, dříve nebo později zmlknete, a krátký smysl řeči a rozčilování bude nevalný.

Uvedené tři otázky spolu totiž souvisí: první souvisí s druhou nutně,<sup>2</sup> vztah prvních dvou k třetí je dán problémem pravosti náboženství (ne existence, nýbrž platnosti a významu).<sup>3</sup> Nejde ovšem o realismus víry, o němž potřebné povíme, nýbrž zda lze zaručit, že existuje absolutní osobní bytost, transcendentní lidstvu a působící v dějinách čili nic. V kladném řešení je zaručena plně trvalost náboženství v čase — i když ne jeho jednotlivých podob — i platnost a význam náboženských kategorií a statků.<sup>4</sup> Tento problém je ovšem povahy metafysické a nemůže spadat do odborných věd, ani vědy o náboženství; v něm je vlastní důvod, proč odborná religionistika nemůže hodnotit, nýbrž jen popisovat, třdit v souvislosti a typy, postoje a hodnoty, zkoumat jejich změny a trvání v dějinách a pokoušet se vykládat změny hypotézami. Je zkrátka zásadní rozdíl mezi trojí tematikou: 1. vyložit význam náboženství

<sup>1</sup> Podobný paradox je v jednotlivých lidských činnostech, není však tak hmatatelný a názorný, jako v náboženství, které má každý pozitivně nebo náhradu za ně, otázku o podstatě jiných činností má zodpovědět odborník.

<sup>2</sup> Proto jsme v prvním článku tvrdili, že věda o náboženství nemá dosud přesného kritika, poněvadž nedovede vyložit povahu náboženství (resp. svatosti), a proto je též nemůže hodnotit už z toho prostého důvodu (může podávat jen typy a schemata).

<sup>3</sup> Jednota v mnohosti může být dvojí: jedna a táž skutečnost je ve všech jednotlivinách; nebo jednotliviny jsou v nutném vztahu k jedné a téže skutečnosti a pro tento vztah se též pojem a zvuk vypovídá o mnohých i o jednom (jednota obdoby). Všechny dosavadní odborné definice jsou však jen pracovní hypotéze a závisí na východisku, metodě a typů svých původců.

<sup>4</sup> Moderní psychologie a sociologie náboženství ukazuje, že náboženství je trvalé pro potřebnost lidskou (blaženosti, pomoci, ochrany ...) a pro společenský konsensus. Zásadně ovšem tím otázka řešena není, poněvadž nelze vyloučit, že lze zaručit konsensus i jinak a že není možný rozpor v lidské přirozenosti mezi potřebami, naplnění a nereálností naplňování.

v lidstvu (historicky, psychologicky, sociologicky); 2. zaručit metafyzicky nutnost a tedy i plně trvání náboženství obecně (in communi); 3. dokázat pravost a míru neměnnosti určitého tradičního náboženství i jeho požadavek absolutnosti.

V čem je shoda v neshodách dosavadních pojetích a výkladů náboženství?

1. Uvážíme-li postavení lidí v přírodě je obklopující, lze tvrdit, že náboženství je činnost lidská a statek lidský (t. j. že je jediné v lidech a v lidské společnosti).<sup>5</sup>

2. V náboženství je dvojnost subjektu a předmětu t. j.: je nutno rozlišovat subjekt činnosti náboženské s jeho subjektivní potřebností, která je psychickým motivem a zdrojem náboženství, od předmětu náboženství.<sup>6</sup>

3. Předmět náboženství nelze smysly vnímat (je vyloučena smyslová evidence) a přesto se mu přikládá plná skutečnost t. j. v živém náboženství je postoj bezprostředního realismu.<sup>7</sup> Předmět transcendentní smyslům je kladen buď do vlastní lidské bytosti (v psyché), do přírodní skutečnosti nebo vně veškerenstva omezeného a relativního.<sup>8</sup> Proto porozumíme neshodám mezi religionisty a metafysiky v problému možnosti dokazovat existenci Boží. Religionista bude tvrdit — opíraje se o své kategorie pravosti, bezprostředního realismu a absolutnosti — že snaha dokazovat rozumově existenci se přiči náboženskému postoji a že

<sup>5</sup> Toto tvrzení se vztahuje k náboženství uskutečněnému (aktuálnímu) a proto nezávisí na řešení otázky o vzniku lidstva a na metafyzických výkladech, že a proč jen rozumná bytost může být subjektem náboženství.

<sup>6</sup> Proto skutečné manismy nespádají do náboženství a lze je zařadit do metafysiky; tvrdit, že na počátku a konci náboženství je nerozlišená jednota, je pouhá řeč t. j. užívá se téhož terminu ve významu naprosto odlišném.

<sup>7</sup> Jakýkoliv soud nebo postoj pouze hypotetický o skutečnosti reálnosti předmětu ruší skutečně živé náboženství. V tomto smyslu je v každém náboženství samozřejmý požadavek pravosti a živé náboženství si nezádá a nepotřebuje (přesně řečeno vylučuje) rozumový důkaz, že vlastní předmět jeho existuje; (v této vlastnosti je absolutnost náboženského postoje). Čili je třeba rozlišovat pravost a absolutnost náboženství ve smyslu kategorií odborné vědy náboženské a pravost a absolutnost ve smyslu metafyzicko-noetickém. Proto rčení »de vera religione« je obojaké.

<sup>8</sup> Těmito možnostmi je dáno, že se v rozmanitých náboženstvích transcendentno rozmanitě klade a hranice jeho říše se posouvají. Transcendentno buď prostupuje obyčejnou skutečností nebo se manifestuje v neobyčejných předmětech a událostech nebo jeho říše se zvolna odděluje od přírody lidem přístupné. Tím vznikají problémy styku s ním a nutnost zprostředkování. Nelze proto jednoduše transponovat kategorie náboženství katolického do dějin náboženských (kněžství, žertva ...).

absolutno dokázané metafysicky nemůže být předmětem a východiskem skutečného, živého náboženství.<sup>9</sup>

4. Nutné východisko ve studiu náboženství je skutečně živé náboženské dění (tedy prakticky náboženství současné), z něhož lze rozbořem vyvozovat náboženské kategorie a hodnoty, v jejichž studiu spočívá vlastní theoretická věda o náboženství a jimiž lze popisovat a třídit jednotlivá historická tradiční náboženství. Pouhé studium nábožensko-sociálního zákonodárství a obřadnictví nebo theologie (reflexe o předmětu náboženství, o veškerenstvu (i sobě) ve vztahu k němu, o kultu) nebo prehistorických zbytků kulturních předmětů nemůže nikdy nahradit studium živého dění a bez něho nelze historickým dokladům a zřizováním společenským rozumět.<sup>10</sup> Úvahy o náboženství přirozeném jsou buď projekce vlastního náboženství »očistěného« (na způsob platonských vidin) nebo rozumové konstrukce, závislé na systému svého původce (Kant ...) nebo metafysické úvahy o původu a platnosti náboženství, jeho kategorií a hodnot, kombinované s methodou »co by kdyby«.<sup>11</sup> Uvažuje se totiž o lidské bytosti in abstracto (oddělené od lidské společnosti, i lidsky vyspělé, avšak bez náboženství), jak asi nabyla jistoty, že existuje Bůh, a jak z této jistoty vyvodila kult, náboženská zřízení atd. Tento obrat způsobil částečně společný sklon našeho století k životu, realitě a odpor proti schematům a zjednodušování mnohotvárné skutečnosti.<sup>12</sup> Proto se dnes přesně rozlišuje mezi mythy a mythologií t. j. mezi

<sup>9</sup> Viz běžné tvrzení o rozdílu »boha metafysiků« (čirý kon, svrchované dobro, substance ...) od Boha živého náboženství. Tvrdí-li se leckdy, že hlavní defekt scholastiky katolické byla snaha dokazovat rozumově existenci Boha, lze k tomu říci asi toto: my katolíci věříme v Boha trojjedyného t. j. vlastní předmět a motiv naší víry je Bůh Zjevení; snahy v ranné scholastice rozumově dokazovat mysteria víry, byly vyloučeny; církve se vždy bránila přeměňování nadpřirozené víry v evidenci rozumového důkazu (viz zvláště 19. stol.); jednou z pravd víry je možnost racionální jistoty, že existuje osobní bytost, transcendentní veškerenstvu, původce, zachovatel a ředitel všeho (viz sněm Vatikánský a přísahu antimodernistickou).

<sup>10</sup> Proto rozmanité knihy a studie o mythologii a sakrálních starožitnostech řeckých, římských ... nejsou studiem řeckého nebo římského náboženství.

<sup>11</sup> Je třeba vždy rozlišovat otázky o vzniku a postupu historického nebo duševního dění od otázek platnosti, zdůvodnění a významu. Velmi často se konstrukce nebo spekulace a jejich jednotlivé momenty promítaly do dějin. Tak začala v anglickém deismu věda náboženská a tam je ve fenomenologii XX. století věda o náboženství zas. Z odporu proti methodě psychologicko-evoluční vzniklo zdurazňování historického studia a dějinných souvislostí v náboženství (W. Schmidt a jeho žáci). Zvláště oblíbené bývají úvahy o »počátcích« náboženství v lidstvu, ačkoliv se málokdy řekne, že jde buď o úvahy o možnostech psychologických nebo o extrapolace historicky doložených kategorií náboženských pomocí předpokládaného nenáboženského stadia na přechodu ze stavu zvířecího v lidský.

<sup>12</sup> Příznačné je, že E. Husserl, původce fenomenologické metody je ra-



tradičními výklady o vzniku a společenských zařízeních, vzniku přírodních věcí a dějů od vlastního náboženství a v něm zase skutečná víra náboženská a praxe od dodatečných spekulací o významu kulturních výkonů, náboženských institucí atd. Dříve se jednoduše řeklo, že výkon (obřad) je prius a vše ostatní je druhotné.<sup>12</sup> Názorný doklad k našim výkladům jsou hádky, velmi živé a prudké, koncem minulého století a v prvních desetiletích (zvláště ve Francii) o totemismu; o jeho povahu a význam v dějinách náboženství. Dnes už klidně řekneme, že je sporné (resp. není) všeobecné jeho rozšíření i náboženská povaha; předmět totemový nemá vlastnosti potřebné pro náboženský předmět; lze soudit, že totemismus je pouze jedno ze společenských zřízení.

cionalista (à la Descartes); každý racionalista však samovolně zaměňuje své více se skutečností!

<sup>13</sup> Čili mythologie sama o sobě nemá co společného s náboženstvím a může se vztahovat na jakýkoliv předmět, osobu, zřízení; rozhodující je jen, že jde o tradiční výklad, který se považuje za uspokojující v určité etnické skupině. V náboženství však musí být spolu volný postoj a bezprostřední realismus.

---

## Z E S Í T Ě

---

### Zemřel Jiří Bernanos

Dne 5. července zemřel význačný francouzský spisovatel Georges Bernanos. Zemřel ve věku 68 let, když se byl vrátil po druhé světové válce, po jejíž trvání byl v Americe, do vlasti. Bernanos byl snad nejvýraznějším představitelem francouzského katolicismu v literatuře a jeho význam přesahoval hranice národní literatury francouzské. Ve své tvorbě se Bernanos zmocňuje bezprostřední skutečnosti, útočí na ni přímo výbušně. Jeho sloh je neobyčejně členitý, výrazný a vzrušený právě tak jako jeho myšlenka. Bernanosovy postavy svádějí tuhý boj ducha a hmoty, času a věčnosti, dobra a zla. Je to boj neutěšený, únavný a vyčerpávající, neboť proti duchu stojí mocný soupeř, velmi dobře maskovaný podobami tohoto světa, záłudný a neúnavný satan. V románě »Pod sluncem satanovým« (Stará Ríše, 1928, přel. B. Reynek), vytvořil postavu kněze, který po celý svůj život vede urputný boj proti satanovi v člověku. Odhaluje skrytou tvář »zloděje lidí«, největšího nepřítele dobra, a s odkrytým hledím se vrhá v souboj. Tím, že bojuje proti vlastnímu tělu, jež zdecimuje ze silácké postavy venkovského hromotluka ve vetchého stařečka, získává světec z Lumbres účinnou zbraň proti svému záłudnému nepříteli. Zeslabuje tělo, aby posílil ducha, neboť hmota je jen překážkou duchu.

A byl satan vystupoval sebehmotněji, přemůže jej člověk duchem a za pomoci milosti. K takovému vítězství je však třeba velké míry dokonalosti, již lze dosáhnout jen důsledným snažením po křesťanských ctnostech, z nichž se u Bernanose snad nejvíce děje do popředí křesťanská pokora. V románě »Deník venkovského faráře« (Melantrich, 1937) má duchem příbuznou postavu, byť formou odlišnou. Je to postava od základu nemocného, tělesně slabého kněze, postava navenek naprosto trapná, která však vzdor své neblahé vnější stránce působí velmi účinně svým duchem. Ovládá duše a vede je k jejich prospěchu duchovnímu, k dobru absolutnímu, k Bohu. Bernanos obrací svou útočnost proti lidskému tělu, v němž odhaluje jednu z nejsilnějších zbraní satanových. Jeho kněžské postavy, ať je to venkovský farář z »Deníku« nebo farář z Lumbres, dosahují největšího rozmachu ducha a míry milosti právě tehdy, když je jejich tělo zeslabeno měrou největší. Slečna Chantal z »Deníku« a Muška z druhého jmenovaného románu jsou Bernanosovy prototypy postav, které představují protivný tábor, bojovníky zla. Obě obracejí všechnu zlobu porušené lidské přirozenosti proti sobě. Nenávidí sebe a milují zlo a činí zlo pro zlo samé. »Zlo jako dobro jest milováno samo pro sebe a tak jest mu i slouženo,« říká Bernanos. Nemilosrdnou analýsou odhaluje nejniternější a nejtemnější kouty lidské bytosti, a dává po krutém boji a též vítězstvích satanových konečné vítězství Dobru absolutnímu, Bohu a jeho milosti v lidské duši. Budiž zde také poznamenáno, jak měl Bernanos zvláštní smysl pro život v církvi. Děje svých význačných prací románových zasazuje — nikoli bez zvláštního záměru a účinku — do rámce katolíku nejnáležitějšího, totiž do rámce farnosti. Tak je tomu v obou románech již jmenovaných i v »Mrtvé farnosti«, která u nás vychází v přítomné době. (Vyšehrad, 1948). Bernanos patří mezi ty úspěšné básníky, kteří mohli ještě za svého života shlédnouti plody své literární činnosti. V základním pohledu na smysl a cíl života a na smysl smrti v lidském životě můžeme u nás pozorovati společenství v tvorbě Demlové a Čepové. Bystrostí pohledu, ostrostí slova, členitostí myšlenky i výrazu, přímou a výbušnou útočností na bezprostřední skutečnosti se k němu bratří Jakub Deml, zatím co ze společného zdroje patření na ubohost lidské bytosti, raněné touhou po absolutním dobru a zároveň poutané na porušené lidské tělo, čerpá Jan Čep, jenž měl i osobně k Bernanosovi zvláště blízko. Bernanosovo dílo nebylo překládáno do češtiny marně. Vykonalo svou práci u nás, koná ji a dokoná. Český katolicismus z něho pro sebe hodně načerpal. Proto se na zesnulého spisovatele bude vzpomínat u nás vždy se zvláštní vděčností a úctou.

ZK.

## Dcery nazaretské

Byla tu již několikrát zmínka o různých snahách jak se přiblížit k dnešnímu člověku, odcizenému Kristu. Teď bych rád poukázal na novou

kongregaci, nebo institut, jak se to nazývá církevně právnicky. Dálko-zřivý a apoštolsky zanícený jesuita, profesor university v Nijmeegen P. Van Ginneken se rozhodl založit novou kongregaci sester, které by vedly dokonalý řeholní život, ale pro apoštolský ráz svého poslání by odložily vnější formy řeholního života. Zakoupil domek blízko Rijswijku a shromáždil několik děvčat, hořících touhou po apoštolském, řeholním životě. Dal své družině řeholi sv. Ignáce s příslušnými úpravami a možnostmi dalších úprav a přizpůsobení zvolenému cíli.

Jako první úkol si vzaly tyto sestry pořádat exercicie pro nekatolíky. Sestry se setkaly s neporozuměním i u vlastních spoluvěřících. Někteří nechtěli brát vážně řeholnice bez hábitu ... Při tom mi napadá taková kacířská myšlenka: Není dnes někdy opravdu lepší chodit ve světském šatě než chodit v šatech někdy velmi roztočivých? Některé dobré sestřičky jsou divně vyparáděny a jejich někdy nevkusný úbor nezískává úcty. Ale to jen tak mimochodem. I lidé dobré vůle viděli v tomto počínání polovičatost, neupřímnost, že si ta děvčata chtějí hrát na klášter a nepřejmout celé břemeno řeholního života. Mnoho děvčat bylo i kněžimi odvráceno od vstupu do této kongregace. Měla proto velmi těžké začátky. Rychle se střídaly kursy exercicií pro nekatolíky. Vbrzku bylo pokřtěno při nich 80 lidí a velká řada vstoupila do Církve.

Pak rozšířily sestry svůj apoštolát na mladé dělnice. Nejprve jim vybudovaly domov, v němž chtěly na ně působiti, ale brzo poznaly, že to není nejsprávnější prostředek. Rozhodly se samy vstoupiti do jejich prostředí a tam na ně působiti. Staly se dělnicemi, aby vytvořily nové pracovní prostředí. Za chvíli měly tři filiálky a velmi rozvětvenou činnost. V jedné čokoládovně v Hágu sdružily tyto sestry za nějakou dobu 80<sup>0</sup>/<sub>0</sub> všech dělnic ve skupinách, jak to skoro současně, aniž se znali, prosazoval kanovník Cardijn v Belgii.

Ale nový biskup měl jiné plány se sestrami. Zastavil jim jejich činnost v továrnách. Sestry měly vychovávat elitní skupiny Katolické akce dívčí ve hnutí Sv. Grálu. Poslušnost vůči biskupovu přání přinesla kongregaci i holandským katolíkům velké požehnání. Kongregace se rozrostla. Stavěla nové domy. Jsou volány i do jiných zemí. Tak je volá berlínský biskup Schreiber a kardinál Bourne do Londýna. Nyní jsou rozvětveny v Brazílii, Číně, ve Spojených státech.

Sestry chodí sice v civilním šatě, ale to nikterak neznamená, že by vedly jen poloviční řeholní život. Jejich život je velmi tuhý, plný kázně a úmrtnováním. Začíná tříletým noviciátem. Sestry se od začátku cvičí ve všech ctnostech, jichž bude později vyžadovat jejich zvláštní druh apoštolátu. Zároveň jsou vzdělávány ve všech potřebných znalostech. Musejí znát literaturu, umění, sociální otázky, psychologii, moderní filosofii a jsou především důkladně vzdělány v otázkách náboženských a v metodách jak se dostat s náboženstvím k srdci, ke sluchu a k životu mladých dívek, aby byly nejen víře zachovány, nýbrž aby se z nich staly

horlivé apoštolky vlastního prostředí. Biskup chtěl, aby sestry vychovávaly elitu katolické akce nejenom pro práci mezi dělnickou dívčí mládeží, nýbrž mezi veškerou dívčí mládeží.

Mnoho sester vstupuje již s plným universitním vzděláním, jiné jsou k tomu určeny. Působnost Dcer nazaretských se vztahuje i na studentky vysokoškolské. To bych chtěl připomenouti našim řádovým pensionátům. Proč jsou někdy žalostné jejich výsledky po stránce náboženské? Protože někdy sestry neznají dobře dobových problémů, názorů, otázek, neumějí se proto také přiblížit k dívkám sobě svěřeným, někdy jim proto také neimponují. Tyto dcery nazaretské uskutečňují svízelný problém jak vytvořit pro studenty a studentky pracovní prostředí, duchovní náboženské prostředí, odpovídající jejich potřebám.

Dobře je postaráno o stálé vlastní duchovní prohlubování. V každém tomto klášteře jest poustka v parku, kam se mohou sestry podle potřeby a přání a možnosti uchýlit na několik dní, týdnů nebo i měsíců. Žijí jen duchovnímu životu a studiu náboženskému a účastní se jen společného stolu. Jinak celý den mají možnost žít vzorným a plným životem rozjímavým. Tak zase doplní své opotřebované tělesné i duchovní síly.

Proč to píší? Některé kongregace u nás budou hledat nové cesty a novou orientaci pracovních možností, nového působení. Katolická akce se neobejde bez takových živých středisek. Všude ve světě katolickém mají již podobná zřízení. V Římě jsou to na příklad bratří a sestry sv. Pavla. Jeden klášter římských dominikánek, několik ve Francii otevřely své brány právě studentkám, ale ne pouze aby tam studentky bydlely a stravovaly se, nýbrž aby byly vychovávány sestrami, které samy žijí bohatým intelektuálním životem a proto mohou vykonávat touto cestou intelektuální apoštolát u studentek všech typů ...

My všichni si musíme odvyknouti myslet víc na svůj řád než na obecné potřeby Cirkve.

Braitó

## **Skupina dcer sv. Kateřiny Sienské**

Zmínili jsme se již o apoštolské konstituci *Provida mater Ecclesia* ... Jest to touha a snaha účastnit se nějakým způsobem výhod a darů řeholního života, i když není možné vstoupit do uzavřeného řádu s uzavřenými kláštery. Jest to snaha požívat aspoň nějak dobrodiní duchovního společenství bez závazků společného života, který je někdy nemožný pro nejrůznější okolnosti, do kterých Boží vůle lidi postavila. Tato zřízení jsou docela samostatná, i když se připínají k některým starým řádům.

Družina dcer svaté Kateřiny Sienské uskutečňuje ještě jiný typ tohoto zřízení. Jest to ještě další připoutání ke skutečnému řádu. Dcery svaté Kateřiny tvoří totiž zvláštní skupinu, integrující skupinu, při skutečné kongregaci dominikánek s mateřincem v Étrépagny ve Francii. Toto připojení sester žijících ve světě ke kongregaci zaručuje ještě dokonalejší plnost života duchovního a přiblížení se ještě dokonalejší k životu řeholnímu.

hólnímu. Při tom jsou ve smyslu Codexu jen Pia unio, Duchovní společnost, ne společností řeholní.

Dcery sv. Kateřiny se mohou čas od času uchýliti do kláštera, jsou povinny aspoň jednou za rok v něm vykonati svá desítidenní duchovní cvičení. V konventě nosí řeholní roucho a účastní se hodinek a celého ostatního společného života. Jest to šťastné spojení třetího řádu s vlastním řádem. Sestry prodělávají nejprve čekatelství trvajícím šest měsíců. Během této doby musí čekatelka pobýti aspoň jednou v klášteře. Má studovat své povolání a utvrditi se v duchovním životě. Po přijetí radou Zřízení, začíná se noviciát obláčkou. Po dobu noviciátu má pobýti novicka v klášteře dobu, dávající dohromady aspoň tři měsíce. Sestry jsou vzdělávány ve stanovách řádu i svého zřízení, v dějinách církevních i řádových, v duchovním životě, v otázkách evangelijních rad, sledují kurs Písma svatého a liturgie.

Po připuštění radou skládá se profes na jeden rok. Jsou to sliby chudoby, čistoty a poslušnosti do rukou gen. představené. Jsou pronešeny veřejně, ale mají ovšem platnost jen slibu soukromých. Stran chudoby sice zůstávají vlastnicemi, ale skládají představené přesné účty ze všech vydání a ze všech příjmů. Představená při tom má zřetel na postavení a potřeby jednotlivých sester. Čistota zavazuje k týmž povinnostem jako řeholní slib čistoty. Poslušností se zavazuje ke službě Boží v Církvě svaté podle stanov Zřízení. Proto také jen s vědomím představené dějí se změny v povolání.

V klášteře prožívají sestry celý společný život. Ve světě pak jsou povinny denně k rozjímání aspoň půlhodinovému. Denně jsou přítomny mši svaté, modlí se mariánské hodinky a růženec. Denně jsou povinny konati aspoň čtvrt hodiny duchovní četbu, nebo místo toho náboženské studium. Zpovídají se aspoň jednou za 14 dní a modlí se povinně za všechny zemřelé kongregace i svého Zřízení.

Sestry jsou vedeny velkou myšlenkou účasti na apoštolském díle Církvě a svého řádu. Jejich apoštolát záleží především v posvěcování svého okolí a prostředí skrze své vlastní povolání. Zřízení přijímá proto dívky ze všech povolání, nejenom studované. Jejich apoštolát žije z hlubokého duchovního vlastního života.

## **Připomínka**

Křesťan nesmí být netečný k žádnému pokusu, ale také k žádné potřebě a bolesti lidí kolem sebe. To všechno dobré, co přináší snaha o zlidštění života, musí vše uchopiti a ještě k tomu přidat, prokvasiti, proniknout to hodnotami Kristovými.

Nesmíme dopustiti, aby se stavěla dále ona babylonská věž, nýbrž musíme upozorňovat, že nepomůže člověku technika, nebude-li naplněna vyrovnávající a sloužící láskou, že nepomůže uchopiti moc podobnou Bohu, nebudeme-li míti zároveň božskou sílu lásky, že je krásné ovládnouti přírodu, ale abychom jí dali sloužit nejvyšším cílům.

Tak rozlišujeme lidské u hlasatelů křesťanství, lidskou část u jejich pokusů zvládnout svět, a to, co je věčného v Kristově učení. Je třeba se prostě obrátit k jeho hodnotám, nedat se odstrašiti nejrůznějšími výstřelky zneužívání křesťanství i skrze lidi v církvi a kolikrát i vedoucí v církvi, nýbrž je třeba uchopiti prostě Krista a tázat se ho, co má pro nás a jak se dá svět a život jím přetvořit, a naplnit. Braito

### **Vítězné porážky**

Vypravování Evangelia směřují všechna jako ke svému vyvrcholení k hořkému utrpení Páně a k jeho smrti. Smrt Páně, před světem konec a neúspěch Páně, je apoštolům zárukou Kristova vítězství.

Jen satan je andělem okamžitého úspěchu, sobeckého úspěchu, úspěchu bytosti, které nevěří a proto neumí čekat. Také pro satana platí: Carpe diem, urvi den, urvi z něho co můžeš. Kdoví co bude zítra? On ví, že zítra bude poražen a proto chce tu svou zítřejší porážku dát zaplatit tím, že v onom okamžiku, který je dopuštěn pro jeho časný úspěch dal cítit všem Božím, a tím jakoby i Bohu jejich bezmocnost.

Žalmy se dovolávají toho vítězného střehu satanova, když domlouvají Bohu, aby se slitoval nad svými, aby pohané neříkali: Tak, kde je jejich Bůh?

To není nic nového tahle ožvykaná fráze, která letěla od úst k ústům v obou válkách: kdyby nějaký Pán Bůh byl, nemohl by se na to dívat!

Bůh ale dal lidem svobodu a zákon a rozum. S tím mají hospodařit jako s hřivnami. Také hospodaří. Většinou po svém a pro sebe. A když se jim to hospodářství zalije krví, anebo když se žumpa provalí, najednou si vzpomínají na Boha a rouhavě mu domlouvají, že by měl zakročit.

Ale Bůh je velký taciturnus. Velký mlčelivec. Působí a zakročuje, ale tajuplně a neviditelně, se zachováním až okázalým lidské svobody. Po letech a u národů po staletích teprve pozorujeme tuto nenápadně řídicí Boží ruku.

A to jsou porážky Boží, porážky věci a lidí Božích. Aby zachoval svobodu lidí dává se Bůh jakoby mnohdy porážet, vysmívat a odsuzovat. Tím ale právě vítězí. Jeho rukám nikdo a nic neujde. I to, co bořilo království Boží stává se odklizením určitých překážek a mrtvol, které jsou v dějinách také překážkou, výstrahou velmi naléhavou pro ty, kteří mají hledati a budovati jen Boží království. A adagiem k novým Božím symfoniím. Někdy je to adagio více méně sostenuto, ale co na tom? Bůh má čas, když má věčnost! Braito

### **Mystika sv. Řehoře z Nyssy**

Svatý Řehoř z Nyssy jest jedním z pramenů, ze kterých rostla a vyvíjela se katolická nauka mystická. Tři cesty nakreslil svatý Řehoř křesťanské duši. Našel tři symboly v životě Mojžíšově, jichž odezvu našel ve

třech svátostech Nového Zákona a jež odpovídají třem etapám duchovního života. První je Hořící keř. Odpovídá svátosti křtu a jejímu dvojímu úkolu: očištění a osvicení. Druhým je prechod přes poušť ve světlém oblaku. Tomu odpovídá svátost biřmování. Působí odpoutání se od věcí viditelných a připoutání se k věcem neviditelným. Třetí jest Temnota na hoře Sinai. Tomu odpovídá Eucharistie, svátost spojení. To je nejvyšší způsob poznání Boha na zemi skrze účast na lásce. Jest zároveň uvnitř bytosti a zároveň nás zvedá nad nás. Jest to poznání extatické, které nás vytrhuje z nás samých a zase nás noří do nás. První cesta je ve spojení s bázní, druhá s nadějí a třetí s láskou.

Jaký rozdíl mezi svatým Řehořem a Alexandrijskou školou i s Origenem! Pro Origena vrcholil duchovní život křesťanský nazíráním rozumovým, v teologii kdežto láska s očištěním se ode všeho, jest odkázána do první cesty.

Pro svatého Řehoře jest rozumové nazírání přechodným obdobím, druhou cestou, teorií, kdežto třetí, nejvyšší cesta jest mystický život, život spojení a lásky. Svatý Řehoř zvítězil nad intelektualistickým pokušením celé alexandrijské školy. Tak otevřel novou cestu duchovnímu křesťanskému životu, spojení a poznávání láskou. Krásným květem této cesty jest mystika sv. Bernarda. Duchovní život vrcholí podle svatého Řehoře ne v účasti na Duchovnu, nýbrž na lásce, skrze milost. Bůh sděluje milostně svůj život. Z této pak lásky šlehají plameny lásky zanícené, žhavé, citové.

Láska nadpřirozená vyžaduje očišťování, a sice dvojí, dvojí askesi, rozumu i mravů, činnosti. Nejprve očištění vášní v obojím smyslu, jak vášně nezřízené tak vůbec celého života smyslové dychtivosti. Aby se duše stala zase obrazem Božím, dokonalým, jakým byla před pádem. K tomu dochází skrze apatheia, to jest očištění od přilnutí ke stvořenému. Toto očištění je ovocem Boží přítomnosti v člověku. Se strany naší pak to jest aktivní napodobování Boha, připodobování se jemu. A z tohoto očištění, z tohoto osvobození se od lidského, stvořeného, pozemského vyrůstá parrhesia, důvěrné, smělé přitulení se k Bohu, které v dětinné oddanosti duše přilnulé k Bohu všechno očekává od Boha, jehož miluje a jemuž dokonale patří.

S. B.

---

---

## P R A C O V N A

---

---

### **Mé musí ustoupiti Ježíšovu**

Když vybízí Ježíš, abychom zapřeli sebe a denně brali na sebe svůj kříž a šli za ním, chce od nás, abychom zničili v sobě své odbojné já, které si chce samo být cílem, samo rozumět svému štěstí, vyhovět plně všem náladám a libostem a touhám našeho já.

Ale to v nás nežije Kristus. To pak žijeme my, ale to žije jen naše ochuzené, hříchem porušené já.

Toto já, toto nezdravé a ubohé já chtějící si postačit, musí být potlačeno, zničeno. Bez tohoto úsilí o potlačení soběstačného já není možný křesťanský život.

Mé nedokonalé, pozemsky založené a zaměřené já musí ustoupiti Kristovu já, jeho působení a jeho zásadám, myšlení, přání, slovům a činům.

Stále je třeba v sobě umrtvovati onu postačitelnost našich činů. Sami ze sebe jsme jen ubozí a v nadpřirozeném ohledu ničím.

Proto přestaň, bdi nad tím a usiluj o to, aby oblehl Pána našeho v celém svém životě, ve svém hodnocení i uskutečňování. Aby nejprve zaměřil všechno v sobě a kolem sebe k Otci, protože Kristus ničeho nehledal než slávy Otcovy a než jeho vůli.

Pokud bude se protivit tvá vůle Otcově vůli, potud bude tvé porušené já vypínat se nad Boha a jsi celou propastí daleko od Ježíše.

A přece kolik je křesťanů, kteří stále vyhlížejí ke Kristu, svému vzoru i životu i dárci života, kolik jich přezkoumává, přehodnocuje své zásady, slova i činy na Ježíši Kristu?

Proto, toto je nejzákladnější v našem duchovním životě, v našem pokřesťanování vlastního života, abychom oblehli Pána našeho Ježíše Krista.

Smrt starého člověka, soběstačného člověka, člověka spokojeného jen s touto zemí a jen s jejími hodnotami je nutnou podmínkou ke skutečnému křesťanství.

Ovšem, je jen málo takových křesťanů. Křesťanstvo je stále jen nepatrné stádečko. Proto také nemá křesťanství obrozujícího vlivu, protože se křesťané ve velké většině spokojují jen s přirozeným náboženstvím, nebo dokonce jen s přirozenou etikou.

Je třeba podniknout velkou křížáckou výpravu ku přesvědčení křesťanů o tom, co je plné křesťanství, že je to plnost života z Krista. — Dříve nestane se křesťanství novou obrodnou silou. Vedle apoštolátu mas je důležité vychovati aspoň několik celých křesťanů, Kristovců.

Braito

## **Žije ve mně Kristus**

Spasitel sliboval život a hojný život těm, kdož uvěří v něho, kdož budou požívatí jeho Těla a Krve, z jichž oběti vzešel tento život pro nás. Křtem svatým jsme byli štípeni na živý vinný kmen Krista Ježíše.

Spasitel je naší hlavou, která nám vlévá svůj život a řídí tento náš, svůj život v nás.

Nežiji více já ... Milost Pána Ježíše působí v nás tento svůj život. Proměňuje náš život ve svůj život. A přece je to tak náš jako jeho život.

To naznačují ty přehojné formule sv. Pavla »syn«, že máme s Kristem umřítí, s Kristem být pohřbeni a tak že s Kristem také vstaneme k životu.



Proti protestantskému nelogickému panchristismu, který z nás dělá jakoby trpné nositele Kristova působení, žádá se od nás, jak od Krista tak od sv. Pavla, abychom se snažili dobře jednati, otevřítí se Kristovu působení. Ovšemže to Kristus v nás působí, ale to spojení nás s Kristem není jen jednostranné, jen se strany Kristovy, nýbrž je to působení oboustranné. I když je to Kristem působené, jest to působeno v nás, skutečných lidech a osobnostech, v našem rozumu a v naší vůli.

Jinak by to byla fikce, nedůstojná Boha i nás, jeho stvoření.

Ale co zůstává věčně platné jest to, že nemůžeme nic nadpřirozeně dobrého vykonati bez Krista, bez jeho působení v nás, bez životního spojení nás s ním. To On nám dává působiti, jednati a žítí z něho. To On v nás ustavičně působí vše nadpřirozené, všechno co se týká života Božího synovství.

Tak je všechno nadpřirozené v nás Ježíšovo, protože my jsme Ježíšovi, ale také On je náš. Nesmíme proto nic podceňovati ve svém duchovním životě, jelikož to všechno působí Ježíš a nic Ježíšovo není malé, ale také se nemusíme a nesmíme báti ani nejvyšších výzev a možností v duchovním životě, protože opět On jest to, který v nás působí touhu i uskutečnění, operari et velle, a jeho síla není nic nemožného. Proto volá důvěřivě i směle sv. Pavel, že může všechno v Ježíši, který ho posiluje.

Proto nestaví správné učení duchovního života mezi a hranic duchovní touze a rozletu. Všechno mohu v Tom, který mne posiluje! Braito

## O bolesti

Dostojevskij se domnívá, že Kristus nepřišel vyřešiti otázku zla. Myslim, že to není tak přesné a správné!

Dostojevskij se domnívá, že Kristus nepřišel bolest a zlo vyřešiti, nýbrž odstraniti tím, že je vzal na sebe.

Ale to, proč vzal bolest na sebe jest zároveň odpovědí na otázku, proč je zlo na světě. Kristus nic tak nezdůrazňuje jako, abychom plnili vůli Boží. On sám vzal kříž a smrt, aby naplnil vůli Otcovu a tak zadostučinil za to, že člověk postavil svou vůli proti vůli Boží.

A tak najdeme nejenom vylíčení z bolesti v kříži, nýbrž také vysvětlení. Ostatně bez tohoto vysvětlení by ani to vykoupení nebylo důstojné lidí, rozumných bytostí.

Zlo jsme si způsobili svým špatně chápaným sobectvím. Chtěli jsme se milovati jaksi více než Boha, místo Boha a tím i proti Bohu. Místo toho ale zvrátili jsme základ sama sebe a tak bylo velkou pošetilostí, že jsme si chtěli lépe rozumět, sobě a svému štěstí než Bůh, náš Tvůrce a naše svrchovaná láska.

Proto je lék na bolest vrátit se opět k Bohu, důvěřovat mu a jeho řízení, přijmout jeho vůli a pak přemáháme zlo. Veškeré zlo. Vím, že nám nakonec nic nemůže uškodit trvale a absolutně, že Bůh ve své moudré

lásce je vždy schopen vyrovnati a vyvážití vše zlé, které nás potkává a ohrožuje.

V tomto světle vítězí člověk nad smrtí, nad katastrofami, nad beznadějnými situacemi, nad nezvládnutelnými okolnostmi, nad neřešitelnou konstelací.

Kde je smrti tvůj osten a vítězství? Vůle Boží nám podává ke všemu klíče a vysvětlení. Proto je nejvyšší moudrostí uvěřiti Boží vůli a přimouti ji odhodlaně i důvěřivě. Odvaha k uvěření je odměna vysvětlením všeho a dokonalým ztišením a zklidněním celé naší bytosti.

Braito

## **Kristus sám se modlí v nás**

On se stal naší hlavou. Všechnen nadpřirozený život děje se jeho působením. Jenom ve spojení s ním jsou naše modlitby milé nebeskému Otci. On je oživuje, naplňuje. Tak se modlí v nás. Ve všech, spojených s ním životem jeho, posvěcující milostí.

A stále se modlí někde někdo spojený životně s Kristem. Stále se modlí někde Kristus ve svých bratřích. Tak nazývá sv. Augustin Krista Pána: Unus supplex, immensus et perpetuus ... Jeden prosebník, nesmírný a věčný ...

Proto, kdykoliv z vás jen jediný třeba verš zpívá, protože vy všichni jste Kristus, jste jedno v Kristu, toť jeden člověk, který zpívá ... K žalmu 122., P. L. t. 37. col 1630.

Celá Církev je jako jeden modlící se člověk, celá Církev je nad to jeden modlící se Kristus. Tato myšlenka dovede neobyčejně osvěžiti, probuditi, zapáliti a udržeti naši modlitbu ... Modlíme se vespolek, modlíme se s Církví, modlíme se s Kristem. Kristus modlí se v nás a skrze nás. Naše ústa se stávají jeho ústy a jeho ústa našimi, my zvedáme jeho ruce a on naše, když se modlíme ...

Nejenom ve spojení s oním božským úmyslem, se kterým On chválu Boha na zemi vzdával, nýbrž prostě s ním celým, s ním největším a věčným Prosebníkem spojení se modlíme. Kdybychom si toto uvědomili, jak bychom očistili své modlitby od výlučného, pozemsky zaměřeného sobectví, jak bychom je zapálili a udrželi zapálené svatým nadšením.

Když si toto uvědomujeme, oceníme také modlitbu jako jednu z nejvznešenějších lidských činností a s láskou duchovně pohladíme opuštěnou, neznámou, mnohdy opovrženou prosebnici. To Kristus se modlí scvrklými rty staré babičky, svěžími rtíky dětskými. Jak jsou krásné sepjaté ruce Kristovy v sepjatých rukou upracovaného muže, pečlivé ženy, unavené stařenky, pohyblivého děcka. Ústa Kristova, ruce Kristovy, srdce Kristovo v srdcích, ústech a rukách modlících se Božích dětí!

Jeden Kristus se modlí s rodinou na kolenou. Jeden Kristus se modlí v shromáždění kněží, řeholníků a řeholnic. Jeden Kristus se modlí ve společenství modlícího se lidu v kostele. Modlí se důstojně, svatě a dobře! Důstojně Krista!

**R. Smetana: Průvodce památkami v Olomouci.** — Velehrad, Olomouc, 1948, str. 82, obr. 84, Kčs 100. Velmi dobrý průvodce městem, pořízený autorem, který svůj předmět ovládá suverenně. A má proti jiným podobným dílům tu velmi vítanou odlišnou vlastnost, že podává popis jednotlivých partií formou účelně stručnou. Tím získává dílo na srozumitelnosti a přehlednosti. Možnost praktického a okamžitého použití k rychlé informaci zvyšuje místopisný rejstřík jakož i etnologický přehled dějin. Bohatý obrazový materiál činí z průvodce zároveň ušlechtilý dokument, který si rád přivlastní každý milovník a návštěvník Olomouce.

**Jan K. Vyskočil: Arnošt z Pardubic a jeho doba.** — Vyšehrad, Praha, 1948, str. 680, Kčs 300. Již v názvu studie naznačuje Vyskočil, že nejde o pouhou biografii, nýbrž o práci na širším podkladě, do něhož jsou zahrnuty momenty sociální, politické, církevní atd. Tím je vyjádřen i způsob práce. Vyskočil uvádí vlastní práci úvodem, který nás provádí historií českého křesťanství od samého začátku, nezapomínaje na souvislosti církevně politické v celé Evropě. V bohaté kompilaci historických pramenů rozvíjí děje doby Karlovy a Arnoštovy, všimaje si především života státního a církevního, nezanedbáváje však ani oblast kultury, umění, stavitelství, školství, na kterých se Arnošt podílel též svou účastí. Tak tu čteme historii Karlovy university, chrámu sv. Víta, stavitelských památek v Praze, Roudnici a jiných arcibiskupských městech, čteme zde historii gotického umění malířského, jež mělo svůj původ ve výzdobě knižní, historii mladého arcibiskupství pražského, historii pražského života náboženského vůbec, seznamujeme se tu s poměry sociálními v Praze 14. století atd. Z toho všeho vysvítá, jak se v době Karlově stala Praha ohniskem, z něhož se šířila osvěta do ostatní Evropy, zatím co do té doby tomu bylo naopak. A tím se současně podává svědectví o osobě Arnoštově, o jeho účasti na všech těchto oblastech tehdejšího středoevropského života. O Arnoštově ušlechtilé povaze, vzdělání, schopnostech, o jeho opravdovém duchovním životě, ale i o jeho činnosti církevně politické je zde uvedeno hodně dokladů. Ty mluví také o jeho velkém úsilí reformačním, jež ztroskotávalo hlavně proto, že Arnoštova osobnost přerostla a předešla svou dobu. Z celkového díla vysvítá pak podoba Arnoštova jakožto muže neobyčejně vzdělaného, ušlechtilého, svědomitého v životě veřejném i soukromém, žijícího intenzivním životem duchovním, nezanedbávajícího však své funkce církevní, státní, kulturní, v nichž podnikal cesty po celé říši římské. V imponantní synthese velké doby a velké osobnosti, s ušlechtilou horoucností zúčastněné na všem dění náboženském, státním, sociálním, uměleckém a kulturním vůbec podává Vyskočil obraz postavy v nejkrásnějším slova smyslu gotické.

Sv. Františka ze Chantal, Listy:

### ***Kráčet se zavřenýma očima***

Vzpomínám si, že když se zalíbilo našemu Pánu dát mi začátek mé úlevy v oněch velkých pokušeních, kterými jsem byla zmitána tolik let . . . jeho dobrota mi dala způsob vnitřní modlitby pouhého nazírání, cítění Boží přítomnosti, v němž jsem se cítila pohlcena a spočívající v něm. Tato milost pokračovala dále, ačkoliv jsem se hodně provinila proti ní svými nevěrnostmi, když jsem dopustila, aby se vloudila do mého ducha zbytečná bázeň, že budu neužitečná v tomto stavu, a chtějíc dělat něco se své strany, vše jsem zkazila.

Jsem ještě často napadána tímto strachem, ale ne při vnitřní modlitbě, nýbrž v jiných úkonech, v nichž stále chci jaksi jednat, ačkoliv cítím, že se tím odtahuji od svého středu.

Tak vidím především, že ono prosté nazírání na Boha jest jediným mým lékem a mou jedinou úlevou. A opravdu, kdybych uposlechla svého sklonu, nedělala bych nic jiného. Chci-li totiž posílniti svou duši myšlenkami a rozhovory, rozhodnutími a úkony, vydávám se do nových pokušení a trýzní a mohu tak jednat jen s velkým násilím a zůstávám při tom hodně vyprahlou. Proto se musím vrátiti k tomuto prostému pohledu. Bůh tím naznačuje, že mne chce zbaviti všech nápadů mého ducha. Činnost mého ducha jest silná, že potřebuji stále posily a povzbuzení k tomu . . . Před několika dny mne Pán o tom osvětil, což se mi tak vrylo do mysli, jako bych tu věc viděla; že nemám totiž víc hledět na sebe, nýbrž kráčet se zavřenýma očima, opřená o svého miláčka, nechťc ani vidět ani znát cestu, kterou mne povede, aniž vědět a znát cokoli jiného, ba ani ničeho od něho chtíti, nýbrž zůstat prostě ztracená v něm, spočívat v něm . . .

Jaroslav Durych:

### ***Vůle Boží***

Modlí-li se církev veřejně Modlitbu Páně, říká první tři prosby kněz, následující čtyři prosby pak věřící. Toto rozdělení není pouze harmonické, aby totiž knězi i věřícím připadlo zhruba po jedné polovině, nýbrž hierarchické. Ty první tři prosby se totiž týkají Boha nejen jako dárce, nýbrž i jako předmětu, o který prosíme; žádáme v nich, aby Bůh učinil něco sám se sebou, jako by k svému vlastnímu prospěchu, jenž se pak

ovšem má státi i prospěchem naším. Naproti tomu zbývající čtyři prosby se týkají především nás, nejen jako celku, nýbrž i jako jednotlivcu, a to v našich potřebách soukromých a časných. Proto ty první tři prosby jsou vyššího řádu, jsou vznešenější, ne každému vždy ihned v plném významu pochopitelné, a modlí se je kněz jako posvěcený Páně, jehož hlas má větší vážnost a platnost.

Není vždy každému jasno, že, říká-li se: »Posvěť se jméno Tvé!«, není to vlastně na tomto místě výraz úcty a zdvořilosti, není to pozdrav, jako holduje-li se nějaké osobě světské, nýbrž prosba, a to velice pokorná a upěnlivá, na jejímž splnění záleží právě tolik jako na splnění kterékoliv z proseb následujících, ne-li ještě více, neboť jsme to my, komu na posvěcení jména Páně musí záležeti jako na základu všech věcí, třebaš si to ani nedovedeme hned srovnati v hlavě, poněvadž se nám zdá, že jméno Páně jest již posvěceno samo sebou a na věky, což by podle našeho chápání mělo stačiti; ale zřejmě to nestačí, právě tak jako by nestačila víra bez lásky. Totéž platí i o druhé prosbě. Přijď království Tvé! Splnění této prosby představuje něco aspoň tak velikého jako stvoření nebo zánik světa. Je to tedy prosba, při níž duch, který ji plně chápe, jistě se třese vzrušením.

Velmi často podléhá mylnému výkladu prosba třetí. Z té se totiž často užívá jen její první části: Buď vůle Tvá! A tu se obyčejně užívá se smutkem, s hořkostí, s resignací, jako by se chtělo říci: Nu, nejde-li to jinak, nedá-li se nic dělat, musí-li to být, tak budiž! Zní v tom tedy jakási trpká výčitka a těžce přemáhaná nespokojenost s Bohem a vůle Boží se podle toho pokládá za něco obtížného, ne-li trpkého a krutého. Ale vůle Boží je něco úplně jiného, neboť Bůh nechce a nemůže chtít nic k naší škodě a skutečné újmě. Vysvítá to z dodatku: »jako v nebi tak i na zemi«. Nelze přece se domnívati, že by vůle Boží v nebi byla něčím jiným než zdrojem neobsáhlé, nepředstavitelné a věčné blaženosti; nemůže tedy sama o sobě býti zdrojem smutku ani na této zemi a je-li přece jen občas spojena se smutkem, je tento smutek jen prostředkem nebo průvodním zjevem naší cesty k této blaženosti. Proto tato prosba není či nemá býti žalným povzdechem, nýbrž výkřikem touhy, a to opravdové, až vášnivé touhy. K tomu ovšem je třeba víry, že vůle Boží jest něco dobrého. Bez této víry je tato prosba v našich ústech čímsi lichým, nepravým, nesouzvučným, ba i zlovučným, co obsahuje tajný či špatně tajený vzdor, co říkáme neradi, jen jaksi pod nátlakem a terorem. A zatím tato prosba je tak krásná a blaživá, tím více, že věříme a víme, že může býti a také bude splněna, poněvadž jinak by ji Náš Pán nebyl dával do modlitby, které nás naučil. Je blaživá tak, jak blaživá je láska sama. Ale co je to láska? Něco jistě nesmírně vzácného a sladkého, o čem se mnoho snilo, mluvilo i psalo, ale co lidský jazyk vysloviti nedovede, a snad ani andělský. A milovati Boha? Kéž bychom dovedli na to aspoň mysliti!

## *Panna Maria připravuje nás k modlitbě*

Spasitel prohlásil: Blíží se chvíle a již je tu, kdy praví ctitelé budou se klaněti v duchu a v pravdě. Modlitba znamená projev uznání velikosti Boží. Ale aby toto uznání nebylo jen prospěchářské a zaměřené jen do tohoto času, aby nebylo také jen prázdným pronášením slov, přichází nás Kristus naučit dokonale se modlití: V duchu a v pravdě: abychom se modlili nejenom rty, nejenom pro záležitosti těla, jen naučenými slovy, kterým nic neodpovídá v pravdě, ve skutečnosti.

Dobře se modlí ten, jehož modlitba je výrazem jeho celého životního poměru oddanosti k Bohu. Jen ten se modlí správně modlitbu Páně: přijď království tvé, posvěť se jméno tvé, buď vůle tvá. (Či přesněji: naplňuj se vůle tvá!) Teprve pak z tohoto postoje se správně modlíme o to ostatní, co očekáváme od Boha jako jeho žebráčci, jsouce si vědomi, že ve všem závisíme na Bohu.

Kristus přecházel docela samozřejmě od činnosti k modlitbě, že nejrůznější životní okolnosti ho vedou hned k přivnutí se k Otci.

Patřil docela Otci. Jen jeho vůli přišel hledat a plnit, i když ho to stálo mnoho obětí a utrpení pro nepochopení lidí, kteří si představovali Boha po svém, jako služebníka výlučně svých časných zájmů a proto i od Krista očekávali, aby plnil spíše jejich vůli, než vůli nebeského Otce.

Boha nejdůstojnější modlitba je modlitba klanění vyznávajícího a oslavujícího velikost Boží. Jen ten opravdu, v ducha a v pravdě klaní se takto v modlitbě Bohu, kdo se mu klaní ve svém životě, kdo se klaní svou vůlí před jeho svatou vůlí. To znamená uznati vůli Boží, vyznati ji ve svém životě podrobeném Boží vůli, jeho vůli nejdokonalejší, nejmoudřejší, plné dobroty a lásky.

Kristus se klaněl svému Otci slovy i životem. Vyznával a oslavoval Boží velikost a přijal vůli Boží i tam, kde od něho tolik žádala, kde od něho žádala sebeobětování až ke zničení sama sebe smrtí na kříži. To bylo jeho žízň, hladem, touhou, ale i nasycením a pokrmem: plniti Otcovu vůli.

V této klanějíci se oddanosti Kristově byla Marie co nejužěji spojena se svým Synem. Přijímá vůli Boží nejnepochopitelnější, o které ani nedovedla mluvit se svatým Josefem. Obětovala Boží vůli své panenství, když ji Pán vnitřním vnuknutím vedl, aby nešla za ostatními izraelskými ženami očekávajícími pozemské království mesiášské a dychtícími nabídnouti Mesiáši své mateřství k jeho i ke své oslavě. Přijala mateřství Boží, přijala až dotud neslýchaný zásah rovněž neznámého Ducha svatého. Přijala úlohu mateřských starostí, skryté spolupráce, oběť rozloučení s Nazaretem, se Synem, který ve veřejném životě všem ostatním spíše patřil než jí. Přijala oběť zranění mateřského srdce nad Synovými bolestmi, a klaněla se vůli Boží v tichém spoluobětování: sebe i Syna pod křížem.

Maria, která takto dovedla plnit Otcovu vůli, dovedla se i správně klaněti Bohu. Po Kristově Otčenáši nikdo nezaspíval velebnějšího hymnu klančích se díky, jak Maria Panna ve svém chvalo zpěvu Magnificat!

Maria matka naše si přeje co nejvroucněji, aby její děti se od ní a od jejího Syna jako Ona naučily takto se podrobiti a otevřítí vůli Boží, velebné vůli Boží ve svatém životním klanění. Aby se naše rty naučily od našich skutků dokonalému klanění se svaté a láskyhodné vůli Boží. A tak se klaněti v duchu a v pravdě, v duchu dokonale skloněnému před Bohem celou opravdovostí.

Tak se budeme klaněti Bohu v nebi. Kdo se snaží o klanění se životem i srdcem i slovem, žije v předsíni nebes. Kdo se totiž takto ponoří do velikosti Boží, nevidí jen svou malost a ubohost, není drčen tragickým vědomím lidské bídy, nýbrž okouší v tomto klanění sladkost možnosti v uskutečnění co nejužšího spojení s Tím, který je všechno a dává všechno a proto nejvýše oblažuje.

Kristus i Marie milovali ticho, samotu a usebranost. Proto se stále klaněli jen Boží velikosti. My se příliš rozptylujeme, poklonkujeme tvorům a tak nám mizí s očí velikost Tvůrce, takže ani nepomyslíme na to, abychom se mu klaněli. Kdybychom dovedli žít v usebranosti, teprve bychom rozuměli tvorům, že jejich největší velikost a sláva jest hlásati slávu Boží, vésti nás ke klanění při pohledu na ně, při dotyku s nimi, při jich užívání. Maria uměla žít v tichosti. Jen několik vět jejich je zaznamenáno. Ač tak dlouho žila s Kristem, mlčela v Církvi. Ukládala všechno v srdci svém rozjímajíc o tom, praví Písmo.

Proto porozuměla i nejstrašnější vůli Boží. Proto dovedla se jí klaněti v naprosté poslušnosti. Dovedeme si již domysliti a doplniti slova jejich chvíl posvátného klanění: Byla plna nikdy nedoznělého volání: Ejhle, já služebnice Páně! Staň se mi!

Samotou a tichem dozrávalo stále mohutněji její splynutí s vůli Boží, že byla jediným: Staň se mi!

Bez této samoty nevidíme Pána, bez jejího ticha neslyšíme Pána a neumíme souzvučně zladit modlitbu a život, slova a skutky.

Maria patřila jen Bohu a v tom byl základ její čistoty. K žádnému tvorů nepřílnula. Její srdce zůstalo svobodné od nich. Proto čisté. A tak dokonale Boha viděla, protože jí žádný tvor nezacláněl Boha. Tak byla stále s ním, stále u něho, stále jeho! Ústa zachycovala vlnění srdce, ústa vydechovala čistou přítomnost velkého Boha. Proto s ním uměla mluvit. Duševně, krásně.

Někomu tvorové hlučí, že neslyší Božího hlasu. Jinému zpívají chvalo zpěv Boží velebnosti. Kdo se ponoří do Boha a ne do věcí i v nich Boha vidí. I v nich má srdce čisté a oprostěné, osvobozené od tvorů a místo, aby se dalo jimi oslepiti, strhuje je ke chvále Boží.

Srdce plné Boha je plným radosti. Radosti z Boha, z velikosti jeho, z dobroty jeho, z blízkosti jeho. Maria dovedla se radovati z Boha.

z jeho vůle, z jeho řízení i darů. Jak se dovedla radovati z daru největšího, z Ježíše Krista. Nedovedla udržeti pro sebe radost nad Vtělením a s chvátáním až na hory běží ke své přítelkyni rozdělit se s ní o svou radost.

Radost z blízkosti Boží, radost ze skutečnosti nesmírného Boha rozpiná křídla duše, rozširuje srdce a celý život proměňuje v klanění v duchu a v pravdě: *Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti cor meum!*

Radost víry a lásky ji naučila podávat Kristu všechny služby mateřské péče od Vtělení až k pohřbu. Klaněla se každým krokem své poslušné oběti, skryté, zdánlivě nepatrné. Ale jí nebylo nic nepatrným z toho, co mohla Kristu podat, Otci dát v něm. Všechno se jí proměnilo v životní klanění, takže v daném okamžiku velebí Kristovu moc, klaní se jí a prosí ho, aby učinil zázrak i v tak všední záležitosti, jakým byl nedostatek vína na svatbě.

Tomu nás učí Maria. Onomu Pavlovi: Radujte se Pánu vždycky! Ve všem vidět láskyplnou ruku Páně, i když jí hned bezprostředně nerozumíme. Lidé se nedovedou krásně, nezištně a bezelstně modlit, protože mají srdce zalité hořkostí z nedůvěry k Bohu, z neporozumění základního: láskyplnosti Boží vůle. Proto se neumějí modlit, protože se neumějí radovati. Protože jsou bez radosti, jsou cizí a vzdálení Bohu. I ve slovech.

Víra a láska nám teprve přibližují Boha, jak jest, v jeho dobrotě a sladkosti. Láska dává předchůf Boha, naplňuje duši jistotou tajuplné intimní Boží přítomnosti. Láska musí se projevit ve své skutečnosti, a skutečnost lásky je štěstí ze spojení s milovanou osobou. Nikdo není s námi blíže a bohatěji a životněji spojen než Bůh svou láskou. Z ní a v ní se musíme radovati ze všeho a ve všem. A to se duše neudrží a propuká ve volání: Nic než Tebe, než umřít či trpět, než trpět pro Tebe, protože je sladší okamžik v síních Hospodinových, než tisíce dnů ve stanech bezbožníků.

Umí se modlit, kdo umí věřit. Víra mu dává viděti za oponu nepochopitelných skutečností Božích i našich v našem životě.

Nikdo neměl hlubší víry než Maria Panna. Nikdo totiž tolik nevěřil jak Maria, tolik a tak nepochopitelných věcí: že Bůh má Syna, že se tento Syn vtělí v ní, Duchem svatým, že promění její oběť panenství v oběť mateřství, že je Bohem plačící dítě, osmahlý jinoch, odsuzovaný hlasatel nebeského království, vyvrhel národa a lidstva na kříži, zemřelý a pohřbený Kristus.

Proto se uměla klaněti v duchu a v pravdě proti všemu zdání, proti všem vnějším skutečnostem, proti všem ostatním lidem! Tak se uměla modlit a klanět se i pod křížem svého Syna i sebe samé. Maria pod křížem mlčela, protože se modlila, klaněla, neboť vírou rozuměla! Modlíme se rádi opění o viditelnou péči Boží, o péči příjemnou smyslům, jakoby zvětčujícím čas, protože štěstí jako by zastavovalo čas a dávalo před-



chuť a touhu věčného štěstí. Běda tomu, kdo uvěří tomuto šálení štěstí! Ale plnou a zvedající a proměňující modlitbou je modlitba v temnotách víry a zkoušek, kdy nerozumíme! Když se ale pustíme lidské, hmata-  
telně stvořené skutečnosti teprve se vrháme do hlubin Božích. Tam teprve poznáváme co je Bůh, co je v sobě. Ne pouze co je ve viditelných tvorech! Duše nesené vírou a láskou modlí se v Bohu. Teprve to je dokonalé klanění v duchu a v pravdě. Ne již Bohu v zrcadle a za matným sklem tvorů.

Modlitba ve víře opouští chudičkou i když oblažující jistotu sladkostí Páně. Temnota Boží nesmírnosti jest bohatším světlem než blikavé a čadivé světlo pozemských skutečností i duchovních skutečností naplněného srdce, rozjásaných a zapálených citů!

Ta modlitba je opravdu zbožnou, v duchu a v pravdě, která je výrazem oddanosti Bohu. Neb to jest ctnost zbožnosti, pohotové oddání se klanění Bohu, klanící se službě Boží. Kdo se takto odevzdal Bohu, ví, jak má k němu mluvit. Nezná ničeho a nechce ničeho než Boha. A kdyby ani mluvit nedovedl a stál němý před jeho velebností, jeho klaněním je toto oddání se Bohu! Jak služebnice Páně, která slouží oddaně ve všem, co Bůh žádá a sesílá. Jak spoluobčnice pod křížem, kde již jen stojí a mlčí. Oddanost nakonec ztrácí slova. Mlčí protože všechno dala, i slova!

Slabá a ubohá jsou lidská slova zvláště člověku, který prožil ve své oddanosti svou vlastní ubohost, ubohost svých činů a slov v nesmírnosti a velebnosti Páně. Jak jsme daleko od soběstačné a sebejisté mnohomluvnosti modlících se farizeů. Ne v mnohých slovech, ale v jediné oddanosti k Bohu, vírou a láskou sklánějící celou bytost před Bohem a projevem jeho, svatou vůlí Páně. Až takhle zmlkne člověk, přitáhne si Bůh duši k sobě jako si přitáhl Marii věřící, milující, pokornou a mlčenlivou, ale oddanou, naprosto a ve všem!

Mluv Pane, neboť naslouchá služebník Tvůj! Nebesa i země umlkají spolu a naslouchají svatým šepotům Páně v jeho sladkých důvěrnostech.

Msgre Karel Reban:

## *Kněz a laik*

### I.

Vyslovme ta dvě stručná slova a snad leckdo bude mítí pocit, že jsme vyslovili ne-li propast opaků, tedy aspoň hluboké rozdíly.

Ano, rozdíly zde jsou mezi knězem a laikem — ale poznáme, že na konec kněz i laik jsou bratřími v rodině Boží, že mají v jednom a témže Otci svůj původ, své určení i svůj konečný, společný a jednotný cíl.

Užaseme nad tím, jak moudře a láskyplně uspořádává Bůh všechno ve Svém království, jak podivuhodně se vzájemně vyvažují rozdíl i jednota.

Uvažovali jste, co jest asi podstatou křesťanství, toho křesťanství, které prožívá a hlásá katolická Církev?

Jdeme přímo k podstatě věci: ŽIVOT BOŽÍ V DUŠI — SKRZE KRISTA. Znovuzrození duše v Bohu, avšak — skrze Krista. Syn Boží Svým vtělením, Svým životem i Svou smrtí zjednal lidstvu přístup k Bohu — ne pouze jakýsi vnější nebo pouze v mravním smyslu slova přístup, nýbrž takový stav duše, ve kterém přirozenost lidská jest očištěna a umocněna účastí na přirozenosti Boží. Toho by nebylo bez Krista, PROSTŘEDNÍKA mezi Otcem a námi. Duše musí se dostat do styku s Kristem, do takového styku, že z Krista v ni přechází onen život, o němž řekl sám: Já jsem přišel, aby život měly a měly hojnost (Jan 10, 10) Je to jakési přivtělení — inkorporace — jedince na Ježíše Krista, vštípení na Kmen, kterým jest Ježíš. Přivtělení: rázem se v myslí ozývá svatopavelská představa Církve: Ta jest jeho (Kristovým) Tělem, plností Toho, jenž všechno vším naplňuje (Ef 1, 23). Nám je dáno žítí v plnosti a skvělosti pravdy o Církvi, tajemném Těle Kristově: Když promluvila nejvyšší autorita, když Pius XII. ex professo do důsledků projednává tuto ideu Církve ve své proslulé encyklice *Corporis Christi* mystici, potom můžeme a musíme myslet, soudit a žít v dimensích a všech vlastnostech této představy. A je nepochybně, že v organismu těla je rozmanitost a spolu celková jednota: kolik tu úďů se speciálními účely, ale souhrn a výsledek rozmanitosti je jednota, dobro celku organického tak podivuhodného ve svém rozrůznění i v konečném splynutí částí v živoucí a dokonalý celek. Stejný zákon platí v Církvi, Těle Kristově: růzností k dobru všech, celku, k dosažení cíle nejvyššího.

Po jakých cestách dostáváme se my k milosti Boží, k onomu zapojení a začlenění v Krista? — Jako Mne poslal Otec, tak i Já posílám vás (Jan 20, 21). I KRISTUS USTANOVLIL MEZI SEBOU A MEZI DUŠEMI — PROSTŘEDNÍKY. Mohl prostě zařídit věc tak, že na moji prosbu: »Pane, řiď mne cestou spásy« — bezprostředně sám by zasáhl a uvedl tam, kde mne chce mít. Na moji prosbu: »Odpusť mi moje viny« — mohl v zápětí v duši vlévat milost odpuštění a duchovního zmrtvýchvstání nebo zdokonalení. Theoreticky taková možnost existuje. Ale fakticky říká Kristus: »Jdi a ukaž se knězi...« A knězi říká: »Pasiž ovečky Mé...« Hle — objevuje se kněz jako prostředník mezi Bohem a lidmi. Ať komu libo či nic — toto prostřednictví je vůlí Kristovou, je zákonem a skutečností v Církvi. Ano, v mimořádných poměrech stačí úkon dokonalé litości k odpuštění jakýchkoli hříchů — ale Církev, které Kristus dal moc: Cokoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážete na zemi, bude rozvázáno i na nebi (Mat. 18, 18), žádá po takovém, aby jakmile mu to je možno, se vyznal ze hříchů, jichž odpuštění se mu

dostalo od Boha, ve svátosti pokání. Ani si nesmíme myslet, že máme jakési právo osobního sebeurčení, kudy a kterak chceme jít k Bohu: Ano — do jisté míry je tu osobní svoboda — ale má své hranice: Neuposlechneli však ani Církve, budiž tobě jako pohan a celník (Mat. 18, 17).

Kristus, Učitel, Obětník a Velekněz, Pastýř duší, dává nám Svou pravdu, milost a ochranu i vedení duše prostřednictvím Svých kněží. Jim, a pouze jim odevzdal tuto Svou trojí moc, která je mocí lásky. Není tím sice zcela vyloučen bezprostřední vliv Boží na duši — ale normální cesta vede od Krista kněžstvím, kněžstvím v jeho rozmanitém hierarchickém odstupňování, kde nástupci apoštolů jsou biskupové, kteří ke službě duším svěřují část svého poslání i své nadpřirozené moci kněžím, po případě nositelům jáhenství, podjáhenství a nižších svěcení. Skutečností jest a zůstává, že v Církvi Kristově nadpřirozené spojení duší s Bohem se děje prostřednictvím kněží. V tom jejich privilegium, velikost, požehnání — ale také závazek, odpovědnost i břímě kříže. Oběť Nového Zákona — Mše sv. — svátosti všechny, svátostiny, svěcení a žehnání, moc nad zlým duchem — to vše je Kristem samotným svěřeno do rukou kněžských. Pouze křest, protože běží o nezbytnou podmínku k věčnému životu, smí býti platně udílen kýmkoliv — ovšem při zachování určitých výhrad — a dále svátost manželství, v níž udilovateli jsou vzájemně sami snoubenci a kněz je pouze slavnostním svědkem jejich manželského souhlasu — pouze tyto dvě svátosti nejsou vázány na zprostředkování kněžské. Není pochyby, že Bůh dokonale vystihl podstatu věci, když ustanovil řád, aby všechna milost vycházela z Krista-Prostředníka v Jeho Církvi, a to rukama k tomu zvláště posvěcených služebníků a lidských prostředníků-kněží. To je důvod rozhodující, proč nejen v duchu víry, nýbrž i s úctou, láskou a vděčností přijímáme tento klíčový dar Kristův, svátostné kněžství.

Mohli bychom mimo to poukázat i na to, že se tak děje v plné shodě s duchově tělesnou bytostí člověka, jestliže neviditelné a nadpřirozené statky přicházejí k němu pod viditelnými znameními a prostřednictvím lidí: kněžím se dostává vyznamenání a přednosti před laiky, by byli zcela zvláštními, k tomu účelu Bohu vyhrazenými a nezrušitelně posvěcenými konateli úkonů nejsvětějších a tím zprostředkovali milost ostatním. Mohli bychom i na to poukázati, že je přiměřeno, by člověk opět prostřednictvím člověka byl k Bohu veden, což se shoduje zvláště s faktem, že náboženství je společnou věcí lidstva vůči Bohu, nikoli pouze individuální a soukromou některých jedinců.

Bůh, který kněžím svěřil zdroje posvěcení a dal jim poslání, by byli pohotově k Jeho výlučné službě a ke službě duší, neponechal ostatní duše prázdné. Každá duše, která je s Ním spojena vírou, milostí a láskou, má do sebe cosi, čím je Bohu zasvěcena, posvěcena Jeho odleskem, ale čím také je s to jiné bytosti, lidí, věci, děje Bohu zasvěcovati a je paprsky milosti posvěcovati. Nezrušitelně trvá rozdíl mezi svátostným kněžstvem

v Církvi a mezi kněžími. Nic nemění na věci ani to, že mezi laiky se vyskytovali a snad vyskytují jedinci mimořádně od Boha omilostnění a obdaření nadpřirozenými dary, jež se podivuhodně uplatňují v životě Církve t. zv. charismatikové: i ti jsou odkázáni na kněze. Katolické kněžství jest instituce skutečně daná Bohem, Bůh jí propůjčuje její obsah a meze jejích práv i povinností vytýčil ne pouze jakýmsi zvykovým anebo smluveným lidským právem, nýbrž božským právem. Opakujeme však: nicméně laici nevycházejí naprázdno — i oni z dobroty Boží mají do sebe cosi kněžského.

Vraťme se k faktu: Křesťan se začleňuje křtem v Krista, roste v tomto zapojení i jinými svátostmi. Když sv. Petr se dívá na toto spojení věřících s Kristem, derou se mu na rty slova: „Vy však jste »pokolení vyvolené«, »kněžstvo královské«, »národ svatý«, lid, který patří Bohu, abyste zvěstovali vznešené vlastnosti Toho, jenž z temnoty vás povolal k svému podivuhodnému světlu. Kdysi jste nebyli »lid« (Boží), nyní však jste »lid Boží«, byli jste »bez milosrdenství«, nyní však »jste došli milosrdenství« (1. Petr 2, 9-10). — Bezpočtůkráte naši theologové vníkali ve smysl těchto slov jež ostatně ze značné, části si sv. Petr vypůjčil ze Starého Zákona — hlavně z proroků: Jak jim rozumět? Nutno je brátí doslova či volněji? Někteří se ztráceli v hyperkritice, jiní je napořád opakovali o našich laicích. Co tedy? — Jdeme za hlasem velmi vážných theologů, stavíme se na stanovisko papežů, kteří se tohoto místa dovolávali — naposledy a to má do sebe mimořádnou autoritu — Pius XII. v encyklice *Corporis Christi* mystici, tedy právě tam, kde *ex offio* musil se otázkou zabývat a řešit ji bez excesů nahoru či dolů. Nuže?

Skutečně zde slovy sv. Petra mluví sám Duch Svatý o t. zv. obecném kněžství, jež jest údělem i laiků, stojí-li v nadpřirozeném řádu, kam byli pojati křtem. Mocí tohoto spojení s Kristem smí každý laik — samozřejmě za určitých předpokladů — platně udíleti svátosti křtu a manželství, protože jsou nutny ke spáse individuelní i ke společnému dobru posvěceného lidu Božího. Mocí tohoto kněžství má věřící laik podíl na přímlovách a na smíru a dostiučinění, které jménem tvorstva Otcí přináší Kristus Velekněz. Modlí-li se a trpí-li ve jménu Ježíšově a je-li zároveň ve víře a v lásce, potom tyto úkony laikovy se stávají úkony kněžskými: toť ono kněžské, jež má i laik do sebe, čím může velmi široké pole života posvěcovati, zabíratí pro Boha a přetvářeti na Boží království.

Není však toto obecné kněžství půdou, ze které roste kněžství svátostné. Ten, komu se dostalo kněžského svěcení, nedostal moci kněžské tak, že by jej byla obec věřících, lid, učinili svým zástupcem před Bohem. Nikoliv — obecné kněžství nestačí na vše, nemůže ze sebe vydati více než kolik o tom praví víra, a svátostné kněžství má své zdroje ne mezi lidmi, nýbrž v Kristu a tím v Bohu samém. Jinak řečeno: existuje podstatný rozdíl mezi kněžstvím svátostným a kněžstvím laiků.

## II.

Z nejasných predstáv a z neptesných slov musí laici se probrat k určitým pojmom: budú jim zdrojem veľkých duchovných radostí, podnetu mnohostranných. — V duchu doby akcentujúcej sociálnosť, pospolitosť celku, pozorujeme v Cirkvi lid Boží.

Cirkev je život — život Boží v nás. Proto žít musí duše všechny, jednotlivé i seskupené v různých přirozených strukturách, na př. v rodině, nebo v uměle vytvořených, v obci, v kraji, ve společenské vrstvě atd. Všichni věřící musí žít životem svým a zároveň životem duchovní jednoty, celku v Cirkvi. Cirkev není společnost atomisovaná. Kristu tane toto na mysli: mluví o Sobě a nazývá se kamenem úhelným (Mat. 21, 42; Mar. 12, 10; Luk. 20, 17). Není to však mrtvý kámen, nýbrž opět podle sv. Petra kámen živý: a živými kameny musí být Kristovi věřící:

K němu přistupující jako k živému kameni v duchovní dům, ve svaté kněžstvo, abyste přinášeli duchovní oběti Bohu příjemné skrze Ježíše Krista (1 Petr, 2, 5).

I Cirkev má svůj lid. Samo kanonické právo rozumí farností sua peculiaris ecclesia cum populo determinato est assignanda — Kostel, kolem něhož je lid v určitých hranicích (can. 216 § 1).

Mnohem výrazněji říká tento zákon života v duších proslulé místo Ef. 4, 12-16, které je východiskem a základem pojetí Cirkve jako Těla Kristova, ideálem toho, jaký život má být ve farnosti, v diecési v celé Cirkvi:

On také jedny ustanovil apoštoly, jiné proroky, jiné hlasateli evangelia, jiné pastýři a učitelé, aby vzdělávali věřící v díle služby k vybudování těla Kristova (aedificatio Corporis Christi), až bychom se všichni sešli v jednotu víry a poznání Syna Božího a vyspěli v dokonalého muže a dosáhli duchovním vzrůstem míry plnosti Kristovy; abychom už nebyli jako nedospělé děti, které se nechávají každým větrem učení, majícího svůj původ v lidském podvodu a vychytralosti, zmítati a hnáti do služeb bludu, nýbrž abychom vyznávající pravdu, v lásce ve všem vzrůstali v Něho, v Krista, jenž je hlavou. Z Něho celé tělo — jsouc spojováno a vázáno jednotlivými klouby, z nichž každý koná svou službu podle síly jednotlivým údům propůjčené — vzrůstá a upevňuje se v lásce.

Tot ideál, k němuž máme stále ještě značně daleko. Meditujme nad ním, studujme jej a uvádějme v čin. — Velkolepá vise Cirkve jakožto těla Kristova má sílu inspirační a akční. Říká nám, že nejmenší buňka v těle Kristově, nejnepatrnější laik, muž, žena, dítě, nejsou bez významu. Ano: PAMATUJME NA SVOU ODPOVĚDNOST: je v naší moci, bude-li

Tělo Kristovo, v než tajemně srůstáme, krásnější či bědnější — podle míry naší osobní, duchovní, mravní a výkonné zdatnosti či chabosti, horlivosti a věrnosti či nedbalosti a zpronevěry. (Tedy: ctnost i hřích mají své sociální důsledky). Již 1 Kor. 12, 27 a 26 psal Apoštol:

Vy však jste tělo Kristovo a každý jednotlivec jeho úd... A trpí-li jeden úd, trpí spolu s ním všechny údy; dochází-li slávy jeden úd, radují se spolu s ním všechny údy...

Ne, nesmíte si, laici, myslet, že v Církvi jste pouze předmětem naší kněžské, duchovněpastýřské péče: každý z vás jest také jejím podmětem, nositelem, každý z vás jest živým orgánem v celkovém organismu s povinností růst tak, aby co nejkrásněji rostl celek. Ve vnějších hranicích právních u farnosti, spolku, skupiny atd., vané Duch Boží a tím je život. My kněží nejsme tu proto, abychom konservovali tradiční, po otcích zděděné náboženské zvyky, nýbrž abychom podněcovali život všech z Krista a ke Kristu, aby se všichni sešli v plnosti síly a krásy Kristovy, při čemž tuto sociální pastorační, t. j. práci na duchovním růstu celku, vykonává nejen kněz, nýbrž i všichni laici, tedy také Ty, Ty, Vy všichni, kolik je Vás po osadách, v celých diecésích... (Pokračování).

Konrád Pepler O. P.:

### *První milosti mistra*

Období »živé činnosti«, označené Rollem v INCENDIUM AMORIS<sup>1</sup> za očištnou cestu k »nejsladšímu klidu«, minulo a temná noc smyslů vede duši k bezpečnějšímu životu v Kristu. Poustevník dokonale věděl o těžkostech prvního období a o pokroku, který zbožný člověk musí učiniti, aby dosáhl této blaženosti. U některých je pokrok rychlý a často doprovázen zvláštními milostmi Božími.

Ti, kteří jsou od počátku určeni k svatosti, zříkají se na počátku svého obrácení hříchů a světských marnivostí z bázně Boží a potom podrobují tělo přísné kajičnosti; později mnoho získávají, dávajíce lásce Kristově přednost přede vším jiným a pocíťující rozkoš nebeské útěchy v odevzdanosti duše. A tak pokračují od stupně k stupni a prospívají v duchovních ctnostech; konečně pak, očištění milostí, dosáhnou dokonalosti srdce, slov i skutků.<sup>2</sup>

On sám prošel obyčejnými úseky této cesty za tři nebo čtyři léta a bude dobře, vzpomenouti tu jeho vlastními slovy několika podrobností způsobu, jakým Bůh vedl jeho duši. Každý člověk dosáhne této druhé části křesťanského života jinak, podle zvláštních úradků Božích a podle

<sup>1</sup> Kap. 18, Misynův překlad, vydaný Comperem, str. 83-84.

<sup>2</sup> Incendium Amoris, kap. 28, str. 119.

své povahy; ale příklad, který tu máme před sebou, ukáže, jak Bůh pracuje s těmi, kteří jsou »určení k svatosti«.

Než se mu naskytla příležitost vstoupiti plně na tuto novou cestu, žil již několik let jako poustevník. Bůh dopustil, aby byl v samotě své cely pokoušen krátkým a velmi ostrým útokem na svou cudnost. Pokoušení se poněkud podobalo pokušení uvězněného sv. Tomáše Akvinského, až na to, že žena v případě Rolleové byla pouhým přeludem někoho, koho miloval, než se stal poustevníkem. Výsledek vítězství se také poněkud podobal vítězství sv. Tomáše; ve zvláštním zjevení mu byla propůjčena andělská čistota. V jeho duši zřejmě pracoval dar síly a v důsledku vítězství žil v něm duch velmi citlivé a úsilné oddanosti Svatému Jménu. To mohlo býti podníceno jeho františkánskými známostmi v Oxfordu, ale projevilo se to jako zvláštní pramen milosti v okamžiku jeho vítězství.<sup>3</sup> Zdá se, že zážitek byl téměř tak mocný a trvalý jako Tomášův, když byl obklopen anděly.

Potom se mu otevřela brána nebes. »Od změny mého života a mé duše k otevření nebeské brány uplynuly tři a tři čtvrtě roku« (INCENDIUM, kap. 15, str. 70). Účinkem tohoto neobyčejného otevření dveří bylo zjevení se Boží Tváře poněkud novým způsobem; a od toho dne měl rok klidu, vychutnávaje sladkost Jména a nazíraje Tvář dveřmi, které zůstaly otevřeny. To byla doba utišení jeho prudké povahy a zvětšení jeho touhy po Bohu, »takže, když se Tvář ukázala, srdce mohlo pozorovati a viděti, jak se může utíkat ku své Lásce a stále po ní toužiti«.

Po roce přijal Rolle zvláštní milost, kterou se odlišuje mezi mystiky: žár v prsou, jak tělesný, tak duchovní. Přišel na něj náhle, když seděl — rozjímaje — v kapli a zůstal v něm určitým způsobem až do smrti. Po dalších devíti či desíti měsících přijal mimo to zážitek nebeského zpěvu, který též zůstal v něm:

Zatím, co jsem v noci, před večerí, seděl v kapli a podle možnosti zpíval žalmy, zaslechl jsem nad sebou hluk jakoby čtoucích nebo spíše zpívajících. Když jsem, modle se úplně zaníceně, pohlédl k nebi, pocítil jsem náhle — nevím jak — v sobě zvuk zpěvu (str. 71).

To nebyl vnější fyzický zvuk: jeho mysl byla proměněna v stálý zpěv a před svým Tvůrcem propukala v radostnou píseň, avšak nikoliv tak, že by byla slyšitelnou jiným uším. A skutečně, popis jeho vlastního stavu našel vhodný moderní protějšek v popisu sestry Alžběty od Nejsvětější Trojice, která popsala své zvláštní nadání pod názvem LAUS GLORIAE: »Chvála Slávy« je mlčící duše, lyra pod dotykem svatého Ducha, od něhož může přijímati božské souzvučky... V nebi slávy nepřestávají svatí volati »Svatý, Svatý, Svatý...« V nebi její duše začíná nyní »Chvála Slávy« úkol, který jí zůstane po celou věčnost. Její zpěv je nepřetržitý... (Uvedeno v Duchovní zásadě sestry Alžběty, str. 100).

<sup>3</sup> Srov. Richard Rolle of Hampole, vyd. C. Horstman, sv. 1. str. 191.

Tato příhoda moderní Karmelitky se podivuhodně shoduje s Rolleovým vyprávěním o nebeském zpěvu. Ona jistě měla zvláštní mystický zážitek, ale ten byl v zásadě sdružen se soustavou milosti, jak ji prožíval a rozuměl on. Ačkoliv Rolle popisuje, co cítil a slyšel, smyslovými výrazy, je nesporné, že to, co se snaží vyjádřit, je nad takovými hmotnými věcmi. Později rozlišuje dva druhy uchvácení nebo vytržení; první osvobozuje duši od smyslů tak, že »plně pociťuje nicotnost těla«, což se může přihodit stejně světcí, jako hříšníkovi; a druhý je »pozdvížení duše k Bohu rozjímáním«, což jest údělem skutečně milujícího (kniha 2, kap. 7, str. 161-2). Tento druhý způsob vytržení ponechává duši vládu nade všemi tělesnými schopnostmi; to jí potom umožňuje mít pocity, jako na př. tělesného žáru a zvuku, které jsou v hloubi duše sdruženy se skutečným duchovním zážitkem bez roztržitosti nebo vyrušování.

Abychom mohli posoudit povahu a hloubku tohoto mystického zážitku, musíme se, ve věci podstaty proroctví a vidění, obrátit na sv. Tomáše, poněvadž andělský učitel tvrdí, že čistý projev Božské pravdy v rozjímání je skutečně nad proroctvím bez jakéhokoliv citového protějšku. Nepřipouští, že má protějšek v představě nebo ve vnějších smyslech, je něco jiného, než zmenšení čistoty tohoto mystického poznání. (II-II, 174, 2). Humanista to těžce přijme, ale sv. Tomáš chtěl pouze zdůraznit, že smyslové věci v této souvislosti a v tomto životě jsou k používání, k určitému praktickému účelu, ne k lidskému zdokonalování, jako takovému. Později, v nebi nastane výlev vůle, přetvořené nazíráním, do nižších sil a též do těla (II-II, 175, 4 ad 1), poněvadž člověk může dosáhnouti své plné celosti až po vzkříšení. Proto prohlašuje, že chce-li se vnitřní rozjímání vyjádřit obraznými nebo smyslovými výrazy, mají být též přítomny, poněvadž užitečnost zážitku se spojením obou zvýší.

Má-li být nadpřirozená pravda zjevena prostřednictvím tělesných představ, ten, kdo má obé — totiž rozumové poznání i pomyslné vidění — je větším prorokem, než ten, kdo má pouze jedno, poněvadž jeho proroctví je dokonalejší. (II-II, 174, 2 ad 1).

V tomto smyslu jsme mohli pozorovati dvojí povahu zážitku Richarda Rolleho, daného mu jako učiteli a mistru modlitby. Vjemy žáru a zvuku mu osvícením nebyly dány jako část vlastního zdokonalení v modlitbě, nýbrž, aby k ní silou zážitku vedl jiné. On sám zdůrazňuje, že vnitřní vytržení ducha, které může být přirovnáno k »rozumovému poznání« sv. Tomáše, je jediná důležitá věc, potvrzující »krásu vnitřního života v milující duši« a vytrhující ho »k výši rozjímání a souzvuku s andělskou chválou« (INCENDIUM, I, kap. 15, str. 73). V tom se shoduje se všemi velkými světcí, kteří dosáhli pravých výšin rozjímání a jeho vnější pocity musí být pojímány pouze jako prostředky, užitečné k pochopení, co je míněno láskou a chválou v jejich plnosti, nebo prostředky, jak vyprávěti jiným lidem o těchto skrytých pokladech.



Bavíce se touto vnější stránkou počátečních zážitku Richarda Rolleho. nepoukázali jsme na to, že v tom zvláštním ohledu je vzorem, hodným následování. Každý člověk má svou vlastní milost, odpovídající jeho osobnosti. Milost není hmota, ani duchovní podstata, vycházející z Boha do ulic a rad duší, podobných prázdným nádobám, potřebujících něčeho k naplnění. Kristus svou smrtí zajisté zasloužil milost všem lidem a Církev uchovává ve svém pokladu tyto nekonečné zásluhy, aby je svěřovala těm, které Bůh vyvolil a k jich přijetí připravil. Ale příliš smyslové přijetí milosti by nás mohlo vésti k očekávání, že cesta k svatosti je u každého člověka úplně stejná, jako, kdybychom, naplnivše sto sudů, mohli očekávat, že otočením všech čepů vyteče tekutina stejným způsobem. Milost je stav, který má každá duše svým vlastním způsobem. právě tak, jako znalost jedné a téže věci bude u různých lidí mít různý stupeň a odstín. A čím větší milost, tím jedinečněji přichází; neboť dva bohoslovci, kteří se zcela věnovali studiu těchže velkých věroučných pravd, o kterých se shodli, vyjádří je mnohem odlišněji a pestřeji, než dva seminaristé, kteří jedva ztrávili základy vědy biblických textů. Proto se první období duchovního života různých lidí sobě navzájem více podobají, než pozdější. Zřejměji se v životech světců i hříšníků rýsuje očistná cesta; cesty osvícení a sjednocení se v každém člověku projevují víc a více »odlišněji«.

Tato skutečnost »rozlišnosti darů« musí být vryta v duši při čtení životopisu kteréhokoli světce, zvláště však při čtení osobních a poněkud svéživotopisných spisů svatých mužů a žen o duchovním životě. Základní pravda musí být vyhledávána z osobních projevů. Čtenář nikdy nesmí být sveden na scestí stále rostoucí přímosti vůči Bohu. Často se stává, že se člověk chce přizpůsobiti někomu, koho poznal nebo o něm četl — někomu, kdo byl zřejmě jedním z Božích miláčků; a nedbaje častých varování, chce činiti to, co myslí, že by byl v podobných okolnostech činil jeho hrdina, modle se, jak si myslí, že se modlil jeho hrdina, touže po těchže zvláštních milostech, kterých se dostalo jeho hrdinovi. Ale hrdina byl ovšem v přímém spojení s Bohem, takže je nemožno ho skutečně následovat, vyjma ve smyslu zapomení na vše okolní a ve smyslu přímějšího styku s Bohem. Tak jsou nám světcí dávání za vzor ne tolik, abychom je napodobovali, ale abychom viděli, jak Bůh v nich pracoval podle jejich vlastní povahy a abychom se více naučili o zázračných cestách božské milosti v lidské duši. To je, jak se můžeme domnívat, Rolleho učení.

Skutečné, rozličné dary jsou přichystány milovníkům Boha: někteří jsou vybráni k práci, jiní, aby vyučovali, někteří k lásce. Nicméně všechno svaté touží po jedné věci a spěje za jedním životem, avšak rozličnými cestami; neboť každý vyvolený jde do království blaženosti cestou ctnosti, ve které je nejběhlejší. (INCENDIUM, II, 6, str. 153.)

Je nutné zdržeti se u těchto věcí, na začátku nazírání, neboť se tím

— jak jsme již vysvětlili — ozřejmí rozličnost cest Božích; mnoha duším dává Bůh zvláštní pomoc, aby je upevnil na pravé cestě. Ale často se stává, že zbožný křesťan, který nikdy neměl zážitků tohoto druhu, prodlévá v tomto druhém období, aniž by vůbec věděl, že k němu dospěl. Ten, kdo věřil od počátku, neměl prudkou reakci na cesty Boží, ale co nejpečlivěji sledoval světlo víry, které přijal, prošel očišťováními, dopuštěnými božskou vůlí, v pravém duchu spojení s Křížem a dívaje se na sebe stále jako na pokorného začátečníka, bude se ve skutečnosti těšiti zvláštnímu spojení s Kristem nebo bude prosebníkem pokoje, což je významným znakem mistrovské duše. Nemusí se znepokojovali, nenacházejí žádnou z mimořádných milostí, o kterých četl nebo slyšel v životech jiných.

Bůh současně uděluje na začátku zvláštních období vývoje často tyto mimořádné milosti ne jako odměny za ušlechtilou spolupráci s jeho vůlí, ani jako křesťanskému životu nezbytně nutné, ale výhradně k povzbuzení a vedení duše k vyšším touhám a větším výšinám spojení. Zjevení, symbolické sny, neklamné »shody«, zvláštní pocity nebo útechy při modlitbě nejsou nezbytná znamení svatosti, ačkoliv, jako v případě zjevení sv. Bernardety, jsou znaky vyvolení Bohem k svatosti. Někdo může na počátku tohoto druhého období slyšeti Boží hlas mluvící k němu, může viděti postavu Ukřižovaného, hýbati a nakláněti se k němu, může býti zázračně osvícen tak, že vidí vztah všech věcí k Boží lásce, může míti úplné zjevení nebeských rozkoší nebo sen o některém svatém nebo dokonce o samém našem Pánu; tyto zážitky, jsou-li pravé, nejsou skutečností, nýbrž jen sladkým laskáním milujícího Boha, ukazujícího svou lásku, aby získal duši. Jsou začátky, laskáním k vstupu. Podobají se Gloria a zjevení se andělů pastýřům anebo hvězdě zjevivší se králům, aby je uvedla ke Kristu Pánu. Nesmí se jim přikládati vážnosti; jsou téměř všední. S počátku se zdají nesmírně důležité, ale brzy mizí, nejsou než sladkými vzpomínkami k zachování spokojenosti duše v dobách, prodlužovaných opuštěností. Zůstal-li Richardovi žár a zpěv, bylo to velkou výjimkou.

Podobnost mezi tímto obdobím druhého obrácení a osvícení a životem apoštolů od Velikonoc po Nanebevstoupení je jasně načrtnuta otcem Garriou Lagrangem v »Třech cestách duchovního života«. Zakládaje podobnost na Rozmluvě sv. Kateřiny ukazuje, jak se náš Pán zjevoval po Vzkříšení, aby je uvedl na novou cestu, aby je utěšil a osvětil. Byl to pouze začátek jejich apoštolského života a projevy byly vyhraněné, ale trvaly pouze čtyřicet dní. A přece můžeme vyličiti pozdější život úplného zaujetí pro Boha, vyjádřeného dvěma učedníky, kteří šli do Emaus. »A jejich oči se otevřely a oni ho poznali.« Je nepravděpodobné, že by ty oči, jejich duchovní zrak, se opět někdy zavřel; je nepravděpodobné, že na něho někdy přestali mysliti a poznávati ho. Avšak od Letnic stále léta plynula a nikdy již se tak neprojevil. Soužili se a znepokojovali jeho ne-

přítomnosti? Jejich oči byly otevřeny a oni poznali; poznali, že byl přítomen v duši, že nebylo potřebné vnější zjevení na cestě do Emaus, zasednutí k večeři, lámání chleba. »Zmizel jejich očím.« Zůstal s nimi důvěrněji, než kdykoliv před tím a nikdy je neopustil. Mohli by říci, co opakoval Richard Rolle o mnoho století později, že jejich srdce hořela v nich v jeho společnosti. Ale vnitřní skutečnost tohoto zapáleného srdce nezmizela nikdy, ačkoliv pocit se ztratil, když on zmizel. Proto dobrý křesťan, kterému se poštěstilo, že na začátku této nové cesty osvětlení přijal nějakou mimořádnou milost, nemusí ji považovat za nezbytnou k svému životu. To byl pouze počátek. Může jíti mnoho let bez jakékoliv další vnější Boží odpovědi. Je zvláštní, že toto období se často více vyznačuje zdánlivou ztrátou Boha, než jakýmikoli útechami nebo zážitky.

Jako, stojíce ve tmě, nic nevidíme, tak v rozjímání, které neviditelně povznáší duši, nevidíme žádné viditelné světlo. Kristus též utajuje své místo odpočinku a přece k nám mluví z oblačného sloupu. (Zlepšení života, kap. 12, Misyn-Comper, str. 239.)

---

## Z E S Í T Ě

---

### Hnutí biblické a liturgické

Mluví tu jen o těchto dvou, protože jak jsou nutná, tak jsou ještě stále u nás v plenkách. Hnutí biblické není ničím jiným než připomenutím katolíkům, že v Písmu svatém mluví Bůh sám bezprostředně. Čtíme Písmo svaté. Hlavně Nový Zákon. Vyšla již tři česká vydání Pisma svatého Nového Zákona. Mnoho lidí si Písmo svaté koupilo, ale když se tážete v různých anketách, kolik lidí je opravdu denně čte, setkáváme se stále s mizivým procentem. Tak proč jste si to vlastně kupovali? Pro dekoraci, anebo abyste vůbec něco koupili?

V Novém Zákoně mluví Ježíš. Mluví tu k nám jeho vlastní slova, mluví tu k nám bezprostředně jeho svaté činy. Čtíme hodně duchovní knihy. Těch se hodně prodá a jsou hodně čteny. Ale tu je kniha knih. Tu je slovo Boží. Tak se dívej na Písmo a sáhneš po něm tak, že nebudeš moci být jednoho dne bez něho. Vydáme před vánocemi nový překlad, ovšem v omezeném počtu, abychom »nekonkurovali« dosavadním vydáním. Pořídil jej P. Dr Pavel Škrabal z řeckého originálu podle přání sv. Otce z minulého roku.

Kdekoliv se scházejí v Bohu naši katolíci, měli by začít hned po modlitbě Písmem svatým, přečtením úryvku Pisma svatého a meditací nad ním. Duch Ježíše Krista nás musí proniknouti, přetvořiti, zapáliti. A právě zde, v Písmu svatém k nám mluví Ježíš tak naléhavě. Když se poctivě

zamyslíme nad skutečností, že tu k nám mluví sám Kristus, že nám tu podává pravdu, život, světlo a cestu, budeme čísti Písmo svaté dychtivě a se zbožnou úctou . . .

Hned vedle toho stavím hnutí liturgické. Abychom se scházeli ve svaté liturgii jako děti jedné rodiny, rodiny dětí Božích, abychom spolu prožívali Oběť Kristovu, abychom s ní spojovali svůj život, svůj všední den. Až dosud jsou lidé trpnými účastníky svaté liturgie. Spíše ji jen nechávají přejít přes sebe. Proto se hledí nějak zaměstnat při mši svaté, proto aspoň odříkávají růženc a jsou roztrpčeni na kněze, když nahlas slouží a je »vyrušuje« z jejich »růženečku«, jak mně jednou bylo vytýkáno . . .

Je třeba kázat o mši svaté, o aktivní účasti na ní, učiti poznávati lid encykliku o liturgii, probrat ji v katechesích a v katechetických kázáních, zařadit do kursů a besídek pro mládež. Soustavně poučovati lidi o mši svaté a vykládati ji. Učme lidi sborové recitované mši svaté, hlavně za pomoci mládeže. Tak se lidé sžijí s Církví, s celou Církví, poznají své společenství v ní, se všemi, svou sounáležitost se všemi ostatními, svou povinnost k ostatním. Povinnost sociální, povinnost apoštolátní.

Tak naučíme lidi živému styku s živým Kristem, žijícím ve svátosti oltářní a dávající se nám za pokrm života, našeho konkrétního života, našeho zápasu o Boha, našeho zápasu s porušenou přirozeností, s našimi chybami, s našimi náklonnostmi.

Nemá-li se křesťanství dále odcizovati životu a lidé křesťanství ve svém životě, je třeba naučiti je zasazovati celý život do tohoto středu křesťanského života, totiž do živého Krista, který se právě zde podává živý za pokrm života, skutečného života, konkrétního života.

Obojí hnutí je nesmírně důležité k tomu, aby se křesťané sžili celou bytostí s Kristem, svým středem, aby jej vnesli do svého skutečného života. Aby byl učiněn konec onomu rozdělení, rozeklání života mnohých křesťanů, že jedním životem citové zbožnosti žijí v kostele a pohanského přisátí se k zemi mimo kostel. To vede k úplnému zesvětštění a odkřesťanění života, protože onou povrchní zbožností bez kontaktu s živým Kristem celého života se křesťanství stále sesouvalo jen v cit pobožnosti, hledající v náboženství útěchu v pozemských svizelích a pojištění proti pozemským svizelům.

Braitó

## **Zdaž jsou všichni proroky?**

Je docela přirozené, že se každému zdá nejdůležitější a nejpotřebnější to, co sám dělá. To by nebylo samo o sobě ani nic divného ani nic zlého nebo nezdravého. To jsme všichni zažili v mladých letech, jak každý profesor, i když to byl třeba profesor semitských řečí, tvrdil, že jeho předmět je nejdůležitější pro spasení, pro Církev a pro kněžské povolání.

Zlé by to začalo býti oním okamžikem, kterým by někdo pokládal svou

práci za výlučně spásonosnou a pohrdal pracemi druhými, odtahoval lidi od druhých a přitahoval je jenom k sobě, kaceřoval všechny ostatní jako nebezpečné Církvi svaté. Kdyby hledal u všech ostatních chyby skutečné nebo zdánlivé, aby pak se smrtelnou vážností lapał přímo po možnostech přichytiti dělníky na jiném poli při nějaké chybě, nepřesném slově a podobně. Tím trpí na příklad nesmírně oni souběžníci staroříšští, kteří se tak rádi chtějí přihřívati na slávě velkého Josefa Floriána a hledají svou velikost v tom, že nemají nic společného s oněmi ubožáky a polokacíři ostatními.

Ale i u ostatních katolických dnešních hnutí u nás je podobné nebezpečí. Nebezpečí, které se stává stále pronikavější a bolestnější pro lidi stojící opodál a pro ty, kteří s poctivostí a s nejlepší dobrou vůlí pracují na tom úseku, který vidí, že jim je dán a uložen nebo svěřen nebo k němuž cítí schopnosti.

Máme u nás hnutí katolické akce, hnutí vzdělávací a bojující proti náboženské nevědomosti, pak je tu hnutí liturgické, hnutí biblické, hnutí soustředěné intenzivní modlitby a shromažďování lidí modlících se, hnutí studentské, hnutí mládeže, hnutí obrody duchovního zpěvu a duchovní hudby, hnutí zabírající krásná umění, především literaturu, hnutí misijní a kdo ví ještě jaká hnutí. Jsou to všechno jistě velmi dobré a užitečné věci. Ale bylo by to hotovým neštěstím, které otravuje život katolický u nás a život pracovníků v oněch různých hnutích, kdyby se pokračovalo ve skupinkaření těchto různých hnutí. Jistě je všechny potřebujeme. Jsou všechna nesmírně nutná. Ani jedno nemůžeme vyloučiti z ušlechtilého soupeření a závodění katolického života u nás a katolického hnutí vůbec.

Všetchna ta hnutí jsou užitečná, dobrá a potřebná. A každý, kdo se jim věnuje, ať se jim věnuje s celou horoucností. Ale ve vědomí, že to dělá ne ze záliby, nýbrž ze svatě povinnosti, ve svatém duchu služebnosti obecnosti Církve. Církev jako tělo musí být budována námi všemi, potřebuje všechny služby, potřebuje všechna ta hnutí, když se nenajde jiné slovo pro to.

Horlitélé těchto různých hnutí ať jsou vybíravější ve hledání svých prostředků. Ať se nedopouštějí ohavného lanafení, které je známo z různých sportovních klubů, kde si jednatele přetahují vzájemně lepší členy. Není vhodné a není křesťanské přetahovat si vzájemně lidi vychvalováním svého podniku, svého řádu, který obyčejně soustřeďuje kolem sebe určitá hnutí, přetahovat si lidi s jemným skrytým nebo nepokrytým znevažováním druhých, jak druhého hnutí, tak lidí, jež je představují a vykonávají.

Je tu třeba dokonalé koordinace. Tu mohou uskutečniti jen naši biskupové, kteří vědí sami nejlépe, jak je toho všeho třeba, ale také v jakém pořadí je toho kterého hnutí zapotřebí.

Tato úloha čeká na naše nejdůstojnější pány biskupy, aby si povšimli

tohoto nebezpečí a takovou jednotnou ústřední kanceláří, jakou mají Slováci v Bratislavě, koordinovali celou naši katolickou veřejnou činnost. Ovšem, to není možno provádět tak, že se někdo sám pasuje na generála, a nemá schopností ani kaprálských nebo jen kaprálských a chtěl by milostivě dovolovat co se smí a nesmí dělat. Takové ústředí nesmí být jen kanceláří a ouřadováním, nýbrž pružnou ústřednou, která všechno přijímá, všechno dobré doporučuje na patřičném místě a příslušným lidem a prostě umožňuje veškerou krásnou a užitečnou práci.

Důležitým by bylo svolati všechny vedoucí a čelné pracovníky oněch různých hnutí a podniků, aby se poznali, aby si uvědomili tajemnou souvislost a proto potřebnost všech těchto hnutí, jak jedno volá po druhém a jak jedno podmiňuje, připravuje, doplňuje, vyvrcholuje druhé. Tak by odpadlo mnoho horkostí, mnoho výslovných neb jen v srdci nošených hořkostí.

Také bychom se vzájemně poznali i povahově a poznali bychom, že to, co nás zaráží, nebo co chápeme jako útoky, jako podezírání a podobně, je jen a jen nedorozumění. Ovšem všichni vedoucí různých hnutí duchovních by si měli uložit společnou povinnost odháněti od sebe hysterky, které tak velebí ty své otce a vůdce duchovní, že nemají nad ně a že to také nahlas vykřikují a snižují všechny ostatní, přenášejí špatné pochopené a zkomolené výroky s jednoho kouta jednoho hnutí do druhého. Měli bychom si uvědomiti, že roztrpčenost, nevraživost, ztěžování práce druhých, snižování druhých je pak ovocem tohohle nezdravého připoutávání určitých dušiček jen na sebe, dovolování, aby ony utvořily kolem svých zbožných otců hermeticky uzavřenou společnost, bratrstvo ustavičného klanění svému jedině moudrému, jedině »svatému« otci a jeho jedině dobrému a potřebnému dílu. Zase, připomínám tu slavnostně, že tu nemyslím na žádné konkrétní případy a hanba tomu, kdo by zase čenichal proti čemu a komu jsou namířeny tyto řádky. Proti všem nešvarům, ať jsou kdekoliv. Ať se cítí postižen jen ten, kdo má špatné svědomí, a nikdo jiný. A kdo má špatné svědomí, ať se pak nehněvá na zrcadlo!

Braito

## **Umíme mluvit k bratřím?**

Abychom k nim dovedli mluvit, potřebovali bychom je dobře znáti. Znáti jejich těžkosti, proč došli ke svým řešením, která pokládáme za ne-správná. Abychom se nestavěli jen záporně k bratřím s druhého břehu. Abychom dovedli viděti v jejich omylech a chybných řešeních snahu vyřešiti si to, nač jim vložil právo sám Tvůrce, když je stvořil s duši i s tělem a postavil do tohoto světa, kde se musíme sami snažiti. Jistě ne tak sami, že by On nešel s námi, ale přece jen skrze svobodu nám dal nutnost zároveň postaviti se jeden každý k problémům dnů i věků, člověka, jedince i lidské společnosti, lásky i rodiny, přátelství i radosti. I bolesti. Nejružnějších bolestí.

Ale to ještě neznamená znáti dokonale člověka tak, abychom se k němu dovedli přiblížiti a mluvit k němu nejsprávnějším a nejsrozumitelnějším způsobem. Musíme si uvědomiti, co všechno oni jsou, co jsou v lásce Boží, co jsou ve vykoupení Kristově. Teprve až toto dokonale prožijeme, budeme uměti přiblížiti se správně jak s tímto poselstvím, tak také se všemi jeho důsledky, ale důsledky tak radostnými jako závažnými a závaznými.

Proto je také důležité dobře znáti svou víru, její obsah i dosah, její poselství pro celého člověka a pro celé lidstvo. Abychom nevěřili jen povrchně, trpně, jen sobecky, nýbrž abychom pronikli ke kořenům toho, co zvětšuje a dává, abychom se tím dali proniknouti skrz naskrz. Až bude víra naším životem, až zapálí velkou a životnou lásku, bude z nás mluvit víra osvětlená a zapálená láskou, žijící láskou a bude uměti tak pronikat k bratřím, jak vždycky dovedla víra živá ... Braito

## **Křesťan a doba**

Když se začtete nad 106.—108. ot. Summy sv. Tomáše (1. II.), ovane vás hluboký dech nadpřirozeného základu křesťanské mravnosti a její působivé, nestárnoucí síly. Tak jako po koncilu tridentském se musila zdůrazňovati spolupráce člověka s Bohem v díle spasení a křesťanského života, tak se dnes v tolika potřebách světa odkřesťaněného, odcizeného Kristu, zdůrazňuje povinnost apoštolátu. Liberalismus natropil velké spousty i v náboženském životě mnohých katolíků, kteří vidí jen sebe a jen své spasení, nesžívají se se svatým společenstvím v Kristu a jeho Těle, Církvi. Proto se dnes tolik zdůrazňují obě myšlenky jak vědomí sounáležitosti ke všem, tak povinnosti jít pro tuto sounáležitost a pro potřeby lidí neznajících Krista a křesťanství k bratřím s jeho poselstvím.

Základem však je a zůstane blahá zvěst Kristova Evangelia, které vyznívá v překrásné a útěchyplné myšlence našeho synovství Božího a které svatý Pavel vyjádřil jako svobodu dítek Božích. Svoboda evangelijní záleží v tom, že na místo přemnohých obřadních a soudních předpisu starozákonních postavil Kristus svůj nový zákon lásky. V něm se zjevila plně láska Otcova. Zasloužil nám nový život, život synovství Božího, vlil nám milost, seslal nám Ducha svatého. Sv. Tomáš říká překrásně, že Nový Zákon znamená právě to, že milost, Duch svatý a nadpřirozená láska k Bohu a její prodloužení, láska k bližnímu stává se hlavním zákonem našeho života. Ostatní předpisy jak Kristovy, tak Církve, mají jen jeden úkol: dáti nám tuto milost skrze svátosti a pomoci rozvinutí života našeho z této milosti. Každý pak člověk má žíti z tohoto svého vnitřního principu synovství Božího, z milosti, z lásky nadpřirozené a z Ducha svatého.

Jak ale to možno nazvati zákonem? Právě to je ono nové v zákoně Evangelia: Synovství Boží, milost a Duch svatý mají se státi vnitřním

principem našeho života. Ve Starém Zákoně byl člověk veden zevním zákonem, který ale nedával síly k životu podle něho, kdežto v Novém Zákoně se nám stává onen princip milosti, synovství, vnitřní přebývání, intimní přebývání nejsvětější Trojice něčím opravdu naším. stává se vnitřním principem našeho života. Proto je naší úlohou, abychom se co nejdokonaleji sžili s tímto principem, abychom se jím dali vésti a nésti a žili jím a z něho. Když jsme poslušni tohoto vnitřního svého principu, Duch svatý nás osvěcuje a řídí. Tak řídí, že i pochopíme a uchopíme řízení vnějšími zákony Církve, že je chápeme ne jako pouto, nýbrž jako prostředek, abychom mohli ještě dokonaleji žít z tohoto svého vnitřního zákona Ducha svatého, přebývajícího v nás. To vykládá překrásně svatý Tomáš v oněch 14 člancích.

Stále připomíná a doporučuje Církev všem, kdož chtějí plně křesťansky žít a pak jít s poselstvím Kristovým k bratřím, aby se sžili s Kristem. aby žili z milosti, aby co nejvíce přijímali prostředky milosti, co nejvíce odstraňovali vše, co překází rozvoji této milosti v našem životě. Protože, kdybychom mluvili jazyky lidskými a andělskými, a všechno rozdali a celý svět získali, nic by nám to neprospělo, kdybychom neměli lásky Boží. Křesťanští bratři evangeličtí byli nepřijemně jaksi dotčeni mou poznámkou v červnové Hlubině o »neštěstí« protestantismu v tomto ohledu. Chtěl jsem jim jen dát k přemýšlení to, co je základem katolictví, že to u nás není tak nesourodé, nebo jen formalitní, jak se domnívají.

A teprve když je člověk takto plný, můžeme se poohlédnouti po dalších oblastech. Dnes zdůrazňují mnozí křesťané, abychom se učili z historie. Katolík se učí především jednomu, vidět v dějinách tajuplné působení Boží, prozřetelnostní působení Boží, jemuž nemůže nic odolat, ani špatnost katolíků a nedostatečnost nás kněží. (Eufemisticky řečeno.) Učíme se z dějin, že Bůh vše obrátí k lepšímu, i porážky katolíků.

A pak je tu třetí skutečnost naší mravnosti a našeho apoštolátu a působení katolictví. Pan arcibiskup Matocha to vyjádřil jednou v rozhovoru, že si musíme vždy nejprve zjistit, jaká je skutečnost a jen podle skutečnosti pak se rozhodovat. Je bývalým dlouholetým profesorem filosofie, jež mu dává právě velký smysl pro realitu. Co je skutečnost! To je principem jocistické metody. Vidět, zhodnotit a rozhodovat se dle toho. My kolikrát žijeme v jakési bezstarostnosti nebo lhostejnosti nebo nedbalosti. Kolikrát nevidíme, nechceme vidět, jaká je skutečnost kolem nás a čeho si tato skutečnost opravdu vyžaduje. Křesťanství není sněním, není romantismem. Jest postaveno do skutečného světa, mluví ke skutečným lidem a my jsme postaveni do skutečného světa, posláni ke skutečným lidem, ke konkrétnímu národu, ke konkrétní době. Jakmile bychom se odvrátili od skutečnosti, přibližovali bychom se k bludům, které jsou obvykle zaměněním skutečnosti, za vlastní přání, převážením skutečnosti, která musí být vyrovnaná, na jednu stranu, směrem jediné myšlenky.



Proto je třeba vychovávat sebe i druhé k této skutečnosti, k otevřeným očím směrem ke skutečnosti. A vracíme se k prvnímu a druhému principu naší činnosti. Nejvyšší křesťanskou skutečností jest Vykoupení skrze Vtěleného Krista, kterým jsme byli povoláni k synovství Božímu. Ale v této době, v tomto lidském těle, v naší lidské duši i těle, v tomto světě, v této době. Když se poohlédneme po dějinách, vidíme, že jen tehdy katolictví bylo plodné v širších kruzích, jestliže si katolíci uvědomili, že naše síla je milost Páně, Kristovy zásluhy a Láska Trojice nejsvětější. Když toto neseme době, lidem, okolí, svému povolání, když z toho napřed sami žijeme ve svém konkrétním vlastním životě, můžeme přinést uspokojující odpověď lidem i věcem, otázkám i době. **Braito**

### **On to Pán Bůh nějak zařídí . . .**

Nechme všeho, nic nedělejme, nepřítel Boží to stejně prohrál . . . Po-  
nechme to Pánu Bohu, On si to sám, lépe a bez nás zařídí. My se mu jen  
do toho pleteme a kazíme to.

Bůh nás postavil do světa a dal nám své učení a své milosti a naše  
schopnosti a úkoly. Byli jsme posláni k této době a k těmto lidem. Víme  
sice, že Bůh na konec zvítězí, že zvítězí jeho svatá vůle, že jeho plány  
se uskuteční ať se děje, co chce. Ale mnoho lidí může být nepřítelem  
Božím, Bohu odcizeno, mnoho jich může být svedeno, mnoho odvedeno;  
celá území křesťanská zmizela v záplavě mohamedanismu a jiných he-  
resí.

Bůh jistě všechno dovede k nejlepšímu konci, ale nám určil, abychom  
byli spolupracovníky jeho díla, abychom zvěstovali lidem jeho poselství,  
abychom učili lidi plniti jeho vůli, abychom potírali satana na všech  
jeho krocích, abychom mu mařili všechny jeho podniky. Toto je úloha,  
od které nás Bůh nebude nikdy dispensovat. Byli jsme postaveni do světa,  
který se pokouší nepřítel dobýti proti Bohu. A my jako služebníci Boží  
jsme povinni, abychom byli dobrými služebníky, abychom byli dobrými  
bojovníky jeho království. Skládati takto ruce v klin, takto si ulehčovati  
úlohu, že řekneme, Bůh si to vše sám spraví, nám jen přitěžuje odpověd-  
nost za to, že jsme neučinili své, co on nám uložil. Toto vede k poraže-  
nectví, které se špatně vyplácí. Takové jsou konce libovolného vykládání  
Apokalypsy!

**Braito**

### **Používáme času**

Čas od času se zmocňuje lidí i neklid stran uskutečňování určitých po-  
žadavků a přání. Chtějí míti určité věci vyřešeny hned a tak, jak si přejí,  
jak tomu rozumějí. To platí o dobrých i špatných, o lidech Božích i to-  
hoto světa, o duchovních i časových věcech.

Ani děti Boží nechťejí čekat. Svolávají oheň a síru na ty, které poklá-  
dají za nepřátele své i Boží. Rádi poslouchají různá zjevení a vidění

hrozící tresty, které už stojí před dveřmi. Chtěli by mít království Boží snadno a rychle podle staré metody dobrého Vymazala. Oni sice horují ústy pro království Boží, pro moc a slávu Boží, ale v podsklepi těchto zbožných řečí jsou velmi sobecká přání, chtějící mít klid a pokoj a účast i časnou na oně moci a slávě Boží.

Ani křesťané neumějí čekat. Neváží času, nerozumějí času, protože neumějí věřit a doufat. Také chtějí vše ohmatat jak Tomáš. Teď, zde, a já! Ale tak nepůsobí Bůh. Jiný zasévá a jiný sklízí. My bychom ale chtěli sklízet hned a sami po setbě, eventuálně se již netrpělivě třese, abychom sklízeli, co jsme neseli.

Křesťan má vědět, že v nadpřirozeném ohledu nic z nadpřirozeného života nemizí, že nadpřirozené skutečnosti působí, ale dle Boží vůle, kdy a jak Bůh chce. Nechtějme předpisovat Bohu, kdy a jak má dát dozrát naši víře a lásce. Víme, že se v Bohu nic neztratí. Víme, že mu můžeme věřit a světit mu celou svou svědomitou a věrnou lásku.

Křesťan také ví, že Bůh, i když používá lidi k proměnění světa a druhých lidí, že nechává těm, na něž má být působeno, svobodnou vůli. I oni se mají svobodně rozhodovat. Proto je třeba času, mnoho času, aby mohli být lidé zachyceni, Bohem vedeni a proměnění způsobem, důstojným lidí.

Braitó

## **Pokoj zklidněné duše v Bohu**

Když se duše zklidní v Bohu ve svém nitru nebo před Bohem, bývá často tak sladce pozorná k dobrotě svého Miláčka, že se jí zdá, že její pozornost není vůbec pozorností. Je tak prostě a jemně uskutečňována, jak bývá u některých řek, které plynou tak tiše a stejnoměrně, že se zdává těm, kteří na ně hledí, nebo se po nich plaví, že se ani nečeří ani nehýbají. A to je ono milostné spočinutí duše, jež nazývá sv. Terezie modlitbou klidu, jež se neliší příliš od toho, co nazvala spánkem moudrosti, jestliže dobře rozumím.

Lidští snoubenci se často spokojují s tím, že jsou pospolu, anebo že vidí milovanou osobu, aniž s ní mluví a aniž mluví o ní a jejich dokonalostech, uspokojení a nasycení jen tím, že mohou okoušet tuto milovanou přítomnost, aniž uvažují o ní, nýbrž jakýmsi uspokojením a spočinutím. Můj miláček jest mi myrhovou kytíčkou, spočívá na hrudi mé. Miláček můj je muj a já jsem jeho. Ukaž se mi, ó příteli duše mé, kde paseš a kde odpočíváš o polednách. Vidíš Theotime, že svatě Sunamitě stačí vědět, že miláček je s ní buď v jejím parku nebo jinde, jen když ví, kde jest. Proto je také Sunamitis tak klidná, pokojná a odpočívající.

Tento pokoj někdy tak pokračuje ve svém klidu, že celá duše a všechny její schopnosti jsou jakoby uspány aniž se hýbaly neb něco konaly s výjimkou pouhé vůle. Vůle pak sama se spokojuje s tím, že přijímá pohodu a uspokojení, které jí působí přítomnost Miláčkova. A ještě podivuhodnější je, že vůle nevnímá tuto pohodu a toto uspokojení, jež při-

jímá nepozorovaně, nemyslí na sebe, nýbrž na toho, jehož přítomnost jí působí takové potěšení. Jak se často stává, že přemožení lehounkým spánkem jen postihujeme, co říkají kolem nás naši přátelé, anebo cítíme pohlazení, jež nám uštěďrují, jež cítíme, aniž si uvědomujeme, že cítíme.

Takový byl klid Maří Magdaleny, když sedíc u nohou svého Mistra naslouchala jeho svatým slovům. Hleď, milý Theotime. Sedí u jeho nohou v hlubokém klidu, nic neříká, nepláče, nevzlyká, nevzdychá, nehýbá se, nemodlí se. Marta, pečlivá, přechází sem a tam v malém pokoji. Maria na to nemyslí. Nedělá nic a jen poslouchá. Co to znamená, že naslouchá? To znamená, že je tam, jako nádoba mající čest přijímati kapku za kapkou líbeznou myrhu jež kane ze rtu Miláčkových do jejího srdce. A tento božský přítel, žárlivý na tento láskyplný spánek a klid své milované, káře Martu, která ji chtěla zbudit. Marto, Marto, jsi příliš pečlivá a staráš se o mnoho věcí, ale jednoho je zapotřebí. Maria si vyvolila lepší stránku, která nebude od ní odňata. Jaká byla tato lepší stránka Mariina? Být v klidu, v pokoji u svého sladkého Ježíše...

Nuže, tento klid, v němž vůle jedná jen tichounkým spočinutím v Boží vůli, jež chce být na modlitbě, nechtějíc nic jiného, než být tak u Boha, jak se mu to líbí, to je nejkrásnější klid. Jest beze stopy nějakého zájmu a schopnosti duše tu nemají žádného uspokojení, ani vůle ho nemá, leda ve svém vrcholku, v němž se spokojuje nemít jiného uspokojení, leč být bez uspokojení pro lásku a uspokojení dobrého Boha, v němž spočívá. Neboť to je vrchol láskyplného opuštění sebe, nemít své vůle ve svém uspokojení, nýbrž z Božího uspokojení, anebo nemít uspokojení ve své vůli nýbrž ve vůli Boží.

Sv. František Sales

O lásce Boží VI. 8.

## ===== P R A C O U N A =====

### **Svoboda dítek Božích**

Když se začtete do epistoly sv. Pavla k Římanům, citíte celým listem, jako by byl psán proti Lutherovi. Starý Zákon poutal člověka, ale nedával síly, aby mohl člověk toto pouto unést, splnití závazek. Starý Zákon jej ukazoval, ale nenesl. Lidé neměli milosti, která proměňuje člověka v Boží dítě tak, že Bůh si pak sám ještě nese své dítě, které si přetvořil. Ano, přetvořil, slyšíte, bratři. Ne pouze přehodil pláštěm své milosrdné fikce. Tak přetvořil, že unese Nový Zákon, to jest novou úmluvu, ne již v poslušnosti zákonité, nýbrž v poslušnosti láskyplné. Nemáme zákona nad sebou. Jsme svobodni, protože máme lásku, protože jsme přetvoření, proměnění ve skutečné i když adoptivní Boží syny. Jsme svobod-

ni, protože nejednáme z vnějšího nutkání, nýbrž z vnitřního puzení lásky. Kdybychom nebyli přetvoření, proměnění v syny Boží, kdyby nám nebyl vlit nový život, nemohli bychom se takto svobodně rozhodovati pro Boží vůli, svou láskou. Ta láska je rozlita opravdu v srdcích našich. Ta láska nás proměňuje, dává nám svědectví, že Bůh je v nás, že jsme jeho miláčky, že jsme mu nesmírně blízko. Toto je celá katolická mystika, to je to, čemu říkáme dokonalost křesťanská, ona životná podobnost Božích dětí s nebeským jejich otcem.

Láska nás sama pudí, abychom dávali Bohu, co od nás žádá, abychom se sami rozběhli k Bohu, protože kdo někoho miluje, necítí jako závazek nebo jako břemeno to, co od něho žádá láska. Jest naopak nesmírně šťasten, že může svému milému projevit lásku, že ji může nějak ukázat, uplatnit a projevit. Láska pak sama nese nás k jejímu uskutečňování. Láska nepotřebuje rozkazu, nepotřebuje biče. Proto také Kristus dal jediné přikázání lásky. Ta láska pak říká vše, ukazuje vše všem. Tak rozumíme Augustinovu výroku, že máme milovat a pak že si můžeme dělat, co chceme, protože láska je vidoucí; láska pak nadpřirozená je jakoby neomylná, Bohem působící ji v nás svou přítomností a svými dary Ducha svatého. Tak nás osvobozuje láska od všech pout a hranic naší ubohosti a porušenosti, protože nám dává jednat novou silou, skrze nový život, Kristův život, jehož účast nám vlévá. Člověk jedná, protože ho pudí láska, ne že musí, ne že se bojí především trestu, nýbrž protože miluje, a láska sama ho už vede.

Braito

## **Poznej člověče svou důstojnost!**

Svatí Otcové přijali Epiktetem zdůrazňovanou výzvu Sokratovu: Poznej sebe! Co bylo pro antiku jen výzvou k mravní pozornosti, stává se zde výzvou k poznání metafysické výše. Poznej velikost své bytosti a svého povolání.

Antičtí filosofové nazývali člověka mikrokosmos, svět v malém, že se totiž v člověku odrážejí a uskutečňují zákony, rytmus, prvky a struktura hmotného světa. To je pravda, ale křesťanství ukazuje na ještě jinou velikost a důstojnost. V křesťanu se totiž odráží Bůh, křesťan se stává účastným Boží přirozenosti a Božího života.

Tak to vyjádřil lapidárně Izák z Hvězdy: Vstup do srdce. Navenek jsi zvíře, k podobnosti světa. Proto také sluje člověk »svět v malém«. Uvnitř jsi člověkem, k obrazu Božímu. Proto také můžeš být obožen. (Sermo 2., P. L. t. 194. col 1695.)

Teď se člověku otvírají obzory daleko závratnější. Takto pohlcuješ celý ten velký svět, který mizí v tobě. Úlohy se vyměňují. Sv. Tomáš to vyjádřil tak, že duše je ve světě jako ta, která ho obsahuje, ne, která je jím obsažena.

Víme, že jsme zasazeni dohromady i to, že jsme porušení. Právě proto

tim více vyniká velikost katolického pojetí člověka, které hájí proti protestantskému pesimismu vznešenost člověka vykoupeného Kristem, proměněného a proměňovaného Kristem, naplňovaného Kristovým životem ve svém životě, protože a to je třeba zduraznit proti Lutherovi, nejen že slujeme, nýbrž také skutečně jsme syny Božími.

Bylo to velké zvěstování pro antický svět. Poselství plné naděje v bolestném ponížení člověka. Byl to tragický omyl Lutherův, který chtěl léčit křesťany, navracené k pohanské prázdnotě renesanční, přitisknutím lidí k jejich bídě. Všechn pesimismus existenciální je rodným dítětem Luthera a Kalvína. Také je jeho rodným dítětem znevázení člověka, které otevřelo cestu pohrdání jedincem... I katolíci zapomněli hodně na tuto důstojnost a teprve obnovené hnutí mystické ji připomíná a vede k uchopení celé lidské křesťanské důstojnosti. Podobně hnutí eucharistické a liturgické.

Je třeba převážiti křesťanství zpět k tomuto středu od náboženského prospěchářství, od náboženského sentimentalismu, od periferních pobožností k tomuto pravému a plnému středu křesťanského života! Braito

### **Chceš rozumět Pánu?**

Kdo mne miluje, bude milován Otcem mým a i já ho budu milovati a ukáži se mu... (Jan 14, 21). To bych odpověděl těm, kteří se mne tolikrát táží, jak by uslyšeli Kristova hlasu, nebo si naříkají, že Pán k nim mlčí. Až na chvíle zkoušek obyčejná příčina je neláska naše, která nám brání slyšeti uvnitř hlas Páně a rozuměti mu.

On je láska a z lásky přišel, láskou se nám dal v pokrmu i v oběti, láskou žije, a proto jen kdo se mu otevře, láskou je s ním spřízněn, je zladěn na posvátné souznění s ním, a jen ten může vnímati jeho hlasu.

Jen láska nás ztiší do Boha a jen v tichosti mluví Pán k duši, jak kdysi k proroku Eliášovi, jenž horlil o zákon Páně, ale hlas Páně uslyšel jen v tichém vánku a ne, jak očekával, v bouři a vichru, kterým sám hřměl pro Hospodina zástupů.

Chceš-li proto se přiblížiti k Pánu, okoušeti jeho líbeznoti, mluvíti s ním, zkoumej svůj život pod zorným úhlem lásky. Neslyšíš Pána a stěžuješ si na to. Už to je Boží dar a milost, že ti to není lhostejné. Světec si to vysvětluje svou hříšností. Když si to nedoveďeš ty takto vysvětlit, řekl bych ti hned naslepo, že asi není u tebe vše v pořádku s tvou láskou. Nerozumíš Pánu? Asi vůbec nerozumíš jeho lásce a neuskutečňuješ ji. Ale to se pak marně namáháš vůbec v něčem Pánu rozumět. Toto je abeceda, toto je jeho obecná škola, Láska jeho. Té se otevři, tu uskutečňuj a v ní poznáš Pána.

Jako jej poznali učedníci v Emaus v lámání chleba, protože byli dobřého, pohostinného srdce, i ty Ho poznáš, když budeš lámati chléb lásky vůči těm, ke kterým tě Pán posílá se svou láskou... Braito

## **Modlitba vyslyšená**

Sv. apoštol Pavel a Jan mluví o modlitbě důvěřivé, odvážně důvěřivé. Kdo plní Boží vůli v jeho přikázáních okouší Boží přítomnost, zvláštní přítomnost lásky plného Boha v sobě, a z tohoto vnitřního spojení s Bohem, z tohoto sžití se s Bohem člověk ví, oč se má modlití.

Kdo je sjednocen s Boží vůlí, vytuší, vyhmátne co si Bůh přeje, abychom o to prosili, a pak o to prosí s velkou samozřejmostí, s odvážnou důvěřivostí jistoty, že to, co nám takto Bůh sám vnuká, abychom o to prosili, je dobré, spasitelné a užitečné pro nás, a že jistě budeme vyslyšeni.

Kdo žije ze svého dětinného oddání se Bohu, neprosí jen pro sebe a jen o časné věci. Duch sv., přítomný v duši, učí nás, kteří se sami ze sebe neumíme dobře modlití, co je Boží vůle, abychom o to prosili a jak se máme modlití.

Dejme se proto ve svých modlitbách věsti tímto Duchem svatým, přebývajícím v nás láskou. Jak nás puďí k Otci, do Jeho náruči, tak bude puditi i naše modlitby, aby především hledaly Boha, aby především chtěly Boha, jeho oslavení. Zároveň také nám ukáže Duch svatý, čeho potřebujeme ve všech ostatních ohledech, abychom takto mohli stále láskyplněji a oddaněji směřovati k Bohu.

Naše modlitba bude odposlouchávati Boží hlas v našem nitru, vedení Ducha svatého, takže se stane naše modlitba vydechováním duše k Bohu a směřováním celé bytosti k Bohu.

To je modlitba, vyjádřená Kristovou prosbou Otčenáše: Buď vůle Tvá, či přesněji přeloženo: Děj se, naplňuj se vůle Tvá na nebi i na zemi. Jest to modlitba celého Kristova života, jež on sám vyjádřil jako hledání a plnění vůle nebeského Otce.

Tak bude naše modlitba opravdu spojena s Kristem a s jeho modlitbou, a tak bude vždycky vyslyšena. Tak se osvobodíme od sobectví modlitby přemnohých křesťanů a od přízemnosti jejich modliteb.

Braito

## **Pocukrovaná svatost**

Málo věcí a lidí je tak protivné, jako nasládlá zbožnost. Zbožným musí člověk být anebo se stát, ale rozhodně ne jen se zdát anebo snažit se zdát.

Jakmile zbožnost neprýští ze srdce otevřeného a oddaného Bohu, jeví se nepřirozeně, nepravdivě a protivně.

Je to zbožnost pocukrovaná, protivně nasládlá. Jeví se nakrucováním, oči klopením jich, ovšem tak šikovně, že všechno při tom zároveň vidí. Toto falešné klopení očí uráží všechny lidi, kolem kterých tito světci posvátně plují jako kolem lidí hříšných a ochotných je pokoušeti a svá-

děti. Anebo je klopí ve výši hrdopyšné, metajíce blesky svého pohrdání celým světem.

Když mluví o Pánu Bohu, mluví s nestravitelným nosovým přízvukem a medusladyými kadencemi. Proplétá svatými šprochy i nejobyčejnější a nejvšednější řeči a jednání. Když ho někdo požádá o pomoc, odpoví pohotově nábožnými frázemi.

Náboženské zásady a pravdy staly se frázemi, prázdnými frázemi, kterými se vyvlečou ze všech závazku a povinností, frázemi, které opakují vhod i nevhod, staly se vycpávkami rozpačitých a neurčitých hovorů.

Při modlitbě spíná ruce přepobožně, kroutí očima a vydává vroucí vzdechy, pláče při sladkých písních.

Uznává jen »svaté« kněze, kněze jemu se líbící, podobně city oplývající jako on kteří dovedou ty city budit, pěstovat a hýčkat. Nemá rád kněze energické, zásadové. Snáší nanejvýš estetické křesťanství a kněze hlavně nijaké.

U nich se nikdo nezehřeje, nezapálí. Nikoho rozumného, zdravého nezískají. Nedají nic, protože nic nemají kromě frází a jejich prázdné libeznosti a sladkosti. Tato zbožnost a posvátnost z nich skoro kape a teče jako olej a balsám. Hruža hrúzoucí, je-li tato pocukrovaná zbožnost ještě duchaplná. To se pak celé nebe a celá křesťanská nauka posvětili v růžové hračičky cukrových drobností. Je smutná tato pocukrovaná svatost. Prchejme před ní a střežme se jí ze všech sil.

### **Jste čisti pro mé učení (Jan XV, 3.)**

Nemůže nebýt posvěcen, kdo přijme s opravdovostí učení Páně. I apoštolové měli své povrchnosti, slabosti a požadavky vůči učení Páně a přece je Kristovo učení posvětilo a očistilo.

Jen je třeba přijímati učení Páně živě a uvědoměle. Ne pouze sluchem. Tak již napomíná jeho Pán, tak jeho apoštol, abychom neposlouchali pouze slovo Boží, abychom se mu jen neobdivovali, nýbrž, abychom je vpustili do svého života. Abychom je vzali vážně. Ne pouze jako krásné učení, jako předmět víry, vyznání světového názoru, nýbrž jako svou životní cestu. Tak jak mu rozuměl sv. Petr, když zvolal jménem všech učedníků: »Pane, ke komu půjdeme, ty máš slova života!«

Když otevřeme svůj život, opravdovost, poctivou snahu svého života Kristovu učení, začne v nás hned Kristovo učení tajuplnou změnu.

Začne být naším kazatelem, vůdcem, silou, která odtrhuje od povrchního, prostředního, jen časného a jen lidského a nad to od špatného a zlého a začne námi hýbati mocnou silou k dobrému, ke stále lepšímu, k Božímu, ke stále dokonalejšímu připodobňování se k Otcově dokonalosti.

Učení Páně se musí stát naším soudcem a učitelem, ukazatelem, kvásem a tak se stane naším posvětitel.

Když otevřeme svůj život Kristovu učení, vejdou nám zvolna Kristovy zásady takřka do krve, takže pak budeme podle nich usuzovat, oceňovat a jednat.

Nebudeme musit teprve zdlouhavě, úzkostlivě zkoumat, co je správně a jak máme jít a co je dokonalejší, nýbrž Slova Kristova, když budou živá v nás, budou v nás hořet, a tím i osvěcovat. Budeme vidět ve světle jejich žáru.

Braito

## Modlitba nazíravá

Stav, o kterém mi píšete, je dobrý: zůstaňte jak jen můžete v prostém nazírání před Bohem, zůstávajíc ve své nicotě a klanějíc se prostým úkonem jeho velikosti. Tento úkon obsahuje více věcí. Ničí, očišťuje a dává vidět pravdu Boží, ubohost tvorů... Duše nekoná mnoho úkonů, vykonává jen jeden úkon prostý, jenž obsahuje všechny ostatní či spíše Bůh sám to působí aniž si to duše uvědomuje...

Neopouštějte tuto cestu. Poznáme příležitostně správnost a užitečnost této cesty. Je-li vaše duše znechucena světem, poctami, rozkošemi, přátelstvím a něžnostmi tvorů, jest to známka, že prosté nazírání dělá samo více, než by konala spousta jiných úkonů.

Jsou-li ti, kteří mají tuto vnitřní modlitbu poddanější, tišší, láskyplnější, odpoutanější od tvorů, jest to znamením, že vnitřní modlitba jest velmi dobrá, i když se nám zdá, že ničeho nekonáme... Často se stává, že Bůh nechává duši celý její život v různých úkonech dosti namáhavých, jindy zase, když se duše osvobodí jsouc plna pravdy a síly, přestává rozhovor a úkony se stávají velmi čisté, mizejí hrubé obrazy a duše se klaní v duchu a v pravdě tak prostým způsobem, že nemyslí na to, aby jednala. Tato vnitřní modlitba jest darem, který Bůh dává, jak sám chce. Ale připravujeme se naň, když usmrtíme v sobě věrnost a statečnost vše, co je v nás z dědictví Adamova...

R. P. Lejeune

---

## Ž E Ň

---

**Baar: Holoubek.** — Rupp, Praha, 1948. Jedna z nejlepších knih Baarových. Ale, když už my dnes nerozumíme dobře tomuto chápání kněžství! Přes to ale je kniha plna krásných pohledů na svaté kněžství. Mnohé věty jsou ozvukem Katolické moderny, mnohé skřípou docela nepřesností naukovou. Ale i tak zůstává kniha zajímavým dokumentem vývoje chápání kněžské myšlenky, i v samých kněžských řadách. Baarovský typ kněžský ještě není překonán, ale není jiné pomoci, musí být překonán.



Nadpřirozené vanutí táhnoucí světem zasáhlo, bohudiky i naše mysleni i naše chápání kněžství jak u laiků tak u kněží.

**Bureš Fr.: Dějiny Církve katolické pro vyšší třídy středních škol.** — Olomouc, nakl. Velehrad, 1948, cena váz. 45 Kčs.

**Bureš Fr.: Dějiny Církve katolické pro školy měšťanské a IV. tř. středních škol.** Olomouc, Velehrad. 1948, cena 22 Kčs.

**Sv. Cyprián: O modlitbě Páně.** — Přel. P. T. Šťastný, vydala Rosa Junová v Tasově, 1948, str. 48, cena 45 Kčs. Překrásné dílko křesťanského starověku v pěkném plynulém překladě a v opravdu pietní knižní úpravě.

**Deml Jakub: Mohyla.** — Vyšehrad, 1948, str. 350, cena 120 Kčs. Vodička podává Mohylu jako I. svazek sebraných spisů Demlových. Je to počín neobyčejně záslužný, protože knihy Demlovy jsou roztroušeny a nad to dávnou rozebrány. Mohyla Demlova jest pomníkem Demlovy víry rozumějící všemu dění i nejprostšího života pod Božím okem. Jak mnoho a jak krásně vidí básník z toho, čemu říkáme naivně všední život! Křesťan inspiroval umělce a umělec vyjádřil křesťana, tak bych asi vyjádřil dílo Jakuba Demla.

**Dlouhá: Pan biskup doma.** — Kotrba, Praha, 1948. S nesmírnou radostí jsem vzal do ruky tento pietně napsaný a vydaný spis a chtěl bych, aby byl třikrát tak velký. Ale i tak Zaplať Pán Bůh za to. Jak velkou jsme to měli postavu, postavu světce v biskupu Podlahovi. S dojetím procházím se těmi krásnými stránkami, jež uměla napsat nestárnoucí Běla Dlouhá o člověku tak čistého a širokého srdce, jakým byl pan biskup Podlaha.

**Felder: Ideály sv. Františka.** — Kapucíni, Praha, str. 400, cena 90 Kčs. Po každé stránce dokonalý život sv. Františka. Není to ani život legendární ani strohý, suchý historismus. Stojí tu před námi skutečný František s výzvou, abychom ho následovali, či lépe, abychom s ním následovali Krista, abychom ho následovali poctivě a opravdově, že je to možné a že v tom je nejvyšší krása našeho života. Doporučuji co nejvřeleji tuto dobrou a tak lacinou knihu.

**F. W. Foerster: Evropa a německá otázka.** — Universum, 1948, str. 540, cena 162 Kčs. Na výsost zajímavá kniha velkého pacifisty německého a emigranta po celá desetiletí, v níž ukazuje na kořeny toho, proč Německo již tak dlouho ohrožuje nejen Evropu, ale celý svět. Toto vydání je již třetí v českém překladu. Kniha vyšla již před válkou a ukázala prorocký vid Foersterův, který marně varoval své krajany a ukazoval naprosto jasně, kam musí Německo dospět, půjde-li dosavadní cestou sebevyvyšování nad všechny ostatní národy na základě nezdravých filosofických zmatenin, které tvrdily Němcům, že jsou povoláni k tomu, aby nás všechny ovládali a zotročovali, takže Němec ihned, když sám nemohl druhé utiskovat anebo aspoň ovládat, křičel, že je utiskován.

**Horna: Klasy v bouři.** — Velehrad, Olomouc, 1948, str. 144, cena 40 Kčs. Zdařilá prvotina. Bez sentimentality a falešného literarismu zpracovává autor životně krásnou myšlenku dobrovolného pokání, kterým člověk roste ještě výše, než byl před poklesem.

**Hynek: Tělesný zjev Kristův.** — Lékařsko-náboženská studie. Praha, u Francla, 1948, str. 80, 8 autotypií a 1 barvotisk, cena 50, váz. 75 Kčs. — Dr Hynek shrnul velmi šťastně v této knížce své dosavadní studie o turinském plátně a podal velmi plastický obraz Kristovy lidské přirozenosti. Knížka přispěje k lepšímu poznání osoby Kristovy a zapálí k jeho lásce.

**Kop: Zrcadlová kape.** — Vlast, Praha, 1948, str. 56. Cenný historický příspěvek k dějinám Akademického gymnasia.

**Kossaková: Křížáci.** — Dva svazky v ceně 120 a 130 Kčs. Epopej katolické spisovatelky velkého nadání. Historický román, ale prosycený ethickými i estetickými hodnoceními. Autorka je nejenom technicky vyspělou umělkyní, nýbrž i ženou křesťansky a hluboce moudrou a dobrou.

**Kundera: Janáček a klub přátel umění.** — Velehrad, 1948, str. 100, cena 45 Kčs. Zajímavý příspěvek k poznání této vynikající umělecké osobnosti.

**Mathon: Kroměříž.** — Vyšlo jako 91. a 92. svazek sbírky Poklady národního umění. Praha, Výtvarný odbor Uměl. Besedy, 1948, cena 36 Kčs.

**Neznámý hrdina křesťanské školy.** — Brat Mucián Mária z kongregace školských bratov. Nákladem školských bratov, Spišská Kapitula, 1948, str. 46.

**Pamätnica z príležitosti 60-ročného jubilea rímskokatolíckeho kostola v Dolnom Kubíne.** Zajímavý spis, ukazující na úsilovnou duchovní i kulturně civilizační práci katolického duchovenstva na úseku dolnokubínském.

**Procházka: Pod kopulí bílé svatyně.** — III. díl. Brněnská tiskárna, 1948, str. 370, cena 81, váz. 111 Kčs. — Promluvy zkušeného profesora náboženství hlavně ke studentům budou dobrou kazatelskou pomůckou. Sáhnou k nim však rádi také ti, kdo je slyšeli, aby si oživilí vzpomínky na chvíle, kdy je sami slyšeli.

**Pecka: Moderní člověk a křesťanství.** — Praha, Vyšehrad, 1948, str. 312, cena 114, váz. 139 Kčs. — Pecka se umí podívat na dnešního člověka a umí také výstižně říci, jak vypadá, co je na něm charakteristického, čím se liší od člověka dřívějších věků. Po čtyřech úvodních kapitolách, ve kterých řeší jednak otázky vzniku moderního člověka, jednak jeho mentalitu a to ve světle křesťanské myšlenky, podává nám obraz několika význačných osobností moderní doby. Langbehn, Psichari, Chesterton, Florian, Papini, Berdjajev, Wust jsou jména obecně známá, ale Pecka dovede vykreslit pravou podobu těchto osobností a zhodnotit je-

jich vliv na moderní myšlenkové dění ve světě. Kniha Peckova je svrchovaně časová a je třeba, aby se dostala do rukou zvláště mladým lidem, hledajícím pravé hodnoty životní.

**Rouček: Chrám sv. Víta.** — Dějiny a průvodce. Praha, Universum, 1948, str. 114, cena 40 Kčs. Každý, kdo si bude chtít prohlédnout chrám sv. Víta, s radostí uvítá tohoto podrobného a dobře sestaveného průvodce.

**Skácelík: Venkovský lékař.** — Třetí vydání ukazuje, že kniha je knihou dobrou. Je to četba polehčující, potěšná, protože knihou probleskuje krása dobrého srdce a života.

**Deset editoriálů.** — Vyšehrad, 1948.

**Slovanské studie.** — Sborník k uctění díla Preláta Vajse. Sestavili Kurz, Murko, Vašica. Studie z oboru Vajsova ze staroslověnštiny. Studie odborné, ale tak důležité, jimiž dokumentuje stále onen úkol českého národa co mostu mezi Východem a Západem, protože to pro sebe nepovažují za frázi, nýbrž za skutečné poslání našeho národa.

**Smetana: Vyprávění o Leoši Janáčkově.** — Pohledy do jeho života a do prostředí, ve kterém Janáček tvořil. Vydal Velehrad, Olomouc, cena 50 Kčs.

**Spáčil: Psallite Regi nostro.** — Rozjímání na žalmy pro kněze. Nakl. Velehrad, Olomouc, 1948, str. 402, cena 90 Kčs. — Druhé vydání této výtečné knížky kněžských rozjímání doporučujeme co nejvíce kněžím. Jasnost podání, exegetická erudice, praktické zaměření pro život knězův jsou vlastnosti této knihy. Vezmi, čti a rozjíměj!

**Stríž: Věvec Ducha svatého.** — Rozjímání a modlitby pro dobu svatodušní. Praha, G. Franci, 1948, str. 104, cena 27, váz. 46 Kčs.

**Tóth: Věřím.** — Universum, Praha, 1948, str. 172, cena 50, váz. 70 Kčs. — Že tato kniha promluv velkého kazatele mačarského vychází u nás po třetí, je důkazem jak její potřebnosti tak oblíbenosti. Doporučujeme nejen kněžím, kazatelům, nýbrž i laikům.

**Tóth: Velký Bůh.** — Praha, Universum, 1948, str. 252, cena 60 Kčs. — III. vydání upravil Ant. Stríž. — Knižka je vzorem, jak třeba mluvit o Bohu a jeho vlastnostech. Upozorňujeme na toto nové vydání zvláště kazatele.

**Zemek: Rektorátní kostel sv. Anny v Olomouci.** — Olomouc, Velehrad, 1948, str. 56, 4 obrazové přílohy na křídě, cena 32 Kčs.

**Dr. Fr. Zimmermann: Ide o obrodu mužskej zbožnosti.** — Nitra, 1947. — Každého, kdo pozoruje náboženský život, se musí zmocnit dojem, že se náš mužský svět velmi odcizil náboženskému životu. Náboženství se zdá býti výlučně věcí ženskou. Autor poukazuje na tyto skutečnosti a odkrývá příčiny těchto neutěšených zjevů. Ale také poukazuje na ty momenty, jimiž je možné způsobit obrat k lepšímu.

## *Kdo jednou, Matko . . .*

Novalis

Kdo jednou, Matko, směl tě zřít,  
zmarem se nedá obestřít.  
Jsa sám, se bude zarmucovat,  
věčně tě v lásce bude chovat,  
a to, jak blaží přízeň tvá,  
mu navždy vzpruhou ducha zůstává.

Rád mám tě city vřelými.  
Zříš ve mně vše, co chybí mi.  
Dej obměkčit se, sladká Máti,  
rač znamení mi blahé dáti.  
Mé bytí jímá tvoje hruď,  
jen chvíli jedinou ty u mne buď!

Kdys ve snu zrel jsem krásu tvou  
tak ryzí, jasnou, milostnou,  
zřel, jak Bůh malý na tvé paži  
svou láskou druha svého blaží;  
ty pozdvihlas však čistý zrak  
a vracela ses v krásu do oblak.

Co jsem ti, bédný, učinil?  
Já vzývám tebe ze všech sil.  
Což nejsou tvoje kaple místa,  
kde bytost má je klidna, jista?  
Ó Královno ty blažená,  
vždy tvou jen budiž hruď i mysl má.

Víš, Královno, že tobě jen  
jsem vši svou láskou zasvěcen.  
Což v dávných časech tvoje přízeň  
už nekojila moji žízeň?  
Sotva jsem sebe vědom byl,  
tvé blahé hrudi mléko už jsem pil.

Ty při mně stálas mnohokrát,  
já dětsky šťastně měl tě rád,  
tvé Dítko mi své ručky dalo —  
ó kéž by mne i kdysi znalo!  
Mně plna něhy kynulas  
a líbalas mě — rajsky sladký čas!

Ted' vzdálen je ten šťastný svět,  
už dávno žal mě obepřed'  
a smutek za mnou v patách spěl mi —  
což provinil jsem se tak velmi?  
Dětsky se tvého šatu tknu,  
probuď mě z toho tíživého snu!

Smí-li jen dítě tebe zřít  
a v ochranu tvou víru mít,  
ty se mne sejmi pouto stáří,  
ať jsem zas dítě před tvou tváří.  
Láska i věrnost dítěte  
mi ještě zbývá z blahé doby té.

Přeložil O. F. Babler.

Jaroslav Durych:

### *Šeptáno knězi*

Ach, kdybyste věděl, jak jsem ošklivý!

Díval jsem se dnes na vás. Předtím jsem zevloval na vedlejší oltář, u jehož jednoho sloupu stojí malovaná dřevěná socha nevím kterého svatého. Je to či byl to mladý ztepilý muž ve tmavém, dosti volném rouše s volnými rukávy, s pravicí ohnutou v lokti a pozdviženou k nebi. Poněvadž rukáv byl volný, klesl mu tím zdvižením ruky asi do poloviny lokte, takže ta část zůstala odkryta a jakoby nahá. Na hlavě neměl nic, jen vlasy. Ukazoval obličej, celou hlavu i krk a ještě tedy tu ruku s obnaženým loktem; byl mladý a ztepilý a zdálo se, že měl v sobě mnoho krve i mužné síly a že byl tak prudký a nenasytý, že mu nestačil svět a vztahoval ruku ještě po tom, co je nad ním. Tu jsem si vzpomněl na ženy. Jak by je asi dráždil takový muž, mladý, vášnivý a ušlechtilý, který, stoje před nimi a nad nimi a shlížeje s výše, vztahuje ruku po něčem, co zahanbuje všechny představy smyslů! A hleděl jsem na ten obnažený loket s nevolí a závistí a nepřátelstvím a ptal jsem se sám sebe, proč mě zlobí a tupí a zesměšňuje, když ví, co je v mém nitru — a on jistě to ví!

Nu, řekl jsem si, takové ruce by se slušelo, aby byla přibita na kříž, a ten rukáv, který mu spadává do poloviny lokte, měl by býti stržen i s celým tím rouchem. Pak už by to bylo úplně; pak už by se i to, co je v mém nitru, udávilo samo sebou a pak —  
— jsem pohlédl na vás.

Vy tedy ještě nejste dřevěná malovaná socha, ještě dýcháte, a stojíte-li nebo přecházíte-li, musíte se namáhati, abyste přemohl slabost stáří a zachoval důstojnost, proti které se všechno tělesné ústrojenství i se

všemi útrokami až zoufale brání. A byl jste právě skloněn obličejem téměř až k desce oltářní a mluvil jste výrazným šeptem dosti rychle a jako by s úzkostlivým vzrušením slova, která nejsou modlitbou, ani vyznáním, nýbrž pouhou zmínkou, která však způsobují zázrak. A slyšel jsem váš hlas, a třeba jsem neslyšel jednotlivosti, věděl jsem dobře, co to říkáte, ale nemyslíl jsem na to. Ne. Myslíl jsem na vaše ruce, či spíše jen na vaše prsty, a nikoliv na to, co říkáte, poněvadž pro mou duši to bylo příliš těžké a nesnesitelné, nýbrž na vaše rty, na váš hlas a na váš dech. Vaše rty byly zvadlé a unavené, váš hlas prozrazoval námahu, která se nekončí než smrtí, a váš dech mi připomínal, že všichni dodýcháme, ale zvláště že dodýchám já. A tu jsem záviděl tomu, co jste držel v rukou. Říká se tomu chléb. Ještě tam byl kalich a v něm víno s vodou. Sám jsem aspoň viděl, jak jste to tam lil. I záviděl jsem hoře a nemoha té hořkosti sněsti, ulevil jsem si slovy:

Tak vida! Takový nicotný kousek toho, čemu se říká chléb, se má dočkat toho, že se z něho stane taková věc, že o ní nelze ani mluvit, ani myslet, a když se před ní padne tvář k zemi, je to málo, mnohem méně než nic, a i kdyby se před tím shořelo, ještě by to nic nebylo. A což já? Což pak nejsem více než ten nicotný kousek chleba, i než ta kapka vína a vody se vším všudy? Víím, že jsem špinavý a ošklivý, že sám na sebe nemohu pohlédnouti, aniž bych plakal, ale co je to platné, přece jen ještě stále jsem více než ty věci, které lze buď koupiti nebo objednat i zaplatiti mnohem snadněji než leccos jiného. A já bych tak potřeboval, aby některý kněz se mě ujal a udělal se mnou něco, co by bylo nekončenně skrovnější než to, co dělá s tím chlebem a vínem! Kéž by mě tak proměnil aspoň ve vlaštovičku nebo v holuba! To by mi úplně stačilo k radosti i blaženosti.

Já víím, nebo se aspoň bojím, že víím, co mi odpovíte. Mohl a měl bych tuto nesmyslnou a snad i nenáležitou žádost odmítnouti a potlačit sám. Ale víím přece, jakou máte moc. A vy to vííte také. Pomozte! Vždyť je mi úzko. Prosím vás, pomozte mi!

(U Pražského Jezulátka, říjen 1948).

## ***Maria, ochránkyně našeho duchovního života***

### **Dábla, svět a tělo přemáhám...**

K matce se děti utíkají docela přirozeně, děti ve svých nebezpečích. Cítí k ní příslušnost své krve a svého života. Jestliže naříkal Job, že vojnu jest lidský život, zůstal jí i život křesťana. Ba, křesťanův život je více bojem než život starých otců našich. Sv. Pavel to nescíslněkráté připomíná, že náš život je bojem se satanem a s jeho světem. Sv. Petr upozorňuje, že ďábel obchází i dnes, jak ve dnech zbožného Joba.

Spasitel tolikrát nás napomíná, abychom bděli a modlili se, bychom nepropadli pokušení. Satan se stále snaží třibiti služebníky Páně.

Pokušení. Pokušitel! Jest nepřítelem Božím, protivníkem jeho, a jeho svrchovanosti a království. Závídí lidem, že mají nastoupiti na jeho místo. Vidí, jak jsme Bohem milováni. On je ten, který stále nenávidí. Nenáviděl a dále nenávidí Krista vtělenou a ukřižovanou lásku k Otci a k nám. Proto nemůže lhostejně choditi kolem vyvolených Božích dětí, nemůže mu být lhostejné jejich usilování o království Boží v jejich životě a ve světě.

I Maria Panna ho poznala zblízka jako Kristus. Bylo to předpověděno, že bude úklady činiti patě její, ale ona rozdrtila jeho ohavnou, slizkou, úlisnou hlavu. Zvedá ji stále, i když se plazí při zemi ten, který ji jednou tak zpupně zvedl proti Bohu.

Když ukládá satan o naše synovství Boží, ukládá tím i o její mateřství vůči nám, protože o ovoce jejího Syna a i její oběti. Boj satanův proti nám je zároveň osobním jeho bojem proti Kristu a jeho Matce. A tak i bojem, osobním bojem Ježíše a Marie se satanem. Jestli Michael se dal do boje se satanem, dala se do boje s ním i Marie. Trvá ten boj a nebude ukončen, dokud nebude definitivně rozdrčena hlava, pyšná, nenávidná hlava satanova čistou nohou Mariinou. Nohou, ne rukou rozdrtil, rozšlápne ohavnou obludu, která nevěří a nemiluje a proti Kristovu království Otcovu staví království své, proti království Otcovy a Ježíšovy lásky království lži a nenávisti.

Stojí před námi v našich zápasech se svou pokorou, kterou se celá dala do služeb Boží vůli. Stojí před námi se svou pokornou vírou, která ví, co jsme my a co je Bůh. Ona, služebnice Páně, stojí před námi v boji s tím, který pyšně provolal, že nebude sloužit! Její boj nepřestal a nemohl přestat, protože se zasvětila oddaně Bohu a službě jeho vůle. Trvá toto její odhodlání a neméně trvá odhodlání satanovo vésti až do konce pohrdavý, zoufalý zápas s Bohem o velikost. Tak trvá také dále i boj Mariin všude, kde satan útočí a tedy i v našem nitru.

Nejjistější zbraní je ovšem láska. Láska jedná svobodně, láska jedná velkodušně. Tím spíše tam, kde je ohrožena. Nesmírná byla tato vítězící láska Marie Panny. Jednou zvítězí a dále vítězí a učí nás chápati se této nejučinnější zbraně. Žádnou jinou zbraní nebude satan přemožen nežli láskou. K té nás Maria stále volá svým příkladem. Ke stále vzrůstající, uplatňující se a tím žijící a množící se láskou.

Ničeho proti nám nedokáže satan, vypudíme-li ho láskou i z nejskrýtějších záhybů své duše a ze zdánlivě nejnevinnějších jeho masek. My mu dáváme příležitost, sílu i úspěchy v jeho ošklivé činnosti, kterou popouzí tvory proti Tvůrci. Tak se modleme k Marii, aby nám vyprosila roznění naší lásky, podobnou láskou, s jakou Pánu dala sebe a všechno. Tou láskou ničeho na ní nenalezl satan svého. Tou vypudíme ho i my ze srdce a z života.

Naše porušenost a naše přivolení k této porušenosti otvírají nepříteli Božimu brány naší bytosti. Proto musíme bojovatí proti hlavnímu nepříteli, kterého nosíme v sobě. Jest jím porušená žádostivost, hledající nepravé štěstí, ve tvorech, která je proměňuje z prostředků, majících vésti k poslednímu cíli, prostředky k různým roztržtým cílům až nakonec i k postavení cíle svého do tvorů a do sebe.

Maria nepoznala této porušenosti. Ale právě proto je jí nás líto a její sounáležitost k nám, synům Evy, pramáteře její i nás, jí vnuká upřímou touhu pomáhati nám v boji proti nám samým. Ne my, ale On! Jen takhle zvítězíme. Když se cele otevřeme Bohu a budeme vytrvale a soustavně odolávati sebelásce, která chce sebe vedle Boha, nebo proti němu!

Maria zakusila sama na sobě ovoce lidské porušenosti. Poznala tvrdá srdce v Betlěmě, tvrdá v Egyptě, tvrdé srdce Heroda, zatvrzelá srdce kněží ve chrámu, brejlicích do svatých knih, všechno tam vyčtších a zůstávajících na stolcích své moudrosti v Jerusalemě, falešnost, pokrytectví farizeů, nadutost kněží, držitelů chrámu, tupost davů, nechápavost učedníků kolem Krista, proradnost lidu, nespravedlnost Pilátovu, slabost Petrovu, hanebnost Jidášovu, krvežíznivost katanů . . . Prožila dosti lidské zloby, aby mohla poznati lidskou porušenost.

Vítězila nad ní svou láskou k Bohu, svou vírou, kterými dovedla i to vše přijmouti i svou smrt, která jí neměla hrozit, když byla Neposkvrněná. Tu nám ukazuje, doporučuje a vyprošuje. Učí nás neztráceti chuti k oběti, k lásce a k víře i když sami trpíme porušeností svých bližních, třeba nejsvětějších, třeba na nejvyšších svatých místech. Nepohoršila se nad hnusnými, krvežíznivými kněžími, a plnila zákon Páně. Tak nám neublíží slabosti lidské, slabosti i duchovních a církevních osob. I přes ně, ba, skrze ně porosteme v lásce k Bohu, jenž je mocný i ubohými nástroji uskutečňovati své dílo našeho posvěcení.

Dílo sv. Terezie bylo předloženo pěti nejv. mistrům posvátné vědy a všemi pěti zavrženo, jako dílo ďábelské. Nad sv. Ludvíkem Grignonem řada biskupu vyhlásila interdikt, sv. Alfons byl vyloučen ze své vlastní první kongregace — sv. Marie Soubiran z řádu, který založila. P. Gratián, uskutečnitel reformy vyloučen z řádu karmelitského neméně svatým P. Doriou.

Ale Bůh nejsou lidé. Duchovní člověk se nedá odvésti od Boha ani porušeností jeho služebníků.

Světa se teprve nebála Maria. Statečně vytrvává při Kristu i když je zavržen kněžími a zákoníky, Pilátem i veleradou. Svět nic nemůže jiného než ukázati po čase ještě jasněji slávu a sílu Boží, která láme nejšťablenější pronásledování, zotročování a umlčování.

Nezoufala ani nad tupostí apoštolů i lidu. Věděla, že vyvolené si spásí Pán třeba proti nim samým. Tomu učí horlivé apoštolské duše, aby čekaly a vytrvaly ve své práci a ve své naději, neboť síla lásky Boží zvítězí nakonec nad světem i když má pro sebe všechn majetek, moc,



zbraně, prostředky nejmodernější a dílo Boží kolikrát jen majetek špatně užívaný, lidí průměrné a sobecky slabé.

O vytrvalou sílu lásky Marie, věřící Kristu uprostřed nepochopení až v jeho nemohoucím ponížení na kříži, se opírejme ve svém boji proti světu, to jest lidem, kteří věří jen v sebe, jen ve tvory a jen v nich a z nich si chtějí vytvořit své království.

Neboť je matkou milosrdenství. Má soucit s naším zápasem, s naší slabostí. Jako se slitovala nad ní při svolení k Božimu mateřství, tak je dále matkou nás dětí ubohých a slabých. Úkol matky pomocnice a ochránkyně trvá tak dlouho, pokud trvá slabost dětí. A my budeme stále zápasit a klesat a lhát. Právě tak dlouho bude trvat její slitovnost zapálení její oddanosti k Bohu. Čím více ví, jak velký a sladký je Bůh, čím více jen tomu poznání žila, čím je blíže Bohu — své sladkosti, tím více se sklání k nám, ubohým, vyhnaným synům Eviným.

Snažíme se schoulit do jejího náručí, vyprositi si její sílu a nemáme se čeho bát. I protiventství, i naše slabost i pokušení nás tím více naučí spoléhati se ne na sebe, nýbrž na Boha a tu je naše vítězství jisté!

Msgr. Karel Reban :

## *Kněz a laik*

(Dokončení).

III.

Chápete, že zde přecházíme již k tomu, co žádá kněz od laiků. Život Boží vlastní i přenášený, činnost. Aktivovat musíme laiky, počínajíce snad z nepatrných kroužků několika chápavých osobností, ale směřující ku všem. Dříve však než si povíme něco o Katolické Akci, neboť toto jest ona činnost, ony skutky víry, lásky k Bohu a k duším i zbožnosti laiků pro dobro Církve, poznamenáváme:

Kněz a laik. Někdo by si vzpomněl na staré křesťanské životní heslo Ora et labora a jako klade vedle sebe Ora, modli se a Labora, pracuj, tak by viděl vedle sebe kněze-vtělené Ora, protože především se kněz musí za všechny modlit, a vedle kněze laika jako zosobnění Labora, pracuj. Laik — to je ten, kdo musí hodně v životě pracovat. To by nebylo správné. Jako patří k sobě Ora et labora, tak náleží k sobě kněz i laik. A dokonce mají oba společnou modlitbu i společnou práci. Společným životem liturgickým, o který se dělí kněz vždy více s laikem, i společnou prací pro rozkvět víry, zbožnosti a lásky neboli Katolickou Akci scházejí se kněz i laik spolu v jednom úsilí o vnitřní i vnější rozvoj tajemného Těla Kristova v duších i v sociálních formách. Opravdu záleží nám kněžím nesmírně na tom, abychom se s laiky sjednotili v liturgickém životě — ve Mši sv., snad někdy i v breviáři (máte na př. malé hodinky mariánské, máte český Bártův překlad našeho breviářového

Psalteria), v církevním roce a v jiných úkonech liturgických. Dá Vám to mnoho pro duši i pro práci.

Rozpomeňte se, co kdysi znamenal laik pro službu duším. Jak se kdysi vážně pojímalo kmotrovství při křtu, při biřmování: proč by tomu tak nemělo být právě dnes? Nerad bych ze široka líčil, co to byly laické patronáty našich kostelů a far. Dnes Církev sama se snaží se vymanit z poměrů patronátních (sr. can. 1450 pro futuro nepřipouští vznik patronátní vztahu). Stát a »lid« dnes rovněž prohlašují patronátní závazky za zaniklé: kdo se bude starat o udržování kostelů, bohoslužeb, ne-li lid věřící, vědomý si toho, čím mu Církev jest a čím on má se Církví stát? Přemnoho je příležitostí, kdy laik knězi pomáhá, do jisté míry jej nahrazuje v tom, co nahraditi lze. Myslíme na př. na kostelníky, ředitele kůru, varhaníky, zpěváky chrámové, na laické katechety, na farní sestry, karitativní apoštolátní pracovníky a pracovnice. Jaké možnosti se zde otevírají, kdyby laici pracovali vždy s pravým duchem a pravými methodami...

Situace i prostředí vynucují si jednotu kněze i laika, lidu s jeho knězem ke společné modlitbě a práci na obranu Církve, na duchovní a mravní výboj. Kéž by skutky laiků napsaly, že nepochybně žijeme ve věku laického apoštolátu. Nechceme dusit život stanovami a organisacemi — nesmíme však je šmahem odsuzovat. Katolická Akce je více než organisace nebo taktika — je to uskutečňování vůle Boží ve 20. století s aktivní účastí laiků. Je vnějším projevem vnitřní duchovní a mravní síly Církve, jako zase přispívá zpětně k vytříbení vnitřního života v Církvi. Kdo stojí na základech Tajemného Těla Kristova, kdo se dívá pod zorným úhlem Kristova prostřednictví, pochopí, jak dusledně a nadpřirozeně ze života víry plynou skutky víry, apoštolát s nejrůznějšími svými obsahy. Tak se setkávají kněz i laik: z Boha vyšli — k Bohu jdou — v Kristu Ježíši a v Duchu svatém. Jak by se proměnily, obrodily naše farnosti (to by bylo thema samo o sobě: Laik ve farnosti), naše náboženské a katolické spolky, kdybychom se dali vésti těmito nejvyššími zásadami...

Rodiče, přátelé, představení, vychovatelé mají v Těle Kristově tak odpovědné místo, poslání jedinečně krásné, ale také často osudné, opomíjí-li své duchovní povinnosti k těm, které jim Bůh svěřil. Jejich autorita a láska dává jim rozsáhlé a hluboké možnosti apoštolské, aby všichni život měli a měli ho hojnost. — Jsou laikové vybraní, obdaření více než jednou hřivnou: v literatuře, v umění, ve vědě, vůbec v kultuře, v sociálním životě, v tisku atd., na nich to závisí, budou-li tyto hodnoty skutečně hodnotami či bezcennými, snad i zhoubnými pahodnotami. Netajíme sobě, že i nám kněžím vzniká povinnost, abychom takové laiky vyhledávali, mravně je podpírali v jejich tvoření (někdy snad bude nutná i podpora hmotná), je chápali. — Karita, práce pro misie zámořské, unionismus, díla pro podporu duchovních povolání — a kdo vypočte

všechny příležitosti, jež jsou obyčejně i úkoly a povinnostmi laiků ku práci pro Boha a pro duše. —

Nemyslete, Vy laici, že my, kněží, hledíme na Vás pouze účelově a užitkově — že nemáme jiné myšlenky než kterak bychom Vás zapřáhli do práce na místo sebe. Nikoliv. Ujišťuji Vás, že dnes kněz hledí na laika hodně jinak než jak tomu snad někde bylo v dobách minulých. Ve světle theologie a asketiky vidíme Vás duchovně krásné, veliké, vidíme Vás, jak žijete v prouděch milosti Boží a lásky Církve: nemůžeme si Vás nevšímat, nesmíme a nechceme zneuznávat. Nejsme slepí k Vaším mravním dobrým vlastnostem, k Vaší práci náboženské nebo nábožensky ovlivněné, jsme Vám tolik vroucně vděční za vše. A chceme Vás mítí duchovně krásné a bohaté, abyste byli naší chloubou v Pánu. Je to pro kněze úleva, osvěžení, ví-li, že má na osadě, v blízkosti duše ideální, prosté lidských malicherností.

Proto: Důvěřujte nám. Dejte si říci — snad to myslíme dobře a snad máme nějaké zkušenosti, schopnosti. Pracujte v jednotě s kněžími, zvláště ve farnosti, nic bez faráře, bez jeho souhlasu, bez jeho plánu. Rádi Vám posloužíme, aby Vaše duše stoupaly, víme, že potřebujete více toho, co jest opravdu nadpřirozeným pokrmem duše a chceme Vám to dávat. I to ochotně uznáváme, že některé situace správněji chápete a zvládnete než my — jsme přistupni Vaší radě. Nic nám není tak vzdálené jako snad touhy, bychom Vám byli nedotknutelnými, božskými bytostmi, které Vám zaclánějí pohled a přístup k Bohu. Čím budeme my kněží církevnějšími v tom smyslu, že správně v sebe pojmem volání Církve dnes, tím lépe si porozumíme — musíte ovšem i Vy udržovat krok s Církví. Nezazlívejte, připomenu-li zde slovo Bernanosovo: »řeholníci trpí za duše. My světští kněží, trpíme dušemi, našimi věřícími« (Deník venkovského faráře). Trpíme s Vámi vším, čím Vy trpíte: Kdo je slabý, abych nebyl slabý s ním? Kdo se pohošuje, abych já se nerozpálil? (2 Kor. 11, 29). Trpíme však i Vašími slabostmi, neúplnostmi, jednostranností, vším tím lidsky ubohým, co na duších svěřených zůstává. Každoročně o 4. neděli adventní slyšíte ve Mši sv. epištolu, kterou Vám sv. Pavel říká, jak máte nás kněze posuzovati (Chce snad Církev, aby o vánocích se sešly v souzvuku duší pastýř i zrádce? Biskup Kepler nadhazuje tuto myšlenku:

Tak smýšlej o nás každý jako o služebnících Kristových a správcích tajemství Božích. Tu však se žádá od správců, aby každý byl shledán věrným. Mně však pramálo záleží na tom, abych byl souzen vámi nebo soudem lidským, avšak ani sám se nesoudím. Nejsm si sice ničeho vědom, ale tím nejsem ospravedlněn. Mým soudcem však je Pán. Proto nesuďte předčasně, dokud nepříjde Pán, který nejen osvítí věci skryté v temnotě, nýbrž zjeví myšlenky srdce; a tehdy se dostane chvály každému od Boha. (1 Kor. 4, 1-5).

Nesudte nás po lidsku, podle lidských měřítek. Zevnějšek, přirozené dary či jejich nedostatek, líbí-li se vám na nás něco či nic — to nechte stranou. Je to sice pochopitelné, že když nás posuzujete, přihrává v náš prospěch či neprospěch naše lidská individualita — přihrává i Vaše sympatie či antipatie, snad dokonce i zesílená vášnivost — ale snažte se vidět nás jen a jen očima víry. Dívejte se klidně, věcně, nestranně. Myslíte-li o knězi, že není hoden, pamatujte: i on je rozdavačem milosti. Nikdo nás nesoudí přísněji ani důsledněji než Bůh a Jeho Církev: řeč, kterou o povinnostech kněžských hovoří Pontificale Romanum při udílení svěcení nebo Codex juris canonici, je vskutku nesmírně vážná. — Ale nedávejte se zmást buď zevnějškem anebo svým vlastním nitrem. Jak málo laik zná kněze, jeho práci, jeho denní život... Jak je to snadné vyložit to či ono v neprospěch kněze — před Bohem a ve skutečnosti je tomu hodně jinak. Nejednou se stává, že osada pozná, koho měla v knězi — až nad jeho hrobem. Nechtějte mít své kněze na vlas podle toho typu, jaký jste si předem o knězi utvořili Vy. Ty přísaháš na typ kněze kontemplativního, Ty zase na typ kněze aktivního, snad sportovce podle vzoru filmu Farář u sv. Dominika. Nebylo by to správné, kdyby všichni služebníci oltáře byli jednoho typu.

Příznáváme se Vám, že nám kněžím dělá starost vzestup samostatnosti a iniciativnosti našich laiků.

Musíme si toho přát, abyste nebyli pasivní, nýbrž aby každý z Vás byl služebníkem Kristovým a rozšiřovatelem milosti Boží horlivě činným. Nedivte se však, nesouhlasíme-li vždy se vším, co podnikavý laik plánuje a nadplánuje. Vy vidíte zde kus, tam kus — my vidíme celek. Vy asi neznáte tolik lidí, jak reagují na nové podněty. Nebojíme se nových method, naprosto ne — ale nechceme zdiskreditovat dobrou věc. Konečně odborná průprava a možná že již mnoholeté zkušenosti kněze také něco váží. Rozumějme si dobře. Je nám milejší, jsou-li laici spíše více než méně aktivní — ale neporučujeme nám: I když Vás to stojí mnoho sebezapření, díváte-li se na naši ať skutečnou či zdánlivou indolenci — nezapomínejte, že téměř vždy veliké apoštolské dílo musí být připravováno a doprovázeno duševními obětmi, jakými jsou pokora, poslušnost, sebezápor. Slovo Pia XI. o začlenění laiků pod apoštolát hierarchický je radostné tím, co laikům zvěstuje, ale má-li se zroditi něco ke cti Boží a na prospěch duší, musí takové dílo být skutečně pod hierarchickým apoštolátem, v duchu důvěry a poslušnosti k Církvi a ke knězi.

#### IV.

Vy, laici, máte jistě plnou duši přání k nám, kněžím. Povězte je bez bázně. Některé Vám povíme sami. Jsou velmi oprávněná přání, bychom se věnovali věcem Božím a nikoli těm, které jsou s tohoto světa. Abychom byli zbožní, theologicky zdatní, horliví. Slyšíme zvláště dvě Vaše

prosby k nám. Voláte ke kněžím: Mějte hluboký cit pro sociální spravedlnost. A buďte ve styku a při práci s námi, s našimi dětmi, s naší mládeží, s našimi rodinami a rodinnými starostmi a kříži, s našimi nemocnými, buďte tu všude výbornými znalci duší, psychology. Ujišťuji Vás, že oba požadavky přiznáváme plně a přičiňujeme se o to, bychom jim dostáli. — Chcete po nás — opět právem — abychom zachovávali stupnici hodnot, nemísili věci lidských s božskými, nedávali přednost nižšímu před vyšším. Chceme tak činit, jenom nás neobviňujte potom z nemodernosti. Chcete, abychom všem byli vším — tak upřímně chceme to i my.

Chcete od nás důvěru — abychom se nebáli něco Vám svěřit, něco podnikat. Nebojte se, toho bude vždy víc a více. Nebudeme Vás držet na uzdě ani na pásu, na kterém chuva drží děcko, když se toto učí chodit. Jsme naopak ochotni od Vás lečtemus se přiučovat.

Víme, že nade vše nás chcete mít jako kněze Kristovy na kazatelně, ve zpovědnici, u nemocných, u oltáře Páně. A za to jsme Vám vděční — seč stačí lidská křehkost chceme s pomocí Boží o to usilovat.

A znovu Vás zveme a prosíme: Pojdte s námi v jeden svaz duší se modlících a žijících z liturgie. Pojdte, chopte se práce na vinici Páně — je žeň veliká, ale dělníků málo... Chcete, bychom Vám dobrým příkladem kněžského bezúhonného života pomáhali a usnadňovali posvěcení Vaše: kéž bychom to dovedli...

Jsou to tajuplné vzájemné vztahy a vlivy: kněz a laik... S posvátnou úctou blížíme se k nim. Více než jindy čeká kněz od laika — více než jindy musí dnes laikovi kněz dávat ze svatých Božích darů.

Věříme, že Duch Svatý, který tak mocně vane právě dnes Církví Kristovou, vytvoří i u nás ideálního kněze a ideálního laika. Nad osobní malichernosti musí oba hodně vysoko na vrcholky Boží vůle, pravdy a milosti. Ze hlubin Církve, z bytosti Ježíše Krista tryskají právě dnes proudy vody živé. Je tak krásné býti knězem i býti laikem v katolické Církvi dnes. Přičiníme se, abychom byli hodni tohoto údělu.

Conrad Pepler O. P. :

## *Služba Pánu*

(Typy modlitby v době duchovního dětství).

Ve chvíli, kdy opouští život hřích, nastupuje ten, jenž se obrátil, službu Pánu. Touží tedy obejmouti Boha svou láskou, ale jeho prvním úkolem je nyní, aby se stal poslušným Jeho služebníkem. Snaží se dáti Bohu, což Jeho jest, pochopiti hodnotu svého Pána, učiniti toto náboženské hodnocení Boha skutkem. Každé klanění je službou; je ještě daleko

k dokonalým, nejvyšším ctnostem, t. zv. ctnostem Božským, jichž paprsky vyzařují přímo do srdce Božství. Náboženská úcta je věci ctnosti etické. Tvor jakožto tvor, stojí tváří v tvář Stvořiteli, chová se tak, jak by se chovat měl, t. j. jakožto bytost závislá, jako jeden z těch, kteří na Pánu jsou závislí. Modlitba, adorace, oběť, všechny tyto úkony jsou úkony poddaného, součástíkou jeho daně, jeho službou. Později je služba Pánu ponenáhlu víc a více pohlcována širším pojmem ctnosti Lásky, která proniká každým jednotlivým skutkem a během doby nakonec nabude převahy. V tu dobu Pán řekne: »Již vás nenazývám služebníky, nýbrž přáteli«, jakož řekl apoštolům, když se první etapa doby, kdy byli jeho učedníky, byla skončila. Sloužili mu, dokud nebyli rukou Boží povzneseni k postavení přátel, a to přátel důvěrných. Pak se jejich život stal trpnějším: pak už působil na ně přímo Bůh. Na tomto prvním stupni jsou činné ctnosti mravní patrnější. Duše, jež se obrátila jednou k Bohu, musí začít horlivě sloužit Bohu až do doby, kdy ji Bůh uzná za hodnu stupňů vyšších, kdy On sám započne s očištěním lidské duše. Proto musí být duše nejprve velmi mnoho činna a teprve na konci této očištěné cesty očista nabývá rázu trpnějšího.

Hlavní ze všech činností je tu činnost modlitby. Když zbožná duše po nějakou dobu postupuje po cestě dokonalosti, zatouží možná někdy po tom, aby se ohlédla nazpět a přesvědčila se bezpečně o tom, že nesešla s cesty, a aby zkoumala povahu terénu, jímž už se probíla. Snad se i pokusí vyličít svou pouť až k bodu, jehož právě dosáhla a její zpráva bude hodnotnou pro úplné začátečníky. Ale v místě strmého stoupání, právě uprostřed samého stoupání, bylo by bláhovostí ohlížet se nazpět. První věcí na počátku duchovního života je: nedívat se nazpět, neboť za námi je jen hřích, ani nečisti zprávy těch, kteří žili životem dokonalejším, nýbrž zaměřiti vše k Pánu Bohu. V tomto stavu je duše připravena, aby se poučila o Bohu. Když první překážky hříchu byly odstraněny, otevírá se přístup Bohu, kudy by on se přiblížil. Bůh pak může přicházet a učit duši vnitřnímu životu modlitby.

Jak překonávati zlo, které je v nás, a jak sloužiti Pánu? Není ještě čas na pokyny nebo rozbor duchovní modlitby. Život začátečníkův by měl být nejprve formován k tomu, aby byl uschopněn modliti se ve světle niterném, světle milosti. Modlitba vnitřní musí započít svůj růst přirozeným způsobem. Prvním příkazem jest činně se zúčastniti slovných (ústních) a společných modliteb, které člověka učí přibližovati se k Pánu.

Charakteristickou modlitbou na tomto stupni spíše činném bude modlitba ústní liturgická na podkladě svátosti a modlitba vnitřní bude diskursivní meditací. Tak to nalézáme v prvních dvou Hradech sv. Terezie. Celý den musí být ustavičně, znovu a znovu zaměřován zpět k Bohu tak, aby to, co jsme konali při mši sv., mělo pokračování v každé etapě denní práce. To pak povede k formě (stupni ustavičné modlitby, ne však hned. Zprvu se budou vyskytovat trhliny, chvíle, kdy duše je cele

zaujata prací, kterou právě koná, nebo snad i »vzdušnými zámky« (sněním) nebo ctižádostivými myšlenkami. Je třeba ustavičného připomínání, a tím je s věrnou pravidelností konané Officium.

Ovšemže život řeholnice je takřka vybudován z ústních modliteb a modliteb liturgických, soustředěných kolem mše sv. Proto se často mystikové nejprve zabývají otázkou Služeb Božích a rozepisují se o všech ústních modlitbách od ranního vstávání až po chvíli, kdy se ukládáme ke spánku. Více než na kterémkoli stupni svého duchovního růstu potřebuje začátečník, aby zvykl ústní modlitbě. Není pro něj věcí snadnou, aby vědomě obracel pozornost ke věcem božským, jeho mysl je bezděčně odváděna do okolního světa a doprostřed jeho klamu. Nikdo si tedy nemůže vlastně dovolit pohrdat modlitbami zde uvedenými pro chvíli, kdy se obléká nebo obouvá s jinými úkony zbožnosti, o nichž je dále zmínka — zvláštními úkony ke sv. Kříži se skutky, úkony a genuflexemi, slova provázejícími. Potom následuje Officium Mariánské, jež vyplňuje části rozmanitých hodin dne a tvoří jakousi základní konstrukci modlitby, spojujíc v jedno všechny okamžiky pracovního dne. Den, dělicí se v body podle duchovních cvičení, nemůže ovšem nebýt posvěcen a jistě vede duši k prohloubení lásky k modlitbě a vědomí přítomnosti Boží.

Viděli jsme již, jak důležitá je vnější a liturgická forma modlitby na prvních stupních duchovního života po obracení. Tato slova jsou důležitá, neboť toto cvičení v mravní ctnosti zbožnosti, jež je »potenciální složkou« spravedlnosti, jest především považováti za službu. Jí odpovídající hlavní ctností praktickou je ctnost poslušnosti, jež spočívá na samém srdci oběti. Modlitbě vhodné pro začátečníka nejvýraznějšího vyjádření se dostává Liturgickým Oficiem, vrcholicím v oběti mše sv. Kteréhokoli hnutí povahy liturgické je především zaujato zájmem o cestu očisty. Právem si málo všímá vyšších stupňů modlitby. Když duch oběti mše sv. začíná se zakořeňovati v duši a měnití její postoj v bolest, pak, a jedině pak, může nastat pokrok na cestě očisty. Očista bez liturgie by se mohla stát nejvýše nebezpečným, individualistickým pokusem o vyjádření vlastního Já. Proto začíná řeholnice den plnou účastí na ranní liturgii, oběti mše sv.

»Když jste se úplně oblékly, pokropte se svčenenou vodou, kterou byste měly mít nablízku, a myslíte na tělo a krev Páně na oltáři a pozdravte Je na kolenou slovy: »Zdráv buď, původce našeho stvoření...« Tak čiňte také ve chvíli, kdy kněz obě pozdvihuje při mši sv. a před Confitetorem, kdy se chystáte přijmout sv. hostii. (13-14). Tak mystik Riwle. Dnes však je pokrok v modlitbě často brzdněn příliš těsným přimknutím k liturgii jakožto takové. Mnoho duší, vábených přísnou prostotou a symbolikou formy služeb Božích, konaných Církví, shledá, že se nedovedou spolu s dušemi bratří a sester modlit jinak. »Úkony zbožnosti,« jež by jim mohly být významným příspěvkem na prvních stupních duchov-

ního života, stávají se něčím, čemu se vyhýbají, co zavrhují. Zdá se jim nemožností modlití se v kostele, kde je při mši sv. říkán růženec, nebo když druzí právě zpívají radostnou nebo dojemnou duchovní píseň. Takové duše budou jen zvolna pokračovat v modlitbě, neboť jejich modlitba se dostala do pout určitého druhu vnějšností, místo aby byla očištěna a odpoutána duchem oběti mše sv.

Ne tak u řeholnic. I jejich den je naplněn všeobecnými (společnými) úkony zbožnosti, jichž ráz je takový, že posiluje základní typ modlitby liturgické. Není pro něj jen ve mši sv. a v Officiu. Jsou vedeny k tomu, aby věnovaly téměř tolikéž pozornosti svému kříži během dne, kolik zrána věnují oběti mše sv. a pokračují tak ve vzpomínce na skutečné zpřítomnění dění na Kalvarii, na první děj dne. Úctu ke kříži lze považovati za předchůdkyni Zastavení křížové cesty, neboť padají na kolena před křížem s paterým pozdravením: »Klaníme se Tobě, Pane Ježíši Kriste, a dobrořečíme Ti, neboť sv. křížem Svým svět Jsi vykoupil.« Ó dřevo kříže, jež jsi přemohlo svět, prameni pravé bezpečnosti, buď pozdraveno! Není Tobě rovna listím, květy, poupaty! Řeholnice jsou vedeny k tomu, aby se bily v prsa, a celkový ráz pokynů působí dojmem hlubokého výlevu pravého citu ve společném úkonu zbožnosti. Pak následuje Officium, dále litanie a žalmy. Přejít od Officia ke klanění je usnadněn i bez náznaku, že jde o úkony různé kategorie. Tyto modlitby jsou konány s příslušnými pohyby, takže celé tělo i duše jsou modlitbou zaujaty. Officium i klanění jsou součástí ústní (vnější) modlitby a celá Církev se spojuje s řeholnicí ve chvíli, kdy se modlí. Někdy musí být v duchu úplně sama:

»Po políbení míru při mši sv., zapomeňte na celý svět a setrvejte duchem úplně mimo tělo ve vroucím objetí milovaného Spasitele.«

Při jiných úkonech má v duchu uvažovati o pomoci potřebných údů mystického Těla Páně: Vzpomíná na všechny, kdo jsou nemocní a zarmoucení, kdo trpí sklíčeností a chudobou, na bolesti uvězněných, kteří leží sevřeni těžkými železy.

Ale po všechen tento čas její úkony zbožnosti, její služba Pánu, vše, cokoli koná, děje se v srdci Církve a nabývá liturgického zabarvení, i když leccos z toho není přesně vzato liturgií.

Zvláště zajímavé pro začátečníka dneška jsou pokyny týkající se pobožnosti, jež se francouzsky jmenují »Patero radostí Marie Panny«. Povaha této pobožnosti je tak blízká povaze pobožnosti růžencové, že nadšenci pro liturgii, pokud mluví s pohrdáním o růženci jakožto »pobožnosti moderního původu«, by si měli uvědomit, že byla zřejmě běžnou modlitbou už koncem XII. století, a to dokonce ještě před dobou, kdy žil sv. Dominik. Patero radostí, o nichž se tu rozmýšlelo, bylo: zvěstování, narození, zmrtvýchvstání, nanebevstoupení a korunování. Každé »radostné tajemství« je zahájeno kratičkou meditací: »Nejsladší Panno Maria, pro Svou převelikou radost, kterou Jsi v srdci pocítila právě ve chvíli,



kdy Ježíš, Bůh a Syn Boží, po pozdravení andělském v Tobě se počal a z tebe se zrodil...« Několik střelných modliteb následuje po této modlitbě (po prvním radostném tajemství je to Magnificat) a po každém radostném tajemství následuje pětkrát Zdrávas Maria. Po tajemství pátém následuje modlitba, kterou my známe jakožto Anděl Páně a pak hymnus, který je poněkud podoben modlitbě Zdrávas, Královno. Pak následuje vybidnutí k tomu, aby 50—100 krát se (řeholnice) pomodlily Zdrávas Maria.

Uvádíme více podrobností o této pobožnosti, abychom ukázali, jaký zisk má začátečník ze společné pobožnosti ružencové, která vede k rozjímání, používajíc vnější formy blízké liturgické, formy společné, sjednocené modlitby. Tak jako střídavé odříkávání žalmů, vznášejících se verš po verši s jedné strany choru na druhou jakoby v jakési posvátné hře míčem, vytváří ovzduší duchovního míru, ve kterém modlitba může vzlétat vysoko, převysoko, tak může Žaltář P. Marie opakováním jednotlivých míst a rytmickým postupem do nitra tajemství vzbuditi v duši, která má růženc, stav, ve kterém dovede volně procházeti Tajemstvími a viděti v nich stále víc a více. Růženc svými zrnky sám nám ukáže uznanou cestu k tomu, abychom se naučili rozjímati. Dávno před tím, než metody vnitřní modlitby byly uplatňovány a zavedeny, přiváděla právě tato metoda zástupy křesťanů na práh kontemplace. V dalším hovoří RIWLE o theologické stránce této formy modlitby:

»Služebnictvem je patero jejich smyslů, které by měly zůstávati doma a své paní sloužiti. Teprve tehdy slouží správně, užívá-li jich náležitě ve prospěch své duše, jsou-li oči její upřeny na Tělo Páně nebo na nějaké dobré dílo, naslouchají-li uši pozorně slovu Božimu, vyslovují-li rty slova zbožné modlitby. Dále zmiňuje se autor knihy znovu o druhu diskursivní meditace vhodné pro tento stupeň duchovního života. Odložíme tedy úvahy o cestě vnitřního přiblížení Bohu touto cestou očisty, až dojdeme k příslušné části. Zatím si povšimněme aspoň několika zmínek o užítku ze svátosti. Vnější služba a ústní modlitba i oběť jsou, tak říkajíc, uznávány a hodnoceny samotným Bohem právě v těchto zřejmých pramenech milosti. K nim nutno počítat i svátostiny, které Bůh také uznává jakožto vhodné prameny pomocné. Zvláštní partie o svátosti pokání obsahuje různé druhy skutků, které mohou být nápomocny v očistě od hříchu: Sv. zpověď, svěcená voda, modlitby a zbožná rozjímání, požehnání, pokleknutí a každé dobré slovo nebo skutek smývají hříchy malé. Důraz na takovéto úkony bude vždy charakteristickým znakem modlitby začátečnickovy.

Především se musí začátečník posilovat v životě modlitby božským působením svátosti pokání a svátosti Oltářní. Ve svém úsilí, naučit se žít před očima Božíma a přemáhati zlé sklony, které jsou následkem hříchu, bude často používati svátosti pokání a pravidelně a často chodit ke sv. zpovědi — jednou týdně, což je průměr, který lze zachovávat.

Pokorná zpověď sama vede k vroucí modlitbě diskursivní užívaje svobodně dobrodiní svátostí může začátečník uchystati ve svém srdci stánek, kde je Pánu radostí přebývati. Volba zpovědníka je velmi důležitým krokem hned na počátku: a ač svátost sama svou povahou je účinná beze zření k povaze nebo vědomostem kněze, jeho rady a napomenutí, jeho postoj vůči hříchu a ctnosti, mohou velmi mocně působit na dobrou a horlivou duši »obráceného«, který se učí modlití. Ale na okolnost, že povaha knězova je věcí velmi, byť jen druhotně, důležitou, nutno také pamatovat.

Zpověď připravuje duši k modlitbě zejména nepřímo tím, že ji připravuje pro přijetí Těla Páně. V ni totiž je pramen veškeré radosti a duši se dostává milosti pravé lásky Boží. Není myslitelný účinnější prostředek pro posilu a prohloubení modlitby. Zpověď připravuje duši pro plnost pochopení účinu Nejsv. Svátosti, totiž k účinné lásce a sjednocení s Kristem. Modlitba a pokání se připojují, aby prohloubily přípravu duše, nyní úplně omyté (vymetené) a vyzdobené ne pro sedmero ďáblů, ale proto, aby uvítala samotného Pána s větší měrou účinné lásky a větší sladkostí. Důraz na náležitou přípravu ke sv. přijímání by měl být zvláštním znakem cesty Očistné.

K dobré přípravě patří zbožné a soustředěné sledování mše sv. a úkon sebeobětování ve spojení s obětovaným Kristem. Cílem této cesty duchovního růstu je konečný stav dokonalého spojení s Bohem, které je ve skutečnosti (prakticky) obsahem oné RES Eucharistie, spojení v plnosti a dokonalosti Lásky. Denní potrava duchovní duši živí a dodává jí síly, aby rostla.

Věřte pevně, že veškerá moc ďáblova taje pod dechem milosti vanoucím z Nejsv. Svátosti, která je pozdvihována nad vámi, kolikrátkoli kněz čte mši sv. a proměňuje ji v Dítko Panny, Ježíše, Syna Božího, Jenž někdy sám osobně sestupuje a vchází do vaší síně a pokorně v ní přijímá svůj stánek. Bůh dobře ví, že ta duše, která nebojuje statečně, ač má oporu tak vzácného hosta, je slabá a zlého srdce. Měly bychom opravdu věřit, že cokoli Církev sv. čte a zpívá, vám dodává duchovní síly, ale odnikud se vám jí nedostane tolik, jako odtud: neboť všechna zloba ďáblova tím přichází nazmar...

Další pohled na možnosti úcty k Nejsvětější Svátosti jistě bude pro činnost začátečnickovu zřetelem velmi důležitým. Návštěvy Velebné Svátosti, duchovní sv. přijímání, požehnání a hodinky pomohou pak naplniti účinnost častých sv. přijímání. Modlitba v tomto údobí je tedy do značné míry modlitbou Eucharistickou, zakotvenou v oběti mše sv., sv. přijímání a Nejsvětějším skutečně přítomném ve svatostánku.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o .*

---

## Křesťanství a otroctví

Jaký byl vliv křesťanství na otroctví, jaký byl vůbec jeho poměr k němu? Mělo křesťanství nějaký vliv na vývoj lidských názorů stran této strašné a bolestné skutečnosti, že totiž člověk zotročil člověka?

Marc Bloch studoval velmi objektivně tuto otázku. Jeho výsledky jsou proto velmi dokumentární a velké důležitosti pro nás, jako odpověď na námitku co učinilo křesťanství pro člověka. Bloch konstatuje, že začátkem křesťanské civilizace začíná také upadek otroctví. Ubývá jednak docela zřetelně počet otroků, jednak také oslabuje se nelidské nákládání s otroky. Vedle příčin politických, že Římané přestali být národem dobytelským a proto stále méně nabývali otroků, kteří se rekrutovali hlavně z válečných zajatců. Vedle této příčiny uvádí jako nesporného činitele náboženský vliv křesťanský.

Některé křesťanské nauky, totiž někteří myslitelé nebyli docela přízniví úplnému osvobození otroků a úplnému zamítnutí instituce otroctví. Tak nauka o dědičném hříchu a pak theologický směr augustinovský.

Hlavním kladem pro osvobození otroků bylo učení o povolání všech k synovství Božímu, o vykoupení všech v Krvi Kristově, o spojení všech v jedné víře v jednom křtu, v jednom Otci nebeském.

Rozhodně zapůsobilo toto učení na zacházení s otroky, i když nebylo možné provést naráz odstranění celé této instituce, protože se báli myslitelé, právníci i státníci, že by se shroutilo celé dosavadní společenské zřízení. Bloch se domnívá, že učení o dědičném hříchu a o vykoupení poukazovalo více na dosažení věčné blaženosti, věčného spasení, takže otázky časné ustupovaly do pozadí. Křesťané uznávali dlouho ještě oprávněnou instituci otroctví. Ale pomalu stále pronikala řeč bych zdola myšlenka jednoty společenství a rovnosti. Případy, které již znal starý Řím, že byli otroci osvobozováni v závěti pánově se křesťanstvím neobyčejně rozmnožily. Jak jsme řekli, otroci se rekrutovali z válečných zajatců.

Křesťanství zdůrazňovalo a uskutečňovalo jednotu všech národů a stále více znemožňovalo války proti cizím, protože ve spojení se svatou jednotou lidu křesťanského už nebylo cizích národů, proti nimž by bylo dovoleno vést válku a tak i tím se velmi podstatně omezil počet otroků, hlavně nových otroků.

I jiná nařízení tu spolupůsobila, totiž zákaz židům pěstovati obchod s otroky, dále zákaz prodávati otroky mimo domov. Tak se stalo brzo zbytečné množiti otroky.

S. B.

## Pouť do Chartres

28. září se rozhodl Charles Péguy k pouti pěšky k Panně Marii do Chartres. Šel si vyprositi uzdravení svého synka onemocnělého na záškrť. Píše ke konci svého listu Josefu Lottovi, který první organizoval to, čemu bychom dnes řekli Katolickou akcí profesorů a inteligence vůbec: Víím, že se děje mnou, připravuje skrze mne renesance katolictví u nás...

Roku 1935 uchopil tuto myšlenku Jean Aubonnet a vydal se s 15 kamarády studenty na pouť do Chartres. Péguy šel tehdy pěšky 144 km ve třech dnech. Roku následujícího jich bylo již několik set, 1943 jeden tisíc, který pak vzrostl až k nebezpečnému protože těžko zvladatelnému číslu pul sedma tisíce.

Tento počet přinutil pořadatele k dobrému organisování po stránce technické i duchovní. Této pouti se zmocnil tisk, rozhlas i film. Ale na štěstí pouť přes velký počet zůstala poutí.

Několik slov o její organisaci. Nemám vůbec talentu pro jakoukoli organisaci čehokoliv a proto s ustrnutím jsem četl skvělou organisaci této pouti, takže, a to je hlavní pozhennání této organisace, pouť zůstala poutí.

Dle tradice Péguyho začíná pouť ve vigílii svatodušních svátků. Třebaže tato doba je v předvečer zkoušek, přece tolik studentu i studentek opustilo na chvíli své knihy a vydalo se s tlumokem na zádech na pouť. Část pouti je vykonána vlakem. Ale jen část. Pouť soustřeďuje studenty obojího pohlaví a ze všech fakult a ze všech vysokých škol. Jak zvládnout tuto pouť? Kdyby se jednalo jen o technické zvládnutí, to by mne celkem nezajímalo. Ale to technické zvládnutí je ve službě duchovního naplnění pouti, a to tak speciálního naplnění pouti. Celé to množství je rozděleno na skupiny, jimž říkají chapitres. Každá taková družina čítá 60—80 členů, s jedním vedoucím technickým a s jedním knězem. Každá pak družina se dělí na skupiny po šesti nebo osmi členech. Tyto skupiny jsou skupinami studijními a debatními. Pouť je zahájena mariánskou písní. Přiznává referent, že píseň sice nemá valně umělecké ceny (což se dá říci o většině francouzských duchovních písní), ale je prý pěkně do kroku. Já si myslím, že církevní píseň pochodová jsou litanie, které nejsou na to, aby byly odbrumlány, nýbrž aby byly lidem s knězem nadšeně provolávány nebo zpívány. Ale to jen tak mimochodem. První část pochodu znamená deset kilometrů. Studentská pouť do Chartres je poutí docela zvláštní. Je to pouť s hlubokým naplněním myšlenkovým, theologickým. Letos bylo hlavním thematem konferenci a diskusí otázka liturgie. Jiná léta to byla Církev jako mystické Kristovo Tělo, jindy to byly svátosti, víra, Duch svatý, modlitba. Ty otázky byly připraveny a prodebatovány, zpracovány, promyšleny a promodleny v kroužcích dlouho před poutí. Docela podle jocistické anketové metody. Duchovní otec přichází od skupiny ke skupině, poslouchá rozhovor, za-

sahuje vhodným způsobem když je nutno. Pak následuje hluboká meditace v naprostém tichu na pochodu. Pokud se pamatují, není na cestě velkých kopečků, takže možno to všechno krásně uskutečnit. Šest nebo osm lidí může krásně kráčet po silnici vedle sebe, aniž by se vzájemně rušili. Mohou také klidně rozjímati. Pak na chvíli usednou kde se dá, sejdou se všechny skupiny jedné družiny a dávají dohromady výsledky diskuse. Noc stráví na slámě v nějaké stodole, starém zámku, konventě nějakém a podobně. Kdo nahlédne do takové stodoly, vidí, jak v koutě se čas od času zvedá ruka kněze rozhřešujícího. Neboť studenti pokud nemohli doma, konají si zde svou poutní svatou zpověď. Šedesát lidí může krásně kněz zvládnout a všem se věnovat a dobře vyzpovídat. Jen mi při těch číslech vrtá jedno hlavou, jak možno najít sto kněží, kteří by mohli takhle provázet všechny ty skupiny. Ale to mně jen napadají takové kacířské myšlenky nevěřícího v čísla a organizaci čísel.

Ranní pochod v hlubokém tichu přípravy na svaté přijímání dovede poutníky k místu, kde se slouží jedna hlavní mše svatá a pak zároveň každý kněz vedoucí družiny slouží mši svatou pro svou družinu. Bývá obvyčejně promluva o smyslu a tematiku pouti, ale bylo by ještě lépe obnoviti starý křesťanský zvyk nedělní homilie, která pak mimořádně ladí celou nedělní pobožnost na základní thema mešní. A zase pak pokračuje pouť v modlitbě, zpěvu, diskusi a meditaci. Pouť provází několik sanitních aut pro unavené a několik, které vezou i nemocné studenty, aby se mohli i oni účastniti pouti.

V pondělí se pak pokračuje časně zrána v pouti až do Chartres. Poslední etapa se děje jen v modlitbě a rozjímaní.

Slavné Salve Regina vítá prvé objevení se věži katedrály, která se ovšem ještě několikrát ztratí za kopečky, které se nešťastně občas vynořují. Všechny zvony města vítají poutníky, jež pak stěží pojme prostorná katedrála. Mši svatou slouží kardinál pařížský s krásnou promluvou, kterou letos zakončil heslem: Zvládněte svět svým duchem, ale učiňte ze svého života, ze svého studia, ze své vědy jediné offertorium. Po mši svaté se studenti znovu scházejí už ve volných skupinách z různých družin k volné výměně názorů. Pak ještě následuje nějaká duchovní hra, jak letos hra troubadoura Ruteboefa: Zázrak Theofilův.

Tak spojuje tato pouť, která se stala již trvalým a tradičním zařízením katolického studentstva jako oběť kajcnosti, jež je základem každé pouti, což vymizelo z dnešních poutí, jež se konají jen vlakem neb autobusy, a uskutečňování pracovních method katolické akce. Tak nabývají tyto pouti nebývalého obsahu a naplnění i důležitosti. Taková pouť utvrdila studenty v prožití myšlenky svatého společenství, dala jim cenné pokyny, jak zvládati, a posvěcovati a proměňovati své prostředí. Jest to znovuobjevení a dokonale posvěcení i užítkování duchovní a naplnění starých katolických poutí.

Jisté je to myšlenka dobrá, i u nás uskutečnitelná. Dnes, když se již

pomalu vžívá anketová metoda v práci Katolické akce bylo by dobré si povšimnouti i této velké a krásné možnosti. Jest to znovuoživení staré poutnické spirituality.

Není bez užitku, když mládí lidé se vydají se svou zbožností ven. Procházejí městy, vesnicemi, lesy, alejemi, vidí před sebou nesmírnou nádheru stvoření, kterým Bůh obdařil lidi jako svým úsměvem. Takový zvroucneý pohled na Boží krásu prohřeje hledání, přemýšlení, diskuse, meditace. Lidé se naučí také odkládati onen neblahý individualismus, který se vloudil do zbožnosti přemnohých věřících, kteří se uchylují sami se svým misálkem do koutů kostelů a zapominají, že liturgické hnutí i používání misálků má nás smelití v jednotu modlící se obce křesťanské, která tvoří také celek, a jsouc od Boha jako celek, jako rodinka Boží, má také povinnost jako celek stát před Bohem.

V takovém svatém shromáždění, které splývá v jedné modlitbě, v jednom hledání, v jedné meditaci, kde muž jde vedle muže a studentka vedle studentky, uvědomují si ještě zřetelněji a živěji svou sounáležitost, své svaté společenství, krásu toho společenství a závaznost vůči tomuto společenství i vůči těm, kteří jsou k němu také povoláni a ještě do něho nejsou začleněni.

Nesněme ovšem, že nás bude hned několik tisíc. Zapomínáme při všech svých počinech a napodobování cizích vzorů, že je objevujeme až na vrcholu jejich vzrůstu, a že všechna tato díla zrála pomalu jak jsme viděli: jeden, patnáct, sto, tisíc... Věci Boží obzvláště zrají pomalu jako kvas a jako hořčičné zrno.

To jsem řekl, totiž zčásti opsal, a protože jiný je, který hází myšlenky a jiný, kdo je provádí, teď nechť se někdo ujme této myšlenky. Nemusi být uskutečněna jen studenty, nebo nejprve studenty. Čím více našimi skupinami bude provedena, tím lépe.

S. B.

## Škrabalův překlad Nového Zákona

V nejbližší době začne Dominikánská edice Krystal rozesílat dílo, o kterém se pracovalo léta. Je to překlad Nového Zákona z řeckého originálu. Pořídil ho absolvent Biblické školy v Jerusalemě Dr Pavel Škrabal, který r. 1936 dosáhl hodnosti licenciáta Písma svatého, když složil přísné zkoušky před papežskou Biblickou komisí v Římě. — Dostalo se mi té cti a radosti, že jsem mohl být od samého začátku při té těžké, ale krásné práci, nejdříve jen jako pozorovatel, od r. 1943 pak jako jazykový spolupracovník. Od léta 1946 byla to spolupráce podrobná a soustavná.

Co tedy o tomto díle říci? — Je na bílé dni, že základní směrnice pro překlad byla: Podat co nejvěrnější český obraz původního znění. Nebývá to nikterak snadné při žádném poctivém překládání, ale u překladu Písma se ty obtíže ještě daleko zvětšují. Máme totiž před sebou text

starý devatenáct set let; jedná často o věcech velmi vysokých a záhadných; autoři jsou lidé se židovským způsobem myšlení a vyjadřování, i když píšou řecky; jejich jazyk není čistá klasičtina, nýbrž je to obecný dialekt koine, promíšený aramejskými prvky. Protože máme co dělat s knihami, které jsou inspirované slovo Boží, nelze z textu nic ubírat ani k němu nic přiřičňovat, že by si tím překladatel snad usnadňoval práci. Neúchylná zásada při překládání zněla: Stále se těsně přidržovati textu, i kdyby to snad někdy mělo za následek jistou jazykovou neuhlazenost. Zřetel věcný je zde první, kdežto hledisko estetické nemá takovou rozhodující důležitost.

Jiným způsobem se překládal text a jiným jsou psány poznámky (dosti hojně). Vyplyvá to z věci samé. Evangelia, zvláště synoptická (sv. Matouš, Marek a Lukáš), představují nám prosté katechese pro obyčejný lid. Mluví řečí jadrnou, lidovou, dávají přednost spojením souřadným před podřadnými. To vše bylo třeba vyjádřit i v překladu: nevybírat — pokud možno — slova neobvyklá, povznesená, knižní. Masaryk kdysi řekl (v Čapkových Hovorech), že evangelia vonějí realitou. Proto překladatel nesmí pouštět s myslí, že je při nich na místě spíše řeč nestrojená, lidová, názorná. — V poznámkách se však už snese — a někdy je i nutný — jazyk vědecký s přiměřenou dávkou slov knižních; vždyť je to popularisovaný vědecký výklad, a ten se neobejde bez delších větných staveb. To jsou věci samozřejmé, netřeba je dokazovat.

Překládali jsme text řecky; ale aby se vystihl přesný smysl, bylo naprosto nutně neustále mít zřetel k vědeckým překladům a výkladům Písma svatého. Nejvíce jsme sledovali překlady a výklady francouzské (sbírka *Études bibliques* a *La sainte Bible* — Pirot, Clamer) a italský překlad a výklad Salesův a Gramaticův; při těžších místech jsme nahlíželi i do Hansteinova německého vydání v Bonnu i do sbírky *Handbuch* z. N. Test. v Tübingen. Stálý ohled jsme měli ovšem na Vulgátu; ta podává řecký text materiálně přeložený do latiny. Ustavičně jsme pilně sledovali též novější domácí vydání buď celého Nového Zákona nebo jeho částí: Sýkoru, Hejčla, Žilku, Merella, Cola, Miklíka a Zlatoše Šurjanského (slovenský překlad). Přitom jsme se snažili neodchylovat se zbytečně od naší biblické jazykové tradice. Často ovšem k samostatnějšímu postupu v překládání nutil zřetel věcný (na př. »lupičský pelech« m. »peleš lotrovská«), jazykový (ku př. »ohavná spoušť m. ohavnost zpuštění«; »ochrnutý« m. »ochrnutý«), estetický (na př. »chlapcomilci« m. »ti, kdo smilní se stejným pohlavím«) nebo aspekt jasnosti (na př. »poklesnete přes mne« m. »pohoršíte se nade mnou«) a libozvučnosti. V celém Novém Zákone, zejména v evangeliích, jsme se zásadně vyhýbali přechodníkům (jen asi dvakrát třikrát nám proklouzl), protože jsou to tvary, které v lidové mluvě (a z Nového Zákona hlavně evangelia jsou tak psána) už téměř nadobro vymizely (až na malé zbytky v moravských nářečích). — Proč bylo někdy zvoleno to neb ono slovo, ten neb onen

způsob vyjadřování, to namnoze obyčejnému čtenáři unikne. Jen odborník může posoudit, zdali ty některé nové způsoby překladu jsou vhodnější a vzhledem k nynějšímu významu onoho slova přesnější než ty, kterých se dosud na těch místech užívalo.

Řekli jsme, že jsme při překládání vybírali slova lidová, nestrojená, názorná. Přesto však jsme občas připustili i slova knižní, jako na př. »nýbrž«, »jej«, »poněvadž«, a to hlavně kvůli střídání, abychom se vyhnuli jistě jednotvárnosti. Třetí osoby singuláru jest jsme užili obyčejně jen tam, kde následující slovo začíná souhláskou j; důvod byl, aby se text lépe vyslovoval. (Zřetel libozvučnosti se tady nesmí opomíjet, protože Písmo se i předčítá.)

Ještě pár slov o nových vyjádřeních některých míst. Shora už dotčené »poklesnete přes mne« m. »pohoršíte se nade mnou« má oprávnění v řec. *σκαρδαλω*; znamená překážku, přes kterou člověk zakopne a klesne (nebo může klesnout); bylo třeba užití tohoto nového termínu, protože »pohoršit se nad někým« znamená dnes »být jat nelibostí nad někým«. A ten smysl přece nemají slova Krista Pána, jak se dosud překládala: »Této noci se všichni nade mnou pohoršíte«. — Jinde jsme to *σκαρδαλλω* překládali »být kamenem úrazu«: »Jestliže se ti tvé pravé oko stává kamenem úrazu...« — Dáváme vždycky »vějačka« m. dosud obvyklého »vějička«; na vějičku se totiž chytají ptáci (v tom smyslu je to slovo běžné), kdežto v evangeliu jde o lopatu, kterou se provívala dřív z rozmačkaných klasů, zrni a plev. — Ze Škrabalova překladu se také ztratili »zákoníci« a byli nahrazeni výrazem »vykladatelé Písma«. — Někdo se asi pozastaví nad »abecedou světa« v listě Galafanům. Dosud se to slovo *στοιχεια* překládalo »živly«, »počátky«, »prvopočátky«. Protože na tom místě jde o výraz, který vychází z významu »základ nějaké vědy«, »prvouka«, přiklonili jsme se k tomuto (snad odvážnému) překladu, protože v tom smyslu se slova »abeceda« hodně užívá.

A ještě na jednu věc upozorňujeme. Vlastní znění Písma není nikde rušeno nadpisy, odkazy k souběžným místům a vysvětlivkami. To všechno je zařaděno pod čáru do poznámek, aby svatý text nebyl nikterak rušen lidskými dodatky.

Pomůcky, kterých jsme nejčastěji užívali, byly tyto: Příruční slovník jazyka českého (A—Ř, 5 svazků), přebohatá to studnice dnešního spisovného jazyka a poučení o něm; Vášův — Trávníčkův Slovník jazyka českého (III. vydání); ten sloužil pro rychlou informaci hlavně u hesel, ke kterým ještě nedospěl PSJČ; hodně nám pomáhal i Janklův—Siebenscheinův Příruční slovník německo-český, zvláště svým přehojným výběrem synonym, rčení a obratů. Z cizojazyčných slovníků to byl Zorellův *Novi Testamenti lexicon graecum*, Bauerův *Wörterbuch zum Neuen Testament* a *The vocabulary of the Greek Testament*, Moulton-Milligan.

Jen »Boží díla jsou dokonalá« (Dt 32, 4), o lidských to říci nelze. To musíme mít na paměti také při čtení tohoto překladu. I když jsme si



dobře vědomi, že mu byla věnována léta usilovné práce a mimořádné péče, přece jistě bude možno text i výklady vylepšovat a zdokonalovat. A to bude úkol, radostný a milý, pro druhé — bohdá — vydání.

Dr Ondřej M. Petru O. P.

## Křesťanská hrdost

(Věnováno s. Miroslavě Terezii.)

Velmi mnoho se už napsalo, namluvilo, nakázalo o křesťanské pokoře, veliké ctnosti, nutné ctnosti. Ale jedno slovo jako by nebylo vůbec v křesťanském slovníku. Křesťanská pokora by však často potřebovala vedle sebe sestru stejně významnou, a tato sestra se jmenuje křesťanská hrdost.

Teď se asi někdo vypne a honem si bude vzpomínat, nač má být hrdý. Aj, kultura, kterou křesťanství vytvořilo, reformy mravů, reformy sociální, velkolepá díla charitativní — opravdu, máme nač být hrdi. Ale ne! To nemyslím, to není hrdost. To by bylo leda sebevědomí. A sebevědomí je bohatě. Ital má na to dobrý výraz: uomo pieno di se — člověk plný sebe. To není hrdost, to je hloupost. Hrdost je chudá, tak chudá jako skála, která nic nemá a o nic nestojí. Nedbá o hrst zeleně, která se přichytila jejích tvrdých boků. Ta zeleň leda vyhlodá novou ránu v jejím těle, ale nic jí nedá. Skála ji nepotřebuje. Má však, má — výšiny, do kterých ční slunce, blankyt, mlhy, blesky, hvězdy a královskou noc.

Taková je i křesťanova hrdost. Nezáleží na tom, co zdobného může přivést ke svému jménu. Ale křesťan by musel být hrdý, i kdyby toho všeho nebylo. To je hrdost těch, kteří nesklonili své šije před Baalem hrdost lidí zahleděných do slunce, zahleděných hluboce do Boha, zaklesnutých do Boha a tkvících v něm jako skála zarytá do výšin. Tak hrdý je křesťan, který ví, komu uvěřil. Jeho celá hrdost je Kristus, Bůh. I kdyby tu stál docela sám, i kdyby nikdo a nic krásného a slavného se nepojilo ke křesťanství; ba, kdyby bylo možno, že by on sám byl první a jediný, který uvěřil, stejná by byla jeho hrdost, neboť on je zaklíněn do Krista. Co na tom, v jaké podobě! Kristus — žebrák nebo Kristus — Král, Kristus vítězný nebo Kristus pronásledovaný, co na tom, Kristus vždycky. Ne plody, ne dary, ne výsledky, ale Kristus sám. Je dobře, když nám dává vidět všechny nedokonalosti, slabosti a ubohosti naše, i toho, co křesťané vykonali. To nás ode všeho zvedá. Nutí nás zahledět se do Něho, zarýt se do Něho, a jen jím měřit všechno.

Vím, komu jsem uvěřil...

Křesťanova hrdost netkví v citu; ale ozve se tam, kde se vtírá lisavý hlas: To všechno, podívej se, to všechno ti dám, jestliže... Co mi chceš dát! Chceš nahoru na skálu navršit hromádku písku, nebo tam chceš zasadit pampelišku?

Hrdost je chudá a velkolepá. Ale rozumej, ne pýcha, hrdost! Pýcha je nadutá, hrdost je pokorná. Stojí, mlčí, trvá, ale nehlučí, nikam se nehrne, nikým nepohrdá. Skála také se sebe nestřásá stébla trávy, která se na ní místy zachytí. Křesťanská hrdost není tvrdá a puritánská, drobné přívěsky jí nejsou k necki, aniž ji uráží neklidný a nestálý rákos lidských bytostí rozkolísaných a ustrašených. Křesťanova hrdost nesmí depat ty, kteří mají duši rákosovou, ale musí být silou, po které se malé dušičky dostanou kousek nad zemi, tak jako po úbočí skály se lidský červík vyšplhá do výšin, kam by se jinak nedostal. Křesťanova hrdost slouží; a pokorně; i těm nejmenším; i tehdy, když ji ve své malichernosti zbičují; i když ji na kříž přibíjí. Co na tom! Víím, komu jsem uvěřil...  
Skálo, svatá skálo čistých hor!  
sJ

## Mezinárodní rozpravy v San Sebastiano

Biskup z Vitora ve Španělsku pořádá již řadu let zajímavé mezinárodní rozpravy mezi katolíky, příslušníky nejrůznějších národností. Tyto rozpravy mají způsobiti duchovní sblížení a vzájemné porozumění katolíků nejrůznějších zemí a národů. Jsou pozváni pracovníci ze všech národů a každý mluví o práci a snahách a úspěších či těžkostech katolické Církve a katolického učení ve své zemi. Od 9. září do 15. byl konán letošní kongres, který shromáždil 110 účastníků z 15. národů. Lidská osobnost podle katolického učení. Práva a povinnosti lidské osobnosti. To bylo základní thema všech konferencí. Byly probrány i politické zásady jak je vyjadřovali papežové ve svých projevech a pokynech od Řehoře XVI. do Pia XII. Konference byly shrnuty do nálezu, že práva jedince i celku jsou vždycky spojeny nerozlučně a nejlépe jsou zajištěny na základě řádu hodnot Bohem stanoveného. Konference vypracovala skvělou resoluci o lidských právech.  
S. B.

## Kristonoši

P. James Keler v Americe založil zvláštní sdružení. Nazval je Kristonoši. Bylo založeno po první světové válce a uskutečňuje mnohé úkoly Katolické akce. Jest to zvláštní sdružení. Členové nejsou nikde zapsáni, neplatí příspěvků, nescházejí se a přece mají pronikavý vliv na veřejný život. Členové mají několik povinností. Nejprve modlití se za všechny lidi a za všechny potřeby všech lidí. Nikoho nevyklučují ze svých modliteb a nikomu je zvlášť neslibují. Objímají prostě všechny lidi. Pak je tu druhý úkol. Mají povinnost vnášet všude lásku. Členové tohoto sdružení se zavazují, že se budou snažit účinně milovat zase všechny lidi, i nepřátele a nikdy nikoho nepokládat za nepřítele, nýbrž o všech dobře mluvití,

všem podat pomocnou ruku a všechny nabádat stále k lásce všech ke všem.

Mají dále rozšiřovat ve svém okolí základní pravdy: Že je jeden Bůh. Dále viru v Ježíše Krista. Bohočlověka a Vykupitele. Desatero, důstojnost každého člověka, lidská práva od Boha vycházející a úctu ke každé autoritě rodinné, státní i církevní.

Tyto pravdy mají šířiti všemi dobrými prostředky ve svém okolí. Proto se obrací sdružení jak na dělníky, tak na intelektuály, aby každý na svém místě a ve svém prostředí se snažil přinést Krista svým bratřím, kteří jej ještě neznají. Modlitby mají zúrodnovat toto poselství a láska ke všem má probouzet apoštolského ducha v těchto Kristo-noších.

Hnutí se šíří mnohými časopisy, do kterých členové píší. Dále také přednáškami a hlavně osobním stykem. Braitó

## **Příručka pro misiologii**

Tyto dny vychází v Římě: *Unione missionaria del Clero, Vive di Propaganda 1.* - Roms příručka ke studiu misiologie z pera Msgr. Saverio Paventa, úředníka »Propagandy« pod titulem: *La chiesa missionaria.* Dílo jedná o myšlenky a metodách katolických misí, o jejich organizaci a prostředcích. Poučete se o dějinách misí, o dnešním rozvrstvení misí, o účasti řádů na misích. Kniha bude dobrou příručkou pro přednášení a studium misiologie pro theology, kněze i laické misijní horlitély. O. R.

## **Ve šlépějích svatého faráře arského**

Život každého apoštola je napínavým románem. Takovým je i život amerického faráře P. Huga z farnosti San Antonio z Texasu. Pět jeho předchůdců ztroskotalo v této vykřičené farnosti. Čtvrt sv. Anežky, kde stojí fara, je předměstím města San Antonio, byla pelechem gangsterským. Banditi terorisovali a znemravňovali celou čtvrt. V otcovském rancho naučil se Don Hug krotit divoké koně. Pak se dal do výchovy svých zdivočelých farníků. Byl mužem slova, ale i pěsti, kterými dovedl krotit gangstery, obtěžující jeho ovečky. Pomalu vyčistil celou čtvrt. Uměl si najít cestu k srdcím zpustlíků a přivést je pomalu na pravou cestu.

Nejdříve se věnoval opuštěné mládeži. Jako nový Don Bosco nebo jeho spolubratr Flannagan shromáždil kolem sebe kluky a děvčata z ulice. Otevřel jim cestu do školy, kterou pro ně zřídil. Zbudoval pro ně i hřiště a rekreační střediska. Získal obětavého lékaře, který zvedal úroveň i po stránce hygienické. Zřídil bezplatné lékařské poradny. Při-

táhl sociální sestry a ošetřovatelky nemocných. Zvedal úroveň hospodářskou, když se staral o zajištění dobré práce pro lidi jakoby vyřazené.

Je denně návštěvou všude, kde jsou nemocní, staří, opuštění, chudí nebo hříšníci. Nevynechá ani jednoho nemocného, opuštěného nebo starého. Je otcem i Hindů a Číňanů, kteří zaplňovali kdysi bídu jeho čtvrt. Velitel policie mu přinesl divný dárek a projev vděčnosti za vyčištění čtvrti od gangsterů: revolver. A prohodil poznámku, že mu nese »čestný revolver« jakožto jedenácté přikázání. Farář poděkoval za pošetilý dárek a prohlásil, že on již vystačí jako až dosud s obvyklými deseti... S. B.

---

## P R A C O U Ň A

---

### Bez Boha

Není pravdou, že by člověk nemohl uspořádat zemi bez Boha. To může, ale ihned ji uspořádá proti člověku. Proti jeho největší touze, nejpalčivější žízni. To ukázal Dostojevskij, který je jeden z největších proroků naší doby; největší proto, že dohlédl až na dno všech řešení země, života a člověka bez Boha.

Tragika totiž záleží v tom, že okamžikem, kdy se popře Bůh a začne se pořádat svět bez Boha, je člověk nastolen na místo Boží. Jednak chce člověk nahradit velikost moudrosti Boží, jednak čeká od člověka, od sebe i od druhých něco nadlidského, místobožského. A tohle přepjetí tetivy lidstvo dlouho nevydrží. Nevydrží také držet tak dlouho namířený svůj luk, když je ruka podpírána jen zase lidskou rukou. To se totiž brzo unaví.

Proklítí lidské sobectví a vrhat člověka jen směrem ke společnosti žádá víru v božství této společnosti. A jest jedna společnost s božským rázem a to je společnost společenství Kristova, rodina povolanych za Boží děti.

Je zcela zbytečné a naprosto neúčelné a i nerentabilní všechno poddolování této společnosti. Naopak živé prožití, uchopení do důsledků všech závazků plynoucích z tohoto společenství a z této společnosti vůči všem potřebám lidským i časným může dát velmi silné podněty, důvody a závazky ke všemu pozvednutí lidské společnosti obecné i státní.

Náboženství křesťanské neodvádí od tohoto světa, nýbrž naplňuje, vyvrcholuje život na tomto světě. Právě čím více se člověk drží nebe, tím pevněji stojí na zemi. Křesťanství učí, že tímto životem, na této zemi, uskutečňováním konkrétní lásky ke konkrétním bližním v konkrétních případech se připravujeme na onen život; láska k Bohu nemůže odcizo-

vati lidí lidem a jejich povinnostem, nýbrž je naopak vede k nejučinější lásce k bližnímu z duvodu právě nejhlubších, protože božských.

Jak by totiž mohl křesťan vědomý podstaty křesťanského učení o našem povolání k Božímu synovství v Jednorozeném Synu Božím, Ježíši. Jak bychom mohli vykořisťovat, utiskovat Boží děti, co bychom neudělali pro Boží děti?

Braito

## Různosti a různice

Mnohé dobré křesťany zneklidňuje různost názorů, method a prostředků v hledání duší, přesvědčování nepoučených a v budování království Božího.

Vím ze zkušenosti, kolik lidí dobré vůle trpí těmi různostmi. Tedy nejprve co jest to různost mezi křesťany, jaké jsou druhy této různosti, které různosti jsou znepokojující a kdy?

Nejprve rozlišme různosti a různice. Různosti jsou dány nedokonalostí a nedostatečností lidskou. Není a nebylo na světě velikána, který by všechno vyřešil bezvadně a do všech možných podrobností, takže by se nedalo už nic nového najít, říci, novým způsobem řešit. Proto vždycky se mohou a musejí noví lidé pokoušet o nové, lepší řešení. Ta řešení jsou někdy lepší v každém ohledu, někdy v některém, někdy také v žádném. Je přirozené, že držitelé starých nebo dosavadních řešení pokládají pokusy o nové řešení, nebo školy nových řešení na útok na svou učenost, moudrost, prozíravost anebo i pravověrnost nebo i osobní dokonalost. Mnoho ovšem také záleží na tom, jak se takové různé názory podávají. Když jsou provázeny podezíráním, pošklebky a urážkami, pořouchlými narážkami, je pochopitelné, že se postižení netváří příliš rozradostněni, že se brání nejenom urážkám, nýbrž i novotám, které jsou do nich zabaleny. Tím spíše, tváří-li se nositelé a navrhovatelé jako zachránci víry, nadpřirozeného smýšlení, správného řeholního nebo kněžského ducha.

Tak se proměňují různosti v různice a vznikají hořkosti lidem, kteří toho nezaslужují, aby se nad ně někdo vypínal, dával jim známku z mravů nebo z pilnosti nebo pravověrnosti.

Největší zlo, které působí lidem budící různosti jsou zápasy v nitrech postižených proti pokušením k netrpělivosti, urážlivosti a k urážení a k pomstychtivé náladě. Někteří lidé slabšího duchovního základu také tomu pokušení podléhají a splácejí stejnou mincí, někdy i ostřejšího ražení. Z toho pak plynou osobní boje, osobní nevráživosti, nevráživosti a napětí a neláska mezi skupinami lidí, mezi různými řádů. Tvoří se pak řady přívrženců a odpůrců s obou stran.

A pak zas různice se otupí, opotřebují, rány se zvolna zacelují. Ale zůstávají stále různosti, různé školy a různé metody.

Mnoho jsem přemýšlel o těchto zjevech, protože se mě osobně často

dotýkaly a dotýkají. Někdy by měl člověk takové smířovací záchvaty a řekl si: Ustoupím tedy úplně, když se nejedná o podstatné věci. Ale to by byl smutný a smrtonosný omyl. Kdybychom škrtili všechny různosti, spory a diskuse, nedostali bychom se dále v mnohých otázkách. Různosti nutí oba tábory co nejhluběji probádat a co nejdokonaleji propracovat danou otázku, co nejvíce podezdit základ vlastního řešení. Tak jsou všechny spory různých škol a method a prostředků v Církvi potřebné a plodné.

Jen se musíme naučit nepodezírat, nekaceřovat, neurážet držitele opačných mínění. A tu jsme u nejtěžšího jádra celé věci: Všichni polemisté by si měli mimořádně uvědomovati povinnost lásky a stanovit si a obnovovat si smysl diskuse, totiž lásku hledající porozumění, lásku k pravdě a k lidem, pro které pravdu hledáme. Pravda není na vzduchoprázdném prostoru. Bůh je jejím průvodcem. Ale tentýž Bůh je i průvodcem lidí. A tu pravdu hledáme právě pro své bližní. Nesmíme hledat pravdu jen pro pravdu, jen pro sebe, nýbrž, abychom jí lépe poznali Pravdu a dokonaleji jí mohli obohatit bližní a přivést je k ní.

Kdo jinak pěstuje diskuse, je pokrytec nebo hrubý, ješitný sobec. A ten také bude vnášet různice mezi lidmi se svými různostmi názorů.

Mimoto si musíme uvědomiti, že obyčejně nebo velmi často nositelé různých názorů jsou nositeli jednotejné svatosti, že různé názory vychovaly ke stejné svatosti. Stejně podstatou. Měla různý, odlišný ráz, ale byla to jedna svatost. Ty různé názory jsou totiž nakonec vyváženy stejnými společnými obecnými pravdami, jichž jsou nebo chtějí být výkladem. Podstata byla jimi osvětlena jakoby reflektory s různých stran a teprve po staletích se ukáže, které osvětlení bylo přirozenější, které více osvětlovalo a více pronikalo do hloubky osvětlovaný předmět. U některých růzností se to dozvíme až na věčnosti.

Ani počet přívrženců nerozhoduje, protože některé školy mají více přirozených prostředků, více oficielní přízně, více privilegií, více možností vychovat si své stoupence. Některá řešení jsou lidem přístupnější, více jim vyhovují, jiná zase jsou praktičtější a úspěšnější po stránce snadnějšího namemorování. Ani to není rozhodujícím důkazem pro výlučnou správnost.

Také není zárukou domnělá logická důslednost. Stačí kolikrát malá logická chyba, těžko postřehnutelná a proto skoro nikým nepostřežená a takový názor se zdá být skálopevný. Tu nezbývá hledačům pravdy a držitelům tolikrát nepopulárních, potleskem anebo opisováním z knih do knih nepoctívaných názorů než dále hledat, čekat a trpělivě hájit a držet svou školu a své mínění.

Budoucnost ukáže, kde byla pravda. Ostatně tady úspěch neznamena všechno. Naším náboženským, duchovním, naukovým životem hýbe Duch svatý a ten působí ne velikostí, mocností určitě školy, nýbrž sku-

tečnou pravdou, kterou hájí, vykládá třeba několik osamělých vykladačů pravdy.

Tak nám nezbyvá, nám lidem zastávajícím různé názory, školy a metody než probíhat dále šachtami pravdy, každý svým směrem a každý se snažit vynést na povrch co nejvíce ze svého výtěžku.

Ovšem, to neznamena vyznávat a hájit skepsi anebo agnosticismus, nemožnost dobrat se pravdy. Možnost staleté různosti názorů, metod a škol neplyne z nemožnosti poznati pravdu. Ty různosti se netýkají podstaty pravdy, nýbrž různého jejího výkladu, uplatňování v životě. Týkají se osvětlení, výkladu a upotřebení tajemství, životního postoje k nim.

A zde budou možnosti a různosti do nekonečna a po staletí mohou tu býti nejasnosti ve výkladu, v pokusech osvětlení anebo zasazení do života. Ty různosti jen víc a více osvětlují tajemství s různých stran, nutí k úsilovnému sestupování do nich s různých stran.

Proto, buďtež pozehnány různosti, ale proklety různice, protože různosti pomáhají osvětliti pravdu, různice pomáhají ji zatemňovat osobními nebo řádovými nebo skupinovými zájmy a hledisky.

Po smrti, až odevzdáme své kostry Božímu rozhodčímu, pak si konečně podáme ruce, usmějeme se na sebe a podáme si ruce — na věky. Když si budeme moci říci: Dobrý boj jsem bojoval, víru zachoval...

## **Kde jsou dva nebo tři shromážděni ve jménu mém**

Pán je zvláště s těmi, kteří se shromažďují v jeho jménu. Jest s nimi zvláště, protože pochopili jeho volání, abychom nezůstávali sami, abychom se nemodlili sami pro sebe samé jenom. Jest s nimi, protože je všude tam, kde je shromažďující víra a láska, protože On je působí svou milostí.

Jest mezi nimi, aby je ještě více spojoval, aby jim dával ještě bohatěji prožítí posvátnou jednotu mezi námi všemi v Ježíši Kristu.

On je uprostřed nás touto jednotící obětavou láskou, láskou, která je všeho schopna pro bratry své.

On je uprostřed nich, aby je obzvláště 'posvěcoval, protože nakonec všechny modlitby mají v tom vyústiti, abychom došli k Bohu, abychom objali Boha, abychom se přitiskli k němu.

Toto svaté společenství v Ježíši Kristu, pozvedá každé přátelství a každou lásku, v níž se scházejí dva ve jménu Páně. Toto svaté společenství dává tušiti v druhém Ježíše Krista a jeho život, jeho milosti, jeho lásku a jeho povolání. Tak roste úcta, která je zárukou a zachovatelkou každé lásky. Tak se nikdy nedoberem dna lásky, tak nikdy láska jakákoliv nemůže zevšednět.

A nakonec je Pán uprostřed těch, scházejících se v Kristu tak, že se tito lidé promění v podobnost s Kristem, že se to scházejí dva lidé po-

dobní Kristu, naplnění Kristem, jedním Kristem. Tak se scházejí v tom co je podkladem a zdrojem nejhlubší a nejživotnější jednoty. Tak nakonec se dovršuje, vyvrcholuje tato svatá jednota, aspoň v těch dvou...

Braito

## **Aj, já posílám vás**

Bůh a Církev posílají vyvolené lidi do dalekých krajín, nebo mezi jejich bratry, aby jim zvěštovali poselství Kristovo. Tak rozlišujeme misie zahraniční a domácí. Známe misie ve věřících krajích k věřícím lidem a pak misie mezi evropskými pohany, a známe posláni laiků do jejich prostředí, k jejich spolubratřím. O misiích se dnes mluví podobně často a podobně nepřipustně rozšířeným způsobem jako o apoštolátě.

Misie znamená úřední posláni, úřední pověření Církví zvěstovati evangelium Ježíše Krista. Misionář chce všechny obohatiti blahou zvěstí, utvářeti jejich život podle ní a shromáždit všechny lidi do jednoho Kristova ovčince, do jedné rodiny povolanych za děti Boží, do jednoho království Božího.

Tato obecnost shromáždění vyžaduje si od toho, jenž je poslán, jako první vlastnosti, aby se uměl přizpůsobit lidem, ke kterým je poslán. Svatá Stolice zdůrazňuje stále důležitou myšlenku odevropisovat misie, vzít jim poslední zdání jakési kolonisace. Misionáři musejí umět si vážiti všech národů, všech ras a všech kultur. To platí i o misiích katolické akce, o každém apoštolátě u nás. Nesmíme jen stále povzdychávat po středověku, po gotice a odsuzovat dnešní dobu. Ať je jakákoliv, je to naše doba, dala mnoho, vytrpěla mnoho, snažila se mnoho a docílila mnoho. Myslím, že řada neúspěchů v dnešní době plyne právě z oné cizoty, s jakou se chovají katoličtí zvěstovatelé k dnešní době.

Jistě se nesmíme přizpůsobiti tomu, co je v naší době špatného, nezdravého, ale naše doba nemá jen špatné a jen nezdravé. Má také mnoho otevřených otázek, na které ti, kteří jsou vyslaní k duším, neodpovídají pravidelně, protože se ty otázky ve slušných, hodných dobách nekladly. Někteří jsou zřejmě rozpacití, když ne rozmrzeli, že se určité otázky vůbec kladou evangeliu a jeho zvěstovatelům. V tom nezáleží obecnost a jednota Církve budou-li všichni uniformováni, nýbrž jednota Církve si vyžaduje, aby všichni přijali jednu viru, jedny svátosti, jednoho Krista a aby do této svaté jednoty přinesli všichni co mají svého. Jen tak může být vybudováno tajemné Kristovo tělo, jestliže každý národ, každá doba a každý člověk je obohatí, doplní, zdokonalí svým vlastním.

Tak se musíme umět přizpůsobit lidem a době. Evangelium samo přizpůsobit nelze, ale lze přizpůsobiti jeho hlásání, způsob jeho zvěstování. Každá doba má svůj způsob vnímání, chápání a vyjadřování. Toho si musí být dobře vědom i zvěstovatel blahého poselství Kristova.

Někteří se domnívají, že stačí jen otrásti lidmi skrze své poselství.



Nestačí. Je třeba je proměnit, a proto přivést ke Kristu, který jediný dovede a může proměnit od základu lidi. My jim můžeme jen toho Krista přiblížit, ukázat a zprostředkovat jeho milost. Proto nesmíme připoutávat lidi na sebe, tvořit si z nich svou svatozář, kruh svých ctitelů a pochlebníků, nýbrž jen ke Kristu je musíme vést, stále těsněji, stále blíže ke Kristu a dále od sebe. Neboť, když jsme posláni k lidem s poselstvím Kristovým, jest to něco závažného, nejenom že jim chceme něco zvěstovat, nýbrž chceme uskutečnit v nich nějakou změnu. Důležitou změnu. Chceme, aby žili podle toho, co jim zvěstujeme. Proto potřebují ti, kterým zvěstujeme Krista vidět na nás, jak se žije z Kristovy pravdy. To ale musíme mít Boha, Krista a život.

Pak se obrátíme s celou svou snahou nejenom abychom získali někoho pro své řady, aby se přihlásil k našemu vyznání, vstoupil do naší Církve, nýbrž, aby se především otevřel Kristu. Kristus přece proto přišel, abychom měli život a abychom jej v hojnosti měli, abychom byli zkrátka a žili jako vykoupení. Jen proto jdeme k lidem, jen proto jsme k nim posláni, abychom jim zvěštovali vykoupení a přivedli je k němu.

Jak slovo misie tak apoštolát a apoštol vyjadřují jeden společný kořen, skutečnost, že jít hlásat evangelium nemůže každý, nýbrž jen ten, kdo je poslán. Spasitel sám vybral apoštoly a poslal je s poselstvím svého království a svého vykoupení. On sám nazval své vyvolené učedníky vyslanci, poslanými, apoštoly. Duch svatý na ně sestoupil okamžik před započítím jejich úkolu vyslanců Kristových k duším. Ve svém základě jest apoštolát a misie vysláním, posláním Božím. Tak to praví již svatý Ignác z Antiochie, když píše k Filadelfským: Kristus je branou Otce, kterou vcházejí Abraham, Isaac, Jakob, proroci a apoštolové a celá Cíkev... To všechno vede ke spojení s Bohem.

Jestli má apoštolát za úkol přivést lidi k Bohu, může vycházet jen z Boha. Musí Bůh sám vyvolit člověka k tomu, vystrojiti jej k tomu a poslati jej. Proto Bůh zdůrazňuje tolik Cíkev, že veškerý apoštolát, ať kněžský nebo laický, musí být hierarchickým, ve svatém spojení s Církví, kterou Kristus založil a které svěřil svou moc a kterou vybudoval na svých apoštolech. Tak i dále bude církev budována jen těmi, kteří jsou vyvoleni a posláni jako apoštolové.

Znamením tohoto posláni jest vyvolení Církví, jsou to schopnosti jít k bratřím a umět je přivést ku přijetí Kristovy pravdy a jeho života, jest to vroucí láska a živá víra, která ví co má v Kristu, co ztrácejí ti, kdož ho nemají. Nikdo jiný by neměl jít k bratřím. Protože jinak hledá jen sebe, chce uspokojit, v nejlepším případě, uplatnění svých přirozených schopností, své potřeby činnosti... Duch svatý vyučuje apoštoly veškeré pravdě, Kristova síla je stále provází a Kristova milost je stále zdokonaluje a přetváří. Tak vidíme, že Cíkev dovede stále přizpůsobovat své metody potřebám doby a různých národů, že k těžším případům posílá lidi zapálenější láskou Kristovou. Čím je kdo hlouběji po-

nořen do Krista, čím více kdo žije z Krista, a čím více kdo horí láskou Kristovou, tím je schopnější jít k bratřím a tím jest jeho práce také plodnější. Velcí svatí se učili právě u kříže veškeré své moudrosti, jak získávat duše, jak k nim mluvit, jak jim Boha a Krista a jeho učení podati. I když snad nemají okamžitých, do očí bijících úspěchů, jejich činnost je přece plodná, nese ovoce i když ne hned a ne viditelně a třeba ani ne na místě, kde se svatý apoštol plahočil. Láska je totiž nejenom vynalézavá, nýbrž také jasnozřivá. Láska nejlépe dovede pochopiti ty, ke kterým jdeme a také Toho, s nímž k nim jdeme. Dá nám čísti co nehlouběji a nejsprávněji v Kristu i v duších a najít pro ně nejlepší řešení. Nikde nemůžeme najít lepších cest a prostředků vhodnějších jak v Srdci Kristově tak v ponoření se do jeho lásky, protože Srdce Páně dovedlo najít prostředky božské, aby vykoupilo lidi a přesvědčilo je o lásce Boží. A nikde také lépe nevidíme lidi než v Krvi Páně. V ní vidíme teprve správně a přesně co je lidská duše, když pro ni Kristus tolik obětoval!

To nás naučí nejlepším cestám k lidským srdcím. Tedy, snažme se, abychom byli plni Boha, plni Kristova života, plni lásky k duším. Buďme pohotoví k volání Církve, protože to Bůh, to Kristus nás volá, abychom roznegli jeho poklady lásky všem, pro které je uchystal. **Braito**

## V Ježíši Kristu

Sv. Elzéar píše své choti svatě Delfíně: »Chcete míti o mně zprávy. Navštěvujte často Krista Pána ve velebné svátosti. Vstupte v duchu do jeho velebného Srdce. Víte, že je to mé obvyklé bydliště. Tam mne vždycky najdete.« Bl. Jindřich Suso viděl při mši svatě, jak se ho chytají tisíce lidí za mešní roucha; když rozpráhuje paže po proměňování, že tisíce se na ně věší. Tak jsme spojeni. V Kristu — všichni. Kdo procítil jak jsme spojeni s Ježíšem Kristem v Církvi, s Kristem, který je v nás, ve svých údech a ve spojení těchto údů ve svém těle tajemném, cítí, že není nikdy sám, že stále jsou s ním skrze Krista přítomného vírou a hlavně láskou a milostí přítomni všichni jeho bratří. Tak nemůžeme nikdy propadnout sobectví, ani duchovnímu. Nikdy ani v modlitbě a právě v modlitbě nemyslí na sebe, nýbrž bere do svých rukou všechny své bratry a sestry se všemi jejich potřebami i bolestmi. Když mu Pán posílá radost, dělá to jako dobré děti, které si říkají: Jakou radost by asi z toho měla maminka! Říkají si: Pane, potěš takhle všechny mé bratry, jako jsi mne právě pohladil svým úsměvem.

Kdo duchovně žije z plnosti milosti, otvírá dokořán své srdce, a chápe pohotově všechny prostředky, aby všem, které cítí blízko sebe v Kristu blízkém sobě, v Kristu v sobě, s nímž ostatní jsou zároveň přítomni jeho péčí a láskou a svatým spojením, aby všem mohl sdělit něco ze svého tepla, ze své plnosti. **Braito**

**Bellarmino sv. Robert: O vystupování myslí k Bohu.** — Brněnská tiskárna 1948, str. 320, cena 81 Kčs. Jakub Deml přebásnil doslova tuto vzácnou knihu světce, který z plnosti svého duchovního života rozdával ve svých krásných asketických spisech. Kniha k rozjímání a duchovní četbě. Kazatelé a exercitátoři najdou v knize obohacení myšlenek.

**Boylesve S. J.: Myšlenka na den.** — Praha, G. Franci, 1948, str. 260, cena 50 Kčs. — Náměty bohaté myšlenkami, které se dají dobře osobitě promeditovat a jimiž lze skutečně obohatití svůj duchovní život.

**Kubský: Příběh jednoho léta.** — Brněnská tiskárna. 1948, str. 220, cena 135 Kčs. Historický a dobrodružný román v dobrém slova smyslu.

**Kytlicová: Rodiče a děti.** — Brněnská tiskárna. Dva díly. Jsme nesmírně vděční za toto opravdu lidové dobré vydání slavné knihy Pavly Kytlicové. Tato kniha patří do každé rodiny. Doporučovala bych ji jako rodinnou knihu. Jak pohnutý osud a jaké heroické zvládání těžkostí skrze statečnou křesťanskou ženu, již byla matka paní Pavly Kytlicové. Sága jednoho rodu, a k tomu v tak zajímavém prostředí jakým bylo prostředí vídeňských Čechu.

**Lorenz: Radostná zbožnost.** Promluvy. — Brněnská tiskárna, str. 270, cena 78 Kčs. Kniha dobré duchovní četby a dobrý pramen promluv pro mládež, hlavně studující.

**Pecka: Moderní člověk a křesťanství.** — Vyšehrad, Praha, 1948. Pecka se zamýšlí nad příčinami odkřesťanění moderního člověka v takovém počtu uskutečněného. Hned v zápětí poukazuje v hutných studiích na průkopníky obrody křesťanského vlivu na svět. Jest to studie docela originelní, které předcházela obsáhlá a kritická četba. Pecka vidí hluboce do duše lidské a hlavně do duše dnešního člověka a je přesně poučen o orientaci lidského myšlení. V knize najdeme klíč k porozumění dnešní době i varovnou výstrahu katolíkům, aby se snažili žít v plnosti křesťanství ve všech oborech života.

**Staněk: Cesta, pravda a život.** — Brněnská tiskárna. Brno 1948, str. 250, cena 87 Kčs. — První část Staňkových katechesí. Msgr Staněk je vynikajícím odborníkem katechetickým, a proto všichni sáhnou radostně po této jeho vyzrálé, všestranně dokonalé knize. Jeho katechese jsou životné, vycházejí z dokonalé znalosti jak látky, tak dětské duše. Příklady jsou šťastně voleny. Autor přihlíží k našim českým historickým otázkám velmi přílehavě.

Svatý František Saleský:

## *O důvěře v Boha při poznání vlastní bídy*

Tážete se mě, předrahé dcery, zdali duše, která má vědomí své ubohosti, může jít k Bohu s velikou důvěrou. Nuže, odpovídám, že duše, která poznává svou bídu, nejenom může mít velikou důvěru v Boha, nýbrž ani nemůže mít pravou důvěru bez poznání své bídy; neboť právě toto poznání a vyznání naší bídy nás přivádí před Boha. Tak také všichni velcí světci, jako Job, David, a jiní, zahajovali všechny své modlitby vyznáním své ubohosti a nehodnosti, takže je to velice dobrá věc poznávat, že jsme chudí, nepatrní, povržení a nehodni předstoupit před Boha. Ten výrok, tak proslulý ve starověku, »Poznej sebe sama«, i když se rozumí poznání velikosti a výtečnosti duše, aby nebyla znehodnocována a zneuctována věcmi nehodnými její vznešenosti, platí též o poznání naší nehodnosti, nedokonalosti a ubohosti, takže čím více poznáváme svou ubohost, tím více důvěřujeme v Boží dobrotu a milosrdenství, protože mezi milosrdenstvím a bídou je jisté spojení tak významné, že jedno nemůže působit bez druhého. Kdyby Bůh nebyl stvořil člověka, byl by býval skutečně cele dobrý, ale nebyl by býval aktuálně milosrdný, protože milosrdenství se prokazuje jen ubohým.

Vidíte tedy, že čím více poznáváme svou ubohost, tím více máme pro důvěřovat v Boha, protože nemáme nic, čemu bychom mohli důvěřovat sami v sobě. Nedůvěra k sobě pochází z poznání našich nedokonalostí. Je dobré nedůvěřovat v sebe, ale k čemu by nám to bylo, ne-li k tomu, abychom celou svou důvěru složili v Boha a spoléhali na jeho milosrdenství? Chyby a nevěrnosti, jichž se denně dopouštíme, musejí v nás ovšem budit stud a zahanbení, když se chceme přiblížit k našemu Pánu; tak se dočítáme, že byly i veliké duše, jako svatá Kateřina Sienská nebo Matka Terezie, které se takto cítily velice zahanbeny, kdykoli nějak pochybily; a je tedy zcela rozumné, že urazivše Boha ucouvne někud z pokory a jsme naplněni hanbou, neboť i tehdy, když urazíme nějakého přítele, stydíme se k němu přistoupit; nesmí se však zůstat na tom, neboť tyto ctnosti pokory, ponížení a zahanbení jsou ctnosti prostředecné, skrze něž máme vystupovat ke spojení naší duše s jejím Bohem. Nemělo by valnou cenu se docela pokořit a svléci ze sebe sama (což se činí úkony zahanbení), kdyby to nemělo za cíl zcela se oddat Bohu, jak nás to učí svatý Pavel, když říká: Svlečte se sebe starého člověka a oblečte nového (Srv. Kolos. 3; 9—10); neboť nelze zůstat nahý, nýbrž je třeba se obléci v Boha. Toto nepatrné couvnutí se koná jen proto, aby bylo možno se lépe vrhnout k Bohu úkonem lásky a důvěry, neboť se nesmíme pokořovat smutně a s nepokojem; takové pokořování vychází ze sebelásky, protože jsme zarmoucení nad tím, že nejsme dokonalí, ne tak z lásky k Bohu jako z lásky k sobě samým.

A i když nepocituji takovou důvěru, přece nesmíte přestat provádět její úkony a říkat našemu Pánu: »I když, Pane, nepocituji žádnou důvěru v tebe, přece vím, že jsi můj Bůh, že jsem celá tvá a mám naději jen v tvou dobrotu; proto se docela odevzdávám do tvých rukou«. A provádět tyto úkony je vždycky v naší moci, a i když při tom máme obtíže. není tu nemožnosti, a právě v těchto okolnostech a nesnázích máme osvědčovat věrnost našemu Pánu, neboť i když konáme tyto úkony bez chuti a bez jakéhokoli uspokojení, nesmíme se tím trápit, ježto náš Pán je má raději takové. A neříkejte, že tu mluví jen ústa, nikoli srdce; neboť kdyby to srdce nechtělo, ústa by o tom neřekla slovo. Učinivše to zůstaňte v klidu, a nevšímajíc si své obtíže, mluvte k našemu Pánu o něčem jiném.

Tolik tedy ke shrnutí tohoto prvního bodu, že je velmi dobré být zahnanben, když poznáváme a pocítujeme svou ubohost a nedokonalost; že však na tom nesmíme přestat ani proto upadat v malomyslnost, nýbrž že musíme povznést své srdce k Bohu zbožnou důvěrou, jejíž základ musí být v něm a ne v nás, vzhledem k tomu, že my se měníme a on se nikdy nemění a zůstává vždy stejně dobrý a milosrdný, když jsme slabí a nedokonalí, jako když jsme silní a dokonalí. Zvykl jsem si říkat, že trůnem Božího milosrdenství je právě naše bída; čím větší je tedy naše bída. tím větší je třeba také mít důvěru.

(Z knihy »Les vrais entretiens spirituels«  
přel. T. Vodička).

## *Úcta k Panně Marii v Číně*

Napsal Dr J. C. H. Wu, zplnomocněný ministr Čínské republiky u Vatikánu.

Není snadno mluvit o úctě k Panně Marii v Číně. Není totiž nic zvláštního nebo mimořádného v naší úctě k blahoslavené Panně. Vše se zdá docela prosté. Je pravda, že čínští katolíci velmi milují svatý růženec. Když v Číně kněz slouží oběť mše svaté, věřící se nahlas modlí růženec — jen o pozdvihování nastává na několik okamžiků ticho, což je vlastně nejpůsobivější mluva ze všeho, co předchází i následuje. A ve většině farností, kde je nějaké návrší nebo hora, obyčejně lze nalézt na jeho vrchole kostel, zasvěcený blahoslavené Panně. Ve všední dny bývá takový kostel ovšem prázdný; avšak na některé zvláštní svátky naší Paní katolíci z celého města i okolí tam putují, aby projevili úctu a lásku k své svaté Matce. Nikde však v Číně jsme neslyšeli o nějakých zjeveních nebo světoznámých zázracích. Zdali je to proto, že ještě nepřišla hodina, či zdali se naše Paní přizpůsobila čínskému způsobu života, nevím. Avšak vím jistě, že tento nedostatek mimořádných jevů a

události naprosto neznamená, že naše svatá Máti nemiluje Čínu tolik jako jiné národy. Právě tak jako osobní sebeposvěcení nezávisí na prožití mimořádných tajemných jevů, stejně ani naše společná oddaná úcta k svaté Panně nikterak netrpí ve své duchovosti a opravdovosti tím, že postrádáme zjevení a zázraku. Ve skutečnosti, jak praví naše přísloví, tiché vody se ženou hluboko. Milujeme svatou Pannu proto, že je naší Matkou, nikoli proto, že je Dívotvůrkyní.

Letošní rok znamená důležitý krok v církevních dějinách Číny. Letos v květnu byla korunovace naší Paní v Zo-Sè. Obřadů se zúčastnili Mons. Riberí, papežský internucius, Mons. Yu-Pin, arcibiskup z Nan-kingu, a Mons. Haouisée, biskup ze Shanghaie, spolu s dvaceti jinými biskupy ze všech končin celé Číny. Poutníků, kteří byli přítomni této slavnosti, shromáždilo se na šedesát tisíc. Mons Yu-Pin korunoval Pannu Marii, zatím co Mons. Haouisée vkládal korunu na Jezulátko v její náručí. Internucius ve svém proslovu vyzvedl hluboký význam této skutečnosti. »Je to symbol«, pravil, »srdečné spolupráce mezi domorodým kněžstvem a misionáři.«

**Zbudována více na víře než na vidění.**

Chlum Zo-Sè je nejznámější místo v celé Číně, pokud jde o úctu k Panně Marii. Avšak celá ta skutečnost počala docela klidně a prostě. Roku 1844 jesuitský misionář P. Gonnet si vyšel na horu Zo-Sè. Když vystoupil až na vrchol kopce, poznamenal: »Bylo by krásné zbudovati zde opravdu pěknou kapli ke cti blahoslavené Panny.« Tak to tedy začalo. Není to nic ve srovnání s Lurdami nebo s Fatimou. Během celého století nebylo zaznamenáno ani jediné zjevení nebo zázrak. Modlitby ovšem byly vyslyšeny, ale to se vždy dělo docela skrytým způsobem. Zástup poutníků za zástupem vystupoval na pahorek a všichni tak činili z dětinné úcty ke své svaté Matce a z vděčnosti za její stálou ochranu a vedení v jejich každodenním životě. Tímto způsobem je čínská pobožnost k Panně Marii zbudována více na víře než na vidění, více na vděčnosti než na zvědavosti. Ona je naší Matkou, Matkou, která má podíl na našich bolestech i radostech, která nás vede v každodenním životě, která nás vede stále k těsnějšímu spojení se svým božským Synem. Její pomocí ztvrdlá srdce jihnou; její pomocí milosti v našem nitru vzrůstají; její pomocí se stáváme chrámy Ducha Svatého; její pomocí Kristus je vytvářen v nás. Ačkoli to vše se děje neviditelným způsobem, je to mnohem důležitější než viditelné zázraky. Viditelné zázraky jsou pouze prostředky k určitému cíli; ten cíl však je růst v milosti a moudrosti a poznávání toho, co jest Boží. Jestliže prostředek se považuje za cíl, pak člověk snadno propadá hmotářskému prospěchářství, jemuž nejvíce platí výtky božského Spasitele: »Amen, amen, pravím

vám, hledáte mne nikoli proto, že jste viděli divy, nýbrž že jste jedli z chlebu a byli nasyceni.« (Jan 4, 26).

Jak pravil sv. Ludvík Maria Grignion z Montfortu ve svém návodu o pravé pobožnosti k blahosladené Panně, měli bychom se snažiti, abychom nenáleželi k »oněm prospěchářským ctitelům nejblahosladenější Panny, kteří se k ní uchylují jen proto, aby byli uchráněni přirozeného zla nebo aby se jim dostalo nějakých časných dober«.

### Zkušební kámen pravého křesťanství.

Jsem přesvědčen, že je patrna zřejmá prozřetelnost právě v tom, že právě rok, v němž byla korunována Panna Maria v Číně, byl svědkem kanonisace Světce, jehož nauka, jak se zdá, dokonale se shoduje s čínským způsobem životního nazírání.

V této souvislosti mi dovozte, abych uvedl něco osobního, co může býti jakýmsi příspěvkem v této věci. Já sám jsem byl devatenáct let protestantem a teprve deset let jsem katolíkem. Moje obrácení má svůj podklad v úctě k bl. Panně. Od mé konverse moje úcta k ní, díky milosti Boží, rostla hloubkou i vroucností. Někteří z mých protestantských přátel činili na to narážky a označovali moji pobožnost za pouhé modlářství. Avšak po vážné úvaze a dlouhém přemýšlení jsem došel k závěru, že úcta k blahosladené Panně je zkušebním kamenem pravého křesťanství. Moje důvody jsou tyto:

1. Mně jako Číňanu je nemožno uctívati Ježíše Krista bez úcty k blahosladené Panně. Čínské přísloví praví: »Matka je ctěna pro svého syna; syn je ctěn pro svou matku.« Tudiž matka a syn se nemohou odloučit. Ctíti syna a současně zneuctívati jeho matku je vrchol nerozumu a hrubosti.

2. Jak nás poučil Pán Ježíš, »strom se pozná po ovoci«. Protože Pán Ježíš jest plod jejího života, lze snadno z toho dovoditi dobré vlastnosti naší Paní. »Jenom taková Matka mohla počít a porodit takového Syna«, řekli by Číňané. Číňané mají ještě jiné úsloví, které charakterisuje jejich životní filosofii: »Když piješ vodu, musíš si vděčně vzpomenout na její pramen.« Nejsvětější Trojice jest ovšem pramen všeho. Avšak ve Vtělení Slovo sestoupilo do proudu lidství z lidského pramene, jímž není nikdo jiný než blahosladená Panna. Jestliže Ježíš jest náš Spasitel, což žádný křesťan nemůže popřít, jak vděčni musíme býti té, která Jej zrodila! »První povinností člověka je vděčnost«, praví sv. Ambrož. A svatý Jan Zlatoušlý dodává:

»Nic není Bohu tak milé jako vděčná duše, která vzdává díky za přijatá dobrodiní.« (Uvedeno Sv. Otcem v Poselství k národu portugalskému). Já jako Číňan nemohu dosti hluboce oceniti tato slova.

3. Býti křesťanem znamená býti údem Kristovým. Koho Hlava uctívá,

ten nemůže býti pro nohu něčím, do čeho se kope. Ta, která jest dosti hodna, aby byla Matkou Ježíšovou, jest dosti hodna, aby byla i Matkou naší.

4. Býti křesťanem znamená býti druhou Marií. Neboť právě tak jako Panna Maria počala tělo Pána Ježíše mocí Ducha Svatého, tak my počináme v sobě Ducha Ježíšova mocí Svaté Eucharistie. Zrození Nového Člověka v nás je ovšem často nesnadný a obtížný proces. Potřebuje nejbl. Panny jakožto té, jež pomáhá při tomto zrodu, jestliže nemá býti zmařen, neboť ona má zkušenost. Poslyšte, co Kristus sám pravil: »Žena, když rodí, má bolest, protože přišla hodina její: ale když porodila dítě, nevzpomíná již na útrapy, protože má radost, že se člověk narodil na svět.« (Jan 16, 21). Skutečně, kterási čínská žena, která jest matkou mnoha dětí, řekla mi kdysi něco o tomto tajemném spojení mezi utrpením a láskou. Pravila: »Čím více trpí matka bolestí při porodu, tím více miluje dítě, které zrodila.« Podobně křesťan musí mnoho trpět, než Kristus je v něm vytvořen a Nový Člověk se zrodí na svět; ale čím více trpí, tím více miluje Krista v sobě zrozeného. Protože však nikdo netrpěl pro Něho více než Panna Maria, nikdo ho nemiluje více než ona.

5. Býti křesťanem jest býti druhým Kristem, a býti druhým Kristem jest býti vlastním dítětem blahoslavené Panny. Čím úžeji jsme spojeni s Kristem, tím větší vděčnost musíme cítiti k Jeho Matce, která jest i naší Matkou. Jednou nebo dvakrát, když jsem přistoupil k svatému přijímání, pocítil jsem zvláštní sjednocení s Kristem a zcela instinktivně jsem se obrátil k naší Paní a v duchu mi tanula slova staré čínské básně:

Otec mne zplodil,  
matka mne zrodila;  
oni mne pěstili,  
živili mne,  
pomáhali mi ve vzrůstu,  
sytili mne,  
všemožně se starali o mne,  
laskali mne,  
chovali mne v náručí,  
nikdy mne neopustili.  
Jak toužím odvděčit se jejich lásce,  
lásce bezmezné jak obloha!

V takových chvílích nejsem to já, nýbrž Kristus, žijící ve mně, jenž vyjadřuje tyto výkřiky vděčnosti k svému nebeskému Otci a k své blahoslavené Matce. To je to, co bych chtěl nazvat milováním Boha a svaté Panny se Srdcem Ježíšovým.

6. Blahoslavená Panna je právě tak Matkou Modlitby jako Činnosti;



Ona je plná moudrosti. Ona je vzorem všech ctností, hodná následování.  
Jak vznešené jest její Magnificat!

»Svým ramenem učinil mocné věci,  
rozptýlil pyšně v srdcích svých smýšlející.  
Mocné sesadil s trůnu  
a povýšil ponížené.  
Lačné naplnil dobrými věcmi  
a bohaté propustil prázdné.«

Pro mne tyto verše vytvářejí dokonalé zrcadlo toho, co nazývá starý čínský filosof Lao Tse »cestou nebes«. Skutečně Magnificat lze nazvat zárodkem Horského kázání.

Mohl bych pokračovati v důvodech do nekonečna. Avšak doufám, že ty, které jsem uvedl, stačí k tomu, aby potvrdily zásadu, že pobožnost k blahoslavené Panně jest zkušebním kamenem pravého křesťanství.

Dříve než skončím, rád bych ještě uvedl významný výrok P. Lacordairea: »Je nezvratnou pravdou, že jestliže někdo přestává býti křesťanem nebo odmítá státi se křesťanem, ocitá se v podobném stavu, jako byli oni známi národové v dobách předkřesťanských. Může být Sparťanem, Athéňanem nebo Římanem. Avšak nebude spravedlivý; nebude mravně čistý; nebude mít lásku.«

Tato slova byla promluvena v polovici minulého století, ale zdá se, že mají dokonce ještě větší význam pro dnešní svět. Chtěl bych dodat: »Je nezvratnou pravdou, že když někdo přestane milovat a ctít blahoslavenou Pannu, přestává býti křesťanem.«

Západ potřebuje znovupokřesťanění právě tak jako Východ potřebuje pokřesťanění. Avšak v obou případech pravá pobožnost k naší Paní podává klíč.

»Maria Legionis«, září 1948.

Přel. Jan Filip.

## *Panna Maria nás volá k dokonalosti*

Bůh vyvolil nás v Kristu Ježíši od založení světa, abychom byli svatí a neposkrvnění před ním. Ten, který nás v lásce předurčil za děti své skrze Ježíše Krista, protože tak se jemu zalíbilo, abychom plesali nad milostí jeho. Efes I. 4—6.

To je naše povolání, náš poslední cíl životní, naše největší vyznání, abychom sluli a byli syny Božími, abychom měli účast na jeho dokonalosti a svatosti.

Sv. Pavel to nazývá velkým tajemstvím, či prostě Tajemstvím. V tom

je dle něho celá podstata křesťanství. Proto přišel Kristus na svět, aby nám vrátil ztracené synovství Boží.

Bůh chtěl rozšířit na nás své otcovství a tak nás učiniti účastny svého života, aby jeho Syn v lásce Ducha sv. nám vлил účast na Otcově životě, na jeho dobrotě, svatosti a lásce. Od věčnosti připravil, dal a vrátil nám synovství své. Abychom byli odlesk jednorozeného syna jeho, aby na nás ukázal a zjevil svou otcovskou, božskou lásku, jaká láska a moc dobroty je v Bohu. Tak miloval svého Syna, že chtěl své otcovství a jeho synovství a lásku Ducha sv. rozšířiti na nesčíslné syny své.

Nesmírně je ochuzeno křesťanství protestantské, dle něhož i po Kristově vykoupení záleží v něčem čistě vnějším, dle něhož jsme dále zkažení a to synovství naše je čistě denominativní, vnější. Ale, proč říká sv. Jan, (I. Jo XI. 1.) že máme nejenom slouiti, nýbrž i býti syny Božími.

Proč říká sv. Pavel k Římanům VIII., že v tom je rozdíl mezi Starým a Novým Zákonem, že ve Starém Zákoně byl člověk podroben zákonu, který nedal síly ke svému naplnění, kdežto v Novém Zákoně jsme podrobeni jedině sladkému jhu lásky. Nejsme více otroky, protože co kdo koná z lásky, nečiní z nucení. Kdybychom ale zůstali starými ničemníky, jak bychom mohli být milí Bohu a jak bychom mohli láskou být poslušni a proto svobodní? Milostí přijal nás Bůh za své miláčky, za své děti, do své rodiny.

Tak je život křesťanů život synů Božích z jednorozeného a podle jednorozeného Syna Božího. Proto vybízí sv. Pavel křesťany, aby oblékli Krista, tak jak on sám nás vyzýval, abychom ho následovali. Správně to vystihli učitelé duchovního života, že křesťanský život znamená napodobování, následování Krista: *Imitatio Christi*. Správně vystihl Tilmann celou křesťanskou mravnost: *Moral als Nachfolge Christi*...

Každé synovství je spolutvořeno mateřstvím, jeho spoluprací a jeho péčí. I naše Boží synovství opírá se o mateřství, Maria je jeho matkou. Kristus je hlava a dárce synovství Božího. Maria matkou této hlavy a tedy i celého těla, celého shromáždění, celé rodiny dětí Božích. Jest nevěstou Ducha sv. Proto matkou jeho duchovního díla, našeho omilostnění v synovství Božím. Obětovala svého Syna a sebe, své mateřství na Kalvarii, abychom mohli být vykoupeni. Tak se zrodilo naše duchovní synovství z jejího mateřství, fysického i duchovního, z její poslušné, obětavé víry a lásky. Jednou se zrodilo a na věky je s ním spojeno. Nepřestalo její mateřství Kristovo, jako nepřestalo věčné plození Kristovo nás za Boží děti.

Proto bdí Maria nad rozvinutím našeho synovství Božího, čili, nad naší dokonalostí a svatostí. Nepřestává úloha matky tím, že rodí děti. Pečuje o ně do jejich dospělosti. Máme dorůst ve svém vzrůstu v Kristu a ke Kristu až k plnosti dospělého věku Kristova, k jeho svatosti. Tak bdí nad tímto vzrůstem Maria. Bdí nad ním až do konce našeho života, protože nikdy dokonale Krista nedorosteme.

Maria byla plná milosti, měla plnost milosti a je nejtěsněji, to jest, svým životním úkolem spojena s plností milosti Kristovy. Jako ji měl Kristus pro nás, Maria, která je pro Krista, má ji rovněž pro nás.

Kristus jest dnes jako včera, on stejný na věky. Stejně spojen s Marií, matkou a tak stejně je Maria spojena s Kristem pro jeho úlohu rozlévati na nás milost synovství Božího. Proto sluje Maria pannou věrnou, protože je věrna Kristu a jeho úloze Spasitelově, věrnou nám a své úloze vůči nám, dáti nám Krista Spasitele. Neprospělo by nám, kdyby nám ho jen jednou dala. Stále nám ho musí dávat i vracet!

Jako od věků a po věky spojil Otec nás se svým Synem, i Marii spojil od věků a tedy pro věky s námi, pro naše synovství Boží. Synovství Boží, Kristovo a naše je podstata křesťanství. Je nerozlučně spojeno s mateřstvím Kristovým. Opět obojí: Kristovo synovství Boží i naše. V ní se vtělil Syn Boží pro nás. V ní se stal Syn Boží dítětem lidským, aby se mohlo stát dítě lidské dítětem Božím. Tak patří Maria k podstatě křesťanství. Žije z ní. Dnes jako včera až po věky!

Maria spojila výkupnou oběť svého Syna se svou obětí, jeho i sebe, svého mateřského srdce. Pod křížem vyvrcholilo její mateřství fyzické i duchovní, protože fyzické musila obětovat v hořkých mukách svého srdce, vidícího bolest svého dítěte, aby nám mohlo být získáno Kristem i jí, spojenou s ním, jejím duchovním mateřstvím naše synovství Boží.

Mnoho bolestí stálo Marii naše synovství Boží. Mnoho lásky. Láska neumírá. Mariina též ne. Proto pečlivě bdí Maria nad našim synovstvím, abychom v něm stále mohli růsti. To jest její duchovní mateřství. Její duchovní mateřství vůči oběti Synové a našemu zrození za syny Boží bylo smyslem a naplněním jejího fyzického mateřství. Nerozlučně s ním spojena. Tehdy jako dnes!

Teprve pod křížem rozumíme dokonale Marii a jejímu duchovnímu mateřství vůči Kristově oběti a našemu Božímu synovství. Pod křížem porozumíme teprve nezměnitelnosti této její lásky mateřské k nám.

Pod křížem slyšíme celé poselství jejího duchovního mateřství. Kristus podal dokonalou oběť na kříži, abychom i my mohli podobně učiniti z celého svého života jedinou oběť lásky, jedinou bohopoctu a tak v tom následovati Krista. Ona prvá z lidí spojila jako předem vykoupená čistou oběť svého mateřského srdce s obětí Kristovou. Tak šla před námi a vede nás jako za ruku od kříže Kristova k našim Golgotám a Kalvariím životním, od oběti Kristovy skrze oběť Kristovu i svou a proměnění našeho života v oběť líbeznou.

Provází nás na naší životní křížové cestě jako svého Syna, abychom se na ní nezastavili dříve, pokud nebude ukřížována naší láskou a poslušností k Otcově vůli naše svévole a sebeláska.

Vyprošuje nám sílu k tomu a stále vybízí lidstvo ku pokání, abychom dovedli křížovat své tělo s jeho náklonnostmi. V denním životě. Tak jako ona šla. Zdánlivě všedními a nepatrnými úkony svého životního úkolu.

To je naše pokání, stále věrnější a oddanější plnění Otcovy vůle v denním životě, aby se stal obětí poslušnosti k vůli Otcově. To je naše svatost stále dokonalejší plnění Boží vůle. Jako byl celý její život jediným: Staň se mi podle slova Tvého!

Nemůže být lhostejný ke svaté Panně křesťan, který si jen trochu věcně promyslí spojení Matky Boží s jejím Synem, s jeho obětí a tedy i s ovocem této oběti, s naším synovstvím Božím. Jest jí nesmírně vděčný za její lásku. Její neumírající láska ke Kristovu synovství Božím a k synovství našemu jest naší nadějí a útěchou.

Máme Matku, která nám rozumí, která vyplakala a protrpěla naše synovství Boží ve své krásné oběti. Proto se k ní utíkají křesťané po staletí jako k Matce nejenom Boží, nýbrž též jako k Matce naší, která o nás ví, která pro nás obětovala, jejíž láska a oběť a součinnost nepřestala, která jde příkladem před námi a prosbami u svého jednorozného Syna nám zjednává, abychom mohli žít z jeho oběti a z její lásky.

Utíkáme se k Marii, ale nezastavujeme se u ní, nýbrž běžíme s ní, nesení jejím příkladem, její pomocnou láskou až k jejímu Synu a přes Syna v Duchu svatém do náručí Otcova jako dětí, které uposlechly výzvy Kristovy a snaží se o dokonalost podobnou, kterou Otec sám v nebesích dokonalý jest!

P. Dr Prokop Švach O. P.:

## *Spravedlnost*

Kolikrát již bylo vyčítáno křesťanství, že místo spravedlnosti zdůrazňuje almužnu nebo že při stálém zdůrazňování lásky se mu ještě nepodařilo přetvořit lidskou společnost podle zákonů spravedlnosti. A jak známá je výtku, že křesťanští pánové odkazovali své poddané nebo pracující s vyplněním jejich požadavků až ve věčném životě, kde se vyrovná všechna nespravedlnost, jako by si s tím oni zde na zemi nechtěli lámat hlavu a přenechávali to vyúčtování až na věčnosti.

Je pravda, že křesťanství je náboženství lásky. A to je jeho přednost i úkol. Není to však láska, která se projevuje jen city bez skutků, jako kdyby se někdo domníval, že strojeně milým úsměvem překoná všechny obtíže, po případě i utlumí všechny hlasy práva a spravedlnosti. Tu lásku jsme již viděli v předchozích kapitolách. Je to taková láska, která se odnáší k Bohu zachováváním jeho přikázání a tím, že se sklání dobrými skutky ke každému bližnímu, jak se mu naskytne. Theologicky se nazývá láska »královnou ctností« nebo jejich korunou. Ale i když je láska vrcholná ctnost, není jediná. Předpokládá všechny ostatní ctnosti.

My jsme zvyklí více zdůrazňovat lásku než spravedlnost. A ze svatých Písem známe spíše ospravedlnění nežli spravedlnost. Je dobře zdů-

razňovat lásku, ale nezapomínat na spravedlnost. Protože láska nemůže být bez spravedlnosti jako zase není pravá spravedlnost bez lásky.

Řekli jsme si, že křesťan není a nemůže být sobcem, chce-li být pravým křesťanem. Brání mu v tom jednak příkaz lásky a pak jiné společenské ctnosti, mezi nimiž je spravedlnost, která je celou svou podstatou zaměřena k druhým. Něco může být dobré pro svou vnitřní hodnotu, kdežto spravedlivé je to, co se shoduje s nějakým měřítkem práva. Ve Starém Zákoně pojem spravedlivý a spravedlnost (sedek) byl spojován s právem jako u Řeků slovo dikaios-spravedlivý. Právo však se shodovalo u Židů zcela s pojmem vůle Boží poznané zjevením. Proto u Židů je spravedlnost náboženskou ctností. Někdo je spravedlivý, když ve svém celkovém chování je shodný s vůlí Boží. Někjaká věc je spravedlivá, když odpovídá vůli Boží projevené v Thoře, v Zákoně Mojžíšově. (Prat, La théologie de saint Paul, Paris 1933, II., 545). U Řeků ctnost spravedlnosti byla sociální a úkony zbožnosti řídila ex »eusebeia«.

I kdybychom neměli v biblických pramenech výslovných příkazů o spravedlnosti, pokud je mravní ctností, byla by nutně obsažena v celkovém pojmu ospravedlnění, jak jej má na mysli Starý Zákon a hlavně Nový Zákon. I když sv. Pavel tak často ukazuje na nemohoucnost Mojžíšova Zákona, neznamená to, že zanikl se svými závazky. Sv. Pavel má na mysli nedokonalosti tohoto Zákona a jeho lidské přídatky, zrovna tak, jako když zdůrazňuje dokonalost zákona Kristova, nepopírá závazky přirozeného zákona. Uvědomme si, jak Kristus prohlásil, že nepřišel zrušit Zákon a Proroky, nýbrž naplnit a že jako podmínku pro vstup do věčného života položil zachování Desatera. A hle, kdosi k němu přistoupil a řekl: »Mistře (dobrý), co dobrého mám činiti, abych dostal život věčný?« On mu odvětil: »... Chceš-li však vejíti do života, zachovávej příkázání.« Dí jemu: »Která?« A Ježíš řekl: »Nezabiješ, nezcizoložíš, nepokradeš, nepromluvíš křivé svědectví, cti otce svého i matku svou a miluj bližního svého jako sebe samého.« (Mat. 19, 16—20). Kolik je v těchto podmínkách takových, jež se přímo vztahují na mravní ctnost spravedlnosti, je zřejmé. Desatero zůstává v platnosti v celé své závaznosti. Ale to Desatero mělo v první řadě společenský ráz, pokud upravovalo vztahy lidí k Bohu a k bližnímu na základě spravedlnosti. »Musí se říci, že... jako příkazy lidského zákona zařazují člověka ke společenství lidskému, tak příkazy božského zákona zařazují člověka k jakémusi společenství čili říši lidí pod Bohem. K tomu však, aby někdo v nějaké společnosti dobře přebýval, vyžaduje se dvojí: z nichž první jest, aby se měl dobře k tomu, kdo je představeným společnosti; jiné pak jest, aby se člověk měl dobře k jiným druhům a spoluúčastníkům společnosti. Je tudíž třeba, aby v božském zákoně byla nejprve uložena nějaká příkázání, zařizující člověka k Bohu, a pak nějaká jiná příkázání, zařizující člověka k jiným bližním, zároveň spolužijícím pod Bohem...« (Sv. Tomáš, Sum. theol. I. II. ot. 100. čl. 5.). Je to v první řadě spravedl-

nost, jež je svou povahou zařizena k druhým, a tak na jejím základě je upraven společenský řád. A není to jistě bez zvláštních důvodů, když Kristus po vysvětlení těchto podmínek ke vstupu do věčného života dodal: »Vpravdě pravím vám: Boháč vejde těžko do království nebeského. A opět vám pravím: snáze velbloud projde uchem jehly než boháč vejde do království nebeského.« (Mat. 19, 23—24). Je to nejen to nezřízené lpění na majetku, které odvádí člověka od duchovních hodnot, ale také to může znamenat, že to nahromaděné bohatství poukazuje na to, že mohlo vzniknout bez kontroly spravedlnosti nebo bez jejího uplatňování.

Desatero, jež zůstalo v plné platnosti i v Novém Zákoně, je tedy jakýmsi souhrnem mravních příkazů hlavně s ohledem na společnost. O tom, jak se tato spravedlnost projevovala ve skutečném životě, nám svědčí různé předpisy a nařízení ve Starém Zákoně. Je jich hodně, i když v nich nemůžeme ještě hledat úplnou dokonalost. Ale předpisy tu byly a vztahovaly se jak na život člověka, tak na jeho vlastnictví. Lidský život je šetřen jako nejvzácnější majetek. Proto ten, kdo by dobrovolně vzal druhému jeho život, má být též zbaven života. (Ex. 21, 12...) Tato spravedlnost je vyjádřena v Deuteronomiu slovy: »život za život, oko za oko, zub za zub, ruku za ruku, nohu za nohu« (19, 21). Byla to však nejen vražda, která byla přísně trestána, nýbrž i jiné ublížení na těle nebo na cti. Přísně bylo trestáno tělesné ublížení rodičům, nebo kdo by jim zlořečil. (Ex. 21, 15, 17). Podobně jiné tělesné poškození bližních nebo jejich cti. Je pravda, že Starý Zákon zná otroctví. Byl to všeobecně vžitý zvyk v dřívějších dobách. Ale na rozdíl na př. od kodexu Hammurabiho, který připouští též otroctví jako na př. Levitikus 25, 44, ale nezná nic na obranu otroků, zatím co otroctví u Židů nebylo zlé a Pentateuch podává zvláštní právo na ochranu otroků, na př. Ex, 21, 2—11. Otroci ze Židů měli zvláštní práva. Těžší bylo otroctví cizinců, jež bylo doživotní, ale když otrok utekl, neměl být vydán (Dt, 23, 15), zatím co podle babylonského práva měla být účast při útěku otroka trestána smrtí a na jeho vydání byla vypsána odměna. Zvláštní postavení měla otrokyně. Byl-li otrok Israelita, měl právo i na mzdu. Kniha Prísloví praví, že je třeba si vážit cti otroka (30, 10).

Ano, tento stav věcí dostal se ještě i do křesťanské éry. Ale zásada už byla vyslovena, totiž o rovnosti lidí před Bohem. A ačkoliv otroctví ještě trvalo působením století a zvyků, světlo o důstojnosti duší všech lidí už zářilo. A proto mohl sv. Pavel tak důrazně připomínat majitelům otroků: »Páni, dávejte služebníkům, co je spravedlivé a slušné s vědomím, že i vy máte Pána v nebesích.« (Kol. 4, 1). Mluvit o spravedlnosti k otrokům a dokonce se k tomu dovolávat samého Boha, ne to není nic pohanského, to není ani projev nějakého lidství v tehdejší době, to je čistě už křesťanské. A že se tentýž Pavel přimlouval za osvobození Onesima, to je dosti známo. (Filem, 15).

Předpisy spravedlnosti nechránily jen život lidí a jejich čest, nýbrž též majetek. Zase máme o tom dosti dokladů ve Starém Zákoně. Za krádež byla předepsána náhrada. (Ex. 22, 1—15). O ohrazení pole čteme v Deuteronomiu 19, 14 jako zase o spravedlivých vahách v kapitole 25, 13—16.

Je to právo dosti podrobné. A zdálo by se někde spíše titěrné nežli velkodušně. Ale spravedlnost v něm vystupuje. Nemůžeme chtít ještě všechno dokonalé. A přece to není právo, které by přihlíželo jen jaksi materiálně k spravedlnosti. Kolik je v něm lidskosti, která se ujímá slabých a utlačovaných v lidské společnosti, kteří by se jinak těžko dovolali spravedlnosti. »Vdově a sirotku nebudete škodit. Jestliže jim uškodíte, budou ke mně volat a já budu slyšet jejich křik. Rozhorlí se můj hněv a já udeřím vás mečem a vaše manželky budou vdovy a vaši synové sirotci.« (Ex. 22, 22, 24). Velmi důležitý je předpis o mzdě nádeníků: »Neodepřeš mzdu potřebnému a chudému svému bratru nebo příchozímu, který prodlévá s tebou v zemi nebo ve tvém domě. Avšak téhož dne mu dáš mzdu jeho práce před západem slunce, protože je chudý a z ní vydržuje svůj život, aby proti tobě nevolal k Pánu a aby ti to nebylo připočteno za hřích.« (Deut. 24, 14—16). Soudní spravedlnost je také ověřena mnohými předpisy, na př. Ex. 23. Vzpomeňme si, jak byl duchovní starověk takřka úzkostlivý na zadrženu mzdu dělníků. Jak jsme již viděli na př. u Tobiáše 4, 15 nebo v knize Sirachově, 34, 27.

Ta starozákonní spravedlnost se ve svých vnějších projevech také ještě probíjela k dokonalosti. Ale spravedlivá se snažila být. Co však je přitom důležité, že to bylo na podkladě náboženském a že se neomezovala jen na soudní projevy, nýbrž zabíhala do svědomí jednotlivců. Jakou to má důležitost, uvidíme hned.

Nebylo úkolem Kristovým, aby v jednotlivostech nějak upravoval tyto starozákonní předpisy spravedlnosti nebo zaváděl nějaké nové. Nezrušil tu spravedlnost, nýbrž přišel jí dát ducha a naplnění. I když byla dobrá, odnášela se více jaksi k celku a proto byla spíše zevní, zákonná, než vnitřní, plynoucí ze svědomí. On sám vyslovil hlavní zásadu své konkrétní spravedlnosti: »Hoden jest dělník mzdy své«. (Mat. 10, 10). Touto větou je vyslovena zásada spravedlnosti, platné jak ve Starém, tak v Novém Zákoně.

To, že Kristus tak zdůraznil zákon lásky, není na škodu spravedlnosti, nýbrž k jejímu prospěchu. Nepřišel tím nahradit spravedlnost láskou, ale přišel čirou spravedlnost doplnit láskou. Spravedlnost bez lásky se může zvrhnout snadno v krutost. Co je spravedlivé, je dobré, ale je to ještě dokonalejší, je-li spravedlivé spojeno s láskou. To, proč Kristus někde pranýřoval spravedlnost Starého Zákona, nebylo její zachovávání, nýbrž bezduchost a zevnějškovost, jež se na ni nakupila jako těžký nános jen zevní spravedlnosti. Kristus chtěl i vnitřní spravedlnost, která vyvěrá z nitra člověka a z jeho smýšlení, nejen tu, která se omezuje

pouze na zevnějšek. A to jí nemůže být na škodu, nýbrž jen k prospěchu, k její opravdovosti a k její upřímnosti. Je pravda, že tím nebyly dány dostatečné sankce k jejímu provádění. Ale jestliže vnitřní přesvědčení, vycházející ze svědomí člověka, není dostatečným důvodem k provádění spravedlnosti i navenek, pak to nejsou ani vnější tresty, sebekrutější. Můžeme totiž říci, že jestliže člověk není z přesvědčení a podle svého svědomí spravedlivý, najde při své vynalézavosti vždycky cestičku, jak proklouznout tresty lidského zákona, třebaš by stanovil nejpřísnější sankce proti rušitelům spravedlnosti. Proto pro lidi, kteří mají svědomí, bude tento zásah spravedlnosti do jejich nitra vždy nepůsobilější.

Tak jako Kristus dobře konkretisoval lásku, když ukázal, že se musí projevovat v praxi ke každému člověku, který potřebuje mé pomoci, podobně je tomu se spravedlností, kterou hlásal. Není nějak všeobecná, nýbrž musí se projevovat v jednotlivých případech v zachovávaní Desatera a zásady spravedlnosti v jednotlivých případech. Láska jako královna ctností vyžaduje spravedlnost a útoky proti spravedlnosti jsou ranami lásky. Nade všechno je láska, ale tato nic neumenšuje na spravedlnosti, o níž platí, že »ani večernice ani jitřenka není tak podivuhodná« (Aristoteles, V. Ethic.).

---

---

## Z E S Í T Ě

---

---

### Surovost není kritikou

Van der Meersch vydal knihu o sv. Terezii Ježíškově. Kniha vzbudila odpor i souhlas, ale většinou je ozvěnou spravedlivé rozhořčení na autora, který se odvážil udeřit přímo ve tvář hrdinskou světici. Vyčítá jí, že je to obraz jak fysický tak morální představy, kterou si katolíci prý tvořili o svatosti před třiceti lety. Myslí tím, že jako byli nadšeni pro svatost sladkou, líbeznou, pocukrovanou. Meersch tvrdí, že světice byla až do smrti nezkrotným hříbětem, svéhlavičkou, fantastkou, že nic na sobě nezměnila ani že v ní nic nezemřelo ze starého člověka, z oně svéhlavosti, o níž se zmiňuje, že k níž měla sklon jako dítě. Nejenom prý měla sklon, nýbrž byla dokonale a vytrvale pyšnou a tvrdohlavou.

Její svatost prý nezáležela v tom, že byla dokonalou, nýbrž že se o ni snažila. Proto prý byla učiněna svatou, že spíše znala sebe, že se spíše snažila o to poznat sebe, než přemoci sebe. V tom vidí Meersch celou svatost, abychom poznali sebe, svou slabost a ničeho si nenalhávali. Tak prý světice přiblížila svatost na dosah ruky všem. Starý jansenista vy-



strkuje rohy z Meersche, že prý v tom je celá dokonalost poznati svou zkaženost, svou nezhojitelnost, svou nicotu.

Dále tvrdí, že prý tytéž zákony řídí vývoj duchovní jako tělesný, že prý Církev dnes přímo ničí nastupující novice a bohoslovce nemožnou dietou, nemožnou stravou a hygienou, takže pak se to promítá i v nemožné hygieně duchovní, mravní. Svatá Terezie prý doplatila na tento pitomý názor na kajicnost svým zdravím tělesným i duševním. Práví, že není pravým křesťanstvím smířiti se s nespravedlností, nýbrž bojovati proti nespravedlnosti, jak největší bojovník, Ježíš Kristus. Meersch dovede genialně generalisovat a zveličovat. Jsou sice kláštery, praví P. Cordovani ve své oficiální kritice této knihy v Osservatore Romano, a jsou představení, kteří zaměňují klášterní strohost za nesmyslnou a přemrštěnou až krutost, ale Církev neblahořečí tyto výstřední lidi, nýbrž lidi, kteří dovedli i v takovém prostředí, jako bylo prostředí v karmelu v Lisieux, jako právě Terezie, učiniti ze života jednu píseň oddané lásky. Jistě odsuzujeme všechny, kteří pusobili svatým těžkostí a utrpení, ale, jakmile se jednou svatí rozhodli dát Bohu všechno, nic mu neodepřiti, nutně musili vyvolati u prostředních duchu hořkosti, žárlivosti, a takoví prostřední lidé jsou i v klášteřích a jsou i na představených místech. Ale v tom je právě velikost svatých, že i toto dovedli zdolat a nedali se tím sami udolat.

Kdo si ale přečte pozorně vlastní životopis světice, vidí, že nic nebylo světicí tak daleko jako sladká a laciná zbožnost, jak si protivila všechno slazené v duchovním životě, jak toužila po utrpení, ale prostém, po takovém, které Bůh posílá sám, které přináší všední den, povolání, stanovy, běžný život. Touží zahrnout do své péče a horlivosti celý svět.

Dále, i když světice poznala svou ubohost, přece nebyla jansenistkou. Oni se ti francouzští a seškvaření katoličtí literáti nemohou tohohle zbavit, tohle setřást se sebe, jeden vedle druhého tomu propadá snad právě pro stále přitažlivé kouzlo Pascalovo, který se stává velkým pokušením všech vážných duchů. Svatá Terezie Ježíškova sice uznává svou slabost, ale při tom nekapitulovala před lidskou ubohostí. Vidí jasně, že člověk nemá chtít vidět sebe na oltáři, sebe svatým a dokonalým. Říkala, že nechce růsti, to jest, kochati se ve vlastní velikosti, ale na druhé straně chce stále dávat Bohu, podávat Bohu, činit radost Bohu. Takovéhle mluvy je ovšem neschopen pravověrný jansenista... Zdá se, že Van der Meersch nečetl vlastní životopis; Dějiny duše.

Mýlí se rozhodně van der Meersch, a po té stránce je kniha velmi nebezpečná, že různé nerozumnosti představených, duchovních vůdců mohou zaměnití plán Boží milosti, překazit tajuplné její působení. Bůh si i tím posvětil své.

Světce, který žije z dokonalé lásky, musí být zároveň tvorem velmi rozumným. Ovšem jiná je moudrost tohoto světa a jiná je moudrost Boží a jeho svatých. Moudrost Boží a svatých je moudrosti, která dovede všeho

i nejtěžších situací použití ke vzrustu celého duchovního života, který, když je opravdu nadpřirozený, jest životem všech ctností, tedy i prozíravosti a nadpřirozené moudrosti s celým oním krásným chodem mravních ctností, které dělají ze svatých lidí dokonalé i po lidské stránce.

Upozorňuji už předem, než někomu zase napadne vydat tuto knihu jako další klín do té »pátérské svatosti« do toho velebníčkovského jak se dnes říká mezi mladými katolíky, klerikálního ovládnání křesťanství...

S. B.

## **Zpěváčci s dřevěnými křížky**

Před touto válkou uvítali jsme u nás skupinu těchto zpěváčků s jejich vůdcem abbé Mailettem. Dnes se dilo neobyčejně rozrostlo. Čítá 18 tisíc zpěváčků, kteří jsou sdruženi v řadě sekcí. Všechny skupiny žijí v krásných kolektivech učení, zpěvu, modlitby a sportu, zladěných moudrou křesťanskou pedagogikou. Příštího roku proponují pouf do Říma. Bude asi tři tisíce účastníků. Svatý Otec slíbil sloužit pro ně mši svatou ve velechrámu sv. Petra. Budou zpívat skladby Palestrinovy a Bachovy.

## **V. mezinárodní kongres náboženské psychologie**

Po letech válečného přerušení byly obnoveny slavné kongresy náboženské psychologie, jež navázaly na bývalé kongresy pro mystiku, pořádané otci karmelitány. Od 18. do 20. září t. r. konal se zase první podobný kongres. Letošní základní thema se obíralo otázkou: Psychologické podmínky duchovního života. Běželo o tato themata: Získané názírání, duševní poruchy a hřích. Duševní vyrovnanost a svatost. Kongresu se účastnili nejruznější odborníci v psychologii obecné, v psychologii pathologické, v psychologii náboženské, různí theoretikové asketicko mystičtí ze všech řádů a ze všech theologických škol a směrů. Kongres shromáždil theology, filosofy, psychology, lékaře a historiky. Přednášky i diskuse budou uveřejněny v nejbližším sborníku Études carmélitanes.

## **Methoda pro tebe**

Mnoho nám pomůže ve výchově apoštolů spolupracovníků, jestli je naučíme pravé metodě, jak se dostat ke sluchu a k srdci bližních a jak přetvořiti neb uskutečniti křesťanské přesvědčení v lidech, které chceme získat neb změnit. Naučit je vidět, dívat se, naučiti je odhaliť skutečnost, aby sami na to přišli, jak se věci mají, co je třeba udělat a jak je to třeba udělat. To je maieutická methoda Sokrata, který trpělivě učil žáky dívat se. najít řešení. Začátky této methody jsou ovšem těžké.

Zdá se, že je to ztracený čas, ale Sokrates tím získal mládež a krásně ji pozvedl. Ta ztráta času je jen ze začátku. Později to naopak čas ušetří, jakmile se stanou bystrými naši spolupracovníci a když už nebudeme musít jim všechno jakoby nalívat, všechno vlastně za ně a pro ně udělat a oni jen si pasivně vyslechnou naše řečnění. Tak nebude už Kat. akce jen přednášením nebo poučováním, nýbrž úvodem do skutečné akce.

## **Jeden příklad pro tebe**

V obci T. ve Francii dotkla se milost starého zemědělského dělníka Jeana Noela. Noel se stal křesťanem duší i tělem. Prvním veřejným projevem bylo, že po letech zase někdo nesl nebesa při Božím těle. To byla Noelova výzva k novému boji o duše svých spoluobčanů. Tázali se ho: Co chceš tím svým novým způsobem života? Co chceš? Tebe chceš. Tebe chce pro Boha. I ty ho musíš poznat a milovat.

Prvním ovocem apoštolské horlivosti Noelovy bylo získání místního kněze. Místní abbé se už dávno vzdal veškeré naděje, že by mohl něco udělat ze své farnosti, která připomíná Bernanonosovu mrtvou farnost. Farář zase roztál, když cítil, že má někoho k ruce, že se může o někoho opřít, že má někoho, kdo mu rozumí, kdo mu pomůže dostat se k srdcím svých farníků a kdo roznese jeho poselství, které přednášel několika zbylým ovečkám. Vydupal ze země celou skupinu misionářů, laických misionářů, svých spoluobčanů. Skupina Noelova zahrnuje tři mladá manželství, jednu vdovu, jednu starší slečnu, prý v nejlepších letech, tři dívky a dva jinochy. Dovedli zainteresovat lidi o mši svatou, o kázání, sehnali dokonce kurs křesťanské nauky, mají svou knihovnu farní, svou čítárnu. Jedna ze spolupracovnic, zemědělská dělnice Anna, prohlašuje, že její apoštolát znamená dávat příklad křesťanství v životě. Zpráva je zaručena, i když z pochopitelných důvodů, aby nebyl zahanben dobrý apoštol a jeho spolupracovníci, je vesnice označena jen začátečním písmenem. Velkým pomocným prostředkem jsou této skupině její pomocné brigády žňové, pomoc v rodinách, kde onemocní některý člen rodiny, hlavně matka. Tak, řekni ještě, že se u vás nedá nic dělat! S. B.

## **Kněžský kurs**

Ve Francii pořádali letos měsíční kurs pro kněze v duchovní správě a v apoštolském působení. V Bastiolle blízko Montaubanu v krásném exercičním domě byl uspořádán letos od září do října studijní měsíc pro kněze. Předcházely nejprve týdenní exercicie a pak denně dvě konference s pracovními diskusemi. Vystřídali se nejznamenitější profesori, praktikové, apoštolové. Sešlo se na šedesát kněží, kteří si uvědomili vážný dosah slov kardinála Saliège: Když nestudujete, tak mlčte. A mlčet

nemůžeme, protože řekl sv. Pavel, běda mi, kdybych nekázal a tak plyne jediná možnost: studovat. Měsíc studijní chtěl kněžím ukázat, shrnout co nového se objevilo v teologii, jaké nové problémy se ukázaly v duchovní správě a jak je možno a nutno na ně apoštolsky reagovat. Kněži se modlili společně hodinky, měli společné duchovní čtení. Zvláště plodné byly večery, kdy se shrnovalo probrané, kdy byly diskuse s přednášejícími a přednášejících mezi sebou. Přednášelo asi 12 vybraných lidí. Tak přednášel redaktor Études o náboženském neklidu v dnešní literatuře, P. Lefèvre o současných proudech v exegesi, P. Lestapis. ředitel de L'action populaire mluvil o rodině, jako základu církve i národa a po-dával různé návrhy k prohloubení rodinné a manželské zbožnosti. Zajímavá asi byla přednáška Stvoření a evoluce. Bernaert poučoval o psychoanalysi, o technice zkoumání nevědoma, analytické psychologii, jako duchovní terapii neurotiků, kteří přechásto u nás hledají pomoci. Abbé Millard, ředitel díla Masses ouvrières, jednal o zvěstování evangelia dělnickým prostředím. Kanovník Feron, předseda Rodinného hnutí venkovského, hodnotil svoje zkušenosti v díle, kterému se již léta věnuje. Také doporučoval, aby kněži na venkově opustili svou izolaci a sdružovali se ve větších skupinách, jak je tomu již na více místech ve Francii, aby se vzájemně posilovali a doplňovali.

## **Velikost kněžského povolání**

Pařížsky kardinál Suchard vydal pastýřský list všem studentům středních i vyšších škol: Píše tam: Bůh je láska, to jest, dar sebe. Kdo přebýval v lásce k Bohu, přebývá Bůh v něm. To je celé křesťanství a to je celé kněžství. Není na světě nic krásnějšího než dar sebe, obětování sebe. Nikdy není příliš brzo a nikdy příliš pozdě na to, dát lásce celé srdce ve svém životě. Dát se zcela, bez postranních myšlenek; není nic božstějšího, nic užitečnějšího lidstvu, nic, co by více povznášelo toho, jenž se takhle umí dát. Svět žije z lásky, kterou Kristus zapálil v srdcích lidských. Nikdy nemůžeme dosti živiti tento oheň. Nikdy jej nemůžem dosti nebo příliš milovat.

## **Katolická misie**

Ve službách misii jest asi 260 tisíc pomocníků. Misie vydrží asi sto tisíc škol se čtyřmi miliony žáků. Jsou to školy všech stupňů. Deset tisíc různých pomocných akcí má misijní hnutí k dispozici či na starost. Jsou to jesle, nalezince, sirotčince, chudobince a starobince, dispensáře, zdravotnické stanice, poradny. Tato zřízení obsloužila za rok asi 40 milionů případů. Jen na znovuvybudování válkou zničených stanic a zřízení na Dálném východě bude třeba šedesát milionů dolarů. Ale to není hlavní

silou misí. Hlavní silou je nadpřirozená láska všech, kdož spolupracují na nich. Jsou to oběti, práce do úpadu, zničená zdraví kněží, řeholníků a sester i lékařů a jiných pomocníků, jsou to slzy, cběti, nemoci i smrt, pronásledování i mučednictví. Stále někde je prolévána krev hlasatelů pokoje a pokojného evangelia.

Misie katolické jsou hrdostí katolické církve. I když jsou kolikráte misionáři nechápáni a pomlouváni. I když jsou kolikráte zneužíváni ve své dobrotě, i když je čeká obecný osud katolické církve, že se jí dovolí nésti pochodeň světla a nového života tam, kam by se nikdo neodvážil, aby pak byla odstrčena, jakmile vyvede dívky z jejich primitivní bídý duchovní i tělesné a obviňována z tmářství.

Misie katolické jsou dukazem, že v Cirkvi žije duch Kristův, který se ke všem lidem skláněl, na duše myslil i na potřeby tělesné.

Je třeba vychovávat naše věřící k živému zájmu o misie, abychom v nich vychovávali vědomí svaté pospolitosti křesťanské, která vidí krev Páně na každém člověku a snaží se všem zvěstovat Kristovu pravdu a všechny obšťastnit jeho láskou.

Braito

## **Svatá indiánka**

Indiáni eskymáci Irokové, kdysi postrach všech bělochů, kteří umučili kolik misionářů, podnikají energické kroky, aby již co nejdříve byla prohlášena za blahoslavenou dívka Kateri Tekakvita, kterou nazývají Lilijí Mohawskou. Záležitost byla zahájena v roce 1923. Roku 1943 byla prohlášena za ctihodnou.

## **Svatý Otec promlouvá k dělníkům turinských závodů FIAT**

Na svátek Krista Krále 31. října přijal svatý Otec zaměstnance turinského závodu FIAT. Bylo jich kolem 900. Zastoupena byla všechna odvětví tohoto obrovského podniku. S dělníky byli také vedoucí. Skupinu uvedl turinský arcibiskup kardinál Maurilio Fossati. Svatý Otec byl uvítán mohutnou aklamací a zpěvem písně, která velebí Kristovu lásku k dělníkům. Píseň složil jeden z dělníků závodů FIAT. Náměstek Kristův promluvil k shromážděným o osobnosti dělníkové. Mezi jiným pravil:

»Přišli jste jako poutníci z místa své neúnavné práce do střediska svaté katolické Církve, protože jste přesvědčeni, že ani pouhá práce ani její sebedokonalejší organizace a sebevětší zdokonalení nejsou schopny vytvářet a zajišťovat důstojnost dělníka, nýbrž jen náboženství a všechno to, co je jím povzneseno a posvěceno. Člověk je obrazem Boha jednoho a trojjediného a proto i on je osobnost, bratr bohočlověka Ježíše



nesmí se snažit o dosažení svého cíle vymezenou metodou a po jediné cestě, takže by odstranila a pojala v sebe jiná katolická apoštolátní sdružení, nýbrž spíše musí pokládat za svůj úkol je sjednocovat, přátelsky spojovat a používat rozvoje jedněch k dobru druhých v naprosté svornosti duší, v jednotě a lásce. Jak jsme právě nedávno připomněli, v tomto mohutném světovém hnutí laického apoštolátu, tak drahém našemu srdci, je třeba se vystříhat omylu těch, kteří by chtěli jednotit (uniformovat) apoštolickou činnost a podrobit všechnu společné formuli. Tento způsob jednání je zcela cizí duchu Církve, která je velmi daleka toho, aby schvalovala zničení života, který pučí a kvete spontánně (podle svého), a svěčila apoštolickou práci výlučně jednomu partikulárnímu sdružení nebo jen farnosti. Naopak podporuje jistou mnohotvárnou jednotu ve vykonávání tohoto apoštolátu a řídí jej k společnému cíli za pomoci bratrské spolupráce a zapojením sil všech jedinců pod vedením biskupů.»

Z těchto zásad, vyjádřených posledními papeži (Pius XII. se tu stále dovolává svého předchůdce Pia XI.), mohli bychom, myslím, vyvodit tyto praktické směrnice pro apoštolickou práci laiků:

1. Žádná skupina a žádné hnutí si nesmí osobovat výlučné právo nazývat se katolickou akcí, protože Církev tento úkol nesevěřila nikomu výlučně, nýbrž volá všechny lidi dobré vůle k apoštolické práci. Ale právě tak žádná skupina a žádné hnutí v Církvi nesmí z apoštolární práce vylučovat jinou skupinu a jiné hnutí, i když je tu různost pracovních metod.

2. Církev nepředepisuje žádnou konkrétní pracovní metodu apoštolátní a také nikdy nepředepíše. Uznává a vždy uzná každou metodu, která sleduje společné cíle apoštolické práce a není v rozporu se zásadami katolického učení. Proto nesmí chtít žádná skupina apoštolických pracovníků, aby jejich apoštolické metody, třeba sebelepší, byly nutně přijaty druhými. Církev si přeje, aby tu byla dokonalá svoboda a volání po naprosté uniformitě nazývá omylem.

3. Katolická akce má tendence jednotící, ale jen v jisté míře. Především vzhledem k cíli. Ten je pro všechny apoštolátní pracovníky stejný: spása nesmrtelných duší. A pak vzhledem k bratrské spolupráci. Není proto třeba myslet na splynutí rozmanitých pracovních skupin v apoštolické práci, nýbrž na spolupráci v těch úkolech, ve kterých je tato spolupráce nutná. Církev nikdy nechtěla odstranit různé směry v teologii a v životě, nechce ani v apoštolátě laiků takovou jednotu, která by byla na újmu osobní iniciativě a plnému rozvinutí individua.

4. Apoštolát laiků musí být vždy v naprosté závislosti na hierarchii. A ta je také jednotícím prvkem v intencích zachování i jednoty i osobní svobody. Proto praví papež v této konstituci, když mluví o Mariánských družinách, jejich právech a úkolech, že i když jsou někdy pod jurisdikcí řádu, »jsou všechny podrobeny autoritě vlastního biskupa a někdy i fa-

ráře, když jde o rozvinutí a organisování apoštolské činnosti.« A tato zásada je zcela obecná, platí o všech skupinách a hnutích apoštolských v Církvi. A není pochyby, že jen tato závislost na biskupu a to závislost uvědomělá a ochotná. čili dokonalá poslušnost přinese náležité ovoce.

Dacík

## Sv. Brigita

●  
Vyšel nový životopis sv. Brigity z pera Piera Chiminelli-ho. Svatá Brigita byla uchváčena živou vírou a láskou, která ji zcela stravovala. takže jako by neměla pochopení a smyslu pro nic pozemského. Ale to je jen zdání, protože světice byla při tom všem velmi praktická a měla na zřeteli potřeby a zájmy Církve, do nichž dovedla zasahovati velmi bezprostředně.

Její láska ke Kristu jí nebránila v lásce k manželovi a k dětem, jsouc vzornou manželkou a pečlivou matkou. Žila velmi ráda ve Vadstene. v tomto mystickém hnízdečku, které založila. V divoké krajině a v absolutním odloučení a v naprostém tichu trávivala celé dny v modlitbě, v nazírání, které hraničilo s extasemi. Tu tryskají z jejího ducha překrásné proudy náboženské poesie, jež patří k nejvzácnějším literárně náboženským pokladům.

Toužila po Římu, aby mohla volně kráčet od jednoho posvátného tam místa ke druhému, skláněti se před hroby mučedníků a uctívali jednotlivé světce, kterými Řím oplýval. Použila k tomu prvního jubilea, které ohlásil papež Klement VI. roku 1350.

Brigita byla oslněna všemi památkami a i památníky i stavbami. Chodila po Římě císařském, papežském, po Římě mučedníků i po Římě středověké víry. V Římě konala Brigita nesčíslné skutky tělesného milosrdenství přečetným poutníkům i chudým. V Římě pochopila Brigita důležitost římského biskupství jež po Petrovi přejímá jeho úkol skály, klíčníka, utvrzovatele bratří a pastýře celého stáda. Píše listy plné vážné naléhavosti papeži sídlícímu tehdy v Avignoně, aby se vrátil do středu církve a ke svému stádcí. Urban V. se konečně rozhodl k návratu. Přistál 1367 a ubírá se do Říma, kde je přijat s velkým nadšením a s nesmírnou radostí. Sloužil slavnou mši svatou, při které přisluhoval císař Karel IV. Ale krátká byla radost křesťanského lidu. Mezitím vypukla válka mezi Francií a Anglií a papež se zase vrátil do Avignonu, kde zemřel. Brigita píše jeho nástupci Řehořovi XI. Vrať se do Říma, papeži, polož celou svou naději do Boha a nikdo ničeho nezmůže ani proti němu ani proti Tobě. Uzavři mír a reformuj Církev: Kristus tomu chce!

V Římě také Brigita skončila svůj život, když byla přítomna mši svaté. Její Zjevení jsme kdysi vydali v Krystalu. V nich předpověděla přesně budoucí Vatikánský stát, tak přesně, jak byl ohraničen v lateránských smlouvách. Po její smrti napsal krásné verše o Brigitě prelát Herman-



son: Rosa rorans bonitatem stella stillans claritatem, Brigitta, vas gratiae. Rosa coeli pietatem stilla vitae puritatem in vallem miseriae.

Knihla Chiminelliho doplňuje a překonává literárně krásné, ale historicky méně přesné dílo Joergensenovo o sv. Brigitě. Vyšlo v nakladatelství Ferrari v Římě, tento podzim. S. B.

## Nade všechny metody poslušnost hierarchická

Známe některé mladé horlivce, kteří se domnívají, že jen oni rozumějí správně katolické akci, kteří vytýkají akci dosavadní, že je to akce kněží. I když ze začátku bylo nejprve třeba vychovávat laiky k tomu, dnes již naši laici pracují velmi účinně. Ale tam ti horlivci to stále nevidějí a stále už doslova pomlouvají katolickou akci, že není to, co by měla být... Jen oni jí rozumějí. Padl dokonce i výrok jednoho z vedoucích této »jedině katolické akce«: Nenecháme se chytit do klepet katolické akce. Těm bych rád ocitoval slova •Msgre Lefèvre, apošt. vikáře z Rabatu v Africe, jenž napsal do Věstníku bohoslovcům vojákům v říjnovém čísle: Jsou různé misionářské metody. A musí být tato různost. Jsou moderní dnes a zítra již zestárnou. Ale ať jsou jakékoliv, jsou odsouzeny k neúčinnosti, není-li jejich základním kamenem poslušnost k Církvi. Jinak se na chvíli zalesknou na nebi Církve, jako meteory, které se rozžarí a zhasnou. Jen Církvi byl slíben Duch svatý a kdo se nepodrobí Církvi, nemá pomoc Ducha svatého. Tato jistota žádá si velmi často hluboký a upřímný sebezápor. Ale, což se neobjevuje řeč o zapírání sebe skoro na každé stránce Evangelia jako základní podmínka každého díla lásky, apoštolátu a spasení? S. B.

## Vyučování náboženství v rodině

V encyklice o výchově píše Pius XI.: »Vlastním a bezprostředním cílem křesťanské výchovy je, za pomoci milosti Boží vytvořit opravdového a dokonalého křesťana, to jest zpodobnit a zobrazit samého Krista v těch, kteří se na křtu znovuzrodili, jak výstižně píše sv. Pavel: »Děti moje, s nimiž jsem opět v porodních bolestech, dokud nebudete přetvoření v Krista« (Gal. 4, 19). Opravdový křesťan má žít v Kristu nadpřirozeným životem — »Kristus váš život« — a nadpřirozený život má také projevovat ve všem svém jednání, »aby i život Ježíšův se zjevil na našem smrtelném těle« (II. Kor. 4, 11.). Proto se křesťanská výchova týká lidského života v celém jeho rozsahu: života tělesného i duševního, rozumového i mravního... Pravý křesťan, vytvořený křesťanskou výchovou, není nic jiného než nadpřirozený člověk, který cítí, myslí, jedná důsledně a přiměřeně podle zdravého rozumu osviceného nadpřirozeným světlem příkladu a učení Ježíše Krista.«

Takový je cíl křesťanské výchovy. Výchova však předpokládá také výchovu. V křesťanské rodině je třeba děti nejen vést podle křesťanských zásad, nýbrž také poučovat o křesťanských pravdách. Slyšíme denodenně nářky na náboženskou nevědomost. Odkud se však má dostat naší mládeži náboženských vědomostí, když není dostatečně poučována? Většina rodičů spoléhá jen na školu. Počet školních hodin náboženské výuky je však velmi nepatrný vzhledem k rozsáhlé látce a také vzhledem k velkému množství hodin jiných předmětů. Mnohdy jsou tu ještě také jiné důvody, pro které se dětem ve škole nedostane patřičných vědomostí o náboženství, jako na příklad neschopnost vyučujícího, nedostatek knih, množství záků ve třídě a j. Proto by si měli rodiče uvědomovat, že je to jejich vážná povinnost, bdít nad náboženským vzděláním svých dětí. Měli by kontrolovat své děti, zda se připravují na hodinu náboženství, měli by s nimi opakovat učebnou látku, vykládat ony partie, na které se ve škole nedostalo, a prohlubovat ty části, o kterých se děti alespoň něco dověděly ve škole.

A ještě jedno hledisko je tu velmi důležité. Úkolem výchovy, jak ukazuje Pius XI., je vytvořit dokonalého křesťana v myšlení a jednání. Dítě se stýká ve škole s kamarády, kteří nejsou vždy katolíky, čte často knihy, které jsou v rozporu s křesťanským pojetím života. Je povinností katolických rodičů, bdít nad svými dětmi, aby jejich křesťanská výchova nebyla poškozována těmito vlivy zvenku. Dnes je život ve skutečnosti takový, že se těmito vlivům nelze vyhnout. Žijeme v prostředí, které je nejednou velmi vzdálené našemu myšlení a citění. Nemůžeme se uzavřít v homogenní kruh. A také toho není třeba. Je však třeba vychovávat děti tak, aby se nedaly strhnout kalnými proudy prostředí, ve kterém musí žít. »Nežádá se,« píše papež, »aby mládež byla odloučena od styku s lidmi, s nimiž žije a mezi nimiž má zachrániti svou duši, nýbrž aby byla dnes co nejvíce vyzbrojena a křesťansky upevněna proti nástrahám a bludům světa.« To je zásada, kterou je nutno mít na mysli. Prakticky to pak znamená pro rodiče velmi odpovědnou práci a velké umění vychovatelské. Musejí vést své děti tak, aby neztratily nic ze svých křesťanských zásad v prostředí a pod nátlakem vnějších vlivů, které jsou nepřátelské jejich křesťanské mentalitě. A tu jim právě bude velkou pomocí soustavné náboženské poučování a prohlubování náboženských poznatků. Při takových hodinách domácí náboženské výuky se dovědí, co kde dítě slyšelo proti své víře, v čem má potíže na základě všelijaké četby, v čem snad počíná kolísat, v čem potřebuje upevnění. Tam, kde jsou eucharistické kroužky mládeže, mariánské družiny nebo jiné náboženské spolky, pečující o prohloubení náboženských poznatků mládeže, budou mít rodiče v těchto kroužcích velkou oporu.

Sledujete-li mládež, můžete snadno pozorovat, jak jedni velmi snadno podléhají svému prostředí, zatím co druzí zůstávají pevní ve své víře. A studujte důvody. Snad nebudou všude a vždy stejné, ale jsem pře-

svědčen, že ve většině případu péče o náboženské prohlubování, spojená ovšem také s životem podle víry — tedy modlitba, přijímání svátostí — je hlavní příčinou pevnosti těch, kterým neuškodí ani špatná četba, ani špatný příklad, ani víře nepříznivé prostředí. Úkolem křesťanských rodičů je učit děti správně vidět a správně jednat. Správně se dívat na všechno s hlediska křesťanského. Správně soudit o všem s hlediska evangelia, s hlediska učitelského úřadu Církve. To není snadné, ale to je nutné. Jen tak vychovají celé křesťany, kteří budou křesťansky myslet a křesťansky žít.

Snad ten či onen řekne: Ano, bylo by to krásné. Ale kde vzít k tomu vědomosti a kde vzít k tomu čas? — Myslím, že obojí je věci smyslu pro oběť. Vědomosti si může každý získat a také má získat, a čas pro tak důležitou záležitost si musí každý najít. Najdou-li rodiče čas k tomu, aby se staraly o životy svých dětí a o jejich ošacení, musejí se stejnou mírou a řekněme — ještě více se starat o jejich duši. Tu nejde o nějakou libůstku, o nějakého koníčka. Nejde o nějaký přídavek k obecnému vzdělání více méně prospěšný pro dítě. Jde o věc zásadní a podstatnou, tak důležitou v životě dítěte jako nic jiného, protože jde o duši dítěte, o jeho spásu, o jeho věčnost. A k tomu si musejí rodiče čas najít. Snad to nedovede každý stejně dobře, ale každý křesťanský otec a každá křesťanská matka musí v této věci učinit vše, co je v jejich silách. Zbytek doplní Bůh svou milostí. Jinak nesplní svou povinnost vůči dětem.

Dacík

## **Může obecný sněm zbloudit?**

Při výkladu neomylnosti obecných sněmů se narážívá na jednu nesnáz: jestliže se ekumenický koncil usnáší pod vlivem Ducha svatého, jak je možno, že některá usnesení papežové nepotvrdili? Obvykle se to vysvětluje tak, že sněm je neomylný jen tehdy, když je ve spojení s papežem. To je ovšem svatá pravda, ale ta obtíž se tím přímo neřeší. Vždyť přece církevní obecný sněm představuje učící Církev jako celek; jak tedy »Církev jako celek« může mít někdy jiné věroučné mínění než hlava Církve? — Odpověď však není tak nesnadná, jak by se to na první pohled zdálo.

To je jisté nad veškeru pochybnost, že biskupové, shromáždění na obecném sněmu, představují Církev učící. To proto, že diecéšní biskup jest jediný autentický učitel víry a mravů ve svém okrsku. (Nepřihlížíme teď k učitelskému úřadu papežskému, který se podle c. 218 CIC vztahuje i na všechny jednotlivé pastýře i věřící. Jde nám jen o to, abychom zdůraznili, že biskup je normální učitel víry a mravů ve své diecési.) Kdyby se tedy sešli všichni diecéšní biskupové (nebo alespoň nadpoloviční většina všech diecéšních biskupů) celé Církve, byli by věrné vyjádření tak zvaného *ordinarium magisterium Ecclesiae*, řádného učitelského úřadu

Církve. Každý diecézní biskup by totiž přinesl do toho shromáždění víru své církve, své diecése. A protože se Církev jako celek nemůže uchýlit od skladu víry (depositum fidei), nemohlo by se v tomto případě (když by byla pohromadě aspoň většina autoritativních učitelů církví) stát, že by jejich mínění ve věcech víry a mravů bylo jiné než biskupa první církve, totiž církve římské. — A tenhle pohled na otázku nám snad může vrhnouti trochu světla na obtíže, které jsme položili na začátku.

Obecnost sněmu může totiž být dvoji: Za prvé skutečná, faktická. Ten případ by nastal tehdy, kdyby na svolání hlavy Církve přišli na sněm všichni diecézní biskupové nebo aspoň nadpoloviční většina. A v tom případě je naprosto nemožné, že by tohle shromáždění učící Církve mohlo bloudit v pravdách věroučných nebo mravoučných. Církev by už nebyla ve svém celku neomylná, kdyby většina jejích zákonných představitelů věřila jinak než biskup prvního stolce v křesťanstvu, který má záruku, že ve víře nepochybí.

Je však někdy dost těžké, aby se sešla skutečná většina biskupů. Proto se nazývá obecným i takový sněm, který sice de facto neshromáždí většinu biskupů, ale všichni katoličtí diecézní biskupové byli na ten sněm pozváni, a ti, co přišli, zasedají — pod předsednictvím hlavy Církve — jakožto sněm obecný. Tuto obecnost bychom snad mohli nazvat juridickou, právníckou, že totiž je ten sněm obecný z papežova prohlášení. A v tomto případě se může stát, že se při hlasování přikloní papež k menšině, když podle jeho soudu ta menšina představuje víru Církve, kdežto ona většina sněmu, co by měla v této věci jiné mínění, nemá za sebou skutečnou většinu Církve učící, která de facto na sněmu přítomna není.

Při tomto řešení jasně vynikne, že superiorita (nadřaděnost) koncilu nad papežem nebyla vůbec theologicky domyšlena a že je naprosto nemožná.

O. M. Petrů.

---

## P R A C O V A A

---

### Nová budoucnost

Proč opustilo tolik katolíků onu jednotící sílu Kristova učení, Kristova poselství, Kristova života, jeho lásky, plné dynamismu, aby se schoulili jen kolem sebe. Nemůžeme ani říci, že by se schoulili do starosti o svou osobní spásu. V této snaze by se nutně setkali s živou jednotící silou Páně. Ale schoulili se křesťánkově většinou kolem svých drobných, buržujních starostí osobního pohodlíčka a štěstíčka. Spása jim byla jakýmsi přídatkem, nádavkem pozemského blahobytu.

Tak přestali vydechovat i uskutečňovat svatou jednotu. Přestali cítiti svou sounáležitost se všemi. Proto jimi nepohnul ani hmotný ani nadpřirozený osud spolubratří.

Budoucnost křesťanství závisí od toho, zda se dáme zcela uchvátit, proměnit jednotící myšlenkou Kristovou, jestli procítíme své spojení se všemi a spojíme jejich osudy se svým štěstím.

Jen tak v nás bude žít a všemohoucně působit Kristus, který pro všechny se vtělil a umřel.

Křesťané, přestaňte se dívat na křesťanství jako na lacinou pojišťovnu skrze taxu odbrumlaných otčenášků a vyhlášených a vyzkoušených sošek, nebo jako na dům časné útěchy, jako na premiovou loterii, kde každý nakonec vyhraje, výhru útěchy, to jest, věčnou blaženost!

Kristus znamená člověka přivtěleného celou bytostí ke Kristu, ale ke Kristu také mystickému, k jeho a ke svým bratřím. Musíme sžít se s nimi, procítit a prožít své spojení a společenství s nimi, své poslání k nim právě pro obecnost poslání a poselství Kristova.

Jako Mechtilda z Magdeburgu, která chtěla vzít na sebe všechny úzkosti a naděje, bolesti a radosti celého lidstva, jako Anděla z Foligne, která stále opakuje ve svých modlitbách: kéž obejmě láska tvá všechny národy, jako Kateřina Sienská, které bylo jedinou záležitostí pracovat na pokoji a jednotě křesťanů, obětujíc svůj život pro mystické Tělo svaté Církve, jak především svatý Pavel, který by přijal třeba i býti proklet od Krista, jehož jediného miloval, pro bratry své!

Braito

## Spása a sobectví

Nikdo není sám pro sebe. A přece vy křesťané, se staráte každý jen o svou spásu. Schoulíte se v Bohu, přivínete se ke Kristu a jste šťastni v této důvěrnosti a pak se nestaráte ani o svět ani o jeho zápasy hmotné či duchovní. Jste sobci v ohledu časném i věčném. Často již jsem slyšel tuto výtku od lidí plných dobré vůle, kteří neměli v úmyslu urážet.

Přiznám, že je řada křesťanů, kteří prožívají takhle sobecky své náboženství, ale to nejsou lidé, kteří uchopili náboženství všemi schopnostmi. Proto je neuchopili celé. Prožili je jenom svým citem, svěřili je jenom svému srdci a k tomu ještě povrchně. Protože ten, kdo řekne Bohu, Otče, okamžitě uslyší v odpověď: Jedno z mých dětí. Ihned uslyší, kde je bratr tvůj...? Kdo se zahledí na Krista, a vidí jeho paže dokořán otevřené, jeho srdce hluboko probodené a v těch pažích a v tom srdci a v té lásce Kristově vidí všechny své bratry. Kdo se dá nésti proudem krve Páně, je tímto proudem zároveň nešen ke všem lidem, a ve všech musí viděti bratry, protože vidí, cítí, pozná, že Kristus všem lidem otevřel bránu k Otci, že všechny lidi přišel spasiti. A teď už nikomu, kdo to prožije, nemůže být lhostejný osud jeho bližních, ani čas-

ny, ani věčný. Nejprve si řekne, že je třeba odstraniti všechno v časném ohledu, co je nedůstojné dítěte Božího a pak že je třeba všechno učiniti, aby toto Boží dítě se mohlo věnovati co nejvíce bez tíživých časných starostí onomu Jedinému potřebnému. A pak učiní vše, aby se s tímto jedním potřebným ke všem bratřím dostal, aby se se všemi o své štěstí v Něm rozdělil, aby o Něm všechny přesvědčil.

Cím kdo více prožije co je Bůh a co je štěstí, tím méně může být sobecký. Nebojte se nás všichni, kteří pracujete o lepší zítřek všech. Kristus šel před vámi v tom a my to nepřestaneme svým stále zdůrazňovat!

Braito

## **V Kristu musíme tíhnout k jednotě!**

Bůh stvořil lidi, aby byli jeho oslavou. Shromáždil je tak ve své jedné službě. Víra v jednoho Boha shromažďovala všechny lidi v tomto jednom Bohu a v jedné jeho lásce a v jedné víře v tuto lásku a v jedné službě jemu. Jako jest jeden Bůh, tak jest jedna rodina jeho tvorů, jeho služebníků. Tak argumentuje sv. Irenej: Jest jen jeden Bůh Otec a jen jeden Logos Syn a jen jeden Duch svatý a jen jedna spása pro všechny, kdož věří v něj... Jest jen jedna spása jako jest jeden Bůh. Jest jen jeden Syn, který plní Otcovu vůli a jen jedno pokolení lidské, v němž se naplňují tajemství Boží. Adv. haer. P. G. t. VII. col. 990.

Tak ruší každá nevěrnost k Bohu, každý hřích ruší onu jednotu, k níž nás Bůh povolal v jedné své lásce a službě. Ubi peccata ibi multitudo. Všechny hříchy pocházejí ze sobectví, které se izoluje, kde každý hledá jen sebe a jen své. Jen láska k Bohu spojuje všechny. Jen ta vychovává k myšlence společenství, jen ta vychovává ke službě nezištné tomuto společenství. Tak povstalo ono roztříštění a rozběhnutí všech po dědičném hříchu, všech proti všem, a každý pro sebe. Tak praví sv. Maxim Vyznavač: Bůh zaměřuje všechno k jednotě, zatím co hříchem byla naše přirozenost roztříštěna na tisíc kusů. Lidstvo bylo Bohem stvořeno v krásné jednotě, kdežto hřích postavil hradbu urputného mého a tvého mezi nás všechny. A tak se dnes koušeme a rveme jak divé šelmy. Ad Thalassium. q. II. P. G. t. 90. col. 256.

Podobně si naříká Cyril Alex.: Satan nás rozptýlil...

Vykoupení nás zase chtělo shromážditi v jedno. Poskytlo možnost znovu nalézt ztracenou jednotu. Sv. Řehoř z nazianzu praví: Drobné kapky krve obnovily celý svět a jako několik kapek fíkové šťávy dají zhoustnout mléku, tak nás ty kapky krve shromáždily a semkly dohromady v jednotu. Řeči, 45. hl. 29.

Paschasius Ratbertus přirovnává Krista k jehle provrtané utrpením, jež všechno přitahuje za sebou a spravuje suknicí Adamem roztrženou, sešívající dva národy, židovský a pohanský a činí z nich jeden a věky.

Kristus měl sice svou individuální lidskou přirozenost, ale přece zároveň s tím se spojil s celou lidskou přirozeností, protože byl novým Adamem a proto měl vůči lidské přirozenosti podobný obecný vliv, jaký měl mít Adam vůči celé lidské přirozenosti, čili, jak říkáme vůči celému lidstvu. Tak je třeba chápat výroky raněných svatých Otců, které jakoby se zdály tvrdit, že Kristus přijal obecnou přirozenost všech lidí na sebe. Kristus tak se spojil s námi všemi a s celou lidskou přirozeností jako vykupitel celé lidské přirozenosti. Jeho lidská přirozenost byla spojena s jeho božstvím, s božstvím, které se vztahuje na všechny a proto i účinnost lidské jeho přirozenosti obětované a obětující se jest obecná a vztahuje se na všechny lidi a na přirozenost všech lidí, kteří nosí tuto přirozenost jeho.

Proto docela přirozeně shromáždjuje jeho Vykoupení všechny lidi v novou jednotu vykoupených. Kristus usmířil nebe i zemi, židy i pohany, tělo i duši v každém z nás a ve všech dohromady. A tak nás také spojil dohromady, vzájemně, když odstranil svou jednou láskou, svým přivedením všech k jednomu Otci všechno, co nás dělilo. Tak je Církev shromážděním Kristovy jednoty v jednotě vykoupením v jednotě náruče Otcovy, kterou nám Kristus opět všem otevřel. Tak byla povýšena naše jednota jedné přirozenosti k jednotě jedné lásky, kterou jsme byli v Kristu zahrnutí a která je zároveň jednotící nás vespolek a závaznou, abychom žili z této jednoty a pro tuto jednotu.

Tak shromáždil Kristus k sobě všechny, které vykoupil, shromáždil je všechny v jedno své tělo, kde každý má se snažit o to, aby pomáhal uskutečňovati ve svých bratřích svou službou jednotě mystického těla organickou jednotu mystického Těla Kristova. Žijeme přece všichni z Krista, jako ratolesti vinného kmene. Špatně mne pochopil Dr Grivec, když mne jmenuje mezi těmi, kteří chápou tento obraz o Kristu, zatím prý co platí jednotě života, který milostí čerpáme z Krista. Užil jsem toho obrazu jakožto základu ke tvrzení, že tato jednota naznačuje jednotu nás všech, když čerpáme všichni jeden život z Krista.

Užil jsem jej jako dokladu životné jednoty, ve které nás chtěl Kristus shromáždit. Nejprve jistě v sobě, spojení se sebou nás chtěl nejprve. To znamená nejprve toto podobenství, ale, protože není Krista bez Církve a Církve bez Krista, jest toto spojení s Kristem, toto životné spojení s Kristem skrze milost základem, obsahem i cílem Kristovy Církve. Je hlavou Církve, jest Tělem Církve právě svou milostí, právě svým životem, protože údem Církve je každý jen v té míře, v jaké je spojen s životem Kristovým. Tak ten, jenž má aspoň víru, jenž se aspoň nezřekl Krista, jest stále ještě naroubován, štípen na vinný kmen Kristův. Tímto naroubováním, tímto štípením zůstává údem Církve, údem Kristova těla, tím štípením jest mu usnadněn návrat a obnovení plnosti života. Když nechápeme Církev jen jako spolek, nýbrž jako společnost společenství Kristova právě touto účastí na životadárném kmene Ježíši Kristu, jsme

v Církvi. Bohatěji a plněji v ní jest, a jest jí platný bohatě jako ud který plní svou povinnost k celému tělu, právě ten, jenž žije z Krista a jenž je živým údem. Právě že Kristus je hlavou a oživujícím principem Církve, kdo dobře prožívá tuto jednotu, prožívá také svou sounáležitost s Církví a se všemi lidmi do ní povolanými anebo už v ní žijícími, ten se musí snažiti učiniti všechno pro své bratry, pro spoluúdy jednoho společného Těla, jehož hlava — Kristus všechny oživuje a všechny miluje, jako všechny skropil svou výkupnou krví. Braito

## Vítězství kříže

Nemůžeme zapřít kříž Kristův ani se stydět zaň, ani si přát, aby byl konečně překonán. To je herese čekat od nějakého zákroku nebo od nějaké kosmické katastrofy blažený stav na zemi s vyloučením konečně kříže Kristova. Ne, ten tam bude stát a musí stát vždycky. Jednou byl křížem svět vykoupen a k Bohu přiveden, jednou křížem lidé uvěřili Kristu a jenom křížem také roste Církev dále. Jenom křížem přemáhá svět.

Stále musíme jednak křížovati sebe, to porušené v sobě, jemuž se nelíbí sebezápor a potírání sebelásky. Jednak bude Kristovo učení vždycky odporné satanu, vždycky bude proti němu se stavět, vždycky je bude nenávidět. Pokud nebude Satan za celé pekelné tvorstvo definitivně přemožen, nenastane tisícileté nerušené království Boží, které si mnozí představují jako blahobyteček nesmírný, hlavně pro velebné pány a »hodné« lidi.

Satan bude se bouřit proti Kristu a bude Krista stále křížovat, dnes jako před dvěma tisíci lety, tak až do konce světa.

Kristus stojí ostře proti světu a svět proti Kristu. Nikdy se tyto protivity nesmíří. Iluze o tisíciletí si mohou dělati jen lidé, kteří nejsou proniknuti Duchem svatým, protože Duch sv. je poslán Církví, aby jí připomínal vše, co Kristus učil a konal. A Kristus vítězil, vítězil křížem a kříž odkázal svým učedníkům jako své dědictví. A to nejenom drobné denní kříže, nýbrž i onen svůj velký kříž boje se satanem, s hříchem.

Kříž Kristův tu stojí na věky až do konce světa jako oběť lásky k Otci. Stojí tu na věky mezi námi, abychom i my touto obětí mohli podávati celý svůj život jako oběť.

A protože máme Krista stále vyobrazovat a i způsobem nejvyšším a dokonalým, žádá a bude Bůh žádat vždycky od někoho i ono ztotožnění úplné s obětí Kristovou. Tak nemůžeme zcela prchat před Kristovým křížem, ani si přát, aby byl kříž Páně odstraněn dříve než Pán sám ukončí jeho svědectví na této zemi, než bude poslední vyvolený naň stržen a než poslední vyvolený jak nebeským žebříkem přes něj vystoupí k Otci. Braito



## **Béda rušitelům jednoty!**

Kristus přišel nás všechny shromáždit v jednotě synovství Božího ke kterému volá jeden Otec všech. Volá všechny v jedné své lásce, v jednom svém vykoupení, aby všichni poznali jednu pravdu o jednom nebeském Otci. Protože jsme byli povoláni k jednotě vnitřní, musíme se shromáždit ve vnější jednotě, podobně jako tvořil vyvolený národ i vnější jednotu. Církev dává jeden život. Na základě tohoto jednoho života jest důležitá i jednota vnější, protože celý život všech lidí má být naplněn onou jednotou vnitřní.

Proto se tak hrozili křesťané od nejstarších dob rozkoľu a kacířstva. Ošklivili si rušení posvátné jednoty, jež byla tak drahá Kristu. Kdo ruší jednotu, nemiluje Církev, protože jednota jest její základní vlastností. Kdo miluje Krista a Církev musí milovat jednotu. Proto kdo je bez lásky, plodí nesváry, trhá jednotu. Tak říká Hugo a St. Victore: Caritas unitas est Ecclesiae. Sive caritatem, sive unitatem nomines, idem est, quia unitas est caritas et caritas unitas. De sacr. P. L. 176, col. 544. Kdo ruší jednotu, trhá nesešivanou suknicí Kristovu. Cf Cyprián; De unitate Ecclesiae c. VII. nro, 17. Trhá samé tělo Kristovo, neboť praví Ambrož: Corpus Christi Ecclesiae est, quae vinculo stringitur caritatis... K Zalmu 43, nro 17. Ale tím se zároveň odřezává od stromu, protože když se úd oděluje od těla, zahyne.

Proto je nutně naplněn duchem jednoty a obecnosti, kdo žije z plnosti Kristovy, kdo žije z jeho jednotící milosti. Spojení s Bohem znamená zároveň spojení s bližními, znamená jednotící lásku. V Bohu a v Kristu jsme jeden druhému intimně blízcí, jsme jeden druhému přítomni se vším, co jsme a co máme.

Tak psal krásně a pravdivě starý středověký mnich v knize Meditatio-pnes piissimae de cognitione humanae conditionis. Tys přítomen a já jsem přítomen tobě ve tvých modlitbách. Když říkám: přítomen, nebud' překvapen; když mne miluješ, protože jsem obraz Boží, tys mně tak přítomen jako já tobě.

Vše, čím ty podstatně jsi, tím jsem i já. Neboť každá rozumná duše jest obrazem Božím. Proto, každý kdo hledá v sobě obraz Boží, hledá v sobě tak bližního jako sebe a kdo jej takto hledaje nalézá v sobě, nalézá jej tak, jak je v každém člověku, jež zná. Když tedy vidíš sebe, vidíš mne, jež nejsem ničím jiným než ty a jestliže miluješ obraz Boží a podobně já, když Boha miluji, tebe miluji. Tak, hledající tutéž věc, dychtíce po téže věci, jsme stále přítomni jeden druhému v Bohu, v němž se milujeme.

P. L.

---

*N e v e z m e š j m é n a B o ž í h o n a d a r m o !*

---

## Sobectví

Má divné zřídlo. Chce se všeho zmocnit, všechno obsáhnout, všechno mít, všechno použít pro sebe a při tom vychází z vědomí, že nic není, nic nemá... Jen jednomu se musíme diviti, jak toto »nic« přijde na to. chtít všechno a chtít to všechno pro sebe a výlučně pro sebe, proč tak nevráživě se dívá na všechny ostatní, kteří také chtějí něco mít, nebo kteří chtějí mít docela něco jiného. Připomíná to psa, který má své sousto a vida psiho druhu, že má něco jiného, vrhá se naň a chce mu vyrvat to jeho. Podobně jednají také tvrdohlavé, nerozumné děti. Odvrhují své hračky a násilím a křikem se domáhají hraček svých bratříčku a sester a kamarádů. Není to jen obava, aby se na nás nedostalo. protože i tehdy, když již máme své, rmoutíme se, když bližní má také to co my nebo něco jiného.

V člověku je živé vědomí dvojí absolutnosti, vlastní bídy skoro propastné, toho, že jsme tvory, kteří ničeho nemají ze sebe a pak vědomí absolutnosti, která jest absolutností samou, absolutností svou. absolutností plnou veškerého absolutního bytí i dobra.

A tu je možný dvojí postoj. Buď tedy chci svou ubohost překonat tím, že se chci naplnit tak, abych byl také absolutní. To je snaha člověka, obejít se bez Boha a nastoupit na jeho místo, anebo uznám jeho absolutnost a pokorně a důvěryplně směřuji k němu. Ani tak nemyslím na své naplnění. Prostě poslechnu puzení své nicoty, své závislosti tvora a spojuji se s ním, či nechávám se jím uchopit a spojit se mnou.

První pokus o absolutno ztroskotá vždycky, jak ztroskotal pokus všech hledačů nadčlověka. Tak se člověk sice snaží vyrůst a osamostatnit se a být sám a plný a velký a mít všechno a být všechno, ale v nitru této snahy piští a kvičí stále ona ubohost bídy, malosti, tvorovosti.

Skutečného absolutna dosáhne ten, kdo se dovede zřící jak jen může, sobectví, a klaní se Absolutnu, které poznává mimo sebe. Pak je prožije ne jako něco cizího, nebo dokonce nepřátelského, nýbrž jako něco, co nás tvořilo sice pro sebe, ale tím nás právě obohatilo a obohacuje, protože to je bohatstvím pro tvora, pro člověka, že je Bůh jen jeho cílem. protože tak je jeho cílem skutečné absolutno. Tímto uznáním dojde také k intimnímu spojení s tímto absolutnem.

Tak jako se probudil člověk ze sna svého opojení očekávanou rovností s Bohem a poznal, že je nahý, že je ubohý, že až hanbou zalezl do křoví, tak procitá také dnešní člověk ze svých snů o velikosti, o své absolutnosti. Procitá v křeči existencialismu, v procitnutí, v poznání absolutní tragičnosti a ubohosti své bytosti. To je třetí postoj a tak nesprávný jak postoj hledající absolutno v sobě. Tak existencialismus je hořký izolacionismus od nebeské sféry, od možnosti setkání se tvora s Absolutnem. Důsledek toho je nekázeň a zoufalý pesimismus, otvírající dokořán dveře nejpuštějšímu sobectví a nejrozevlátější nevázanosti.

Není jiné cesty pro člověka, který ví, že nic není ze sebe, že nic nemá ze sebe a který hledá své naplnění ve skutečnostech mimo sebe a při tom myslí jen na sebe, on, který nic nemá, který to ví, že nic nemá, který všechno své naplnění hledá mimo sebe. Není toto hrozný paradox i největší nerozum a nejkrutější pošetilost, které se dopouštíme skoro všichni, ale skoro nikdo si to neuvědomujeme...? Braito

### **Večerní modlitba Mecharia Egyptského**

Bože, který jsi přišel na sklonku času, abys nás spasil, který jsi vyhnal Adama z ráje na sklonku dne a který jsi jej uvedl nazpět v jeho dědictví na sklonku dne, slituj se nade mnou pro své Ukřížování teď, když se blíží konec mého života, kdy se mne večer dotýká.

Liturgie jehobitské.

+ 390

### **Modlitba:**

Naše modlitba je společná a veřejná a když se modlíme, nemodlíme se za jednoho, nýbrž za veškerý lid, protože my všichni jsme jedno, jeden lid. Bůh, učitel pokoje a svornosti, jenž učil jednotě, chtěl, aby se tak každý modlil za všechny, jako on v sobě jednou všechny nesl.

Sv. Cyprián:

De dominica oratione e. VII.

### **Apoštolská touha**

Nevíte, že já musím být stále v tom, co je Otce mého (řekl Pán). Věci Otce jeho jest vykoupení světa... a tak je zřejmou pravdou, že citění s bližním roste s tím, jak se duše spojuje s Bohem.

### **Křesťan ve světě**

Episotala ad Diognetem

Co je duše v těle, to jsou křesťané ve světě. Duše je rozptýlená v celém těle a křesťané jsou roztroušeni po všech městech celé země. Duše přebývá v těle, ale není z těla a křesťané jsou ve světě a nejsou ze světa. Neviditelná duše jest chována ve viditelném těle a křesťané, ač je je vidět žítí ve světě, mají svou skrytou zbožnost. Tělo nenávidí duše a bojuje proti ní, ačkoliv samo není tak nepřátelsky od duše potíráno, protože mu duše ukazuje nedovolené rozkoše, a svět nenávidí křesťany, ačkoliv nejsou k němu nespravedliví, když se stavějí proti jeho rozkošem. Duše miluje tělo, které ji nenávidí a křesťané milují tělo, které ji nenávidí. Duše je uzavřena v těle a zaručuje soudržnost tělu a křesťané jsou uzavřeni ve světě jak ve vězení, ale sami zaručují soudržnost světa.

VI. 1-7.